

Vasile ADĂSCĂLIȚEI

Teatrul popular de Anul Nou în Moldova

TEATRUL POPULAR DE ANUL NOU
ÎN MOLDOVA

VASILE ADĂSCĂLIȚEI

TEATRUL POPULAR DE ANUL NOU ÎN MOLDOVA

Ediție îngrijită
de
LUCIAN-VALERIU LEFTER

Iași, 2015

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI
CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA
ŞI PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE VASLUI

Editor - prefață, note bibliografice adăugate, glosar, tehnoredactare şi selecția antologiei audio: Lucian-Valeriu Lefter
Redactor: Ana-Maria Gavril
Coperta: Anca-Isabela Iacob
Ilustrația coperții: afişul Festivalului „Datini şi obiceiuri de iarnă”, Ediția a XI-a, Vaslui, 1991, desen de Atena Simionescu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ADĂSCĂLIȚEI, Vasile
Teatrul popular de Anul Nou în Moldova / Vasile Adăscăliței, Lucian-Valeriu Lefter (pref.). – Iaşi: PIM, 2015

ISBN 978-606-13-2875-8

I. LEFTER, Lucian-Valeriu (Pref.)

821.131.09(498)

PREFAȚĂ

Vreme de jumătate de veac – cât o viață de om în plenitudinea vârstei – Vasile Adăscăliței s-a dedicat culegerii și valorificării folclorului[1], fiind preocupat de diversele aspecte ale teatrului popular din Moldova, performat în preajma Anului Nou. În centrul cercetărilor sale întâlnim obiceiul alaiurilor provenite din jocurile cu măști și din evoluția unor datini și practici rituale, precum și teatrul de influență livrescă[2], alături de care trebuie amintită bogata activitate publicistică[3]. Prin colaborarea cu Casele Județene ale Creației Populare a reușit să publice culegeri de teatru popular din județele Bacău, Neamț, Iași și Vaslui[4]. Informațiile adunate au fost utilizate, deopotrivă, în studiile consacrate jocurilor cu măști – cerbul[5] și ursul[6] –, precum și în cele despre teatrul popular haiducesc[7].

---

[1] O prezentare amănunțită a operei și a activității etnologului a fost realizată de Vasile I. Schipor, *O viață închinată cercetării științifice*, prefață la volumul: Vasile Adăscăliței, *Românitatea de Sus. Repere etnologice*, Rădăuți, 2004, p. 3-11.

[2] Iordan Datcu, *Dicționarul etnologilor români*, vol. I, București, 1998, p. 31-32.

[3] Activitatea publicistică și de cercetare a profesorului universitar Vasile Adăscăliței cuprinde peste 350 de titluri (articole, materiale, studii, lucrări științifice), adunate și orânduite pe ani, într-o broșură întocmită în anul 2004.

[4] *Teatrul folcloric din județele Bacău și Neamț*. Culegere de texte îngrijite și studiu introductiv de V. Adăscăliței, Bacău, 1968; *Teatrul folcloric din județul Iași*. Selectarea și organizarea textelor de V. Adăscăliței și I. H. Ciubotaru. Prefață și note de V. Adăscăliței, Iași, 1969; *Teatrul popular de Anul Nou din județul Vaslui*. Culegere monografică și prefață de V. Adăscăliței, Vaslui, 1971.

[5] *Jocul cerbului în Moldova*, în „Revista de Etnografie și Folclor", XIII (1968), nr. 5, p. 421-438.

[6] *Jocul ursului, de Anul Nou, în Moldova*, în „Analele Științifice ale Universității «Alexandru Ioan Cuza» din Iași", serie nouă, Literatură, XVI (1970), p. 21-32.

[7] A scris primul studiu despre acest gen de teatru popular: *Aspecte din dramaturgia populară. Teatrul popular de haiduci*, în „Limbă și literatură", II (1956), p. 7-34, urmat de altele: *Teatrul folcloric cu subiecte de război, în Moldova*, în „Limbă și literatură", X (1965), p. 327-344; *Date privind varietatea și răspândirea teatrului folcloric în județele Iași și Vaslui*, (în colaborare cu I.H. Ciubotaru), în „Anuar de lingvistică și istorie literară", XIX (1968), p. 151-157; *Varietatea teatrului popular haiducesc*, în „Anuar de lingvistică și istorie literară", XXX-XXXI (1986-1987), p. 147-152.

Deoarece în Moldova se păstrează „cel mai bogat repertoriu al jocurilor cu măşti animaliere şi umane”[8], fiind inventariate peste 40 de tipuri de spectacole cu măşti[9], cercetarea acestuia necesită un interes aparte. Cel mai răspândit este jocul caprei, care poate fi considerat un laitmotiv al obiceiurilor de iarnă. În studiul său despre jocul cerbului în Moldova, Vasile Adăscăliței anunța pregătirea unei lucrări ample despre „întreaga varietate” a jocului caprei[10], intenție care avea să fie concretizată abia în ultimii ani ai vieții[11], însă numai într-o sinteză a studiului scris în anii 1968 – 1974; după trecerea a patru decenii, studiul integral despre jocul caprei în Moldova a fost publicat recent[12].

Jocurile de priveghi au stat în atenția profesorului Vasile Adăscăliței în mod deosebit, într-o etapă mai târzie a cercetării sale, având prin aceasta meritul să contribuie esențial la demontarea unui mai vechi clişeu al etnologiei româneşti, care statua păstrarea acestor reminiscențe ale culturii populare preponderent în Vrancea. Chestionarele completate, cu precădere în anii 1980-1981, au adus în atenția cititorilor existența jocurilor de priveghi[13] de o diversitate uimitoare, practicate odinioară, mai cu seamă, în arealul Colinelor Tutovei, o zonă etnografică păstrătoare a unor datini şi ritualuri străvechi. Multe dintre jocurile cu măşti au slujit cinstirii morților şi, pe alocuri, în „jocurile de priveghi de unde au trecut în sărbătorile calendaristice de la cumpăna anilor”[14].

Intervalul sacru dintre ani corespunde hotarului dintre lumi, în ambele cazuri fiind performate practici similare sub forma riturilor de trecere. Din acest motiv, animalul căzut la pământ, capra, cerbul sau

---

[8] Ion H. Ciubotaru, *Catolicii din Moldova. Universul culturii populare*, vol. III, *Poezia obiceiurilor tradiționale. Literatura populară. Folclorul muzical*, Iaşi, 2005, p. 71.

[9] Despre răspândirea şi descrierea tipologică a jocurilor cu măşti în Moldova, vezi *Sărbători şi obiceiuri. Răspunsuri la chestionarele Atlasului Etnografic Român,* vol. IV, *Moldova*, Bucureşti, 2004, p. 283-305.

[10] V. Adăscăliței, *Jocul cerbului în Moldova,* p. 434 şi nota 45.

[11] *Un străvechi joc dramatic cu mască zoomorfă: Capra*, în „Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei”, III (2003), p. 75-80.

[12] *Jocul caprei în Moldova*, în volumul: Vasile Adăscăliței, *Soare, soare, frățioare! Restituiri etnografice*. Ediție îngrijită şi studiu introductiv de Lucian-Valeriu Lefter, Iaşi, 2014, p. 55-106.

[13] V. Adăscăliței, *Jocuri de priveghi din județul Bacău*, în „Carpica”, XIII (1981), p. 117-131; idem, *Jocul şi cântecul de priveghi din județul Vaslui*, în „Studii şi cercetări de etnologie”, serie nouă, VIII (1994), p. 27-48; idem, *Particularitățile priveghiului ca rit funerar în Moldova*, în „Țara Fagilor”, serie nouă, VII (1999), nr. 1-2, p. 13.

[14] Ion H. Ciubotaru, *op. cit.*, vol. III, p. 72.

ursul, descântat de cioban sau ursar pentru a fi readus la viață, reprezintă moartea simbolică a anului abia încheiat[15]. Utilizarea ritualică presupunea ca măştile să fie confecționate numai de către anumiți meşteri[16]. Originea unor jocuri cu măşti trebuie căutată în ritualurile agrare legate de solstițiul de iarnă sau echinocțiul de primăvară. Aratul, ritual practicat de țăranii romani la calendele lunii martie şi apoi în ianuarie, are similitudini peste secole cu datina românească a Pluguşorului. Acestui obicei, care invocă periodic, la trecerea dintre ani, „povestea" transformării bobului de grâu în pâine, profesorul Vasile Adăscăliței i-a consacrat o lucrare[17], considerată de Dumitru Pop „o contribuție foarte importantă la mai buna cunoaştere a acestui obicei românesc şi a problematicii lui", precum şi la „clarificarea unora dintre întrebările majore pe care le ridică". În acelaşi registru al cercetării, îi dedicase un studiu şi colindatului[18].

Preocupările privitoare la culegerile de folclor literar din județele Botoşani, Suceava şi Vaslui au fost materializate în publicarea unor volume aidoma celor despre teatrul folcloric. Alte preocupări au fost legate de editarea unor antologii tematice: snoave populare, doine şi balade, proverbe şi ghicitori, legende populare istorice româneşti, precum şi o antologie a celor mai frumoase basme româneşti, în limba cehă[19].

*

În anul 1970, Vasile Adăscăliței a susținut doctoratul în filologie la Universitatea din Bucureşti, cu teza: *Teatrul popular de Anul Nou în Moldova*, avându-l conducător ştiințific pe Mihai Pop, cu o comisie formată din reputați cunoscători ai culturii populare, precum Alexandru Amzulescu şi Ion C. Chițimia.

Lucrarea a fost apreciată de către Alexandru Amzulescu: „inițiativa remarcabilă şi perseverentă a autorului au făcut să putem dispune astăzi mai întâi de un bun început de *corpus* al acestui gen, care, cu tristețe trebuie recunoscut că a zăbovit prea mult în starea de veselă Cenuşăreasă a folclorului nostru". Astfel, despre „cele aproape 1600 de documente

---

[15] *Ibidem*, p. 75-76.

[16] Idem, *Considerații asupra măştii „Calul"*, în „Primul festival de teatru folcloric", Bacău, 1967, p. 18.

[17] V. Adăscăliței, *Istoria unui obicei. Pluguşorul*, Iaşi, 1987, 153 pag.

[18] Idem, *Elemente laice în colinda românească*, în „Studii şi cercetări ştiințifice", Filologie, Iaşi, XIII (1962), fasc. 1, p. 65-76.

[19] *Předu, předu, pohádku* (*Toarce, toarce, pisicuță!*), Traducere de Marie Kavkóva, Praga, 1980.

adunate cu multă străduinţă în cursul anilor (…) putem zice că alcătuiesc astăzi bazele tezaurizării ştiinţifice a materialelor genului respectiv”. Desigur, cercetarea unui teren puţin cunoscut presupune un orizont limitat, asupra căruia aprecierile pot fi uşor eronate, cauzate de informatorii şi culegătorii de folclor. La vremea acestei cercetări, anii 1960, performarea teatrului popular de Anul Nou atingea vârful exprimării sale, cântecul de lebădă, cu numeroase inovaţii, Alexandru Amzulescu constatând o „copleşitoare excrescenţă actuală a teatrului moldovenesc”, fapt derutant pentru că autorul tezei „nu procedează destul de sintetic, lăsându-se prea mult subjugat de caleidoscopia formelor, încât nu face să discernem în cele din urmă şi o mai limpede scară a valorilor istorice şi estetice ale acestui teatru”.

Dar etnografia are privilegiul de a fi o ştiinţă „vie”, cercetarea în acest domeniu descoperind şi specii folclorice noi[20]. Oricum, cercetarea teatrului popular nu s-a încheiat în 1970, ci a fost o „permanentă căutare” a folcloristului Vasile Adăscăliţei. Timpul avea să discearnă valorile în următoarele două decenii, migraţia masivă a populaţiei de la sat către oraş, având drept consecinţă pierderea treptată a interesului pentru obiceiurile tradiţionale. Variatele forme inovatoare de teatru popular propriu-zis au dispărut, rezistând numai străvechile forme de expresie ale jocurilor cu măşti performate până astăzi doar în anumite zone etnografice, însă cu rol spectacular datorat în cea mai mare măsură festivalurilor obiceiurilor de iarnă. Cu atât mai mult, se impune publicarea lucrării de faţă, aşa cum a fost concepută, în urmă cu 45 de ani, ca o necesitate ştiinţifică de cunoaştere a acestui gen folcloric într-o anumită perioadă a evoluţiei sale. Desigur, intenţia publicării acestei lucrări a existat din timpul vieţii autorului. Institutul de Cercetări Etnologice şi Dialectologice din Bucureşti (astăzi, Institutul de Etnografie şi Folclor „Constantin Brăiloiu”), în 1983, prin directorul său de atunci, Ion Ilişiu, propunea lui Vasile Adăscăliţei, în virtutea faptului că era „specialistul cel mai reputat în problema teatrului nostru popular”, să elaboreze volumul *Teatru popular. Tipologie şi corpus de texte*, în „Colecţia Naţională de Folclor”. Nici în seria „Caietelor Arhivei de Folclor”, apărută la Iaşi în zece volume, în anii 1979-1991, nu se regăseşte o lucrare despre teatrul popular de Anul Nou în Moldova, cu studiu şi corpus de texte. Proiectul

---

[20] V. Adăscăliţei, *Răvaşul versificat şi amintirea – specii folclorice relativ noi*, în în „Analele Ştiinţifice ale Universităţii «Alexandru Ioan Cuza» din Iaşi”, serie nouă, Literatură, VIII (1962), p. 461-483.

nu a fost niciodată dus până la capăt. Deşi, ulterior, au apărut câteva lucrări despre teatrul popular, după cum avea să constate şi V. Adăscăliţei[21], acestea nu întrunesc toate criteriile necesare unei lucrări de amploarea celei pe care o publicăm acum[22].

Dacă lucrarea ar fi fost tipărită atunci, aceasta ar fi suportat unele revizuiri cauzate de acumularea de material nou, fondul documentar al arhivei înfiinţate în cadrul Seminarului de Folclor de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iaşi, sporise de la 1600 dosare până la aproximativ 3500 de dosare, adunate de-a lungul deceniilor prin cercetări proprii, începând din vremea când Vasile Adăscăliţei era student, în 1949, şi prin intermediari (preoţi, învăţători, profesori, studenţi şi funcţionari), cărora le trimitea periodic chestionare tematice.

Împreună cu Dan Ravaru, folclorist şi publicist, fost student al profesorului Adăscăliţei, am salvat cea mai mare parte a arhivei prin constituirea unui fond documentar la Biblioteca Judeţeană „Nicolae Milescu Spătarul” din Vaslui[23]. Alături de dosare, arhiva conţinea o fototecă cu aproape 1000 de fotografii şi diapozitive şi peste 400 de benzi de magnetofon. 110 dintre acestea, numerotate cu cifre cuprinse între 8 şi 318, însoţite de catalogele lor, care au imprimate şi culegeri de folclor din judeţul Vaslui, mi-au fost încredinţate de profesorul Adăscăliţei în anul 2005 spre a le digitiza în cadrul unui proiect de cercetare şi valorificare al Centrului Judeţean pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale din Vaslui. Însă proiectul a fost concretizat mai târziu,

---

[21] *Varietatea teatrului popular haiducesc*, p.147-148.

[22] Lucrări generale despre teatrul popular, apărute după 1970: G.I. Spataru, *Drama populară moldovenească*, Chişinău, 1976; George Franga, *Contribuţii la istoria teatrului românesc în texte şi documente*, vol. II, *Forme de teatru popular românesc*. Cuvânt introductiv de Romulus Vulcănescu, Bucureşti, 1981; *Teatru popular*. Alcătuirea, articolul introductiv şi comentariile, de G.I. Spataru şi Ju.I. Filin, Chişinău, 1981; Horia Barbu Oprişan, *Teatrul popular românesc*, Bucureşti, 1987; Daniel Stanciu, *Ipostaze ale teatrului tradiţional – de la rit la divertisment*, Bucureşti, 2007.

[23] Din cele aproximativ 3.500 de dosare, conform numerotării acestora, astăzi arhiva cuprinde 2.861 de dosare, păstrate în fondul documentar: Arhiva de Folclor „Vasile Adăscăliţei”, la Biblioteca Judeţeană „Nicolae Milescu Spătarul” din Vaslui. Pentru relevanţă, în 1987, arhiva conţinea 1072 de variante ale teatrului haiducesc, dintre care 1068 culese din Moldova, aproximativ jumătate dintre acestea fiind înregistrate pe bandă de magnetofon. La acestea, se adăugau aproximativ 1000 de fotografii şi diapozitive (V. Adăscăliţei, *Varietatea teatrului popular haiducesc*, p. 148).

începând din anul 2014 se află în curs de derulare[24]. Astfel, o antologie audio, care întregeşte acest volum, conținând secvențe de pe benzile imprimate cu obiceiurile de Anul Nou, reprezintă mai mult decât o necesitate firească, o datorie morală închinată memoriei profesorului Vasile Adăscăliței.

Lucrarea de față, după cum preciza însuşi autorul acesteia, este „mai puțin rezultatul unor confruntări de izvoare bibliografice, ci mai ales concluzia la care duce analiza materialului folcloric cercetat în urma unei recolte intensive în teren. Pentru aceasta ne-am folosit de peste 1500 de texte de teatru popular de la sărbătorile de iarnă (şi în special de Anul Nou), aflate în arhiva pe care noi am întemeiat-o şi sporit-o începând cu anul 1949. Utilizarea unor materiale tipărite a fost deosebit de restrânsă, pentru simplul motiv că literatura noastră folcloristică nu cunoaşte decât câteva”. Într-adevăr, după cum constata unul dintre referenții ştiințifici ai tezei, Ion C. Chițimia, de la cele doar 15 reprezentări teatrale populare cunoscute, în urma acestei cercetări numărul lor a sporit considerabil până la 110 de tipuri de spectacole, iar dintre cele 1583 de variante culese[25] au fost selectate 70 de texte reprezentative şi incluse în anexele tezei.

Cele două volume ale tezei însumează 555 de pagini, dintre care cel dintâi cuprinde 217 de pagini, iar cel de-al doilea 334 de pagini (texte, liste de informatori, fotografii şi hărți). Primul volum al tezei, utilizat la publicarea ediției de față, a aparținut autorului tezei şi conține adnotări şi corecturi realizate în 1972. Volumul al doilea al tezei pe care l-am utilizat provine de la Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” din Iaşi. Şi acesta conține câteva corecturi, însă numai la numerotarea listei materialelor din arhivă. În ceea ce priveşte fotografiile, la cele existente în lucrare am mai adăugat câteva, care provin tot din fototeca arhivei autorului, şi au fost redate fragmentar trei dintre cele patru hărți ale lucrării. Bibliografia de la finalul primului volum a fost aşezată la sfârşitul lucrării de față care reuneşte cele două tomuri dactilografiate, fără a fi însă actualizată. Am considerat firească păstrarea ei aşa cum a fost

---

[24] Aceste benzi de magnetofon, împreună cu aproximativ 500 de plicuri cu fotografii alb-negru, le-am oferit spre păstrare Muzeului Etnografic al Moldovei din Iaşi, drept pentru care mulțumim Anei-Maria Rață pentru colaborare. Soarta celorlalte benzi de magnetofon deocamdată ne este necunoscută.

[25] Cele 1583 de materiale numerotate ca atare sunt în realitate 1573; materialele 1426-1427 sunt dublete, iar cele de la numerele 345 şi 770-779, lipsesc. Am păstrat însă ordinea în care au fost numerotate de autor, în vederea corespondenței corecte cu trimiterile de la notele de subsol.

întocmită de autor în 1970. În schimb, am actualizat notele bibliografice de subsol, fapt care a determinat şi renumerotarea acestora, notele noi fiind adăugate între paranteze pătrate şi semnalate (nota editorului - n. ed). Totodată, textul fiind redactat în anul 1970, a fost supus în mod tacit normelor ortografice actuale ale limbii române. De asemenea, am adăugat un glosar cu termeni arhaici, precum şi referinţele bio-bibliografice ale profesorului Vasile Adăscăliţei, realizate de Lucia Cireş, cercetător ştiinţific la departamentul de etnografie şi folclor de la Institutul de Filologie Română „A. Philipide" din Iaşi, drept pentru care, şi pe această cale, îi adresăm mulţumirile noastre.

*

Vasile Adăscăliţei acordă o viziune largă conceptului de teatru popular de Anul Nou, prin includerea aici a tuturor jocurilor cu măşti, spre deosebire de chestionarul Atlasului Etnografic Român, care consideră teatru popular doar pe cel de influenţă livrescă, în speţă haiducesc, specific numai Moldovei[26]. Însă, scrie autorul acestei lucrări, „iniţiat din rosturi magice, teatrul folcloric era cândva o manifestare colectivă subordonată cultului. Urme ale acestei stări de fapt mai pot fi regăsite încă. Ce altă explicaţie ar putea primi amănuntul că teatrul folcloric are caracter ocazional, adică se practică numai la anumite sărbători din an, intră în practicile masculine (prezenţa femeilor fiind semnalată numai în piesele şi în variantele de dată cu totul recentă, probabil pentru că în religiile autohtone străvechi, preoţii se recrutau numai dintre bărbaţi), decât doar cea sugerată de una dintre cele mai vechi – poate chiar prima – etape cunoscute de dramaturgia populară în dezvoltarea sa? În acelaşi sens pledează şi o parte însemnată a repertoriului teatrului folcloric, unde învelişul cultic – sau măcar numai tenta de această factură – este prezent.

În aceeaşi ordine de idei, depune mărturie şi faptul că teatrul folcloric este – am zice – asimilat datinilor, obiceiurilor, şi se consumă întocmai unei colinde, repetându-se la gospodăriile celor vizitaţi de ceată, pe măsura puterii de cuprindere dictată de timp; deoarece el se practică într-un interval determinat (două zile – în ajunul Anului Nou –, o zi –

---

[26] *Sărbători şi obiceiuri*, vol. IV, *Moldova*, p. 306-309: Irozii, Anul Nou şi Anul Vechi, Nunta, Mocănaşii, Jienii, Bujor, Gruia, Banda lui Coroi, Haiducii etc. Se precizează, că „informaţiile privitoare la teatrul popular au fost suplimentar consemnate, tema nefigurând în chestionar", motiv pentru care „survin inerente lacune".

numai în ajunul Anului Nou – sau numai o jumătate de zi şi o noapte – din amiaza ajunului până spre dimineața primei zile din an –), în afara acestuia, spectacolele fiind considerate ca nefireşti şi fiind lipsite de încuviințarea colectivității. Numai rareori prezentarea spectacolelor, începută în Ajun de An Nou, se continuă chiar câteva zile, până când toate unitățile familiale au putut fi satisfăcute. Căci, aşa cum stăteau lucrurile odinioară, era de neîngăduit ca cetele respective să ocolească vreo gospodărie. Astfel, în curțile unde există două sau mai multe familii (bătrâni şi tineri, mai mulți frați), teatrul se joacă pentru fiecare dintre acestea în parte, de unde nu numai concluzia în legătură cu egala considerație acordată tuturor, ci şi cu exercitarea rosturilor magice originare".

Apariția, acum, a acestei lucrări are şansa să scape netrunchiată de cenzura existentă în epoca când a fost redactată. Drept mărturie stă o lucrare a autorului, apărută în 1971: *Teatru popular de Anul Nou din județul Vaslui*[27]*,* despre care am aflat, patru decenii mai târziu, că a fost victima „purificării" ideologice a regimului comunist, aşa cum se va vedea în continuare[28].

Deşi cenzorul recunoştea importanța lucrării, „realizată în urma unei îndelungate activități de cercetare, culegere şi selectare a materialului, lucrarea prezintă un interes deosebit pe linia valorificării şi a conservării tradițiilor îndătinate ale poporului nostru", avea însă unele rețineri.

Mai întâi, națiunile conlocuitoare, deşi erau prezentate într-o „lumină favorabilă, conformă cu adevărul istoric", în unele cazuri exista şi un „pronunțat conținut satiric la adresa evreilor şi țiganilor".

La *Turca* din Puşcaşi, alaiul cuprinde personaje împărțite în două grupe: „frumoşii" şi „urâții". Între cei din urmă, alături de şătrari şi cioban (sau moşneag) se aflau şi „jidanii", al căror număr variază între trei şi patru persoane, care în varianta inițală a textului erau descrişi altfel: „Au măşti cu coarne. Se îmbracă cu «hlaibure» (halate sau capoate uzate pe care sunt prinse fâşii de zdrențe). Au gheb. Poartă ițari şi opinci. Se încing cu un brâu de care atârnă clopote mari şi mici. În mâini au cârje, iar în

---

[27] Lucrarea cuprinde 240 de pagini şi o hartă a județului cu marcarea localităților de unde au fost culese textele folclorice.

[28] Lucian-Valeriu Lefter, *Purificarea ideologică a folclorului prin cenzură*, în „Prutul", Revistă de cultură, Huşi, Serie nouă, IV(XIII), nr. 1(53), 2014, p. 133-136. Potrivit „notei de sesizări", nr. 6 din 2 martie 1971, păstrată în fondul *Direcția Generală a Presei şi Tipăriturilor. Colectivele Bârlad şi Vaslui*, dosar 10/1968-1976, f. 61-64, de la Arhivele Naționale Vaslui.

bandulieră poartă un şirag de cioare moarte”. Pasajul a fost „purificat” radical. „Jidanii” au devenit „evrei”, „în număr de trei-patru. Poartă măşti (caracteristice spectacolelor tradiționale), se încing cu un brâu, în mâini au cârje”.

La *Vălăretul* din Bogdănița, „jidanul” îmbrăcat cu un „raglan lung până la genunchi, rufos şi zdrențăros”, cu o mască „cu chip de drac, vopsită în negru, cu nas roşu ascuțit, cu mustăți mici, zburlite şi încâlcite”, care în mâini ducea „un coş rotund în care în care are o cioară moartă şi ouă clocite”, a fost transformat într-un „evreu” civilizat, îmbrăcat într-o haină curată, un simplu „raglan lung până la genunchi”, care pe față avea să poarte doar o frumoasă „mască vopsită în alb, cu mustăți mici, nas ascuțit şi roşu”, iar în coş avea să poarte doar ouă proaspete.

La *Vălăretul* din satul Tomeşti, comuna Pogana, cei doi „jidani” au fost şi ei transformați în „evrei”. Nu aveau voie să mai poarte pelerine „lungi, rupte, destul de uzate”, pe față să nu mai aibă măşti „cu înfățişare de farisei” şi nici în mâini să nu mai ducă „coşuri sparte”, ci trebuiau să se comporte mai frumos, să poarte doar pelerini obişnuite, măşti simple şi coşuri normale.

La *Vălăretul* din comuna Iana, vechiul „jidan” purta un pardesiu „vechi, rupt şi murdar. Nu-i lipseşte şiragul de cioare moarte din jurul gâtului, pe care vrea să le vândă. Are gheb”. Noul „evreu” trebuia să poarte un simplu pardesiu încins cu o curea. Şi afirmația, reală, potrivit căreia în satul Iana „urs şi ursar se fac numai țiganii, care sunt nelipsiți din Vălăret şi din sat”, a fost cenzurată.

La *Rândul de flăcăi* din Rafaila, bătrânul „jidan” a primit indicații să nu mai umble îmbrăcat cu o pelerină lungă, „ruptă şi murdară, cu slin pe ea” şi nici să nu mai care după el un „coş în care pune o cioară şi mai multe ouă clocite”. A fost „spălat” şi transformat într-un „evreu” costumat cu o simplă pelerină lungă, cu şapcă şi un coş.

În al doilea rând, cenzorului i se păreau mult mai grave nuanțele religioase ale unor texte, care se încăpățânau să persiste „cel puțin fragmentar”. Aşadar, „pentru caracterul lor mistic, profund religios au fost eliminate sau revizuite, la semnalarea noastră, următoarele fragmente din conținutul mai multor materiale”.

Din textul intitulat *Globul*, obicei practicat în satul Țuțcani, comuna Măluşteni, un întreg cântec a fost şters: „O, ce veste minunată/ Din Vihleim ni s-arată,/ Că s-a născut/ Prunc din Duhul Sfânt,/ Fecioara-i curată!/ Mergând Iosif cu Maria/ La Vihleim să se-nchine,/ Într-un mic oraş,/ S-a născut Hristos./ Fiul cel din veşnicie,/ Ce l-a trimis Tatăl mie,/

Să se nască/ Şi să crească/ Să ne mântuiască./ Păstorii văzând în zare,/ Pe cer o lumină mare,/ Ei se închinau,/ Îngerii cântau/ Şi se-nveseleau”. Şi din cuvântul introductiv al autorului fuseseră eliminate anumite fraze, precum cea în care se arată că obiceiul s-a datorat „unei adânci influențe efectuate de clerici. Globul trebuia să anunțe naşterea Fiului lui Dumnezeu”. La fel s-a procedat şi în cazul textului *Jienii* din satul Ghermăneşti, comuna Drânceni. Cititorii nu trebuiau să fie influențați de versurile unui cântec religios, care a fost eliminat: „Ca şi lui Hristos cu daruri/ I s-au închinat,/ Cu ape mirositoare/ Sfinții vor stropi/ Şi de duhuri necurate/ În veci ne-or păzi./ Datoriți ca şi Adam/ Căci din el suntem/ (…) Iubiți, iubiți în pace,/ Iubiți pe Hristos/ Şi ca unul Fiul,/ Dându-vă folos”.

Referitor la piesa *Anul Nou şi Anul Vechi* din satul Lăleşti, comuna Puieşti, cenzorul a trimis sugestiile sale „colectivului de creație” care a „revizuit” părțile subliniate: „Şi noi toți într-o unire/ Vă urăm Sfântul Vasile (înlocuit cu: Anul Nou)/Cu mănunchi de busuioc,/ Să vă dea Domnul noroc (vers înlocuit cu: Să vă aducă mult noroc)/ Cu mănunchi de minte creață,/ Să vă dea Domnul viață” (vers înlocuit cu: Să vă dea o lungă viață). Şi în alte texte, precum *Mocanii* din comuna Vutcani, expresiile religioase au fost eliminate: „pentru acest popor sfințit de Dumnezeu”, „har dumnezeiesc”, „Ceruri”, „Cel de Sus”, „Sfânta preacurata Maica Precista”, „heruvimi şi serafimi” etc.

Ne putem întreba, aşadar, în ce măsură numeroasele culegeri de folclor, apărute în această perioadă, au trecut printr-un identic proces de „purificare” ideologică! Prin eliminarea expresiilor religioase din texte şi „spălarea” costumației actanților din alaiurile de la Anul Nou era distorsionată însăşi esența originară a obiceiurilor, a căror performare în perioada celor 12 zile sacre dintre Crăciun şi Bobotează sunt o imagine a lumii pe dos care simbolizează haosul din care se naşte Noul An.

La aproape jumătate de secol de la redactare, lucrarea în sine a devenit un document relevant pentru cercetarea etnologică, fiind cea dintâi de acest fel care oferă o privire de ansamblu asupra tuturor formelor de teatru popular, cu jocurile cu măşti, de Anul Nou, din Moldova.

LUCIAN-VALERIU LEFTER

PARTEA ÎNTÂI
STUDIU

INTRODUCERE

Conceptul de teatru folcloric, ca şi alte concepte de cultură populară, se cere înțeles în istoricitatea sa. Stabilirea etapelor principale pe care acesta le-a cunoscut în decursul evoluției pare a fi dificilă, dar nu imposibilă, deoarece starea actuală a materialelor ce pot fi cercetate arată o nebănuită varietate determinată – printre altele – de gradul inegal de transformare pe care au suferit-o. Stadii de conştiinţă social-artistică dintre cele mai diferite ca vârstă coexistă, complicând şi, totodată, explicând fenomenul supus observației.

Vârsta milenară a multor forme de artă dramatică populară, cu toate prefacerile la care vremea le-a supus, leagă aceste manifestări şi, prin geneză, le corelează cu practici similare ale popoarelor vecine. Totodată, uneori, faptele sugerează că ar fi vorba şi de influențe şi schimburi târzii. De unde şi dificultatea de a decide dacă asemănările remarcate sunt urme ale aceloraşi rădăcini sau mărturii ale unor relații mai târzii, al căror rol nu poate fi nici el negat.

Încât studierea amănunțită a dramaturgiei folclorice pe zone mai mari este de certă necesitate şi reprezintă unul dintre mijloacele care ne apropie de adevăr, de cunoaştere, chiar şi în cazul când ea – prin forța împrejurărilor, astfel de îndeletniciri aflându-se la noi la începutul lor – are un caracter descriptivist. Aplicarea metodei comparate se poate face cu succes din momentul în care termenii sunt la fel de cunoscuți. Din păcate, prezenta încercare este printre primele preocupări despre necesitatea cărora am arătat şi, de aceea, ea se loveşte de dificultățile inerente tuturor începuturilor[1].

Incontestabil, dezvoltarea dramei populare s-a realizat neuniform chiar în cadrul tradițiilor aceluiaşi popor. Unele provincii istorice

---

[1] Puținele referiri la dramaturgia folclorică românească apărute până acum, chiar şi când se vor de sinteză, se caracterizează prin inconsistență. Cele din *Istoria literaturii române* editată de Academia Română, volumul I, Bucureşti, 1964, pp. 67-78 rămân în sfera unor observații cu caracter de generalitate, în timp ce capitolul despre teatrul popular, voluminos de altfel, din *Istoria teatrului din România*, Bucureşti, 1966, însumează informații lacunare care fac dovada puținelor şi întâmplătoarelor prospecțiuni făcute până în prezent. Printre autorii care, în ultima vreme, au dat lucrări deosebite, sunt Romulus Vulcănescu şi Gheorghe Vrabie.

româneşti prezintă – din acest punct de vedere – o privelişte atrăgătoare. Moldova, la noi, se înscrie – se pare – pe primul loc. Este şi motivul care ne-a hotărât s-o cercetăm. Bogăția datelor pe care le procură poate ajuta la înțelegerea şi explicarea unor aspecte relativ similare ale altor zone istorico-folclorice româneşti, în aşa fel încât însemnătatea constatărilor făcute să depăşească aparențele interesului regional.

Desigur, manifestările dramatice folclorice sunt variate funcțional. Acest fapt rezultă fie şi numai din perioada calendaristică de care sunt legate. În *Istoria teatrului în Moldova*, T.T. Burada dă a înțelege că în determinarea conceptului de teatru popular a avut în vedere spectacole ca: „irozii, colindele, steaua, păpuşile, pluguşorul, nunta, sorcova, capra, căluşeii, scrânciobul, paparudele, pehlivanii, dragaica, măscăricii, suitarii, geamala, Hagi-Ivat, caloianul, cucii, salgii, Lăzărelul, scoaterea cailor domneşti la ciair, udarea cu apă, jocul giretului, jocul halcalei, chiraleisa" şi altele ca acestea[2]. Dar, în toate manifestările citate nouă ni se par atât de diferite, uneori, între ele, încât am hotărât să nu ne oprim decât asupra celor care fac împreună o categorie relativ unitară: spectacolele datină, cu prilejul sărbătorilor de iarnă (de Crăciun şi de Anul Nou). De fapt, în Moldova (şi, în genere, la români), Anul Nou este cel care a concentrat aproape toate manifestările teatrale populare datină[3].

Încât, jocurile de priveghi[4], ritualurile de fertilitate practicate în cursul verii, jocurile păpuşăreşti şi alte manifestări dramatice populare, nu fac obiectul investigației noastre.

Lucrarea de față este mai puțin rezultatul unor confruntări de izvoare bibliografice, ci mai ales concluzia la care duce analiza materialului folcloric cercetat în urma unei recolte intensive în teren. Pentru aceasta ne-am folosit de peste 1500 de texte de teatru popular de la sărbătorile de iarnă (şi în special de Anul Nou), aflate în arhiva pe care noi am întemeiat-o şi sporit-o începând cu anul 1949. Utilizarea unor

---

[2] T.T. Burada, *Istoria teatrului în Moldova*, Vol. I, Iaşi, 1915.

[3] T. Pamfile, *Crăciunul*, Bucureşti, 1914, p. 162.

[4] M. Pop, *Măştile de lemn din Bîrseşti-Topeşti, Vrancea*, în „Revista de folclor", III (1958), nr. 1, pp. 7-26. [Cercetarea jocurilor de priveghi a constituit o preocupare ulterioară a profesorului Vasile Adăscăliței, publicând astfel studii temeinice: *Jocuri de priveghi din județul Bacău*, în „Carpica", XIII (1981), p. 117-131; *Jocul şi cântecul de priveghi din județul Vaslui*, în „Studii şi cercetări de etnologie", serie nouă, VIII (1994), p. 27-48. – n. ed.]

materiale tipărite a fost deosebit de restrânsă, pentru simplul motiv că literatura noastră folcloristică nu cunoaşte decât câteva[5].

Pentru culegerea materialelor ne-am bazat, atât pe ancheta indirectă, cât şi pe cea directă, ultima fiind folosită curent în scopul verificării rezultatelor celei dintâi. Cele mai multe materiale au fost notate şi numai o parte (aproximativ ⅓) au fost înregistrate pe bandă de magnetofon. Întotdeauna s-a apelat însă la chestionare speciale pe care le-au mânuit oameni care garantau măcar un minimum de înțelegere a fenomenului urmărit şi a metodologiei recomandate. Sprijinul nostru au fost mai ales cadrele didactice din mediul urban şi rural, studenții de la cursurile de zi şi fără frecvență şi, într-un procent neînsemnat – numai pentru semnalare –, elevii. În câteva cazuri am dispus de ajutorul şi înțelegerea unor instituții culturale şi de învățământ, către ai căror reprezentanți îndreptăm şi acum mulțumirile noastre[6].

În prezent, arhiva amintită îşi găseşte tot mai bine locul la Facultatea de Filologie a Universității „Alexandru Ioan Cuza" din Iaşi, unde, conducerea acestei instituții a înțeles să înceapă crearea condițiilor necesare. Maniera în care ea a fost organizată poate fi considerată rezistentă şi trimiterile pe care le vom face în cuprinsul acestei lucrări vor avea oricând aceeaşi cheie.

---

[5] Majoritatea acestora ne aparțin. [Se face trimitere la paginile 82-89 din volumul al II-la al tezei, care cuprind „Lista diferitelor materiale de teatru folcloric din arhiva noastră, publicate până acum": V. Adăscăliței, *Teatru folcloric din județele Bacău şi Neamț*. Culegere de texte îngrijită şi studiu de ~, Bacău, 1968; V. Adăscăliței şi I.H. Ciubotaru, *Teatru folcloric din județul Iaşi.* Culegere întocmită de ~. Prefață şi note de V. Adăscăliței, Iaşi, 1969; *Bună dimineața, lină fântână. Folclor din județul Botoşani*. Cuvânt înainte şi notă asupra culegerii de V. Adăscăliței, Bacău, 1969; V. Adăscăliței, *Date noi privind teatrul folcloric Brâncovenii*, în „Revista de etnografie şi folclor", XII (1967), nr. 6, pp. 423-434; V. Adăscăliței, *Jocul cerbului în Moldova*, în „Revista de etnografie şi folclor", XIII (1968), nr. 5, pp. 421-438; V. Adăscăliței, *Teatrul folcloric cu subiecte de război în Moldova*, în „Limbă şi literatură", X (1965), pp. 327-344. Lista cuprinde 84 de trimiteri cu valorificarea materialelor din arhivă în studiile amintite, astfel: numele piesei de teatru, localitatea, culegătorii, anul, informatorii, vârsta, publicația şi paginile. Toate aceste date se vor regăsi în lucrarea de față atât la notele de subsol, inclusiv cu lucrările apărute după 1970, cât şi în lista generală a materialelor din arhivă, drept pentru care am eliminat această listă – n. ed.]

[6] Este vorba de Institutul Pedagogic de 3 ani din Galați, reprezentat în cazul de față prin titularul cursului de folclor: I. Brezeanu; de Casa regională a creației populare Bacău, reprezentată atunci prin Ernest Gavrilovici; de Casa regională a creației populare Iaşi, reprezentată de directorii săi: Constantin Beiu şi Virgil Cuțitaru; de Casa județeană a creației populare Botoşani, reprezentată atunci de Victor Iancu, ş.a.

Conceptul de teatru folcloric de Anul Nou

Aprecierile elogioase asupra artei folclorice sunt unanime. Ele vizează însă totdeauna specificitatea acesteia. Puse alături de categoriile corespunzătoare din domeniul artei culte, categoriile artei populare se dovedesc măcar parțial aparte. Structural ele nu reprezintă elemente care să nege unitatea, ci vin să o confirme, arătându-se cel mai adesea ca faze anterioare ale conceptelor elevate.

Determinarea conceptului de teatru folcloric este complicată şi de faptul că definirea conținutului şi formei sale se realizează şi în funcție de pozițiile – chiar dacă nu opuse – fundamental distanțate ca nivel de percepere: ale creatorilor de folclor şi ale interpreților semnificațiilor folclorului.

Iată de ce, definirea conceptului de teatru folcloric comportă mobilitate şi solicită o examinare care să aibă în vedere optica variată ce rezultă din perspectiva mereu schimbată de treapta de dezvoltare socială, poziția mai apropiată de mediul folcloric sau mai depărtată de înțelegerea rosturilor acestuia, de pe care se fac considerațiile.

Prezintă un interes deosebit determinarea conținutului acestui concept, mai întâi prin prizma creatorilor şi consumatorilor de folclor, şi, de aceea, iată ce socotim necesar de spus la început, despre conceptul de teatru folcloric, aşa cum rezultă el din examinarea locului şi funcției sociale.

Acest teatru are astăzi ca valoare primordială pe cea distractiv-educativă. În toate formele sale contemporane, acest sens iese în evidență. Ar fi însă eronat să credem că lucrurile au stat aşa întotdeauna. Inițiat din rosturi magice, teatrul folcloric era cândva o manifestare colectivă subordonată cultului. Urme ale acestei stări de fapt mai pot fi regăsite încă. Ce altă explicație ar putea primi amănuntul că teatrul folcloric are caracter ocazional, adică se practică numai la anumite sărbători din an, intră în practicile masculine (prezența femeilor fiind semnalată numai în piesele şi în variantele de dată cu totul recentă, probabil pentru că în religiile autohtone străvechi, preoții se recrutau numai dintre bărbați), decât doar cea sugerată de una dintre cele mai vechi – poate chiar prima – etape cunoscute de dramaturgia populară în dezvoltarea sa? În acelaşi sens pledează şi o parte însemnată a repertoriului teatrului folcloric, unde învelişul cultic – sau măcar numai tenta de această factură – este prezent.

În aceeaşi ordine de idei depune mărturie şi faptul că teatrul folcloric este – am zice – asimilat datinilor, obiceiurilor, şi se consumă

întocmai unei colinde, repetându-se la gospodăriile celor vizitaţi de ceată, pe măsura puterii de cuprindere dictată de timp; deoarece el se practică într-un interval determinat (două zile – în ajunul Anului Nou –, o zi – numai în ajunul Anului Nou – sau numai o jumătate de zi şi o noapte – din amiaza ajunului până spre dimineaţa primei zile din an –), în afara acestuia spectacolele fiind considerate ca nefireşti şi fiind lipsite de încuviinţarea colectivităţii. Numai rareori prezentarea spectacolelor, începută în Ajun de An Nou, se continuă chiar câteva zile, până când toate unităţile familiale au putut fi satisfăcute. Căci, aşa cum stăteau lucrurile odinioară, era de neîngăduit ca cetele respective să ocolească vreo gospodărie. Astfel, în curţile unde există două sau mai multe familii (bătrâni şi tineri, mai mulţi fraţi), teatrul se joacă pentru fiecare dintre acestea în parte, de unde nu numai concluzia în legătură cu egala consideraţie acordată tuturor, ci şi cu exercitarea rosturilor magice originare.

La toate aceste evidente urme de suport şi motivare cultică ale teatrului folcloric mai pot fi adăugate şi altele, astăzi mai puţin explicite. De pildă, prezentarea celei dintâi reprezentaţii în faţa autorităţilor locale (săteşti) este doar aparent încetăţenirea unei reguli dictată de voinţa administraţiei. Acestei stări de lucruri i-a premers timpul când primul spectacol era oferit întregii colectivităţi în fruntea căreia se aflau cei cu autoritatea morală, în rânduielile patriarhale – bătrânii, organizaţi în „sfatul" lor. Sunt nenumărate localităţile unde această stare de lucruri este bine păstrată. Citām ca deosebit de grăitor, obiceiul „încontrării", de la Doftana, judeţul Bacău; căruia am putea să-i adăugăm tradiţia bine păstrată în multe localităţi din judeţul Botoşani, ca primul joc (ca şi prima colindă) să se facă la o fântână cât mai apropiată de centrul satului.

Recunoaşterea acestor vechi rosturi ale teatrului folcloric este valoroasă pentru reconstituirea funcţiilor sociale străvechi ale genului, pentru explicarea unor aspecte întâlnite încă în practicarea dramaturgiei populare, aspecte considerate în chip obişnuit ca elemente de formă, ca urmare a stării lor contemporane, stare în care au ajuns numai datorită unei îndelungi evoluţii.

Permanenta suprapunere de culturi şi – mai ales – victoria, de multe ori numai aparentă, a ortodoxismului în aria daco-romană a dus la demagizarea treptată a conţinutului teatrului folcloric, realizată în raport direct cu dobândirea unei tot mai accentuate şi utile experienţe sociale care a determinat o corespunzătoare evoluţie a conştiinţei sociale. Dacă admitem şi unele semnificaţii originare totemice pentru jocurile dramatice

cu măşti zoomorfe, apoi, laicizarea acestora a putut să înceapă cu mult înaintea creştinismului, atunci când un totem se înlocuia cu altul.

Teatrul a devenit, cu vremea, dintr-o practică de cult, o practică în care accentul a trecut pe latura spectaculară laică. Laicizarea teatrului folcloric dedusă viguros din caracterul său practic care o conținea virtual a constituit premiza îmbogățirii rapide a sensurilor sale, a însemnat condiția fundamentală a dezvoltării neîngrădite a genului. Dar, laicizarea dramaturgiei folclorice nu trebuie înțeleasă numai ca o premisă de dezvoltare tematică – a conținutului deci – ci şi ca o fundamentală eliberare de rigiditățile formale tradiționale ale genului. În această privință s-ar putea spune că teatrul dialogat – care face şi obiectul cercetării noastre predilecte – se iveşte în mediul folcloric, mai ales, ca o consecință a laicizării.

De altfel, un reputat teatrolog, Paolo Toschi[7], a stabilit că în evoluția teatrului folcloric este posibil să fie distinse trei etape principale. E vorba de: drama ritualică, jocul cu mască şi teatrul propriu-zis. Concluzia sa se dovedeşte logică şi documentată, aplicabilă la realități culturale mult mai rar întâlnite decât în aria italiană, din examinarea căreia a fost dedusă.

Plasarea teatrului propriu-zis în finalul evoluției acestor forme conduce la ideea că fenomenul laicizării este apreciat ca determinant în formarea conceptului despre a cărei semnificație avem să facem unele precizări. (Temele de teatru propriu-zis creştin, aşa numitele „mistere" sau „pasiuni", sunt folclorizări şi deci oricât de numeroase ar părea ele, nu schimbă fondul problemei).

Istoria teatrului universal arată căi similare de evoluție a dramaturgiei, la toate popoarele. În tratatele de teorie a artei, de teorie a literaturii, la capitolul „genuri de creație", teatrului cult i se sugerează constant o origine străveche populară, cultică, făcându-se trimiteri la realitatea antichității greceşti, cunoscută pretutindeni mai bine, mai bine chiar decât realitatea culturii străvechi naționale a popoarelor cărora autorii respectivi aparțin. Suntem de părere că, pe măsura corespunzătoarei adânciri a cercetărilor, materiale la fel de grăitoare ar putea fi aflate şi în realitățile româneşti, în istoria artei şi culturii autohtone.

O sumară descriere a etapelor de evoluție prin care a trecut teatrul folcloric, pe baza datelor procurate de numeroasele materiale care nu s-au

[7] Paolo Toschi, *Le origini del teatro popolare italiano*, Torino, 1955.

transformat în ritmul mediu este utilă tocmai în vederea clarificării conceputului de teatru folcloric propriu-zis.

În fond, în cadrul genului dramatic popular, categoria de specie literară este înlocuită cu acea etapă de evoluție, ceea ce nu modifică esențial natura faptelor, dar reflectă corespunzător complexitatea lor dedusă din sincretismul artei teatrale. Tocmai sincretismul este cel care cere înlocuirea categoriei de specie literară, insuficientă în cazul faptelor dramatice.

Formele de artă concurente la realizarea teatrului folcloric sunt variate şi numeroase: literatura, muzica, coregrafia, plastica, mimica, retorica, ceea ce i-a dat şi făcut pe unii să vorbească despre caracterul „constructiv" al teatrului. Aceste forme de artă sunt solicitate în proporții variate de la o etapă la alta a teatrului folcloric.

Drama reprezintă faza de cult a teatrului popular şi pare a fi cea mai veche. Prin funcția sa socială îşi justifică prezența în situații diferite: la sărbători, în cazul practicilor curative solicitate de existența cotidiană, în cazul actelor de magie la care individul sau colectivitatea apelau la nevoie etc. De aici şi varietatea de repertoriu a dramei ritualice tradiționale care poate să apară sub formă de: colindă, descântec, ritual de ploaie, de nuntă etc.

Mijloacele artistice utilizate cu precădere în drama ritualică par a fi mai ales: plastica, mimica, în al doilea rând: muzica şi dansul şi în sfârşit: literatura dramatizată în formă de monolog, care poate primi după caz, o interpretare individuală sau colectivă.

Spectacolul ia aspecte diferite: de la cel în care publicul se reduce la un singur ins (în cazul descântecului), până la cel unde mulțimea este şi actor şi spectator (în cazul ritualurilor de felul caloianului, la nunți etc.).

Practicarea colectivă a dramelor ritualice a grăbit mult procesul apariției şi dezvoltării dialogului în teatrul folcloric.

În mulțimea formelor concrete ale dramei ritualice pot fi desprinse linii diferite de evoluție. Colinda ajunge până la teatrul propriu-zis, ceea ce se petrece în chip obişnuit cu pluguşorul, care nu întâmplător constituie prologul majorității spectacolelor de teatru folcloric, descântecul rămâne – acolo mai viețuieşte în vechea lui funcție – o manifestare cu atribute arhaice.

Mai ales dramele ritualice legate de sărbători, unde suprapunerea de elemente cultice diverse a dus la slăbirea tuturor, au găsit resursele de evoluție spre jocuri spectaculoase, chiar dacă – la început şi vreme îndelungată încă, în destule cazuri – ele nu s-au desprins de magie.

Jocurile dramatice practicate aşadar cu prilejul sărbătorilor de iarnă au început să prezinte elemente teatrale suplimentare în raport cu drama ritualică. Cele mai multe dintre ele s-au dezvoltat din practicile de magie augurică ale agricultorilor (pluguşorul), ale crescătorilor de vite (jocurile cu măşti zoomorfe), ale meşteşugarilor (jocurile cu reprezentări profesionale). Accentuarea laturii spectaculare s-a făcut pe seama tocirii însuşirilor magice ale formelor care au germinat toate aceste jocuri. În acest fel, funcția socială a teatrului tradițional intrat într-o nouă etapă de dezvoltare se modifică substanțial, tinzând spre sublinierea comicului. Sincretismul continuă să caracterizeze manifestările respective şi, fiind un veritabil dialog de arte, creează sensibil condițiile fertilizării dialogului literar, element esențial al teatrului propriu-zis la care se va ajunge ulterior. Improvizația de text vorbit devine curentă. Se menține caracterul de colindă al jocului dramatic, fixat temeinic prin originea lui şi suplimentat de cerințele sociale tot mai accentuate pentru acest gen de manifestare resimțită ca un act artistic. De aici şi sporirea – în decursul timpului – repertoriului de măşti, până la o impresionantă listă în care ajung să intre categorii variate determinate cauzal: măşti profesionale noi (actor, doctor, preot, dascăl etc.), măşti etnice (turcul, grecul, neamțul, rusul etc.), măşti de animale exotice (struțul, leul, maimuța, cămila) ş.a.

Față de multe din dramele ritualice, jocurile dramatice sunt aşadar totdeauna realizări colective. În cadrul lor sincretismul atinge un grad mai accentuat, faptul fiind consecința directă a posibilităților pe care le oferă interpretarea în comun. De aceea, formele de artă concurente la realizarea spectacolului depăşesc starea de rudiment şi ajung, adesea, la expresii virtuoase.

În această etapă a teatrului folcloric stau premizele imediate ale constituirii teatrului popular propriu-zis pe care – împotriva obiceiului – noi îl vedem, în realitatea românească, nu numai ca pe un rezultat al influențelor târzii exercitate din mediile cultivate, ci şi ca pe un produs natural al propriei evoluții a genului.

Teatrul folcloric propriu-zis reprezintă deci etapa cea mai nouă a dramaturgiei populare. De aceea, observațiile în legătură cu aspectele sale sunt, în mod obiectiv, mai uşor de realizat, faptele putând fi cercetate concret, direct, supoziția micşorându-şi volumul şi utilitatea.

Studiul acestei etape a teatrului folcloric va putea facilita o pătrundere mai orientată în problemele ridicate de perioadele anterioare ale genului[8].

Începând de acolo de unde apare dialogul, şi anume acel dialog ordonat şi repetat în forme fixe, în măsura în care acest lucru este posibil în folclor, teatrul propriu-zis prezintă câteva însuşiri principale fără analiza cărora este greu de definit.

Realitatea arată că frecvenţa cu care poate fi întâlnit, mai cu seamă în Moldova, justifică stăruinţa noastră asupra sa, cu atât mai mult cu cât frecvenţa respectivă este direct proporţională cu bogăţia şi varietatea repertoriului.

De fapt – şi aceasta tocmai pare a fi principala trăsătură contemporană a teatrului popular moldovenesc – spectacolele de astăzi, indiferent de originea şi vechimea deosebită pe care o au, prezintă însuşiri comune, trăsături asemănătoare, fiind în ansamblul lor, ajunse la un grad similar de dezvoltare. Încât, atât alaiurile, cât şi piesele cu subiecte bine constituite pot fi socotite la fel de bine ca aparţinând astăzi teatrului propriu-zis. Avem deci în vedere nu numai jocurile de felul *caprei*, *ursului*, *arnăuţilor*, *artiştilor*, ci şi *teatrul haiducesc*, cel cu subiecte *istorice*, *vălăretul*, *nunta* (jucat tot în cadrul sărbătorilor de iarnă şi clădit pe tradiţiile şi obiceiurile practicate la căsătorie, dar, ca practică folclorică, separat de acestea) etc.

Ce trăsături generale şi specifice arată aceste gen de spectacole, pentru ca în funcţie de ele să definim mai bine conceptul care face obiectul cercetării noastre, vom încerca să stabilim acum.

Prezentându-le în sinteză, ele s-ar enumera după cum urmează: caracterul de colindă, pronunţată structură de vodevil, prezenţa particulară a elementelor de scenografie, decor şi costumaţie, artă dramatică mult diferită de cea cultă, colaborare sporită solicitată spectatorului, permanentă contemporaneizare care duce la o continuă refuncţionalizare, vădit specific naţional – spre deosebire de alte etape mai vechi ale teatrului popular – care se accentuează până la specificul regional, relaţii intime şi temeinice cu tradiţia şi înnoirea etc. (Despre toate acestea am tratat mai pe larg într-un articol publicat în 1966[9]).

[8] În menţiunile de aici nu urmărim să respectăm o clasificare anume a teatrului folcloric, plecând de la premiza că aceasta urmează a fi stabilită abia după o prezentare mai amănunţită a aspectelor fenomenului artistic popular de care ne ocupăm.

Fiind cea mai importantă caracteristică a sa, însuşirea teatrului folcloric propriu-zis de a se colinda determină consecințe multiple. Astfel, teatrul folcloric propriu-zis se reprezintă de nenumărate ori, se repetă deci – într-o unitate de timp determinată –, pentru a satisface nevoia de felicitare din partea grupului, a tuturor nucleelor colectivității (gospodării sau familii). În cazul respectiv publicul nu este cel care merge la teatru, ci teatrul merge la spectatori, spectacolul prezentându-se de câte ori este nevoie şi posibil. Ca urmare a acestui fapt, deplasarea se cere fără accesoriile obişnuite ale teatrului cult, simplificată, iar repetarea spectacolului nu presupune reluarea sa identică.

Înrădăcinarea acestei caracteristici este atât de solid efectuată, încât spectatorii aşteaptă teatrul în modul cel mai firesc posibil şi eventuala ocolire a gospodăriei lor echivalează cu un afront de grave proporții, tot aşa cum refuzul de a primi ceata de teatru poate duce la aplicarea străvechii practici a descolindatului[10].

Plecând de la determinarea acestei principale caracteristici a teatrului popular, unul dintre cei mai autorizați cercetători ai colindei, P. Caraman, nota în 1931: „Datina colindatului prezintă multe şi variate aspecte: a) colindatul copiilor mici…, b) colindatul flăcăilor, din noaptea Crăciunului, c) colindatul mascaților…, f) colindatul Jienilor sau Codrenilor, la români – teatrul haiducesc"[11]. Şi, prelungind observațiile sale, acelaşi autor sublinia pe bună dreptate că: „Umblatul măştilor se află în stare de puritate adesea însă de cele mai multe ori este contaminat cu colindatul propriu-zis"[12].

Într-adevăr, frecvent, cetaşii diverselor echipe de teatru popular încep prin a cânta o colindă sau prin a rosti la fereastra gospodarului un pluguşor, ceea ce subliniază şi mai mult strânsa legătură dintre obiceiul colindatului şi teatrul popular.

---

[9] V. Adăscăliței, *Caracterele specifice ale teatrului folcloric propriu-zis*, în volumul editat de Casa regională a creației populare Bacău: „Primul festival de teatru popular", Bacău, 1966.

[10] [Petru Caraman, *Descolindatul în Orientul şi Sud-Estul Europei. Studiu de folclor comparat*. Ediție îngrijită şi postfață de Ion H. Ciubotaru, Iaşi, 1997 – n. ed.]

[11] P. Caraman, *Substratul mitologic al sărbătorilor de iarnă la români şi la slavi*, Iaşi, 1931, pp. 64-65. [Vezi şi idem, *Colindatul la români, slavi şi alte popoare. Studiu de folclor comparat*. Ediție îngrijită de Silvia Ciubotaru. Prefață de Ovidiu Bîrlea, Bucureşti, 1983 – n. ed.]

[12] P. Caraman, *Substratul mitologic al sărbătorilor de iarnă…*, p. 74.

În întregul său, cu puține excepții, teatrul folcloric propriu-zis prezintă multe părți cântate şi, adesea, dansate. Cântarea replicilor dă teatrului folcloric ceea ce am numi capacitate de exprimare poematică, îi potențează suplimentar sensurile, invită şi permite meditația imediată, transportă.

Melodiile şi jocurile au proveniența cea mai diferită: tradițională în piesele mai vechi, cultă – parțial – în cele mai noi. Acest pronunțat caracter de vodevil rezultă din valorificarea unor tradiții de teatru folcloric şi nu trebuie pus decât parțial pe seama influențelor scenei culte româneşti din secolul al XIX-lea, deoarece ea însăşi îl preluase (prin Alecsandri şi alții), atât din practica teatrului apusean, cât şi din practicile populare locale, din zestrea spirituală a publicului la care se încerca pătrunderea, în acest fel facilitată substanțial. Caracterul său de vodevil marchează natura gustului public, a pregătirii estetice a spectatorilor şi apare ca o perpetuare a sincretismului. Doar teatrul liric este una dintre formele mai vechi ale dramaturgiei şi premerge dramei propriu-zise la care spectacolele folclorice nu au ajuns încă, decât în puține cazuri.

Probleme deosebite pune distingerea particularităților scenografiei, decorului, costumației şi artei interpretative, numeroase şi evidente în cazul comparării cu teatrul cult.

Lipsa scenei, cum am mai arătat, decurge direct din funcția de colindă a teatrului folcloric propriu-zis, ea fiind subînțeleasă prin bătătura gospodarului sau odaia casei celui urat. În consecință lipseşte şi sala proprie de spectacol.

Lipsa decorului – imposibil de mutat mereu în condițiile arătate – ridică şi o chestiune deosebită privind vizionarea spectacolului care în teatrul folcloric se face nu numai pe o perspectivă dată (frontală), limitată prin amplasarea laterală a scenei, ci circular, ca în străvechile amfiteatre. Spectatorii îşi vor afla, de aceea, un loc care – nu importă din ce unghi – să le faciliteze observarea întregului ansamblu. De aici şi simplificarea la maximum a elementelor de scenografie, chiar renunțarea la ele. Cu concursul larg al spectatorilor, o creangă poate însemna un codru, câțiva poteraşi pot simula o întreagă ceată de urmăritori ai haiducilor, un sunet de corn poate anunța o cavalcadă ş.a.m.d. Spectatorului i se oferă simboluri pe care este invitat să le aibă în vedere şi să le interpreteze liber, ceea ce şi face în condiții optime, câtă vreme izbuteşte să înțeleagă sensurile spectacolului. Imaginația sa este exersată din cultivarea altor specii folclorice, cum ar fi: basmul, balada etc. De aici şi pretențiile reduse în ce priveşte costumația personajelor, sugestia cea mai discretă

fiind cvasisuficientă pentru indicarea epocii, ocupației sau însuşirilor celor ce „reprezintă”.

Regia acestor spectacole se consumă după reguli în mare măsură dictate de particularitățile scenei, scenografiei, decorului şi costumației. Existența unui spațiu restrâns pentru „scenă”, ca şi perspectiva circulară pe care spectatorii o au, determină aşezarea actorilor în cerc şi face de nepracticat permanenta intrare şi ieşire a personajelor care, în momentul când au „rol” (deci sunt direct prezente în acțiune), fac un pas înainte. Poziția efectivă a actorului, mai aproape sau mai departe de centrul suprafeței în care se desfăşoară spectacolul este direct proporțională cu locul lui în acțiune, la un moment dat. De aici şi faptul că niciuna din categoriile „act” şi „scenă”, ca unități de diviziune a piesei de teatru, nu-şi găseşte utilizare decât în cazul pieselor de proveniență cultă, folclorizate.

Numai sub influența şi prin intermediul culturii de masă, mai mult în ultimele decenii, în regia, scenografia şi interpretarea teatrului folcloric propriu-zis au fost aduse unele modernizări, posibile şi datorită lărgirii şi modernizării caselor țărăneşti.

Asigurarea unei audiții, şi aşa precare, în condițiile unor încăperi fără acustică sau în aer liber, cere rostirea strigată a replicilor, nuanțarea rămânând pe un plan cu totul secundar, cel mai adesea. Alegerea actorilor nu are în vedere, cum s-ar putea crede, numai datele fizice ale interpreților, ci şi pe cele morale. Aşa de pildă, rolul lui Iancu Jianu este încredințat – în teatrul haiducesc –, de obicei, celui cu mai multă autoritate, urmărindu-se concordanța dintre simbol şi purtătorul simbolului.

Dintre toate aceste motive obiective, ceea ce la prima vedere ar putea să fie interpretat ca stângăcie în arta scenică a teatrului folcloric este – la o cercetare mai atentă – dovadă a unei capacități neobişnuite de „interpretare” a unor date simplificate la maximum.

Judecarea valorii etico-estetice a teatrului folcloric cere îndeplinirea prealabilă a unei condiții. Cercetarea nu este bine să cadă pe material aşa cum se prezintă el în momentul colindării. Pentru că, din nevoia de a colinda cât mai mult şi ca urmare a acestui fapt – înțeles deopotrivă de actori şi de public –, spectacolul poate prezenta numeroase neajunsuri, printre care: o formă prescurtată (pentru a cuprinde cât mai multe unități sociale care aşteaptă felicitarea şi pentru a asigura venituri sporite colindătorilor), degradare sub raport calitativ (din pricina oboselii interpreților augmentată de excesul de amabilitate şi ospitalitate a

gazdelor, frecvent la sărbători[13]), emoția sporită a amatorilor improvizați în artişti, dată de confruntarea cu publicul ş.a.

Teatrul folcloric trebuie judecat după forma în care apare la „repetiții”, în perioada finisată de „şcoală”, când odată cu învățarea lui actorii se străduie să-i pătrundă mai bine sensurile, pentru ca, la rândul lor, să le poată comunica mai departe.

Pe de altă parte, la judecarea teatrului folcloric intervine necesitatea utilizării cu grijă a criteriilor etic şi estetic, în funcție de conținutul istoric diferențiat al categoriilor respective. În niciun caz nu se poate porni de la premiza egalității sale cu teatrul cult.

Ca toate creațiile folclorice şi teatrul suferă o pronunțată şi permanentă tendință de actualizare reflectată în varietatea sa tematică şi – totodată – în fiecare din componentele repertoriului său. Vehiculând idei şi atitudini ale colectivității ajunge să atace chestiunile cele mai diferite însă majore în viața spirituală a mulțimilor. În acelaşi timp, contemporaneizarea sa se face şi sub aspect formal, pentru că în modalitățile de realizare a spectacolelor intervin elemente noi, apropiate structural de arsenalul mijloacelor spectacolului de teatru cult.

Se înțelege că, paralelă cu tendința de actualizare este şi acțiunea tendinței de localizare, amândouă fiind expresia adaptării permanente funcționale a genului. Împreună, cele două tendințe întăresc substanțial specificitatea națională şi regională a genului, cu atât mai mult cu cât avem în vedere etapa sa ultimă de dezvoltare, vechile etape indicând numeroase cazuri de monogeneză în multe dintre manifestările ce pot fi întâlnite la grupuri de popoare înrudite şi chiar depărtate.

Desigur, față de poemele anterioare caracterizate printr-o funcționalitate diferită (magică, comico-distractivă), teatrul folcloric propriu-zis este totodată un teatru de idei şi atitudini sociale deosebite, este un teatru de probleme, afirmându-şi valori educative neîntrunite de manifestările anterioare ale genului.

Aşadar, urmărim spectacolele de teatru popular moldovenesc întâlnite la sărbătorile de iarnă şi nu numai măştile populare (sau în special măştile populare), valorificând mai cu seamă observarea textelor literare ale acestora.

[13] În scopul prevenirii imposibilității de a mai susține spectacolul, unele cete apelează la dubla distribuire a rolurilor mai importante.

În sfârşit, ceea ce stabileşte sinteza tuturor însuşirilor discutate este demagizarea deplină a teatrului folcloric propriu-zis, constituirea lui într-o măsură apreciabilă în teatru pentru teatru.

Repertoriul teatrului folcloric moldovenesc

Ceea ce dorim să stabilim în acest capitol, care cuprinde – de altfel – mai mult generalităţi, este întărirea convingerii că obiectul cercetării noastre merită efortul şi atenţia pe care i-am acordat-o. Pentru că, aşa cum datele arată, foarte multe dintre realităţile asupra cărora ne vom opri sunt – până acum – nesemnalate deci total necunoscute în lucrările de specialitate.

În prezentarea pe care o urmărim plecăm de la ideea că formele concrete ale teatrului folcloric sunt, incontestabil, numeroase şi variate, au – cel mai adesea – temă şi subiect propriu, acţiune conturată, personaje asociate divers etc. Materialele pe care le deţinem ne determină să nu acceptăm nici pe departe ideea că fiecare ar însemna o variantă, deoarece în foarte multe cazuri asemănările sunt evidente, încât despre aşa ceva nu poate fi vorba. Numai înlănţuirea diferită a episoadelor, modificarea numărului şi numele personajelor şi modificarea parţială a sensurilor asigură existenţa unor variante propriu-zise. Uneori, titlul dat de cei care practică teatrul respectiv poate fi doar diferit, ceea ce nu echivalează însă cu aflarea premizelor necesare reale de determinare a variantelor.[14]

Întrucât numărul tipurilor de spectacol de teatru întâlnite în folclorul moldovenesc este deosebit de mare, se cere adaptarea unui criteriu de prezentare a lor.

Fiind vorba de scopul expus mai sus, am încercat tentaţia de a le ordona alfabetic, într-un indice. Complicaţia care se iveşte provine însă din faptul că adesea un anumit teatru popular este cunoscut sub mai multe denumiri, la fel de răspândite.

Căutând în exemplele oferite de bibliografia problemei ni s-a părut ingenioasă clasificarea pe baza structurii şi naturii conflictului, la care se referă Léopold Schmidt în *Le théatre populaire européen*[15]. În locul

[14] Vezi concepţia noastră în legătură cu această problemă: *Formarea variantelor în folclor*, în „Iaşul literar”, XI (1960), nr.3, pp. 65-71.

[15] Léopold Schmidt, *Le théatre populaire européen* (en collaboration avec Gianfranco d’Aronco, Georgios Megas, Hand Moser, Georges-Henri Rivière, Achmed Tecer et Hans Trümpy), Paris, 1965, pp. 12-13.

indicat se vorbeşte despre următoarele tipuri de jocuri teatrale populare: „Jeu-tournée: jeu qui se développe à l'occasion d'une tournée; – Jeu-cortège: jeu qui se développe à partir d'un cortège de figures symboliques; – Jeu-combat: jeu dont le schéma essentiel se ramène à un combat; – Jeu-dispute: jeu dont le schéma essentiel se ramène à une dispute; – Jeu-meurtre: jeu dont le schéma essentiel se ramène à un meurtre; – Jeu-résurrection: jeu dont le schéma essentiel se ramène à une résurrection; – Jeu-appel: jeu pu coure duquel des personnages simboliques sont apelés l'un après l'autre sur la scène". Majoritatea acestor elemente pot fi aflate şi în materialele la care ne vom referi, ceea ce îngăduie ca lucrurile să fie privite, cât de cât, în paralelă.

Am adoptat, de aceea, criteriul prezentării repertoriului de teatru folcloric propriu-zis moldovenesc, după grupările de spectacole ce se constituie destul de limpede, tematic, pe baza originii şi vechimii lor, pe baza structurii artistice, pe baza evoluției pe care o arată. Confruntată cu alte clasificări[16] recent făcute faptelor de teatru popular, soluția noastră pare să se susțină evident, fiind vorba de o anume universalitate a legilor de dezvoltare a genului. Socotim că faptele urmărite se aşază aproape de la sine în următoarele categorii mari de spectacole:

- Piesele de teatru alai provenite din evoluția firească a jocurilor dramatice şi a unor ritualuri vechi;
- Piesele de teatru cu elemente de influență cărturărească şi cele de certă origine livrescă, folclorizate.

Criteriile de clasificare au în vedere, aşadar, originea spectacolelor de teatru folcloric la care ne vom referi. Originea lor este privită sub raportul timpului şi locului când au apărut, ca şi sub raportul mediului social care le-a favorizat.

Desigur, chestiuni ridicate de observarea în parte a fiecăruia din aceste grupuri vor fi abordate la timpul potrivit, rămânând ca în legătură cu fiecare tip de spectacol să fie spuse lucruri aparte, deoarece răspândirea, originea, vechimea şi semnificația lor variază în mod sensibil.

Paralel cu descrierea amănunțită a fiecărui tip de spectacol vom face şi trimiterile necesare la materialele din anexă, în funcție de care am ajuns la concluzia includerii lor în această listă. Aşa se face că anexele cuprind mai multe categorii de trimiteri: lista textelor din arhivă, lista textelor

---

[16] Dömötör Tekla, *Népi szinjátéktipusok*, în „Müveltség és hagyomany", Studia ethnologica Hungariae et centralis ac orientalis Europae, X (1968), Debrecen, pp. 161-174.

publicate, antologia unor materiale mai reprezentative, un tabel statistic pe tipuri de spectacole şi pe unități administrative din care au fost recoltate fotografii şi hărți.

Sigur este că în lista pe care noi o întocmim nu intră toate spectacolele existente, din motivul că n-au ajuns să ne fie cunoscute şi că teatrul folcloric se află într-o permanentă prefacere care poate provoca surprize la tot pasul; manifestări despre care nu am aflat încă nimic sau manifestări pe care suntem obişnuiți să le vedem ca pe nişte simple jocuri dramatice, putând îmbogăți repertoriul pe care l-am întocmit. Am adăuga faptul că, unele din aceste genuri de manifestări nici nu vor mai putea fi cunoscute, deoarece nu se mai practică, mai ales, cele care nu s-au putut adapta conținutului social al epocilor moderne.

După părerea noastră, nenumăratele spectacole de teatru folcloric din Moldova, observate după originea şi structura lor, se subdivid în următoarele grupuri:

I. Piese de teatru popular alai

1. Alaiuri concentrate în jurul unor jocuri dramatice cu măşti animale

a) mai vechi:
- *Capra*
- *Cerbul*
- *Ursul*
- *Berbecul*
- *Țapul*
- *Calul*
- *Boul*

b) mai noi:
- *Cocostârcul*
- *Struțul*
- *Păunul*
- *Leul*

şi alte reprezentări exotice.

2. Alaiuri concentrate în jurul unor jocuri dramatice cu reprezentări umane

a) reprezentări ale profesiilor:
- *Caldararii, Ursarii*
- *Sitarii*
- *Mocănaşii*

- *Arnăuții*
- *Bumbierii*
- *Roşiorii*
- *Artiştii*

b) reprezentări ale tipurilor etnice:

- *Harapii*
- *Turcii*
- *Jidanii*

c) reprezentări ale vârstelor:

- *Anul Nou şi Anul Vechi*
- *Moşnegii*
- *Babele.*

3. *Alaiuri provenite din evoluția unor datini şi practici rituale*

- *Vălăretul*
- *Cârdul*
- *Rândurile* (de flăcăi, de fete)
- *Jocurile*
- *Hora*
- *Partia*
- *Pădurețul*
- *Malanca*
- *Globul*
- *Nunta – țărănească*
  – țigănească
  – jidovească

II. Piese de teatru de influență livrescă şi urbană

a) teatrul haiducesc şi hoțesc:

- *Haiducii*
- *Jienii*
- *Bujor*
- *Groza*
- *Codreanu*
- *Darie*
- *Tudor*
- *Craiovean*
- *Radu*
- *Piticii*
- *Păunaş*

- *Gruia lui Novac*
- *Nițuleasa*
- *Duca*
- *Coroi*
- *Terente*
- *Călin*
- *Roşu*
- *Făgurel*
- *Grigoraş*
- *Merişor*
- *Trandafir*
- *Palinciuc*
- *Lucan*
- *Munteanu şi Tomescu*
- *Dragoş*
- *Sămădău*
- *Şuhan*
- *Dragomir*
- *Bârligan*

b) cu subiecte istorice:
- *Înfrângerea lui Napoleon*
- *Ştefan cel Mare*
- *Brâncovenii*
- *Căderea Plevnei* sau *Predarea lui Osman-Paşa*
- *Curcanii*
- *Hora Unirii* sau *Piesa României*
- *Pacea* sau *Pacea generală* sau *Masa verde*
- *Căderea Berlinului* sau *Predarea lui Hitler*
- *Cozan*

c) cu subiecte legendare şi nuvelistice:
- *Voinic înflorit*
- *Voinicul munților*
- *Zâna florilor*
- *Făt-Frumos*
- *Fata mării*
- *Craii*
- *Florile*
- *Piesă*
- *Piesă sanitară*

- *Mircea şi Baiazid*
- *Stejarul din Borzeşti*
- *Movila lui Burcel*
- *Barbu Lăutaru*
- *Moş Crăciun*
- *Pomul*
- *Pruncuşorul*
- *Irozii*.

Aşa cum se poate vedea din prezenta listă de repertoriu, avem în fața noastră un material în legătură cu care, în genere, se ştiu puține lucruri. Inedit în cea mai mare parte, el se cere prezentat în aşa fel încât orice informație dobândită şi orice considerație să poată contribui la cunoaşterea acestui capitol al creației noastre folclorice.

Din cele peste 100 de titluri amintite aici, mai bine de jumătate nu figurează nici într-o sursă referitoare la teatrul folcloric. În intenția noastră stă faptul ca, pe lângă comunicarea acestor realități, să sugerăm şi unele explicații, în măsura în care noi putem face aceasta acum.

De remarcat este că nu am putea vorbi – şi acest lucru e semnificativ – de zone sau subzone, în cuprinsul Moldovei, care să cunoască teatrul folcloric şi de zone care să nu-l practice în bogăția şi varietatea lui. Doar că acest repertoriu nu este acelaşi în toată aria moldovenească decât doar prin câteva din spectacolele de teatru practicate. În general, am putut face constatarea că o microzonă folclorică nu poate prezenta cel puțin 4-5 din aceste spectacole şi poate ajunge – în porțiuni bine delimitate – până la cel mult 30-35 dintre ele. (O microzonă care deține un repertoriu record poate fi considerată cea cu epicentrul la Tupilați, județul Neamț, unde gustul pentru jocurile cu măşti zoomorfe şi pentru teatru în general, în zilele noastre – aşa cum am văzut noi înşine în 1968 – este deosebit şi se concretizează într-o stare fără egal.) Diversitatea se manifestă printr-o mulțime de spectacole care, departe de a acoperi întreaga Moldovă, pot fi întâlnite doar sau numai pe anumite porțiuni ale acesteia.

Că într-adevăr putem spune că este vorba de un fenomen aparte când avem în vedere teatrul folcloric moldovenesc rezultă şi din constatarea că în celelalte provincii istorice româneşti, spectacolele teatrale folclorice regăsite arată aproape invariabil pe arii deosebit de largi.

PIESELE DE TEATRU POPULAR ALAI

Cele mai multe dintre piesele de teatru alai pot fi întâlnite încă într-o dublă formă de existență: ca simple jocuri dramatice cu măşti sau cu reprezentări umane şi – în formă evoluată – ca spectacole cu un număr sporit de personaje (ca alaiuri), în cuprinsul cărora dialogul constituie un element principal de construcție şi organizare. Această dublă stare o arată astăzi majoritatea jocurilor dramatice cu măşti zoomorfe, categoric mai vechi decât aproape toate jocurile dramatice cu reprezentări umane, apărute – se pare – când demagizarea teatrului folcloric era în bună măsură împlinită. De altfel, în acest scop pot fi evocate argumente destule. Astfel, sunt prea rare cazurile când personajele care poartă mască animală vorbesc şi întotdeauna au această însuşire: personajele ce reprezintă diverse tipuri umane. Tot aşa, importanță deosebită prezintă şi faptul că reprezentările zoomorfe folosesc invariabil masca de față („obrăzarul"), în timp ce reprezentările antropomorfe, în cele mai multe cazuri, renunță la aceasta. Asocierea bizară a celor mai diferite măşti este – printre altele – şi urmarea faptului că a dispărut logica ciudată descinsă din respectarea magiei.

Asupra străvechii funcții inițiale magice a jocurilor dramatice cu măşti, cercetătorii au căzut de acord. V. I. Propp[17] realizează relativ recent, o sinteză a opiniilor respective.

Nevoia de teatru a acționat imperios, schimbând obiceiul-colindă în spectacol-colindă. Acest lucru s-a adâncit şi desăvârşit timp de veacuri, poate chiar de milenii. El „pare a demonstra că marea dezvoltare a artei este legată de dezvoltarea magiei"[18]. S-a plecat însă pretutindeni de la valorificarea celor mai dragi şi mai încetățenite practici locale în care, în cazul jocurilor dramatice cu măşti zoomorfe, trebuie citite şi vagi răbufniri ale unor epoci străvechi totemice şi – mai sigur – reflectări ale modului de viață caracteristic (vânătoare, elevaj sau agricultură). E ceea ce unii observatori ce-şi propuneau să reconstituie psihologia primitivă au numit: „concretismul şi realismul naiv", constatând că „pentru primitiv arta e o funcție necesară în practica vieții"[19]. Se înțelege că toate acestea

[17] V.I. Propp, *Russkie agrarnîe prazdniki*, Leningrad, 1963, pp.105-159.

[18] S. Reinach, *L'art et la magie à propos des peintures et des gravures de l'âge du renne*, în „L'Antropologie", 1903, p. 266.

[19] Mircea Mancaş, *Mentalitate primitive şi artă primitive*, în „Revista de filosofie", 1936, nr. 4, pp. 4-5.

s-au schimbat cu vremea, nu fără a menține încă temeinice legături cu optica străbună. De aici varietatea teatrului alai, varietate destul de pronunțată în tradițiile multor popoare din sud-estul Europei şi păstrată suficient de bine până în zilele noastre, aşa cum rezultă din impresionantele studii din ultima vreme de Leopold Schmidt[20] sau realizate de colective sub conducerea unor prestigioşi cercetători ca Robert Wildhaber[21].

În afara acestor fapte nu ne-am putea explica existența, în unele cazuri, a alaiurilor unde tocmai jocul măştii care dă denumirea lipseşte, ca de pildă în *capra* de la Voineşti, județul Iaşi[22], unde îşi fac loc personaje numeroase împărțite în *frumoşi* şi *urâți* (reprezentări umane), la care se mai adaugă cerbi, urşi – ce vor reprezenta jocurile proprii, iar masca de capră e purtată doar ca un simbol, pe mâna conducătorului celor aproape 50 de cetaşi.

Este sigur faptul că în evoluția jocului dramatic spre alai au intervenit şi necesități obiective dictate de nivelul dezvoltării şi organizării sociale. Lărgirea comunității, în locul satelor mici apărând aşezări rurale de ordinul sutelor de familii, cerea ordonarea practicării datinilor-teatru. Prea multe cete oboseau şi derutau gazdele, scăzând totodată puterea de impresionare a spectacolului. Depun mărturie în acest sens piesele de teatru-alai bazate pe şi provenite din dramatizarea unor ritualuri străvechi de organizare a vieții colective, ca *Vălăretul* (practicat în ținutul Tutovei şi care concentrează într-o ceată unică toate manifestările independente în alte părți), *rândul de flăcăi* (din nord-estul județului Vaslui), *cârdul* (din unele localități botoşănene) ş.a.

Dezvoltarea comicului şi nevoia practicării acestuia stau la baza formării alaiurilor cu reprezentări umane, într-o serie întreagă de cazuri: *Moşnegii*, *Babele*, *Țiganii*. Înainte de acestea s-au impus însă alaiurile

---

[20] Leopold Schmidt, *Masken in Mitteleuropa. Volks-Kundliche Beiträge zur europäischen Maskenforschung*, Wien, 1955.

[21] Robert Wildhaber, *Masken und Maskenbrauchtum aus Ost-und Südosteuropa. Im Auftrag der Schweizerischen Gesellschaftfür Volkskunde herausgegeben…*, Basel, 1968.

[22] Toate trimiterile la materialele din arhiva folosită în această lucrare se fac indicându-se numărul de ordine (curent) din „Lista materialelor de teatru folcloric din arhiva întemeiată de noi, existentă la Seminarul de folclor al Facultății de Filologie din Iaşi", inclusă în *Anexe* (paginile 184-257). Pentru o mai operativă orientare, alături de numărul curent al materialului vom da în notele de subsol şi localitatea din care el provine, urmând ca alte date să poată fi citite din lista dată în *Anexe*.

care puneau chestiuni importante din viața socială, caracterizau și interpretau profesiile: *Ursarii*, *Căldărarii*, *Mocănașii*, *Bumbierii*, *Arnăuții*, prezentau în sinteză însușirile străinilor, ciudați atât ca grai, cât și ca înfățișare și port: *Harapii*, *Jidanii*, *Turcii*. Mai ales, această ultimă categorie de alaiuri avizează net asupra unei nevoi tot mai stringent formulată, aceea ca prin teatru să fie satisfăcută și curiozitatea mulțimii. (Așa se explică de altfel și apariția, destul de recentă, a unor măști animale exotice: *Cămila*, *Strutul*, *Leul* , *Tigrul*, *Renul* etc., care se constituie de la început în alaiuri, folosind experiența de teatru dobândită deja).

În promovarea jocurilor cu măști exotice, unele destul de recent apărute, un rol însemnat a revenit copiilor de vârstă mai mare, mai ales, că, în foarte multe cazuri, li se transferaseră deja practici tradiționale dramatice numeroase, ceea ce l-a și făcut pe Tudor Pamfile, la 1909, să aprecieze că unele dintre obiceiurile de a purta măști animale intră în jocurile de copii[23].

Reprezentând, de fapt, faza primară a teatrului folcloric, alaiurile au o individualitate incertă împrumutându-și cu ușurință episoade, procedee, scheme. Astfel, aproape totdeauna jocurile măștilor zoomorfe sunt întrerupte de îmbolnăvirea animalului reprezentat și cer aceeași intervenție curativă; jocurile măștilor umane sunt construite pe o suită de dansuri specifice ș.a.m.d. Cât despre numărul celor care pot alcătui alaiul, acesta este destul de variabil. El poate pleca de la câțiva inși (3-4) și poate ajunge până la câteva zeci de inși (50-60). De obicei, intră în alaiuri atât măști zoomorfe, cât și reprezentări umane, puține fiind situațiile când iau parte inși care reprezintă și poartă aceeași mască, ansamblul prezentându-se – din acest punct de vedere – lipsit de varietate. (Acest lucru se întâmplă doar la jocul *Cailor*, la *Arnăuți*, la *Moșnegi*).

Totodată, asocierea unor măști care au avut mai multă vreme o existență individuală, separată, face ca – de cele mai multe ori – alaiul să apară ca o sumă de monologuri, iar suma acestora să alcătuiască neîndoielnic un spectacol și, mai puțin evident, o piesă de teatru. Nu trebuie pierdut din vedere nici faptul că interpretarea și comunicarea sensurilor nu se face doar prin replica vorbită și deci este nevoie să considerăm deopotrivă toate mijloacele de exprimare artistică utilizate.

În lucrarea noastră, așa cum am mai arătat, materialul folosit este ilustrativ pentru o singură provincie românească: Moldova. Starea de

[23] T. Pamfile, *Jocuri de copii*, București, 1909.

lucruri de aici este însă comparabilă cu aceea din alte provincii româneşti – ale căror manifestări teatrale sunt încă, din păcate, puțin cunoscute –, ca şi cu aceea din folclorul unor popoare învecinate. În acest din urmă sens ar putea fi citați nenumărați autori care s-au ocupat cu dramaturgia folclorică, observațiile lor sugerând adesea căi de investigație[24].

1. Alaiuri concentrate în jurul unor măşti animale

Nu toate categoriile de spectacole din acest capitol se bucură de o evoluție şi de o răspândire asemănătoare. Putem aprecia că ponderea răspândirii lor se prezintă astfel: *Capra*, *Ursul*, *Calul*, *Cerbul*, *Berbecii*, *Țapul*, *Struțul*, urmând apoi altele care au răspândire mai restrânsă. Cele

---

[24] Amintim în această ordine de idei, lucrări reprezentative referitoare la jocurile cu măşti, aşa cum sunt ele cunoscute la popoarele vecine:

La bulgari:

- Angelova Rosica, *Les masques populaires bulgares*, în volumul îngrijit de Robert Wildhaber, *Masken und Maskenbrauchtum aus Ost-und Südosteuropa...,* Basel, 1968, pp. 100-114.

La unguri:

- DömötörTekla, *Masken in Ungarn*, în Robert Wildhaber, *op. cit*., pp.16-35.

La sârbi:

- Govazzi Milovan, *Das Maskenwasen Jugoslaviens*, în Robert Wildhaber, *op. cit.*, pp. 59-76.
- Niko Kuret, *Masken der Slowenen*, în Robert Wildhaber, *op. cit*., pp. 77- 99.
- K. Bošković, *Poklande maske u Meotimurju*, în „Radovi za Kongresa folklorista jugosluvije u Varaždinu”,1957, Zagreb, 1959.

La slovaci:

- Emilia Horvàthova, *Maskenbrauchtum in der Slovakei,* în Robert Wildhaber, *op. cit*., pp. 135-148.

La cehi:

- Turtko Čubelić, *Narodno dramsko stvaralaštvo*, în „Radovi zavoda za slavensku filologiu”, VI (1964).

La polonezi:

- Eugeniusz Frankowski, *Kalendarz obrzedowy ludu polskiego*, Warszawa, 1928.
- Czesaw Witkowski, *Doroczne polskie obrzedy i zvyczye ludowe*, Krakow, 1965.

La ruşi:

- V.I. Propp, *Russkie agrarnîe prazdniki*, Leningrad, 1963
- V.I. Cicerov, *Perioada de iarnă a calendarului agricol rus din secolele XVI-XIX*, Moscova, 1957 (Traducere la biblioteca Institutului de Etnografie şi Folclor, Bucureşti.)
- N.N. Veleckaja , *O pozdnem etape istorii russkoi narodnoi dramî*, în „Sovtscaja etnografia”, 1963, nr. 5, 20-31.
- Nizam Nurdjanov, *Tadjicschii narodnâi teatr*, Moskva, 1956.

mai multe dintre ele pot fi întâlnite în Podişul Central Moldovenesc, fapt remarcat deja într-o notă publicată de Emilia Pavel[25].

Nu toate aceste spectacole au aceeaşi vechime şi origine. Unele dintre ele, desigur cele mai vechi, sunt comune şi tradițiilor altor popoare. Vechile mențiuni privitoare la *capră* şi *cerb* sunt numeroase. P. Caraman[26] arăta că Sfântul Augustin le considera „aşa de oribile că ar înspăimânta chiar pe demoni". Şi sinodul VI, numit Trulan (692 – Constantinopol), sub împăratul Iustin al II-lea interzice aplicarea de măşti pe față[27].

Nu în toate aceste jocuri cu măşti mai stăruie încă în aceeaşi măsură fondul magico-ritualic. Unele însă în virtutea acestor funcții, până nu de mult, s-au refugiat şi printre jocurile de priveghi (ritualuri de înmormântare), realitate atestată pentru unele locuri din Moldova[28].

De altfel, încercările de a lega manifestările teatrale cu măşti zoomorfe întâlnite în zilele noastre, de cele ale popoarelor existente altădată pe meleagurile noastre sunt pe cât de ispititoare, tot pe atât de incerte. Diferitele studii pe care ne-am putea sprijini sunt aproape totdeauna contradictorii. Căci întâlnim afirmații care contrazic ceea ce am dori să găsim: „Cultul animalier n-a fost niciodată prea răspândit şi prea puternic în Dacia, nici la băştinaşi, nici la invadatori, sciți sau celți"[29], aşa cum găsim şi afirmații că aceste popoare, la începuturile religiei lor „au

---

[25] Emilia Pavel, *Măşti animale de Anul Nou în Podişul Central Moldovenesc,* în „Studii şi cercetări de istoria artei", t. 15 (1968), nr. 2, p. 161-164. [Între timp, au apărut şi alte lucrări ale Emiliei Pavel (1925-2014), asupra acestui subiect: *Jocuri cu măşti. Zona Iaşi (Podişul Central Moldovenesc)*, Iaşi, 1971; *Măşti populare moldoveneşti*, Iaşi, 1972; *Jocuri cu măşti în Moldova*, în „Revista de etnografie şi folclor", t. 42 (1997), nr. 3-4, p. 227-247; *Valori etnografice româneşti în imagini – Moldova*, Iaşi, 2007; *Masca – univers antropologic*, Iaşi, 2011. Pentru o imagine cuprinzătoare asupra mă tii, vezi Romulus Vulcănescu, *Măştile populare*, Bucureşti,1970 – n. ed.]

[26] P. Caraman, *Substratul mitologic al sărbătorilor de iarnă...*, pp.45-48.

[27] [Sinodul V-VI ecumenic de la Costantinopol (Sinodul Trulan), desfăşurat în anii 691-692, prin canonul 61 interzicea ca „nici un bărbat să nu se îmbrace în haină femeiască, sau femeia în care se potriveşte bărbaților, dar nici să puie asupra lor obraze [măşti] de haz, sau de batjocură închipuind satiri, sau de jale, nici să nu se strige numele blestematului Dionisos, când se strivesc strugurii în teascuri, nici turnând vinul în vase să nu se stârnească râsul, făptuind cele ale rătăcirii diavoleşti, sub chipul neştiinței sau al deşertăciunii" (Ioan N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe. Note şi comentarii*, Ediția a III-a îmbunătățită, îngrijită de Sorin Joantă, Sibiu, 2005, p. 155-156). – n. ed.]

[28] Simion Florea Marian, *Înmormântarea la români,* Bucureşti, 1892, pp. 204-205

[29] A. Nour, *Credințe, rituri şi superstiții geto-dace*, Bucureşti, 1941, p. 62.

avut animale-totem”[30]. Cert este însă faptul că din observarea diferitelor amulete dacice rezultă că aceştia aveau un nume cult pentru: bou, berbec, taur, cal, lup ş.a.[31].

Nu în toate alaiurile sunt grupate, chiar dacă poartă aceeaşi denumire, aceleaşi personaje.

În fond, grupul jocurilor dramatice cu măşti zoomorfe este – cel puțin aparent – suficient de bogat. Aşa cum, parțial şi referindu-ne la o zonă redusă din Moldova, am încercat să arătăm[32] că titulaturile acestora sunt dintre cele mai diverse: *capra*, *cerbul*, *ursul*, *berbecii*, *țapul*, *boul*, *calul*, *cocostârcul*, *struțul*, *păunul*, *leul* ş.a.m.d. Important este însă de stabilit până unde se susține această diversitate, în ce măsură şi prin ce mijloace.

Din observarea sincretismului jocurilor cu măşti zoomorfe rezultă că, cel mai adesea, deosebirea dintre diferitele tipuri este concretizată în expresia lor plastică şi mai puțin în cea literar-muzicală. Căci, între *capră* şi *păun*, ca spectacol, nu apar diferențe structurale prea evident marcate.

Sunt însă datorită condițiilor concrete care le-au ivit, păstrat şi dezvoltat, între toate aceste jocuri, destule deosebiri ce fac necesară observarea fiecăruia în parte, lucru schițat doar în pripă şi parțial, într-o lucrare recent apărută[33] şi trecut cu vederea – aproape total – în unele preocupări mai vechi[34]. Căci nu putem să nu ne punem, în cazul fiecăreia dintre aceste manifestări, întrebările devenite clasice în metodologia cercetării etnografice: „Care este vechea formă a unui oarecare rit contemporan? Avea acelaşi sens ca-n zilele noastre? Ce origină are? La care popor contemporan şi vechiu îl găsim? În ce fel s-a răspândit şi pe ce cale? În ce epocă? Care sunt influențele care au apărut în cursul spectacolelor?”[35]

---

[30] B. Marique, *Le cheval-totem dans l’antiquité et les origines préceltiques et celtiques*, Tulle, 1930.

[31] A. Nour, *op. cit.*, p. 63.

[32] V. Adăscăliței şi I.H. Ciubotaru, *Teatru folcloric din județul Iaşi*, Iaşi, 1969.

[33] N. Jula şi V. Mănăstireanu, *Tradiții şi obiceiuri româneşti. Anul Nou în Moldova şi Bucovina*, Bucureşti, 1968.

[34] Gh. Vrabie, *Teatrul popular românesc* în „Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor”, VI (1957), nr. 3-4, pp. 485-562.

[35] P. Caraman, *Remarques critiques et discussions de problémes ethnographiques*, Iaşi, 1930, pp. 11-12.

Capra[36]

În literatura folcloristică de până acum, acest joc are o situație oarecum privilegiată, fiind semnalat mai mult decât altele (e drept, în treacăt)[37].

În mod curent, *capra* este echivalentă cu *turca* din Transilvania[38] şi considerată ca o corespondență moldovenească a acesteia şi a *brezaiei* din Țara Românească[39], lucru – până la un punct – justificat. *Turca* transilvăneană pare a se conserva mult mai bine în variante neschimbate, oferind şi ea imaginea caprei, în timp ce *brezaia* poate să reprezinte foarte bine o varietate întreagă de animale şi păsări. După părerea noastră, faptul că unele surse indică denumirea de *turcă* pentru *capra* moldovenească nu spune mai mult decât că în cazurile respective sunt avute în vedere nişte realități folclorice ale unei populații aflate în Moldova, dar de sigură origine transilvăneană, populație neasimilată încă total. Aşa trebuie interpretată şi informația din D. Cantemir[40], din *Descrierea Moldovei* şi tot aşa trebuie socotite şi sporadicele date culese din teren[41]. Venind succesiv în Moldova, valuri de transilvăneni au adus şi tradiții dramatice pe care le-au asociat însă şi supus adesea – celor locale. Astfel, la Ştefan

---

[36] Pentru acest joc dramatic vezi *Anexe*, paginile 182-188, 261-278, 577-581.

[37] [Peste patru decenii, a fost publicat studiul păstrat în manuscris: Vasile Adăscăliței, *Jocul caprei în Moldova*, în idem, *Soare, soare, frățioare! Restituiri etnografice*. Ediție îngrijită şi studiu introductiv de Lucian-Valeriu Lefter, Iaşi, 2014, p. 55-106. O variantă scurtă a acestui studiu apăruse din timpul vieții autorului, *Un străvechi joc dramatic cu mască zoomorfă: Capra*, în „Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei", III (2003), p. 75-80 – n. ed.]

[38] Leonida Bodnărescu, *Câteva datini de Crăciun şi Anul Nou la români*, Cernăuți, 1943, p. 8; Radu Boureanu, *Datini româneşti de Crăciun* în „Izvoraşul", XVII, (1938), nr. 11-12, p.409.

[39] Teodor Bălăşel, *Versuri populare române ceremonioase*, Vol. I, Craiova, 1928, p.16; Olga Teodoru, *Datini şi credințe de Crăciun, Anul Nou şi Bobotează*, Brăila, 1934.

[40] D. Cantemir în *Descrierea Moldovei*, ediția G. Pascu, f.a., f.l., p. 243 spune: „Turca. Un spectacol care pare a fi fost scornit în timpurile vechi din cauza urii contra turcilor. În adevăr, în ziua sfântă a naşterii Domnului, leagă o mască cu un cap de cerb, cu coarne, şi prinsă de o pânză colorată în diferite culori şi destul de lungă, ca să acopere picioarele celui care o poartă…" [Vezi şi ediția critică: Dimitrie Cantemir, *Descriptio Moldaviae* / *Descrierea Moldovei*. Traducere după originalul latin de Gh. Guțu. Cu o notă asupra ediției de D.M. Pippidi, Bucureşti, 1973, p. 343 – n.ed.]

[41] Materialele de la numerele 498 (din Şcheia, județul Iaşi), 499 (din Moara Nică, județul Suceava) şi 500 (din Ştefan cel Mare, județul Vaslui).

cel Mare, județul Vaslui[42], este cunoscut încă obiceiul *turcii*, dar el constă dintr-un alai care nici nu mai prezintă masca de capră, tot aşa cum în zona Paşcani-Hârlău, confecționarea măştii caprei este aidoma cu cea a *turcii*, numai că acest nume este total pierdut.

Denumirea curentă a acestui vechi joc dramatic transformat în alai este de *capră*. Uneori doar, i se mai spune şi *căpriță*, mai ales când reprezentarea revine grupurilor de vârstă mai tinere. (Dintre toate jocurile dramatice, cel al *caprei* se caracterizează prin faptul că este astăzi curent interpretat de tineri, spre deosebire de alte jocuri – cum ar fi *ursul*- care sunt practicate şi de sau mai ales de vârstnici. Mai mult chiar, *capra* este adesea jucată şi de copii, ceea ce explică marea transformare şi deosebita evoluție de conținut şi formă, pe care le arată).

Întrucât jocul acesteia a ajuns să înregistreze o varietate sesizată chiar de cei care îl practică, după poziția pe care o prezintă masca, el se mai numeşte *capra pe brânci* (atunci când jucătorul stă aplecat, sprijinind capul măştii într-un baston, pe pământ şi imitând astfel poziția patrupedului) şi *capra în picioare* (atunci când botul caprei este sprijinit pe un baston prins în brâu).

Se cere menționat şi faptul că atunci când *capra* este jucată de alte categorii de populație, primeşte denumiri corespunzătoare. În revista „Ion Creangă" se vorbeşte despre *capra țigănească*[43]. Noi înşine am cules din Podul-Iloaiei, județul Iaşi, o variantă în care textul literar este, ca de obicei folclorul țigănesc, o suită de replici româneşti şi țigăneşti[44].

După structura generală a spectacolului şi natura sa dramatică întâlnim şi denumirea de *capră cu strigături*, care indică totdeauna lipsa dialogului literar, mai precis – a unei scenete pe care să se dezvolte întregul joc.

Pe alocuri (în zona deosebită de care am mai amintit) apar şi denumiri care surprind câte ceva din construcția capului măştii: *capra cu trei fețe*, *capra cu şase fețe* (de fapt distincții date astăzi de numărul de oglinzi mari ataşate la podoabele capului). Se prea poate ca acest mod de a construi măşti cu mai multe fețe să descindă cel puțin din străvechi practice iliro-tracice, câtă vreme el este semnalat – după câte am putut noi

[42] Materialul de la nr. 500 (din Ştefan cel Mare, județul Vaslui).

[43] D.I. Farcaşanu, *Petreceri de sfântu Vasile în târgul Petrei-Neamțului*, în revista „Ion Creangă", IV, (1912), nr. 2, p.50.

[44] Materialul din lista arhivei noastre de la nr. 222 (din Podul-Iloaiei, județul Iaşi)

afla – şi la bulgari. În alt mod, varietatea – impresionantă de altfel – confecționării măştii nu determină titulatura practicii.

Capul măştii este partea care se realizează aproape pretutindeni asemănător. Mobilitatea fălcii de jos caracterizează măştile moldoveneşti. Sunt cu totul rare măştile fără falcă mobile. Podoabele nu lipsesc niciodată, doar că pot fi mai abundente sau mai puține. În mod obişnuit se obțin din: hurmuz (mărgele mărunte), mărgele, oglinzi pluriforme, sticlă colorată, beteală, canafi, panglici multicolore din țesături diverse sau de hârtie, batiste înflorate, fâşii de blană, desene, fotografii viu colorate etc. Sunt situații când (în zona Paşcani- Hârlău, mai ales) coroana – adică partea dintre coarnele caprei – ajunge la o înălțime ce poate să întreacă o jumătate de metru, permițând înmagazinarea aglomerată a tot felul de zorzoane. Sunt astăzi deosebit de rare cazurile – şi noi am întâlnit numai două[45] – când capul este construit în maniera descrisă de Teodor Speranția[46], care vorbea de „capra cu două capete: unul,capul propriu-zis, acela cu bot şi urechi ca de capră, botul purtând chiar şi barbă ca la capră şi un alt cap aşezat deasupra acestuia în formă de disc rotund, ținut într-un plan vertical şi perpendicular pe botul propriu-zis. Acest disc închipuieşte o față de om cu ochi, sprâncene, nas, gură, aşa cum se închipuieşte soarele. Seamănă deci să fie un simbol al soarelui”.

Acest mod de construcție a capului caprei ni se pare a mărturisi cu totul altele decât resturi ale cultului solar. Înclinăm să credem că suprapunerea capului de om peste cel de animal ar indica mai curând victoria unui cult în care reprezentarea divinității se face prin chipul omenesc, în locul vechilor culturi cu reprezentări animaliere.

Corpul caprei prezintă o construcție accentuat variabilă: de la capra de stuf[47], la capra de hârtie dreaptă sau încrețită, multicoloră sau sură – de ziar –, tot mai des întâlnită în ultima vreme şi tot mai larg; de la corpul din macat (covor, mai ales în zona de sub munte), la corpul din pătură (în zona Târgu-Neamțului şi Paşcanilor); de la corpul din blană de oaie (cel mai vechi – desigur, întâlnit izolat în județele Bacău, Botoşani, Suceava), la corpul din pânză albă (imaginat, mai ales, de tineretul şcolar); de la cel

---

[45] Vezi pentru aceasta în *Anexe*, fotografiile de la pagina 577, din Răchitoasa, județul Bacău şi Heci, comuna Lespezi, județul Iaşi.

[46] T. Speranția, *Miorița şi căluşarii*, Bucureşti, 1915, pp.72-73.

[47] Vezi în *Anexe*, fotografia de la pagina 576, din Epureni, județul Iaşi.

alcătuit numai din batiste frumos cusute (la Toşorog, judeţul Neamţ)[48], la corpul ornat cu bucăţi de ciupercă maronie (în jurul Romanului).

Pe măsura stilizării sale, masca a ajuns însă – pe alocuri – să nu aibă corp, să fie purtată întocmai unei stele pe care jucătorul nu o îmbracă, ci o duce în mână[49] (la Bivolari, Voineşti şi în alte localităţi din judeţul Iaşi).

Forma cea mai simplă a acestui gen de spectacol pare a fi şi străveche. La prezentarea ei participă doar *capra* şi *ciobanul*. Sporadic ea poate fi încă întâlnită în întreaga Moldovă, în cazul alaiurilor mici, practicată fiind astfel, mai ales, de copii, cărora le revine totdeauna ceea ce grupurile de vârstă ale maturilor abandonează.

De la un loc la altul însă acestor personaje li s-a adăugat potrivit tradiţiilor, noi şi noi personaje, mereu alte şi alte măşti. (De altfel, faptul că *ciobanul* şi *capra* sunt cei mai vechi protagonişti ai practicii este susţinut atât de logica lucrurilor, cât şi de prezenţa acestor personaje în toate materialele. Singurele situaţii când *ciobanul* este înlocuit cu *ursarul* se ivesc în zona unde *jocul caprei* există împreună cu *jocul cerbului*, de unde s-a efectuat acest împrumut. Dar, în legătură cu prezenţa ursarului la cerb – lucru aparent ilogic – vom vorbi la timpul potrivit).

Alături de cioban stau adesea personaje dintre cele mai variate. Întâlnim astfel: *turci*[50], *artişti*[51], 5 până la 10 *irozi*[52], *împăraţi*, *dame*, şi, nu o dată, ele se angajează la rostirea strigăturilor de joc. Întotdeauna însă există posibilitatea de a le explica prezenţa. Astfel, *turcii* par a-şi datora apariţia unor tendinţe de satirizare manifestate din vremea când subordonarea economică a Ţărilor Române faţă de Poarta otomană determina raptul susţinut al ovinelor; *artiştii* s-au ivit din asocierea târzie a jocului dramatic popular cu cel de bâlci; *irozii* au apărut ca urmare a coexistenţei cu teatrul propriu-zis ortodox; *damele* apar numai în zona dintre Vaslui şi Huşi, unde alaiul cu acest nume este curent întâlnit ş.a.m.d.

Pe măsura constituirii tot mai masive a unor alaiuri ale caprei, între măştile asociate intră frecvent şi diferite alte măşti animale, capra fiind însoţită de *iezi*[53], de *ţapi*[54], de *cai*[55], *de urs*[56].

---

[48] Vezi în *Anexe*, fotografia de la pagina 577, din Bicazul Ardelean, judeţul Neamţ.
[49] Vezi în *Anexe* , fotografiile de la paginile 577 şi 579, din Voineşti, judeţul Iaşi.
[50] Materialul de la nr. 11 din listă (Scurta – Orbeni – Bacău)
[51] Materialul de la nr. 120 din listă (Săbăoani – Neamţ)
[52] Materialul de la nr. 118 din listă (Români – Neamţ)
[53] Materialul de la nr. 148 din listă (Banca – Vaslui)
[54] Materialul de la nr. 119 din listă (Sabasa – Borca – Neamţ)

De aceea, sunt situații când numărul alcătuitorilor alaiului este foarte mare, iar varietatea măștilor deosebit de pronunțată. Aşa se prezintă lucrurile, de pildă, într-o variantă de la Borca, județul Neamț[57], unde întâlnim următoarele măști: *capra*, 4 *țapi*, *căpitanul*, *turcul*, *irodul*, *fata*, *jidanul*, *babele* (de la 4 la 6), *moşii* (în număr egal cu al babelor), *țiganii* (4 sau 5), *caldararii* (4 sau 5), *dracul*, *mireasa*, *mănditele* (5-6 măşti ilariante de femei) şi *mareşalul* (cel care spune comenzile: „înainte şi-napoi/ ca la patruzeci şi doi”, marcând o tendință de satiră la adresa epocii celui de-Al Doilea Război Mondial, când se pare că a şi apărut).

Aşa se face că, uneori, în cadrul acestor alaiuri impunătoare se disting grupe de personaje care ajung la semnificația unor alaiuri în cadrul alaiurilor. Pentru că, din amintitul alai al caprei de la Borca se iveşte alaiul final al *caldararilor*, purtător al unui comic grotesc, pornografic, tot aşa cum la Pipirig, județul Neamț, *ursarii* din alaiul caprei, prin „recomandațiile” pe care le rostesc, prin numărul mare în care apar, aproape că fac corp parte[58].

De altfel, o diviziune curentă a alaiurilor este aceea realizată în grupul *frumoşilor* şi grupul *urâților* (despre care a mai fost vorba); cel dintâi cuprinzând toate măştile al căror simbol şi a căror înfățişare cheamă admirație, cel de al doilea – măştile caricaturale, comico-satirice.

Urmărirea variantelor alaiurilor caprei permite aflarea a două categorii principale, diferite ca structură artistică-teatrală; primul este alaiul fără dialog literar propriu-zis, al doilea este alaiul piesă de teatru, ceea ce nu exclude prezența unor numeroase materiale de structură ambiguă. Există chiar posibilitatea stabilirii teritoriale a celor două forme de alai. Alaiul fără dialog literar propriu-zis, numai cu strigături, este caracteristic pătrimii sud-vestice a Moldovei, practicându-se între Milcov, munți, Siret şi linia aproximativă: Piatra-Neamț, Târgu-Neamț, Roman. Alaiul piesă de teatru apare în toate celelalte părți ale Moldovei, unde jocul caprei s-a dezvoltat în formă independentă (cu excepția unor localități din nordul provinciei).

Ni se pare utilă descrierea celor două tipuri ale alaiului caprei.

Alaiul caprei cu strigături îşi organizează jocul destul de simplu. *Ciobanul*, *turcii*, *căpitanul*, *ofițerul*, *mareşalul*, *fata*, *irozii* sau *arnăuții*

---

[55] Materialul de la nr. 133 din listă (Brăeşti-Suceava)
[56] Materialul de la nr. 52 din listă (Drăguşeni – Scheia – Iaşi)
[57] Materialul de la nr. 119 din listă (Sabasa – Borca – Neamț)
[58] Materialele din Pipirig, județul Neamț.

strigă în ritmul melodiei particulare a caprei, o suită de strigături, în cele mai multe cazuri provenite din repertoriul liric obişnuit. Am cita în acest sens câteva fragmente concludente.

Uneori, ca sursă sunt folosite cântecele de jale:

„La grădina cu doi nuci,
Să dau apă la doi junci.
Sunt doi junci şi mor de sete,
N-are cine să-i adape.
Că cine i-o adăpat?
O fetiță şi-un băiat.
Fetița s-o măritat,
Băiatul s-o însurat."[59]

Alteori, strigăturile sunt extrase din cântecele de dragoste:

„Căprioară, ce ți-am spus?
Unde-or fi oameni mai mulți
La mine să nu te uiți;
Unde-or fi mai puțintei,
Ochii tăi să fie-ai mei!"[60]

Alteori, din strigăturile de la capră adie atmosfera versului de haiducie:

„Foaie verde trei căline,
Haideți, băieți, după mine,
Căci ştiu calea-n codru, bine!
Eu ştiu calea codrului,
Potica haiducului."[61]

Nu lipsesc nici răsunetele cântecului satiric:

„Asta-i capră din oraş,
Cu cercei şi guleraş".[62]

Şi, în acest fel s-ar putea arăta în continuare exploatarea minuțioasă şi a altor specii ale cântecului: de pahar, de dor etc.

În unele localități, jocul caprei – coregrafic vorbind – se desfăşoară destul de variat, existând suite de melodii bine constituite, care hotărăsc acest lucru. Astfel, sunt situații când în suitele respective intră: *Pe bătăi*,

---

[59] Materialul de la nr. 8 din listă (din Orăşa – Livezile – Bacău)
[60] Materialul de la nr. 117 din listă (Preoteşti – Neamț)
[61] Materialul de la nr. 91 din listă (Hangu – Neamț)
[62] Materialul de la nr. 115 din listă (Poeni – Neamț)

Măruntica de doi, *Mocanca*[63] sau – alteori – *Doi, bulgărește*, *Jumătate joc*, *Țânțărașul*[64].

De aceea, nu sunt puține cazurile când strigăturile apar ca niște comenzi de joc, indicând natura mișcărilor pe care masca trebuie să le facă, așa cum arată următoarele fragmente de text:

„La stejarul cel frumos
S-a pus căprioara jos
Și-a fătat un ied frumos."[65]

Sau

„Vine capra de la munte
C-o steluță albă-n frunte.
Și steluța-i de argint,
S-o pus capra în genunchi."[66]

Cu toate că acest tip de alai în care jocul caprei se bazează pe strigături nu prezintă dialogul literar propriu-zis, rudimente ale dialogului apar peste tot, fie și din faptul că unii actori rostesc și alții procedează la executarea indicațiilor respective. Dar faptele privind un contur mai semnificativ, dacă se ține seama că rostirea strigăturilor, pe alocuri, se realizează de un grup căruia îi răspunde un altul, împreună cele două grupuri alcătuind alaiul.

Se cuvin mențiuni deosebite referitoare la acest stil de prezentare a strigăturilor, mai ales, că asigură o valoare emoțională deosebită, iscă stări de natură să arate o inventivitate nebănuită din partea prezentatorilor, ca la capra din Oglinzi, județul Neamț. Acolo, strigătorii – numiți *moșnegi* – se așază pe două rânduri, fiecare rostind câte un vers, de fapt, din cântece lirice cunoscute, într-o astfel de manieră, încât izbutesc să comunice simultan trei linii de idei, citirea succesivă a fiecăruia din fragmentele de text prezentate mai jos paralel, reprezentând două dintre ele și citirea paralelă a versurilor arătând cel de-al treilea sens:

„Aseară când a-nsărat
Veneam de la crâșmă bat
Pe ulița-ntunecoasă
Nimerii la altă casă,
Unde-i nevasta frumoasă

---

[63] Materialul de la nr. 9 din listă (Parava – Bacău)
[64] Materialul de la nr. 152 din listă (din Buda – Vaslui)
[65] Materialul de la nr. 113 din listă (din Păstrăveni – Neamț)
[66] *Ibidem.*

Şi bărbatu dus de-acasă.
Şi bărbatu-i la chirie…”

„Numai foaie, foaie-aşa!
Tot mai jos, căpriță, jos.
Şi mi-o joacă tot frumos,
Tot frumos şi aşezat,
Ca frunza de păr uscat;
Tot frumos şi măruntel
Ca frunza de pătrunjel…”[67]

În toate aceste variante ale alaiului caprei cu strigături, elementele caracteristice alaiului caprei-piesă de teatru apar sporadic şi aluziv, ca unele vagi referiri la descântecul menit să însănătoşească animalul bolnav[68], denumirea de *Valerică* dată caprei – cerbului i se spune curent aşa[69]–, prezența instrumentelor de medicină empirică în *trusa* moşneagului[70]. Faptul ne îndeamnă să credem că este vorba de receptarea lor vagă din zonele unde variantele le prezintă ca pe nişte puncte de sprijin ale episoadelor alaiului de capră-piesă de teatru.

Tipul de alai al caprei-piesă de teatru nu prezintă variante – şi nici măcar episoade – unitare. În general, pot fi întâlnite câteva elemente care ajută la construirea conflictului. Cele mai însemnate, în ordinea în care apar, de obicei, sunt: îmbolnăvirea caprei şi – ca urmare a acestui fapt – căderea ei la pământ (în tot mai puține cazuri, uciderea ei); încercarea reuşită – cu ajutorul vrăjitorului sau al doctorului – de a o salva şi vinderea caprei unui negustor care stârneşte hazul prin stângăcia cu care se apropie de ea. Unele dintre aceste episoade lipsesc în multe materiale, după cum înlănțuirea lor poate fi – de asemenea – schimbată. Sunt şi situații când, în vremurile mai noi, tendința de satiră socială dă un alt deznodământ conflictului[71].

Adesea, îmbolnăvirea caprei se sugerează a fi fost provocată de deochi. Fapt care aduce *baba* în prim-plan, încercând s-o descânte. În

---

[67] Materialul de la nr. 112 din listă (din Oglinzi – Neamț)

[68] Materialul de la nr. 113 din listă (din Păstrăveni – Neamț)

[69] Materialul de la nr. 98 din listă (din Davideni Neamț)

[70] Materialul de la nr. 137 din listă (Dolheştii Mici – Suceava)

[71] În unele localități din jurul Romanului, aşa cum am putut vedea în 1967, capra nu poate fi însănătoşită nici de vrăjitor, nici de doctor, ciobanul singur izbutind s-o însuflețească atunci când îi face promisiunea: „Ța, ța, ța, căpriţo, ța!/ Că te-oi face preşedinte/ La lădița cu plăcinte…”

variantele contemporane, eficacitatea descântecului este foarte rar afirmată. Alteori, *moşneagul* sau *ciobanul*, scoțându-şi stricnelele, ia sânge animalului bolnav, restabilindu-l. Cel mai adesea este chemat *doctorul* – ceea ce arată a fi vorba de variante destul de recente –, care îi face injecție[72], chiar dacă e *bolnavă de aftoasă*[73]. Doctorul va fi recompensat cu bani sau printr-un joc al ciobanului[74], dacă nu cumva – în fața neajutorării moşneagului şi a babei, renunță singur la acest lucru. Mai rar, dar se întâmplă, capra îşi revine numai când i se promite un țap.

Aceiaşi factori curativi determină şi învierea caprei, în cazul când ea a fost ucisă – de obicei, împuşcată – de negustor (pentru că i se cerea un preț prea mare) [75], de vânător (când păştea în iarbă străină)[76] sau de grădinar (când rodea zarzavaturile)[77].

În finalul celor mai multe materiale de acest fel, negustorul îşi manifestă dorința de a cumpăra capra, chiar şi când – moartă fiind – nu-i mai poate valorifica decât pielea[78], cu atât mai mult când este posibil să-i aducă şi alte beneficii. Tocmeala este unul dintre punctele de mare atracție pentru publicul care ştie că negustorul – confundat adesea cu evreul – cunoaşte prea puține lucruri despre această *marfă*[79]. Dar cumpărătorul poate nici să nu fie negustor[80], după cum capra poate fi prezentată spre vânzare fără a se fi îmbolnăvit[81].

Acest tip de spectacol cu capra, bazat pe dialog, adevărată piesă de teatru – care depăşeşte deci faza de joc dramatic cu mască – datează cel puțin de câteva secole. Există în acest sens un document deosebit de prețios de N. Iorga[82], emanat de la Welling, în 1656, ambasador suedez la Iaşi. El nota în legătură cu ceea ce văzuse la sărbătorile de iarnă: „În joc… figura o capră în care era vârât un om… Sfârşind jocul, băiatul trăgea cu o săgeată în capră şi astfel hora se sfârşea”.

---

[72] Materialul de la nr. 145 din listă (Moara – Suceava)
[73] Materialul de la nr. 66 din listă (din Heleşteni – Iaşi)
[74] Materialul de la nr. 142 din listă (Frumosul – Suceava)
[75] Materialul de la nr. 138 din listă (Drăguşeni – Suceava)
[76] Materialul de la nr. 167 din listă (Țifeşti - Iana - Vaslui)
[77] Materialul de la nr. 72 din listă (Răducăneni - Iaşi)
[78] Materialul de la nr. 167 din listă (Țifeşti - Iana - Vaslui)
[79] Materialul de la nr. 133 din listă (Brăeşti - Suceava)
[80] Materialul de la nr. 27 din listă (Ionăşeni - Truşeşti - Botoşani)
[81] Materialele de la numerele:161 şi 162 din listă (din Mireni şi Mitoc, județul Vaslui)
[82] N. Iorga, *Istoria românilor prin călători*, Vol. I, Bucureşti, 1928, p. 368.

În toate aceste materiale, inspirația şi improvizația de moment – ca şi alte legi generale ce acționează în folclor – joacă un rol însemnat, stând la baza varietății lor. Cum se poate vedea din mărturia mai înainte citată, cândva capra era ucisă cu săgeata şi nu cu puşca, aşa cum se petrec lucrurile astăzi, datorită cuvântului pe care şi-l spune modificarea dictată de înnoirile sociale. De aceea, nici nu poate fi vorba de materiale pentru mult timp închegate şi cu o valoare artistică ridicată, excepție făcând acele creații la realizarea cărora şi-au adus contribuția rapsozi populari de mare talent[83].

Acolo unde practica a existat împreună cu *Irozii* şi *teatrul haiducesc*, la începutul şi sfârşitul spectacolului, pe care alaiul caprei îl oferă, sunt folosite formule corale de felicitare, împrumutate de la teatrele menționate[84].

Se pare că în viața spirituală a unor localități, alaiul caprei s-a bucurat de o trecere deosebită, încât – în luptă cu, la un moment dat, noul teatru de influență sau origine livrescă – a izbutit să şi-l subordoneze. Altfel cum s-ar putea explica următoarea listă de personaje a alaiului caprei de la Cuza-Vodă, comuna Vânători, județul Iaşi[85]: *Împăratul*, *Arnăutul*, *Harap negru*, *Jianu*, *Anul Nou*, *Ciobanul*, *Evreul*, *Vânătorul*, *Doctorul*, *Păstorul*, *Țiganii* (între 4 şi 6 la număr), *Muzicanții*, *Capra* – caz care nu este deloc singular în zona amintită – şi preluarea, totodată, a unor fragmente din *Jieni* şi *Irozi,* ceea ce nu asigură vreo logică oarecare textului?

Deşi – în general – simple, materialele care ilustrează acest tip de alai al caprei fac proba nevoiei resimțită acut, din vremuri, în rândul maselor populare, pentru un teatru uşor, care să înveselească, chiar dacă nu pune probleme deosebite.

În virtutea celor remarcate se înțelege de ce socotim eronate afirmațiile de genul: „Jocul caprei, desfăşurat sporadic şi astăzi sub forma imitării animalului… constituie una dintre formele elementare ale teatrului popular”[86].

---

[83] Materialul de la nr. 111 din listă (din Nemțişor – Vânătorii – Neamț), întocmit – aşa cum colectivitatea recunoaşte – de țăranul Vasile Popa, cunoscut şi apreciat creator.

[84] Materialele de la numerele: 47 şi 147 din listă (din Covasna – Costuleni – Iaşi, Arsura – Vaslui)

[85] Materialele de la numerele: 50 şi 51 din listă (din Cuza-Vodă, comuna Vânători, județul Iaşi)

[86] Gheorghe Vrabie în *Istoria literaturii române*, vol. I, Bucureşti, 1964, p. 67

De veacuri, capra se arată a fi unul dintre jocurile dramatice deosebit de îndrăgite, iar persistenţa cu care vieţuieşte constituie o dovadă în acest sens. Faptul că această mască este semnalată şi la alte popoare vecine, la: unguri[87], cehi[88], polonezi, ruşi[89], chiar în Peninsula Balcanică[90], ne trimite la epoca de substrat în care a apărut şi care ne-a transmis-o. De altfel, unii cercetători[91], bazându-se pe amănunţita despuiere a informaţiilor procurate de antichitate, ca şi de primul mileniu al erei noastre, o află printre practicile de mare răspândire, împotriva căreia – dat fiind caracterul său păgân – biserica s-a ridicat peste tot şi totdeauna (interesante sunt în acest sens observaţiile de sinteză realizate de italianul Antonio Viscardi[92], asupra acţiunilor plănuite de marile sinoade creştine), inclusiv în tradiţiile culturii româneşti – în general – şi moldoveneşti – în special[93].

Deosebirile structural remarcate în varietatea alaiului caprei – şi, mai ales, în modalitatea de alcătuire a măştii – se cer studiate şi mai în adâncime, putând deveni preţioase indicia referitoare la mişcările de

---

[87] Zoltan Ujváry, *Kecskemaskos szokás Hajdúdorogon*, în „Különlenyomat a Debreceni déri Müzeum”, 1965, pp. 223-240.

[88] *Veselé chvile v zivoté lidu českého*. Sv. IV (1910), pp. 61-64, Praha.

[89] V. I. Cicerov, *op. cit.* , pp. 202 sq.

[90] T. Papahagi, *Din folclorul romanic şi cel latin*, Bucureşti, 1923, p. 38.

[91] P. Caraman, *Substratul mitologic al sărbătorilor de iarnă...*, Iaşi, 1931.

[92] Antonio Viscardi, *Storia letteraria d'Itàlia*, Milano, 1939, pp. 460-463.

[93] A se avea în vedere menţiunile din „Synopsis”, adică „adunare de multe învăţături”, op în care sunt sintetizate măsurile sinodului condus la 1757 de mitropolitul Iacov al Moldovei, desfăşurat la Iaşi. (În „Curierul de Iaşi”, 1876, nr.182). [*Synopsis, adecă adunarea a celor şapte taini şi a celor şapte laude ai sfintei bisérici, şi canoane din Sfânta Pravilă, ce sint trebuincioase la taina duhovniciei*, lucrare apărută la Iaşi sub oblăduirea mitropolitului Iacov Putneanu, în 1751, completată în 1757, cu „adunare de multe învăţături”, în care sunt menţionate obiceiurile păgâne practicate de moldoveni, precum cele din preajma Anului Nou: „Alţii avé alt Dumnezeu cei zicé Coleada, carii ei adunându-se la praznicele şi zborurile [soborurile] lor céle idoleşti cânta lăudând pre acel idol Coleada pomenindu-i de multe ori numele lui. Şi aceasta o vedem că să ţine la unii din creştini şi pănă astăz(i), că priimescu spre zioa Naşterii lui H(risto)s de cântă ţigani, numindu-să colindători. Şi încă mai priimesc la casele lor Turca sau Brezaia, având cu sine şi măscărici ghiduş carele schimbându-ş(i) faţa sa (cea după chipul lui D[u]umnezeu zidită) cu gura zice cuvinte urâte, scârnave, iară cu trupul face chipuri grozave şi spurcate, atâta cât pre cei fără de minte oameni bucurând iară pre cei fără de răutate copii spăriind” (După facsimilul paginilor *Synopsis*-ului din 1757, în *Istoria teatrului în România*, Vol. I, *De la începuturi până la 1848*, sub îngrijirea acad. G. Oprescu, Bucureşti, 1965, p. 55-56). – n. ed.]

populație care s-au petrecut în Evul Mediu, din Transilvania în Moldova. O cercetare corespunzătoare a varietății şi a răspândirii *turcii* în Transilvania ar facilita studiul comparativ şi ar face posibilă stabilirea zonelor dintre care aceste populații s-au dislocat[94]. Corelarea cu alte elemente şi date procurate de etnografie, de istoria limbii şi de istoria propriu-zisă ar asigura citirea unor concluzii de mare însemnătate pentru o mai adâncă descifrare a trecutului. Acelaşi lucru se va putea spune şi în legătură cu jocul *cerbului*.

Fugitivele mențiuni din lucrările de până acum – chiar dintre cele cu caracter de sinteză alcătuite de Dumitru C. Ollănescu[95], T. T. Burada[96], Gh. Andreescu[97], Elena Niculiță-Voronca[98], L. Acsionova[99] - nu pot atinge îndrumarea spre scopul arătat.

Cerbul[100]

Jocul dramatic al cerbului[101] este şi mai puțin semnalat în literatura folcloristică. Despre răspândirea sa se ştiu puține lucruri şi s-ar părea că, la români, trebuie legată numai de Banat, Transilvania de sud şi Moldova centrală. Reprezentând o mască de animal nedomesticit ne trimite mai curând în epoci istorice foarte îndepărtate.

Din puținele referiri existente s-ar părea că nu este cunoscut şi în datinile popoarelor vecine, nici măcar la cele sud-estice, deşi la acest lucru ne-am aştepta ținând seama de menționarea sa repetată în unele

---

[94] Această nevoie a fost resimțită de mai multă vreme, deoarece, într-un chestionar publicat în 1933, în paginile periodicului „Culegătorul. Buletin arheologico-etnografic al Muzeului etnografic din Cluj”, I (1933), nr. 1, p.17, la punctul V se înscria chestiunea: „*Cerbul* (Capra, Turca, Brezaia, Cloanța)”.

[95] D.C. Ollănescu, *Teatrul la români*, Partea a II-a, Bucureşti, 1898, p.1.

[96] T.T. Burada, loc. cit.

[97] Gheorghe Andreescu, *Teatrul popular românesc* în „Vremea”, VI, (1933), nr. 288, p. 8.

[98] Elena Niculiță-Voronca, *Datinile şi credințele poporului român*, Cernăuți, 1903, p.103.

[99] L. Acsionova, *Cântecul popular moldovenesc*, Chişinău, 1958, p. 11.

[100] Pentru acest joc dramatic vezi în *Anexe* paginile: 191-195, 279-283,581-582.

[101] V. Adăscăliței, *Jocul cerbului în Moldova*, în „Revista de etnografie şi folclor”, XIII (1968), nr. 5, pp. 421-438.

documente eclesiastice, ca acele ale sinodului creştin din 585: „non licet kalendis januariis vetula aut *cervolo* (s.n.) facere”[102].

Faptul este destul de ciudat dacă ne gândim la numeroasele variante ale colindei cerbului culese din diferite părți ale țării, chiar şi în zilele noastre, şi din Câmpia Bărăganului[103], ceea ce ne prepară o eventuală surpriză a semnalării sale în alte locuri. Căci nu putem ignora faptul că în pictura şi arhitectura populară tradițională este motivul frecvent întâlnit şi interpretat de unii în înțelesul de sol al divinității, semn al nobleței şi delicateței[104].

Dar nici în Transilvania şi Moldova, *cerbul* (ca joc dramatic) nu este general cunoscut. El apare în zone precis delimitate (pentru prima studiile nu sunt încă avansate), care – în Moldova – se cuprind aproximativ între localitățile: Fălticeni, Roman, Iaşi şi Botoşani, iar în afara acestui perimetru numai în câteva cazuri izolate.

Spre deosebire de alte jocuri dramatice din Moldova *cerbul* are această denumire, măştii, spunându-i-se (ceea ce nu modifică însă denumirea jocului) în unele variante: *Jenică*[105], iar în altele *Valeru* sau *Valerică* (în cele mai multe).

Conservat numai în practicile folclorice ale unui grup de populație – din Moldova centrală – *jocul cerbului* nu prezintă posibilitatea de a-l observa în diverse tipuri de variante, unitatea caracterizându-l în toate materialele moldoveneşti.

El apare peste tot ca un teatru-alai, ceea ce ar putea indica faptul că s-a consolidat de aproximativ patru-cinci secole, când acesta pare să fi luat proporții. Alaiul cerbului se compune din 10-12 personaje, iar măştile respective nu prezintă o varietate prea mare, poate şi pentru că, existând pe un teritoriu limitat, şi suprafața de receptare a unor influențe a fost mai limitată.

---

[102] Antonio Viscardi, *op.cit.*, p. 461. [Sinodul diocezan a fost convocat de către episcopul Aunaire d'Auxerre, în anul 585. Primul dintre cele 45 de canoane emise cu acest prilej, stipula interzicerea obiceiurilor păgâne practicate la începutul lunii ianuarie, precum deghizarea în vacă, în babă sau în *cerb* (Charles Joseph Hefele*, Histoire des Conciles d'après les documents originaux,* Traduite en français… par Dom H. Leclerq, Vol. III, Partea întâi, Paris, 1909, p. 215). – n. ed.]

[103] I. Brezeanu, lector la Institutul Pedagogic din Galați, pregăteşte publicarea unui studiu despre acest motiv în colinde.

[104] Al. Dima, *Conceptul de artă populară*, Bucureşti, 1939, p.50.

[105] Materialele de la numerele: 231, 221 ş.a. (din Tătăruşi şi Podişul – Bałțați , județul Iaşi).

Conducătorul alaiului este unul dintre ursari (cel mai adesea), dar poate fi şi un personaj anume: *dragomanul*[106], *gentaşul*[107], *comoraşul*[108], *ofiţerul*[109], *căpitanul*[110]. *Cerbul* este jucat cu schimbul, de unde – adesea – şi existenţa a doi jucători[111]. Nelipsit apare *fluierarul*, în unele locuri numit şi *trişcar*[112]. Niciodată - din câte ştim noi – la jocul *cerbului* nu sunt folosite alte instrumente muzicale decât fluierul sau trişca.

Ciobanul (sau *ciobanii*) poate să existe în alai, după cum poate să nu existe, fiind înlocuit de câţiva dintre însoţitorii cerbului, care – în mod obişnuit – se numesc *doboşari*[113], numărul lor variind între 4[114] şi 10[115]. Pe alocuri doboşarii se numesc *ursari*[116]. Într-o menţiune mai veche ei sunt intitulaţi *vrăjitori*[117]. La prima vedere această practică pare lipsită de sens, dar scrutarea tradiţiilor ne arată că toţi îmblânzitorii de fiare erau consideraţi cândva *ursari*. Aceeaşi tradiţie le mai atribuie şi alte înţelesuri: ei sunt magicieni, pot – prin puterea supranaturală pe care o au – să *lege* şi să *dezlege* , să descânte, să vindece. De aceea, *ursarii* sunt purtătorii obişnuiţi ai descântecului la cerb. În puncte extreme ale zonei, *ursarii* sunt înlocuiţi cu *harapii*[118], fiind vorba de valorificarea unor practici de teatru locale. Asocierea altor personaje: *moşneagul*, *baba*[119], *arnăuţii*, *burghezul*[120] confirmă teza continuităţii transformărilor la care jocurile dramatice au fost expuse.

---

[106] Materialul de la nr. 178 din listă (din Balţaţi – Iaşi).

[107] Materialul de la nr. 212 din listă (din Moţca – Iaşi).

[108] Materialele de la numerele 94 şi 202 din listă (din Crucea, comuna Lungani şi Hălăuceşti – judeţul Iaşi).

[109] Materialul de la nr. 183 din listă (din Băiceni - Todireşti - Iaşi)

[110] Materialul de la nr. 201 din listă (din Goieşti - Lungani - Iaşi).

[111] Materialul de la nr. 178 din listă (din Bălţaţi – Iaşi).

[112] Materialul de la nr. 223 din listă (din Rediu – Ruginoasa - Iaşi).

[113] Materialul de la nr. 179 din listă (din Balţaţi – Iaşi).

[114] Materialele de la numerele 202 şi 223 din listă (din Hălăuceşti şi Rediu – Ruginoasa – judeţul Iaşi).

[115] Materialul de la nr. 190 din listă(din Costeşti - Iaşi).

[116] Materialul de la nr. 179 din listă (din Bălţaţi – Iaşi).

[117] În arhiva manuscrisă rezultată dintr-un chestionar întocmit şi răspândit în liceele din Iaşi de I. Chelcea, din partea Muzeului Etnografic al Moldovei.

[118] În localităţile (puţine) din judeţul Vaslui, în care acest joc este cunoscut.

[119] Materialul de la nr. 202 din listă (din Hălăuceşti - Iaşi).

[120] Materialul de la nr. 190 din listă (din Costeşti- Iaşi).

Într-o singură variantă[121] colectată de la marginea sud-estică a zonei în care am putut stabili existența *cerbului*, în alaiul acestuia intră şi o altă mască zoomorfă: *lupul*.

De aceea, când la Timişeşti, județul Neamț[122] apare ca un alai unde – cu totul neobişnuit – întâlnim: *căpitanul*, *harapul*, *țiganul*, *jidanul*, *împăratul*, ni se pare că s-a dat curs nevoii de a se împăca şi păstra nişte tradiții dramatice dintre cele mai diverse, toate fiind puse pe acelaşi plan.

Teatrul-alai cerbul cunoaşte câteva momente tipice a căror înlănțuire obişnuită este următoarea: intrarea cerbului în casă (însoțită de cântece lirice strigate); îmbolnăvirea acestuia; însănătoşirea lui; jocul ciobănaşului (expresie a bucuriei de care este cuprins stăpânul cerbului) şi – în ultima vreme – jocul ursarilor, în final. Cum este şi de aşteptat, aceste momente nu sunt prezente în toate locurile. În genere, însă alaiul cerbului se prezintă ca un spectacol bine închegat, de o valoare artistică deosebită. Elementele care îi asigură această însuşire sunt: muzica sprijinită pe un ritm variat susținut de tobe (impresionant şi sugestiv pentru vârsta străveche a jocului) şi costumația personajelor, unitară şi bine păstrată.

Destul de atrăgătoare, costumația personajelor (a ursarilor – mai ales) e dominată de culori vii. Într-o variantă reprezentativă[123], ei poartă pantaloni albaştri, strânşi pe corp (cu genunchiere de piele a cărei blană este cusută pe partea dinăuntru, pentru ca jucătorii să poată rezista mai uşor în poziția în care bat ritmul la început şi în timpul descântecului, îngenunchiați; flanele roşii, curele bătute în nasturi metalici strălucitori, bârnețe bine strânse din care atârnă năframe cu flori; mănuşi (albe); fesuri (dar, de fapt, coifuri de irozi) de care sunt prinse obrăzare croite din piele, lăsate pe față în timpul jocului, altminteri ridicate sau întoarse cu coif cu tot, spre spate; opinci – pentru a fi mai uşori la joc – ; sadelcă sau clopoței (sau zurgălăi) drept vipuşcă la pantaloni sau drept diagonală pe piept; în mână dobă (tobă şi ciocănel. Mărimea tobei este variabilă: de la diametrul de 30-35 cm, până la 60-70 cm). Ciobanul poartă cojoc bâtă, ițari, căciulă şi opinci.

Masca cerbului este şi ea unitar construită, capul deosebindu-se de cel al caprei prin coarnele ramificate pe care le are şi printr-o dozare mai atentă a podoabelor. Corpul este sugerat prin țesături (macat sau cergă) împodobite cu batiste, cordele, clopoței, zurgălăi, codiță de ied. El se

[121] Materialul de la nr. 207 din listă (din Mirceşti - Iaşi).

[122] Din informații obținute, fără a dispune de text.

[123] Materialul de la nr. 221 din listă (din Podişul, comuna Balțați, județul Iaşi).

apropie de poziția patrupedă. (În ultima vreme – se pare – s-a constituit un stil aparte în subzona cu epicentrul la Erbiceni, județul Iaşi, unde un pictor popular răspunde comenzilor care îi vin din comunele vecine, bronzând coarnele şi dând expresie suplimentară feței cerbului, prin culoare).

Intrarea în casă este însoțită de strigăturile grupului de doboşari, greu de înțeles, pentru că atunci când colindă sunt răguşiți, cel mai adesea. Strigăturile pot sugera cerbului un anume fel sau ritm în mişcare, ca de pildă:

„Foaie verde de-un grăunte,
Vin cu cerbul de la munte,
Tot în coate şi-n genunche.[124]"

sau:

„Foicică foi de fag,
Sai, cerbule, peste prag![125]"

sau:

„Şi-am zis verde grâu mărunt,
Cu Valeru la pământ
Să s-audă rumăgând!
Foaie verde şi una,
Sus, Valeru, nu te da![126]"

sau:

„La stejarul cel cu ghindă
Se uită cerbu-n oglindă.[127]"

Sau pot avea şi unele elemente humoristice:

„Cerbule, ia vezi ce faci
La covata cu colaci!
Bagă botul şi ia unul,
Să nu te vadă stăpânul![128]"

Sau pot pune de acord mişcările pe care trebuie să le execute înşişi doboşarii:

„Foaie verde de mărar,
Bună seara gospodar!

[124] Materialul de la nr. 231 din listă (din Tătăruşi - Iaşi).
[125] Materialul de la nr. 196 din listă (din Cucuteni - Lețcani - Iaşi).
[126] În mai multe materiale din județul Vaslui.
[127] Materialul de la nr. 196 din listă (din Cucuteni – Lețcani – Iaşi).
[128] Materialul de la nr. 202 din listă (din Hălăuceşti, județul Iaşi).

Foaie verde grâu mărunt,
Toți cu doba la pământ,
La pământ şi la podea,
La fusta de catifea![129]"

Prea multe strigături ar apropia însă jocul cerbului de jocul caprei şi ni se pare că atunci când astfel de situații există ele trebuie privite ca rezultat al unei astfel de influențe, întrucât sunt variante care le exclude prezența sau le-o limitează stăruitor[130], începând de la descântec.

Scena următoare cuprinde îmbolnăvirea cerbului, aproape totdeauna „de deochi". (Un singur caz dă o altă cauză: neadăparea la timp[131]).

Unul dintre ursari rosteşte descântecul. Aceasta este partea cea mai plină de poezie a textului literar de la jocul cerbului. Imagini de o rară frumusețe îi dau un farmec neobişnuit în alte practici similare; sporit – desigur – de vârsta străveche a incantației folosite. Spre deosebire de toate celelalte spectacole de teatru folcloric, *teatrul-alai cerbul*, mai ales, prin partea sa de descântec, aducând în genul dramatic tradiții milenare de declamație, rămâne – din acest punct de vedere – neîntrecut. Sunt şi variante din care transpare faptul că descântecul ar fi fost mai înainte spus de *cioban*[132], fiindcă între aceasta şi *ursari* pare să fi fost un conflict.

„Măi, de unde ți-o fi leacul?
De la ăştia patru!?
De te scap în mâna lor
Te-or duce la abator
Să facă din carnea ta rasol,
Iar din pielicica ta
Fac țiganii foi din ea,
Să o scoată la vânzare,
Să ia multe parale,
Să-şi ia ițe şi caldare,
Măi, tată, măi![133]"

sau:

---

[129] Materialul de la nr. 211 din listă (din Moțca – Iaşi).

[130] Materialele de la numerele 221 (din Podişul, comuna Balțați, județul Iaşi), 194 (din Crucea, comuna Lungani – Iaşi), 202 (Hălăuceşti – Iaşi) şi 183 (din Băiceni – Todireşti – Iaşi) din listă.

[131] Materialul de la nr. 231 din listă (din Tătăraşi – Iaşi).

[132] Materialul de la nr. 179 din listă (din Balțați, județul Iaşi).

[133] *Ibidem.*

„Iar din pielicica ta
Să facă gulere de haine,
Să le dea pe la cucoane…
Sus, Jenică, nu te da![134]"

Pericolul, spune acest început de descântec, îl amenință şi pe stăpânul cerbului:

„Iar pe mine m-au luat
Şi m-au dus la fântâna lui Iordan
Şi la râul lui Adam,
Şi mi-au luat de pe cap
Păr de țap,
De pe trup
Păr de lup,
Din picioare
Răşchitoare…[135]"

În fond, o adevărată întrecere pare să aibă loc, în ce priveşte priceperea şi puterea magică, între *ciobani* şi *ursari*, câştigată de cei din urmă care şi-au asumat în aproape toate variantele rostul rostirii descântecului; fapt pe care îl putem considera ca rezultând din influența exercitată asupra jocului cerbului, aici în Moldova – de mai vechiul joc dramatic al *ursului*.

Ursarii sunt cei care îi spun cerbului:

„Te-am găsit într-o pădure
Încurcat în fragi şi mure,
Încurcat şi înspinat
Şi de carne agățat,
Măi, tată, măi![136]"

Căutând, parcă, să şi-l apropie, în altă parte, îi spun:

„Noi răul de pe pielea ta
Cu veşca tobei l-om lua
Și-n fundul mării l-om arunca.
Iar tu o să rămâi curat
Şi luminat,
Ca argintul strecurat."

După această pregătire se trece la descântecul propriu-zis:

[134] Materialul de la nr. 221 din listă (din Podişul, comuna Balțați, județul Iaşi).
[135] Materialul de la nr. 223 din listă (din Rediu – Ruginoasa – Iaşi).
[136] *Ibidem*.

„Moroi, moroi,
Papadi, papadi![137]
În pădure născui,
În pădure te crescui
Ca al nimănui.
Şi-apucai pe o cărare,
Pe o potecă
Neumblată,
Necălcată,
Numai de furnici pişcată
Şi de babe fermecată.
Şi tu te țipai,
Te văicărai,
De julituri,
De bătături.
Şi nimeni nu te-auzea,
Numai Maica Precista.
Ea din cer s-a pogorât
Şi la tine a venit!”[138]

Împotriva presupusei fete care l-a deocheat pe cerb, vrăjitorul, după ce le cere ajutorul celorlalți ursari, trimite o pasăre himerică:

„Să te duci, bătu-te-ar vina,
La copila cu pricina
Şi cu ciocul s-o ciocneşti,
Cu aripa s-o păleşti!...”[139]

Există în modalitatea de consumare a descântecului cerbului unele elemente care arată că practica este abordată convențional şi sensurile ce i se atribuie, departe de a miza pe un univers nestăpânit, scot în relief o lume intimă pentru cel care descântă şi cel descântat. Formula apelativă, adesea repetată: „Măi, tată, măi!” stabileşte această atmosferă care ține de ipostaza umană a încercării de apărare. Acest descântec confesiune este un adevărat dialog în care uimirea este provocată de dedublare.

[137] Cei care folosesc această formula nu-i cunosc sensul. Se pare însă că *moroi* înseamnă *strigoi*, *arătare*, iar *papadi* vine de la vechiul slav *prapaditi* cu sensul de *a pieri* (aici = piei!).

[138] Materialul de la nr. 190 din listă (din Costeşti - Iaşi).

[139] *Ibidem*.

Interesant este faptul că această natură particulară a descântecului cerbului a fost intuită de purtătorii obiceiului, lucru confirmat prin structura identică pe care o capătă şi unele variante noi alte textului, chiar dacă apar şi nuanţe de altă factură: humoristice.

„Dar, scoală de jos,
Că nu-i frumos!
Că vine Iancu Jianu,[140]
Căpitanu,
Cu benţi de haiduci!
Pe mine
La închisoare să mă izbească,
Iar pe tine
De piele să te jupuiască!”[141]

Din nicio altă parte, se pare, înţelesurile acordate descântecului, pe măsura evoluţiei conştiinţei sociale, nu ar putea fi mai bine citite.

Cerbul se fortifică de îndată prin puterea magică a cuvântului. Frumuseţea şi tinereţea lui înving, de parcă ar fi un flăcău ca toţi flăcăii.

Foarte puţinele variante care renunţă la descântec, partea esenţială a acestui joc dramatic, sunt de fapt un fel de alai al caprei cu strigături spuse în anturajul măştii de cerb.

Explicit sau mai puţin explicit, se trece la jocul ciobănaşului, fără o motivare textuală. Anchetaţi, informatorii au răspuns însă totdeauna că este vorba de bucuria stăpânului care îşi vede cerbul însănătoşit. Strigăturile la *ciobănaş* sunt spuse de doboşari şi luate din lirica pastorală comună, mai ales, din cunoscutul cântec vechi cu acest nume[142].

Uneori, în finalul spectacolului, câţiva ursari adaugă vorbe de duh, chiar fără perdea, dovadă a asimilării acestui teatru cu celelalte care, la urmă, înveselesc. Postura nouă în care *ursarii* sunt puşi acum, provine din identificarea lor cu ţiganii – poate şi prin intermediul jocului dramatic al ursului, unde ursarul este – de obicei – ţigan, ceea ce nu rezultă clar din prezentarea obişnuită a ursarilor vrăjitori la cerb[143].

Cu toate că alaiul cerbului nu reprezintă unul dintre cele mai răspândite teatre folclorice în Moldova, prin chestiunile pe care le ridică

[140] Este aici o aluzie la alte cete de teatru folcloric care străbat în acelaşi timp, uliţele satului şi pătrund în toate gospodăriile.

[141] Materialul de la nr. 186 din listă (din Belceşti – Iaşi).

[142] Materialul de la nr. 223 din listă (din Rediu – Ruginoasa – Iaşi).

[143] *Ibidem*.

atacă chestiuni de interes general referitoare la acest gen al creației populare, mai cu seamă din domeniul originii şi vechimii manifestărilor dramatice, al influențelor receptate (direcția din care au venit, timpul şi măsura în care s-au produs).

Ursul[144]

Printre jocurile dramatice cu măşti zoomorfe cel al *ursului* se bucură astăzi de o răspândire egală cu jocul caprei, fiind cunoscut în Moldova, peste tot. De altfel, aceste două reprezentări animale par a fi singurele cu un regim de frecvență atât de larg.

Faptul se cere observat pentru că indică soluții în chestiunea vechimii manifestării respective. Se pare că este vorba de un joc chiar dacă nu atinge vechimea celui al caprei se apropie mult de ea. Căci pare de mirare faptul că, în nenumărate ocazii, vizând prohibirea practicilor străvechi păgâne, documente ecleziastice numeroase amintesc *capra* şi *cerbul*, dar nu menționează niciodată *ursul*.

Totuşi, la popoarele vecine, jocul ursului este semnalat adesea. Ruşii şi ucrainienii îl cunosc demult şi într-o largă măsură[145]. Polonezii îl practică chiar cu valori mimice şi groteşti, între Crăciun şi Paşti[146].

Urmărind cultul acestui animal, un mitolog – C. Hentze[147] – nota că acesta „este propriu mai ales regiunilor din Nordul Asiei şi Americii”, că „el era odinioară la fel de cunoscut în Europa”, părând să fie legat de locurile unde ursul are o perioadă de hibernare, ceea ce i-a făcut pe oameni să-l privească drept metaforă a ciclurilor pădurii. Etnologii au şi emis ipoteza originii lui în obiceiurile de primăvară relative la apariția şi desfăşurarea vegetației.

De fapt, chiar mențiunile privitoare la *jocul ursului* pe teritoriul românesc[148] sunt pe cât de puține, tot pe atât de sumare. Este şi motivul care ne-a determinat, pe baza celor peste 100 de materiale de care

---

[144] Pentru acest joc dramatic vezi în *Anexe* paginile: 195-199, 284-291, 583-584.

[145] V.I. Cicerov, *op. cit.*, p.140.

[146] Czesław Witkowski, *Doroczne polskie obrzedy i zwyczaje ludowe*, Kraków, 1965, p.75.

[147] C. Hentze, *Le culte de l'ours ou du tigre,* în „Zalmoxis”, Paris, I (1938), p.50.

[148] Se pare că cele dintâi texte şi descrierea acestui joc au fost publicate de noi în: V. Adăscăliței, *Teatrul folcloric din județele Bacău şi Neamț*, Bacău, 1968 şi V. Adăscăliței şi I.H. Ciubotaru, *Teatrul folcloric din județul Iaşi*, Iaşi, 1969.

dispunem, să realizăm o prezentare mai largă a acestuia[149]. În determinarea caracteristicilor pe care le vom sublinia, plecăm deci de la variantele contemporane, de la realitatea folclorică vie în care locul funcției magice a fost deplin cedat funcției spectacular-distractive.

Aşadar, astăzi, spectacolul cu ursul se prezintă în forme întinerite. S-ar părea că la acest rezultat au concurat mai mulți factori, dar cel decisiv a fost prezența personajului *ursarul-țigan* care a concentrat aici o doză apreciabilă de posibilități în vederea evoluției comicului. Sunt unele semne vagi ce indică târzia sa pătrundere, peste *ursarul-vraci*, în urma generalizării obiceiului – în Evul Mediu semnalat şi cunoscut[150] – ca țiganii să poarte în văzul lumii, urşi îmblânziți şi dresați.

Rare sunt astăzi variantele lipsite de comicul scos din parodierea comportării țiganului, variante ce trimit la o foarte veche formă a jocului[151].

În mod constant şi fără delimitare în arii precise, jocul apare atât în formă simplă (apropiat deci de un tip de spectacol magico-ritualic), cât şi în forma de alai (evoluat deci spre formele complexe ale genului dramatic).

Variantele simple prezintă asocierea unui număr limitat de personaje (două sau trei), printre ele înscriindu-se obligatoriu *ursul* şi *ursarul*, adăugându-li-se *fluierarul*.

Variantele alai încep de la forme cu un număr de personaje încă redus, celor de mai înainte alăturându-li-se *moşneagul* şi *baba*[152], *țiganii* şi *țigăncile* (sau căldărarii şi căldărărițele)[153], apoi *comoraşul*[154] (numit pe

---

[149] În „Anuarul de filologie”, Filiala Iaşi a Academiei, pe 1969 – aflat în curs de apariție – va fi inserat şi un studiu al nostru despre *Jocul ursului în Moldova* [V. Adăscăliței, *Jocul ursului, de Anul Nou, în Moldova*, în „Analele Ştiințifice ale Universității «Alexandru Ioan Cuza» din Iaşi”, serie nouă, Literatură, XVI (1970), p.21-32 – n. ed.]

[150] W. Wilkinson, *Tableau historique, géografique et politique de la Moldavie et de la Valachie*, Ed. II, Paris, 1824, p.144.

[151] Materialele de la numerele: 292 (din Trifeşti – Iaşi) şi 281 (din Homița – Cristeşti – Iaşi).

[152] Materialele de la numerele: 258 (din Lehancea – Bacău) , 256 (din Goioasa – Bacău), 359 (din Ibăneşti – Vaslui).

[153] Materialele de la numerele: 258 (din Lehancea – Bacău), 290 (din Şerbeşti – Ciorteşti – Iaşi).

[154] Materialul de la nr. 363 din listă (din Țifeşti – Iana, județul Vaslui).

alocuri *primar*[155] sau *căpitan*[156]), *negustorii*[157] sau *jidanii*, *harapii, arnăuții*, *vânătorii*[158], *doctorul*[159], *flăcăii* şi *fetele*, *ofițerii* şi *cucoanele*[160] etc., până când – în unele cazuri – totalizează peste 40 de participanți[161]. S-ar putea face observația că alaiurile cu un număr impresionant de personaje apar, mai ales, în zonele de munte, poate şi pentru că acolo tradițiile acestui joc sunt mai motivate prin caracteristici faunistice, locuitorilor, fiindu-le mai familiar acest animal.

Deosebit de important ni se pare a fi însă faptul că în alaiurile ursului nu sunt integrate prin subordonare, niciodată, alte măşti zoomorfe, aşa cum se întâmplă curent în alaiurile de capră unde pot fi aliniați şi *cai*, *urşi* etc. Am înclina să credem că această stare de lucruri se datorează, în primul rând, apariției mai recente a măştii ursului, la aceasta adăugându-i-se – desigur – şi alte înțelesuri ce i-au fost atribuite acestui joc.

Frecvent însă în alaiul *ursului* se procedează la multiplicarea măştii principale, în aşa fel încât, uneori, urşii sunt doi[162], dar pot ajunge şi până la 10[163]. (În aceste cazuri, viziunea spectaculară este aceea care conduce realizarea). Alteori, alături de *urs* sau *ursoaică*, sau alături de amândoi aceştia, este adus şi *puiul de urs*[164], întregul joc dobândind, astfel, ceva din atmosfera vieții familiale umane.

Masca ursului este confecționată în chip variat. Rareori, şi aceasta, mai ales, în localitățile de munte, jucătorul îmbracă o blană de urs adevărat[165], blana de oaie folosită cu partea mițoasă înspre afară este frecvent întâlnită[166], acestui procedeu adăugându-i-se utilizarea pieilor de

---

[155] Materialele de la numerele: 260 (din Palanca – Bacău) şi 256 (din Goioasa – Bacău).

[156] Materialul de la nr. 258 (din Lehancea – Bacău).

[157] Materialele de la numerele: 260 (din Palanca – Bacău), 255 (din Doftanca – Bacău) ş.a.

[158] Materialele de la numerele: 353 (din Bacani – Vaslui), 848 (din aceeaşi localitate).

[159] Materialele de la numerele: 295 (din Slobozia – Voineşti - Iaşi), 359 (din Ibăneşti – Vaslui).

[160] Materialul de la nr. 255 din listă (din Dofteana – Bacău).

[161] *Ibidem.*

[162] Materialul de la nr. 351 din listă (din Valea Seacă – Suceava).

[163] Materialul de la nr. 350 din listă (din Ştirbăț, comuna Udeşti, județul Suceava).

[164] La Rafaila, județul Vaslui.

[165] Materialul de la nr. 309 din listă (din Dochia-Girov, județul Neamț).

[166] Materialele de la nr. 350 (din Ştirbăț, comuna Udeşti, județul Suceava) şi 338 (din Timişeşti- Neamț).

vită[167] şi – la şes şi la baltă – a spicului de stuf[168]. (Nu am întâlnit niciodată procedeul alcătuirii corpului ursului din smocuri de fân, cum se petrec lucrurile în Câmpia Dunării superioare şi chiar în Oltenia[169], ceea ce susține că *jocul ursului* în Moldova a evoluat pe coordonate fără evidente relații cu teritoriile învecinate sud-vestice).

Într-un singur caz, desigur prin determinări livreşti, masca este albă şi se numeşte *ursul alb*[170].

Totdeauna capul ursului este confecționat din piele de vită sau de iepure şi este împodobit cu panglici, hurmuz, clopoței, nasturi strălucitori prinşi pe căpestre, belciuge de alamă etc.

Aşa cum se face că ursul poate fi negru sau maroniu, mare sau mic, voinic sau slab, varietate la care unele texte fac referiri directe:

„Tu eşti mic, măi Mihăile,
Ce-ai slăbit atâtea kile?
Ai postit ori nu ți-i bine?!
Coastele se văd cumplit,
Blana ți s-a cam lărgit…”.[171]

sau:

„Ursoaică neagră ca mura,
Ia, mai dă-te şi de-a dura!”[172]

ori:

„Ia, poftiți şi vă uitați
Ce căpăstru i-am turnat!”[173]

şi:

„Cine dracu-a mai văzut
Grădină făr-de cărări
Şi ursul legat de nări;
Dragoste făr-de mustrări!?”[174]

---

[167] Materialul de la nr. 337 din listă (din Tazlău – Neamț).

[168] Materialul de la nr. 363 din listă (din Țifeşti – Iana – Vaslui).

[169] Vezi pentru Câmpia Dunării superioare: Zoltan Uyváry, *Theoriomorphe korndämonen in der Ungarischen Volksüberliéferung*, în „Acta Ethographica Academiae Scientiarum Hungaricae”, Tomus 16 (1967), nr. 1-2, pp. 35-59

[170] Materialul de la nr. 357 din listă (din Dumasca, comuna Tăcuta, județul Vaslui).

[171] Materialul de la nr. 329 din listă (din Trifeşti – Neamț).

[172] Materialul de la nr. 317 din listă (din Humuleştii Noi – Neamț).

[173] Materialul de la nr. 334 din listă (din Tarcău – Neamț).

[174] Materialul de la nr. 342 din listă (din Broşteni – Suceava).

Ursul se sprijină pe un *hadarag* (de fapt, un ciomag sau un băț). El are nevoie de sprijin mai puțin la mers şi mai mult la joc, căci în destule cazuri se comportă ca un virtuos al dansului tradițional, ceea ce ni-l apropie de uimitoarele calități ale ursului de bâlci. În unele cazuri, aşa cum se petrec lucrurile cu *urşii* de la Ştirbăț, județul Suceava[175], purtătorii măştilor au nevoie de antrenament îndelungat, deoarece joacă o întreagă suită de dansuri tradiționale: *Corăghiasca*, *Huțula* sau *Bătrâneasca*, *Brâul* ş.a.

Ursarul îşi strigă ursul pe nume, numele putând fi foarte variat: Martin, Stavarache, Mihăilă, Măzărache, Mandache, Neculai, Gavrilă, Stoian, Negru, Tarcatu (de cele mai multe ori împrumutat din onomastica preferată de țigani). Şi pentru că măştii i se poate atribui sens feminin, ea mai poate fi strigată: Marița, Marghioala ş.a.m.d.

Aşa cum ursul încântă ochiul spectatorului, ursarul – prin cele ce spune – trebuie să încânte auzul acestuia. Plecând de la atribuirea unor astfel de rosturi personajului, sunt variante ale jocului unde ursul nu este decât un pretext de etalare a ursarului. De aceea, ursarului i se cere dicție, putere de improvizație şi de memorizare, simț al ritmului, spirit critic şi talent, calități de dansator. Conştienți de aceste date şi mândri că le întrunesc, în anumite zone, ursarii cu mai multă experiență au iscat aşa-numitele *recomandații*, în care nu uită să se laude pe ei înşişi[176], trecând şi la considerații de mare actualitate pentru colectivitatea căreia i se adresează, considerații care fac adevărate cronici rimate ale satului. (Neîntrecute ne apar cele întâlnite la Pipirig, județul Neamț).

În mod obişnuit însă ursarii strigă (în ritmuri variate dintre care două pot fi regăsite cel mai adesea: unul deosebit de vioi şi altul molcom) cântece lirice (preferându-le pe cele de dragoste şi satirice). Diversele îndemnuri adresate ursului par doar simple pretexte de trecere de la versurile unui cântec obişnuit la versurile altuia[177]. Procedând, la întâmplare, la extragerea unor pasaje din spusele ursarilor aflăm nenumărate piese lirice în felul următorului cântec:

„Frunzuliță bob de mei,
Fă-mă, Doamne-un băț de tei
Şi m-aruncă-ntre femei,

[175] Materialul de la nr. 350 din listă (din Ştirbăț – Suceava).
[176] Materialul de la nr. 297 din listă (din Agapia – Neamț).
[177] Materialele de la numerele: 358 (din Floreşti – Vaslui), 311 (din Valea Ursului – Neamț).

Să le-aud vorba şi sfatul,
Cum mi-şi farmecă bărbatul!
Cu ţarină de la mormânt
Îi presară-n aşternut
De se scoală surd şi mut
Şi cu nasul în pământ!”[178]

Dezvoltat în clipe de răgaz şi festin, *jocul ursului* atinge uneori panta unei exuberanţe nestăvilite, sprijinindu-se pe alocuţiuni groteşti şi chiar pornografice[179]. De altfel, ca şi în cazul altor jocuri practicate de profesionişti – ne gândim la cel al păpuşilor – uneori el poate fi prezentat în variante *fără perdea*.

Ursarii, în toate variantele de care dispunem, sunt înfăţişaţi ca nişte ţigani (apropiaţi lăieşilor – corturarilor – cu care locuitorii au fost mai familiarizaţi decât chiar cu ţiganii ursari, pe care i-au văzut mai rar şi pentru mai puţină vreme). Pe faţă ei se ung cu funingine, spre a fi mai negri. Pe cap poartă pălării. Îmbracă, de preferinţă, haine de catifea. Pot avea şi haine negre. Pantalonii sunt de culoare închisă, strânşi jos, pentru a intra în cizme; în alte cazuri însă poartă şi pantaloni bufanţi de cârpă viu colorată, ca şi bluzele de sub haine, întocmai ţiganilor spoitori. Cizmele autentifică personajul, ghetele sau opincile fiind aproape nesemnalate astăzi. Chimire cu nasturi metalici, genţi atârnate la şold împodobesc – de asemenea – acest personaj. Totdeauna el ţine în mână doba sau toba, în care bate cu un ciocănel sau cu un beţişor (uneori chiar cu degetele de la mâna dreaptă).

Participanţii la *jocul ursului* sunt numai bărbaţii – ca şi în cazul celorlalte jocuri dramatice cu măşti –. O singură dată, la Băbiceni, comuna Durneşti, judeţul Botoşani[180], jocul a fost cules sub numele de *ursoaicele*, deoarece era jucat numai de femei, potrivit – se pare – unor tradiţii specifice de familie.

Oricât de mare ar fi alaiul la care se ajunge, ursul şi ursarul îşi păstrează locul principal în spectacol, toate celelalte personaje rămânând episodice. Înclinăm să credem chiar că ursarul, lucru pe care într-o măsură oarecare l-am mai accentuat, se bucură de o simpatie deosebită.

---

[178] Materialul de la nr. 358 din listă (din Floreşti – Vaslui).
[179] Materialul de la nr. 322 din listă (din Oglinzi, Răuceşti – judeţul Neamţ).
[180] Materialul de la nr. 263 din listă (din Băbiceni, Durneşti, judeţul Botoşani).

Am cita în acest sens faptul că, pe alocuri[181], *ursarii* numiți și *țigani*, *caldarari* sau *bulibași* s-au transformat într-un alai de sine stătător, fără urs. Câtă vreme acest fenomen s-a petrecut în localități distanțate între ele – deci nu pe un teritoriu compact – ni se pare a avea proba faptului că ei sunt considerați uniform în cele mai diferite puncte geografice.

În *alaiul ursului*, ursarul este cel care prin excelență permite și indică evoluția celorlalte personaje. El deschide spectacolul prin formule ca:

„Bună seara, gospodar,
Bucuros de-acest ursar?"[182]

sau:

„Bucuros, nebucuros,
Facem un taxâm frumos."[183]

Ori:

„Bună seara, bună masă,
Domnule gospodar de casă!
Șapte garduri am sărit
Până ce v-am găbuit.
Dacă nu vă găbuiam
Încă șapte ani mai săream;
Șapte garduri și o poartă,
Și mi-am rupt cămașa toată…
Acum, dacă nu vă supărați,
Drumul, ursului, în casă să-i dați!"[184]

Iar uneori prin cuvinte prozaice convenționale:

„Alo, domn' Vasile, să-l jucăm puțin pe Stavarache?"[185]

Intrat în casă (fiindcă ursul nu se joacă în curte, jucătorul fiind nevoit să se culce adesea), ursarul își presară spusele cu indicații privitoare la mișcările pe care ursul le are de făcut:

„Ia-o, ia-o încetinel,
Ca oița după miel,

---

[181] Astfel de alaiuri sunt arătate de materialele de la numerele: 523 (din Crasnaleuca – Botoșani), 524 (din Ionășeni – Botoșani), 525 (din Răucești – Neamț) , 526 (din Buhalnița – Iași), 527 (din Valea Seacă – Iași), 528 (din Mălini – Suceava).

[182] Materialul de la nr. 362 din listă (Strâmtura – Sârbi – Vaslui).

[183] Materialul de la nr. 334 din listă (din Tarcău – Neamț).

[184] Materialul de la nr. 291 din listă (din Tansa – Iași).

[185] Materialul de la nr. 314 din listă (din Drăgănești – Neamț).

Ca vaca după vițel!”[186]

sau:

„Unde-i locul mai frumos
Marghioala s-aşază jos!”[187]

şi:

„Foaie verde foi sacară,
Ia, te scoală, matahală!
Şi te scoală într-un cot,
Şi te uită peste tot!”[188]

ori:

„Şi mi-o saltă pe călcâie,
Ca moara pe căpătâie!”[189]

Dar în afara acestor strigături de joc, ursarul spune şi destule strigături de atmosferă, seamănă apropouri şi aluzii, căutând să antreneze cât mai mult spectatorii. Gospodinei de casă îi strecoară vorbe ca:

„Nu mă duc şi nu mă duc,
La matale să mă culc!”[190]

sau (bravându-i intransigența şi luând complice mulțimea):

„Dă-te la o parte, lume,
Frunzuliță trei alune!”[191]

Unele aluzii sunt deosebit de indirecte. Ursul, şi nu vreunul dintre ascultători, se fuduleşte cu oarecare şcoală:

„Ursul meu de la Bacău,
Cu trei clase de liceu…”[192]

Ca şi capra sau cerbul, ursul – uneori –, în timp ce joacă, se lungeşte la pământ mimând boala sau moartea. Pricinile arătate diferă. Unii sugerează că s-a îmbătat (dată fiind culanța gospodarilor)[193]; alții, că e vorba de un deochi[194]; alții, că boala s-a ivit pe neaşteptate şi din cauze

---

[186] Materialul de la nr. 338 din listă (din Timişeşti – Neamț).
[187] Materialul de la nr. 351 din listă (din Valea Seacă – Suceava).
[188] Materialul de la nr. 358 din listă (din Floreşti – Vaslui).
[189] Materialul de la nr. 305 din listă (din Ceahlăul – Neamț).
[190] Materialul de la nr. 355 din listă (din Bogdănița – Vaslui).
[191] Materialul de la nr. 256 din listă (din Goioasa – Bacău).
[192] Materialul de la nr. 338 din listă (din Timişeşti – Neamț).
[193] Materialul de la nr. 256 din listă (din Goioasa – Bacău).
[194] Materialul de la nr. 321 din listă (din Nisiporeşti – Neamț).

necunoscute[195]. Ieşirea din situație este tot pe atât de diferită. Ca la cerb, uneori, ursarul îl descântă pe loc, de orbalț:

„Mergeam pe cale, pe cărare,
Pe drumul cel mare.
Şi-am întâlnit tei fete mari,
Cu trei topoare.
- Unde mergeți, fetelor?
- Mergem la mărul roş.
- Nu vă duceți la mărul roş,
Veniți la orbalțul Mariținei!...”[196]

Intenția de parodie fiind şi aici evidentă, tonul serios fiind curmat printr-o intervenție finală lapidară:

„Că pe câți i-am descântat,
Iarbă verde n-au călcat!”[197]

Alteori, lamentațiile ursarului şi a ursăriței, care rămaşi fără urs nu ar mai avea sursă de câştig, nu au niciun efect; în schimb, promisiunea că gazda este pregătită cu daruri[198] îndreaptă imediat totul.

Prezența momentelor arătate nici nu ar putea fi privită altfel decât ca o consecință a conviețuirii *jocului ursului* cu cel al *cerbului* şi al *caprei*, de unde le-a receptat.

Tocmai episodul la care ne-am aştepta să caracterizeze totdeauna *jocul ursului* este întâlnit destul de sporadic. Este vorba de acea demonstrație pe care ursarul o face, arătând calitățile sale de vraci (stăpânitor de duhuri, îmblânzitor de animale, în puterea căruia stă şi vindecarea bolilor). Ursul tratează cu călcături, mai ales, pe cei suferinzi de şale[199].

Încheind firul expunerii sale, ursarul – în cazul formelor de alai – trece altor personaje dreptul de a ieşi în prim-plan. Cei din ceată găsesc prilejul să se prezinte pe rând. Ei fac aceasta sprijinindu-se pe strigături caracterizate pentru eroi şi situații.

Baba îl batjocoreşte pe moşneagul cu care se află într-un conflict permanent. Ea spune:

---

[195] Materialul de la nr. 363 din listă (din Țifeşti – Iana – Vaslui).
[196] Materialul de la nr. 321 din listă (din Nisiporeşti – Neamț).
[197] Materialul de la nr. 363 din listă (din Țifeşti – Iana – Vaslui).
[198] *Ibidem*.
[199] *Ibidem*.

„Săracu, moşneagu meu,
El munceşte şi eu beu;
El munceşte cu hârlețu
Şi eu beu cu Gheorghe Crețu!”[200]

Moşul ripostează iertător:

„Vai, săraca baba mea,
Bea rachiu cu strachina!”[201]

Vânătorul spune – nu în dezacord cu felul cum procedează la teatrul haiducesc – pe un ton care aduce a lăudăroşenie:

„În pădure la Vâneasa
Mă plimbam eu, cu mireasa.
Voiam să-i arăt cu fală,
Cum iau vânatul din oală.”[202]

Țiganii din alai (alții decât ursarul) strigă în cor:

„Antonescu, bandit mare,
El ne-o strâns pe toți țiganii.
Ne-a-mbarcat la tren, măi frate,
La vagoane sigilate;
La mare ne-a debarcat
Şi-acolo pământ ne-a dat.
Ne-a dat câte-un peticel
Cât ai priponi-un purcel.
Dar şi noi, în democrat,
I-am dat un metru patrat.”[203]

Ca aceştia procedează şi ceilalți. Depinde de inventivitatea interpreților ca ei să spună lucruri care să capteze ascultătorii. Localizarea şi contemporaneizarea sunt procedee curent aplicate şi conduc spre un succes sigur.

Muzica (de fapt, fluieraşul), pentru fiecare dintre personajele alaiului, poate să prezinte arii aparte, scurte şi alese din repertoriul profesional tradițional.

În încheierea jocului, ursarul este cel care – de obicei – îi invită pe cetaşi:

„Ei, şi-acum să plecăm

---

[200] Materialul de la nr. 256 din listă (din Goioasa – Bacău).
[201] Materialul de la nr. 360 din listă (din Mireni– Vaslui).
[202] Materialul de la nr. 353 din listă (din Bacani – Vaslui).
[203] Materialul de la nr. 317 din listă (din Humuleştii Noi – Vaslui).

Că prea tare-ntârziem!"[204]

făcând aceasta după ce, în multe variante, se scuză pentru replicile mai îndrăznețe pe care le-a rostit şi sugerând că ele au fost ca o reacție firească în fața scurtimii vieții:

„Pân-la anul este mult!
Ori ajungi, ori nu ajungi,
Ori te faci negru pământ!"[205]

Satisfacția deosebită este pentru urs şi ursar, când gazdele nu ghicesc cine anume sunt interpreții, prin aceasta confirmându-se, de fapt, reuşita deghizării lor. De aceea, ursul şi ursarul nu vorbesc nimic în afara jocului, poate şi ca urmare a nevoii de odihnă pe care o resimt accentuat din cauza repetării jocului.

Observând, în general, *jocul ursului* am mai putea face precizarea că el prezintă unele note aparte, după grupul de vârstă în repertoriul căruia intră. Astfel, viziunea tineretului asupra acestui spectacol este mai curând publică, în timp ce viziunea vârstnicilor este dominată de o anume tendință spre tonul licențios (pe motivul falsului tratament al unor boli imaginare feminine, care ar putea fi tratate cu ajutorul ursului). Tinerii joacă pentru toate vârstele; bătrânii, pentru cercuri de spectatori mai închise. Astfel, la Pipirig, județul Neamț[206], tinerii au contractat față de colectivitate (nu se ştie precis de când şi cum) obligația ca la fiecare An Nou să încheie jocul cu un cântec liric necunoscut oamenilor locurilor (nou) şi, în acest sens, îl solicită pe renumitul rapsod al satului, Nicolaie Corduneanu, de la care achiziționează melodia şi cuvintele. Bătrânii nu arată preocupări similare.

Aşa cum sperăm că s-a putut vedea, *jocul ursului* – în cadrul manifestărilor dramatice de Anul Nou – este astăzi încă deosebit de răspândit şi îndrăgit în Moldova.

Cunoaşterea amănunțită a felului în care el apare şi este practicat în celelalte provincii ar apropia posibilitatea unor mai fructuoase observații cu privire la originea şi vechimea sa.

---

[204] Materialul de la nr. 291 din listă (din Tansa – Iaşi).
[205] Materialul de la nr. 337 din listă (din Tazlău – Neamț).
[206] Date obținute cu prilejul unei anchete din 1968.

Berbecul[207]

Este evident faptul că în zona folclorică în cuprinsul căreia este cunoscut *jocul cerbului* pot fi întâlnite cele mai variate măşti zoomorfe ce impun şi denumirile unor spectacole alai. Dacă ţinem seama că în epicentrul acestei zone se află Cucutenii, important centru pe care arheologii îl consideră drept unul dintre cele mai vechi aşezări locale, înseamnă că ne aflăm în faţa unei vetre folclorice deosebite.

Viaţa – şi cu preocupări pastorale – a locuitorilor de aici a făcut ca şi alte animale ce le erau familiare (în afara cerbului şi a caprei) să poată deveni personaje principale în teatrul cu măşti zoomorfe, printre ele enumerându-se: *berbecul*, *ţapul*, *oaia*[208]. De altfel, faptul că în afara acestei zone nu am aflat decât cu totul întâmplător variante ale acestor jocuri, ne întăreşte ipoteza pe care am formulat-o.

În acelaşi timp, variantele *jocurilor berbecilor* (căci aşa i se spune de obicei acestuia, fiind întotdeauna două măşti ce merg împreună) se dovedesc a fi total tributare *jocului cerbului* şi – în egală măsură – celui al *caprei*, fără ca subordonarea faţă de primul să lipsească vreodată.

Dacă ţinem seama şi de observaţiile pe care mitologi de prestigiu le-au făcut[209], apoi „oaia, berbecul capra” prezintă străvechi semnificaţii cultice în folclorul tuturor populaţiilor cu preocupări pastorale. S-ar putea ca, de aceea, *berbecii* – joc dramatic cu măşti, în Moldova, să fi apărut ca urmare a transpunerii mitului în spectacol, operaţie efectuată destul de târziu pe scara evoluţiei spiritualităţii artistice populare.

Dacă structura dramatică a jocului este credincioasă celei de la *cerb* – excepţie făcând varianta din Tupilaţi – modalitatea de confecţionare a măştilor (dată fiind directa înrudire faunistică dintre berbec şi capră) este împrumutată fidel de la *capră*. Faptul că măştile văzute de noi sunt totdeauna construite din piei de oaie – şi nu din strămătură sau hârtie – indică vechimea lor.

Şi în *alaiul berbecilor* intră: *ciobani* (totdeauna), *jidani*, *harapi*[210], *doctor*, *căpitan*[211]. Şi aici animalele se îmbolnăvesc după ce jocul începe,

---

[207] Pentru acest capitol să se vadă în *Anexe*, paginile: 199-200, 292-293, 604.

[208] Nu am întâlnit decât mărturii despre această din urmă mască, în arhiva noastră lipsind textul acestui joc.

[209] Angelo de Gubernatis, *Mythologie zoologique ou les légendes animales* (Traduit de l’anglais par Paul Regnaud), Paris, 1874, Vol. I, p.425.

[210] Materialul de la nr. 372 din listă (din Tupilaţi – Neamţ).

fără ca să existe o precisă motivare a acestui episod. Şi aici ele se însănătoşesc în final, prin puterea magică a descântecului rostit de cioban, ceea ce duce la o impresionantă dezlănțuire a veseliei.

În fond se poate face aprecierea că *jocul berbecilor* este particular doar prin masca principală reprezentată şi că fără această caracteristică el nu oferă şi alte elemente care să-l deosebească de celelalte manifestări similare.

Ca modalitate folclorică autentică el vine să arate cât şi cum s-a îmbogățit repertoriul teatrului popular, marea însemnătate ce se acordă în mediile folclorice aspectului plastic (imagistic) al manifestărilor. Încât *jocul berbecilor* nu este o manifestare teatrală perfect individualizată, separându-se şi alăturându-se în acelaşi timp de celelalte jocuri cu măşti zoomorfe inspirate de domeniul vieții pastorale.

Țapul

În destule cazuri, masca țapului a mai putut fi remarcată printre reprezentările animale care însoțesc alaiul caprei. Mai ales pe Valea Bistriței (la Borca)[212] şi în împrejurimi[213], în tot timpul cât capra joacă are în juru-i iezi şi țapi. Aceasta înseamnă că uneori ea a putut deveni independentă după ce a trăit o vreme în stare de subordonare în alaiul caprei. Se pare însă că alteori ea a cunoscut capacitatea de a polariza în juru-i întregul spectacol, fără a fi exact în cadrul altor alaiuri.

Căci reprezentarea țapului este semnalată şi la alte popoare vecine. În Polonia se arată că ea exista încă din secolul al XVI-lea, când o atestă primele mențiuni[214]. În pusta maghiară este – de asemenea – cunoscut.

Pe de altă parte, frecventa utilizare a țapului ca animal de sacrificiu, atât la popoarele din nord şi răsărit, cât şi la cele din Peninsula Balcanică, i-a şi făcut pe unii – Frazer, mai ales,[215] – să-l considere *emisar* al omului primitiv în năzuința realizării înțelegerii cu duhurile.

Ca şi *jocul berbecilor*, *jocul țapului* stă foarte aproape ca structură de *jocul cerbului* şi de *jocul caprei*. Astfel, în județul Iaşi el calchiază pe cel dintâi, în timp ce în județul Botoşani se apropie mai mult de capră.

---

[211] Materialele de la numerele: 365 (Fântânele – Iaşi), 366 (din Hodora – Iaşi), 368 (din Scobâlțeni – Podu-Iloaiei – Iaşi), 370 (din Topile – Valea Seacă – Iaşi).

[212] Materialul de la nr. 119 din listă (din Sabasa – Borca – Neamț).

[213] Materialul de la nr. 109 din listă (din Mădei – Neamț).

[214] Czesław Witkowski, *op. cit.*, p. 74.

[215] James Georges Frazer, *Le Rameau d'or*, Paris, 1924, p.54.

Împotriva aşteptărilor, ţapul este condus de *caldarari*[216], *ursari*[217] sau *bulibaşă*[218] şi chiar de *arnăut*[219] şi *cioban*[220]. Dacă asupra structurii jocului nu sunt lucruri deosebite de spus, este totuşi util să notăm că în mediile folclorice unde se practică, *jocul ţapului* este întâmpinat astăzi cu o vădită atitudine de toleranţă care pare a proveni dintr-o mai veche ostilitate tocită cu vremea.

Boul[221]

Semnalată destul de rar la noi, practicarea acestei măşti ar putea duce cu gândul la deosebita inventivitate a jucătorilor de teatru folcloric. Dar lucrurile stau cu totul altfel, deoarece ea îşi face apariţia în puncte distanţate între ele: în zona Trotuşului[222], în zona Târgu-Neamţului[223], la Mălini – Suceava[224], la Sineşti şi Balţaţi – Iaşi[225], la oarecare distanţă de Botoşani[226], la Fundul Moldovei[227], ca şi dincolo de Prut[228], sugerând prin aceasta că este vorba de supravieţuirea unei străvechi practici.

De altfel, referindu-se la simbolul „taurului, boului şi vacii", aşa cum poate fi el dedus din mitologia vechilor populaţii europene, Frazer arăta că era „duh al grâului"[229]. Ori, poate că nu este o întâmplare faptul că noi l-am întâlnit, mai ales, în zonele propice agriculturii, bogate în staţiuni arheologice cu resturi ale unor civilizaţii străvechi. De asemenea, existenţa referirilor frecvente la aceste animale, în mitologia slavilor, a

---

[216] Materialul de la nr. 378 din listă (din Sineşti – Iaşi).
[217] Materialul de la nr. 376 din listă (din Deleni – Iaşi). [Vezi *Anexe*, pag. 292-294.]
[218] Materialul de la nr. 377 din listă (din Prisăcani – Iaşi).
[219] Materialul de la nr. 379 din listă (din Voroveşti, comuna Uricani, judeţul Iaşi).
[220] Materialul de la nr. 380 din listă (din Ruseni, comuna Borleşti, judeţul Neamţ).
[221] Vezi în *Anexe*, paginile: 200-201, 297-299, 586.
[222] Materialul de la nr. 381 din listă (din Gura Văii – Bacău).
[223] La Humuleştii Noi, pluguşorul este însoţit de doi boi care sunt realizaţi din pânză albă fixată pe scânduri.
[224] N. Jula şi V. Mănăstireanu, *op. cit.*, anexe. (Autorii publică o fotografie, fără nicio lămurire, din Mălini.)
[225] Materialele de la numerele 382 şi 383 din listă (din Bălţaţi şi Sineşti, judeţul Iaşi).
[226] După o informaţie orală culeasă de I.H. Ciubotaru, cercetător la sectorul de folclor al Filialei Iaşi a Academiei [Institutul de Filologie Română „Al. Philippide"].
[227] E. Bernea, *Buhaiul la Fundu Moldovei – Bucovina*, în „Revista de etnografie şi folclor", XII (1967), nr. 4, pp. 309-320.
[228] L. Acsionova, *op. cit.*, p. 11.
[229] J.G. Frazer, *op. cit.*, 431-433

grecilor, a romanilor[230], ne îndreptăţeşte să-i acordăm rădăcini în adâncurile istoriei.

În imaginarea şi desfăşurarea acestui joc se manifestă însă o nebănuită diversitate. De la apropierea susţinută de colinda propriu-zisă (căci la Gura-Văii, judeţul Bacău, *boul* este, de fapt, un idol de lemn purtat pe rotiţe de doi băieţandri care îi cântă un imn ce aminteşte mai curând de versurile lui Alecsandri decât de străvechi variante ale colindului vitelor bune[231]; tot aşa cum la Satu-Nou, suburbie a Humuleştiului, judeţul Neamţ, doi boi ale căror măşti confecţionate din cearşafuri sunt închipuiţi de flăcăi şi însoţesc pluguşorul), la alaiul de tipul *cerbului* sau al *caprei* (aşa cum se petrec lucrurile la Sineşti, judeţul Iaşi), având în centrul său o mască meticulos lucrată, cu cap de lemn la care sunt ataşate coarne naturale şi cu trup învelit în cordele multicolore de ţesătură sau hârtie.

Diversitatea remarcată pare a fi mai curând rezultatul păstrării unui obicei străvechi, cu mijloace şi în împrejurări particulare unor localităţi diferite, decât produsul tendinţei de îmbogăţire a repertoriului de măşti – remarcată adesea în multe locuri –, deoarece, cel puţin în câteva puncte unde *jocul boului* a fost semnalat, această terndinţă este aproape necunoscută.

De altfel, reprezentarea prin idol a boului este de o deosebită însemnătate pentru înţelegerea liniei de evoluţie a jocurilor cu măşti, de la manifestări cultice păgâne, de magie, la reprezentări dramatice propriu-zise, caracterizate prin apariţia actorului purtător al măştii.

Iată de ce înclinăm să apreciem *jocul boului* ca o manifestare străveche, iar variantele de care dispunem, drept supravieţuiri ale unui ritual acum degradat.

Nu ni se pare lipsit de semnificaţie faptul că la polonezi, jocul cu mască a boului este – de asemenea – de curând menţionat şi corelat – după interpretarea ce i se dă – cu un străvechi ritual agrar de primăvară[232]. El mai apare şi în Voivodina, o mască de acest gen, existând la muzeul din Novi Sad[233]. De altfel, şi alte popoare europene îl cunosc, ceea ce a făcut ca un cercetător francez[234], ocupându-se mai puţin de aspectul

---

[230] Angelo de Gubernatis, *op. cit.*, p. 185

[231] I. Bârlea, *Colindul vitelor bune*, în „Şezătoarea”, XVIII (1922), p. 111.

[232] Czesław Witkowski, *op. cit.* p. 72.

[233] Milovan Gavazzi, *Das Maskenwesen Jugoslaviens*, în „Schweizerisches Archiv für Volkskunde”, Basel, 63 (1967), nr. 3-4, p. 240.

[234] J. R. Conrad, *Le culte du taureau*, Paris, 1961, p. 180.

păstrării acestui cult în teatrul popular şi mai mult în alte manifestări, să-i consacre o lucrare amplă.

Cum e şi de aşteptat, formele mai simple – apropiate de colinda propriu-zisă – conservă mai bine urme ale străvechilor sensuri magice. Animalului i se aduc laude în cuvinte care dezvăluie străvechiul sens al ritualului. Formele evoluate spre alai sunt totdeauna tributare altor manifestări alături de care există. Căci cinci *lăieşi* (şi nu *moşnegi* sau păstori, cum s-ar fi putut motiva logic), un ofiţer sau dragoman şi un fluieraş[235] stau în juru-i, concurând la realizarea „pesei" (aşa cum îi spun informatorii). Este drept că ritmul, în care lăieşii prezintă strigături ca:

„Na, na, na, boule, na,
Că talanca nu-i a ta!
Talanca şi coarnele
Fac toate paralele…[236]",

este deosebit de cel de la *jocul cerbului* sau de la *jocul caprei*, mai impetuos şi mai potrivit prin aceasta, parcă, cu puterea animalului. Dar linia de dezvoltare a spectacolului rămâne aceeaşi. Boul, deocheat, cade la pământ. Ameninţat se va ridica în grabă.

Aşa cum am putut vedea, fără a exista pe un teritoriu compact, jocul cu masca boului este încă puţin cunoscut, ceea ce şi face ca, despre el, să putem prezenta doar prezumţii.

Calul[237]

Despre jocul dramatic cu masca de cal se poate spune mai sigur decât despre altele că, la români, apare cu precădere în Moldova. Când afirmăm aceasta avem în vedere: *capra*, *cerbul*, *ursul* (adică măştile cele mai răspândite). În acelaşi timp trebuie făcută şi menţiunea că această mască este cunoscută şi practicată în mod deosebit în stepele răsăritene, la popoarele slave[238] şi – într-o măsură mai mică – la sloveni[239] şi la unguri[240], care au putut să ia acest obicei din aceeaşi arie.

---

[235] Aşa stau lucrurile în judeţul Iaşi, la Bălţaţi şi la Sineşti.

[236] Materialul de la nr. 383 din listă (din Sineşti – Iaşi).

[237] Vezi în *Anexe*, paginile: 201-204, 300-313, 584-586, 604.

[238] V.I. Cicerov, *op. cit*, p. 246; Nizam Nurdjanov, *Tadjiceskii narodnîi teatr*, Moskva, 1956, p. 101.

[239] Kuret Niko, *Masken der Slowenen*, în „Schweizerisches Archiv für Volkskunde", 63 (1967), nr. 3-4, p. 203 sq.

Asociind toate aceste constatări, se iveşte sugestia potrivit căreia originile jocului dramatic cu masca de cal au putut fi căutate în influențe primite de la popoarele vecine[241]. Ipoteza respectivă a mai fost formulată de noi cu alt prilej[242] şi, față de elementele invocate atunci, aşa cum vom căuta să arătăm mai încolo, de această dată ni se pare că vom putea produce şi altele.

Din diferitele însemnări cu caracter etnografic şi folcloric se deduce că răspândirea jocului cailor în Moldova nu este totală şi nici de o dată prea veche. Tudor Pamfile făcea în 1914 mențiunea: „calul se obişnuieşte prin partea de Miazănoapte a Moldovei şi Bucovina"[243], jocul nefiindu-i familiar din regiunea sa natală: Tecuci. Şi Dumitru Furtună, în paginile revistei „Ion Creangă"[244] nota aproape acelaşi lucru: „Acest căluț are mai multă trecere prin părțile de sus ale Moldovei".

Noi dispunem de 86 de variante (materiale), dar cele mai puține au fost obținute din sudul Moldovei (din județele Vaslui şi Bacău) şi niciuna din județul Galați, cu toate că efortul depus pentru culegere a fost acelaşi în toate zonele.

Se pare deci că, spre deosebire de felul şi timpul când alte popoare vecine – polonezii – l-au integrat în datinile lor, în Moldova el a pătruns mai recent. (La polonezi este atestat încă pentru veacul al XV-lea şi i se conferă rosturi magico-ritualice agrare)[245].

Că într-adevăr *jocul calului* nu este prea vechi în cadrul manifestărilor dramatice moldoveneşti ne spune faptul că majoritatea variantelor ni-l prezintă ca pe un spectacol evoluat considerabil în raport cu formele dominate de magie arătate de acest tip general de teatru popular: jocul cu mască. Dacă toate celelalte măşti apar de obicei în cadrul unui alai în unicate, calul este, de regulă, multiplicat, ajungând până la 12 şi peste acest număr de măşti (similare). În cazul său este o raritate să poată fi întâlnit singur, aşa cum în cazul altor măşti animale

[240] Dömötör Tekla, *Masken in Ungarn*, în „Schweizerisches Archiv für Volkskunde", 63 (1967), nr. 3-4, pp. 142 sq.

[241] [În acest sens, vezi Lucian-Valeriu Lefter, *Moşteniri arhaice în lumea românească. Ipostaze simbolice ale calului*, în volumul „Lumea animalelor. Realități, reprezentări, simboluri", îngrijit de Maria Magdalena Székely, Iaşi, 2012, p. 163-191.]

[242] V. Adăscăliței, *Teatru folcloric din județele Bacău şi Neamț*, Bacău, 1968, pp.11-12.

[243] Tudor Pamfile, *Crăciunul*, Bucureşti, 1914, p. 196.

[244] „Ion Creangă", XIII (1920), nr. 5-6, pp. 65-66.

[245] Czesław Witkowski, *op. cit*. p. 72.

este o raritate faptul ca ele să apară mai multe – de acelaşi fel – în cadrul unui alai. Este vorba deci de o însuşire cu totul aparte pe care o prezintă, de o viziune deosebită a mediului care îl practică, asupra rosturilor şi a semnificaţiilor sale. Căci, în prim loc, la jocul cailor pare să stea spectaculosul, ceea ce probează că receptarea lui s-a făcut într-o epocă în care vechea funcţie magică a jocurilor dramatice se alterase stăruitor. De aici deducem că datarea apariţiei calului în teatrul folcloric din Moldova poate constitui şi un preţios indiciu pentru evoluţia generală a funcţiei sociale a acestui gen de manifestări tradiţionale.

Denumirea practicii este variabilă: *calul*, *caii*, *căiuţii* şi chiar *căluşarii*. (Cea din urmă nu poate constitui însă un indiciu, aşa cum unii s-au şi grăbit să sugereze[246], că în acest joc ar trebui să vedem căluşarii amintiţi de Dimitrie Cantemir în *Descriptio Moldaviae*. O anume contaminare s-ar fi putut petrece, dar elementele care să o probeze trebuie concret distinse.)

Am adăuga la toate acestea şi semnalarea[247] că în alte zone (la fel de expuse unor influenţe din perimetrul presupus), Dobrogea – jocul, cunoscut sub numele de *iapa*, are o şi mai pronunţată valoare comică, ceea ce aproape exclude posibilitatea de a fi fost receptat într-o etapă când funcţia sa magică să mai fi fost sesizată.

Din materialele întâlnite se poate conchide că *jocul calului* se prezintă, în general, în două tipuri principale de spectacol: cu strigături şi scenetă. Faptul că teritorial aceste două tipuri se plasează pe zonele corespunzătoare definite în examinarea caracteristicilor *jocului caprei* este – după noi – încă o dovadă că, intrat în repertoriul manifestărilor dramatice destul de târziu, el a fost subordonat într-o măsură apreciabilă jocurilor care avea deja o cetăţenie convertită în popularitate deosebită. Desigur, *jocul cailor* scenetă poate fi întâlnit acolo unde şi *jocul caprei* apare mai ales în formă de scenetă, acolo unde coexistă cu *jocul cerbului*.

Dacă forma de joc cu strigături este relativ unitară, cealaltă formă se dovedeşte destul de variabilă. Dintre aceste forme cea mai valoroasă din punctul de vedere al spectacolului este jocul cu strigături. În cadrul lui, una dintre însuşirile de bază îşi poate găsi o corespunzătoare subliniere. Este vorba de latura coregrafică a spectacolului, realitate care şi explică

---

[246] N. Jula şi V. Mănăstireanu, *op. cit*., p. 27.

[247] G.N. Şerbănescu, *Monografia comunei Topalu*, în „Analele Dobrogei", IV (1923), p. 112.

aproape total rapida şi destul de larga receptare a acestei forme de teatru popular în Moldova.

În strânsă legătură cu această formă a jocului stă modul de construcţie a măştii. Şi anume: acolo unde dansul constituie scopul principal urmărit în vederea delectării spectatorului, masca ajunge să fie deosebit de uşoară, capul calului fiind, de fapt, în principal reprezentat, corpul urmând a fi sugerat doar prin câteva elemente. Varietatea de construcţie a măştii se poate exprima limpede prin faptul că unii jucători (mai ales, în partea de sus a Moldovei) îmbracă pentru a simboliza calul, aproximativ 5 kilograme de accesorii, în timp ce alţii (mai ales, în partea de jos a Moldovei) poartă în acelaşi scop, aproape 20 de kilograme. Se înţelege că în cel de al doilea caz nu dansul este pus pe prim-plan, ci semnificaţia dată jocului rămâne mai apropiată de vechiul şi primarul său înţeles, magico-ritualic. Cu privire la cei care confecţionează de obicei măştile de cai s-a făcut deja următoarea observaţie, în cuprinsul singurului studiu dedicat în întregime acestui joc dramatic la noi, datorat lui I. H. Ciubotaru: „măştile sunt construite numai de anumiţi oameni care în preajma sărbătorilor de iarnă sunt foarte solicitaţi”[248].

Spre deosebire de purtătorii altor măşti animale, cei de la cal nu mai sunt ascunşi, ci apar în totul, întocmai unor călăreţi, de unde şi nevoia şi grija de a se costuma cât mai potrivit.

Capul calului este alcătuit din lemn uşor, învelit cu pânză, pâslă, rareori fără înveliş. I se ataşază o coamă şi cordele, urechi; îi sunt puşi ochi de oglindă sau sticlă, uneori doar desenaţi. Pe corp el poate fi fixat sau numai sprijinit într-un locaş care îi asigură mobilitate. (În puţine cazuri, legătura este în aşa fel concepută, încât, în timpul jocului, pentru mai multă expresivitate, capul poate fi detaşat şi ridicat în mână[249]). Corpul poate fi sugerat printr-o covată spartă la mijloc prin care îşi strecoară mijlocul jucătorul, covată îmbrăcată cu pânză, covoare, batiste înflorate sau (mai rar şi numai ca urmare a contaminării cu masca de la capră) hârtie creponată, tăiată subţire. De cele mai multe ori corpul este alcătuit din două veşti de sită, una în faţă, alta în spate, învelite cu acelaşi fel de materiale[250]. Alteori, pentru a fi mai uşor, corpul este făcut numai

---

[248] I.H. Ciubotaru, *Consideraţii asupra măştii „calul”*, în volumul „Primul festival de teatru folcloric”, Bacău, 1967, p.18.

[249] Vezi în *Anexe*, fotografia de la pagina 586.

[250] Vezi descrierea amănunţită din *Anexe*, pagina 304.

din hamuri împletite pe care se aplică pânza sau țesătura. Foarte rar[251], corpul este mulat în ghips. Picioarele, de regulă, nu mai sunt nici măcar sugerate. Doar în câteva cazuri – în sudul județelor Vaslui şi Bacău – calul are şi picioare ce nu ating nici pe departe pământul[252], jucătorul ținând corpul acestuia ridicat destul de sus.

În cele mai multe variante, jucătorul poartă îmbrăcăminte militară. În Nord, prin abuzul de culoare roşie, aduce aminte de costumele căzăceşti. În Sud, mai ales, poate fi mai net distinsă tendința de asimilare a îmbrăcămintei jucătorului cu costumele roşiorilor, armă îndrăgită se pare şi practicată cu oarecare mândrie de la sfârşitul veacului trecut şi până aproape de jumătatea veacului nostru. (Că lucrurile stau adesea aşa ne spune faptul remarcat în tradițiile locale de la Gura-Bâdiliței, județul Iaşi[253], unde caii nici nu se mai numesc astfel, ci *roşiori* – realitate ce va mai prilejui comentarii la capitolul despre *roşiorii cu fete*. Năzuința de a înzorzona jucătorul nu trebuie privită numai ca o chestiune de înfrumusețare a imaginii prezentate, ci, ni se pare nouă, este totodată un indiciu cu privire la originile jocului.

Forma de joc al calului cu strigături, categoric mai veche, nu are, cum ne-am aştepta, trăsături de individualitate. În loc de a i se striga caprei, i se strigă calului, bineînțeles cu adaptările corespunzătoare situației. Cei care strigă sunt mai ales ofițerii[254], căpitanii[255], ursarii[256], turcii, jidanii. Uneori, apare şi aici o fată, cu acelaşi rol – ca şi la capră – de a supraveghea ținuta jucătorilor. Chiar la forma de joc cu strigături, trecându-se spre alai, apar ca însoțitori: mascații[257], care urmează să provoace hazul spectatorilor.

Strigăturile sunt şi aici comenzi de joc şi de atmosferă. Cele ce armonizează mişcările aduc aminte, de asemenea de capră:

---

[251] Materialul de la nr. 144 din listă (din Mălini – Suceava).

[252] Vezi în *Anexe*, fotografia de la pagina 584.

[253] Materialul de la nr. 614 din listă (din Gura Bâdiliței, comuna Vânătorii, județul Iaşi).

[254] Materialele de la numerele: 458 (din Drăguşeni – Suceava) şi 445 (din Cândeşti – Neamț).

[255] Materialul de la nr. 437 din listă (din Spineni, comuna Andrieşeni, județul Iaşi).

[256] Materialul de la nr. 404 din listă (din Ibăneşti – Botoşani).

[257] *Ibidem*.

„La stejarul cel cu ghindă
Se uită caii-n oglindă[258]"

sau:

„Foiliță mică, creață,
Joacă caii față-n față!
Foiliță pădureți,
Călăreții-n două părți!
Şi-altă foaie peliniță,
Fac caii câte-o rotiță![259]"

ori:

„Şi iar, Leano, siminoc,
Hai cu caii la galop!
Şi iar, Leano, bob de linte,
Hai cu caii înainte![260]"

Uneori, ele au un rol aşa de hotărâtor în desfăşurarea întregului spectacol, încât pe alocuri, acestei forme de joc i se spune: *căluți la comandă*.

Şi strigăturile de atmosferă au elemente comune cu cele de la jocurile pe care noi le considerăm mai vechi, descind direct de acolo în destule cazuri:

„Ăsta-i calul din Galați,
Cu perciunii retezați;
Ăsta-i calul din Banat,
Şapte mii pe el am dat.[261]",

se spune într-un text deosebit de fidel multor variante ale caprei:

„Eu sunt paşa – bulibaşa,
Cu trei nasturi la camaşa…
Şi-am trecut pe la Oceanu-nghețat
Şi un pui de cal am capatat.
Şi era micuț de tot
Când i-am pus zabala-n bot.[262]",

[258] Materialul de la nr. 458 din listă (din Drăguşeni – Suceava).
[259] Materialul de la nr. 445 din listă (din Cândeşti – Neamț).
[260] Materialul de la nr. 448 din listă (din Dochia, comuna Girov, județul Neamț).
[261] Materialul de la nr. 400 din listă (din Grivița, comuna Cordăreni, județul Botoşani).
[262] Materialul de la nr. 421 din listă (din Talpa, comuna Mihăileni, județul Botoşani).

se strigă în altă parte, mult asemănător cu felul cum se procedează la *jocul ursului.*

Desigur, dat fiind aspectul dominant coregrafic al jocului cu calul, strigăturile îşi află aici motivare mai temeinică. De aceea, uneori ele pot fi întâlnite chiar şi în intervalul dintre spectacole, pe drum, de la o gospodărie la alta. Iată un exemplu:

„Hai, na, na; hai, na, na,
Iaca calu', iaca ia!
Ista-i calu' de la munte
Cu steluță albă-n frunte!
Hai zur, zur, zur şi iar zur,
Ista-i calul cel fudul,
Fata-i mândră, calu-i sur![263]"

Această stare de fapt mai poate fi considerată însă şi drept o preluare fidelă a practicii, căci în mediul slav-răsăritean, ca şi alte manifestări dramatice, *jocul cailor* se desfăşoară şi pe ulițele satului[264].

Ca şi la alte jocuri de măşti, practica zicerii unor strigături care provin din cântece lirice propriu-zise este deosebit de răspândită. De multe ori, mai ales, piesele care se referă şi la murg, voinic, îşi află locul aici, lucru ce se poate vedea din texte ca:

„La fereastra cu oblon
Bate murgul din picior
Să-i dau fân şi orzişor;
Orzişor din magazie
Şi fânul din fânărie[265]"

Cea de a doua formă, astăzi mai generalizată, a jocului alai, se bazează pe dialog. Apariția dialogului se petrece în destule cazuri fără ca în alai să apară o largă varietate de personaje. Căci, uneori, cei care vorbesc între ei sunt înşişi *căluții*. În acest sens, deosebit de grăitor şi plin de poezie este textul din Davideni, comuna Țibucani, județul Neamț[266], întâlnit într-o variantă apropiată şi la Tupilați, probabil creație a lui Nicolaie Manea[267] – despre care vom reveni cu ocazia prezentării măştilor zoomorfe de apariție recentă –. Acolo, Hălăguța (mama cailor) ştie să

[263] Materialul de la nr. 434 din listă (din Munteni – Belceşti –Iaşi).
[264] V.I. Cicerov, *op. cit.*
[265] Materialul de la nr. 449 din listă (din Luminiş – Neamț).
[266] V. Adăscăliței, *Teatru folcloric din județele Bacău şi Neamț*, Bacău, 1968, pp.42-43.
[267] Materialul de la nr. 453 din listă (din Tupilați – Neamț).

conducă de minune un dialog cu Tupilaş, Hurmuzel, Rândunel şi Mânzişoru. Alteori, distribuirea strigăturilor între căpitanii care însoțesc caii şi renunțarea lor la spunerea în comun, constituie încă un mijloc de teatralizare a textului literar[268].

Putința de evoluție a jocului în alai a fost susținută considerabil de faptul că măştile calului sunt – de obicei – mai multe. Căci – aşa cum am mai spus – numai uneori *jocul calului* prezintă un singur cal anturat de alte personaje (şi aceasta, mai ales, în partea de sud a Moldovei)[269], în mod curent numărul lor fiind de patru[270], şase[271] şi ajungând până la 10-12.

Printre personajele care au putut fi asociate mai uşor cu calul se numără: împărații, ofițerii, călăraşii, damele, mascații şi chiar ursarii. *Călăraşii* şi *ofițerii* par a fi mai legați de acest joc. În legătură cu originea lor se pot face supoziții atrăgătoare. *Călăraşii* nu sunt decât roşiorii sau soldații de la cavalerie. Că aceasta este linia de filiație (în afara faptelor de care am mai amintit) rezultă explicit din strigături ca:

„Tu, căluț din roşiori,
Cu coama bătută-n flori! [272]"

Ofițerii, numiți astfel, de asemenea, de la o dată relativ recentă, de cele mai multe ori doar poartă acest nume, deoarece sunt costumați în port național local. Ei pot fi însă îmbrăcați şi în vestoane militare, cu chipie la care saltă pampoane, cu ighileți, epoleți ş.a. Atunci când îmbracă costum național, în destule împrejurări, apar ca personaje separate de purtătorii cailor, un ofițer fiind cel care comandă întregul joc al cailor, uneori fără a spune măcar un singur cuvânt şi servindu-se pentru aceasta de un bici (sau cravaşă) şi o sabie, pe care le ține ridicate în sus, deasupra capului, ocupând o poziție de supraveghere a întregii cete, efectuând mişcări repezi, indicând schimbările de ritm prin pocnituri. În acest caz se poate isca acea supoziție (puțin susținută însă de natura faptelor) că personajul şi-ar avea origine în personajul similar de la jocul căluşarilor, astăzi – cel puțin – necunoscut în Moldova.

În variantele unde *jocul cailor* alai are mai mulți ofițeri (cunoscute, mai ales, în județele Botoşani şi Suceava[273]), acestora li se atribuie diferite

---

[268] Materialul de la nr. 437 din listă (din Spineni – Andrieşeni – Iaşi).

[269] Materialul de la nr. 464 din listă (din Ciocani – Vaslui).

[270] Materialul de la nr. 400 din listă (din Grivița, comuna Cordăreni, județul Botoşani).

[271] Materialul de la nr. 445 din listă (Cândeşti – Neamț).

[272] Materialul de la nr. 449 din listă (din Luminiş – Neamț).

[273] Materialul de la nr. 423 din listă (din Unțeni – Botoşani).

grade fiind puşi să discute pe larg, iar dintre cuvintele pe care le spun rezultă că sunt priviți ca militari din armata contemporană.

Ataşarea diferitelor măşti umane (a *mascaților*) poate fi semnalată, mai ales, acolo unde alaiul cailor este unicul cunoscut astăzi, el reuşind să concureze toate celelalte jocuri dramatice, până la suprimare din repertoriul curent.

În jocul scenetă, uneori, calul – sau caii – se deoache, ceea ce face necesară prezența doctorului[274]; alteori caii urmează a fi vânduți[275] şi negustori tare nepricepuți se învârt în jurul lor; alteori ofițeri chipeşi îi plimbă cu mândrie şi țin să sublinieze aceasta prin spusele lor[276]. Se întâmplă şi ca dintre toate acestea să apară în acelaşi material câte ceva[277].

Interesant este însă faptul că tendința de combinare cu alte teatre populare propriu-zise apare evident, mai ales, în localitățile din jurul Iaşiului[278], unde în spectacolul cu caii aflăm numeroase şi substanțiale elemente de la *harapi*, de la *nunta țărănească* şi de la *Jieni*.

Deosebit de agreat datorită spectaculozității sale, *jocul cailor* delectează şi astăzi într-o măsură apreciabilă şi ocupă, din punctul de vedere al răspândirii, locul care urmează după *capră* şi *urs*.

Cocostârcul[279]

Deşi noi dispunem de o singură variantă a acestui joc[280], ştim că el poate fi întâlnit în mai multe localități din cuprinsul județului Iaşi. Unele vagi referiri[281] ne fac să credem că el a mai fost întâlnit şi în alte părți ale Moldovei. La popoarele vecine este amintit (la ruşi, polonezi şi bulgari).

Structural, aşa cum se prezintă astăzi, el nu dispune de elemente teatrale proprii, dovedindu-se – ca toate manifestările din zonă – tributar celorlalte jocuri dramatice cu largă răspândire, de la care împrumută suportul muzical-literar.

Ca şi alte manifestări similare şi aceasta s-a supus, în momentul când condițiile au favorizat aceasta, unor transformări ce i-au dat forma

---

[274] Materialul de la nr. 414 din listă (din Popoaia – Botoşani).
[275] Materialul de la nr. 428 din listă (din Covasna – Iaşi).
[276] Materialul de la nr. 396 din listă (din Dracsini – Botoşani).
[277] Materialul de la nr. 434 din listă (din Munteni – Belceşti – Iaşi).
[278] Materialul de la nr. 431 din listă (din Holboca – Iaşi).
[279] Vezi *Anexe*, paginile: 314-316.
[280] Materialul de la nr. 470 din listă (din Coropceni – Iaşi).
[281] C.D. Gheorghiu, *Calendarul femeilor superstițioase*, Piatra-Neamț, 1893, p. 137.

contemporană. Am remarcat amănuntul că modalitatea de construcție a măştii corpului (pe un sac sunt cusute sau lipite pene) s-a păstrat adesea în maniera de realizare a măştii struțului – joc întâlnit în aceeaşi zonă –, încât înclinăm să credem că acolo unde astăzi găsim *jocul struțului*, de certă proveniență mai recentă, el s-a suprapus – cel mai adesea – peste mai vechiul *joc al cocostârcului*.

Păunul[282]

Privit, mai ales, prin prisma ariei în care îl găsim, jocul dramatic care are ca mască principală pe aceea de *păun* pare a fi recentul rezultat al unei ciudate adaptări a unor vagi cunoştințe despre o anumită variantă a teatrului haiducesc: *Banda lui Păun* sau *Păunaş*. Căci el apare numai la estul zonei unde este cunoscută şi practicată varianta de teatru haiducesc amintită, adică în perimetrul (şi nici acolo compact): Crucea – Lungani – Iaşi[283], Dumbrava – Heleşteni – Iaşi[284] şi Valea Poienii – Dolhasca – Suceava[285].

Am crede că cei care l-au imaginat pentru prima oară aflaseră că undeva, în vecinătate, se merge cu „Păun” şi au crezut – pe baza conceptului tradițional de teatru folcloric – că este vorba de o mască zoomorfă, ceea ce au şi făcut să apară de îndată.

Motivarea aducerii unui animal rar şi curios se face, ca şi în cazul altor măşti cu caracteristici similare, prin intermediul vânătorului, care a ştiut să-l îmblânzească şi să-l prezinte ca pe o pasăre rară.

Nu este însă cazul nici să credem că păunul a fost total necunoscut localnicilor. Din picturile murale țărăneşti, care mai apar încă în zonele învecinate, ne putem da seama că el exista ca motiv decorativ, încă de secole[286] ceea ce ar putea modifica supozițiile noastre de mai sus, dacă ariile ar corespunde mai net.

Faptul că *păunul* se construieşte ca joc pe schema în care poate fi recunoscut cu uşurință scheletul dramatic de la *jocul cerbului* (mai ales – prin invocarea descântecului) sau de la *jocurile caprei* şi *ursului* arată

---

[282] Vezi *Anexe*, paginile: 317-319.
[283] Materialul de la nr. 471 din listă (din Crucea – Lungani – Iaşi).
[284] Materialul de la nr. 472 din listă (din Dumbrava – Heleşteni – Iaşi).
[285] Materialul de la nr. 473 din listă (din Valea Poienii – Dolhasca – Suceava).
[286] V. Adăscăliței şi Lucia Cireş, *Pictura murală la casele țărăneşti din împrejurimile Sucevei*, în volumul „Folclorul în contemporaneitate”, Bucureşti, 1969.

tocmai evoluția suferită de această categorie a teatrului popular de structură tradițională.

Cât priveşte maniera de alcătuire a măştii propriu-zise, aceasta este cu totul nouă, fiind vorba de o reprezentare fără precedent şi lipsită de orice tradiții. Se pare că lemnul (şindrila) capătă o utilizare deosebită, coada rotată a păsării fiind realizată şi sugerată prin formă şi culoare.

Strutul[287]

Dintre măştile construite după sugestii venite din afara teritoriului românesc, cea a struțului pare să fi primit cetățenie înaintea altora. Altfel nu s-ar fi putut explica frecvența cu care apare (chiar dacă numai în aria Fălticeni – Târgu-Neamț – Hârlău). Ipoteza că s-ar fi infiltrat în repertoriul teatral folcloric într-o epocă veche, cel puțin la fel de veche cu aceea în care au pătruns şi măştile de *arap*, *arnăut*, *irod*, nu pare fi lipsită de interes şi ne-am oprit asupra ei, având în vedere faptul că struțul ar fi putut să rețină atenția, apărând aici în timpul expedițiilor turceşti estivale. Mai sunt însă şi alte căi: pe exteriorul bolții de la intrarea mânăstirii Sucevița, struțul este pictat alături de alte animale, printre care se află şi o mască de capră de Anul Nou.

Faptul că zona în care *jocul struțului* este cunoscut la noi are la Vest pe cea unde întâlnim *arnăuții* şi la Sud-Est pe cea în care întâlnim *harapii* ar putea sprijini supoziția, prin echivalența aproximativă a termenilor. Împotriva ei stă însă constatarea că *struțul* se joacă în aceeaşi zonă unde teatrul popular cunoaşte cele mai bizare şi variate forme. Noi l-am întâlnit de la Fălticeni la Iaşi, dar, spre deosebire de alte măşti exotice, l-am regăsit mereu cu aceleaşi caracteristici, ceea ce poate – din nou – pleda pentru vechimea lui relativă şi numai în comparație cu alte măşti de categorie similară.

Poate că este prețioasă constatarea cu privire la maniera construcției măştii, pe alocuri, penele – ca şi la măştile uncheşilor – fiind mult utilizate.

Ca şi în cazul altor jocuri cu măşti zoomorfe exotice, structura jocului teatru este lipsită de unitate, fiind – după puterea tradiției locului – însăilată între *turci* şi *fluierar*[288], *strigători* şi *doboşari*[289], *vânători*[290]. Se

---

[287] Vezi *Anexe*, paginile 205, 320-321, 587.
[288] Materialul de la nr. 477 din listă (din Mădârjac – Iaşi).
[289] Materialul de la nr. 474 din listă (din Alexandru Ioan Cuza – Iaşi).

pare că, întocmai celorlalte cazuri când aceleaşi replici, melodii şi ritmuri fac corpul unor spectacole intitulate diferit, numai masca principală este semnul distinctiv, dătător de varietate.

Incontestabil, răspândirea acestui joc capătă tot mai mult teren în zilele noastre, inşii şcoliți contribuind substanțial la aceasta. Căci, vânătorii – spune textul de la Tupilați – au găsit struțul în „muntele Atlas" şi l-au adus „cu vaporul", totul fiind expus în termeni fundamental diferiți decât cei din textul de la Drăguşeni – Suceava[291], în care struțului i se spun aproape aceleaşi strigături spuse şi caprei. Este de remarcat că acest joc intră în preferințele grupurilor de vârstă mai tinere.

Leul[292]

Nu demult, credeam că *jocul leului* reprezintă o apariție cu totul singulară. L-am aflat mai întâi la Gura-Bâdiliței, comuna Vânători, județul Iaşi[293]. Între timp o altă variantă ne-a fost procurată de ancheta făcută la Tupilați, județul Neamț[294] şi informații prețioase îl semnalează şi în repertoriul jocurilor cu măşti zoomorfe de la Cotnari – Iaşi[295], încât putem aprecia că sunt câteva decenii de când acest tip de spectacol s-a încetățenit, bucurându-se de o largă audiență la publicul receptiv ineditului.

Se pare că, cel puțin aşa se deduce din cercetarea comparativă a celor două variante de care dispunem, atracția este exercitată de mască şi nu de intriga în care ea este introdusă. Aceasta, deoarece personajele care însoțesc *leul* sunt: *vânătorul*, *generalul*, *doctorul* (la Gura-Bâdiliței) şi *vânzătorul* şi *cumpărătorul* (la Tupilați); textul nefiind altceva decât un pretext la prezentarea unei măşti care imaginează un animal străin faunei noastre.

Ca şi în cazul altor măşti de animale exotice, leul este confecționat fără a se ține seama de vreo regulă amintită, căci nu ar fi avut când să se însănătoşească, în timp ce experiența literar-muzicală a spectacolului rămâne total tributară tradiției de la celelalte jocuri străvechi.

---

[290] Materialul de la nr. 480 din listă (din Tupilați – Neamț).

[291] Materialul de la nr. 482 din listă (din Drăguşeni – Suceava).

[292] Vezi *Anexe*, paginile: 206, 322-324, 587.

[293] Materialul de la nr. 490 din listă (Gura Bâdiliței – Iaşi).

[294] Materialul de la nr. 493 din listă (din Tupilați – Neamț).

[295] Informație procurată nouă de activistul cultural Rusu Mihai, de la Comitetul județean UTC – Iaşi, în 1969.

În fond, *leul* nu este decât un număr de atracție – din mai multele cu această însuşire – înscrise în repertoriul văzut, prin prisma modernă, ca un prilej de reclamă a unui parc zoologic. Atât jucătorii, cât şi spectatorii se întrec deci în a considera altfel obiceiurile străvechi, cel puțin în unele localități.

Porcul[296]

Dacă în legătură cu practicarea acestui joc nu am fi dispus decât de textul de la Tupilați – Neamț, procurat de informatorul creator de teatru popular, Neculai Manea – fenomen remarcabil printre toți cei care au putut fi cercetați de noi vreodată[297] şi ne-ar fi lipsit unele indicații cu privire la existența lui şi în județele din nordul Moldovei[298], am fi renunțat la a-l mai cita în chip deosebit. Dar, se pare că nu capriciul stă în primul loc la baza practicării sale.

E drept că vechimea se pare a nu fi deosebită.

Am îndrăzni să credem că jocul acesta provine dintr-o originală adaptare a *Vasilcăi*, la folclorul moldovenesc. (Mai ales că el este – se pare – preferat de țigani, ca şi *Vasilca*). Aflând, prin cine ştie ce concurs de împrejurări, de obiceiul caracteristic Munteniei, nu demult, unii reprezentanți ai mediilor folclorice moldoveneşti au trecut la autohtonizarea lui, pe baza experienței proprii teatrale, asimilându-l jocurilor cu măşti purtate pe fața jucătorului[299].

Găina[300]

Titlul acestui spectacol cu măşti este prea puțin sugestiv pentru caracteristicile lui. Căci toate personajele, în număr de trei, sunt mascate: *cocoşul*, *găina* şi *puiul*. Este, de altfel, singurul joc dramatic în care avem de a face cu măşti animale, neasociate cu cele umane.

Jocul apare în puncte izolate. Dispunem de varianta din Mălini – Suceava[301], iar informatorii o socot ca provenind de undeva, din

---

[296] Vezi *Anexe*, paginile: 206.

[297] Materialul de la nr. 487 din listă (din Tupilați – Neamț).

[298] La festivalul de teatru popular din decembrie 1969, organizat de Casa județeană a creației populare, s-a prezentat şi *Ursul şi porcul* de la Dorneşti.

[299] La Puieşti – Vaslui, aşa cum ne informează Cătănoaie Emilia, studentă f. f., în 1969, în alaiul Vălăretului apare şi *porcul*.

[300] Vezi *Anexe*, paginile: 206.

apropierea Pietrei Neamțului. Indicația lor se asociază cu constatarea că, la 1893, un folclorist amator din Piatra Neamț, Constantin D. Gheorghiu[302], menționa printre măştile cunoscute la sărbătorile de iarnă: *capra*, *țapul*, *lupul*, *cocorul*, *cocoşul*, *păunul.*

S-ar prea putea ca la origine să fie vorba de o scenetă pentru şcolarii mici, fapt care s-a mai petrecut şi cu alte genuri de piese teatrale în această zonă, devenite teatru popular. (Ne gândim, mai ales, la aşa-numita *Banta florilor*[303]). Dar, acest lucru nu s-ar fi putut realiza fără bogatele tradiții ale zonei pentru jocurile dramatice cu măşti cât mai variate.

Alte măşti zoomorfe noi[304]

Formulând acest paragraf avem în vedere alaiuri ca: *tigrul*, *elefantul*, *girafa*, *cimpanzeul*, *renul* etc. Toate acestea colorează tabloul reprezentărilor teatrale cu măşti, din câte ştim până acum, într-o singură localitate, Tupilați, județul Neamț.

Unicul lor autor este cunoscut colectivității respective şi se numeşte Nicolae Manea, în vârstă de 44 de ani[305]. Dar, numai trei dintre cele cinci materiale citate ne-au fost procurate de către însuşi creatorul lor, pentru obținerea celorlalte, fiind nevoie să recurgem la cu totul alți informatori, cei care au practicat nemijlocit jocurile respective, în ultimii 10-20 de ani.

Nicolae Manea are, în fiecare an, inițiativa în vederea lărgirii repertoriului, a îmbogățirii lui şi răspunde solicitărilor tineretului, creând noi texte şi sugerând noi tipuri de măşti care să stea în fruntea alaiurilor. El citeşte mult şi, se pare, preferă lecturile de zoologie. În seara Anului Nou s-ar putea socoti un adevărat doctor de menajerie, deoarece el este cel care a dat viață majorității măştilor şi spectacolelor practicate în sat, pe multe uitându-le cu vremea şi regăsindu-le transformate de cei care le-au preluat.

---

[301] Materialul de la nr. 486 din listă (din Mălini – Suceava).

[302] Constantin D. Gheorghiu, *Calendarul femeilor superstițioase*, Piatra-Neamț, 1893, p. 36.

[303] Materialul de la nr. 1549 din listă (din Bodeşti – Neamț)

[304] Vezi în *Anexe*, paginile: 206-207.

[305] În decembrie 1968, împreună cu I.H. Ciubotaru am realizat o anchetă susținută asupra acestui creator popular, propunându-ne să revenim în scopul valorificării rezultatelor aflate, în anii viitori, fiind vorba de un adevărat fenomen.

Nicolae Manea recomandă tigrul „din Bengal”, elefantul „din țările tropicale”, cimpanzeul de la „Ecuator”, renul „din Siberia” şi spune mucalit despre girafă: „Am comandă de la popa/ S-o aduc în Europa”.

De fapt, Nicolae Manea nu este un individ cu totul singular. Ca el mai sunt şi alții – sau aproape ca el –, doar că nu de-ajuns să fie remarcați.

Încă insuficient folclorizate, jocurile izvodite de acest creator popular dau măsura talentului oamenilor simpli şi indică mobilitatea ce caracterizează concepția lor despre teatrul pe care îl practică.

§

Cu toate că informațiile adunate de noi nu ne asigură să numim în mod cert şi alte jocuri dramatice cu măşti zoomorfe dezvoltate până la stare de independență, cunoscând mecanismul prin care se ajunge la aceste forme putem afirma că chiar în Moldova, în afara celor înscrise în lista noastră, mai există şi altele, în legătură cu care nu am izbutit să dispunem de datele necesare.

Simple semnalări referitoare la această stare de lucruri am obținut uneori. Astfel, la Borca, în 1951[306], era încă vie amintirea *jocului cămilei*, astăzi uitat, deşi de mare răspândire la slavi şi la cehi, aşa cum notează undeva[307] Take Papahagi. Pe de altă parte, în alaiul *Vălăretului* din ținutul Tutovei, la Puieşti[308], masca *lupului* este impresionant de bine individualizată. La Butea, în județul Iaşi, unii informatori îşi mai aduc aminte că altădată se mergea *cu oaia*. În 1968, la Oniceni, în județul Neamț, ni se relata[309] că, la ultimul carnaval, locuitorii au putut vedea masca *vulpii*, reprezentată într-un alai venit din satele învecinate.

Toate aceste mărturii ne arată că măştile animale fac unul dintre capitolele cele mai îndrăgite ale teatrului folcloric moldovenesc, că – în permanență – sunt aduse cele mai neaşteptate înnoiri izvorâte din inventivitatea păstrătorilor obiceiurilor.

§

[306] Informație culeasă de noi într-o anchetă folclorică din 1951.
[307] Take Papahagi, *Din folclorul romanic şi cel latin*, Bucureşti, 1923, p. 38.
[308] Informație culeasă în 1968 de Cătănoaie Emilia, studentă f. f.
[309] Informație culeasă într-o anchetă directă, efectuată în august 1968, la care a participat şi studenta Ilie Luana.

Aşa cum lăsam să se vadă la începutul seriei de consideraţii referitoare la jocurile dramatice cu măşti animale, tratarea nediferenţiată a acestora ar fi în mare măsură o eroare, cu toate numeroasele şi esenţialele lor puncte comune. Căci, din punctul de vedere al originii, vechimii şi evoluţiei funcţiei lor sociale, toate acestea au caracteristici proprii.

Astfel, suntem înclinaţi să credem că numai câteva dintre ele au o origine străveche, izvorând din epoci când totemismul domina societatea quasiprimitivă. Printre le am include: *capra*, *ursul*, *cerbul* şi poate chiar *boul*, *berbecii*, *ţapul*. Nenumăratele probe care rezultă din examinarea structurii lor artistice, ca şi din aceea a funcţiei lor sociale mai vechi – aşa cum vedem din variantele contemporane – conduc la această logică.

Nu acelaşi lucru s-ar putea spune despre originea jocurilor: *calul* (la moldoveni), *porcul*, *găina*, *struţul* ş.a. a căror apariţie este destul de târzie şi determinată de cu totul alte raţiuni, între care cea a varietăţii spectacolului pare să primeze.

Dacă prima categorie de jocuri cu măşti zoomorfe este legată de străvechile ritualuri ale unor culturi despre care alte mărturii nu ne-au mai rămas, cea de a doua categorie a apărut de la bun început în afara acestei funcţii – de mult depăşite –, tinzând spre semnificaţii pur estetice, încercând să acopere nevoi concrete ale mulţimii, pe linia unei cunoaşteri cât mai variate a realităţilor faunistice sau în sensul utilizării alegoriei plină de semnificaţii conferite de sugestia existentă în datele reale ale animalelor reprezentate.

Posibilitatea de a distinge aceste două categorii în chiar grupul manifestărilor dramatice care au în centrul alaiurilor măşti zoomorfe permite sublinierea adevărului că teatrul folcloric a fost supus, ca toate celelalte componente ale culturii spirituale tradiţionale, unor permanente transformări calitative şi funcţionale.

Aşezarea pe hartă a materialelor care atestă răspândirea diferitelor forme de alai concentrat în jurul măştilor animale face posibilă citirea unor sugestive zone, care, în cazul primei categorii de măşti distinse ar indica vechi urme ale unor culturi şi populaţii băştinaşe, aşa cum aşezarea pe hartă a măştilor de provenienţă mai recentă indică zonele în care gustul şi preferinţa mulţimilor pentru un teatru variat s-a format cu mai multă hotărâre şi eficacitate.

Suntem încredinţaţi că observarea în continuare a faptelor folclorice aşa cum vieţuiesc şi evoluează ele, ar putea duce la determinarea unor aspecte necunoscute încă (unele vechi şi nedescoperite, altele abia

apărute). De unde şi convingerea că pentru cunoaşterea acestui capitol al folclorului este nevoie de o investigaţie susţinută şi permanentă.

2. Alaiuri concentrate în jurul unor reprezentări umane

Numai în puţine cazuri de o vârstă cu unele dintre măştile zoomorfe de care a fost vorba în capitolul precedent, măştile (sau mai bine spus reprezentările) umane sunt în genere mai noi, chiar dacă ni se prezintă la fel de variate.

Fiind în genere tinere, reprezentările din această categorie stau pe un plan unitar de funcţionalitate (mai evident decât cele zoomorfe).

Încă de la o primă examinare, alaiurile provenite din jocurile dramatice cu reprezentări antropologice se grupează în: alegorice (de vârstă), etnice, profesionale. Din categoria primă fac parte: *Anul Nou şi Anul Vechi*, *moşnegii*, *babele*; din a doua: *ţiganii* (numiţi şi *ursari*, *bulibaşi*, *caldarari*), *jidanii*, *harapii*, *turcii* şi din a treia: *mazurii*, *bumbierii, împăraţii, arnăuţii*, *pandurii*, *roşiorii*, *sitarii*, *mocănaşii*, *damele*, *artiştii*, *paiantiţele*.

Se înţelege că şi în cazul acestor jocuri, problemele originii, ale vechimii şi ale răspândirii sunt mereu altele; unele mai uşor de soluţionat, pentru altele – pentru a căror scoatere din enigmă – sunt încă prea puţine date cunoscute.

Cert este că această categorie mare de manifestări dramatice folclorice nu mai arată decât parţial indicii de relaţie cu epocile străvechi, cele mai multe forme ale acestui gen de teatru-alai dovedind legături strânse cu etape istorice destul de recente (dacă, pe scara istoriei generale, feudalismul convenim să fie considerat relativ recent).

Printre mijloacele curente de individualizare a reprezentărilor, în cazul acestei categorii de teatru apare mai susţinut dansul şi – deopotrivă – costumaţia, masca pe faţă (obrăzarul) fiind obligatorie.

O împărţire curentă a acestor reprezentări (aşa cum apar ele în toate formele de alaiuri) este în două grupuri principale: *frumoşii* şi *urâţii*, distinse, atât după criterii formale (mod de costumaţie), cât şi după criterii de conţinut (semnificaţie, valoare etică).

Dar, mai ales, prezentarea prealabilă a acestor alaiuri – mult mai puţin variate în structura lor decât cele concentrate în jurul măştilor animale – poate permite consideraţii potrivite.

Anul Nou şi Anul Vechi[310]

E ciudat faptul că această reprezentație teatrală nu a mai fost semnalată şi în alte părți şi provincii româneşti. În Moldova însă ea a putut fi culeasă din toate județele[311], poate şi pentru că din starea de prolog al teatrului haiducesc a izbutit adesea să se elibereze până la independență, în cazul când nu ajunsese a fi cunoscută şi practicată înaintea receptării teatrului haiducesc.

De fapt, *Anul Nou şi Anul Vechi*, în formă de alai, aproape că nici nu mai poate fi întâlnit astăzi, deoarece majoritatea materialelor de care dispunem ni-l arată ca pe o piesă de teatru propriu-zis. În formă de alai el apărea, până nu demult, ca o pantonimă. Astfel, în apropiere de Roman[312] şi în zilele noastre se mai poate vedea cum, la răscrucea dintre ani, 12 inşi mascați – semnificând lunile anului – duc la cimitirul de la marginea satului şi aruncă peste gard, păpuşa de cârpe care înfățişează corpul îmbătrânit al *Anului Vechi*; la Ruginoasa, județul Iaşi[313], cu acelaşi prilej, într-un car cu boi sunt încărcați 12 moşnegi, fiecare reprezentând o anume lună a anului, şi duşi undeva în afara satului.

Reprezentări aproape similare sunt atestate şi la alte popoare europene. În Elveția au putut fi culese materiale de teatru pantomimă asemănător celui pe care noi l-am semnalat la Ruginoasa, Iaşi, locul lunilor anului fiind luat de anotimpurile acestuia[314]. De asemenea, în Turcia sunt aflate spectacole mult mai asemănătoare tematic celui de care nu ocupăm aici[315]. Căci, reprezentarea personajelor se face: *Anul Vechi* – printr-un bătrân obosit şi *Anul Nou* – printr-o femeie tânără (fapt întâlnit adesea – mai ales – în prologul teatrului nostru popular haiducesc).

Variantele moldoveneşti ale teatrului propriu-zis, mult mai răspândit astăzi decât alaiul, *Anul Nou şi Anul Vechi* sunt, în genere, după numărul de personaje pe care îl prezintă, de două categorii: una – formă pură unde nu întâlnim decât pe cele citate şi în titlul spectacolului (*Anul*

---

[310] Vezi în *Anexe*, paginile: 208, 325-329, 594.

[311] [V. Adăscăliței, *Anul Nou şi Anul Vechi – spectacol şi prolog în teatrul folcloric propriu-zis*, în „Est". Revistă de cultură, Vaslui, 2001, nr. 2, p. 18-20 – n. ed.]

[312] Informație procurată de Jean Petrovici, regizor cinematografic de la studioul „Al. Sahia" – Bucureşti.

[313] Scenă surprinsă în filmul documentar *Tradiții* (1968), la realizarea căruia şi subsemnatul a lucrat în calitate de consultant.

[314] Leopold Schmidt, *Le theatre populaire éuropéen*, Paris, 1967.

[315] *Ibidem.*

Nou reprezentat adesea de un băiețandru sau chiar de un copil, alteori de o mireasă – ceea ce ar semnifica fertilitatea ce i se acordă – şi *Anul Vechi* reprezentat de un moşneag, care sugerează apusul existenței vieții. De fapt, sensul celor două personaje este înfruntarea ciclică a momentelor naturii) şi o altă categorie de variante – mai bogată în eroi –, care asociază şi alte măşti cum ar fi: *flăcăii*, *mocănaşii* etc. (depinde de zona în care acest proces se petrece, de repertoriul curent al teatrului popular din ea). Asocierea mai frecventă cu personaje de la spectacolul *Nunta* este, pe de o parte, socotim noi, consecința constatării unor semnificații similare de simbol, iar pe altă parte un fapt suplimentar pentru ipoteza că, în Evul Mediu, la curțile feudale din Moldova, nenumărați actori populari turci şi greci au prezentat spectacole (aşa cum ştiau ei din locurile lor de origine), influențând asupra structurii repertoriului dramei noastre folclorice. Deoarece, aşa cum vom stabili mai încolo pe larg, spectacolul *Nunta* – în jurul marilor centre urbane – prezintă variante de certă structură balcanică.

În amândouă tipurile de variantă însă dialogul principal se dezvoltă între cele două personaje care stau în centru spectacolului. *Anul Nou* cere cu insistență să i se cedeze locul. *Anul Vechi* nu se grăbeşte să facă aceasta, dorind mai întâi să precizeze împlinirile pe care le-a marcat:

„Eu sunt Anul Vechi trecut,
Care mult bine am făcut
La acest popor român…”,

se spune în varianta de la Galbeni, comuna Filipeşti, județul Bacău[316]. Că lucrurile stau într-adevăr aşa ne arată unele dintre replicile, deosebit de contemporaneizate. Căci, la Telec, comuna Bicazul Ardelean, județul Neamț[317], interogat de Anul Nou, răspunde:

„A fost pace pe pământ,
Uzine multe-am construit…
Bicazul, dintr-un munte-nalt,
Întreaga față i-am schimbat
Şi complet l-am electrificat.
De la Bistra pân-la Secu
Uite omul, uite becul!”

[316] Materialul de la nr. 502 din listă (din Galbeni – Filipeşti – Bacău).
[317] Materialul de la nr. 508 din listă (din Telec -Neamț).

Anul Nou, în spiritul care caracterizează, în general, momentul sosirii lui, face destule promisiuni şi dă speranțe pentru şi mai multe realizări.

Trebuie să semnalăm faptul că variantele mai noi ale acestui tip de spectacol au receptat nenumărate influențe livreşti de natură corală, chiar bisericească[318].

Încât, deşi spectatorul are în fața sa doi actori ce reprezintă vârste opuse, în cazul concret al acestui alai, semnificațiile sunt mult mai largi.

Moşnegii[319]

Deşi noi dispunem de o singură variantă a acestui joc – din Popeşti, județul Iaşi[320] –, putem aprecia că în forme în care şi-au pierdut individualitatea, *jocul moşnegilor* poate fi regăsit în diverse alaiuri care l-au grupat în jurul unor măşti animale (cum este aceea a boului). În afara cazului întâlnit de noi, când *moşnegii* devin ei înşişi un alai de sine stătător, T. Popovici, în revista „Ion Creangă”[321], semnala aceeaşi stare de lucruri, la Murgeni – Vaslui. Din descrierea făcută de T. Popovici (şi reluată fără modificări de T. Pamfile[322]) rezultă că, uneori, *moşnegii*, asociindu-şi alte măşti au reuşit să le subordoneze pe acestea, să rămână ei în prim-plan.

Varianta culeasă şi publicată de noi[323] prezintă însă o însemnătate deosebită datorită vechimii sale, confirmată de existența unui joc mimic, lipsit de orice suport de text literar. Dialogul la care *moşnegii* se angajează este un dialog de gesturi şi numai atât, lipsit de suport muzical. *Moşnegii*, îmbrăcați în haine bătrâneşti de culoare închisă, purtând nenumărate clopote şi mulți zurgălăi, la picioare şi pe spate, după ce se dispun în două grupuri aşezate față în față, se dirijează cu forță unii împotriva altora, înfruntându-se.

Jocul lor mut este impresionant şi sugestiv pentru vechile forme pe care le vor fi avut altădată şi alte manifestări dramatice similare.

Considerăm că măştile de moşneag sunt mult mai vechi decât alte măşti umane (cele profesionale, de pildă) şi au semnificații – sau mai bine

[318] Materialul de la nr. 519 din listă (din Soleşti – Vaslui).
[319] Vezi *Anexe*, paginile: 209, 330, 588.
[320] Materialul de la nr. 520 din listă (din Popeşti – Iaşi).
[321] „Ion Creangă”, II (1909), nr. 1, pp. 11-15.
[322] T. Pamfile, *Crăciunul*, Bucureşti, 1914, p. 2.
[323] V. Adăscăliței şi I.H.Ciubotaru, *Teatru folcloric din județul Iaşi*, Iaşi, 1969, p. 100.

spus: au avut – înrudite cu masca plină de alegorie a *Anului Vechi*. Jocul acesta lasă să i se întrevadă o veche origine ritualică. Nu pare lipsită de temei ipoteza susținută de Mihai Pop[324], potrivit căreia există o similitudine funcțională a *moşilor* de la jocurile de priveghi, cu *moşnegii* din diversele forme de teatru popular datină. Faptul că într-o recentă lucrare de sinteză asupra teatrului – fie ea fragilă şi falsă prin multe dintre capitolele sale –, datorată lui Virgil Brădățeanu[325] acestor personaje li se atribuie un loc deosebit, este încă o dovadă a celor mai îndrăznețe speculații ce se pot face atunci când materialul contemporan nu mai permite uşoare şi certe reconstituiri.

Babele[326]

Acest joc este, mai mult decât cel al *moşnegilor*, atestat într-o arie limitată la zona Şoimăreşti[327], județul Neamț şi Drăguşeni[328], județul Suceava. S-ar putea ca el să apară şi în alte localități din vecinătatea perimetrului indicat. Spre deosebire însă de *jocul moşnegilor*, care – aşa cum am putut vedea – apare în actualitate cu urme evidente deosebit de străvechi, fiind caracterizat printr-o mimică expresivă, *jocul babelor* se prezintă într-o formă evoluată şi apare ca un teatru dialogat (cu replici vorbite) sprijinit pe alocuțiuni ale unor personaje prin excelență feminine.

După părerea noastră, putința de a se transforma în teatru dialogat, chiar dacă el va fi având aceeaşi vârstă cu *jocul moşnegilor* a fost dată de marea putere de influență a altor personaje feminine întâlnite adesea în alaiurile jocurilor dramatice cu reprezentări umane, ca: *țigăncile* (mai ales). Până la un punct, *babele* procedează – în variantele pe care noi le cunoaştem – ca şi țigăncile, deoarece printre preocupările lor principale se numără ghicitul. Că ele însă au fost cândva considerate personaje cu o altă personalitate se deduce, mai cu seamă, din faptul că o altă îndeletnicire pusă pe seama lor este descântatul. Ori, prea puține sunt în realitate țigăncile care se ocupă cu acest lucru.

În varianta din Drăguşeni – Suceava, personajele pe care le întâlnim sunt: mama, fata acesteia şi vrăjitoarea. Deci baba este numită – fără

---

[324] M. Pop, *Măştile de lemn din Bîrseşti-Topeşti, Vrancea*, cit.

[325] Virgil Brădățeanu, *Istoria literaturii dramatice româneşti şi a artei spectacolului*, Bucureşti, 1966, pp.53-54.

[326] Vezi *Anexe*, paginile: 209.

[327] Materialul de la nr. 521 din listă (din Şoimăreşti – Neamț).

[328] Materialul de la nr. 522 din listă (din Drăguşeni – Suceava).

înconjur – vrăjitoare. Ea ştie să facă şi să desfacă, să lege şi să dezlege, să descânte de dragoste, să provoace căsătoria. Împotriva aşteptărilor la care ne determină conştiința socială contemporană, tratamentul acordat acestei îndeletniciri principale a vrăjitoarei nu este deloc construit pe ideea parodierii acestor practici, aşa cum ne-am obişnuit să constatăm că s-au petrecut lucrurile în cazul descântecelor practicate la jocurile dramatice cu măşti zoomorfe. Acceptând ipoteza că jocul ar fi încă practicat pe arie mai largă – pe care noi nu am putut-o determina –, prezența lui nu poate fi interpretată ca un accident, ci constituie o sugestie cu privire la păstrarea până astăzi a unor reprezentări dramatice la baza cărora stătea cultul magiei.

Faptul că, întocmai *jocului moşnegilor*, *jocul babelor* nu se dezvoltă pe un text muzical ni se pare a fi încă un indiciu cu privire la vârsta aproximativ egală a manifestărilor respective.

Prezența măştii *babei* în alte alaiuri este frecventă, numai că aproape în toate cazurile respective ea capătă valori comice.

Țiganii[329]

Acest alai apare adesea şi sub denumirile: *caldararii*, *bulibaşii*, *ursarii*[330]. Identitatea de comportare a personajelor care dau această titulatură variată spectacolului pe care noi îl considerăm până la un punct unitar, nu este deplină. Varietatea denumirilor respective pare a proveni din caracteristicile principale ale altor alaiuri, de unde – în majoritatea cazurilor – s-a trecut la desprinderea anumitor grupuri de personaje bine individualizate şi la dobândirea unei independențe relative de comportare în procesul manifestărilor generale dramatice folclorice. Nu este întâmplător faptul că *ursarii* sunt întâlniți, mai ales, în zona de unde ei s-au putut desprinde, existând de multă vreme, cu rosturi preponderente, în cadrul alaiului *cerbului*[331].

În acest tip de spectacol, personajele nu prezintă o varietate prea mare deci accentul principal cade pe reprezentarea țiganului. Aşa de pildă, *bulibaşii* de la Valea Seacă, județul Suceava[332] nu sunt decât doi. La fel

[329] Vezi *Anexe*, paginile: 209, 333-334, 588-589.
[330] *Ibidem.*
[331] Materialul de la nr. 526 din listă (din Buhalnița, comuna Ceplenița, județul Iaşi).
[332] După o informație căpătată de la Tănase Mărioara, studentă f.f., în 1967.

stau lucrurile şi în varianta de *caldarari* de la Mălini, judeţul Suceava[333], deşi aici caldararii pot fi şi în număr de trei. Îmbrăcămintea pe care o poartă în chip obişnuit este înzorzonată, ca şi a altor personaje ce intră în alai. Cu toate acestea ea nu le permite ca să intre în rândul *„frumoşilor"*, câtă vreme lipseşte semnificaţia care să pledeze în acest sens. Bluze roşii, pantaloni albaştri, cizme, chipie, în mâini – tobe; aşa se înfăţişează ei în general.

În această formă simplă a alaiului care ne preocupă acum, dialogul apare deja, deoarece, adesea, personajele vorbesc pe rând. De pildă, într-un material[334], primul ţigan îşi încheie spusele cu:

„Foiliţă foi şi-o iască,
Fratele să mai vorbească!"

Ori, fratele său spune:

„A venit ordin de sus
Şi pe noi pe loc ne-a tuns;
Ne-a tuns şi ne-a bărbierit
Şi-am rămas toţi necăjiţi.
Şi-a venit ordin la sfat,
Loc de casă ne-a şi dat.",

de unde poate fi citit tonul şăgalnic la adresa acestor personaje ce reprezintă o anumită categorie de populaţie.

Sunt şi cazuri când personajele iau cuvântul pe un ton destul de solemn, deoarece un caldarar de la Mălini – Suceava îşi începe replica spunând:

„Un picuţ atenţiune!
Să mă recomand pe nume:
Eu sunt Gică Şişmandache…".

De la această formă simplă de joc dramatic se ajunge în alte locuri la forme mai complicate, de alai propriu-zis, deoarece ţiganilor, indiferent de felul cum sunt ei numiţi, li se adaugă şi *ţigănci*, *moşnegi*, *jidani*, întregul joc dezvoltându-se pe un fond muzical întreţinut de instrumente anume. Avem în vedere, când spunem acest lucru, materialul din Buhalniţa – Ceplениţa – Iaşi[335]. Între personajele respective, mult mai variate ca semnificaţie, nu se încheagă un dialog prea susţinut şi ţiganilor

[333] Materialul de la nr. 528 din listă (din Mălini – Suceava).
[334] Materialul de la nr. 297 din listă (din Agapia - Neamţ).
[335] Materialul de la nr. 526 din listă (din Buhalniţa, comuna Ceplениţa, judeţul Iaşi).

le rămâne locul principal în acțiune. Ei sunt cei ce vor spune strigăturile în timpul jocului.

Această evoluție a alaiului care are în centrul său *țiganii*, *căldărarii*, *bulibaşii* sau *ursarii*, uneori, se realizează până la o treaptă nebănuită, lucru demonstrat de materialul din comuna Coțuşca – Botoşani[336], în care personajele şi structura generală a spectacolului ne oferă posibilitatea să distingem o adevărată piesă de teatru. Căci, alături de *țigan* (de această dată numai unul) stau: *maiorul*, *conița*, *vrăjitoarea*, *frizerul*, *ziaristul*. Spectacolul poartă denumirea de *banda țiganilor* doar pentru faptul că în focul satirei stă acest gen de personaje.

Am mai remarca, în sfârşit, existența unor materiale – la Răuceşti, județul Neamț[337] – unde în alaiul *țiganilor* intră, pe lângă cei nouă *țigani*, şi trei *urşi*. E vorba, aşadar, de deplasarea accentului de pe personajele animale, pe cele umane, fapt aproape singular şi care arată că, în anumite zone, potrivit preferințelor locale, s-a putut produce şi această deplasare de accent şi semnificație a unora dintre jocurile dramatice cu măşti.

S-ar părea că de la bun început, această categorie de spectacol a îndeplinit o funcție dominant comică, ceea ce ne determină să îi plasăm apariția într-o epocă nu prea veche, în orice caz mult diferită de cea în care vor fi apărut alaiurile cu măşti umane pe care le-am discutat mai înainte. (Dintre tipurile etnice deosebite, cu care localnicii au trebuit să conviețuiască, *țiganii* au fost – desigur – printre primii). Este adevărat însă că în funcție de ideologia vremii, comicul a fost sprijinit uneori pe considerente rasiste şi şovine alimentate de politica dominantă. (Când în primele decenii ale veacului nostru, teatrul şcolar şi de familie era susținut de condeiul unor scriitori populari, I. Mirea publică o scenetă *Țiganii*[338], care ar fi putut stimula gustul pentru astfel de spectacole şi ar fi putut sugera o anumită optică asupra personajelor principale).

Jidanii[339]

Din câte ştim noi, în ultima vreme, răspândirea acestui joc alai nu este prea mare. Dispunem de un material din Filioara, județul Neamț[340],

[336] Materialul de la nr. 523 din listă (din Crasnaleuca, comuna Coțuşca, județul Botoşani).
[337] Materialul de la nr. 525 din listă (din Răuceştii de Sus, județul Neamț).
[338] I. Mirea, *Teatru şcolar şi popular*, Vol. II, Bucureşti, 1939, p. 125 sq.
[339] Vezi *Anexe*, paginile: 211, 336-337, 591-592.
[340] Materialul de la nr. 572 din listă (din Filioara, comuna Agapia, județul Neamț).

dar jocul a mai fost întâlnit şi undeva, în estul judeţului Neamţ[341]. În amândouă cazurile, alaiul era constituit din personaje similare. Dacă în prima variantă ele nu erau decât două, în cealaltă ajungeau la 10. (Poate că şi Mihail Vulpescu[342], atunci când semnala acest alai printre obiceiurile demne de a fi cercetate, pleca de la informaţii deţinute tot din Moldova, lucru repetat în cazul interesului pe care acelaşi îl arată teatrului haiducesc, aproape necunoscut în Muntenia, de unde autorul respectiv era la curent cu toate manifestările tradiţionale).

Se pare că la alcătuirea acestui alai este vorba de extragerea personajului respectiv din alaiurile cu măşti animale şi multiplicarea lui petrecută simultan cu dobândirea independenţei. Înclinăm să credem că, iniţial, apariţia acestui tip de personaj s-a datorat însuşirilor specifice considerate de autohtoni ca frapante, în momentul primului lor contact cu această noua categorie de populaţie venită din afara teritoriului românesc. Căci, ca şi în cazul altor măşti care reprezintă tipuri etnice deosebite, în realizarea chipului şi a costumaţiei (deci a măştii feţei şi a corpului) sunt avute în vedere elementele în virtutea cărora să se poată realiza o cât mai bună caracterizare a fizicului, a comportamentului şi a psihologiei celui reprezentat. Cu vremea, în condiţii istorice cunoscute, pe seama acestei categorii de personaje au fost puse nenumărate însuşiri dintre care să poată fi dedusă ocupaţia principală (negoţul), aşa cum era văzută de cei care practicau jocurile respective. Guralivi şi întreprinzători, *jidanii* poartă pelerină (şi, în genere, haine de târg, nu întotdeauna de o calitate prea bună), taşcă, diferite coşuri cu marfă, vorbesc afectat şi uneori mută accentul în interiorul cuvintelor, pronunţând chiar incorect unele vorbe. Nu se dau în lături de la joc, dar stângăcia cu care îl practică măreşte hazul spectatorilor.

Am putea spune că modul de caracterizare a acestei categorii de personaje din alaiul *jidanii* este întru totul identic celui întâlnit ori de câte ori, izolat, câte unul dintre personajele respective se află ataşat în cadrul altor alaiuri cu măşti.

---

[341] La Giurgeni, comuna Valea Ursului, judeţul Neamţ.

[342] Mihail Vulpescu, *Irozii, păpuşile, scaloianul şi paparudele. Teatrul ţărănesc al Vicleimului*, Bucureşti, 1942.

Harapii[343]

Dacă se ține seama de larga răspândire a măştii harapului, ce însoțeşte adesea măştile animale şi umane constituite independent, se poate presupune că face parte dintre reprezentările destul de vechi. Cu alt prilej[344], noi am mai emis unele ipoteze privind apariția ei în cadrul manifestărilor dramatice tradiționale. Harapii se pare că nu sunt altceva decât imaginea pe care cei ce practică teatrul folcloric şi-au făcut-o despre tipurile negroide cunoscute în diverse împrejurări, de-a lungul istoriei. Este adevărat că cele mai vechi etape în care tipurile negroide au putut fi cunoscute de populația autohtonă sunt corespunzătoare timpurilor când în cetățile greceşti (şi, mai târziu, romane) puteau fi văzuți nenumărați sclavi negri. Cu atât mai mult, în timpul epocii feudale, atunci când nenumărate oşti otomane, care aveau printre ostaşii lor şi inşi proveniți din lumea arabă, se perindau mereu peste teritoriile moldoveneşti. De altfel, în ce alt chip s-ar putea explica faptul că masca de harap apare numai în calea drumurilor vechi ce brăzdau țara de la Nord la Sud, fiind necunoscută în zonele muntoase şi – în genere – exterioare locurilor de acces practicate de otomani?

Mai mult decât atât, înclinăm să credem că inițiativa acestei reprezentări au avut-o înşişi harapii din mediile de curte, urbane, care, cu prilejul sărbătorilor de Anul Nou, aflându-se în slujba diverşilor boieri sau a unor conducători de oşti, îşi permiteau să colinde la casele celor mai cu vază – şi nu numai ale acelora –, prezentând câteva dintre jocurile de virtuozitate, caracteristice meleagurilor lor natale şi câştigând prin aceasta răsplata pe care o şi scontau.

Faptul că, până în zilele noastre, *harapii* au ajuns, mai ales, ca personaje ce se alătură altor spectacole este explicabil, deoarece, mai ales, ceata *urâților* a fost întotdeauna îngroşată cu ei, dintr-un fel de teamă pe care localnicii o simțeau în fața lor (atât datorită funcției ce jucau, cât şi tipului antropologic neobişnuit pe care îl reprezentau). Existența jocului şi în stare de spectacol independent, întâlnită încă în unele locuri, este deci mai curând consecința păstrării formei inițiale a jocului decât consecința evoluției practicii respective. De altfel, din materialele de care dispunem, câteva – şi am aminti în primul rând pe acel de la Racova, comuna

[343] Vezi *Anexe*, paginile: 211-212, 335, 590-591.
[344] V. Adăscăliței, *Teatrul folcloric din județele Bacău şi Neamț*, Bacău, 1968, p. 14.

Gârceni, județul Vaslui[345] – prezintă numai două personaje, acestea fiind *harapii*. Ele, însoțite de muzicanți ce folosesc instrumente de suflat, dar nu dintre cele autohtone (flautul şi clarinetul), joacă dansuri ale săbiilor, deci, dansuri războinice, indicând prin aceasta originea pe care o are spectacolul. Probabil că s-au aflat lesne băştinaşi care să le păstreze amintirea şi obiceiul, chiar atunci când ei nu mai existau în realitate.

Şi la alte popoare din perimetrul balcanic – la greci, mai ales – masca *harapului* apare şi este explicată similar[346].

Prezența unor materiale în care alături de *harapi* stau şi alte numeroase personaje – intitulate însă: *banda lui Harap* – este, se pare, produsul unei epoci mai noi, când cu logică mai multă sau mai puțină, personajele trebuiau puse să discute între ele, când concepția despre teatru începea să fie alta decât cea tradițională, în chiar mediile folclorice conservatoare. Aşa ne arată variante ca aceea de la Davideni, comuna Țibucani, județul Neamț[347], de la Drăguşeni, județul Suceava[348]. De altfel, tocmai lipsa unui fir director al compoziției dialogului face ca spectacolele respective să fie, mai curând, nişte forme de alai decât piese de teatru închegate.

Perspectivele acestui gen de alai nu sunt astăzi deloc surâzătoare, deoarece elementele sale de referință nu mai au nimic comun cu actualitatea. Conservarea lui se datoreşte mai cu seamă atracției exercitate de măştile executate cu migală, sub imperiul nevoii de a păstra pe primul loc culorile: negru şi roşu.

Turcii[349]

Dispunem de o variantă a *alaiului turcilor*[350] de la Munteni, comuna Belceşti, județul Iaşi. O informație – lapidară – mai veche, din 1940[351],

---

[345] Materialul de la nr. 577 din listă (din Gârceni, satul Racova, județul Vaslui). [Publicat în *Teatrul popular de Anul Nou din județul Vaslui*. Culegere monografică şi prefață de V. Adăscăliței, Vaslui, 1971, p. 79-80 – n.ed.]

[346] D. S. Loukatos, *Masques et déguisements populaires en Grèce*, în Robert Wildhaber, *op. cit.*, p. 178 sq.

[347] Materialul de la nr. 575 din listă (din Davideni, comuna Tibucani, județul Neamț).

[348] Materialul de la nr. 576 din listă (din Drăguşeni – Suceava).

[349] Vezi volumul *Anexe*, paginile: 338-339.

[350] Materialul de la nr. 579 din listă (din comuna Belceşti, satul Munteni, județul Iaşi).

arată că acest joc era cunoscut şi la Mălăieşti, județul Vaslui. Dacă ar fi să-i acordăm credit, ar trebui să ținem seama că acolo se spune, în legătură cu originea obiceiului, că ar fi fost adus dintr-un sat apropiat, întemeiat de turci. Ar fi deci posibil ca *jocul turcilor* să fi apărut ca şi cel al *harapilor*, din obiceiul pe care nişte străini şi-l făceau, cândva, de a-i vizita pe localnici, cu prilejul Anului Nou. S-ar părea că ipoteza nu-i lipsită de susținere, căci în materialul de la Belceşti, *turcii* şi *turculețele* vin să prezinte doar nişte cântece (de „zău" şi de „dor").

Dar masca *turcului* (de fapt, reprezentarea acestuia, fiindcă personajul nu este imaginat cu ajutorul unui obrăzar) apare asociată în nenumărate alte alaiuri şi, mai ales, la capră.

Probabil că, astăzi, jocul acesta poate fi întâlnit mai puțin decât altădată.

Mazurii[352]

Pentru a lămuri cât de cât semnificația acestui alai ar fi indicată în prealabil determinarea înțelesului cuvântului „mazur" [353], care pare să fie de origine poloneză[354].

Noi dispunem de o variantă a acestui joc, de la Răchitoasa, județul Bacău[355], însă unele informații lacunare arată că sunt şi alte locuri, mai spre Nord, care îl cunosc. În alaiul de la Răchitoasa, pe lângă cei patru *mazuri* mai apar: *jidanul*, *mireasa* şi *fluierarul*.

Mazurii dansează după o melodie al cărui fir nu este străin de cel de la *capră* sau *cal*. Efectele deosebite rezultă din folosirea unor plăci din lemn de stejar, ținute în mână, asemănătoare castanietelor, cu care se bate un anume ritm. Costumele *mazurilor* sunt şi ele neobişnuite: cămăşi cu motive naționale, veste cu motive florale, şorțuri de catifea neagră (la

---

[351] Din răspunsurile la chestionarul întocmit de I. Chelcea şi răspândit printre elevii de liceu, aflate astăzi, probabil, la Muzeul Etnografic al Moldovei. (Răspunde Istrate Corneliu.)

[352] Vezi *Anexe*, paginile: 347-348.

[353] Materialul de la nr. 588 din listă (din Răchitoasa - Bacău).

[354] [I.C.Chițimia, în referatul său asupra tezei de doctorat, insista asupra originii poloneze a acestui obicei, deoarece *Mazurzy* încă din secolul al XVI-lea atinseseră starea de „scăpătare" față de nobilii poloni din alte provincii, fapt care a dat naştere unor scene de satiră şi comedie pe seama lor, cf. Wł. Łozinski, *Zycie polskie w dawnych wiekach*, ed. III, Krakow, 1969, p. 167 – n.ed.]

[355] Materialul de la nr. 588 din listă (din Răchitoasa – Bacău).

fiecare fiind cusute cu mărgele unul dintre aştrii comuni: soarele, luna, luceafărul şi o stea), capşoane de carton acoperite cu hârtie creponată care atârnă şi în panglici, brâie roşii, vestoane negre. Ei nu spun strigături, ci doar scurte îndemnuri la joc: „Tot aşa!”; „Daţi-i drumul!”.

Informatorii nu au putut oferi niciun indiciu privind vechimea şi semnificaţia acestui joc. Este nevoie de examinarea în continuare a realităţii respective pentru a putea fi aflate unele elemente în funcţie de care să poată fi făcute precizări referitoare la originea şi vechimea *mazurilor*.

Bumbierii[356]

Alaiul bumbierilor (sau *bunghierii*[357]) pare a fi un element hotărâtor pentru definirea peisajului datinilor teatrale din Bucovina.

La Iaslovăţ, judeţul Suceava[358], el se compune din nouă personaje: un *căpitan de marină*, un *căpitan de miliţie*, doi *bumbieri*, doi *turci*, un *mire*, o *mireasă*, un *cioban*. Primele şase poartă uniforme militare cu mulţi nasturi strălucitori, epoleţi, eghileţi şi săbii. De la abundenţa de nasturi pare să vină denumirea jocului. (Dar personajele cu astfel de costume şi podoabe pot fi şi mai puţine[359]).

Ceata prezintă dansuri de virtuozitate, înşiruite – uneori – după reguli bine ştiute în tradiţiile locului, pe baza unei suite de strigături, comenzi de joc, cum ar fi:

„Am zis verde foaie lată,
Bunghierii toţi odată!
Am zis verde nucă sacă,
Scoateţi sabia din teacă!
Am zis verde de-un harbuz,
Ridicaţi săbiile-n sus!”

Suntem de părere că jocul nu este străin de unele influenţe din Austro-Ungaria, la care zona unde întâlnim astăzi *bumbierii* a fost vremelnic alipită, influenţe explicabile dacă avem în vedere preferinţele germanicilor pentru uniformele militare. Se înţelege că prezenţa celorlalte

---

[356] Vezi *Anexe*, paginile: 345-346.
[357] N. Jula şi V. Mănăstireanu, *op. cit.,* pp. 62 – 63.
[358] *Ibidem.*
[359] Materialul de la nr. 584 din listă (din Iaslovăţ – Suceava).

personaje este rezultatul adaptării la particularitățile locale de repertoriu, ca şi caracterul popular al jocurilor în care se antrenează personajele destul de puțin autohtone.

Costumația *bumbierilor* a exercitat o vizibilă influență asupra costumației personajelor din teatrul haiducesc în toată zona unde ei apar, determinând situația ciudată ca haiducii să fie îmbrăcați în haine militare. Faptul atrage atenția asupra vechimii pe care *bumbierii* o au, susținând-o cu mult înaintea celei a teatrului haiducesc folcloric.

Împărații[360]

Acest alai este, din punctul de vedere al structurii şi al costumației, destul de apropiat de cel al *bumbierilor*. (Din câte ştim, cele două alaiuri nu apar nicăieri împreună, în aceeaşi zonă, ceea ce ne face să credem că – într-un fel – este vorba de aceeaşi – sau aproape aceeaşi – manifestare. Doar că personajele din acest alai pot avea o semnificație mai cert determinată.)

Împărații poartă pe piept o cantitate impresionantă de decorații şi monede de epocă, prin aceasta urmărindu-se parcă a sugera naționalitatea fiecăruia. De altfel, în unele variante[361] – la Moara, județul Suceava – în alai intră alături de cei doi *împărați* şi doi *bunghieri*, în afara acestora mai luând parte şi *domnişoara*. Fiecare dintre aceste categorii de personaje va dansa strigături aparte.

Sunt unele motive care ne determină să credem că *împărații* au apărut cel puțin la începutul secolului al XIX-lea. Între medaliile păstrate de cei care confecționează costumele lor nu pot fi întâlnite piese mai vechi.

Spectacolul impresionează prin ținuta jucătorilor.

Arnăuții[362]

Zonal, *jocul arnăuților* nu depăşeşte decât rareori zona părții de deal şi câmpie a județului Neamț (cu excepția județului Iaşi, la limita acestuia cu județul Neamț) unde apare deosebit de frecvent. În alte părți, cum sunt Botoşani – mai ales – şi aiurea, prezența practicii pare a fi consecința unor

---

[360] Vezi în *Anexe*, paginile: 212.
[361] Materialul de la nr. 586 din listă (din Moara – Suceava).
[362] Vezi *Anexe*, paginile: 213, 349-354.

transplantări târzii[363]. Când spunem acest lucru avem în vedere *arnăuții* ca alai independent, nu şi masca de *arnăut* ataşată, printre altele, în cele mai diverse alaiuri, ca – de pildă – în *vălăretul* din ținutul Tutovei.

În Evul Mediu românesc, arnăuții erau mercenari, pe care în număr restrâns îi putea angaja orice boier de țară, în vederea asigurării aparatului de constrângere şi de apărare de care avea absolută nevoie. Albanezi, greci – balcanici, în general – ei erau preferați localnicilor care puteau fraterniza oricând cu țăranii. La sărbătorile de iarnă, departe de familiile lor, stabileau cu țăranii contacte degajate parțial de natura permanentă a relațiilor de care erau obligați mai mult prin funcție decât prin convingere intimă. Se pare că, de Anul Nou, ei vizitau toate gospodăriile, probabil nu fără a viza încasarea unui „tribut" smuls – de această dată – mai curând prin bunăvoință decât prin silă. Localnicii i-au privit cu interes, urmărindu-le dansurile şi costumele, obiceiurile. Altfel nu s-ar putea explica prezența în repertoriul coregrafic moldovenesc, aşa cum rezultă din G.T. Niculescu-Varone[364], a unor jocuri numite: *arnăuțeasca*, *arnăutul*, *hora arnăuților*, *hora arnăuțească*.

În trecerea lor prin sate, arnăuții de odinioară jucau – probabil – în legea lor; se organizau în cete de dansatori care prezentau în portul lor specific, manifestările locurilor natale, ceea ce nu putea decât să intereseze, să placă, să impresioneze[365]. (Faptul că mulți dintre ei erau de aceeaşi religie, creştini, de acelaşi rit, ortodox, a sporit considerabil priza de care puteau să se bucure.) Printre localnici se aflau unii care, pe loc şi îndată, au arătat virtuozitatea dansurilor proprii. Iar după ce arnăuții nu mai existau, obiceiul care altădată însemna o confruntare, a continuat să persiste. Pe de altă parte, aşa cum atestă unele documente, a fost o vreme când – din lipsa ofertei celor străini, ca şi din lipsă de încredere față de ei, mai ales după 1821 – unii boieri au început să-i prefere pentru arnăuție chiar pe voinicii români, dacă erau din alte localități decât cele unde urmau să fie angajați.

Aşa se face că unele variante sunt doar o pură înlănțuire de jocuri populare, ca la Trifeşti, județul Neamț[366], prezentând aspectul unui adevărat *balet* folcloric executat de inşi care poartă costume naționale

[363] Materialul de la nr. 590 din listă (din Ulmi – Brăila).

[364] G. T. Niculescu-Varone, *Jocuri româneşti necunoscute*, Bucureşti, 1930, pp. 60 şi 77.

[365] V. Adăscăliței, *Teatru folcloric din județele Bacău şi Neamț*, Bacău, 1968, p. 13-14.

[366] Materialul de la nr. 601 din listă (din Preoteşti - Neamț).

locale, deşi se numesc *arnăuți*, iar cetele care au ajuns în forma de teatru propriu-zis fac numeroase referiri la eterogenitatea demografică balcanică (cea din Preoteşti, județul Neamț[367]), vădind predilecție pentru peisajul social biblic-legendar al Orientului apropiat, prin împrumuturi din *Irozi* (la Rădeni, comuna Păstrăveni, județul Neamț[368]).

Pare a nu fi o întâmplare că zona în care *arnăuții* este semnalat coincide cu teritoriile care alcătuiau cândva moşiile închinate mânăstirilor greceşti sau măcar subordonate unui cler grecesc – în special – şi balcanic – în general –, al cărui rol nefast este bine remarcat de istorie şi nu s-ar fi putut exercita fără un aparat represiv numeros şi bine organizat (alcătuit din *arnăuți*).

Roşiorii[369]

Alaiul cu acest nume este semnalat numai la Gura Bâdiliței, comuna Vânători, județul Iaşi[370]. După părerea noastră este vorba de o redistribuire a accentului asupra personajelor care iau parte la *jocul cailor*, deoarece *roşiorii* sunt, de fapt, cei ce însoțesc măştile respective, prezente şi în spectacolul cu acest nume. În acest sens şi-au adus contribuția, se pare, şi unii factori exteriori mediului folcloric propriu-zis, poate prin Căminul Cultural şi şcoală, deoarece fiecare roşior este dublat de o fată, numărul perechilor ajungând la 10. Şi, spre deosebire de teatrul folcloric tradițional, fetele de aici nu sunt interpretate în travesti, ci ele pot fi chiar nevestele jucătorilor *cailor* sau *roşiorilor*.

Această categorie de teatru merită o atenție deosebită în măsura în care dezvăluie câte ceva din căile de dezvoltare, în timpurile moderne şi contemporane, a teatrului popular tradițional.

Mocănaşii[371]

Cercetarea acestora pare a fi un deziderat subliniat în ultimele decenii. Încă din 1951, Traian Săvulescu, într-un raport[372] al Academiei, afirma aceasta.

---

[367] Materialul este publicat în: V. Adăscăliței, *Teatru folcloric din județele Bacău şi Neamț*, Bacău, 1968, pp. 63-65.

[368] Materialul de la nr. 603 din listă (din Rădeni - Neamț).

[369] Vezi *Anexe*, paginile: 214, 602.

[370] Materialul de la nr. 614 din listă (din Gura Bâdiliței, comuna Vânători, județul Neamț).

[371] Vezi *Anexe*, paginile: 209-211, 340-344, 592-593.

Mocănaşii, dintre toate jocurile dramatice cu reprezentări umane, se bucură de o situaţie privilegiată. Despre felul cum apar ei în Dobrogea s-au scris două articole contradictorii[373]. (Socotind că situaţia acestui joc dramatic, aşa cum există el în Moldova, poate ajuta la limpezirea punctelor de vedere exprimate deja, autorul acestor rânduri, în colaborare, urmează să publice în acest an un studiu mai larg[374].)

În Moldova, vechile variante ale *mocănaşilor* stau foarte aproape de o colindă obişnuită practicată însă de o categorie precisă de inşi. În acea formă personajele au acelaşi rost, poartă aceeaşi îmbrăcăminte şi îndeplinesc împreună aceleaşi gesturi, spunând sau cântând la fel. Textele acestor materiale sunt cum nu se poate mai simple, lipsite de dialog, dar pline de formule de felicitare. Adesea ele nici nu sunt luate din tradiţia îndepărtată, ci extrase din surse livreşti.

Variantele mai noi au evoluat însă spre forma de joc dramatic şi constau în prezentarea unei suite de melodii şi dansuri. (Reprezentativă în acest sens este aceea din Perieni – Vaslui[375].)

Şi mai curând, *mocănaşii* au evoluat spre forma de teatru propriu-zis, după modelul altor spectacole populare în zonă: teatru haiducesc etc. În aceste variante mocănaşii conversează între ei, adesea, după ce în prolog au lăsat să se consume dialogul dintre două personaje pe care şi le-au asociat: *Anul Nou* şi *Anul Vechi*. Numai la nord de linia Paşcani – Târgu-Neamţ am putut întâlni şi un tip de *mocănaşi* cu totul deosebit, receptat de la o oarecare distanţă de aria în care s-a ivit şi are o existenţă proprie, de fapt adevărată variantă a teatrului haiducesc. Aici, *mocănaş* este asimilat haiducilor şi se comportă ca aceştia (fiind un erou

---

[372] *Raport asupra planului de lucru al Academiei R.P.R. pe anul 1951, în cadrul planului de stat.*

[373] Este vorba de: Tatiana Găluşcă, *Mocanii – un joc dramatic al românilor din Dobrogea*, în „Anuarul arhivei de folclor”, VII (1945), pp. 12-34, şi Gheorghe Vrabie, *Există Mocanii – un joc dramatic al românilor din Dobrogea* în „Cercetări folclorice”, I (1947), pp. 130- 138.

[374] E vorba de studiul semnat de V. Adăscăliţei şi Lucia Cireş: *Mocănaşii spectacol - datină în Moldova*, ce urmează să apară în „Revista de etnografie şi folclor”. [*Mocănaşii – datină spectacol în Moldova*, în „Revista de etnografie şi folclor”, XV (1970), nr. 4, p. 321-333. Ulterior, a apărut încă un studiu însă despre *mocănaşii* din afara ţării: V. Adăscăliţei, *Mocănaşii la Valahii din Moravia*, în „Anuar de lingvistică şi istorie literară”, XXVIII (1981-1982), p. 27-32 – n. ed.]

[375] Materialul de la nr. 567 din listă (din Perieni – Vaslui).

de legendă protestatară numit astfel)[376], lucru explicabil dacă avem în vedere că localnicii au creat materialele respective după ceea ce au auzit că se practică în altă parte.

Frecvența deosebită a *mocănașilor* este înregistrată în județele Galați şi Bacău[377], ceea ce ni se pare a indica aria în care se va fi format mai întâi acest teatru.

Mocănaşii merg din casă în casă şi aduc urările lor gospodarilor. Îmbrăcați în costume naționale şi păstoreşti (foarte adesea, potrivit unor tradiții rămase în practica locurilor, neobişnuite în sat, pentru a arăta ca nişte străini), ei duc în mâini bețe învelite în hârtie multicoloră, atârnând, de la capătul de sus, în fâşii numeroase. Acest fapt este deosebit de plin de sugestii pentru înțelegerea felului cum au apărut *mocănaşii.* Noi credem că, odinioară, când turmele mocanilor transilvăneni îşi petreceau iarna la câmpie şi la baltă (unde clima era mai dulce şi posibilitatea aprovizionării cu nutreț mai evidentă), deci cu câteva veacuri în urmă, la sărbătorile de iarnă, ciobanii pribegiți, tânjind după atmosfera de familie, de colectiv, pe care nu o puteau avea în condițiile de izolare la care erau siliți, mergeau căutând căldura căminului şi satului părăsit vremelnic şi colindau aşezările mai apropiate. Asemenea lor, probabil, au început să procedeze şi unii dintre localnici. Cu vremea deci, alaiul *mocănaşilor* a continuat să fie practicat, fără a mai izvorî din realități obiective, impunându-se prin tradiție, trecând pe seama localnicilor tineri (băiețandri, mai ales). De unde şi explicația cu privire la caracterul livresc al multora dintre textele colindate de unele cete de *mocănaşi*, toți şcolari în clasele mai mari.

Supoziția noastră se sprijină pe o serie de elemente din textele spectacolelor mai larg construite. Pentru că în varianta de la Gara Banca, județul Vaslui[378], între cele patru personaje care susțin piesa, unul este Ardeleanu. De asemenea, şi din alte texte sentimentul care se degajă cu preponderență este cel al înstrăinatului, aşa cum arată materialul din Rânzeşti, acelaşi județ[379] sau materialul din Dodeşti, județul Vaslui[380], unde *mocănaşul I* spune:

---

[376] Materialul de la nr. 555 din listă (din Valea Poenii, comuna Dolhasca, județul Suceava).

[377] [Şi în jumătatea de sud a județului Vaslui – n.ed.]

[378] Materialul de la nr. 562 din listă (din Gara Banca – Vaslui). [Publicat în sub numele *Ciobănaşii*, în *Teatrul popular de Anul Nou din județul Vaslui*, p. 83-86 – n. ed.]

[379] Materialul de la nr. 569 din listă (din Rânzeşti – Vaslui).

[380] Materialul de la nr. 563 din listă (din Halta Dodeşti – Vaslui). [Publicat în *Teatrul popular de Anul Nou din județul Vaslui*, p. 87-90 – n. ed.]

„Noi suntem, cei trei mocănaşi,
Din Podişul Transilvaniei.”

Pe de altă parte, răsplata oferită cetaşilor este, spre deosebire de felul cum se petrec lucrurile la alte alaiuri, în alimente.

Jocul mocănaşilor este astăzi încă viguros păstrat în Moldova de sud şi apreciem că el constituie acolo una dintre formele de spectacol popular deosebit de gustate.

Sitarii[381]

Alaiul *sitarilor* este singular întâlnit la Odaia – Bursucani, judeţul Vaslui[382]. Ciudata lui apariţie ne-a făcut să-l urmărim cu insistenţă, încât dispunem de patru versiuni din aceeaşi localitate, aproape identice. Materialul, astăzi, este contaminat cu teatrul haiducesc, prin descărcarea adaosurilor fiind posibilă citirea vechilor caracteristici. *Sitarii* (până la patru) au în mâini site şi merg de la casă la casă, căutând parcă să concretizeze mai bine anumite pasaje ale oraţiei agrare.

Ipoteza pe care ne-a sugerat-o într-o discuţie un cercetător, după care *sitarii* ar putea fi o formă a *suitarilor*, nu se poate susţine pentru motivul că satul e destul de nou (din secolul al XIX-lea) şi nu exista pe vremea când suitarii erau din plin folosiţi la curţile feudale. Nouă ni se pare că mai curând este demnă de luat în seamă o altă sugestie, deşi vagă, aflată într-o fotografie publicată într-un volum la care ne-am mai referit[383], provenită din *Photoarchiv des Slowakichen National – museum in Martin*, care prezintă – fără explicaţii – un *sitarik*, personaj îmbrăcat cu fustă, cojoc şi cu o sită pe cap. S-ar putea deci ca prezenţa acestui joc aici să nu fie întâmplătoare, ci legată, prin fire greu de determinat, de obiceiuri ale unor populaţii din cu totul alte zone geografice.

Artiştii[384]

Practicarea *jocului artiştilor* este caracteristică zonei Romanului. În nicio altă parte nu mai apar astfel de alaiuri.

---

[381] Vezi *Anexe*, paginile: 212.

[382] [Publicat în *Teatrul popular de Anul Nou din judeţul Vaslui*, p. 96-100; V. Adăscăliţei, *Sitarii – o formă de colindă agrară şi teatru popular la Odaia Bursucani, în judeţul Vaslui*, în „Est”. Revistă de cultură, Vaslui, 2002, nr. 3, p. 39-40 – n. ed.]

[383] Robert Wildhaber, *op. cit.,* anexele fotografice.

[384] Vezi *Anexe*, paginile: 214, 358-359, 593.

În materialul din Iucşa, comuna Bozieni, județul Neamț[385], apreciat de noi ca deosebit de reprezentativ pentru ceea ce este acest spectacol, ei sunt în număr de 12 şi se asociază cu doi *auguşti*, desfăşurându-şi programul pe un ton muzical realizat de trei instrumentişti: un clarinetist, un frigornist şi un jasist.

Costumele lor nu au nimic din costumele măştilor umane mai vechi, stând mult sub semnul influenței comediei de bâlci şi a teatrului profesionist, aşa cum era el în epoca spectacolelor ambulante. Toți poartă flanele ornate cu dungi cusute în diagonală, pe partea din față şi pe cea din spate; pantaloni de culoare închisă cu vipuşci din aceeaşi dungă ce serveşte la construcția diagonalelor. De-a lungul dungilor sunt prinse în clame nenumărate oglinzi de diferite forme şi mărimi, care, în timpul jocului – mai ales noaptea – reflectă sursele luminoase creând un cadru feeric. Pe cap cu coronițe ornate cu pene de păun, flori de hârtie multicoloră, bucăți de staniol şi – peste acestea – oglinzi. La grupul observat de noi, fiecare jucător avea un număr de oglinzi care varia între 320 (cel mai pedant dintre ei) şi 180.

Artiştii de la Iucşa – Bozieni – Neamţ, prezintă 8 dansuri, în ordinea următoare: hora de mână, *valu Mărăcine*, sârba lui Jenică, cazaciocu, sârba damelor, ardeleanca, tinghia şi sârba pe bătute.

La sfârşit joacă şi urâții, care – ca şi personajele principale – sunt modernizați devenind *auguşti*; ei întregesc, aşadar, aerul general modern al manifestării.

Cu privire la originea şi vechimea acestui gen de spectacol opinăm că el a fost pus în circulație în veacul trecut, în timpul sărbătorilor de iarnă, de membrii mai puțin solicitați ai echipelor profesioniste ambulante, care, pentru a-şi asigura un belşug efemer, vizitau în treacăt localitățile rurale pe care le puteau cuprinde. Sunt suficiente considerentele în virtutea cărora să apreciem că oraşul Roman a reprezentat locul unde popasul căruțelor cu paiațe erau aproape obligatoriu, frecvent şi deci încetățenit.

Uşurința cu care acest tip de reprezentație a trecut în rândul datinilor se explică prin receptivitatea deosebită a maselor, interesate să aibă prilejul de a se delecta cu forme noi de teatru – mai ales dacă acestea nu rupeau total legătura cu tradiția, menținând treaz gustul pentru muzică, dans şi costum –.

---

[385] Materialul de la nr. 615 din listă (din Iucşa, comuna Bozieni, județul Neamț).

Paiantițele[386]

Nu departe de zona în care au putut fi semnalate variantele *artiştilor*, la sud de Vaslui, în Muntenii de Jos[387] pot fi întâlnite forme asemănătoare de spectacol „modernizat”. În alaiul intitulat *Paiantițele* intră: *auguşti, harapi*, *arnăuți*, *paiant* şi *paiantiță*. Aerul general ce se degajă este cel de bâlci, regăsit adesea în variate forme ale teatrului folcloric practicat în localitățile care se află în puncte unde, odinioară, la hanuri şi răspântii, profesioniştii puteau reprezenta numerele lor de atracție şi – am zice noi – de „influență”.

Damele[388]

Răspândirea *alaiului damelor* este destul de largă, dacă avem în vedere toate punctele de unde au putut fi culese unele variante. Prezența sa masivă este însă semnalată doar între Vaslui şi Bârlad, mai la nord de această zonă apărând izolat (până aproape de Botoşani).

Variantele de la nord de Iaşi au calitatea de a sugera mai bine modul de apariție a acestui joc, unii dintre informatori care le-au procurat indicând că este vorba de un spectacol dat odinioară în onoarea domnitorului Cuza-vodă[389]. Ele numără printre personaje: doi *generali* şi două *dame de onoare*, apoi un *turc*. Tradiția spune – la Andrieşeni, județul Iaşi[390] – că însuşi Alecsandri ar fi jucat la început acest spectacol. La Călăraşi, județul Botoşani[391], *generalii* şi *damele* sunt în număr de trei perechi.

S-ar prea putea ca originea acestui joc să stea în unele manifestări practicate mai întâi la curțile boierilor unionişti, în primele decenii din a doua jumătate a veacului trecut.

Cu vremea însă semnificația jocului s-a transformat şi în *alaiul damelor* (aşa cum se prezintă toate variantele din zona Vasluiului) au fost atrase aproape toate măştile umane cunoscute, ca: *împăratul, cazacii*,

---

[386] Vezi *Anexe*, paginile: 214.
[387] Materialul de la nr. 618 din listă (din Muntenii de Jos, județul Vaslui).
[388] Vezi *Anexe*, paginile: 214-215, 360, 603.
[389] Materialul de la nr. 620 din listă (din Buhăieni, comuna Andrieşeni,județul Iaşi).
[390] *Ibidem.*
[391] Materialul de la nr. 619 din listă (din satul Pleşeni, comuna Călăraşi, județul Botoşani).

normalistul, *augustul*, *moşneagul*, *jidanul*[392] sau *harapii, volintirii*, *mocanii*, *nemţişorii*, *fetele*, *cazacii*, *moşnegii*, *vânătorii*, *căldărarii*[393].

Dacă în variantele de la nord de Iaşi, cei care joacă sunt numai *generalii* cu *damele*, dansul lor desfăşurându-se după strigături anume, la sud de Vaslui lipseşte orice text literar, muzica având pentru fiecare categorie de personaje câte o arie la auzul căreia ele vor prezenta jocul caracteristic, fără cuvinte sau strigături[394].

Moaştele, Modurile[395]

În judeţul Galaţi, deşi manifestările teatrale folclorice sunt mult mai puţine decât în Moldova centrală şi de nord, pot fi întâlnite ocazii când măştile umane se încheagă în alaiuri unitare care poartă unul dintre titlurile date mai sus.

S-ar părea că numele de *moaştele*[396] tinde să indice vechimea tipurilor de personaje asociate, în timp ce numele de *modurile* tinde să sublinieze varietatea lor [precum la Morăreni, comuna Alexandru Vlahuţă, din judeţul Vaslui – n. ed.] [397].

Aceste forme de spectacol nu sunt practicate însă cu această formă de denumire, decât în arii destul de restrânse.

§

În lista alaiurilor cu reprezentări umane, întocmită pe baza materialului din arhiva noastră nu am introdus câteva spectacole despre a căror existenţă nu avem niciun dubiu, dar în legătură cu care dispunem

---

[392] Materialul de la nr. 631 din listă (din Unţeşti – Bogdăneşti, judeţul Vaslui). [Publicat în *Teatrul popular de Anul Nou din judeţul Vaslui*, p. 101-102 – n.ed.]

[393] Materialul de la nr. 632 din listă (din Vişinari, comuna Bogdăneşti, judeţul Vaslui). [Publicat în *Teatrul popular de Anul Nou din judeţul Vaslui*, p. 103-104 – n.ed.]

[394] Aşa cum am putut vedea într-o variantă pe care nu am înregistrat-o, la Viişoara, judeţul Vaslui.

[395] Vezi *Anexe*, paginile: 215.

[396] Materialele de la numerele: 634 şi 635 din listă (din Smulţi, judeţul Galaţi) şi 636 (din Urleşti – Galaţi).

[397] Materialul de la nr. 633 din listă (din Morăreni – Al. Vlahuţă – Vaslui). [Grupul de mascaţi cuprinde: cămăraş, doi oameni de unire, doi harapi, drac, popă, auguşti, moşneag, babă, evreu, evreică, doi căldărari, două căldărărese, urs, ursar – n. ed.]

numai de informații sumare. E vorba de jocul *miresele*[398], atestat pentru Asău, județul Bacău; de alaiul *matahalelor*[399], semnalat la Prăjeşti, județul Bacău; (chiar şi de alaiul *dracilor*, de la Belceşti – Iaşi, unde reprezentările sunt în imagini apropiate de cele umane, deşi sunt avute în vedere duhurile – existențe supraumane, potrivit mitologiei[400]–); şi de spectacolul intitulat general: *mascații* (regăsit frecvent în diverse puncte ale Moldovei).

De altfel, recompunerea alaiurilor în formule structurate diferit decât am putut noi observa până acum este curentă. Încât, uneori, chiar descrierile conştiincioase care s-au făcut asupra acestor jocuri nu ne permit să înțelegem prea bine şi să hotărâm prea repede care tip de măşti – anume – predomină[401].

Desigur, toate acestea nu fac decât să arate marea varietate a teatrului popular din categoria jocurilor dramatice cu reprezentări umane.

Ca şi alaiurile care au la baza lor jocurile dramatice cu măşti animale, cele cu reprezentări umane prezintă o mare varietate susținută, atât sub aspectul structurii spectacolului, cât şi sub cel al originii şi vechimii formelor. Căci, alături de manifestări deosebit de vechi, cum sunt: *Anul Nou şi Anul Vechi*, *Moşnegii*, *Babele* stau manifestări apărute

---

[398] Informația este extrasă din mai înainte citata arhivă, al cărui început a fost făcut de etnograful I. Chelcea.

[399] Cu prilejul Festivalului de teatru folcloric din 1966, organizat la Bacău, a ieşit la iveală această informație. [În satele de catolici din Moldova, matahalele se perindau în alaiuri la Lăsata Secului, precum în zona Romanului, unde jocurile cu măşti performate la această sărbătoare se numesc Fărşanguri – denumire maghiară de sorginte etimologică germană Fasching (Carnaval) –, când flăcăii erau mascați în babe, moşnegi, căldărari, mire, mireasă etc., iar babele şi moşnegii purtau în mâini păpuşi de cârpă pe care le agitau în timpul jocului, precum la Anul Nou şi la jocurile de priveghi (Ion H. Ciubotaru, *Catolicii din Moldova. Universul culturii populare*, vol. II, *Obiceiurile familiale şi calendaristice*, Iaşi, 2002, p. 263-264). La 1673, în *Psaltirea* versificată, mitropolitul Dosoftei al Moldovei condamna vechile obiceiuri, precum mascații, capra, vălăretul şi geamalele sau matahalele: „Cu ghiuduşuri, cu turcă, cuci şi geamale,/Tras în vale ş-alte din păgâni tocmeale" (Dosoftei, *Opere*, I, *Versuri*. Ediție critică de N. A. Ursu. Studiu introductiv de Al. Andriescu, Bucureşti, 1978, p. 8; idem, *Versuri alese*. Antologie, text stabilit, prefață şi glosar de N.A. Ursu, Iaşi, 1994, p. 39). Pentru o perspectivă generală asupra originii şi simbolisticii acestor obiceiuri, vezi Lucian-Valeriu Lefter, *Prolegomene la jocurile cu măşti*, „Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei", XIV, (2014), p. 191-218 – n. ed.]

[400] Dispunem de înregistrarea acestui material. Ea a intrat în arhiva noastră după încheierea redactării acestei lucrări.

[401] Elena Niculiță Voronca, *op. cit.,* p. 103.

de curând, ca: *artiştii*, *paiantițele*, *damele*, între acestea situându-se numeroase altele: *arnăuții*, *harapii* etc. care indică continuitatea procesului de creație în interiorul acestei categorii de teatru folcloric.

Spre deosebire de alaiurile cu măşti animale, categoria alaiurilor concentrate în jurul măştilor antropologice nu mai lasă să se vadă nimic din originea străveche magică a teatrului popular, funcția lor preponderentă, fiind cea spectaculară, pe care şi încearcă să o îngroaşe cu orice preț. De aici şi valențele comice substanțiale ale teatrului structurat pe criteriul reprezentărilor umane, realizate caricatural aproape totdeauna.

Cu puține excepții, măştile umane lipsesc de pe fața interpreților, acoperind mai ales corpul. Numai cele mai vechi pun preț şi pe obrăzare. Ori, indicarea conținutului unui anume personaj numai prin costumația sa arată o stare evoluată a celor care fac apel la acest mod de reprezentare, o concepție înnoitoare. Am îndrăzni să credem că măştile cu obrăzare se explică şi prin sensul magic ce li se conferă personajelor, în timp ce personajele marcate numai prin costumație sunt considerate prin prisma convenției.

Pe de altă parte, însăşi multiplicarea măştilor principale din aceste alaiuri ni se pare a fi dovada demagizării teatrului popular, transformării lui în spectacol propriu-zis.

Că, în genere, teatrul alai cu măşti umane este o formă mai evoluată rezultă şi din analiza modalităților de realizare a sincretismului în cadrul său. Personajele nu mai sunt, cum se întâmpla adesea în alaiurile cu măşti animale, mute. Ele cântă şi joacă, strigă şi – uneori – vorbesc.

Faptul că răspândirea diverselor alaiuri din această categorie nu mai atinge arii largi, aşa cum atingeau unele alaiuri concentrate în jurul măştilor animale este încă o dovadă a apariției lor mai recente. La aceasta se adaugă însă marea putere de atracție pe care au manifestat-o formele de spectacol mai vechi (alaiurile cu măşti animale), incluzând printre personajele lor multe dintre măştile antropologice şi permițându-le să se constituie în spectacole aparte numai în unele cazuri. Căci, în afara măştilor care au reuşit să dea titlul anumitor alaiuri, reprezentările de acest fel sunt deosebit de numeroase. Am aminti aici doar câteva dintre ele: *calangiul*, *bădănarul*, *dracul*, *moartea*, *frizerul*, *doctorul*, *ziaristul*, *învățătorul*, *vânătorul*, *grecul*, *cazacul*, *chinezul*, *ofițerul*, *căpitanul*, *maiorul*, *colonelul*, *generalul*, *popa*, *dascălul*, *călăul*, *augustul* şa. Se înțelege că unele dintre acestea, pe alocuri, vor fi izbutit şi ele să se transforme în alaiuri independente, dar nouă ne lipsesc informațiile care să ateste acest lucru, dobândirea lor ulterioară fiind firească.

3. Alaiuri provenite din evoluția unor datini şi practici rituale

În această categorie de spectacole intră, după observațiile noastre, alaiurile care – din considerente variate – ajung să reunească măştile cele mai diferite ca origine şi semnificație, fără a presupune existența unui anumit tip de reprezentare în funcție de care să se definească.

De fapt, toate aceste alaiuri se constituie din măşti zoomorfe şi antropomorfe pe care le iau din practicile curente de Anul Nou, reordonându-le după criterii şi – alteori – chiar numai după denumiri noi.

Unele dintre ele se constituie pe baza unor obiceiuri care aveau în ele suficientă substanță dramatică, dar nu făcuseră acest salt calitativ, spre a se înscrie printre practicile teatrale propriu-zise, cum sunt: *vălăretul*, *partia*, *nunta țărănească*. Altele pleacă de la existența unor practici îndătinate care ajung să se suprapună cu formele teatrului folcloric, cum este cazul: *băieților*, *flăcăilor*, *fetelor*. Altele sunt izvorâte din forme ale colindei, cum s-au petrecut lucrurile cu *malanca* şi *globul*.

Faptul că se compun din elemente obişnuite ale altor alaiuri nu este o dovadă a tinereții lor, fiindcă multe dintre ele au existat ca practici îndătinate din aceleaşi epoci cu unele alaiuri sau jocuri dramatice cu măşti. Numai coexistența lor le-a determinat să se transforme cu încetul în spectacole, aşa cum sperăm să rezulte din prezentarea descriptivă pe care le vom face-o.

Reunind cel mai adesea elemente variate, această categorie de alaiuri întruneşte o spectaculozitate sporită, dispunând de o forță de impresionare de care nu dispun alte spectacole de teatru popular.

Vălăretul[402]

Ca formă de alai cu măşti şi reprezentări variate, practicat la Anul Nou, *vălăretul* există, [în sensul originar], numai în vechiul ținut al Tutovei[403]. Ca practică tradițională, constând într-o vizită pe care flăcăii

---

[402] Vezi *Anexe*, paginile: 216, 361-364, 595.

[403] [Obiceiul este specific „sudului Moldovei şi, probabil, nord-estului Munteniei” (Stelian Dumistrăcel, *A lua la vale: amintire a unui străvechi ritual agricol. Vălăritul*, în idem, *Lexic românesc. Cuvinte, metafore, expresii*, Bucureşti, 1980, p. 142-170; Dan Ravaru, *Contribuții la studiul „vălăretului” în județul Vaslui*, în „Acta Moldaviae Meridionalis”, Vaslui, III-IV (1981-1982), p. 218-228). Sub alte forme, vălăretul era întâlnit şi în fostul ținut Fălciu, precum „oeiaua” de la Fedeşti-Şuletea (Neculai Apostol, Gheorghe Gherghe, *Fedeşti. Oameni şi locuri*, Iaşi, 2012, p. 88) şi în nord-vestul

care organizează jocul (hora) colectiv cu prilejul sărbătorilor de iarnă – şi chiar de Paşti – o fac tuturor gospodarilor, el este încă întâlnit şi în vechiul, dar alăturatul ținut al Zeletinului, mergând până în Vrancea[404] şi în unele puncte ale județului Galați.

S-ar părea că principalul considerent care i-a determinat apariția a fost nevoia ordonării satelor, în serile şi nopțile sărbătorilor de iarnă. Prea multe cete independente puteau face (şi făceau) să se suprapună solicitanții de a prezenta la una şi aceeaşi casă, programul lor; puteau

---

județului Vaslui, în comunele Rafaila, Oşeşti, Cozmeşti, Gârceni, Pungeşti, Ivăneşti, Todireşti şi Dumeşti, unde diverse măşti compun alaiul Caprei sau Caprei Mari. În forma sa arhaică, *vălăretul* sau *vălăritul*, se practică primăvara, de obicei a doua zi de Paşte, predominant în vechile ținuturi Tutova, Vaslui, Tecuci şi Covurlui (actualele județe Vaslui şi Galați), când flăcăii umblau cu lăutarii prin sat, pe la casele cu fete mari, pentru a strânge banii pentru plata muzicii de la hora satului (vezi Adrian Fochi, *Datini şi eresuri populare de la sfârşitul secolului al XIX-lea: Răspunsurile la chestionarele lui Nicolae Densuşianu*, Bucureşti, 1976, p. 356-361). La origine, vălăret însemna trasul oamenilor în vale, la apă, a doua zi de Paşte. Obiceiul, practicat de ceata flăcăilor vălari, era de natură magică, căci prin tragerea oamenilor în vale şi aruncarea acestora în apa râului sau a lacului, ori „ca să le toarne cofe de apă din cap”, erau invocate belşugul şi roada câmpului datorate apei. Având consecințe tragice, gâlceava şi chiar moartea unora dintre cei aruncați în apă, obiceiul trasului în vale a fost interzis chiar de domnul țării, Antioh Cantemir, pe la începutul secolului al XVIII-lea (*Literatura românească de ceremonial. Condica lui Gheorgachi, 1762*. Studiu şi text de Dan Simonescu, Bucureşti, 1939, p. 295-296). Anterior, în anii 1673 şi 1675, înalți ierarhi precum mitropoliții Dosoftei al Moldovei şi Sava Barncovici din Transilvania, interziseseră practicarea obiceiurilor considerate păgâne, printre care şi trasul în vale a doua zi de Paşte (Dosoftei, *Viața şi petreacerea svinților*, *Iaşi, 1682-1686*. Text îngrijit, notă asupra ediției şi glosar de Rodica Frențiu, Cluj, 2002, p. 236; Arcadie M. Bodale, *Câteva documente privitoare la istoria bisericească şi la etnografia românească din Transilvania şi din Bucovina păstrate la arhivele din Viena (1675-1785),* în „Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei”, XII (2012), doc. nr. 1, p. 366-36). Şi deoarece, în vechime, solidaritatea în ceată a flăcăilor nu putea avea loc decât printr-o „înfrățire”, numită „vëljamëri” la albanezi, acest lucru ne-ar putea sugera proveniența numelui de vălari al flăcăilor din vălăret, în virtutea unei posibile moşteniri de substrat comun (vezi August Scriban, *Dicționaru limbii româneşti*, Edițiunea întâia, Iaşi, 1939, p. 1394). Aşadar, vălăretul, având frecvență maximă în jumătatea de sud a Moldovei, întâlnit însă şi în unele sate din nord, este „singura formă de ceată întâlnită atât la sărbătorile de primăvară cât şi la cele de iarnă” (V. Adăscăliței, *Vălăretul, ceata flăcăilor care organizează viața marilor sărbători ale aşezărilor rurale din Bucovina până mai jos de Milcov*, în „Țara Fagilor”, Suceava, VIII, 2000, nr. 3, p. 5-6) – n. ed.]

[404] G.N. Coatu, *Din viața țărănească*, Bucureşti, 1905, vol. II, atestă această valoare a datinii pentru Bălăbăneşti – Bârlad. De asemenea: Simion Hîrnea, *Datinile şi obiceiurile noastre de la sărbătorile Paştilor*, Focşani, 1931, pp. 23-24.

provoca dezordine; iscau nemulțumiri şi chiar vrăjmăşii. De aceea, *vălăretul* adună laolaltă toate formele de alaiuri cunoscute şi practicate în partea locului, stabilind cu precizie ordinea lor. De altfel, subordonarea față de cei care poartă întreaga răspundere a *vălăretului* se limitează numai la acest punct, deoarece anumite formații din alai, uneori îşi au comoraşul lor, gospodarul hotărând şi distribuind darurile după cum crede de cuviință.

În *alaiul vălăretului* intră deci alaiuri provenite din evoluția jocurilor dramatice cu măşti animale, cum sunt: *capra*, *ursul*, *calul*, dar mai intră şi alaiuri provenite din evoluția jocurilor dramatice cu reprezentări umane ca: *harapii*, *moşnegii*, *babele*, *țiganii*, *cazacii*, *evreii*, *ciobanii*, *auguştii* ş.a.[405]. S-ar putea spune că numărul alaiurilor bazate pe reprezentări umane este categoric mai mare, ceea ce confirmă într-un anume mod, faptul că *vălăretul*, ca alai de alaiuri, s-a constituit în epoca în care noutatea o reprezentau aceste categorii de spectacole şi nu mai vechile jocuri dramatice cu măşti zoomorfe. Spre deosebire de alte alaiuri, *vălăretul*, poate însuma cifre impresionante de actori, ajungând până la 100 [precum la la Voineşti, în județul Vaslui – n. ed.][406]. Uneori, măştile sunt multiplicate, aşa cum nu se întâmplă în alte cazuri şi – am aminti în acest sens – faptul că acest procedeu se aplică chiar reprezentărilor zoomorfe[407].

Alaiul ia, aşadar, proporții nemaiîntâlnite, sursa lor stând în obligativitatea tuturor membrilor colectivității de a se înrola în spectacolul organizat în comun.

Partea muzicală, de aceea, nici nu mai poate fi satisfăcută de formații mici şi în niciun caz de instrumente cu un volum redus. Fanfarele, mai ales, sunt cele folosite curent, ele reprezentând un repertoriu fix a cărui ordine invariabilă susține pe rând, prin arii anume, jocul tuturor categoriilor de măşti. În satele mari, prescurtarea scenelor componente este o necesitate înțeleasă, atât de jucători, cât şi de

---

[405] Materialele de la numerele 638 şi 645 din listă (din Iana, județul Vaslui şi Tomeşti, comuna Pogana, acelaşi județ).

[406] Materialul de la nr. 648 din listă (din Voineşti – Vaslui). [Publicat în *Teatrul popular de Anul Nou din județul Vaslui*, p. 136-138, împreună cu vălăretele din Bogdănița, Iana,Tomeşti-Pogana – p. 129-135 şi 139-142. O altă descriere a vălăretului din Voineşti, considerat formație etalon, la Dan Ravaru, *Contribuții la studiul „vălăretului” în județul Vaslui*, p. 222-225 – n. ed.)

[407] *Ibidem.*

spectatorii care văd în caracterul de colindă al obiceiului, una dintre principalele lui funcții sociale.

Se înțelege că nu mai prezintă o noutate descrierea costumației diferitelor personaje, câtă vreme am putut afla despre fiecare dintre ele unele amănunte, în capitolul precedent.

Hora sau Hora națională[408]

Întâlnit în bazinul superior şi mijlociu al Bistriței moldoveneşti, alaiul cu numele *hora* (mai de curând cunoscut şi sub titlul de *hora națională*) este, de fapt, rezultat din totalizarea mai multor manifestări dramatice cu măşti practicate în zonă. Termenul pare să fie impus mult în mediul respectiv, fiind receptat şi de unii intelectuali cu legături adânci în tradițiile populare, care – în jurul anului 1900 – alcătuind piese de teatru popular le-au intitulat „hore”[409].

Trebuie menționat însă faptul că *hora* pare să reunească numai măşti şi reprezentări umane, ceea ce indică şi mai recenta lui apariție a acestui gen de spectacol, în raport cu altele – până la un punct similare –: vălăretul, de pildă. Astfel, în varianta de la Agârcia, comuna Viişoara, județul Neamț[410], intră în *horă*: *vataful*, 8 până la 10 *flăcăi*, 2-4 *vânători*, 2-4 *cazaci*, două *fete* şi *urâții* printre care apar 2 până la 10 *jidani*, un *moş* şi o *babă*). Se pare că tipurile de măşti care se pot asocia variază în funcție de preferințele locale şi de tradițiile mai încetățenite, căci în alte sate mai pot intra în horă: *ciobani*, *ofițeri* etc., tot aşa cum pot lipsi dintre cei întâlniți la Agârcia.

Denumirea aminteşte direct de jocurile preferate pe care le dezvoltă diferitele categorii de personaje, de obicei „hore”, alaiul fiind de fapt o horă a horelor, căci sârba apare numai în final şi cu o pondere mai redusă. S-ar părea că în acest alai intră mai ales flăcăii de joc, ceilalți preferând alte forme ale teatrului popular.

Se pare că, funcțional, *hora* îndeplineşte în ținutul Bistriței – măcar parțial – rosturile îndeplinite de *vălăret* în ținutul Tutovei. Căci, cu prilejul ei se încasează contribuția gospodarilor pentru jocurile tineretului

---

[408] Vezi *Anexe*, paginile: 217, 365-367.

[409] Serafim Ionescu, *Teatru şcolăresc şi de familie. Trei hori: Unirea, Plevna, Dacia*, Fălticeni, 1906.

[410] Materialul de la nr. 657 din listă (din Agârcia – Neamț).

de sărbători şi prin intermediul ei se pune oarecare ordine în manifestările din seara şi noaptea de Anul Nou.

Jocul de Anul Nou[411]

Jocul de Anul Nou, întâlnit la Vâlcele[412], comuna Oşeşti, judeţul Vaslui, reprezintă o replică a *horei*, apărută cu totul independent. El asociază însă şi măştile zoomorfe. Aşa că, în timp ce denumirea îl apropie de *horă*, structura sa îl pune alături de *vălăret* (cu care, geografic, se şi învecinează).

Partia[413]

În ţinutul Sucevei, pe alocuri[414], la Pârteştii de Sus, ca şi la Lisaura, a putut fi cules jocul intitulat *partia* (care mai este numit şi *pădureţul*).

Într-un sat, de Anul Nou, pot exista mai multe *partii*, fiecare alcătuită din 10-15 flăcăi grupaţi, mai ales, pe criteriul vârstei. Chiar şi bărbaţii însuraţi pot merge cu *partia*, ceata lor numindu-se *partia în sumane*[415].

Acest alai poate reuni variate măşti umane, printre care amintim: *militarii*, *irozii*, *turcii*, *ţiganii*. El prezintă o suită de jocuri tradiţionale, suită care se începe cu „pădureţul". De obicei, partea muzicală spectacolului este susţinută de o fanfară.

Uneori în *partie* intră şi *ursul*, asocierea măştilor animale rămânând la libera hotărâre a interpreţilor.

Faţă de *vălăretul* din sud, unde toţi cei care practică obiceiurile teatrale tradiţionale sunt obligaţi să renunţe la prezentarea unor spectacole independente, diferitele lor alaiuri reducându-se la rostul de scene dintr-un alai impresionant, *partia* nu realizează decât o reunire parţială a obiceiurilor dramatice.

---

[411] Vezi *Anexe*, paginile: 217.

[412] [Publicat în *Teatrul popular de Anul Nou din judeţul Vaslui*, p. 121-122; grupul de mascaţi cuprinde: trei irozi, dama, harapul, doi oameni de unire, moşneagul, modoranul şi doi muzicanţi (un viorist şi un cobzar) – n. ed.]

[413] Vezi *Anexe*, paginile: 217, 368-370.

[414] Materialele de la numerele: 661 şi 662 (din Pârteştii de Sus – Suceava şi din Lisaura – Suceava).

[415] Materialul de la nr. 662 din listă, citat şi în prima parte a notei precedente.

Malanca[416]

Cunoscută ca o colindă la ucraineni[417], dar ajungând în forme modificate în Bucovina şi partea de nord a Moldovei (coborând în puncte izolate până în apropierea Paşcaniului), *malanca* s-a transformat într-un alai cu reprezentări umane, fiind rare cazurile când îşi asociază şi măşti animale (*capra*, de pildă[418]).

De la forma de simplă felicitare încă ritualică, această colindă[419], convieţuind cu atât de variate şi atrăgătoare variante de spectacol-datină, a putut ajunge să prezinte printre personajele sale nu numai bărbaţi costumaţi (în *împăraţi*, *generali*, *arnăuţi*, *roşiori* etc.), ci şi femei (deoarece cu colinda *malancăi* merg chiar gospodarii, oamenii căsătoriţi).

Aşa se explică felul cum apare *malanca* la Valea Seacă, judeţul Iaşi, unde această datină prezintă o formă mult apropiată de *jocul arnăuţilor* sau al *roşiorilor cu fete*.

Deosebit de interesant este faptul că teatrul folcloric a atras, de fapt, de la Crăciun la Anul Nou, această datină pe care – totodată – a dramatizat-o suplimentar.

Globul[420]

Aşa cum – în zone largi – este cunoscută colinda cu steaua, poate de acum un veac, în Moldova, pare să fi fost cunoscută, pe alocuri, colinda cu globul[421]. Descinsă din mitul biblic al celor trei crai călăuziţi de un astru luminos, spre a-l afla pe Hristos, colinda cu steaua stă aproape de

---

416 Vezi *Anexe*, paginile: 218, 371-373, 603.

417 [V. Adăscăliţei, *Malanca – o formă de colindă ruteană întâlnită în Moldova şi Bucovina*, în „Ţara fagilor", Suceava, VIII, 2000, nr. 4, p. 6-7 – n. ed.]

418 N. Jula şi V. Mănăstireanu, *op. cit*., pp. 61 şi 63.

419 [I.C. Chiţimia atrăgea atenţia, în referatul său asupra acestei teze de doctorat, că Malanca are corespondent în folclorul ucrainean, nefiind doar un simplu colind, cf. A. Fischer, *Rusini*, Lwów, 1928. Astfel, în sate cu locuitori de origine ruteană din judeţele Botoşani şi Suceava, alaiul mare care cuprinde toate jocurile cu măşti se numeşte Malanca (*Sărbători şi obiceiuri. Răspunsuri la chestionarele Atlasului Etnografic Român*, Vol. IV, *Moldova*, Bucureşti, 2004, p. 287); de asemenea, din acelaşi motiv, în judeţul Vaslui, pe valea Tutovei, la Puieşti, vălăretul poartă numele de Malanca, vezi Dan Ravaru, *Contribuţii la studiul „vălăretului" în judeţul Vaslui*, p. 225-226 – n.ed.]

420 Vezi *Anexe*, paginile: 218-219, 373-377.

421 [V. Adăscăliţei, *„Cu globul"– manifestare folclorică la sărbătorile de iarnă în Moldova*, în „Mitropolia Moldovei şi Sucevei", LIV (1978), nr. 9 -12, p. 773-779 – n.ed.]

colinda cu globul unde motivul se dovedeşte a fi luat din însemnele arhiereşti imprimate pe multe tipărituri şi icoane[422] mai vechi: pământul şi, deasupra lui, crucea atotbiruitoare.

Amândouă acestea, având aceeaşi origine creştină, au stat mult sub influenţa bisericii ortodoxe care le-a structurat în stilul formelor de datină propagandistică practicate de catolicism. Nu-i deloc greşit dacă inserăm acest spectacol – în ce priveşte originile sale – printre colindele cu icoana[423], cu bisericuţa[424], întâlnite de noi în Moldova.

Mai nouă decât colinda cu steaua, dar trecând prin faza colindei cu luceafărul, colinda cu globul a şi fost asociată de mediile populare în care s-a urmărit introducerea ei, cu *Irozii.* De aceea, ea a fost îndată convertită în rândul spectacolelor de Anul Nou (deoarece *Irozii* se joacă de la Crăciun la Bobotează). Şi, de la forma de simplă urare făcută de purtătorii globului (dus în locul stelei), cântând textul unei colinde (livrescă şi ortodoxă, aşa cum rezultă din unele texte)[425], s-a trecut curând la prezenţa şi desfăşurarea dată altor personaje (aşa cum se petrec lucrurile curent în cazul tuturor alaiurilor de teatru folcloric[426]) cum sunt: *Anul Nou* şi *Anul Vechi*, *ciobanul*, *irozii* etc.

Este posibil ca acest spectacol jucat încă pe alocuri – în judeţul Bacău – mai ales de Crăciun, asociat cu spectacolele de Anul Nou în judeţele Vaslui, Botoşani – în chip frecvent – să fi fost introdusă metodic şi organizat, de slujitorii bisericii.

Practicarea spectacolului cu *globul* este revelatorie pentru strânsa relaţie dintre colindă şi teatrul folcloric, cel puţin dacă urmărim faptele prin prisma funcţionalităţii lor. Acest tip de spectacol are deci o sursă de formare şi o cale de evoluţie care îl apropie deopotrivă de teatrul religios ortodox, ca şi de cel laic propriu-zis, de constituire relativ recentă.

Nunta ţărănească[427]

Bucurându-se de o stare relativ privilegiată în consemnările folcloristice de până acum, teatrul *Nunta* a fost semnalat încă de la

---

[422] Ion Apostol Popescu, *Arta icoanelor pe sticlă de la Nicula*, Bucureşti, 1968, p. 50.

[423] Informaţie culeasă de noi la Floreşti, comuna Huruieşti, judeţul Bacău, în 1951.

[424] Informaţie culeasă de noi la Sabasa, comuna Borca, judeţul Neamţ, în 1951.

[425] Materialul de la nr. 679 din listă (din Secuieni – Neamţ).

[426] Materialele de la numerele 686 şi 676 (din Ţuţcani – Vaslui [Publicat în *Teatrul popular de Anul Nou din judeţul Vaslui*, p.123-125 – n.ed.] şi Helegiu – Bacău).

[427] Vezi *Anexe*, paginile: 219-220, 378-391, 602.

sfârşitul secolului trecut. S. Mihailescu, în revista „Şezătoarea"[428] îl descria aşa cum avusese prilejul să-l cunoască la Bucium, lângă Iaşi: „Flăcăii (umblă) cu nunta… nu pot să uit desfătarea ce făceau la curțile boiereşti şi la casele țărăneşti. Erau peste 50 de flăcăi; toți purtați cu regulă militărească. Unii dintre ei țineau în nişte bețe lungi, nişte beşici de hârtie boită în care, ca-n nişte fânare, ardeau lumânări. Cu acestea luminau mai ca ziua, drumurile cele încâlcite printre vii. Înainte aveau de cârmaci gornişti, doboşari şi muzică… Cum poposeau la o casă, de îndată ieşeau mirele şi mireasa, socrul cu soacra şi starostele, ocoliți de cialți flăcăi, care, schimbați în straie se închipuiau mai de toate breslele: boier, jidan, cioban, fete mari, vornici, moşneag şi babă… Starostele, care era de tot un gură bogată, curgeau gârlă minciunile din el… Unde-ncepea a stărosti pe mire, dragă Doamne! Îl lăuda că-i îmbrăcat (arăta un deget al mânei în sus, adică gol ca napu), nu be (încetişor, când n-are ce), are cinci stoguri de fân, trei a boierului şi două-a negustorului (arătându-l cu degetul)…".

Reprezentând forma de variantă mai veche a spectacolului *Nunta*, materialul descris de S. Mihailescu îşi mai află unele corespondențe şi în realitatea folclorică de astăzi. (În unele localități noi am avut însă prilejul să întâlnim chiar forme mai vechi, în care dramatizarea obiceiurilor de nuntă tradiționale nu s-a împlinit nici măcar în forma descrisă de autorul citat. La Flămânzi, în județul Botoşani[429], singurele personaje ale acestui alai care au ceva de spus sunt vornici care închină paharele.)

În alte localități însă, şi acestea sunt destul de numeroase, *Nunta* se prezintă astăzi în forme şi mai evoluate decât cea descrisă de S. Mihailescu, la 1895, fiind o adevărată piesă de teatru, cu un larg dialog purtat între părinți şi mireasă, între staroste şi socrii mici, între miri şi socri, între mire şi negustor sau muzicanți, între nuni şi nuntaşi[430].

Aşadar acest gen de teatru cunoaşte mai multe tipuri de variante, fiecare reprezentând, de fapt, o anume treaptă din evoluția sa. Comparându-le şi urmărind modul de dezvoltare a substanței dramatice, tipurile respective arată limpede că punctul de plecare a fost totalitatea obiceiurilor de nuntă la români, utilizate în aşa fel încât ele să ducă la o veritabilă piesă de teatru.

[428] S. Mihailescu, *Obicei la sfânt' Vasile*, în „Şezătoarea" III (1895-1896), p. 183.
[429] Materialul de la nr. 691 din listă (din Flămânzi – Botoşani).
[430] Materialul de la nr. 704 din listă (din Lețcani – Iaşi).

Aria de răspândire a teatrului *Nunta* se întinde numai în partea nord-estică a Moldovei, variante ale sale putând fi întâlnite doar în județele: Suceava, Botoşani, Iaşi.

Pare a nu fi întâmplător faptul că teatrul *Nunta* este cunoscut în Răsărit, mai ales, dincolo de teritoriile locuite de moldoveni, la slavi. V.I. Cicerov menționează că: „nunta de Anul Nou, desfăşurată într-un singur joc sau într-o serie de combinații de câteva jocuri şi cântece, ocupă un loc important în jocurile ruse”[431]. Că la slavi obiceiul acesta este deosebit de vechi pare să indice prezența lui – deopotrivă – printre jocurile cu măşti, de Crăciun, la bulgari, aşa cum rezultă dintr-o minuțioasă descriere făcută de Rosica Angelova[432], de curând.

Ipoteza preluării acestui spectacol din folclorul slav a fost deja formulată de noi, atunci când am discutat mai pe larg problemele legate de originea şi evoluția *Nunții* la moldoveni[433]. E vorba însă de preluarea unui model şi de realizarea acestuia cu material local specific, aşa cum rezultă din toate variantele cunoscute.

Încă în situația amintită semnalam în legătură cu această formă de teatru popular, faptul că – mai ales în jurul oraşului Iaşi – apar variante ciudat întocmite, în cuprinsul cărora evoluiază şi *harapul*, *Jianul*. Dacă prezența *Jianului* era uşor de explicat, prezența *harapului* nu-şi află cu uşurință o explicație. Se pare însă că e vorba de o influență exercitată în secolele XVII şi XVIII, din partea veneticilor de origine balcanică de la curțile demnitarilor şi boierilor, antrenați deopotrivă în jocurile de Anul Nou ale localnicilor, la fel de obişnuite în oraşe, ca şi la sate. Căci, D.S. Loukatos[434] arată că între jocurile cu măşti practicate de carnaval la grecii din Thesalia, apar: *mirele*, *mireasa*, *harapul* sau *harapii* etc., cei menționați la urmă asumându-şi rol protector pentru cuplul abia înfiripat. Tocmai acest lucru se petrece şi în ultimul tip de variante moldoveneşti semnalat de noi.

Timpul care s-a scurs de la alcătuirea şi generalizarea primului tip de *Nuntă* şi până la apariția tipului de *Nuntă* teatru-propriu-zis a fost

---

[431] V.I. Cicerov, *op. cit.*, p. 184.

[432] Rosica Angelova, *Les masques populaires bulgares*, în Robert Wildhaber, *op. cit.*, pp.102-103.

[433] V. Adăscăliței, *Nunta, o piesă a dramturgiei folclorice moldoveneşti*, în „Studii şi cercetări de istoria artei”, VIII (1961), nr. 2, pp. 485-490. Materialele de la numerele: 697 şi 709 din listă (din Bucium şi Păun – Iaşi).

[434] D.S. Loukatos, *Masques et déguisements populaires en Grèce*, în Robert Wildhaber, *op. cit.*, pp. 178-181.

îndelungat. Presupunem că această formă de spectacol s-a putut ivi încă din secolele XVII şi XVIII, atingând însă tipul de variantă cel mai evoluat abia în veacul nostru. La această supoziție ne duce constatarea că alte jocuri dramatice cu măşti (cel al *calului*) au urmat o cale aproape similară.

Cele câteva tipuri de variante principale ale *Nunții* rezumă sugestiv procesul general de progres al practicilor teatrale populare, fapt ce face necesară adâncirea cercetării lor. Căci, de la forma de alai (aproape mut) s-a trecut la aceea de spectacol teatral sincretic (cu structură de vodevil) şi s-a ajuns în cele din urmă la forma de teatru dialogat, cu melodii puține sau aproape deloc.

Ca şi alte manifestări teatrale folclorice mai vechi, *Nunta* a ajuns să prezinte adesea interferențe ciudate cu celelalte piese de teatru popular alături de care a existat. Sunt frecvente suprapunerile parțiale cu *jocul calului*, cu cel al *Anului Nou şi al Anului Vechi*, cu *teatrul haiducesc*. Variantele cele mai bizare, aşa cum am mai subliniat, le prezintă însă în mediul suburban (în jurul Iaşiului, la Păun, Bucium[435], unde, cu concursul profesioniştilor s-a ajuns la alaiuri de nuntă care au costumația personajelor procurată prin intermediul unor inşi specializați în împrumutul de haine vechi, în perioada interbelică, impresari ai Teatrului Național.

Astăzi, teatrul *Nunta* se bucură încă de multă popularitate, rezistând cu toate că primeşte nenumărate transformări.

Se cuvin a fi menționate formele de teatru popular cu accentuat caracter comic-grotesc, care au derivat incontestabil din variantele teatrului *Nunta țărănească*, într-o epocă destul de târzie, când însăşi funcția distractiv-comică a acestui spectacol se conturase cu claritate. Este vorba de aşa-numitele *nunți țigăneşti* şi *jidoveşti*. Alcătuite din personajele respective existente în alaiurile cu acest nume, cărora li s-au acordat o parte dintre rolurile personajelor curent întâlnite în *Nunta*, aceste spectacole se bucură de o largă audiență la publicul dispus să afle motiv de distracție în cele mai variate surse. În plus, comicul mai rezultă din limbajul personajelor, din expresiile folosite, din caracteristicile vestimentare, ca şi din concepțiile pe care acestea le au, din obiceiurile pe care le practică. *Țiganii* sunt mereu înfometați[436] şi gata de ceartă, *jidanii* găsesc oricând motiv de tocmeală – aşa cum fac negustorii pretutindeni şi

---

[435] Materialele de la numerele: 697 şi 709 din listă (din Bucium şi Păun – Iaşi).
[436] Materialul de la nr. 722 din listă (din Ruseni – Borleşti – Neamț).

totdeauna –[437]. Interesant este faptul că variantele acestor nunți-parodii nu se aseamănă între ele decât în ceea ce au mai general, ceea ce arată că este suficientă ideea de a realiza un anume tip de spectacol, pentru ca aceasta să se facă în chip diferit, cu mijloace relativ deosebite.

Alte alaiuri din această categorie[438]

Dacă *vălăretul*, *partia*, *hora*, *jocul* apăreau ca forme de spectacol folcloric (adesea ca nişte alaiuri de alaiuri) structurate după criteriul necesității ordonării manifestărilor populare îndătinate cu prilejul Anului Nou, în alte zone ale Moldovei putem întâlni tipuri de spectacole constituite pe un alt criteriu: cel al vârstei comune a participanților, al sexului lor.

Căci *băieții* din Cuejdi, județul Neamț[439] joacă, de fapt, scene din teatrul cu subiecte de război şi din jocurile dramatice cu măşti animale, *piticii* din Bilca, Gălăneşti – județul Suceava[440] – sunt atât de aproape de textul şi de scenele din teatrul haiducesc încât am socotit că mai bine este să-i încadrăm la acel capitol; *flăcăii*, organizați pe rânduri, la Rafaila[441], județul Vaslui prezintă un adevărat vălăret, împărțindu-şi între ei părțile de sat (aşa cum se face aiurea[442]: în *suseni*, *joseni*, *lătureni*); *fetele*, la Viişoara – Vaslui [443], au – de asemenea – o formație aparte cu un program propriu; *crila* din Vrancea[444] procedează în felul rândurilor mai înainte amintite ş.a.m.d[445].

---

[437] Materialul de la nr. 723 din listă (din Valea Seacă – Iaşi).

[438] Vezi *Anexe*, paginile: 216-217.

[439] Materialul de la nr. 652 din listă (din Cuejdi – Neamț).

[440] A se vedea tratarea acestora la capitolul *Teatru haiducesc.*

[441] Materialul de la nr. 653 din listă (din Rafaila – Vaslui). [*Rândul de flăcăi*, în *Teatrul popular de Anul Nou din județul Vaslui*, p. 115-120.]

[442] S. Mîndrescu, *Literatură şi obiceiuri populare din comuna Rîpa de Jos, comitatul Mureş-Turda*, Bucureşti, 1892, p. 207.

[443] Materialul de la nr. 654 din listă (din Viişoara [fost Băseşti] – Vaslui). [Grupul cuprinde: două fete, doi arnăuți şi doi moşenegi – n. ed.]

[444] Informații şi texte primite după redactarea volumului *Anexe*. [Materialul nr. 1607 din arhivă, din Străoane – Vrancea, cules de Vidreanu Niculina, studentă f.f., în 1970 – n. ed.]

[445] [În județul Vaslui, activează până astăzi *Rândurile* de la Muntenii de Sus, obicei singular în zonă, populația acestui sat fiind originară din Bucovina. În vechime, grupul cuprindea 14 dansatori, din care doi erau îmbrăcați în dame: „domnişoara" (îmbrăcată în mireasă), care „ducea" dansul, şi „bucovineanca" (îmbrăcată în catrință, camaşă şi cu batic), aflată la capătul dansului. Costumația celorlalți dansatori cuprinde:

În fond, toate acestea nici nu sunt nişte spectacole de sine stătătoare, cu forme independente, care să ne rețină atenția pentru particularitatea lor structurală. Văzându-le ne-ar apărea ca nişte lucruri cunoscute, din momentul în care ştim destule în legătură cu alaiurile cu măşti umane şi zoomorfe. Menționarea lor devine însă utilă din moment ce titulaturile atât de diferite ar putea isca prezumția că avem de a face cu forme total diferite de spectacol popular. Ea mai este utilă, deoarece oferă prilejul sublinierii largii varietăți criterologice care acționează în sensul alcătuirii şi ordonării formelor de teatru folcloric.

§

Prezentarea alaiurilor provenite din evoluția unor practici colective rituale vechi şi din necesitatea datinei de ordonare a vieții satului în zilele săbătorilor de iarnă duce la evidențierea unor chestiuni deosebite legate de funcționalitatea teatrului folcloric şi – mai ales – de funcționalitatea împlinită în vremurile mai apropiate de noi. Se desprinde cu claritate faptul că teatrul folcloric, în condițiile contemporane, nu izbuteşte să se separe de vechile rosturi avute, fiind tot mai mult un spectacol, dar păstrând încă elemente ritualice (chiar dacă formale şi în forme estompate).

Existența unor denumiri diferite pentru practici atât de apropiate în esența lor arată că, peste tot, procesul evolutiv care a avut loc s-a caracterizat prin aceleaşi trăsături.

§

La capătul observațiilor despre *teatrul popular-alai*, odată cunoscute mai amănunțit diferitele forme de manifestare ale acestuia, putem adăuga şi alte observații decât cele făcute în introducerea capitolului.

Este de subliniat mai întâi faptul că, spre deosebire de formele de teatru despre care urmează să discutăm, cele de până acum sunt evident

---

bocanci, ițari, cămaşă, curele bătute cu nasturi sau rozete, flanelă de lână brumărie, bariz galben, fustă, brâu cu ciucuri, căciulă de oaie brumărie sau neagră, împodobită cu flori, mărgele colorate, iar la picioare zurgălăi sau clopoței care răsunau după bătăile dansului, pe ritmurile unui trişcar care însoțea grupul; vezi Daniela Adam, *La vatra tradițiilor. Muntenii de Sus*, Vaslui, 2006, p. 85-88. – n. ed.]

folclorice, dacă definim creația spirituală a maselor populare, potrivit concepției tradiționaliste. În orice caz, *teatrul-alai* este neîndoielnic folcloric, în timp ce *teatrul de influență urbană și livrescă* este – în destule cazuri – *popular* (ceea ce presupune, fără îndoială, o suficient de susținută asemănare, nu însă şi o deplină suprapunere).

Din nenumăratele anchete la care am luat parte, pentru niciuna dintre formele de teatru folcloric pe care le-am prezentat până acum nu am avut prilejul să întâlnim texte notate de informatori, în scopul de a le folosi de la an la an, lucru aproape nelipsit la fiecare dintre formele de teatru despre care va fi vorba mai departe. Până şi din acest tratament diferențiat aplicat de înşişi purtătorii creației populare, celor două categorii de spectacole, rezultă că ele sunt simțite şi apreciate diferențiat.

În altă ordine de idei, spectacolele de teatru-alai sunt totdeauna intim asociate cu sincretismul; în ele muzica, dansul şi versul se întrepătrund şi nu se succed, aşa cum se petrec lucrurile în cazul pieselor de teatru popular ce urmează a fi, de acum înainte, prezentate.

În teatrul mai nou, prezența măştilor este numai accidentală şi numai ca o moştenire de la teatrul străvechi. În acelaşi timp, tot mai numeroase sunt situațiile când îşi fac apariția elemente de scenografie, recuzită şi decor; rudimente ale regiei moderne din mediul cultural elevat. Fără a fi decisivă, prezența acestora modifică parțial însăşi concepția populară în legătură cu dramaturgia. Ceea ce ne face să afirmăm că este vorba de partea genului dramatic creat şi cultivat de masele populare, corespunzător creației folclorice mai noi.

Aşa cum se va putea vedea, factorii hotărâtori în determinarea diferențelor sesizabile nu sunt de domeniul răspândirii şi circulației, ci consistă în însăşi structura faptelor de teatru observate, vizând deopotrivă conținutul şi forma lor.

PIESE DE TEATRU POPULAR DE INFLUENȚĂ LIVRESCĂ ŞI URBANĂ

Aşa cum uşor se va putea remarca, diferitele tipuri de piese de teatru popular despre care va fi vorba în acest capitol arată că gradul de receptare a unor influențe livreşti şi urbane nu este totdeauna egal.

În introducerea făcută de noi la problemele generale ale teatrului popular moldovenesc distingem mai multe categorii de spectacole care îmbogățesc aceste manifestări:

-teatrul haiducesc şi hoţesc;
-teatrul cu subiecte istorice (concrete);
-teatrul cu subiecte legendare şi nuvelistice variate.

Aşa cum sperăm că va reieşi din prezentarea tuturor acestor categorii, teatrul cu tematică haiducească şi hoţească ocupă locul principal, dată fiind marea lui însemnătate în viaţa folclorică din întreaga Moldovă, vechimea şi puterea de influenţare a dezvoltării întregului gen. Acesta este şi motivul care ne face să-i acordăm un spaţiu deosebit de larg, pe măsura ponderii reale pe care a arătat-o între manifestările dramatice populare. Celelalte categorii (teatrul cu subiecte istorice concrete şi teatrul cu subiecte legendare şi nuvelistice variate) se arată aproape în toate cazurile mai noi şi mai puţin răspândite, dependente într-o măsură apreciabilă de prima. Căci, dacă teatrul haiducesc există în toate cătunele Moldovei (şi – în ultima vreme apar date care ne arată că – nu numai ale Moldovei), teatrul cu subiecte istorice concrete şi teatrul cu subiecte legendare şi nuvelistice variate apar în zone limitate, demonstrând cel mai adesea că pleacă de la variante ale teatrului haiducesc. Dar accentuarea deosebită asupra teatrului haiducesc se justifică şi prin faptul că el a înrâurit chiar şi unele alaiuri despre care a fost vorba în prezentarea de până acum.

1. Teatrul haiducesc şi hoţesc[446]

Deşi această formă de teatru este larg răspândită în Moldova şi cunoaşte o vechime apreciabilă, sunt numai 14 ani de când a apărut primul studiu despre ea[447].

Regimul deosebit al teatrului haiducesc în viaţa dramaturgiei folclorice a fost – desigur – determinat de tema pe care el o abordează. Făcând elogiul luptei maselor exploatate[448] împotriva stăpânitorilor

---

[446] Totalul materialelor de *teatru haiducesc* şi *hoţesc* existente în arhiva noastră întrece astăzi numărul de 760. Ne propunem ca, în altă parte, să reluăm adâncit studiul acestui gen de teatru popular, urmând ca aici să ne oprim numai la aspectele sale principale.

[447] V. Adăscăliţei*, Aspecte din dramaturgia populară.Teatrul popular de haiduci* în „Limbă şi literatură”, II (1956), pp. 2-34. [Vezi şi V. Adăscăliţei, *Varietatea teatrului popular haiducesc*, în „Anuar de lingvistică şi istorie literară”, XXXII (1987), p. 80-86 – n. ed.]

[448] [Din motive lesne de înţeles, viziunea marxistă asupra istoriei explicată prin lupta de clasă a reprezentat o constantă a epocii regimului comunist, fapt care însă nu afectează substanţa acestei cercetări etnologice – n. ed.]

(indiferent de haina pe care aceştia o îmbrăcau: boierească, ciocoiască, burgheză sau vreuna dintre uniformele administrative ale orânduirilor mai vechi, românească sau străină), variantele acestui teatru au ajuns la o impresionantă popularitate. Această popularitate se poate deduce şi numai din marele număr de eroi pe seama cărora au fost puse faptele de eroism social, de care este vorba în această piesă; eroi mereu – sau aproape mereu – alții, dintr-o zonă într-alta.

Deşi destule dintre datele pe care le vom prezenta aici au ajuns a fi cunoscute în literatura de specialitate, nu vom încerca deloc sentimentul inutilității şi – mai ales – al jenei, deoarece ştim bine – şi acest lucru poate fi constatat de oricine, că toți cei care au contribuit la aceasta au făcut-o plecând de la rezumarea şi parafrazarea studiului nostru, publicat în 1956[449].

Principalele aspecte asupra cărora socotim necesar să ne îndreptăm atenția sunt:

-Legătura sa cu poezia folclorică de haiducie (lirică şi epică). Cu prilejul respectiv vom face şi o prezentare rezumativă a subiectului, cu atât mai mult cu cât există destui inşi din domeniul disciplinei noastre, care nu-l cunosc încă).

-Valoarea sa artistică (observând fapte ce prezintă valabilitate şi în legătură cu alte spectacole populare din acest mare capitol al teatrului popular).

-Variante principale cunoscute şi aria lor de răspândire (stabilind cauzele care le-au determinat apariția, observând tendințele de localizare şi originalitate manifestate adesea).

-Legătura sa cu alte teatre populare (observând, în special, influențele primite, deoarece pe cele exercitate le putem mai bine observa şi înțelege atunci când prezentăm alte forme de teatru).

-Despre vechimea şi geneza sa (în lumina datelor de care dispunem până în prezent).

Împletind într-un tot bine închegat piese disparate selectate din poezia folclorică de haiducie, teatrul popular haiducesc este, de fapt, o dramatizare a unor episoade de luptă socială pe care colecțiile de

[449] A se compara pentru aceasta: Lelia Nădejde, *Tema haiducească în teatrul popular*, în „Studii şi cercetări de istoria artei", 1959, nr. 2 şi – mai ales – Virgil Brădățeanu, *Istoria literaturii dramatice româneşti şi a artei spectacolului*, Bucureşti, 1968, pp. 48-52 (lucrare care la capitolul despre manifestările folclorice prezintă o sărăcie impresionantă şi ajunge, de aceea, la concluzii caudate).

literatură populară le-au înregistrat de nenumărate ori. Creat în versuri, calitățile acestora au părut insuficiente dramaturgului anonim care urmărea să-şi exprime toate sentimentele ce-l frământau. De aceea, pasaje întregi sunt cântate, ceea ce dă teatrului haiducesc caracter de vodevil.

Cercetarea oricăreia dintre variantele teatrului haiducesc scoate în evidență faptul că la construcția acestuia au fost folosite, în primul rând, diferite cântece lirice, cântece istorice şi fragmente de cântece bătrâneşti. Acestora li s-au mai adăugat ca elemente de atmosferă, fapte din concepția specifică legendelor, miturilor haiduceşti. Printre piesele cu identitate certă în una dintre sursele arătate, îşi fac loc versuri de legătură care excelează în retorism. Ele se păstrează în aceleaşi condiții ca şi cele care există în circulația folclorică a celorlalte genuri.

Prezentarea principalelor momente ale acțiunii teatrului urmărit va pune în valoare şi esența folclorică tradițională a diverselor sale fragmente poetice.

Aproape în toate variantele, primul tablou (de reținut că această împărțire ne aparține, în mediul folcloric lipsind) constă dintr-un dialog pe care îl poartă două personaje alegorice (*Anul Nou*, de cele mai multe ori reprezentat printr-o mireasă, închipuită printr-un tânăr frumos, plin de viață şi *Anul Vechi* înfățişat sub masca unui moşneag obosit, gata să-şi trăiască ultimele clipe). Dialogul dintre aceste personaje, aidoma celui din teatrul cu acelaşi nume prezentat de noi în cadrul alaiurilor cu reprezentări umane (ale vârstelor) este fie cântat, fie rostit răstit. El nu prezintă elemente aparte, în afară de un mai mare accent pus pe promisiunile făcute de *Anul Nou*, „din ceruri trimis”, care promite „mult spor şi ajutor” pentru soarta acestui „sfințit popor”. El îl ceartă pe *Anul Vechi* pentru prea puținele îmbunătățiri aduse. Tabloul este parcă expresia speranței necurmate şi a optimismului maselor populare, în vremuri mai bune.

Tabloul imediat următor este suținut de personaje reale. Intră câțiva haiduci, numărul lor variind între 2 şi 4. (Numai rareori întrece cifra maximă indicată aici.) Intrarea acestora după tabloul în care se discută despre înfăptuirile dorite de popor, continuă în mod fericit ideea simbolului personajelor, acea dorință putând deveni – parcă – un fapt împlinit tocmai prin contribuția eroilor atât de populari. Numele haiducilor nu sunt aceleaşi în toate variantele, depinzând de miturile locale, rezultând din tendința de localizare a acțiunii dramatice, îmbogățindu-se grație cunoştințelor de care dispun cei ce pregătesc aceste spectacole. În genere, întreaga acțiune este adunată în jurul câtorva personaje de teatru haiducesc, care denumite în funcție de eroul pe seama

căruia sunt puse faptele nu se deosebesc la fel de mult şi în ceea ce priveşte conţinutul şi forma lor.

Numai unele materiale poartă denumirea de *haiducii*, fără ca în însuşi titlul lor să fie indicată preferinţa pentru un anume erou. Majoritatea acestora provin din zona actualului judeţ Vaslui şi pot fi întâlnite, cel mult, în localităţile limitrofe din unităţile administrative similare învecinate. Cele mai multe dintre ele se numesc *Jienii*, *Jianu* sau *Banta* (ori *Banda*) *Jienilor*[450]. Aceasta, deoarece haiducul respectiv se bucură de cea mai largă popularitate, din pricini asupra cărora vom insista ceva mai încolo. Pe arii mai puţin întinse sunt cunoscute şi alte tipuri de variante cu destulă răspândire, printre care se numără: *Banda lui Bujor* sau *Bujorenii* (care reprezintă aproximativ ¼ din totalul materialelor) şi *Banda lui Groza* (impusă, mai ales, în partea centrală a Moldovei).

Ocupând zone limitate îşi fac simţită prezenţa şi alte tipuri de variante, ca : *Banda lui Codreanu* (mai ales, în judeţele de nord), *Banda lui Tudor*, *Banda lui Darie*, *Craiovean* (uneori numit al munţilor), *Radu* şi *Păunaş*. De remarcat că întâietatea în privinţa tipologiei o deţine judeţul Suceava, unde actorii populari şi-au îngăduit libertatea de a schimba cu uşurinţă eroul principal şi chiar eroii secundari).

Denumirea de *bandă* nu pleacă, aşa cum s-ar putea crede la prima vedere, de la asocierea haiducilor cu hoţii organizaţi în cete care sunt intitulate curent astfel, ci , ea este dată de faptul că, aproape întotdeauna, actorii se însoţesc cu o fanfară (numită popular *bandă* sau *bantă*) al cărui rost este de a face mai atractiv întregul program, de a anunţa cât mai de departe sosirea cetei, de a încheia cu o horă cât mai impresionantă spectacolul repetat la fiecare casă.

Examinarea tuturor materialelor ilustrative pentru tipurile de spectacole amintite ne arată că este în fond vorba de unul şi acelaşi text, de una şi aceeaşi piesă de teatru, cu toate micile diferenţieri pe care interpreţii doresc intenţionat să le accentuieze, tocmai pentru a dispune de oarecare originalitate.

Sunt însă şi unele piese de teatru popular haiducesc în care nu mai putem recunoaşte asemănările cu varianta prototip a *Jienilor*, întreaga lor construcţie bazându-se pe cu totul alte elemente şi urmărind un cu totul alt plan. Este vorba de: *Gruia lui Novac*, *Păunaş* şi *Darie*. (Despre acestea vom afla însă loc să insistăm mai târziu, înainte de a deschide seria

---

450 [Vezi şi *Jienii. Teatru popular haiducesc*. Ediţie îngrijită de Horia Barbu Oprişan, Prefaţă de Eugen Barbu, Bucureşti, 1974 – n. ed.]

observațiilor referitoare la *teatrul de hoți* sau *hoțomănesc* ale cărui rădăcini în teatrul haiducesc sunt sigure.)

În tipul de variantă a *Jienilor*, de asemenea, numele haiducilor este şi el variat. Cei mai apropiați prieteni şi apărători ai căpitanului cetei sunt, de la caz la caz: *Alexe*, *Dincu*, *Corbea*, *Mătrăgună*, *Florea*, *Mereuță*, *Dragoş*, *Mănăilă, Scorbură*, *Țipa* etc. În unele materiale ei nu poartă nume, distingându-se printr-un procedeu care aminteşte de teatrul şcolar: *haiducul I*, *haiducul II* ş.a.m.d.

Intrați în scenă, de fapt, făcând un pas înainte din cercul de actori improvizați, prin aceasta marcând participarea directă la acțiune, haiducii îşi exprimă îngrijorarea pentru prea lunga lipsă a căpitanului lor. Procedeul replicilor cântate, comun întregii piese, este şi aici utilizat din plin. (De altfel, dintr-o variantă reprezentativă[451], constatăm că dintre 590 de versuri, numai 190 sunt recitate, toate celelalte fiind cântate). În aşteptarea căpeteniei, haiducii îşi comunică în cântec explicații cu privire la cauzele care i-au determinat să ia calea codrului. Versurile pe care le folosesc prezintă realist situația țărănimii din secolele trecute. Majoritatea cântecelor, dintre care câteva vom cita şi aici, sunt cunoscute ca făcând parte din lirica protestatară folclorică. Variante ale acestora pot fi întâlnite în toate colecțiile mai valoroase. Iată una dintre replicile frecvent folosite:

„Stau pe loc şi mă gândesc
Cum s-o dau s-o nimeresc.
Toată ziua eu muncesc
Pe ogorul boieresc.
Ce folos de munca mea?
Intră-n punga altuia"[452].

Singura cale care, în condițiile istorice date, oferea o vagă putință de ameliorare a situației, era răzbunarea. Cu riscuri mari şi cu îndrăzneală, cei săraci au încercat adesea să-şi facă singuri dreptate. La această soluție, mulți au ajuns numai după încercări infructuoase de a afla şi alte soluții. Căci un haiduc spune:

„Mă dusei şi la palat,
Crezând că voi fi iertat.
Dar la uşă la palat,
Iat-un ciocoi gulerat.
– Bună ziua, boieri mari!

[451] Materialul de la nr. 1052 din listă (din Ghermăneşti, județul Vaslui).
[452] Materialul de la nr. 750 din listă (din Scărişoara – Corbasca – Bacău).

– Ce vreți voi, măi opincari?
– Vrem dreptate, boieri mari!
– Haideți, haideți, marş de-aici,
Drepturi nu-s pentru calici.
– Dacă vi-i treaba pe-aşa,
Pe toți, dracul să vă ia!
Rămâi, doamne, la domnie,
Noi plecăm la haiducie!"[453]

Greutățile haiduciei nu înspăimântă pe nimeni, fiindcă în niciun caz ele nu întrec pe cele ale unei vieți de rob. În cântecele lor, haiducii îşi exprimă nepăsarea față de pericolele permanente care îi hărțuie:

„Foaie verde rug de mure,
Lung îi drumul prin pădure,
Dar mai lung îi prin oraş,
Toți mă-ntreabă de răvaş.
Doi mă-ntreabă, doi mă leagă,
Doi în pivniță mă bagă;
Iar doi, cu bastoanele,
Mi-au zdrobit ciolanele"[454].

Tabloul următor aduce în plus prezența căpeteniei sosită din codru. Intrarea i se anunță printr-un sunet de corb. Revederea dă prilej căpeteniei să-şi întrebe cetaşii:

„Bună ziua, băiețaşi,
N-ați văzut vreo cățioară de ciocoiaşi?
Că, uite, iarna, a sosit
Iar noi bani n-am mai găsit
Ca s-avem de cheltuit"[455].

Haiducii, de obicei, răspund:

„N-am zărit, prea iubite căpitane,
Că, dacă zăream,
Încercam aceste durde ruginite,
Pentru dânşii pregătite!"[456]

Incidental, potrivit fanteziei jucătorilor, tocmai acum poate să apară şi un *boier*, care, întâlnit de haiduci, are surpriza să audă următorul salut:

---

[453] Materialul de la nr. 997 din listă (din Forpşti - Suceava).
[454] Materialul de la nr. 1060 din listă (din Ibăneşti – Vaslui).
[455] Materialul de la nr. 902 din listă (din Tătăruşi – Iaşi).
[456] *Ibidem.*

„Bună seara, boieri mari,
Scoateți geanta cea cu bani!”[457],

salut care-l determină să strige potera în ajutor.

În toate variantele însă regăsirea haiducilor cu căpitanul lor este un prilej cu care el le povesteşte ultimele peripeții; cum urmărit fiind de poteră, a reuşit să scape. Uneori, temându-se de complicitatea podarului cu poteraşii, căpitanul haiducilor se adresează acestuia neobişnuit de dur în raport cu modul cum obişnuia să se adreseze celor umili:

„Măi podar, măi cârciumar,
Trage podu-n malul drept
Că-ți izbesc un glonte-n piept!
Trage podul mai la vale
Că-ți izbesc un glonte-n şale!
Trecui Oltul jumătate,
Ciocoii mă-ntreb de carte;
Eu le-arăt flinta la spate.
Flinta, zău, îmi este goală
Dar ciocoii fug să moară;
Flinta, zău, îmi este seacă
Dar ciocoii fug, se-neacă”[458].

La auzul acestor peripeții, haiducii parcă prind mai multă încredere în căpitanul lor. Ei dovedesc aceeşi încântare ca şi spectatorii care ascultă cu încordare toate aceste relatări.

În unele variante tocmai acum este locul unui cântec care exprimă dragostea țăranului român pentru munca cinstită:

„Întristat, pe gânduri dus,
Mă urcai pe-un deal, mai sus.
Văzui plugurile-arând
Şi plugarii semănând;
Numai pluguleţul meu
L-a-nțepenit Dumnezeu.
Dare-ar bunul Dumnezeu
Să umble şi plugul meu,
Să trag brazda dragului
La uşa bogatului,
Prin colnicul codrului,

[457] Materialul de la nr. 1167 din listă (din Bogdăneşti, județul Vaslui).
[458] Materialul de la nr. 945 din listă (din oraşul Piatra-Neamț).

Prin mijlocul câmpului”[459].

Adesea, la nemulțumirile pe care haiducii le exprimă în numele țărănimii exploatate se adaugă şi cele ale altor categorii sociale din satele noastre. Tocmai acum apare un cioban, care, sătul de nedreptățile ce i s-au făcut, hotărât să-şi caute singur dreptate, cere conducătorului cetei de haiduci să-l primească printre tovarăşii săi.

„Alelei, bade Jiene,
Te caut de multă vreme,
Cu tine să mă-ntâlnesc,
Două vorbe să-ți vorbesc;
Să mă las de ciobănie,
Să mă dau în haiducie;
Să mă fac haiduc voinic,
Să n-am teamă de nimic”[460].

În altă variantă, Jianu îl întreabă neîncrezător:

„Ce-i cu tine, măi ciobane?”,

primind următorul răspuns:

„Ia, şi eu un ciobănaş
De prin Munții Făgăraş.
Am avere-un fluieraş
Şi vreo trei-patru oiți,
Şi vreo zece mândruliți.
De trei zile mă trudesc
Cu tine să mă-ntâlnesc…”[461]

Iar ca încheiere, ciobanul spune:

„Măi Jiene, te-aş ruga
Să mă prinzi în ceata ta!”

Iată-l deci pe ciobanul sărac căutând alean la prietenul său haiducul. În altă variantă, el explică şi cauza care l-a îndemnat să meargă în căutarea haiducilor:

„De mic, sărăcuț de mine,
Mă dădui pe mâini străine;
Mă dădui ca cioban slugă
Şi-mi dădu cață şi glugă!”[462]

---

[459] Materialul de la nr. 830 din listă (din Smulți- Galați).
[460] Materialul de la nr. 801 din listă (din Răuseni –Botoşani).
[461] Materialul de la nr. 902 din listă (din Tătăruşi – Iaşi).
[462] Materialul de la nr. 895 din listă (din Stolniceni – Prăjescu, județul Iaşi).

După acest tablou a cărei lungime variază de la variantă la variantă, urmează totdeauna apariția poterei. (Alteori ciobanul cere să fie primit între haiduci abia într-o scenă finală). Aceasta se face, uneori, chiar înaintea sosirii căpitanului de haiduci, care intră tocmai în momentul când este căutat. Desigur, nu întâmplător, de cele mai multe ori în variantele de *Jieni*, potera este condusă de Cârc-Serdarul sau Cristadar (după denumirea lui populară). Este aici o respectare a adevărului istoric şi vom avea ocazia să observăm că şi în alte cazuri poate fi stabilit acest lucru. Variantele care prezintă potera ca fiind condusă de Cârc-Serdarul provin în cea mai mare parte din sudul Moldovei. Faptul ne îndeamnă să presupunem că în această zonă s-a jucat mai întâi teatrul popular haiducesc. În alte părți ale Moldovei (dar acest lucru se întâmplă şi în numeroase materiale din sud), potera este alcătuită din soldați şi ofițeri, cărora li se adaugă un vânător sau mai mulți vânători, devenit în cazuri izolate – pădurar. (Căci şi vânătorul şi pădurarul sunt buni cunoscători ai potecilor din pădure şi pot fi de mare folos urmăritorilor haiducilor).

Potera trece de îndată la arestarea căpeteniei haiducilor (şi numai a căpeteniei), în timp ce tovarăşii de luptă ai lui Jianu – inexplicabil – stau nehotărâți şi intervin. Căpitanul de haiduci se opune cu vehemență şi strigă:

„Cum, măi, câine de soldat,
La prima întâlneală
Mă şi pui la opreală?”[463]

Caracteristice acestui tablou sunt întrebările stereotipe pe care haiducii şi poteraşii le adresează insistând să afle, fiecare la rândul lor cu cine au de a face:

„Spune-ndată cine eşti,
Cu ce nume te numeşti,
Că în furia ce mă găsesc,
Pe loc te nimicesc!”[464]

Aici se iveşte cel mai bun prilej pentru ca fiecare erou să-şi poată cânta cântecul (haiducesc, soldățesc, ciobănesc, vânătoresc).

Până la urmă, căpitanul haiducilor este arestat şi chiar legat în lanțuri. Poteraşii se grăbesc să-i ceară socoteală pentru fărădelegile pe

---

[463] Materialul de la nr. 751 din listă (din Scărişoara, comuna Corbeasca, județul Bacău).
[464] *Ibidem.*

care le-a comis. La întrebările ce i se pun el răspunde limpede şi cu îndrăzneală:

„Cât în codru-am haiducit
Român bun n-am omorât.
Unde întâlneam bogatul,
Mîna-n pungă i-o băgam,
Jumătate i-o luam,
Jumătate i-o lăsam;
Iar unde întâlneam săracul
Îmi ascundeam baltagul,
Dădeam bani de cheltuială
Şi haine de primeneală”[465].

Cei care alcătuiesc potera rămân uluiţi de îndrăzneala haiducului şi dau replici anemice. Uneori, ei sunt timoraţi şi pentru că li se spune:

„Intră-n codri şi-ai să vezi!
Unde-s tufele mai mari
Zac în sânge boieri tari;
Unde-s tufele mai mici
Stau ascunşi ai mei voinici”[466].

Tabloul următor se caracterizează printr-un moment care prezintă partea cea mai variată a teatrului popular de haiduci: eliberarea căpeteniei care se face în variate feluri. Uneori, în ajutorul haiducului vine mama, chemată, de fapt, printr-un cântec plin de durere:

„Vino de mă scapă,
Maică, dulce maică!
Pivniţa-i adâncă,
Groaza mă mănâncă”[467].

În alte variante, în clipele sale grele, căpitanul haiducilor primeşte îmbărbătarea iubitei care apare cu rol salvator. Iubita căpitanului, numită adesea „Jianca”, îl îmbărbătează pe prizonier, cântându-i:

„O, Jiene, nu te teme,
Căci eu pot ca să te scap
Dacă dau ceva din galbeni”.

Fie că e vorba de „amanta”[468], fie că e vorba de soţia[469] sau de sora căpitanului[470], că ea se numeşte Stăncuţa[471], Porumbiţa[472] ori Soltanina[473],

---

[465] Materialul de la nr. 923 din listă (din Calu – Iapa – Neamţ).
[466] Materialul de la nr. 874 din listă (din Luncaşi – Iaşi).
[467] Materialul de la nr. 780 din listă (din oraşul Dorohoi).

totdeauna intervenția femeii este salvatoare. Toate aceste amănunte nu sunt pentru noi decât un prilej pentru a constata că adevărul istoric este de multe ori respectat în desfăşurarea acțiunii acestui teatru popular. Iancu Jianu, aşa cum atestă documentele, fiind viță de boier, odată prins, a primit grațierea lui vodă Caragea, deoarece s-a găsit o tânără care a cerut să se căsătorească cu el şi acest fapt i-a adus, după obiceiul pământului, iertarea de ispăşire a pedepsei. În alte variante[474], fără a da bani poterii, iubita lui Jianu vine la momentul potrivit şi aduce „biletul" de grațiere, „iscălit" de domn.

Sunt rare variantele care să prezinte căpetenia haiducilor eliberată prin mila sau bunăvoința stăpânitorilor. Doar un material de lângă Iaşi ni-l prezintă pe Jianu eliberat prin voința „împăratului"[475], în timp ce o variantă din oraşul Iaşi[476] subliniază că haiducul, la propunerea:

„Vin la noi la-mpărăție,
Să-ți dau bani şi boierie!"

refuză un astfel de târg.

De multe ori însă haiducul arestat rezolvă singur chestiunea eliberării şi-şi răscumpără liberatea cu banii pe care îi are. Este subliniat astfel un element important care domina societatea vremii: corupția.

„Măi, tinerel înarmat,
Ce să-ți dau să fiu scăpat
Şi din lanțuri dezlegat?
Îți dau o pungă cu poli,
Să mă scapi de închisori
Şi una cu măruntele
Să mă scapi de chinuri grele"[477].

După câteva cuvinte pe care oamenii stăpânirii le schimbă între ei, poteraşii se hotărăsc să primească banii şi să redea liberatatea haiducului.

---

[468] Materialul de la nr. 938 din listă (din Icuşeşti – Neamț) şi altele.
[469] Materialul de la nr. 1224 din listă (din Ardeoani – Bacău).
[470] Materialul de la nr. 975 din listă (din Arbore – Suceava).
[471] Materialul de la nr. 924 din listă (din Cazaci – Neamț).
[472] Materialul de la nr. 1308 din listă (din Rădeni – Păstrăveni – Neamț).
[473] Materialul de la nr. 1063 din listă (din Lăleşti – Puieşti – Vaslui).
[474] Materialul de la nr. 857 din listă (Cuza-vodă – Iaşi).
[475] Materialul de la nr. 1259 din listă (din Fântânele – Iaşi).
[476] Materialul de la nr. 665 din listă (din oraşul Iaşi).
[477] Materialul de la nr. 876 din listă (din Maxut – Deleni – Iaşi).

În destule variante, după eliberare, Jianu pune mâna pe arme şi-i alungă pe poteraşi.

Oricum, haiducii cântă aici versurile eliberării pe o melodie care are caracter de imn. Energice, vesele, ele se referă deopotrivă la starea de spirit a biruitorilor, ca şi la aceea a înfrânţilor.

„A scăpat Jianu nostru,
Vai de noi cei din oraş,
Tremuraţi în pieptul vostru!...
Voi muriţi de întristare
Şi el, vesel, a scăpat!”[478]

Înmărmurită, potera răspunde la întrebările răstite ale haiducilor. De obicei, între poteraşi se conturează două tabere: unii care-i ameninţă pe subalterni că:

„Pentru-a Jienilor scăpare
Cădeţi voi la închisoare”

şi alţii (soldaţii) care arată că fac totul din obligaţie, că nu simt pentru aceasta nicio tragere de inimă:

„De m-aţi crede, nu m-aţi crede,
Sunt sătul şi prea sătul
De armată şi de drum”[479].

Alteori, răspunsul dat este următorul:

„Eu sunt soldat,
Soldat nerecutat,
Soldat din oastea nouă.
Şi-odată la etate,
Mi-au pus raniţa-n spate
Şi coiful ăsta-n cap,
În care nici nu-ncap.
Şi-apoi mi-au zis: răcane,
Hai, mişcă, ţopârlane!
De-acum vei fi soldat,
Soldat disciplinat!”[480]

Întâlnirea dintre soldaţi şi haiduci este prilejul cu care soldaţii îşi exprimă diferite nemulţumiri. Constatăm totodată că lirica ostăşească, bogată în conţinut protestatar, a împrumutat o parte dintre piesele sale,

---

[478] Materialul de la nr. 1012 din listă (din Măneuţi - Suceava).
[479] Materialul de la nr. 1107 din listă (din Mărăşeşti – Vrancea).
[480] Materialul de la nr. 902 din listă (din Tătăruşi – Iaşi).

teatrului popular de haiduci. Nimic din ceea ce constituia prilej de nemulțumire pentru masele populare şi putea fi exprimat aici, nu a rămas în afara acestui teatru. (Este adevărat că, uneori, pentru a da glas acestor revendicări ale maselor, sunt folosite şi versuri din unii poeți înaintați din epocă, dar asupra acestui aspect al chestiunii vom avea prilejul să mai revenim).

Urmarea firească este că haiducii eliberați aveau să ducă mai departe lupta pentru o viață mai bună, pentru împărțirea dreptății de care era atâta nevoie.

Aproape totdeauna piesa se termină cu o urare cântată în cinstea gazdelor, mulțumindu-le pentru ospitalitate şi pentru răsplata bănească făcută trupei de actori amatori.

„Mulți ani să trăiască primitorii noştri!
Mulți, mulți ani trăiască
Cei ce sunt de față,
Mulți ani să trăiască!"

Nu o dată însă salutul de la sfârşit se introduce prin „bonsar"[481] sau „bonjur"[482], „vă lăsăm în pace", amănuntul arătând că adesea teatrul era reprezentat de țărani târgovenizați sau că pregătirea acestor spectacole se făcea, uneori, sub influența unor tineri care aveau mai multă legătură cu viața orăşenească, poate elevi în şcolile profesionale sau în licee.

La capătul acestei sumare prezentări a rezumatului marei majorități a materialelor de teatru popular haiducesc din Moldova, putem recapitula constatarea că în chip frecvent, versuri din lirica folcorică haiducească, ostăşească, imagini din miturile de haiducie, episoade din cântecele bătrâneşti cu aceeaşi temă au stat la îndemâna creatorilor acestor spectacole.

Trăsăturile cu care este înfățişată haiducia nu prezintă totdeauna prospețime, fapt explicabil – din moment ce – între epoca în care se face acest lucru în teatrul popular şi epoca în care practicarea haiduciei era curentă, există o sensibilă diferență de timp. Este firească deci atenuarea, în destule cazuri, a sensului de clasă degajat din faptele prezentate, câtă vreme se vorbeşte într-o epocă despre o altă epocă. Pe de altă parte, consistența socială a teatrului haiducesc se explică prin faptul că el capătă largă răspândire, pe baza unor evidente valori alegorice, tratând indirect,

[481] Materialul de la nr. 945 din listă (din oraşul Piatra-Neamț).
[482] Materialul de la nr. 1033 din listă (din oraşul Bârlad).

ca despre nişte fapte ale trecutului, probleme de viaţă care în esenţa lor aveau destulă substanţă contemporană.

Ceea ce am scos noi în evidenţă până acum, reprezintă numai scheletul obişnuit al acţiunii, personajele curente întâlnite. În larga răspândire pe care o are, teatrul haiducesc al *Jienilor* a ajuns să aibă însă şi – de la o localitate la alta, în funcţie de inventivitatea purtătorilor săi – nenumărate tablouri particulare, personaje suplimentare. Pentru a înţelege măsura în care acest lucru s-a putut petrece, vom face câteva precizări. Astfel, potera poate fi alcătuită din ofiţeri cu gradul de: general[483], colonel[484], maior[485], căpitan[486] şi chiar fără specificarea gradului[487]; din subofiţeri: majorul[488], plutonierul[489]; din străini: turcul I[490], turcul II[491], grecul[492], Cristadar[493], Ghinc[494]. Ciobanul care se cere primit în ceata haiducilor se poate numi: Olteanul[495], Munteanul[496], mocanul[497], moşneagul[498] etc. Femeia cu rol salvator poate fi mama căpitanului de haiduci[499], iubita acestuia[500] sau „amanta" lui[501], chiar soţia lui[502] şi poate să poarte numele cele mai diferite: Sultănica[503], Soltanina[504], Ileana[505], Florica[506], Porumbiţa[507] ş.a.m.d.

---

[483] Materialul de la nr. 923 din listă (din Calu – Iapa – Neamţ).

[484] Materialul de la nr. 920 din listă (din Bodeştii de Sus – Neamţ).

[485] Materialul de la nr. 944 din listă (din Neagra– Taşca – Neamţ).

[486] Aproape în toate materialele. Vezi însă cel de la nr. 749 (din Sascut Sat – Bacău).

[487] Materialul de la nr. 928 din listă (din Costişa – Neamţ).

[488] Materialul de la nr. 923 din listă (din Calu – Iapa – Neamţ).

[489] Materialul de la nr. 1473 din listă (din piatra – Şoimului - Neamţ).

[490] Materialul de la nr. 1227 din listă (din Odobeştiv – Bacău).

[491] Materialul de la nr. 1223 din listă (din Apa – Asău – Bacău).

[492] Materialul de la nr. 753 din listă (din Solonţ – Bacău).

[493] Materialul de la nr. 736 din listă (din Gherdana – Bacău).

[494] Materialul de la nr. 750 din listă (din Scărişoara – Corbeasca – Bacău).

[495] Materialul de la nr. 921 din listă (din Budeşti – Ghica – Neamţ).

[496] Materialul de la nr. 733 din listă (din Fântânele – Bacău).

[497] Materialul de la nr. 750 din listă (din Scărişoara – Corbeasca – Bacău).

[498] Materialul de la nr. 733 din listă (din Fântânele – Bacău).

[499] Materialele de la numerele: 741 (din Palanca – Bacău), 727 (din Brusturoasa – Bacău), 731 (din Dărmăneşti – Bacău) şi multe altele (mai ales din Sudul Moldovei).

[500] Materialul de la nr. 861 din listă (din Ghermăneşti – Vaslui).

[501] Materialul de la nr. 1293 din listă (din Horia – Neamţ).

[502] Materialele de la numerele: 1224 (din Ardeoani – Bacău), 1364 (din Vicovu de Sus – Suceava).

[503] Materialul de la nr. 934 din listă (din Graşi – Timişeşti – Neamţ).

[504] Materialul de la nr. 1100 din listă (din Budeşti – Vrancea).

Este necesară şi precizarea că aceste particularități ale unor variante merg până acolo încât, privite în întregul lor, unele materiale diferă aproape total de tipul comun (descris de noi până acum). Acest lucru este mai vizibil în cazul când s-a procedat la reconstitutirea teatrului haiducesc, „din auzite" sau „din memorie". În Oltenia, de pildă, se pare că acest teatru era necunoscut până în timpul celui de-Al doilea Război Mondial, când premilitari din Moldova, refugiați acolo, l-au jucat impunându-l atenției localnicilor. După mai mulți ani, aceştia l-au „reconstituit" din elemente de lirică folclorică haiducească, de epică de aceeaşi origine, dar din altele decât cele existente în materialele moldoveneşti[508].

Un procedeu asemănător stă chiar şi la construcția unor texte puțin răspândite din unele puncte ale Moldovei. Ne putem da seama de acest fapt cercetând piesa despre Darie[509].

Câteva constatări în legătură cu particularitățile realizării artistico-dramatice ale acestui teatru ni se apar utile. Din păcate, observațiile referitoare la partea muzicală – deloc neglijabilă – vor fi puține, dată fiind nevoia de a supune materialul unor inşi specializați în aceste probleme.

Cum s-a mai arătat, lirica şi epica folclorică reprezintă principalul izvor al alementelor din care este alcătuit textul acestui teatru. Sunt însă şi destule replici extrase direct din texte literare care aparțin unor poeți apreciați şi cunoscuți. Cât despre melodii, ele provin adesea din creația muzicală a unor compozitori din a doua jumătate a secolului trecut: Caudella, Flechtenmacher şi chiar din opera unor compozitori străini: Verdi.

Numărul ariilor este destul de mare. Într-o variantă din Smulți – Galați[510] întâlnim opt cântece care ne arată că este vorba de valorificarea melodiilor populare tradiționale, a ariilor ostăşeşti, a creațiilor unor muzicieni. Ele sunt:

1. *Iată, Anul Nou s-a apropiat!*;
2. *Cântecul soldaților români*;
3. *Cântecul soldatului*;
4. *Acest an ce cu plăcere*;

[505] Materialul de la nr. 1474 din listă (din Piatra-Şoimului – Neamț).
[506] Materialul de la nr. 754 din listă (din Tescani – Româneşti –Bacău).
[507] Materialul de la nr. 1308 din listă (din Rădeni – Păstrăveni – Neamț).
[508] Materialul de la nr. 1114 din listă (din Doanca – Olt).
[509] Materialul de la nr. 1364 din listă (din Vicov de Sus – Suceava).
[510] Materialul de la nr. 830 din listă (din Smulți – Galați).

5. *Cântecul eliberării Jianului*;
6. *Cântecul vânătorului*;
7. *Cântecul haiducului*;
8. *Cântecul Anului Nou*.

Se înțelege că în alte variante poate fi vorba de cu totul alt număr de melodii, care să aibă cu totul alt caracter.

Posibilitatea de a identifica în multe pasaje ale acestui teatru, fragmente din colecțiile de poezie populară de Alecsandri, Teodorescu ş.a. se explică prin aceea că mulți dintre intelectualii satelor, de multă vreme, participă efectiv, atunci când sunt mai tineri, la realizarea acestui spectacol-datină, la practicarea lui. Se pare că, o serie de editori de literatură populară (broşuri religioase, cărți de cântece) au contribuit, de asemenea la îmbogățirea textelor acestui teatru, din momentul în care au înțeles că tipărind în cărțuliile de „dor" şi de „amor" şi unele texte care să poată intra în teatrul haiducesc, le-ar putea vinde mai repede. Noi dispunem chiar de un text (o broşură) tipărit al teatrului haiducesc al Jienilor[511], intrat în arhiva noastră în vara anului 1969. El a fost găsit la Climeşti, comuna Bereşti-Bistrița, județul Bacău, deținătorul lui (astăzi broşurii îi lipsesc coperțile) susținând că a fost imprimat la tipografia lui Cucu, din Dămieneşti – Roman, prin anii 1932-1933, unde flăcăii satelor de pe atunci tipăreau afişe de bal, „invitații" de nuntă ş.a. Probabil că au mai existat şi alte tipărituri cu aceeaşi destinație, mult folosite la vremea lor, dar necunoscute la noi.

Aşa cum s-a putut vedea, personajele acestei piese se divid în două categorii cuprinzătoare net opuse: pozitive (şi simpatizate de public şi de actori) şi negative (şi antipatizate). Dintre unele mărturisiri ale informatorilor rezultă că, uneori, e dificil de aflat interpreți pentru rolurile negative, tinerii simțind o adevărată repulsie față de acestea. Divizarea personajelor în cele două categorii se face, de fapt, de pe o evidentă poziție de clasă. Printre cele simpatizate se numără: haiducii, ciobanul, olteanul, Anul Nou, Anul Vechi, femeia salvatoare a căpeteniei de haiduci. Printre cele antipatizate stau: căpitanul poterii, poteraşii şi alți reprezentanți ai autorităților statului care apăra interesele marilor proprietari.

Realizarea cât mai expresivă a acestor personaje stă în atenția actorilor, deşi – s-ar mai putea spune că – ei se mulțumesc să sugereze doar datele vestimentare care ajută la caracterizarea eroilor. Nici redarea

[511] Textul se află în arhiva noastră în dosarul 1600.

culorii timpului nu se face până în amănunt, aşa cum se procedează în teatrul cult. Haiducii folosesc portul național (adesea, cel oltenesc), puşti cu țevi – vechi ca şi haiducia –, pistoale cu plăsele de os sau argintate (deşi, astăzi, unii le înlocuiesc cu cele din material plastic, cumpărate la magazinele de jucării). Pe cap poartă cuşme de oaie. Numai căpitanul are la brâu şi o pungă, după toate aparențele, plină cu galbeni. El mai are şi un corn de vânătoare, cu care comunică tovarăşilor săi atunci când soseşte. Cristadar sau Cârc-Serdarul, comandant al poterei, om al stăpânirii, mai mult grec decât român – tristă amintire a vremurilor fanariote – poartă fes roşu şi tot felul de alte zorzoane. Subordonații săi îl imită. Atunci când potera este alcătuită din militari, costume ofițereşti şi soldățeşti îşi află întrebuințarea. Armele acestora sunt ceva mai moderne decât ale haiducilor, nu şi decât ale căpeteniei lor. *Anul Vechi* – în unele variante devenit *cioban* în scena finală, are un cojoc mițos îmbrăcat pe dos, mască pe față, clopote la picioare, fiind – în general – demodat. *Anul Nou* aduce aminte de imaginea îngerului din iconografia ortodoxă sau de aceea a unei mirese, atunci când – în timpul spectacolului – se confundă cu iubita căpitanului de haiduci. Folosirea unei cantități prea mare de fard (de către toate personajele) a provocat pe alocuri apariția expresiei „parcă umblă cu Jienii", folosită pentru o femeie care exagerează în vestimentație şi machiaj.

Rolurile sunt repetate şi învățate în colectiv. De aceea, aproape toți tinerii cunosc pe de rost întreaga piesă. Repetițiile sunt adesea patronate de un vechi jucător, astăzi „om la casa lui", invitat special şi onorat pentru aceasta de întregul colectiv. În ultimele decenii se obişnuieşte ca textul piesei să fie notat în caiete. (Cel mai vechi din arhiva noastră poartă data: 1927[512]).

Tehnica reprezentațiilor este redusă cu totul. Lipsa scenei atrage după sine lipsa oricăror amănunte de scenografie. Publicul e chemat să suplinească cu imaginația lui tot ceea ce textul îi sugerează.

Pentru a fi mai clară prezența în „scene" a personajelor, cei care nu au pe moment „rol" stau mai la o parte. Uneori, din pricina faptului că publicul înconjură „scena", actorii nici nu mai părăsesc locul ales pentru desfăşurarea spectacolului atunci când nu li se cere prezența. De aceea, de la început se aşază toți în cerc şi, pe măsură ce participă direct la acțiune, fac un pas, mai spre centrul locului privit de spectatori, de unde se retrag

---

[512] Materialul de la nr. 822 din listă (din Munteni – Tecuci).

de îndată ce prezența lor nu mai este indicată. În cazuri deosebit de rare[513] am putut întâlni la sfârşitul manuscrisului şi unele indicații regizorale (care stau evident sub influența mişcării artistice de amatori şi a mişcării teatrale şcolare).

Cu tot caracterul său relativ rigid, textul teatrului haiducesc nu rămâne neschimbat. De la un an la altul i se pot aduce modificări substanțiale. (Am putut urmări acest fapt pe variante culese an de an, din una şi aceeaşi localitate[514]).

Examinând textul *teatrului popular haiducesc al Jienilor*, putem constata unele influiențe pe care acesta le-a primit de la alte forme de spectacol folcloric.

Deşi, la prima vedere s-ar părea că aşa trebuie, ne-am aştepta să aflăm mai ales puncte comune cu alte piese de teatru laic, mai ales *Irozii*, teatru religios mai vechi decât *Jienii*, a lăsat urme de acest fel. Prezentarea paralelă a unor pasaje din cele două tipuri de teatru întăreşte această constatare.

În textul de *Irozi*, un apărător al magilor spune:

„Căci cu această armă
Ce-i a păstorului falǎ,
Şaptezeci de vor fi,
Cu toți m-aş împotrivi.
Eu sunt Şoldan Viteazul,
Dincolo, de la Breazul.
Soldat de oaste nouă
Ce-mi zic voinic cât nouă.
Într-o zi, din păcate,
Mi-au pus un sac în spate
Şi coifu ista-n cap
În care nici nu-ncap"[515].

În textul de *teatru haiducesc*:

„Sunt soldat viteaz
Din coline de brazi;
Sunt soldat de oaste nouă
Şi sunt voinic cât nouă.

---

[513] Materialul din Vetrişoaia – Vaslui.

[514] Materialele de la numerele 1218-1222 (toate din Zorleni – Vaslui) şi 756-759 (toate din Albeşti – Botoşani) etc.

[515] Elena Niculiță Voronca, *op.cit.*, pp.85 sq.

Într-o zi, din păcate,
Mi-au pus ranița-n spate
Şi cuşma asta-n cap,
În care nici nu-ncap
Şi-apoi mi-au zis soldat!”[516]

Cuvintele soldatului din teatrul religios sunt puse pe seama soldatului din poteră din teatrul haiducesc, chiar dacă şi într-un loc şi într-altul ne amintesc de sceneta lui Vasile Alecsandri: *Şoldan viteazul*.

Compararea şi a altor fragmente duce la aceeaşi constatare. Căci aceleaşi personaje rostesc mai departe:

În textul de *Irozi*:

„Ah, sabie, săbioară,
Iubita mea surioară,
Ia mai ieşi din teac-afară
Pe-acest duşman mi-l omoară!”[517]

În textul de *haiduci*:

„Ah, scumpa mea săbioară,
Ieşi din teac-afară
Şi pe-acest Jian mi-l omoară!”[518]

Cât despre influența teatrului de haiduci asupra celorlalte forme de teatru, ea a fost subliniată în treacăt atunci când ne-am ocupat de prezentarea jocurilor dramatice cu măşti şi va mai fi arătat în capitolele următoare.

Pe baza tuturor celor arătate până acum despre *teatrul popular haiducesc* putem încerca acum soluționarea – fie şi numai în linii mari – a chestiunilor originii şi vechimii acestor spectacole.

De o reală însemnătate par a fi răspunsurile la chestionarele folclorice răspândite de Bogdan Petriceicu Haşdeu şi Nicolaie Densusianu. În câteva cazuri, acestea atestă că la 1880-1884 (şi după aceea), teatrul haiducesc intra în repertoriul folcloric al unor localități din Moldova[519]. De altfel, în această privință nici nu puteau fi îndoieli câtă vreme, pe baza altor izvoare, am putut plasa primele date despre teatrul haiducesc, în cel de al treilea sfert al veacului al XIX-lea. O altă atestare,

---

[516] Materialul de la nr. 750 din listă (din Scărişoara – Corbeasca – Bacău).

[517] Elena Niculiță Voronca, loc.cit.

[518] Materialul de la nr. 801 din listă (din Răuseni – Botoşani).

[519] În *Anexele* prezentei lucrări se află un astfel de text, la paginile: 392-400. (Materialul de la nr. 752 din listă, din Scurta – Orbeni – Bacău).

aproape paralelă, ne procură Mihail Sadoveanu în însemnările sale cu caracter autobiografic din *Anii de ucenicie*[520]. Acolo, autorul îşi amintea cum când avea 12-15 ani şi locuia în Vatra-Paşcani, prietenii i-au cerut să scrie un text pentru *Jieni*, text pe care l-a alcătuit în versuri şi a avut ocazia să-l culeagă mai târziu cu decenii, în 1944, aproape în aceeaşi formă, de la un flăcău din Rediu Tatar, sat vecin cu Iaşiul. Rezultă de aici că pe la 1893, în Paşcani, teatrul haiducesc era cunoscut şi avea oarecare vechime din moment ce realizarea variantelor sale părea un lucru firesc şi necesar.

Că vechimea teatrului haiducesc trebuie dusă mai îndărăt de deceniul al optulea din veacul trecut, vin să ne asigure nu numai atestările sale ca fenomen folcloric viu, în deceniul următor, ci şi alte observații. Astfel, după opinia noastră, teatrul cu subiecte de război (*Predarea lui Osman-Paşa* sau *Căderea Plevnei*), realizat îndată după 1877, a avut la bază tradiții temeinic statornicite, ale teatrului haiducesc de la care a preluat structura.

Dar este de observat că şi datele care leagă teatrul haiducesc de deceniul al VI-lea sunt suficient de solide pentru a constitui o ipoteză. Ele indică largi preferințe ale dramaturgiei culte pentru temele haiduceşti, lăsând deschisă problema dacă moda respectivă este consecința valorificării unor realități folclorice sau a dus la repercursiuni largi în câmpul manifestărilor folclorice. Noi opinam şi opinăm pentru cea de a doua alternativă, deşi un cercetător apreciat al istoriei teatrului românesc, I.Massoff[521], se declara în dezacord cu punctul nostru de vedere, propunând căutări spre sfârşitul veacului al XVIII-lea şi, eventual, la începutul veacului al XIX-lea.

Despre ce fel de date este vorba?

Nouă ni se pare că, pentru rezolvarea chestiunii vechimii teatrului haiducesc, cercetarea trebuie condusă integral pe urmele identificării originii unuia dintre tipurile de variante ale teatrului respectiv, acela care are ca personaj principal pe Iancu Jianu (Toate celelalte tipuri sunt – după noi – evidente variațiuni tardive la tipul de variante amintit). Documentele istorice nu lasă nicio urmă de întuneric asupra existenței reale a acestui personaj, arătând că el a trăit şi a haiducit în primele două decenii din secolul XIX. Pentru ca figura sa să fi devenit cu adevărat populară au trebuit unul sau două decenii. Broşurile lui Anton Pann şi ale urmaşilor

[520] Mihail Sadoveanu, *Anii de ucenicie*, Bucureşti, 1943, p.22.
[521] I. Massoff, *Istoria teatrului în România*, Bucureşti, 1961, p. 45.

acestuia arată că într-adevăr, în deceniile IV şi V, printre cântecele populare, cel despre Jianu se bucura de largă răspândire. Şi almanahurile şi calendarele tipărite în deceniile VI şii VII mai găseau încă sprijin în relatarea faptelor de vitejie ale lui Iancu Jianu, ceea ce dovedeşte că miturile despre acest haiduc erau în plină circulație, cucerind cele mai diverse medii sociale. Pentru oricine este clar că alcătuirea unui teatru care să devină popular, folcloric, avea nevoie de o anumită atmosferă prealabilă. Că această atmosferă a fost definitiv realizată în deceniile VI şi VII ne spun şi alte amănunte. De pildă, numeroasele versuri protestare care stau la baza replicilor din teatrul haiducesc se dovedesc a fi împrumutate din primele colecții de poezie populară românească, ce se datoresc lui Vasile Alecsandri şi apar în 1852 şi 1866. Cât despre episoadele epice şi dramatice, acestea îşi arată izvoare în literatura de senzație a timpului, literatură care se baza exclusiv pe romanțarea vieții haiducilor. În deceniul VII, apăruseră deja primele *novele* originale despre haiduci, în general, şi despre Iancu Jianu, în special. (La 1868, N.D.Popescu a scris prima ediție a nuvelei *Iancu Jianu, zapciu de plasă*). Acest gen de literatură a avut sprijinul multor condeieri din veacul trecut, ca: N.D.Popescu (veritabil creator de şcoală), Ilie Ighel, Panait Macri, George Baronzi, Leon Wolf, Vasile Mateescu (continuați în veacul nostru pe un plan cu totul diferit de Bucura Dumbravă, Paul Constant, Dumitru Almaş, Tudor Mihail). Edituri numeroase au ajuns să se îmbogățească de pe urma comerțului cu acest fel de literatură, cum au fost: Steinberg (devenită mai târziu *Cultura românească*), Cucu, Ciurcu (din Braşov), Pinath, Filip Lazăr, Concurența ş.a. Reeditările nuvelelor cu haiduci s-au ținut lanț, mai cu seamă între anii 1885-1942. Mihail Sadoveanu[522] şi Barbu Lăzăreanu[523] mărturisesc în amintirile lor cât de citite erau aceste scrieri. La sfârşitul veacului trecut, I. Nădejde se arăta îngrijorat de creşterea volumului acestei literaturi, preconizând care să poată redresa gustul literar al epocii[524].

Aşadar, în astfel de condiții ni se pare că trebuie să căutăm primele forme de manifestare ale teatrului popular haiducesc; în aceste condiții puteau să apară formele inițiale ale creației dramatice care avea să se folclorizeze în măsura ce ni se dezvăluie astăzi.

---

[522] Mihail Sadoveanu, *op. cit*.

[523] Barbu Lăzăreanu, *Câțiva povestitori: Nic'a lui Ştefan a Petrei, Nedea Popescu, Noel Wolf*, Bucureşti, 1924, p. 18.

[524] I. Nădejde, *Istoria limbii şi literaturii române*, Bucureşti, 1886, p. 471.

Într-adevăr, istoria teatrului românesc înregistrează tot mai repetat, odată cu deceniul VI al veacului trecut, piese cu haiduci în repertoriile primelor formaţii de actori români. Mai ales trupa lui Matei Millo şi I.Anestin a jucat insistent în Moldova, piesa care se intitula: *Iancu Jianu, căpitan de haiduci*. Găsim în acest sens menţiuni în mai multe izvoare. Unele[525] o consideră ca fiind scrisă deja la 1858, când – se pare – a fost jucată pentru prima oară; altele o arată ca fiind folosită şi în repertoriul prezentat la Chişinău în 1868-1869[526]. Spre a înţelege atenţia de care piesa s-a bucurat atât din partea actorilor, cât şi din partea publicului, pe la 1877, este potrivit să menţionăm că era adesea preferată localizărilor făcute de M.Pascali, I.Malla şi N.D.Popescu. În deceniul VII, pentru realizarea acestui spectacol, Pascali a folosit sala circului Suhr din Bucureşti. El a prevăzut în contractul încheiat ca direcţia circului să-i pună la dispoziţie întreg personalul şi animalele încât potera călare de pe urmele Iancului să poată fi fugărită de haiduci tot călări.

Cercetând printre manuscrisele de la Biblioteca Academiei, am întâlnit o copie despre care am vorbit deja în studiul nostru din 1956[527], semnată de Theodor Popescu, nedatată, intitulată: *Iancu Jianul, căpitan de hoţi*, „dramă cu cântece originale în patru acte şi opt tablouri”. După câte se pot presupune, manuscrisul nu este mai vechi de 1862, deoarece caietul cuprinde pe ultimele foi, câteva procese-verbale ale inspectorului de teatru Nae Stănescu, datate astfel. Manuscrisul cuprinde opera lui Millo[528]. Dar aceasta, după toate probabilităţile nu este una şi aceeaşi cu forma mai veche în care se vorbea despre Iancu Jianu ca despre un căpitan de haiduci. Aici eroul este prezentat ca un căpitan de hoţi, potrivit mentalităţii publicului către care piesa se adresa (orăşenesc, burghez şi mic-burghez). Analiza comparativă a acestui text cu tipul reprezentativ de *Jieni* este folositoare.

Piesa lui Matei Millo are următoarele personaje: Jianu, Stoica, Alecu, Ghincu, Duţă, Petre, Ilie, Cârstea, Pârvu, Mireanu, Gulein, Sultana, Ileana şi Barbu. Ea este în proză, presărată ici şi colo cu versuri care se apropie adesea de cele populare. În general, acţiunea este asemănătoare cu cea din teatrul popular. Se adaugă şi unele tablouri care

---

[525] I. Massof, *Matei Millo şi timpul său*, Bucureşti, 1939, p. 153.

[526] M. Posluşnicu, *Istoria musicei la români*, Bucureşti, 1938, p. 506.

[527] Însuşindu-şi nemărturisit acest lucru, Gh. Nadoleanu, *O ipoteză asupra originii teatrului haiducesc Jienii*, în „Revista de etnografie şi folclor”, X (1965), nr. 3, pp. 317-325, lasă impresia că i-ar aparţine observaţia respectivă.

[528] Este vorba de manuscrisul 2204 [de la Biblioteca Academiei Române].

nu-şi găsesc corespondențe în niciuna dintre variantele folclorice. Episoadele sunt însă, în genere, asemănătoare, în aceeaşi măsură în care – şi acest lucru se poate uşor vedea – sunt şi personajele.

În afara acestei piese, aceeaşi perioadă din istoria teatrului românesc mai cunoaşte şi existența altor lucrări dramatice cu teme haiduceşti. I.Massoff mai semnalează că pe la 1868, în Bucureşti, se juca şi: *Tunsul – căpitan de haiduci*; catalogul bibliotecii Teatrului Național din Iaşi, înregistra un manuscris – pierdut astăzi –: *Tunsul calicul.*

Nouă ni se pare că toate acestea arată cum în etapa respectivă, gustul pentru un teatru cu teme haiduceşti era larg răspândit şi rezistent, câtă vreme şi în ultimele decenii ale veacului al XIX-lea au mai existat unele încercări de dramatizare a vieții unor haiduci.

Aşadar, plecând de la epoca lui Alecu Russo, când acesta a scris, se pare, prima piesă de o astfel de factură: *Jignițerul Vadră*, trecând prin încercarea lui I.H. Rădulescu: *Păunaşul codrilor* (în jurul anului 1850)[529] o susținută continuitate s-a manifestat în abordarea genului respectiv, încât la răspântia dintre veacurile XIX şi XX putem remarca mulți autori care încearcă abordarea pieselor cu haiduci: Vasile Leonescu, Duțescu-Duțu, Constantin Mihailescu, Zoe Verbiceanu ş.a.

În acest context, apariția teatrului popular haiducesc nu mai poate fi privită ca o încercare izolată, deoarece ea nici nu a putut fi o astfel de încercare.

§

Aşa cum spuneam şi mai înainte, toate celelalte piese cu haiduci, ca: *Bujor*, *Groza*, *Codreanu*, *Tudor*, *Craiovean*, *Radu*, dintre care noi deținem suficient de numeroase materiale[530], nu sunt decât variante aparente ale *Jienilor*, față de care se deosebesc doar prin intitularea eroului principal. Nici chiar *Piticii*[531] nu sunt altceva decât *Jienii* jucați de copilandri şi numiți astfel din această cauză.

Teatrul haiducesc cunoaşte însă şi câteva variante care se deosebesc total de *Jieni*. Ele sunt: *Darie*, *Păunaş* şi – cea mai importantă – *Gruia lui Novac*.

---

[529] *Ibidem.*
[530] Vezi *Anexe*, paginile: 239-245, 420-442.
[531] Vezi *Anexe*, paginile: 245, 450-455.

Teatrul despre Darie ne-a fost semnalat numai într-o singură localitate[532] şi înclinăm, de aceea, să-l considerăm drept o izvodire a unui talentat cunoscător al unor tradiţii despre un erou local. Teatrul *Păunaş* se arată a fi[533] o dramatizare a baladei Ghiţă Cătănuţă, text de care, cu vremea, s-a îndepărtat suficient de mult.

Altfel stau lucrurile cu Gruia lui Novac[534] despre care un studiu mai larg al nostru[535] este pe cale să apară. Aici, întregul material de construcţie se arată a fi scos din izvoare neexploatate în vreunul din mai înaintele amintite tipuri de variante, relaţia cu formele generalizate ale teatrului haiducesc, fiind mai mult tematico-ideativă, volumul elementelor concrete împrumutate, ocupând un cadru redus.

Semnalat în treacăt până acum[536], acest teatru poate fi întâlnit numai în teritoriul de Nord al Moldovei, în judeţele: Suceava, Botoşani, şi (în ultima vreme) Iaşi. Recent, cercetători din R.S.S. Moldovenească [Republica Moldova] l-au putut culege şi între Prut şi Nistru[537].

Tendinţa spre originalitate, manifestată acut în cazul genului dramatic popular, unde faptul folcloric ia un aer competiţional în momentul utilizătii lui, a operat o permanentă îmbogăţire a repertoriului. În al doilea deceniu al secolului nostru, o sursă extrem de preţioasă pentru satisfacerea acestei tendinţe se impunea. Petre Dulfu publica volumul care avea să devină atât de popular: *Gruie-a lui Novac. Epopeea Novăceştilor*. Din 1913 până în 1943, şapte ediţii aveau să-l impună mediului rural. Încât, unii dintre cei de la care au fost culese variantele *teatrului Gruia lui Novac* indică fără ezitare această sursă pentru piesa pe care o ştiu[538]. Laboratorul în care s-a efectuat convertirea textului epic într-unul dramatic nu a fost unic, câtă vreme acest teatru cunoaşte două tipuri

---

[532] Materialul de la nr. 1364 din listă (din Vicovu de Jos – Suceava). [Vezi *Anexe*, paginile: 243, 441-447].

[533] Vezi *Anexe*, pagina: 242.

[534] Vezi *Anexe*, paginile: 243, 454-461.

[535] În volumul „Limbă şi literatură”, aflat sub tipar, urmează să apară studiul de V.Adăscăliţei şi Lucia Cireş, *Teatrul haiducesc Gruia lui Novac.* [Între timp, studiul a apărut în altă publicaţie: *Teatrul haiducesc „Gruia lui Novac”*, în „Revista de etnografie şi folclor”, XVII (1972), nr. 6, p. 481-490.]

[536] V. Gaţak, *Voinickij i gajduckii narodnyj teatr v Moldavskoj SSR, Severnoj Bukovine i Severovostočnoj Rumynii*, Moskwa, 1964.

[537] Grigore Botezatu, *Folclorul haiducesc din Moldova*, Chişinău, 1967, p. 152; G. Botezatu, A. Hîncu, I. Ciobanu, *Folclor moldovenesc. Crestomaţie*, Chişinău, 1966; G. Botezatu, V. Gaţak, I. Ciobanu, *Schiţe de folclor moldovenesc*, Chişinău, 1965.

[538] Materialul de la nr. 1421 din listă (din Frătăuţii Noi – Suceava).

principale de variante, corespunzătoare valorificării unor episoade diferite din epopeea lui Dulfu.

Găsim potrivit să amintim episoadele mai des întâlnite, în ordinea în care apar de cele mai multe ori. Gruia este surprins pe când ară, de turci sau de tătari. El scapă, negându-şi identitatea. Turcii îl caută acasă şi îi răpesc sora, în căutarea căreia el va pleca la Țarigrad. Poposind la o cârciumă uită de sfatul părintesc şi bea până ce turcii, identificându-l, îl cred o pradă uşoară. Va scăpa cu ajutorul tatălui său, Novac, care vine travestit în popă. Confruntarea cu turcul viteaz îi descoperă bătrânului un fiu de mult pierdut. Uneori, Gruia se însoară cu o fată de turc bogat. O parte însemnată a variantelor nu trece dincolo de prinderea lui Gruia de către turci. O altă parte se îngrijeşte şi de salvarea lui. Amândouă aceste tipuri pot prezenta şi episoade suplimentare.

Se înțelege că, în afara surselor arătate în P. Dulfu, cel puțin o parte dintre procedeele caracteristice ale acestui teatru aduc aminte de cele comune mai vechiului teatru haiducesc al *Jienilor.*

Faptul că *Gruia lui Novac* a ajuns să aibă, la rândul său, unele variante, ca: *Nițuleasa*[539], *Duca*[540] arată tocmai larga răspândire a acestui teatru popular, continuitatea creativității maselor populare.

Spre deosebire de *Jienii*, care accentuează asupra laturii sociale a haiduciei, *Novăceştii* rememorează caracterul antiotoman al haiduciei şi pun în prim-plan ideile de: libertate, independență națională, ajutând astfel la completarea imaginii acestui fenomen social la români, căpătată prin teatru.

Observat din punctul de vedere al spectacolului, teatrul acesta inovează tradițiile dramatice populare şi pune preț pe experimentul cultivat a cărui introducere în mediul folcloric tinde să o facă într-o măsură tot mai mare.

§

De o răspândire şi mai largă se bucură o altă varietate a teatrului folcloric haiducesc, aşa-numitul *teatru de hoți* (căruia, la fel de bine, dacă acceptăm sugestia dată de Al. Amzulescu[541] la clasificarea baladei, i-am putea spune şi teatru popular hoțomănesc). Acesta apare în toate județele

---

[539] Materialul de la nr. 1426 din listă (dosar 1058 – Coțuşca - Botoşani). [Vezi *Anexe*, paginile: 247, 464-468]

[540] Materialul de la nr. 1427 din listă (dosar 1167 – Conceşti – Botoşani).

[541] Al. Amzulescu, *Balade populare române*, 3 vol., Bucureşti, 1964.

Moldovei (excepție făcând numai cele extrem sudice: Vrancea şi Galațiul) şi cunoaşte la rândul său o varietate destul de pronunțată.

În materialele de care noi dispunem apar chiar mai multe variante decât în cazul teatrului haiducesc propriu-zis. Este vorba de: *Coroi*, *Terente*, *Călin*, *Roşu*, *Făgurel*, *Grigoraş*, *Merişor*, *Trandafir*, *Palinciuc*, *Lucan* (sau *Munteanu şi Tomescu*), *Dragoş*, *Sămădău*, *Şuhan*, *Dragomir*, *Bârligan*. Niciuna dintre acestea nu are însă o arie compactă de răspândire şi nu înlocuieşte, acolo unde există, formele teatrului de haiduci, existând dimpreună cu acesta.

Principala asemănare dintre teatrul de hoți şi cel de haiduci este dată de identitatea scenelor şi a tablourilor constituiente. Este uşor de constatat cum, după modelul teatrului de haiduci, s-a ajuns la această nouă formă de teatru de aventură, în cuprinsul acesteia lipsind orice urmă de invocare a luptei de clasă. În acțiunile lor, eroii acestei categorii de teatru sunt animați doar de dorința de a lua de la cei care au, de a se îmbogăți ei înşişi, de a fi în conflict cu autoritățile dintr-un fel de sadism, de a arăta spectatorilor un fel de modernism. De aici şi numeroase alte trăsături aparte ale *teatrului de hoți*. Eroii sunt venali, violenți şi nedrepți; vorbesc într-un limbaj periurban (iubita căpitanului de hoți fiind aici „gagică”, nici măcar „amantă”); sunt gata să se trădeze unii pe alții cu destulă uşurință (femeia lui Lucan le spune poteraşilor unde se ascunde soțul său). În genere, ei nu se deosebesc suficient, în grupuri – pe criteriul semnificației, al valorii. Aceasta pentru că infractorii nu sunt cu nimic mai buni şi mai drepți decât poteraşii, motiv care – uneori – îi şi face să se înfrățească în final[542].

Zonal, pare să se manifeste o anume preferință pentru un anume erou. Dintre toți, numai *Coroi* şi *Terente* par a fi cunoscuți pe arii mai largi, ceilalți fiind cultivați pe întinderi foarte restrânse. Despre *teatrul de hoți* se poate spune că este apreciat, mai ales, în jumătatea de Nord a Moldovei, unde sunt semnalate aproape toate tipurile principale de variante pe care le are.

Numai o parte dintre eroii acestui teatru au avut o existență reală[543], alții fiind inventați de mulțime. Aşa cum rezultă din informațiile pe care le deținem, aproape toți eroii despre care este vorba în *teatrul popular de*

---

[542] Materialul de la nr. 1473 din listă (din Calu – Iapa – Neamț).

[543] Cel puțin câțiva dintre ei (Coroi, Terente) pot fi urmăriți amănunțit, câtă vreme în dosarele justiției deceniilor III-V din secolul nostru, [al XX-lea], li s-a acordat un larg spațiu.

hoți au trăit după 1920, atunci când au existat într-adevăr. (O discuție mult mai largă li se cuvine tuturor acestora însă într-o altă ordine de idei.)

Potera este alcătuită totdeauna din jandarmi şi chiar din milițieni, aceasta ca urmare a tendinței nereuşite de actualizare. Diferența de la vechile mijloace de urmărire (prezente în *teatrul haiducesc*) ale poterei alcătuită din turci şi greci cu săbii şi iatagane, la cele moderne (constituite din soldați înarmați cu arme automate şi grenade) este vizibilă. Ea prezintă în sinteză toate transformările care caracterizează acest nou gen de teatru.

La o analiză mai atentă, *teatrul de hoți* arată că s-a ivit într-un mediu social deosebit întrucâtva de cel care a generat *teatrul popular haiducesc*, un mediu cu pronunțată factură urbanizantă (mic-burgheză, în condițiile apariției).

Acest gen de spectacole îi încântă pe cei mai mulți, deoarece prezintă o nouă viziune asupra neconformismului social, haiducia de odinioară, fiind acum văzută într-un fel cu totul nou, potrivit timpurilor moderne care au modificat totul.

§

Nu-i nicio exagerare în afirmația că *teatrul popular haiducesc* şi cel *de hoți* se bucură în prezent de cea mai largă audiență la publicul spectator din mediile folclorice moldoveneşti şi se pare că aceasta urmează să fie o situație de durată.

2. Teatrul folcloric de certă origine livrescă şi urbană

A. Cu subiecte istorice

Ca şi alte forme de teatru folcloric în legătură cu care am făcut unele observații sau despre care urmează să facem de acum înainte, acest gen de teatru poate fi întâlnit numai în partea (de fapt, jumătatea) de Nord a Moldovei. Aici, se pare, preferința pentru legendă a întronat un climat favorabil, capabil să explice şi să ducă la formarea şi cultivarea interesului pentru pentru prezentarea istoriei dramatizate. Pe altă parte, realitatea remarcată ne mai arată că este vorba de un gen aproximativ nou (pe scara dezvoltării generale a teatrului folcloric) care şi-a aflat condiții prielnice, mai ales, în această parte a provinciei.

Ceea ce i-a atras pe creatorii populari, în primul rând, a fost istoria națională, lucru dovedit de alcătuirea unor spectacole ca: *Ştefan cel Mare*,

Brâncovenii, *Căderea Plevnei* (sau *Predarea lui Osman-Paşa*), *Curcanii*, *Hora Unirii* (sau *Piesa României*), *Pacea* sau *Pacea generală* (numită, uneori, şi *Masa verde*), *Căderea Berlinului* (sau *Predarea lui Hitler*), *Cozan*. Rar, chiar unele subiecte din istoria universală îşi găsesc tratare în acest gen de spectacole. Este vorba de: *Înfrângerea lui Napoleon*, *Cavalerii Teutoni*.

Vom proceda mai întâi la o prezentare a pieselor de teatru cu subiecte istorice luate din trecutul naţional.

Ştefan-vodă[544]

Fără a fi unitare, cum stau lucrurile cu alte piese de teatru folcloric cu subiecte istorice, cele care îl au ca erou principal pe Ştefan cel Mare apar sporadic, numai în jumătatea de Nord a Moldovei. Varietatea lor este subliniată chiar de titlurile sub care sunt practicate: *Banta lui Ştefan* [sau *Ştefan cel Mare*][545], *Movila lui Burcel*[546], *Stejarul din Borzeşti*[547]. Ea iese şi mai mult în evidenţă dacă avem în vedere că unele piese sunt de origine populară, în timp ce altele sunt simple folclorizări ale unor creaţii culte (alecsandriene).

Chiar o analiză sumară a textelor ne duce la concluzia că avem în faţa noastră nişte realizări destul de recente, a căror esenţă livrescă e în afara oricărui dubiu. S-ar părea că şi aici, serbările şcolare săteşti care au promovat un teatru „popular”, din punctul de vedere al conţinutului, au contribuit la integrarea lor în repertoriul folcloric. Altfel spus, fondul bogat de legendă istorică, viu încă, despre domnitorul Ştefan, a înlesnit constituirea spectacolelor respective, receptarea lor. Principala sursă utilizată pentru alcătuirea replicilor o reprezintă poezia istorico-patriotică a lui Vasile Alecsandri, chiar dacă cei care joacă piesa respectivă nu mai au conştiinţa acestui fapt. Nu este vorba însă, în toate materialele, de utilizarea aceloraşi poezii. Uneori, se pleacă de la *Movila lui Burcel*, alteori, de la *Stejarul din Borzeşti*, ceea ce asigură o varietate subliniată, de la un text la altul. Alteori, în acelaşi scop, au fost folosite pasaje din

---

[544] Fiind vorba de spectacole care apar în *Anexe* apar sub mai multe nume, este necesară observarea notelor următoare.

[545] Vezi *Anexe*, paginile: 251, 497-498.

[546] Vezi *Anexe*, paginile: 256.

[547] Vezi *Anexe*, paginile: 256.

epopeea eroică despre Novăceşti, popularizată în mai multe ediții, chiar şi după moartea lui P. Dulfu.

Aşezarea diverselor replici se bazează fie pe dialogul din izvoarele de la care s-a plecat, fie pe experiența teatrului folcloric propriu-zis existent de mai multă vreme, mai ales haiducesc[548], însă şi a celui cu subiecte de război (despre care va fi vorba mai încolo). Căci, în confruntarea cu „polonul”, Ştefan, în varianta de la Valea Seacă – Iaşi, spune ca şi Iancu Jianu (care la rândul lui ne amintea de unul dintre craii de la *Irozi*): „O, sabie, săbioara mea!/ Prin atacuri şi războaie/ Făceai sângele şiroaie./ Iar acum, de mă iubeşti,/ Repede, din teacă să ieşi/ Şi cu tăişul tău fierbinte, / Din gât, capul i-l desprinde!”

În cazul fidelității depline față de textele livreşti, spectacolul are prea puține părți cântate (sau deloc). În schimb, când se bazează pe teatrul haiducesc şi cu subiecte de război ajunge la nenumărate replici cântate în cor, pe melodii ostăşeşti sau general-patriotice. (Apelul la teatrul cu subiecte de război pare că a fost înlesnit, mai cu seamă, de variantele *Căderea Plevnei* sau *Predarea lui Osman-Paşa*, unde opoziția român-turc este cel puțin tot atât de evidentă şi violentă.)

Ştefan este opus, de la un material la altul, când turcilor, când tătarilor, când leşilor. Conflictul îşi află o expunere generală şi – de cele mai multe ori – vagă; legenda fiind implicată de la sine, invocarea ei explicită, ivindu-se rar (ca în cazul celei despre Codrii Cosminului)[549].

Suntem de părere că aceste piese au apărut în primele decenii ale secolului nostru şi s-au bucurat de o rapidă folclorizare datorită popularității eroului principal. Această supoziție are în vedere nu numai natura livrescă şi quasilivrescă a textelor literare şi muzicale care intră în componența variantelor cunoscute, ci şi realizarea costumației evident influențată de viziunea curent întâlnită la serbările şcolare.

Fenomenul se impune atenției, dezvăluind o parte dintre mecanismele care au dus la o continuă dezvoltare a repertoriului dramatic popular.

[548] Materialul de la nr. 1488 din listă (din Sirețel – Iaşi).
[549] *Ibidem.*

Brâncovenii[550]

În raport cu bibliografia[551] existentă până în prezent (şi chiar cu propriile noastre contribuţii[552]), dispunem acum de materiale mai numeroase care fac posibilă lărgirea parţială a ariei sale de răspândire stabilită.

Primul cercetător care a semnalat existenţa acestui teatru (referindu-se la realitatea folclorică transilvăneană şi circumscriindu-l în limitele acesteia) a fost I. Muşlea, în 1964[553]. Dispunând de două texte din Cavnic (Baia-Mare)[554], autorul citat atrăgea atenţia asupra faptului că este vorba de unul dintre cele mai vechi spectacole cu subiect istoric, cunoscute în practica mediilor folclorice.

Cercetările noastre de teren semnalează prezenţa *Brâncovenilor* în extremitatea nordică a Moldovei, în judeţele Suceava şi Botoşani. (Informaţii orale arată că acest teatru există şi în R.S.S. Moldovenească, [Republica Moldova], în Bucovina şi Basarabia de Nord).

Cum era şi de aşteptat, drama *Brâncovenilor* a impresionat masele într-o măsură neobişnuită. Legenda a dus la cronică (uneori rimată), cronica în versuri a căpătat caracteristicile baladei, iar balada s-a constituit (acolo unde a fost posibil) în teatru. Date fiind unele tradiţii în sensul cultivării dramatizărilor referitoare la sfârşitul tragic al unor domnitori incriminaţi de stăpânirea turcească, pe scenele improvizate, dar cu popularitate din Transilvania – este vorba de mai vechea piesă: *Occisio Gregorii in Moldavia vodae tragedice expressa*, apreciată drept „cea mai

---

550 Vezi *Anexe*, paginile: 251-252, 499-512.

551 [Vezi şi *Brâncovenii. Teatru popular*. Culegere de Horia Barbu Oprişan, Bucureşti, 1984, 184 pag. – n. ed.]

552 V. Adăscăliţei, *Date noi privind teatrul folcloric Brâncovenii*, în „Revista de etnografie şi folclor", XII (1967), nr. 6, pp. 423-434.

553 I. Muşlea, *Cântare şi vers la Constantin. Sfârşitul lui Brâncoveanu în repertoriul dramatic al minerilor din Nordul Transilvaniei*, în „Studii de istorie literară şi folclor", Filiala Cluj a Academiei, 1964, pp. 21-61.

554 Noi înşine am putut obţine xerografierea unor variante mai vechi decât cele folosite de I. Muşlea, de la aceiaşi informatori, aflate în Arhiva de folclor a Muzeului Etnografic din Budapesta, în 1969. [V. Adăscăliţei, *Carte cu jocuri romane în Arhiva de folclor a Muzeului Naţional din Budapesta*, în „Dacia literară" (serie nouă), VIII (1997), nr. 4, p. 9-10. Cartea cuprinde patru „jocuri", primul dintre ele fiind *A lui Constantin Împărat* sau *Jocul Constantinului*, cules de cantorul greco-catolic Kulik András, în 1908, la Rodna Veche – n. ed.]

veche piesă de teatru cunoscută"[555] – este explicabilă apariția şi folclorizarea Brâncovenilor, mai întâi în această provincie. Desigur, la acceptarea rapidă şi difuzarea largă a acestui spectacol a mai contribuit, într-o măsură deloc neglijabilă, deosebita lui valoare alegorică. Căci hotărârea şi dârzenia lui Constantin Brâncoveanu, de a rămâne creştin, cu toate presiunile la care este supus, căpăta în condițiile concrete istorice ale Transilvaniei, când catolicizarea românilor urmărea deznaționalizarea lor, valoarea de simbol. Astfel, mesajul piesei era pe cât de direct, pe atât de ascuns.

Episoadele din care este compusă acțiunea majorității variantelor sunt – neîndoielnic – scoase din cronicile referitoare la familia Brâncovenilor. I. Crăciun şi A. Ilieş, în repertoriul manuscriselor de cronici interne, secolele XV-XVIII[556], menționează un impresionant număr de documente, care – după noi – pot reprezenta tot atâtea surse pentru izvodirea piesei urmărite. (Parțial, I. Muşlea stabileşte acest lucru atunci când realizează studiul comparativ cu cronica lui Gheorghe Şincai). Într-o măsură apreciabilă, aceeaşi filiațiune se mai susține şi prin personajele teatrului, aşa cum apar ele în variantele transilvănene: Văcărețu (Văcărescu), Candacoznic (Cantacuzino), Constantinul, Împăratul turcilor, Vizirul, Boierul I, Boierul II, Craiul, Inaşul I, Inaşul II, Scriitorul, Laufărul, Bondroşul.

Cu totul altfel stau lucrurile în cazul variantelor moldoveneşti, vii încă, unde personajele obişnuit întâlnite par a nu depăşi eroii baladei populare despre Brâncoveanu şi se împart în două categorii: cele simpatizate (Brâncoveanu şi cei trei fii ai săi: Alexandru, Mihai şi Radu, deveniți chiar haiduci în unele variante[557]) şi cele antipatizate datorită sensului de opresiune pe care îl au: Sultanul, Paşa, Călăul şi Soldații (doi

---

[555] Lucian Drîmba, „*Occisio Gregorii in Moldavia vodae tragedice expressa", cea mai veche piesă de teatru românească cunoscută*, în „Limbă şi literatură", VII (1963), pp. 359-398.

[556] I. Crăciun şi A. Ilieş, *Repertoriul manuscriselor de cronici interne. Secolele XV-XVIII. Privind istoria României*, Bucureşti, 1963.

[557] Identificarea fiilor lui Brâncoveanu cu haiducii, în unele variante moldovene, poate fi consecința contaminării cu teatrul de haiduci cu care *Brâncovenii* coexistă de multă vreme. Sensul antiotoman al haiduciei a facilitat asimilarea respectivă. Nu este însă total exclusă nici existența unor astfel de suprapuneri de sensuri în înşişi variantele transilvănene (necunoscute încă), deoarece şi în *Occisio Gregorii*..., aşa cum arată I.Masoff în *Cel mai vechi text de teatru în limba română*, în „Magazin", III (1959), nr. 116 (26 decembrie), p. 2: „apar cinci haiduci care cântă şi dansează".

sau trei, numiți: Bobu sau Bobuş, Canac sau Conac şi un al treilea, fără nume).

În variantele moldoveneşti, foarte asemănătoare între ele, primul episod prezintă mânia şi lăcomia sultanului. El porunceşte soldaților săi:

„Duceți-vă la Muntenia cea frumoasă,
Chiar la Brâncoveni acasă
Şi aduceți-i aici!"

Fiindu-i înfățişat voievodul român, sultanul îi reproşează:

„Că desparți a ta moşie
De a noastră-mpărăție.",

cerându-i trecerea la mahomedanism, pentru a-i acorda iertare:

„De ți-i milă de copii
Şi de vrei ca să mai fii,
Lasă legea creştinească
Şi te dă-n legea turcească!"[558]

Dar Constantin Brâncoveanu reacționează dârz şi impresionant:

„Toți fiii de mi-i tăia,
Nu mă las de legea mea!"[559],

ceea ce duce la decapitarea, întâi a coconilor şi apoi a domnitorului.

Aşa cum se poate vedea, textele moldoveneşti – orale – sunt cursive şi bine şlefuite, ceea ce le şi diferențiază total de cele transilvănene studiate şi publicate de I. Muşlea.

Chiar dacă această piesă a apărut mai întâi în Ardeal, poate pe la jumătatea secolului trecut, [al XIX-lea], intrată în repertoriul dramatic al folclorului moldovenesc, potrivit bogăției şi caracteristicilor acestuia, ea a dobândit însuşiri care fac să-i sporească valoarea artistică. Abordarea unei astfel de teme însă în teatrul nostru popular trebuie pusă totodată în legătură cu formarea conştiinței naționale în rândul maselor, dovedind că în evoluția sa, genul dramatic folcloric atinge funcții pe care mai vechile forme de manifestări care îl compuneau nici măcar nu le întrezăreau.

Teatrul popular cu subiecte de război[560]

La acest capitol urmează să luăm în discuție unul dintre cele mai mobile capitole ale teatrului folcloric propriu-zis de origine relativ

[558] Materialul de la nr. 1501 din listă (din Straja – Suceava).
[559] Materialul de la nr. 1499 din listă (din Laura – Vicovu de Sus – Suceava).
[560] Vezi *Anexe*, paginile: 252-254, 513-552, 598-599.

recentă. Căci, aşa cum se va vedea, *Căderea Plevnei* va deveni, la 1919, *Predarea lui Osman-Paşa*; *Încheierea păcii* sau *Pacea* sau *Pacea generală* sau *Masa Verde*, aşa cum se va întâmpla mai târziu, după Al Doilea Război Mondial, se va transforma în *Căderea Berlinului*, *Predarea lui Hitler* sau *Banta Republicii*. Cele trei piese sunt, deci, privite în corelația lor cu istoria propriu-zisă, forme ale unuia şi aceluiaşi spectacol de teatru, care a dispus însă o nebănuită capacitate de regenerare[561].

Existența în Moldova, pe la 1875, a unui bogat repertoriu de teatru popular laic a făcut ca după 1877 (epicentrul zonei părând a fi localitatea Târgu-Neamț), să ia ființă un nou spectacol, să fie creată o piesă de teatru folcloric cu subiect istoric, pe atunci de mare actualitate.

Războiul pentru Independență, la care aderența maselor populare poate fi remarcată, printre altele, şi din numeroasele variante ale liricii ostăşeşti[562], ca şi din înflăcăratele poezii ale bardului de la Mirceşti[563] – totdeauna sensibil la vibrațiile mulțimilor –, a impresionat atât de mult, încât, în scurtă vreme, în creația dramatică populară a căpătat răspândire spectacolul *Căderea Plevnei* sau *Predarea lui Osman-Paşa*. Locul unde acest lucru s-a petrecut mai întâi nu poate fi uşor şi precis determinat, fapt pentru care unele supoziții făcute[564] rămân iluzorii.

Informații prețioase şi vechi ne arată cum la Perieni, lângă Bârlad, în 1884, deci în alt perimetru decât cel care oferă date contemporane nouă, aşa cum menționa învățătorul Grigore Perianu în răspunsul său la chestionarul lui B.P. Hasdeu[565], „în seara de 31 decembrie ... să mai îmbracă unii în haine naționale, cu steaguri colorate, cântă cântece de resbelu, de patrie”, iar la Piatra-Neamț, în 1911, se putea observa cum „unii flăcăi închipuiesc căderea Plevnei. Îşi fac două oşti în toată regula, una românească şi alta turcească. Cea românească cântă: *Trecerea Dunării*, *O, Românie!”*, *Fiii României*, *Deşteaptă-te, române!* ş.a.; cea turcească cântă tot în cor: *O, aman, Osman, aman!*, *Bazülderim* ş.a.,

---

[561] V. Adăscăliței, *Teatrul folcloric cu subiecte de război în Moldova*, în „Limbă şi literatură”, X (1965), pp. 327-344.

[562] Un studiu bogat asupra acesteia aparține lui V.Gațak, *Pesni narodov o Plevne* în „Izvor veşnic viu. Culegere de articole ştiințifico-populare…”, Chişinău, 1961, pp. 25-44.

[563] V. Adăscăliței, *Prefață* la volumul *Pasteluri – Ostaşii noştri*, de Vasile Alecsandri, Bucureşti, 1967, p. 15.

[564] Horia Barbu Oprişan, *Halim*, în „Teatrul”, XII (1967), nr. 5, pp. 17-20.

[565] Arhiva Institutului de Lingvistică din Cluj. Răspunsurile la chestionarul lingvistic al lui B.P. Hasdeu, 1884.

cântece de căinare pentru căderea Plevnei, în urmă închipuie predarea lui Osman şi pleacă”[566].

Toate acestea nu fac decât să convingă în legătură cu deosebita vechime a acelor texte ale acestui teatru, culese de curând din județul Neamț – mai ales –, Botoşani şi Iaşi.

Valoros şi deosebit este faptul că în acest teatru, realitatea istorică este respectată cu multă grijă. Iată ce personaje prezintă una dintre variantele mai bine conservate, culeasă din localitatea Valea Seacă, județul Neamț[567]. Grupate în două categorii distincte, ele sunt:

- generalii români (în număr de trei): Sofronie, Cernat şi Cerchez (cărora în unele variante li se alătură regele românilor);

- conducătorii armatelor turceşti (tot în număr de trei): Ali-Paşa, Abdu-Suliman şi Osman-Paşa.

Costumația personajelor este cât se poate de sugestivă pentru etnicitatea eroilor: uniforme militare româneşti (vechi), pentru ofițerii noştri şi haine negre cu panglici şi fesuri, pentru ofițerii turci.

În dialogul dintre acestea, adesea, replicile sunt construite în felul celor de la *teatrul haiducesc*. Înfruntându-se doar verbal, generalul Cernat este cel care conchide decisiv:

„Steagul verde al Turciei,
Azi, se-nchină României.”

Osman-Paşa este silit să recunoască deschis că:

„Un mic popor viteaz
Mă lasă pe mine, astăzi,
Cu lacrimi pe obraz.
Fiind rănit şi-nvins,
Predau această sabie a mea
Că nu mai pot lupta cu ea.”

În text sunt numeroase imnurile ostăşeşti de epocă, fragmentele de lirică folclorică antiotomană.

De altfel, toate acestea au putut fi luate, atât din circulație orală, cât şi din caietele cu versuri care deveniseră o practică frecventă în epocă, urmare a răspândirii tot mai largi a cunoştințelor de carte. Constantin

---

[566] D.I. Fărcăşanu, *Petreceri de Sfântu Vasile în târgul Pietrii-Neamțului*, în „Ion Creangă”, IV (1911), nr. 3, p. 80.

[567] Materialul de la nr. 1511 din listă (din Valea Seacă, comuna Bălțăteşti, județul Neamț).

Brăiloiu[568] arăta că în cuprinsul acestora intrau: bucăți patriotice din cultura de masă a vremii, lirică din creația cultă, cuplete de petrecere de factură urbană, versuri rituale ale satului, poezii populare tradiționale. În același timp, edituri de colportaj – ca de pildă cea a lui Filip Lazăr din Craiova –, numai într-un deceniu şi jumătate tipăriseră în zece ediții broşuri ca *Oşteanul român. Colecțiune de cântece ale resbelului româno-turc din 1877-1878*, în care marşurile şi cântecele după versuri din Alecsandri, Orăşanu, Macedonski, Rosescu, Baboeanu etc. erau numeroase. Nu e o întâmplare nici faptul că, pe atunci, folcloristul moldovean S.Teodorescu-Kirileanu[569] publica în revista de literatură populară „Ghiluşul", care apărea în Oltenia, un amplu *Chestionar pentru strângerea povestei războiului din 1877-78*. Observând ceea ce oferea terenul, cercetătorul respectiv a considerat că fenomenul merita o atenție deosebită.

Nu trebuie ignorat nici rolul unor creații lirico-dramatice culte cu același subiect, din epocă. I.P.Bancov, cum anunțau cataloagele aceleiaşi librării Filip Lazăr din Craiova, înainte de 1893, publicase *Patru canțonete naționale*, din care prima se intitula *Soldatul român de la Plevna*.

Se pare că în primul deceniu al veacului al XX-lea, piesa folclorică *Predarea lui Osman-Paşa* era atât de cunoscută în aria stabilită ca originară, încât numai aşa ne putem explica de ce un mic scriitor de epocă, Serafim Ionescu, a tipărit la Fălticeni piesele sale de teatru şcolăresc şi de familie, pe care, în prima ediție (la 1906) le numea şi *trei hori*: *Unirea, Plevna*, *Dacia*. În broşura acestuia, actul *Plevna* (devenit în ediția a III-a tipărită la Bucureşti, în 1927, *piesă*), deşi are alte personaje decât teatrul folcloric, include materiale comune variantelor populare, cum ar fi: *Hora de la Plevna*, despre care se arată că este folosită după *Colecția de cânturi şcolare* a lui T.V.Stupcanu.

Exista, aşadar, o literatură bogată (populară, prin răspândire, mai ales) despre Plevna, despre Războiul pentru Independență şi ea a fost neîndoielnic folosită în elaborarea teatrului pus în discuție. De altfel, pe alocuri, dramatizarea elementelor de care vorbim s-a cristalizat în piese cu aceeaşi temă, dar structural deosebite. Aşa stau lucrurile cu materialele

[568] C.Brăiloiu, *Poeziile soldatului Tomuț din războiul 1914-1918*, Bucureşti, 1944.
[569] „Ghiluşul", II (1914), nr. 11-12 (copertele interioare).

intitulate *Curcanii*, întâlnite în nord-estul Moldovei[570], care – aproape în întregime – folosesc acelaşi punct de plecare, anecdota în versuri despre 1877.

Îndată, după Primul Război Mondial, la care participarea României s-a făcut – din punctul de vedere al maselor populare – pentru eliberarea Transilvaniei şi unirea acesteia cu provinciile de dincoace de munți, pentru realizarea deplină a statului național, o altă piesă de teatru popular, inspirată din episoadele anilor 1916-1919, apare în zona care cunoştea teatrul despre 1877. Este aşa-numitul spectacol: *Pacea*, *Pacea generală*, *Încheierea păcii* sau (cum arată I.Massoff[571]) *Masa verde*. Desigur, apariția acestuia nu a exclus perpetuarea (măcar în parte) a mai vechiului spectacol cu subiecte de război.

Şi despre creatorii textelor variantelor *Păcii* se pot face unele presupuneri, plecând de la fapte caracteristice culturii populare din epocă. În această etapă, popularitatea folclorului scris – şi, de aici, practica izvodirilor originale de model livresc – este mult mai largă decât în cea a lui 1877. Faptul se susține şi prin constatarea că revistele de folclor, care apăreau în perioada războiului din 1913, publică numeroase creații scrise ale combatanților, alcătuite în manieră folclorică. Revista *Ghiluşul* din Oltenia deschide paginile sale pentru „jurnalele” unor soldați, unii dintre ei fiind chiar moldoveni din aria pe care o considerăm ca reprezentând leagănul dramei folclorice cu subiecte de război[572]. Şi mai târziu sunt cunoscute strădaniile unor folclorişti de a tipări poeziile scrise de unii reprezentanți ai mediilor populare. Aşa a procedat Victor Morariu[573], care a îngrijit publicarea, la Suceava, în 1922, a volumului lui C.Sasu din Vama; George Nistor, care a adunat şi publicat opera Ioanei Pomohaci din Bucovina, în broşura *Din tragediile anonime ale războiului*[574], ca şi Constantin Brăiloiu[575], care s-a îngrijit de *Poeziile soldatului Tomuț din*

---

[570] Materialele de la numerele: 1512 (din Curteşti Botoşani) şi 1513 (din Frătăuții Noi – Suceava).

[571] I. Massof, *Teatrul românesc. Privire istorică*, Bucureşti, 1961, p.512.

[572] A se vedea pentru aceasta versurile rezervistului Burcă Gheorghe, din „Păşcani”, în „Ghiluşul”, II (1914), nr. 5-6, pp. 20-23, ca şi alte creații inserate în numerele 8-10 din acelaşi an.

[573] C. Sasu din Vama, *Vechi şi noue…*. Publicațiune îngrijită de Victor Morariu, Suceava, 1922.

[574] Ioana Pomohaci, *Din tragediile anonime ale războiului. Proză şi poezii adunate şi publicate* de George Nistor, f.a.

[575] C. Brăiloiu, *op. cit.*

războiul 1914-1918. Multe dintre piesele acestora sunt adevărate paralele la unele fragmente din variantele piesei *Pacea*. Dar cele mai evidente apropieri oferă *Cântecul războiului european*, pe care extrăgându-l dintr-o scrisoare către un soț mobilizat, în 1916, M.Lupescu îl publica în revista „Ion Creangă". Acest cântec spune – printre altele –:

„Că-mi sări germanu-n sus
Cu gândul să prăpădească
Franța şi Țara rusească.
Şi, să s-arate că-i tare
Călcă Belgia-n picioare,
Vrând să meargă la Paris.
Căci franțuzul, om ciudat,
Nu-l luă la sărutat,
Ci-l luă la scărmănat.
Şi minune să mai vezi,
Dădu strechea şi-n engleji"[576],

versuri care indică destul de conturate preocupări pentru realizarea cronicii rimate a evenimentelor deosebite ale vremii.

Observând cu atenție textele teatrului popular despre Primul Război Mondial, se constată că ele prezintă două tipuri principale.

Cel dintâi, numit, de obicei, *Încheierea păcii*, are drept principală caracteristică simetria compozițională în raport cu mai vechiul spectacol *Căderea Plevnei*. Şi aici personajele se grupează în două categorii opuse: românii (între care intră *regele*, *un general* şi *un grănicer*) şi inamicii lor (între care intră *împăratul Austriei*, *un general neamț* şi *un grănicer* sau *un soldat bavarez*). În afara acestora pot să apară şi altele, de importanță mai redusă. Antiteza turc-român este convertită acum în cea: neamț-român.

Un dialog violent se dezvoltă între generalii celor două tabere. Comandantul român spune:

„Ce călcat-ai, crunt păgân,
Pe pământul meu român?
Nu ştii că pământului din Ardeal
I-au dat numele Traian şi Decebal?...
Ah, de nu te vei retrage,
Praf şi pulbere te-oi face!"[577]

---

[576] M. Lupescu în „Ion Creangă", IX (1916), nr. 1, p.7.

În cele din urmă generalul german, exprimând opinia ostaşilor săi, cere împăratului să încheie pace cu românii, amintindu-i sângeroasele bătălii de la Mărăşeşti, Coşna, Oituz, Valea Sticlăriei. Încheierea ostilităţilor este marcată prin mai multe imnuri şi marşuri ostăşeşti, identificate în repertoriul curent al unităţilor armatei române din deceniile III-V ale veacului nostru.

Ideea de bază ce se degajă din acest tip de spectacol este în legătură cu legitima dorinţă naţională românească de a se realiza eliberarea Transilvaniei şi de a o uni cu celelalte provincii româneşti.

Cel de al doilea tip de variante ale pieselor despre Primul Război Mondial apare ca o cronică ritmată dramatizată a evenimentelor din aceeaşi epocă istorică. Personajele sale, de obicei,[578] sunt: *preşedintele*, *rusul*, *germanul*, *austriacul*, *bulgarul*, *francezul*, *italianul*, *englezul*, *turcul* şi *românul*. Adevărul istoric este respectat în linii mari. Identificăm două grupuri de beligeranţi: reprezentanţii Puterilor centrale şi cei ai Antantei.

Aşadar, în acest tip de variante taberele nu se mai conturează direct, pe criteriul: românii şi duşmanii lor, ci este vorba de două grupuri, din rândurile unuia, făcând parte şi românul. De aceea, textul se referă la poziţia particulară a României în această conflagraţie europeană (autorii lui dovedindu-se a fi în strîns contact cu mica burghezie rurală, mai informată din presa şi documentele vremii). După succinta evocare a luptelor de la Mărăşeşti, a celei de a doua mobilizări, a deschiderii frontului de la Salonic de către francezi şi după caracterizarea pe scurt a diferitelor naţiuni în raport cu evenimentele, se încheie pacea.

Aridă prin caracterul său expozitiv, această tratare a evenimentelor infirmă teza că masele populare ar fi fost pasive faţă de frământările de politică externă.

În conturarea celor două tipuri principale de variante ale spectacolelor populare inspirate din faptele istorice din perioada urmărită – spunem două tipuri, deoarece variante ca *Luptele de la Mărăşeşti*[579] nu sunt decât fragmente din cel de al doilea tip – deosebim contribuţia a două baze sociale relativ distincte. Al doilea tip este realizat prin contribuţia unor pături sociale mai „instruite”.

---

[577] Materialul de la nr. 1508 din listă (din Pometea – Târgu Neamţ – judeţul Neamţ).

[578] Materialul de la nr. 1529 din listă (din Soci – Borca – Neamţ).

[579] Materialul de la nr. 1530 din listă (din Tazlău – Neamţ).

Înscrierea în fondul folcloric al multor localități, a variantelor teatrului *Pacea* se explică şi prin caracterul fastuos, spectacular al acțiunii. Totodată, unele pasaje ale piesei scot la iveală idei şi concepții populare cu privire la problemele fundamentale ale timpului.

Dar procesul înnoirii teatrului folcloric cu subiecte de război a continuat şi după Al Doilea Război Mondial. În aceeaşi arie s-a trecut la un nou spectacol, fie plecându-se de la mai vechile piese despre 1877, fie procedându-se la contemporaneizarea pieselor despre Primul Război Mondial. În primul caz, variantele ivite poartă denumiri ca: *Banta capitulării*, *Căderea Berlinului* sau *Predarea lui Hitler*, iar construcția se bazează pe structura obişnuită a teatrului cunoscut. În al doilea caz, accentul cade pe victoria coaliției antifasciste, personajele fiind concepute în felul celor de la spectacolele *Pacea* sai *Pacea generală*.

Şi în teatrul popular despre Al Doilea Război Mondial s-au ivit unele texte care nu amintesc de tipurile de spectacole discutate deja. În județul Botoşani am putut întâlni piesa *Banda lui Cozan*, puțin răspândită, dar de o structură cu totul distinctă. Ceea ce ne face să credem că, uneori, popularitatea temei (cunoscută fără indicii asupra tratării sale) a dus la rezolvări particulare.

În baza celor arătate se poate vorbi deci despre capacitatea de regenerare, de refuncționalizarea dramaturgiei folclorice. Nenumăratele variante şi tipuri de variante ale teatrului popular cu subiecte de război probează intensitatea şi caracterul general al fenomenului de recreare.

Alte piese de teatru popular cu subiecte istorice

Din prezentarea teatrului folcloric cu subiecte de război a rezultat că paralel cu acesta, în diferite etape, s-au ivit şi alte piese de teatru popular inspirate din momente cruciale ale istoriei naționale.

Între acestea se înscrie mai întâi piesa *Curcanii*, care valorifică substanța dramatică din poeziile lui Alecsandri închinate eroilor de la Plevna. Deşi dispunem numai de două materiale ale acesteia[580], opinăm că ea a cunoscut o răspândire mai largă, deşi cu timpul a ajuns a fi dată uitării. Este posibil ca să fi pătruns în câmpul oralității din teatrul şcolar al vremii.

[580] Materialul de la nr. 1512 (din Curteşti – Botoşani) şi 1513 din listă (din Frătăuții Noi – Suceava)

De o însemnătate şi mai mare ne apar însă spectacolele intitulate *Hora României* sau *Piesa României*[581], întâlnite tot în ținutul Neamțului. Ele prezintă o viziune populară asupra desăvârşirii actului unirii depline a statului nostru. Personajele sunt alegorice, fiecare dintre provinciile istorice româneşti, aflându-şi reprezentare în piesă. Simbolică, mama acestora – România – le adună şi îmbrățişează. Alcătuit din poezia patriotică extrasă din opera unor poeți numeroşi şi din imnurile cu aceleaşi caracteristici, acest text a devenit popular, deoarece nu prezintă fragmente de cântece folclorice. Prezența unui astfel de spectacol în repertoriul dramei folclorice subliniază popularitatea de care s-a bucurat şi pe care s-a sprijinit ideea unirii.

Cât despre *Cozan*, o piesă de teatru popular (lipsită total de fragmente cântate) întâlnită în nordul Botoşanilor, aceasta ne arată măsura în care eroismul unor ostaşi, în cel de Al Doilea Război Mondial, a putut reține atenția mulțimilor.

Cunoaştem un singur caz de spectacol folcloric cu temă luată din istoria universală. Este vorba de *Înfrângerea lui Napoleon*. Întâlnită numai acolo unde există şi alte piese despre înfrângeri celebre (a lui Osman-Paşa, a lui Hitler), ea pare să fie rezultată din situația cu totul aparte a repertoriului teatral din comuna Valea Seacă, județul Iaşi[582], unde suma tipurilor de spectacole depăşeşte numărul de 30, ceea ce arată o inventivitate nemaiîntâlnită a locuitorilor respectivi. De elaborare recentă, textul[583] respectă strict adevărul istoric.

B. Cu subiecte legendare şi nuvelistice[584]

În cele mai multe cazuri, piesele care intră în această categorie nu sunt cunoscute pe arii largi şi arată mai mult o tendință decât un proces bine închegat.

Intră aici nu numai piese laice şi recente, ci şi piese religioase vechi; în baza acestui lucru noi, putând observa îndelunga aşezare a genului, permanenta lui prefacere.

---

[581] Vezi *Anexe*, paginile: 252-253, 525-535.

[582] Vezi *Anexe*, paginile: 251.

[583] I.H. Ciubotaru, cercetător la sectorul de folclor al Filialei Iaşi a Academiei, a făcut o comunicare asupra acestei piese, în una dintre şedințele publice ale Secției, în iunie 1969.

[584] Vezi Anexe, paginile: 254-257, 557-574.

Din necesitatea de a ordona observațiile noastre vom vorbi mai întâi despre teatrul religios şi , după aceea, despre teatrul cu subiecte profane.

Teatrul religios a fost pe larg studiat cu mult înaintea celui laic popular. Există astăzi o bogată literatură despre *Irozi*, despre *Mironosițe*, despre *Adam şi Eva*. Nici nu ne propunem s-o amintim aici, deoarece scopul nostru este să subliniem particularitățile teatrului folcloric în Moldova. Ca şi în alte provincii istorice româneşti, *Irozii* existau în prima jumătate a secolului trecut, fapt confirmat de C. Negruzzi, în una dintre descrierile sale[585]. Când şi cum au apărut aceştia nu socotim necesar să discutăm aici. Este însă deosebit de interesant de văzut ce s-a petrecut cu *Irozii* în Moldova, provincia unde teatrul popular a cunoscut o atât de amplă dezvoltare.

În cele mai multe situații, *Irozii* şi-au păstrat independența şi apar ca un spectacol bine închegat, aşa cum sunt ştiuți îndeobşte, având la bază legenda biblică a celor trai crai care îl caută pe fiul lui Dumnezeu abia născut. (De fapt, este vorba de dramatizarea colindei cu steaua. Una dintre variantele colecției noastre[586] se şi numeşte *Luceafărul*). Aşa stau lucrurile în destule localități din Moldova[587] – şi mai cu seamă în regiunile cu mănăstiri –, chiar dacă astăzi acest gen de teatru se află într-un evident regres.

Mai mult decât în alte provincii româneşti însă, *Irozii* s-au transformat aici deosebit de evident şi s-au insinuat în celelalte spectacole, ca simple reprezentări umane (nemotivate în contextul în care le aflăm). I-am putut vedea până şi la *jocul caprei*. În aceste situații ei nu au mai comunicat ceea ce comunică în cazul teatrului religios propriu-zis. Sunt doar simple personaje decorative. Interesant este însă faptul că în Moldova, în unele locuri[588], întreg spectacolul de *Irozi* a dobândit această caracteristică, fiind despărțiți de sensul biblic. Nimic din jocul şi textul de acum nu mai permite să reconstituim punctul de plecare şi avem în fața noastră o adevărată horă țărănească (în care şi personajele se numesc întrucâtva deosebit: *irodari*). Înclinăm să credem că acest fapt se

---

[585] C. Negruzzi, *Scene pitoresci din obiceiurile Moldaviei*, în „Dacia literară”, 1840. [Informații despre *Irozii* din Iaşi, la 1864, vezi la Arcadie M. Bodale, *Câteva documente din Arhivele Naționale Iaşi privitoare la folclorul urban din a doua jumătate a secolului al XIX-lea*, în „Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei”, XIII (2013), p. 273-282 – n. ed.]

[586] Materialul de la nr. 1569 din listă (din Covasna, comuna Costuleni, județul Iaşi).

[587] Vezi Anexe, paginile: 257, 563-574, 607.

[588] Materialul de la nr. 1570 din listă (din Mirosloveşti – Iaşi).

datorează deosebitei evoluții a teatrului folcloric în Moldova şi este o dovadă a perimării influenței bisericii asupra conştiinței maselor populare.

Dar, pentru că *Irozii* nu fac un spectacol specific moldovenesc nici nu vom mai insista asupra lor.

Îmbogățind lista manifestărilor teatrale religioase, numai în această provincie a putut fi semnalat până în prezent spectacolul *Pruncuşorul*[589]. Întâlnit numai în localitățile catolice din apropierea Romanului, acesta este jucat – mai ales – de fete între 12 şi 15 ani. Aşa cum ne-am putut da seama, preoții sunt acei care s-au îngrijit şi se îngrijesc în unele locuri să deprindă sătenii cu acest joc, dau indicații de regie, îndeamnă copilandrii să-l joace, le procură mereu alte texte religioase şi alte melodii. Originea livrescă a textelor este confirmată de introducerea chiar a unor fragmente de rugăciune în limba latină[590].

Pentru felul în care tradiția misterelor catolice occidentale a fost preluată şi de clerul catolic de aici, ca un ecou târziu, piesa *Pruncuşorul* este sugestivă. Că este vorba de o izvodire locală pare neîndoielnic, deoarece grupul poartă din casă în casă, o păpuşă care vrea să evoce pe fiul lui Dumnezeu, Hristos.

Pruncuşorul, ca şi *steaua*, *luceafărul*, *globul* se joacă o perioadă mult mai largă: de la Crăciun la Anul Nou şi chiar până la Bobotează.

Teatrul cu subiecte profane prezintă o varietate mult mai accentuată. Iubitorii lui, fie că e vorba de actori, fie că e vorba de spectatori, îl văd – într-adevăr – ca pe un gen recent de manifestare dramatică. Altfel nu ne-am putea explica de ce în unele cazuri el nici nu poartă denumirea dată de temetica abordată, ci este intitulat sugestiv: „piesă"[591]. În această linie de idei este necesar să fie amintit aici şi faptul că, tributari acestei noi viziuni, unii creatori şi păstrători ai teatrului din această categorie, tributari noii viziuni, chiar dacă indică prin titlu ceva din conținutul spectacolului, nu uită să precizeze că este vorba de o „piesă". (Aşa stau lucrurile cu *Piesa sanitară* de la Tupilați-Neamț[592]).

Multe dintre scenetele (fiindcă, de fapt, aceasta sunt) care dau varietatea capitolului de care vorbim sunt dramatizări credincioase din aproape unor texte literare bine cunoscute, identificabile în autorii (de

---

[589] Vezi *Anexe*, paginile: 256, 561-562.

[590] De această stare de lucruri ne-am convins noi înşine, observând spectacolul la Săbăoani, în 1968, fără a-l putea culege, aşa cum am fi dorit.

[591] Materialele de la numerele 1550-1553 din listă (din Dumbrăvița – Suceava).

[592] Materialul de la nr. 1554 din listă (din Tupilați – Neamț).

obicei – poeții) de largă popularitate, dobândită prin manualul școlar elementar. Asupra fenomenului respectiv s-au și făcut unele însemnări. Horia Barbu Oprișan[593] remarca faptul că pe valea Bistriței moldovenești, creații din Coșbuc au suferit această adaptare. Date numeroase ne permit să vorbim de o situație asemănătoare pentru creații din Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu, Otilia Cazimir și alții, de mai puțină notorietate, pe care nu i-am identificat numai pentru că nu ne-am străduit în acest sens.

Astfel, la capitolul despre teatrul folcloric cu subiecte istorice concrete am putut observa ce anume a stat la baza unor spectacole despre 1877 (*Curcanii*) sau despre Ștefan cel Mare (*Movila lui Burcel*, *Stejarul din Borzești*). Din Alecsandri au urmat aceeași cale și alte opere. *Barbu Lăutaru* a devenit din monolog o scenetă, la Heci, lângă Pașcani[594]. Din Eminescu, un fragment bine cunoscut al *Scrisorii a III- a* – dialogul dintre Mircea și Baiazid – a devenit, la Păun, comuna Mihălășeni, județul Botoșani[595], un spectacol independent, care, cu toată scurtimea lui, dispune de o accentuată putere de impresionare. Poezii pentru copii ale Otiliei Cazimir, la Drăgușeni-Suceava, fac materialul de bază al piesei despre *Moș Crăciun*[596]. Am aflat că, dar de textele respective nu dispunem, aproape de Târgu-Neamț[597], la Filioara, aceluiași proces i s-a supus *Soacra cu trei nurori* din Ion Creangă, suferind – în plus – versificare; așa cum în județul Iași (la Pocreaca[598]) s-ar juca sceneta eroului cerșetor, după Lermontov. Și totdeauna, interpreții nu pot da nicio vagă indicație despre autorii versurilor pe care ei le știu atât de bine.

Dată fiind vârsta fragedă a celor ce reprezintă acest gen de teatru, basmele versificate se bucură de multă trecere în tendința de dramatizare. Acest fapt ne este dovedit de titluri și texte ca: *Voinic înflorit*[599], *Voinicul munților*[600], *Zâna florilor*[601], *Fata-Mării*[602] (cerută de tineretul școlar

---

[593] Horia Barbu Oprișan, *Influența dramaturgiei folclorice*, în „Limbă și literatură”, XI (1966), pp.129-134.

[594] Materialul de la nr. 1558 din listă (din Heci, comuna Lespezi, județul Iași).

[595] Materialul de la nr. 1555 din listă (din Păun, comuna Mihălășeni, județul Botoșani).

[596] Același lucru se observă și la Oniceni, Forăști, sate învecinate.

[597] Din rezultatele unei anchete efectuate în 1968, august, când textul materialului respectiv nu a putut fi cules. (Au anchetat studenții: Brumă Aurel și Cireș Lucia.)

[598] Din informații orale primite de la unii activiști ai Comitetului Județean de Cultură și Artă – Iași, în 1968.

[599] Materialele de la numerele: 1541-1542 din listă (din Valea Seacă – Iași).

[600] Materialul de la nr. 1543 din listă (din Valea Seacă – Iași).

[601] Materialul de la nr. 1544 din listă (din Săbăoani – Neamț).

reputatului creator, despre care am mai vorbit, Nicolae Manea), *Craii*[603] ş.a.

De remarcat că, uneori, gustul pentru astfel de spectacole are repercursiuni asupra structurii pieselor de mai multă vreme cultivate şi chiar asupra teatrului haiducesc, fapt ce rezultă din examinarea textului *Craiovean*[604].

Influența şcolii şi a Căminului Cultural poate fi dedusă din mai mulți factori. În primul rînd, din repertoriu. Piesa *Florile (Banta florilor* – aşa cum se spune acolo unde este cultivată[605]– descinde din spectacolele şcolare. Aşa de mare a fost puterea acestora de a determina noutăți de repertoriu, încât noi considerăm că şi repreprezentările zoomorfe din cadrul jocurilor cu măşti au devenit sensibile la receptarea sa. (Ne gândim la spectacole din categoria respectivă, care au în centrul lor *găina*[606], *tigrul*[607] ş.a. În al doilea rînd, aceeaşi influență mai rezultă din înfrîngerea tradiției ca actorii teatrului folcloric să fie numai cei de sex masculin. Nu întâmplător, în zona Neamțului – adică acolo unde şi aceste piese de teatru popular apar mai frecvent – şi fetele joacă (iar atunci când o fac, o fac numai ele) teatru de la casă la casă, deghizându-se chiar în haiduci[608], preluând reprezentarea unor piese cu subiect istoric[609].

Privit în ansamblu, acest capitol pe care îl presupunem mult mai bogat şi variat, însă dată fiindu-i structura nouă şi deosebită, culegătorii (ne gîndim, mai ales, la cei amatori, de care ne-am servit) l-au trecut cu vederea, l-au ignorat premeditat, este de mare valoare pentru a înțelege evoluția gustului pentru teatru în mediul folcloric moldovenesc. Tradițiile deosebite pe care le-am văzut nu puteau să nu determine o efervescență contemporană a genului. Încât, pe baza amănuntelor de aici, se poate mai deplin stabili transformarea gustului public, creşterea acestuia în raport cu cerințele structurate prin prisma culturii de masă proprii timpurilor moderne şi actuale.

---

[602] Materialul de la nr. 1547 din listă (din Tupilați – Neamț).
[603] Materialul de la nr. 1548 din listă (din Valea Seacă – Iaşi).
[604] Materialul de la nr. 1367 din listă (din Bilca – Suceava).
[605] Materialul de la nr. 1549 din listă (din Bodeşti – Neamț).
[606] Materialul de la nr. 486 din listă (din Mălini – Suceava).
[607] Materialul de la nr. 488 din listă (din Tupilați – Neamț).
[608] Materialele de la numerele: 1148 şi 1149 din listă (din Pârâu-Pântei – Neamț).
[609] Materialul de la nr. 1516 din listă (din Vânătorii – Neamț).

OBSERVAȚII FINALE

Prezentarea celor câteva categorii principale de manifestări folclorice dramatice consumate cu prilejul Anului Nou în Moldova mi se pare a fi grăitoare din mai multe puncte de vedere.

În primul rând, se poate obține în acest fel o listă mai apropiată de cea completă, a repertoriului din această provincie. Este un câştig categoric acela că, față de cele aproximativ 15 titluri semnalate până în prezent în literatura noastră folclorică, putem vorbi acum de peste 100 de titluri, chiar dacă ceea ce denumesc ele nu reprezintă o variată structură (aşa cum s-ar părea la o primă vedere).

În al doilea rând, clasificarea pe care noi am utilizat-o ne îndeamnă să credem că, în acest fel, avem în fața noastră cele mai importante etape din istoria evoluției teatrului folcloric la români. Căci, pe măsură ce prezentarea noastră a insistat asupra unor alte şi alte manifestări ale acestui capitol al folclorului, sperăm că s-a putut vedea cum, de fapt, era vorba de forme apărute în decursul evoluției. Astfel, jocurile cu măşti zoomorfe sunt – se pare – cele mai vechi, lucru care a şi permis o mai largă prezentare a lor, potrivit problematicii mai complexe ce pun. Jocurile cu reprezentări umane arată, în majoritatea lor, că este vorba de nenumărate forme mai noi ale teatrului popular. Cât despre bogatul capitol al teatrului de origine livrescă şi urbană (haiducesc, cu subiecte istorice, legendare şi nuvelistice), acesta – neîndoielnic – se prezintă ca fiind determinat de etape mult mai apropiate nouă.

În strânsă legătură cu evoluția repertoriului stă însăşi evoluția concepției populare despre manifestările dramatice, stă formularea conceptului de teatru folcloric. Mobilitatea acestuia se arată a fi permanentă şi substanțială, în aşa fel încât ies bine în evidență căile care – în general – au fost parcurse peste tot, în drumul spre conceptul de teatru elevat (cult). Pe de altă parte, odată formulat şi impus în viața social-artistică a unui popor, conceptul de teatru elevat face ca să se producă o mai grabnică transformare a celui tradițional. Este aşadar vorba de o interinfluență ale cărei efecte – sperăm – pot fi adesea citite din însemnările făcute de noi aici.

Istoria acestui gen mai are calitatea de a rezuma istoria evoluției generale a folclorului, într-un mod destul de convingător şi cu argumente suficient de limpezi.

Aşa cum s-a putut vedea în cursul expunerii noastre, multe aspecte şi-au aflat aici doar o tratare generală, urmând ca, pentru deplina lor

eludare, să fie întreprinse cercetări şi analize prelungite, fapt pe cât de necesar, tot pe atât de posibil.

La capătul tuturor notelor cu care am însoțit această sumară schiță monografică asupra teatrului folcloric de Anul Nou în Moldova, ne exprimăm regretul de a nu fi reuşit să satisfacem totdeauna dorința de a cunoaşte, cu care cititorii manuscrisului îl vor fi parcurs. Ne mulțumeşte însă numai gândul că am făcut începutul unei atât de solicitate şi utile încercări. Se înțelege deci că orice alte contribuții în această privință nu vor putea decât să ne bucure, confirmând – printre altele – utilitatea efortului nostru.

PARTEA A DOUA
ANEXE

NOTĂ LĂMURITOARE

Prezenta lucrare fiind, mai ales, rezultatul unor observații pe marginea unui material inedit, material care nu-şi află echivalențe în alte arhive, am socotit necesar să alcătuim un volum de anexe din cuprinsul căruia fac parte:

- un tabel static al materialelor de teatru folcloric de care dispunem (pe categorii de spectacole);
- o listă a tuturor materialelor de teatru folcloric existente în arhivă) pe categorii de spectacole şi pe unități administrative: județe, comune, sate);
- o listă a materialelor de teatru folcloric din arhiva noastră, publicate până acum;
- texte reprezentative pentru cele mai cunoscute şi răspândite tipuri de spectacole de teatru popular,
- fotografii ale unor variate spectacole şi secvențe de spectacole de teatru folcloric;
- hărți privind răspândirea şi varietatea teatrului folcloric moldovenesc.

(Pentru amănunte asupra acestor capitole ale anexei poate fi consultat sumarul de la sfârşitul volumului).

TABEL STATISTIC
al materialelor de teatru folcloric din arhiva pe care am întemeiat observațiile acestei lucrări

Nr. crt.	Felul de teatru	Numărul de materiale pe județe									
		Bacău	Botoşani	Galați	Iași	Neamț	Suceava	Vaslui	Vrancea	Alte județe	Total
Alaiuri provenite din jocurile dramatice cu măşti de animale											
1	Capra	13	19	4	52	44	14	24	2	-	172
2	Cerbul	-	3	-	62	14	1	2	-	-	82
3	Ursul	7	13	-	22	45	10	13	-	-	110
4	Berbecii	-	-	-	7	1	-	-	-	-	8
5	Țapul	-	3	-	4	1	-	-	-	-	8
6	Boul	1	-	-	2	-	-	-	-	-	3
7	Calul	2	39	-	18	13	4	10	-	-	86
8	Cocostârcul	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
9	Păunul	-	-	-	2	-	1	-	-	-	3
10	Struțul	-	-	-	5	2	4	-	-	-	11
11	Vulturul	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
12	Găina	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
13	Porcul	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
14	Tigrul	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2
15	Leul	-	-	-	3	1	-	-	-	-	4
16	Elefantul	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
17	Girafa	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
18	Renul	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
19	Cimpanzeul	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
20	Turca	-	-		1	-	1	1	-	-	3
											500
Alaiuri provenite din jocurile dramatice cu reprezentări umane											
21	Anul Nou şi Anul Vechi	2	3	1	1	3	1	8	-	-	19

22	Moşnegii	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
23	Babele	-	-	-	-	1	1	-	-	-	2
24	Țiaganii, Ursarii; Bulibaşii, Caldararii	-	2	-	2	1	1	-	-	-	6
25	Mocănaşii	8	-	8	3	3	5	16	-	-	43
26	Jidanii	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
27	Harapii	-	-	-	1	2	1	2	-	-	6
28	Turcii	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
29	Sitarii	-	-	-	-	-	-	4	-	-	4
30	Bumbierii	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
31	Împărații	-	-	-	-	-	3-	-	-	-	3
32	Mazurii	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
33	Arnăuții	1	-	-	5	17	-	-	-	1	24
34	Pandurii	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
35	Roşiorii cu fete	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
36	Artiştii	-	-	-	-	3	-	-	-	-	3
37	Paianțele	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
38	Damele	-	1	-	1	-	2	10	-	-	14
39	Modurile	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
40	Moaştele	-	-	3	-	-	-	-	-	-	3
											136
Alaiuri provenite din evoluția unor datini şi practici rituale											
41	Vălăretul	-	-	-	-	-	-	14	-	-	14
42	Cârdul	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
43	Rând de flăcăi	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
44	Rând de fete	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
45	Joc de Anul Nou	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
46	Hora (națională)	-	1	-	-	4	-	-	-	-	5
47	Partia	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2

48	Pădurețul	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
49	Trupa	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2
50	Malanca	-	1	3	-	-	3	-	-	-	7
51	Globul	6	-	-	-	2	-	6	-	-	14
52	Nunta țărănească	-	9	-	22	-	1	-	-	-	32
53	Nunta țigănească	-	1	-	-	3	-	-	-	-	4
54	Nunta jidovească	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
											87
Teatrul folcloric de influență livrescă şi urbană (haiducesc şi hoțesc)											
55	Jianu	31	60	21	79	60	56	69	12	5	393
56	Haiducii	5	-	-	23	7	7	64	-	-	106
57	Bujor	6	22	-	37	36	14	4	-	-	119
58	Groza	1	2	-	10	3	1	2	-	-	19
59	Codreanu	1	1	-	-	-	1	-	-	-	3
60	Darie	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
61	Tudor	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2
62	Craiovean	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2
63	Radu	-	-	-	2	-	7	-	-	-	9
64	Piticii	-	-	-	-	-	5	-	-	-	5
65	Păunaş	-	-	-	5	4	-	-	-	-	10
66	Gruia lui Novac	-	25	-	3	-	6	-	-	-	34
67	Nițuleasa	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
68	Duca	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
69	Coroi	-	4	-	-	2	5	-	-	-	11
70	Terente	1	10	-	-	-	-	-	-	-	11
71	Călin	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
72	Roşu	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
73	Făgurel	-	3	-	-	-	-	-	-	-	3
74	Grigoraş	-	6	-	1	-	-	-	-	-	7
75	Merişor	-	2	-	2	-	1	-	-	-	5
76	Trandafir	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1

77	Palinciuc	-	3	-	-	-	2	-	-	-	5
78	Lucan	-	-	-	-	3	-	-	-	-	3
79	Munteanu şi Tomescu	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
80	Dragoş	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
81	Sămădău	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2
82	Şuhan	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
83	Dragomir	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2
84	Birligan	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
											760
Teatrul folcloric de origine livrescă sau urbană certă: cu subiecte istorice											
85	Înfrângerea lui Napoleon	-	-	-	3	-	-	-	-	-	3
86	Ştefan cel Mare	-	1	-	4	-	1	-	-	-	6
87	Brâncovenii	-	4	-	-	-	8	-	-	-	12
88	Căderea Plevnei sau Predarea lui Osman	-	-	-	1	6	-	-	-	-	7
89	Curcanii	-	1	-	-	-	1	-	-	-	2
90	Hora Unirii	-	-	-	-	3	-	-	-	-	3
91	Pacea	-	8	-	3	6	-	-	-	-	17
92	Căderea Berlinului	-	1	-	5	-	-	-	-	-	6
93	Cozan	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
											57
Cu subiecte legendare şi nuvelistice											
94	Voinic înflorit	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2
95	Voinicul munţilor	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
96	Zâna florilor	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1

97	Făt-Frumos	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2
98	Fata mării	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
99	Craii	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
100	Florile	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
101	Piesă	-	-	-	-	-	4	-	-	-	4
102	Piesă sanitară	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
103	Mircea şi Baiazid	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
104	Stejarul din Borzeşti	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
105	Movila lui Burcel	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
106	Barbu Lăutarul	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
107	Moş Crăciun	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2
108	Pomul	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
109	Pruncuşorul	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2
110	Irozii	-	3	-	6	8	2	-	-	1	19
											40
	Total										**1583**

LISTA MATERIALELOR DE TEATRU FOLCLORIC
din arhiva noastră existentă la Seminarul de Folclor al Facultății de Filologie a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iaşi

NOTĂ

Rubricile din dreptul fiecărui material indică:

- numărul curent;
- numărul de inventar (corespunzător dosarului în care se află materialul respectiv);
- satul (în paranteze: comuna) din care a fost cules materialul;
- numele şi prenumele culegătorului, după care urmează indicarea, prin prescurtări, a ocupației sale (ac - activist cultural, dc – director cămin cultural, prof – profesor, înv – învățător, pr – preot, fcț – funcționar, st – student la cursurile de zi, ff – student la cursurile fără frecvență, as – asistent, c.şt – cercetător ştiințific, el – elev);
- numele şi prenumele informatorilor, după care urmează vârsta;
- anul în care s-a făcut culegerea.

În unele cazuri, când materialele provin din aceeaşi localitate, se indică dacă diferă între ele prin: (Variantă).

Atunci când materialul este înregistrat pe bandă de magnetofon, la sfârşit se află indicația: (Bd).

În puținele situații când nu este indicat de culegător, cine anume a servit ca informator, ca şi în situația că lipsesc datele complete pentru o anume rubrică, am pus semnul: =

ALAIURI PROVENITE DIN JOCURILE DRAMATICE CU MĂŞTI ANIMALE

CAPRA

Judeţul Bacău

1. 1536 Climeşti (Bereşti – Bistriţa) – Tataru Vasile st. – Nanu Ion 14 – 1969 (Bd.)
2. 1105 Floreşti (Huruieşti) – Adăscăliţei Vasile – Munteanu Ionel 17 – 1968
3. 1475 Fundoaia (Huruieşti) – Petriman Elena f. f. – Bîrdan Gh. 20 – 1969
4. 1049 Grozeşti (Oituz) – Oancea Valeria f. f. – Caităr C. 53 – 1968
5. 185 Huruieşti – Paiu Veta f. f – Chelmu Ion 38 – 1968
6. 1520 Iteşti (Bereşti – Bistriţa) – Fotea Mircea as.., Tătaru Casile st., Bujor Maria st. – Ciubotaru Mihai 14 ş. a. – 1969 (Bd.)
7. 1001 Mânăstirea Caşin – Scînteie Vasile f. f. – Dima Romeo 14 – 1968
8. 507 Orăşa (Livezile) – CCP Bacău – Cristea Ştefan Radu 23 – 1966
9. 568 Parava – CCP Bacău – Răznoveanu Petrache 74 – 1966
10. 1204 Răchitoasa – Vararu Carmen Lenuţa el. – Ivaşcu Gheorghe 16 – 1965
11. 518 Scurta (Orbeni) – CCP Bacău – Melinte Vasile 66 – 1966
12. 518 Scurta (Orbeni) – CCP Bacău – Melinte Vasile 66 – 1966 (Variantă)
13. 1206 Spria de Jos (Satu Nou) – Păduraru Maria el. – Mierlan Costache 32 – 1965

Judeţul Botoşani

14. 1233 Băbiceni (Durneşti) – Bujor Maria st., Ştefan Ioan st. – Manolache Gheorghe 21, Cernăuţi Gheorghe – 1968 (Bd.)
15. 1311 Bodeasa (Săveni) – Ciubotaru Ion c. st., Ionescu Silvia st. – Marcu Dumitru 11, Ursaciuc Vasile 10 ş. a. – 1968 (Bd.)
16. 1229 Buhăceni (Truşeşti) – Bujor Maria st., Ştefan Ioan st. – Popovici Mihai 19, Muraru Gheorghe 19 ş. a. – 1968 (Bd.)
17. 834 Câmpeni (Prăjeni) – Adăscăliţei Vasile – Cojoreanu Constantin 19 ş. a. – 1968 (Bd.)
18. 604 Copalău – Iacob Maria f. f. – Zaharioaia Vasile 67 – 1967
19. 388 Cordun (Flămânzi) – Dănilă Natalia f. f. – = – 1967
20. 1252 Darabani – Fotea Mircea as.. – Dutcă Vasile 16 ş. a. – 1968 (Bd.)
21. 1281 Dimăcheni (Corlăţeni) – Adăscăliţei Vasile, Cireş Lucia c. st. – Poleac Vasile 14, Patronic Costică 14, Zaharia Mitică 14 ş. a. – 1968 (Bd.)
22. 1245 Dângeni – Iftinuţ Maria st., Ninu Cornel st. – Buliga Emil 13, Andrei Vasile 16 ş. a. – 1968 (Bd.)
23. 855 Flămânzi – Adăscăliţei Vasile, Bratu Lili st. – Weiner Gheorghe 20, Lişman Valentin 28 ş. a. – 1968 (Bd.)

24. 1095 Gorbăneşti – Amariei Maria f. f. – Saviciuc Ion 52, Roman Gheorghe 14 ş. a. – 1968
25. 1500 Gorbăneşti – Onofraş Valentina f. f. – = – 1969
26. 1308 Havârna – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st. – Ciocan Ilie 24, Adăscăliței Toader 16 ş. a. – 1968 (Bd.)
27. 643 Ionăşeni (Truşeşti) – Enea Liza f. f. – Pistol Ion 57 – 1967
28. 1523 Răchiți – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st. – Luchian Stelian 19, Tuță Dorel 30 ş. a. – 1968 (Bd.)
29. 1524 Şendriceni – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Cojocaru Ion 22, Mihăescu Constantin 20 ş. a. – 1968 (Bd.)
30. 1310 Ştiubeni – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st. – Valenciuc Marcel 14 ş. a. – 1968 (Bd.)
31. 1313 Tocileni (Stăuceni) – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st. – Drumaru Mihai 18 ş. a. – 1968 (Bd.)
32. 1280 Vlădeni (Corlățeni) – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Ciobanu Dumitru 16, Puşcaşu Georgel 16 ş. a. – 1968 (Bd.)

Județul Galați

33. 538 Cudalbi – Mihalache Ecaterina f. f. – = – 1966
34. 659 Cudalbi – Miron Petrina f. f. – = – 1967 (Variantă)
35. 65 Oarba (Tudor Vladimirescu) – Stroia Maria f. f. – Başa Gheorghe 20 – 1968
36. 548 Rogojeni – Banaga Dumitru f. f. – Crudu Mihai 25 – 1966

Județul Iaşi

37. 1371 Alexandru Ioan Cuza – Ciubotaru Ioan c. şt., Ionescu Silvia st. – Buhu Ion 45, Buhu Constantin 19, Prodan Dumitru 17 – 1969 (Bd.)
38. 836 Andrieşeni – Tataru Vasile st. – Rugină Adrian 16, Nichituş Toader 14 ş. a. – 1968 (Bd.)
39. 1192 Andrieşeni – Amariei Viorica f. f. – Gavriluță Mihai 15 ş. a. – 1968 (Variantă)
40. 304 – Balțați – Crihan Mihaela f. f. – Ciobanu Costache 76 – 1966
41. 728 Balțați – Doroftei Elena înv. – = – 1967
42. 819 Bivolari – Adăscăliței Vasile – Rusu Eeon 45, Roman Alexandru 50, Nechifor Mircea 19 ş. a. – 1968 (Bd.)
43. 959 Butea – Ciubotaru Ion c. şt., Ilie Luana st. – = – 1967 (Bd.)
44. 913 Ceplenița – Atanasiu Dumitru st. – Andronic Adrian 14, Andronic Traian 11 – 1967 (Bd.)
45. 1342 Chicerea (Tomeşti) – Fotea Mircea as. – Nani Eugen 16, Botez Vasile 16 ş. a. – 1969 (Bd.)
46. 1437 Conțeşti (Valea Seacă) – Simionovici Elena st. – Ababii Ion 13 – 1969 (Bd.)
47. 579 Covasna (Costuleni) – Pîrțac Marieta f. f. – Buruciuc Petru 15 – 1967

48. 690 Crucea (Lungani) – Preotu Maria f. f. – Apopii Toader 16, Botez Vasile 16 – 1967
49. 1015 Crucea (Lungani) – Ştirbei Elena f. f. – Simionescu Ioan 70 – 1968
50. 317 Cuza-Vodă (Vânători) – Morari Valeria f. f. – = – 1966
51. 466 Cuza-Vodă (Vânători) – Bărbieru Teodor f. f. – Gorovei Mihai 44 – 1967
52. 355 Drăguşeni (Şcheia) – Nonea Elena f. f. – = – 1966
53. 696 Goieşti (Lungani) – Brezeleanu Nicolaie dc. – Făinaru Gheorghe 75 – 1967
54. 1059 Grajduri – Ciubotaru Lucreția f. f. – Ciubotaru Constantin 14 – 1967
55. 1373 Hărmăneasa (Heleşteni) – Ciubotaru Ion – c. şt., Ionescu Silvia st. – Bortaş Viorel 18, Pavel Constantin 18 ş. a. – 1969 (Bd.)
56. 1369 Hărmăneasa-Marginea (Heleşteni) – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st. – Ilaşcă Vasile 20, Hamciuc Gheorghe 21 – 1969 (Bd.)
57. 960 Heci (Lespezi) – Ciubotaru Ion c. şt., Ilie Luana st. – = – 1967 (Bd.)
58. 703 Lungani – Matei Viorica dc. – Vornicu Toader – 1967
59. 958 Miroslovești – Ciubotaru Ion c. şt., Ilie Luana – = – 1967
60. 1362 Miroslovești – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Hogaş Mihai 13, Toma Dan 13, Păduraru Vasile 13 ş. a. – 1969 (Bd.)
61. 1362 Miroslovești – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Ciocoiu Ion 17, Mercuțan Mircea 16, Hogaş Gheorghe 18 ş. a. – 1969 (Variantă) (Bd.)
62. 1031 Mogoşeşti – Mănuță Constantin f. f. – = – 1968
63. 1031 Mogoşeşti – Mănuță Constantin f. f. – = – 1968 (Variantă)
64. 884 Moşna – Ninu Cornel st., Ispir Romel st. – = – 1967 (Bd.)
65. 714 Moțca – Rusu Traian dc. – Citec Gheorghe 56 – 1967
66. 869 Movileni (Heleşteni) – Atanasiu Dumitru st., Şuiu Rodica st., Simionovici Elena st. – Cărbune Mihai 17, Constantinescu Ion 16, Şerban Gheorghe 45 ş. a. – 1967 (Bd.)
67. 1351 Podu-Iloaiei – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Rusu Vasile 18, Dura Emil 14, Dumitriu Gheorghe 19 ş. a. – 1969 (Bd.)
68. 823 Popeşti – Brumă Aurel st., Cireş Lucia st. – = – 1968
69. 1347 Popeşti – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Ispir Costică 18, David Petru 18, Puşcaşu Ion 18 ş. a. – 1969 (Bd.)
70. 893 Plugari – Fotea Mircea as. – Grădinaru Gheorghe 17, Constantinescu Ion 16 ş. a. – 1968 (Bd.)
71. 750 Răducăneni – CCP Iaşi – = – 1967
72. 985 Răducăneni – Antonescu Stela st., Ninu Cornel st., Ispir Romel st. – Bulai Dumitru 23 ş. a. – 1967 (Bd.)
73. 858 Rediu-Aldei (Aroneanu) – Adăscăliței Vasile – Mihai Vasile 17, Todirică Constantin 20, Ostrovanu Vasile 18 ş. a. – 1968

74. 1343 Rediu-Aldei (Aroneanu) – Fotea Mircea as.. – Enea Viorel 16, Ostrovanu Constantin 17 ş. a. – 1969 (Bd.)
75. 1333 Roşdani (Trifeşti) – Tataru Vasile st., Iftinuț Maria st. – Căpşună Petru 18, Ciubotaru Vasile ş. a. – 1969 (Bd.)
76. 1354 Sirețel – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Buhnici Neculai 17, Partizon Dumitru 16, Acasandrei Gheorghe 17 – 1969 (Bd.)
77. 1514 Slobozia (Schitu Duca) – Gavriluță Elena f. f. – = – 1968
78. 234 Slobozia (Voineşti) – Zota Ion f. f. – Marțian Ion 16 – 1965
79. 1070 – Şcheia – Năstase Mihai f. f. – Vieru Ilie 18 – 1968
80. 876 Şerbeşti (Ciorteşti) – Atanasiu Dumitru st., Cireş Lucia st., Tataru Vasile st. – Andrei Gheorghe 17, Dorneanu Gheorghe 17 ş. a. – 1967 (Bd.)
81. 262 Tansa – Spiridon Maria f. f. – Mocanu Ion 62 – 1965
82. 1445 Topile (Valea Seacă) – Simionovici Elena st. – Ilade Mircea 16 – 1969 (Bd.)
83. 989 Trifeşti – Atanasiu Dumitru st., Ninu Cornel st. – Matei Petru 31, Munteanu Mihai 18, Grădinaru Vasile 19 ş. a. – 1968 (Bd.)
84. 1428 Valea Seacă – Simionovici Elena st. – Cantore Mihai 12 – 1969 (Bd.)
85. 814 Victoria – Adăscăliței Vasile – Ungureanu Dumitru 20, Poncu Dumitru 20 ş. a. – 1968 (Bd.)
86. 957 Vânătorii – Ciubotaru Ion c. şt., Ilie Luana st. – = – 1967 (Bd.)
87. 1452 Vlădeni – Sitaru Angela prof. – = – 1969
88. 817 Voineşti – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia st., Brumă Aurel st. ş. a. – Gheorgheasa Mihai ş. a. – 1968 (Bd.)

Județul Neamț

89. 1226 Agârcia (Viişoara) – Adăscăliței Vasile – = – 1968 (Bd.)
90. 283 Bicazul Ardelean – Pruşu Laura f. f. – Caia Gheorghe 39 – 1966
91. 343 Boboteni (Hangu) – Ursache Viorica f. f. – Bistriceanu Constantin 42 – 1966
92. 1129 Borleşti – Atanasiu Dumitru, Mancaş Angela, Iftinuț Maria st. – Săpunaru Lazăr 16 ş. a. – 1968 (Bd.)
93. 1120 Boteşti – Guranda Cornelia st., Cireş Lucia st., Spînu Mihai st. – Curpăn Veniamin 13 ş. a. – 1968 (Bd.)
94. 1512 Buruieneşti (Doljeşti) – Fetoiu Constanța f. f. – Mihai Ion – 1969
95. 1126 Căciuleşti (Girov) – Spînu Mihai st., Bujor Maria st., Simionovici Elena st. – Apetroaie Ion 59 ş. a. – 1968 (Bd.)
96. 1142 Căşăria (Dobreni) – Tataru Vasile st., Ionescu Silvia st., Şuiu Rodica st. – Dominte Maria 30 ş. a. – 1968 (Bd.)
97. 175 Costişa – Manolache Florea f. f. – Caia Vladimir 19 – 1964
98. 792 Davideni (Țibucani) – Atanasiu Dumitru st., Apage Larisa st. ş. a. – Foca Stelică ş. a. – 1967 (Bd.)

99. 1143 Dochia (Girov) – Tataru Vasile st., Şuiu Rodica st., Guranda Cornelia st. – Lupu Ionel 13 ş. a. – 1968 (Bd.)
100. 1143 Dochia (Girov) – Tataru Vasile st., Şuiu Rodica st., Guranda Cornelia st. – Avram Ion 67 – 1968 (Variantă) (Bd.)
101. 1116 Doina (Girov) – Ştefan Ioan st., Tataru Vasile st. – Vîrlan Vasile 12 ş. a. – 1968 (Bd.)
102. 1159 Doljeşti – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st., Bujor Maria st. – Mihai Gheorghe 22, Maxim Constantin 23 ş. a. – 1968 (Bd.)
103. 793 Drăgăneşti – Bochiş Petre st., Popa Ioan st. – Sandovici Popescu Neculai 15 – 1967 (Bd.)
104. 827 Giurgeni (Valea Ursului) – Adăscăliţei Vasile, Coman Zamfira st. – Pînzaru Gheorghe 19 ş. a. – 1968 (Bd.)
105. 1117 Hociungi (Moldoveni) – Fotea Mircea as. – Ciocan Vasile 15 – 1968 (Bd.)
106. 1195 Izvorul Muntelui – Bucur Laura f. f. – = – 1968
107. 932 Lunca (Vânătorii Neamţ) – Ciubotaru Ion mz. – 1966 (Bd.)
108. 1153 Mastacan (Dragomireşti) – Adăscăliţei Vasile, Bujor Maria st. – Dobreanu Vasile 38, Dobreanu Aurel ş. a. – 1968 (Bd.)
109. 1209 Mădei (Borda) – Bondor Gheorghe st. – proprie practică – 1964
110. 1136 Neagra (Taşca) – Antonescu Steliana st., Tataru Vasile st. – Bogdan Toader 18 ş. a. – 1968 (Bd.)
111. 204 Nemţişor (Vânătorii Neamţ) – Cozma Teodora f. f. – Popa Neculai 48 – 1965
112. 785 Oglinzi (Răuceşti) – Atanasiu Dumitru st., Cireş Lucia st., Ninu Cornel st., Simota Algeria ş. a. – Craiu Gheorghe 27, Filip Vasile ş. a. – 1967 (Bd.)
113. 784 Păstrăveni – Cireş Lucia st. – Nenica Vasile 30 – 1967
114. 161 Plăieşu (Timişeşti) – Hîra Alexandrina f. f. – = – 1965
115. 791 Poieni (Valea Albă) – Fotea Mircea as., Bostan Viorica st., Cojocaru Enăchiţa st. – Livadaru Vasile 15 ş. a. – 1967 (Bd.)
116. 1028 Preoteşti (Timişeşti) – Pagu Elena f. f. – Popuşoi Gavril 59 – 1968
117. 455 Preoteşti (Timişeşti) – Isaic Elena f. f. – Stoica Vasile 48 – 1967
118. 1113 Români – Ninu Cornel st., Ilie Luana st., Dămoc Ioan st. – Nahoi Jenică 73 – 1968 (Bd.)
119. 789 Sabasa (Borca) – Adăscăliţei Vasile, Cireş Lucia, Ispir Romel ş. a. – Dobrin Vasile 17, Ţuţuianu Vasile 20 ş. a. – 1967 (Bd.)
120. 435 Săbăoani – CCP Bacău – Antoci Aurel, Robu Laurenţiu – 1966
121. 1133 Săbăoani – Ispir Romel st., Dămoc Ioan st., Iftinuţ Maria st. – Robu Ionel 15 ş. a. – 1968 – (Variantă) (Bd.)
122. 335 Şoimăreşti – Tărăboanţă Maria f. f. – Tărăboanţă Pavel 26 – 1966
123. 794 Şoimăreşti – Popa Ioan st., Bochiş Petre ş. a. – Enache Vasile 18 ş. a. – 1967 (Bd.)

124. 1137 Tarcău – Ninu Cornel st., Şuiu Rodica st., Răileanu Adriana st. – Domnescu Mircea 21 – 1968 (Bd.)
125. 1137 Tarcău – Ninu Cornel st., Şuiu Rodica st., Răileanu Adriana st. – Cojocaru Dumitru 38 – 1968 (Variantă) (Bd.)
126. 1016 Timişeşti – Bulat Doina f. f. – Grosu Traian 18 – 1968
127. 1221 Tupilați – Ciubotaru Ioan c. şt., Ionescu Silvia st., Bujor Maria st. – Manea Nicolaie 44 – 1968
128. 1403 Tupilați – Adăscăliței Vasile, Ciubotaru Ion c. şt. – Fighiroaie Mircea 16, Nacu Vasile 16 ş. a. – 1968 (Bd.)
129. 961 Valea Enei (Oniceni) – Ciubotaru Ion mz., Ilie Luana st. – 1968 (Bd.)
130. 1140 Văleni (Boteşti) – Cireş Lucia st., Spînu Mihai st., Guranda Cornelia st. – Hăisan Andrei 36 – 1968 (Bd.)
131. 1361 Verşeni (Tupilați) – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Moisă Gheorghe 24, Pîrlea Vasile 23, Ungureanu Enache 26 – 1969 (Bd.)
132. Vânătorii Neamț – Ispir Romel st. – Şerban Vasile 17 – 1967

Județul Suceava

133. 342 Brăieşti (Cornu Luncii) – Tănase Gavril f. f. – Buta Dumitru 27 – 1966
134. 397 Brăieşti (Cornu Luncii) – Tănase Mărioara f. f. – Holip Silvestru 47 – 1967 (Variantă)
135. 417 Broşteni – Dumitrescu Ioan dc. – Cioată Vasile 40 – 1966
136. 1418 Câmpulung-Moldovenesc – Maricari Vasile f. f. – = – 1968
137. 448 Dolheştii Mici – Iacob I. a.c. – Rotaru Simion – 1966
138. 468 Drăguşeni – Iftinuț Maria st. – Barban Vasile 53 – 1965
139. 468 Drăguşeni – Iftinuț Maria st. – Grosu Gheorghe – 1965 (Variantă)
140. 468 Drăguşeni – Iftinuț Maria st. – Stoleru Petru 15 – 1965 (Variantă)
141. 934 drăguşeni – Iftinuț Maria st. – Vartolomei Vasile 28 – 1967 (Variantă) (Bd.)
142. 411 Frumosul – Tăbăcaru Rodica f. f. – Niga Viorel 22 – 1967
143. 229 Horodniceni – Zaharescu Constanța f. f. – Jorea Saveta 70 – 1965
144. 1014 Mălini – Paraschiv Elena f. f. – Moraru Gheorghe 49, Plăcintă Vasile 65 – 1968
145. 520 Moara – Blîndu Traian fcț .– Budurovici Aurel 20 – 1967
146. 470 Oniceni – Iftinuț Maria st. – Suciu Vasile 1965

Județul Vaslui

147. 903 Arsura – Fotea Mircea as. – = –1967 (Bd.)
148. 749 Banca – Tîrziman Constantin dc. – Stavăr Spiru, Iftodi Dumitru – 1967
149. 906 Berezeni – Bîrgăoanu Elena st., Manea Nicolaie st., Nițu Ioan st. – Streche Dumitru 19, Călin Vasile 20 ş. a. – 1967 (Bd.)
150. 849 Bogdănița – Antonescu Stela st., Ispir Romel st. – = – 1967 (Bd.)

151. 1495 Broşteni (Ivăneşti) – Hulpan Viorica f. f. – Calinciuc Costache 65 – 1969
152. 748 Buda – Păduraru Toader dc. – Simion Pahome, Maftei Neculai ş. a. – 1967
153. 712 Coroieşti (Bogdănița) – Maluş Maria dc. – Parfene Ioan, Parfene Victor ş. a. – 1967
154. 1468 Cozmeşti (Deleşti) – Rîpă Tudora f. f. – Popovici Gheorghe – 1969
155. 753 Dragalina – Petcu Aristide dc. – Aramă Gheorghe 68 ş. a. – 1967
156. 1396 Fâstâci – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – = –
157. 208 Fâstâci – Postolache Petru Speranța f. f. – Roşu Vasile 39 – 1965
158. 1082 Giurgeşti (Tătărăni) – Moşu Maria f. f. – Gaiță Vasile 15 – 1968
159. 897 Grumezoaia – Manea Nicolaie st., Nițu Ioan st ş. a. – Iliescu Vasile ş. a. – 1968 (Bd.)
160. 851 Ibăneşti – Ispir Romel st., Antonescu Steliana st. – = – 1967 (Bd.)
161. 710 Mireni – Dorobăț Ortansa dc. – Groncea Vasile, Frangolea Ion – 1967
162. 745 Mitoc (Banca) – Focşa Nicolaie dc. – Onofrei Vasile – 1967
163. 826 Rebricea – Adăscăliței Vasile – Ciureanu Constantin 21, Bobu Ion 14, Amăriuței Ion 19 ş. a. – 1968
164. 1485 Sălceni – Bichilie Eugenia f. f. – Popa Balaşa 69 – 1969
165. 887 Ştioborăni (Soleşti) – Fotea Mircea as. – Ciobanu Constantin, Ciobanu Traian ş. a. – 1967 (Bd.)
166. 845 Tătărăni – Bujor Maria st., Ivan Margareta st. – Sîrghie Gheorghe 52, Ciobanu Nechifor 35 ş. a. – 1967 (Bd.)
167. 242 Țifeşti (Iana) – Nane Axinia f. f. – = – 1965
168. 471 Valea Bosiei (Tătărăni) – Popa Emilia – Pandelea Neculai 19 – 1965
169. 905 Vetrişoaia – Manea Nicolaie st., Nițu Ioan st., Bîrgăoanu Elena st. – Hurmuzache Ion 25, Hurmuzache Alexandru 15 ş. a. – 1967 (Bd.)
170. 933 Vutcani – Manea Nicolaie st., Bîrgăoanu Elena st., Nițu Ioan st. – Cristea Anghel 17, Stoica Dumitru 16 ş. a. – 1968 (Bd.)

Județul Vrancea

171. 510 Ploscuțeni – CCP Bacău – Iacob Costică 60 – 1966
172. 1287 Soveja – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Pogan Ion 65 – 1968 (Bd.)

CERBUL

Județul Botoşani

173. 1258 Conceşti – Fotea Mircea as. – Afloarei Aurel 18, Muraru Dumitru 18 – 1968 (Bd.)
174. 643 Ionăşeni (Truşeşti) – Enea Liza f. f. – Sandu Dumitru 45 – 1967
175. 1179 Ionăşeni (Truşeşti) – Bejenaru Vladimir ac. – Guciu Gheorghe 18 – 1968 (Variantă)

Județul Iași

176. 1379 Alexandru Ioan Cuza – Ciubotaru Ion c. șt., Ionescu Silvia st. – Dănilă Gheorghe 17, Dănilă Constantin 15, Găinaru Pavel 16 – 1969 (Bd.)
177. 914 Balş (Cucuteni) – Atanasiu Dumitru st. – = – 1968 (Bd.)
178. 304 Balțați – Crihan Mihaela f. f. – Ciobanu Costache 76 – 1966
179. 709 Balțați – CCP Iași – = – 1967 (Variantă)
180. 1366 Bădeni (Scobinți) – Ciubotaru Ion c. șt. – Matei Dumitru 20, Vatamanu Mihai 20 ș. a. – 1969 (Bd.)
181. 368 Băiceni (Cucuteni) – Popa Maria f. f. – Perju Marcel 24 – 1967
182. 924 Băiceni (Cucuteni) – Adăscăliței Vasile, Eftimie Tanțy st. – Burlui Constantin 23, Țoțoi Mihai 23 ș. a. – 1967 (Bd.)
183. 681 Băiceni (Todirești) – Ungureanu Corneliu dc. – Pascal Neculai 20, Iacob Constantin 19 ș. a. – 1967
184. 1073 Băiceni (Todirești) – Atanasiu Dumitru st., Șuiu Rodica st., Simionovici Elena st. – Pascal Mihai, Iacob Constantin – 1967 (Bd.)
185. 923 Bărbătești (Cucuteni) – Adăscăliței Vasile, Eftimie Tanțy st. – Damian Toader 23, Rusu Costică ș. a. – 1967 (Bd.)
186. 580 Belcești – Muraraşu Elena f. f. – Roman Ion 18 – 1967
187. 926 Buznea (Târgu-Frumos) – Adăscăliței Vasile, Eftimie Tanțy st. – Hărătău Gheorghe 20, Cucinschi Mircea 20 ș. a. – 1967 (Bd.)
188. 1358 Conțești (Valea Seacă) – Adăscăliței Vasile, Cireș Lucia c. șt. – Bouaru Mihai 13, Costan Ion 14, Miron Vasile 15 ș. a. – 1969 (Bd.)
189. 1440 Conțești (Valea Seacă) – Simionovici Elena st. – Guduroi Vasile 15, Nistor Neculai 26 ș. a. – 1969 (Bd.)
190. 680 Costești – Tofan Vladimir dc. – Bivol Mihai – 1967
191. 945 Cotnari – Ciubotaru Ion mz, Ilie Luana st. – = – 1967
192. 1383 Cotnari – Enăchescu Alexandru ac. – = – 1968 (Variantă)
193. 944 Cristești – Ciubotaru Ion mz., Ilie Luana st. – = – 1967 (Bd.)
194. 690 Crucea (Lungani) – Preotu Maria dc. – Vartic Ion 25, Grigoraș Nicolaie 19 ș. a. – 1967
195. 1015 Crucea (Lungani) – Știrbei Elena f. f. – Simionescu Ion 70 – 1968 (Variantă)
196. 759 Cucuteni (Lețcani) – Ciumașu Dumitru f. f. – = – 1967
197. 810 Epureni – Adăscăliței Vasile – Pantalon Gheorghe 20, Cojocaru Dumitru 16 ș. a. – 1968 (Bd.)
198. 810 Epureni – Adăscăliței Vasile – Zaharia Mihai 16, Ciubăr Valentin 18 ș. a. – 1968 (Variantă) (Bd.)
199. 925 Gănești (Târgu-Frumos) – Adăscăliței Vasile, Eftimie Tanțy st. – Hariga Ion 18, Mihai Costache ș. a. – 1967 (Bd.)
200. 1088 Giurgești – Hohan Paraschiva f. f. – = – 1968
201. 696 Goiești (Lungani) – Brezuleanu Nicolaie dc. – Făinaru Gheorghe 35 – 1967

202. 701 Hălăuceşti – Buduroi Nicolaie dc. – Blăjuț Mihai – 1967
203. 872 Hărmăneşti – Atanasiu Dumitru st., Simionovici Elena st., Şuiu Rodica st. – Bîrladu Vasile, Radu Constantin ş. a. – 1967 (Bd.)
204. 1349 Lețcani – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Rudac Vasile 14, Chimița Constantin 16, Sîrghie Dumitru 16 – 1969 (Bd.)
205. 928 Lungani – Adăscăliței Vasile, Eftimie Tanțy st. – Răileanu Ştefan 16, Rotaru Neculai 16 ş. a. – 1967 (Bd.)
206. 987 Mirceşti – Şuiu Rodica, Simota Algeria, Manea Nicolaie st. – Anica Mihai 16, Florea Anton 16 ş. a. – 1967 (Bd.)
207. 1053 Mirceşti – Ghelbere Ancuța f. f. – Bejenaru Vasile 16 ş. a. – 1968 (Variantă)
208. 1328 – Miroslovești – Hopu Lucia c. şt., Huiban Constanța c. şt. – Albu Dan 13, Postolache Petre 14 ş. a. – 1969 (Bd.)
209. 901 Mogoşeşti – Şuiu Rodica st., Simota Algeria st., Manea Nicolaie st. – Rusu Vorgil 26, Stana Neculai 18, Dominte Gherasim 26 -1967 (Bd.)
210. 1367 Mogoşeşti – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st. – Ciobanu Gheorghe 23, Dominte Gherasim 27, Pavel Alexandru 28 ş. a. – 1969 (Bd.)
211. 488 Moțca – Dăscălița Ion fcț – proprie cunoaştere – 1962
212. 725 Moțca – Rusu Traian dc. – Sodomu Vasile 22 – 1967
213. 947 Moțca – Ciubotaru Ion mz., Ilie Luana st. – = – 1967 (Variantă) (Bd.)
214. 873 Movileni (Heleşteni) – Atanasiu Dumitru st., Simionovici Elena st., Şuiu Rodica st. – Ursu Gheorghe 20, Cărbune Teodor 26 ş. a. – 1967 (Bd.)
215. 1374 Movileni (Heleşteni) – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu silvia st. – Vieru Vasile 17, Cărbune Ion 16, Harmanda Virgil 17 ş. a. – 1969 (Variantă) (Bd.)
216. 868 Oboroceni (Heleşteni) – Atanasiu Dumitru st., Şuiu Rodica st., Simionovici Vasile 18, Cozma Petre 22 ş. a. – 1967(Bd.)
217. 1368 Oboroceni (Heleşteni) – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st. – Prodan Gheorghe 13, Prisăcaru Aurel 13, Pavel Ştefan 16 ş. a. – 1969 (Variantă) (Bd.)
218. 830 Oneşti (Plugari) – Adăscăliței Vasile, Guranda Cornelia st. – = – 1968 (Bd.)
219. 927 Pietrişul de Sus (Costeşti) – Adăscăliței Vasile, Eftimie Tanțy st. – Ipate Aurel, Secară Constantin ş. a. – 1967 (Bd.)
220. 894 Plugari – Fotea Mircea as. – Dragea Constantin 18 ş. a. – 1968 (Bd.)
221. 688 Podişul (Balțați) – Palade Gheorghe dc. – Timofte Petru 18 – 1967
222. 1365 Podu-Iloaiei – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Butnaru Tică 19, Mămăligă Aurel 18, Irimia Dumitru 20 – 1969 (Bd.)

223. 693 Rediu (Ruginoasa) – CCP Iaşi – = – 1967
224. 946 Sirețel - Ciubotaru Ion mz., Ilie Luana st. – = – 1967
225. 1350 Scobîlțeni – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Aruştei Constantin 22, Corban Ion 19 ş. a. – 1969 (Bd.)
226. 1364 Scobîlțeni – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Vițelaru Gheorghe 17, Ghiță Ştefan 16 ş. a. – 1969 (Variantă) (Bd.)
227. 1012 Sârca Nouă (Balş) – Chichirău Ion f. f. – Mercaş Ion 52 – 1968
228. 910 Spinoasa (Erbiceni) – Atanasiu Dumitru st. – Tabarcea Constantin 16, Nădejde Gheorghe 15 ş. a. – 1967 (Bd.)
229. 978 Stroieşti (Todireşti) – Atanasiu Dumitru st., Şuiu Rodica st., Simionovici Elena st. – = – 1967 (Bd.)
230. 875 Şerbeşti (Ciorteşti) – Atanasiu Dumitru st., Cireş Lucia st., Tataru Vasile st. – Tiron Ion 15, Tanase Neculai 17 ş. a. – 1967 (Bd.)
231. 685 Tătătruşi – Tanasă Vasile dc. – = – 1967
232. 739 Valea Oilor (Balțați) – Duşcă Elena dc. – Grădinaru Neculai 39 – 1967
233. 184 Valea Oilor (Balțați) – Duşcă Elena f. f. – = – 1965 (Variantă)
234. 1427 Valea Seacă – Simionovici Elena st. – Bostan Ion 16 – 1969 (Bd.)
235. 1432 Valea Seacă – Simionovici Elena st. – Marcu Ion 19 – 1969 (Bd.) (Variantă)
236. 1332 Vlădeni – Iftinuț Maria st., Tataru Vasile st. – Nechifor Ion 15, Rotaru Vasile 17 – 1969 (Bd.)
237. 1452 Vlădeni – Sitaru Angela prof. – Faca I. – 1969 (Variantă)

Județul Neamț

238. 1109 Bîra – Atanasiu Dumitru st., Antonescu Steliana st., Bratu Lina st. – Străjeru Dionisie 18 ş. a. – 1968 (Bd.)
239. 1205 Bîra – Străjeru Filoteia f. f. – = – 1968
240. 564 Doljeşti – Mărgineanu Vasile dc. – Niță Constantin ş. a. – 1966
241. 1122 Gherăieşti – Cireş Lucia st., Guranda Cornelia st., Spînu Mihai st. – Enăşoaia Iosif 16 – 1968 (Bd.)
242. 1117 Hociungi (Moldoveni) – Fotea Mircea as. – Ciocan Constantin 17 – ş. a. – 1968 (Bd.)
243. 1207 Hociungi (Moldoveni) – Puiu Elena el. – = – 1964
244. 1121 Nisiporeşti (Boteşti) – Cireş Lucia st., Guranda Cornelia st., Spînu Mihai st. – Balş Petru 16, Sandor Aurel 15 ş. a. – 1968 (Bd.)
245. 1477 Rediu (Bîra) – Loghin Maria f. f. – = – 1969
246. 1020 Stănița – Țibu Mariana Luminița f. f. – Lițcanu Vasile 40 – 1968
247. 588 Veja (Stănița) – Iacob Olga f. f. – Todireanu Gheorghe 60 – 1967
248. 1157 Verşani (Tupilați) – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st., Bujor Maria st. – Doljescu Culiță 16, Fieraru Constantin 16 – 1968 (Bd.)
249. 1217 Tupilați – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st., Bujor Maria st. – Manea Neculai 44 – 1968

250. 1400 Tupilați – Adăscăliței Vasile, Ciubotaru Ion c. șt. – Curcan Ion 14, Marangoci Ion 11 ș. a. – 1968 (Bd.)
251. 1401 Tupilață – Adăscăliței Vasile, Ciubotaru Ion c. șt. – Negură Ion 16, Papură Nicolaie 13 ș. a. – 1968 (Bd.) (Variantă)

Județul Suceava

252. 470 Oniceni (Forăşti) – Iftinuț Maria st. – Pandelea Neculai 19 – 1965

Județul Vaslui

253. 1026 Bîrlăteşti (Şuletea) – Păsărică Ana f. f. – Chiriac Ecaterina – 1968
254. 889 Mânjeşti (Muntenii de Jos) – Fotea Mircea as., Ştefan Ioan st., Fădur Aurelia st. – Grigoraş Ioan 22, Amăriuței Vasile 21 ș. a. – 1967 (Bd.)

URSUL

Județul Bacău

255. 503 Dofteana – CCP – Bacău – Savin Neculai 47 – 1966
256. 1208 Goioasa – Ciubotaru Ion mz – = – 1965
257. 1518 Iteşti (Bereşti – Bistrița) – Fotea Mircea as.., Tataru Vasilest, Bujor Maria st. – Lescanu Vasile 68 – 1969 (Bd.)
258. 247 Lehancea – Obreja Gheorghe f. f. – Secară Neculai 854 – 1965
259. 1001 Mânăstirea Caşin – Scînteie Vasile f. f. – Moraru Gheorghe 14 – 1968
260. 428 Palanca – CCP Bacău – = – 1966
261. 535 Palanca – CCP Bacău – = – 1966 (Variantă)

Județul Botoşani

262. 1303 Avrămeni – Atanasiu Dumitru st., Hopu Lucia c. şt. – Nehlei Constantin 47 – 1968 (Bd.)
263. 1213 Băbiceni (Dorneşti) – Bujor Maria st., Ştefan Ioan st. – Mocanu Elena 45 – 1968 (Bd.)
264. 1265 Comăneşti (Suharău) – Fotea Mircea as.. – Acurmuloaie Pintilie 36, Angheluş Vasile 46 – 1968 (Bd.)
265. 1243 Coşula – Ninu Cornel st., Iftinuț Maria st. – Murgu Costică 18, Chindriş Ion 18 ş. a. – 1968 (Bd.)
266. 604 Copalău – Iacob Maria f. f. – Huştiuc Ilie 75 – 1967
267. 1241 Cristeşti – Ninu Cornel st., Iftinuț Maria st. – Aanei Constantin 20, Cârlan Gheorghe 47 – 1968 (Bd.)
268. 1260 Movileni (Conceşti) – Fotea Mircea as.. – Apachiței Vasile 20 ş. a. – 1968 (Bd.)
269. 1250 Murguța (Dobârceni) – Iftinuț Maria st., Ninu Cornel st. – Lomoş Vasile 19, Stoleru Petru 24 ş. a. – 11968 (Bd.)
270. 1274 Păltiniş – Simionovici Elena st., Ştefan Ioan st. – Chirilă Ilie 60 – 1968 (Bd.)

271. 639 Prisăcani (Nicolaie Bălcescu) – Coşofreț Mircea f. f. – Bejan Dumitru 16 – 1966
272. 1276 Slobozia (Broscăuți) – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Plugaru Ion 46, Vrăjitoru Constantin 35 – 1968 (Bd.)
273. 1284 Stînceşti (Mihai Eminescu) – Tataru Vasile st., Huiban Constanța c. şt. – Sandu Anton, Tudose Valerică – 1968 (Bd.)
274. 1268 Viişoara (Păltiniş) – Simionovici Elena st., Ştefan Ioan st. – Grădinaru Gheorghe 35, Şipoş Vasile 44 – 1968 (Bd.)

Județul Iaşi

275. 304 Balțați – Crihan Mihaela f. f. – Ciobanu Costache 76 – 1966
276. 951 Buftea – Ciubotaru Ion mz., Ilie Luana st. – = – 1967(Bd.)
277. 1378 Buftea – Ciubotaru Ion c. st., Ionescu Silvia st. – Didei Aurel 16 ş. a. – 1969 (Variantă) (Bd.)
278. 776 Grajduri – Tanasă Elena dc. – Lozbă Paul – 1967
279. 1372 Heleşteni – Ciubotaru Ion c. şt.,Ionescu Silvia st. – Voinea Gelu 12, Tudor Marcel 12 ş. a. – 1969 (Bd.)
280. 949 Homița (Cristeşti) – Ciubotaru Ion mz, Ilie Luana st. – Grigore Nicolaie 16 ş. a. – 1967 (Bd.)
281. 734 Homița (Cristeşti) – Moldovan Maria dc. – Apetrei Vasile, Niculeasa Gelu ş. a. – 1967 (Variantă)
282. 1346 Lețcani Adascăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Mihai Ion, Pintiliuc Manole 16, Turcu Toader 15 ş. a. – 1969 (Bd.)
283. 266 Lungani – Vulpe Cornelia f. f. – Simionovici Elisabeta 75 – 1965
284. 824 Obrijăni (Popeşti) – Brumă Aurel st., Cireş Licia st. – Vîrcău Vasile 19, Balan Vasile 17 ş. a. – 1968 (Bd.)
285. 950 Poiana Mânăstirii (Țibana) – Ciubotaru Ion mz., Ilie Luana st. – = – 1967 (Bd.)
286. 727 Rediu (Ruginoasa) – CCP Iaşi – = – 1967
287. 948 Sirețel – Ciubotaru Ion mz, Ilie Luana st. – = – 1967 (Bd)
288. 1355 Sirețel – Adăscăliței Vasile, Cireş Luana c. şt. – Vengher Vasile 16, Coştei Vasile 18 – 1969 (Bd.)
289. 234 Slobozia (Voineşti) – Zota Ioan f. f. – Marțian Ion 16 – 1965
290. 879 Şerbeşti (Ciorteşti) – Atanasiu Dumitru st., Cireş Lucia st., Tataru Vasile st. – Irimia Simion 14, Pintilie Ion 14 ş. a. – 1967 (Bd.)
291. 382 Tansa – Spiridon Anica f. f. – Dascălu Dumitru 65 – 1967
292. 730 Trifeşti – Mardare Gheorghe dc. – Țugui Mihai 51 – 1967
293. 988 Trifeşti – Atanasiu Dumitru st., Nicu Cornel st. – Harabagiu Ioan 17 ş. a. – 1968 (Bd.)
294. 1339 Tungujei – Fotea Mircea as., Copilău Cristache st. – Sîrghie Ion 17, Sîrghie Viorel 17 ş. a. – 1969 (Bd.)
295. 1338 Voineşti – Fotea Mircea as.. – Alexa Constantin 19, Dobreanu Mihai 19 ş. a. – 1969 (Bd.)

296. 184 Valea Seacă (Valea Oilor – Balțați) – Duşcă Elena dc. – = – 1967

Județul Neamț

297. 804 Agapia – Brumă Aurel st. – Iacob Gheorghe 22 – 1967
298. 1469 Bărcăneşti (Cândeşti) – Resteu Elena f. f. – NistorAlexandru 64 – 1969
299. 1134 Bârgăoani – Fotea Mircea as., Gavrilovici Dan st., Mancaş Angela st ş. a. – Mihăilă Petru 54 ş. a. – 1968 (Bd.)
300. 1512 Buruieneşti (Doljeşti) – Fetoiu Constanța f. f. – Mihai Ioan – 1969
301. 1128 Butnăreşti (Secuieni) – Şuiu Rodica st., Mancaş Angela st., Tataru Vasile st. – Sturzu Ion 23 – 1968 (Bd.)
302. 1128 Butnăreşti (Secuieni) – Şuiu Rodica st., Mancaş Angela st., Tataru Vasile st. – Niță Constantin 65 – 1968 (Variantă) (Bd.)
303. 1138 Cazaci (Tarcău) – Răileanu Adriana st., Ninu Cornel st., Şuiu Rodica st. – = – 1968 (Bd)
304. 1142 Căşăria (Dobreni) – Şuiu Rodica st., Tataru Vasile st., Ionescu Silvia st. – Dominte Constantin 32 – 1968 (Bd.)
305. 783 Ceahlăul – Ciubotaru Ion mz – Năstase Ioachim 1 – 1967 (Bd.)
306. 1119 Cârligi (Ştefan cel Mare) – Ninu Cornel st. ş. a. – Iordache Dan 66 – 1968 (Bd.)
307. 1119 Cârligi (Ştefan cel Mare) – Ninu Cornel st., Guranda Cornelia st. ş. a. – Iordache Dan 66 – 1968 (Variantă) (Bd.)
308. 803 Davideni (Țibucani) – Atanasiu Dumitru ş. a. – Rînja Ion 18 – 1967 (Bd.)
309. 1143 Dochia (Girov) – Ştefan Ioan st., Tataru Vasile, Guranda Cornelia st. – Barna Constantin 46 – 1968 (Bd.)
310. 1143 Dochia (Girov) – Ştefan Ioan st., Tataru Vasile, Guranda Cornelia st. – Florea Mihai 34 – 1968 (Variantă) (Bd.)
311. 1116 Doina (Girov) – Ştefan Ioan st. ş. a. – = – 1968 (Bd.)
312. 1159 Doljeşti – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st., Bujor Maria st. – Mihai Gheorghe 22 – 1968 (Bd.)
313. 1141 Dulceşti – Ninu Cornel st., Simionovici Elena st. – = – 1968
314. 806 Drăgăneşti – Bochiş Petre st., Popa Ioan st., Iftinuț Maria st., Vicu Niculina st. – Găluşcă Ion 15, Snadovici Popescu Neculai 16 – 1967
315. 1117 Hociungi (Moldoveni) – Fotea Mircea as. – Bontaş Gheorhe 20 – 1968 (Bd.)
316. 782 Humuleştii Noi – Cireş Lucia st. – Niță Vasile 16 – 1967
317. 802 Humuleştii Noi – Brumă Aurel st. – Şorici Ion 32, Niță Vasile 16 – 1967 (Variantă)
318. 1195 Izvorul Muntelui – Bucur Laura f. f. – = – 1968
319. 1158 Linseşti (Oniceni) – Adăscăliței Vasile, Ilie Luana st. – Cioată Dorel 14 – 1968 (Bd.)

320. 1153 Mastacan (Dragomireşti) – Adăscăliţei Vasile, Bujor Maria st. – Dobreanu Mihai 29, Dobreanu Aurel 34 ş. a. – 1968 (Bd.)
321. 1139 Nisiporeşti (Boteşti) – Cireş Lucia, Spînu Mihai st., Guranda Cornelia st. – Antal Augustin Petre Mihai 54 – 1968 (Bd.)
322. 805 Oglinzi (Răuceşti) – Ninu Cornel st., Simota Algeria st. ş. a. – Țuțuianu Vasile 19 ş. a. – 1967 (Bd.)
323. 1132 Pildeşti (Cordun) – Ispir Romel st., Dămoc Ioan st., Iftinuț Maria st. – Lazaru Iosif 14 – 1968 (Bd.)
324. 797 Răuceştii de Sus (Răuceşti) – Atanasiu Dumitru st. ş. a. – Stan Toader 16, Măriuță Ion 15, Mihalcea Constantin 15 ş. a. – 1967 (Bd.)
325. 1112 Români – Ilie Luana st., Dămoc Ioan st., Ninu Cornel st. – Florică Neculai 23 – 1968 (Bd.)
326. 1130 Ruseni (Borleşti) – Atanasiu Dumitru st., Mancaş Angela st., Iftinuț Maria st. – Rusu Gheorghe 28 – 1968 (Bd.)
327. 1130 Ruseni (Borleşti) – Atanasiu Dumitru st., Mancaş Angela st., Iftinuț Maria st. – Rusu Gheorghe 28 – 1968 (Variantă) (Bd.)
328. 1131 Săbăoani – Ispir Romel st., Dămoc Ioan st., Iftinuț Maria st. – Măciucă Victor 15 – 1968 (Bd.)
329. 1114 Trifeşti – Şuiu Rodica st., Tataru Vasile st., Mancaş Angela st. – Coclenci Nicolaie 61 – 1968 (Bd.)
330. 1152 Vad (Dragomireşti) – Adăscăliței Vasile, Bujor Maria st. – Amătioaiei Constantin 37 – 1968 (Bd.)
331. 1149 Valea Ursului – Adăscăliței Vasile, Ilie Luana st. – Condrea Vasile 39 – 1968 (Bd.)
332. 1144 Verşeşti (Girov) – Simionovici Elena st., Bujor Maria st., Spînu Mihai st. – Bortaru Constantin 19 – 1968 (Bd.)
333. 335 Şoimăreşti – Tărăboanță Maria f. f. – Tărăboanță Pavel 26 – 1966
334. 1137 Tarcău – Ninu Cornel st., Răileanu Adriana st., Şuiu Rodica st. – Cojocaru Dumitru 38 ş. a. – 1968 (Bd.)
335. 1137 Tarcău – Ninu Cornel st., Răileanu Adriana st., Şuiu Rodica st. – Lipovanu Dumitru 39 – 1968 (Variantă) (Bd.)
336. 1150 Tazlău – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia st. – Culbece Grigore 60 – 1968 (Bd.)
337. 1150 Tazlău – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia st. – Sîrmă Ion 66 – 1968 (Variantă) (Bd.)
338. 1016 Timişeşti – Bulat Doina f. f. – Grosu Traian 18 – 1968
339. 1405 Tupilați – Adăscăliței Vasile, Ciubotaru Ion c. şt. – Leonte Costică 45 – 1968 (Bd.)
340. 1404 Tupilați – Adăscăliței Vasile, Ciubotaru Ion c. şt. – Leonte Pavel 42, Brustureanu Vasile 40 – 1968 (Bd.)
341. 930 Vânătorii Neamț – Ciubotaru Ion mz. – = – 1968 (Bd.)

Județul Suceava

342. 417 Broşteni – Dumitrescu I. dc. – Cioată Vasile 40 – 1966
343. 448 Dolheştii Mici (Dolheşti) – Iacob Ioan ac. – Rotaru Simion – 1966
344. 1457 Dorneşti – Buburuzan Domnica el – = – 1965
345. [Lipsă]
346. 938 Drăguşeni – Iftinuț Maria st. – Alexăndruț Dan 17, Mihăilă Jan 15 ş. a. – 1967 (Bd.)
347. 1529 Ioneasa (Ciumuleşti) – Adăscăliței Vasile – Roman Ion 33 – 1967 (Bd.)
348. 937 Oniceni (Foråşti) –Iftinuț Matia st. – Anton Vasile, Loghin Costică ş. a. – 1967 (Bd.)
349. 171 Preuteşti – Dănilă Gheorghe f. f. – Achiței Costache 72 – 1964
350. 772 Ştirbăț (Udeşti) – Cucuradă Nițica s.t – Buzatu Vasile 24 – 1968
351. 397 Valea Seacă – Tănase Mărioara f. f. – Ciurlă Roman 54 – 1967

Județul Vaslui

352. 904 Arsura – Fotea Mircea as.., Bocancea Lucia st. – Chelaru Constantin 21, Cozma Petru 17 ş. a. – 1967 (Bd.)
353. 699 Bacani – Luca Gheorghe dc. – Maxim Cezar înv. – Ababei Ion, Clincu Vasile ş. a. – 1967
354. 848 Bacani – Ispir Romel st., Antonescu Steliana st. – = – 1967 (Bd.)
355. 850 Bogdănița – Ispir Romel st., Antonescu Steliana st. – = – 1967 (Bd.)
356. 753 Dragalina – Petcu Aristide dc. – Aramă Gheorghe 68 – 1967
357. 1478 Dumasca (Tăcuta) – Moraru Lucia f. f. – Scutaru Ion 47 – 1969
358. 741 Floreşti – Botezatu Aurel fcț. – proprie cunoaştere – 1967
359. 852 Ibăneşti – Antonescu Stela st., Ispir Romel st. – = – 1967 (Bd.)
360. 733 Mireni – Duluman Elena dc. – Crețu Romeo, Rîpanu Jan, Galan Niță – 1967
361. 1410 Siliştea (Todireşti) – Dumitrache Floarea f. f. – Cărbune Constantin 70 – 1968
362. 704 Strâmtura (Sârbi) – Cordun Neculai fcț. – proprie cunoaştere – 1967
363. 242 Țifeşti (Iana) – Nane Axinia f. f. – = – 1965
364. 471 Valea Bosiei (Tătărăni) – Popa Emilia f. f. – Pandelea Neculai 19 – 1965

BERBECII

Județul Iaşi

365. 658 Fântânele – Macsin Elena f. f. – Mahu Neculai 54 – 1967
366. 912 Hodora – Atanasiu Dumitru st., Vlanga Maria st. ş. a. – Andrioaie Ion, Filimon Vasile, Zaharia Mihai ş. a. – 1967 (Bd.)

367. 1334 Roşcani (Trifeşti) – Tataru Vasile st., Iftinuț Maria st. – Popițanu Gheorghe 16, Asultanei Gheorghe 17, Budacov Gheorghe 17 ş. a. – 1969 (Bd.)
368. 1381 Scobâlțeni (Podu-Iloaiei) – = – Armaşu Valeriu 17, Pricop Vasile 16, Stan Ion 16 ş. a. – 1968
369. 877 Şerbeşti (Ciorteşti) – Atanasiu Dumitru st., Cireş Lucia st., Tataru Vasile st. – Bucur Simion 15, Pintilie Petru 15, Irimia Aurel – 1967 (Bd.)
370. 1446 Topile (Valea Seacă) – Simionovici Elena st. – Gîmbuțu Vasile 16 – 1969 (Bd.)
371. 1452 Vlădeni – Sitaru Angela prof. – = – 1969

Județul Neamț

372. 1213 Tupilați – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st., Bujor Maria st. – Manea Nicolaie 44 – 1968

ȚAPUL

Județul Botoşani

373. 1240 Copalău – Iftinuț Maria st., Ninu Cornel st. – Grigoraş Dumitru 16, Siminiceanu Gheorghe 17 ş. a. – 1968 (Bd.)
374. 1293 Dracşani (Sulița) – Iftinuț Maria st., Ninu Cornel st. – Moisă Ion 14, Gînju Victor 15 – 1968
375. 1314 Tocileni (Stăuceni) – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st. – Drăghici Toader 41, Huc Petru 19, Ailoaiei Gheorghe 16 – 1968 (Bd.)
376. 863 Deleni – Adăscăliței Vasile, Bratu Lina st. – Găină Ion 16, Găinoaie Vasile 16 ş. a.– 1968 (Bd.)
377. 1203 Prisăcani – Mustață Ana el. – = – 1965
378. 813 Sineşti – Adăscăliței Vasile – Trofin Dan 15, Zincu Viorel 15 ş. a. – 1968 (Bd.)
379. 1202 Voroveşti – Sîrcu Vasile el – Damian Petru 15 – 1965

Județul Neamț

380. 1130 Ruseni (Borleşti) – Atanasiu Dumitru st., Iftinuț Maria st., Mancaş Angela st. – Rusu Gheorghe 28 – 1968 (Bd.)

BOUL

Județul Bacău

381. 931 Gura Văii – Ciubotaru Ion mz. – = – 1966 (Bd.)

Județul Iaşi

382. 304 Balțați – Crihan Mihaela f. f. – Ciobanu Costache 76 – 1966

383. 812 Sineşti – Adăscăliței Vasile – Nica Ion 16, Manole Gheorghe 17, Nițu Viorel 17 ş. a. – 1968 (Bd.)

CALUL

Județul Bacău

384. 1001 Mânăstirea Caşin – Scînteie Vasile f. f. – Neicu Ion 15 – 1968
385. 518 Scurta (Orbeni) – CCP Bacău – Melinte Vasile 66 – 1966

Județul Botoşani

386. 1241 Băluşeni – Ninu Cornel st., Iftinuț Maria st. – Ionescu Vasile 15, Nechifor Constantin 14, Sumunschi Ion 14 – 1968 (Bd.)
387. 1275 Broscăuți – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Apostol Aurel 20, Brezercu Toader 16 ş. a.– 1968 (Bd.)
388. 1286 Bucecea – Huiban Constanța c. şt., Tataru Vasile st. – Iacoboaie Dumitru 16, Buliga Gheorghe 23 ş. a. – 1968 (Bd.)
389. 1264 Comăneşti (Suharău) – Fotea Mircea as.. – Tomulescu Virgil 23, Pavăl Victor 17, Mechiş Pintilei 18 – 1968 (Bd.)
390. 1525 Cordun (Flămânzi) – Fotea Mircea as.. – = – 1968 (Bd.)
391. 1277 Corlățeni – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Vatamanu Costache 24, Țucă Mihai 24 ş. a. – 1968 (Bd.)
392. 1194 Cristineşti – Ilaş Aurica f. f. – Şuhan Gheorghe 64 – 1968
393. 240 Darabani – Taraşi Viorica f. f. – Babliuc Mihai 20 – 1965
394. 1278 Dimăcheni (Corlățeni) – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Zaharia Ion 18, Poleac Ilie 18 – 1968 (Bd.)
395. 1251 Dobârceni – Iftinuț Maria st., Ninu Cornel st. – Boboc Dumitru 17, Smochină Gheorghe 16, Ciocoiu Vasile 17 – 1968 (Bd.)
396. 390 Dracsini (Băluşeni) – Iacob Maria f. f. – Berbunschi Petrea 57 – 1967
397. 1232 Durneşti – Bujor Maria st., Ştefan Ioan st. – Mihai Traian 14, Cojocaru Dumitru 17 – 1968 (Bd.)
398. 296 Flămânzi - Mănucă Paraschiva f. .f. – Atodiresei Gheorghe 17 – 1965
399. 854 Flămânzi – Adăscăliței Vasile, Bratu Lina st. – Bursuc Trifan 21, Oloeru Gheorghe 20 ş. a. – 1968 (Bd.)
400. 1163 Grivița (Cordăneni) – Mocanu Ioan – = – 1968
401. 1052 Hăneşti – Luca Sergiu f. f. – Tăzlăoanu Ioan 22 – 1968
402. 1247 Hăneşti – Ninu Cornel st., Iftunuț Maria st. – = – 1968 (Bd.)
403. 1307 Havârna – Ciubotaru Ioan c. şt. – Bostan Constantin 19, Baltă Titi 19 – 1968 (Bd.)
404. 1066 Ibăneşti – Crețu Mitache f. f. – Anechi Octav – 1967

405. 1283 Leorda – Tataru Vasile st., Huiban Constanța c. șt. – Belovici Dumitru 17, Huțanu Constantin 18 – 1968 (Bd.)
406. 1263 Lişna (Suharău) – Fotea Mircea as.. – Anton Emil 19, Tătaru Vasile 24 – 1968 (Bd.)
407. 1291 Liveni (George Enescu) – Ciubotaru Ion c. şt. – Sava Ion 26, Berbinschi Gheorghe 31 – 1968 (Bd.)
408. 271 Lunca – Maxim Viorel f. f. – Sandu Ion 22 – 1966
409. 1309 Negreni (Ştiubeni) – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st. – Pălie Pavel 19, Ailenei Gheorghe 16, Carciuc Gheorghe 19 – 1968 (Bd.)
410. 1270 Nichiteni (Coțuşca) – Ştefan Ioan st., Simionovici Elena st. – Chirilă Ilie 60 – 1968 (Bd.)
411. 1521 Nicşeni – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st. – Jijie Ion 35, Prisăcaru Mihai 35 – 1968 (Bd.)
412. 1274 Păltiniş – Simionovici Elena st. – Hrencianu Viorel 15 – 1968 (Bd.)
413. 886 Poiana (Flămânzi) – Fotea Mircea as. – Niță Gheorghe 18 – 1968 (Bd.)
414. 1169 Popoaia (Movila Ruptă) – Aruştei C. – Aruştei Nicolaie 70 – 1968
415. 1291 Popeni (George Enescu) – Ciubotaru Ion c. şt. – Grădinaru Vasile 26, Frunză Vasile 25 ş. a. – 1968 (Bd.)
416. 639 Prisăcani (Nicolaie Bălcescu) – Coşofreț Mircea f. f. – Grosu Ioan 14 – 1966
417. 1464 Sărata (Mihălăşeni) – Glăvoianu Nicolaie f. f. – Busuioc Gheorghe 15 – 1969
418. 1262 Smârdan (Suharău) – Fotea Mircea as. – Românu Ilie 17, Codreanu Ion 16 – 1968 (Bd.)
419. 1261 Suharău – Fotea Mircea as. – Agache Constantin 24, Pintilie Mihai 21 – 1968 (Bd.)
420. 1310 Ştiubeni – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st. – Carciuc Mihai 14, Mihalcea Teodor 15, Valenciuc Marcel 15 – 1968 (Bd.)
421. 1282 Talpa (Mihaileni) – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Avătămăniței Ion 35, Dascălu Eugen 34 – 1968 (Bd.)
422. 290 Ungureni – Neculau Elena f. f. – Alexa Mihai 40 – 1966
423. 1317 Unțeni – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st. – Alexandru Gheorghe 18, Borhan Vasile 15, Zaharia Aurel 43 ş. a. – 1968 (Bd.)
424. 1272 Vultureni (Coțuşca) – Simionovici Elena st., Ştefan Ioan st. – Avădănii Ion 27, Dănilă Zamfir 30 – 1968 (Bd.)

Județul Iaşi

425. 839 Andrieşeni – Tataru Vasile st. – Rugină Mihai 14, Rugină Paul 15 – 1968 (Bd.)
426. 1344 Aroneanu – Fotea Mircea as. – Bobocea Gheorghe 17, Dorofte Constantin 18 – 1969 (Bd.)

427. 864 Buhalnița (Ceplenița) – Adăscăliței Vasile ş. a. – Aioanei Costică 18, Savin Ion 20 ş. a. – 1968 (Bd.)
428. 579 Covasna (Costuleni) – Pîrțac Marieta f. f. – Agape Ion 13 – 1967
429. 816 Covasna (Costuleni) – Adăscăliței Vasile – Caraiman Ion 13, Pîrîu Dorel 13 ş. a. – 1968 (Variantă) (Bd.)
430. 856 Dancu (Holboca) – Adăscăliței Vasile, Sultan Jeni st. – Leahu Costică 19, Ioniță Gheorghe 18 ş. a.– 1968 (Bd.)
431. 857 Holboca – Adăscăliței Vasile – Oarză Aurel 16, Pascal Grigore 18 ş. a. – 1968 (Bd.)
432. 1075 Goeşti (Lungani) – Procovanu Didina dc. – Andriucă Ion 68 – 1967
433. 895 Muncelu de Sus (Mogoşeşti) – Manea Nicolaie st., Şuiu Rodica, Simota Algeria st. – Ababei Florea Mihai 20, Ianole Gheorghe 22 ş. a.– 1967 (Bd.)
434. 560 Munteni (Belceşti) – Ionescu Stana prof. – Rotaru Ilie 37 – 1967
435. 894 Plugari – Fotea Mircea a.s – Dragea Constantin ş. a.– 1968 (Bd.)
436. 966 Scânteia – Ciubotaru Ion mz., Ilie Luana – = – 1967 (Bd.)
437. 841 Spineni (Andrieşeni) – Tataru Vasile st. – Lohan Adrian 15, Chiriac Petru ş. a.– 1968 (Bd.)
438. 831 Şipote – Adăscăliței Vasile – Chirileanu Petre 15, Marinescu Luță 15 ş. a. – 1968 (Bd.)
439. 262 Tansa – Spiridon Maria f. f. – Panaite Ion 35 – 1965
440. 842 Vlădeni – Tataru Vasile st. – Grigoraş Dumitru 17, Tanase Mircea 17 ş. a. – 1968 (Bd.)
441. 1452 Vlădeni – Sitaru Angela prof. – Buzatu I. – 1969
442. 915 Zaboloteni (Trifeşti) – Atanasiu Dumitru st., Ninu Cornel st. – Albu Mircea 18, Moraru Mihai 19 ş. a. – 1968 (Bd.)

Județul Neamț

443. 1134 Bârgăoani – Fotea Mircea as.., Gavrilovici Dan st., Ştefan Ioan st., Mancaş Angela st. – Scumpu Gheorghe 35 – ş. a. – 1968 (Bd.)
444. 1128 Butnăreşti (Secuieni) – Mancaş Angela st., Şuiu Rodica st., Tataru Vasile st. – Sturzu Ion 23 – 1968 (Bd.)
445. 1146 Cândeşti – Fotea Mircea as.., Bratu Lina st., Dămoc Ioan st. – Bărcan Neculai 41 – 1968 (Bd.)
446. 1119 Cârligi (Ştefan cel Mare) – Ninu Cornel st., Guranda Cornelia st., Ştefan Ioan st. – Ojoc Tache 38 – 1968 (Bd.)
447. 401 Davideni (Țibucani) – Poiană Virginia f. f. – Azoiței Constantin 20 – 1967
448. 1143 Dochia (Girov) – Ştefan Ioan st., Guranda Cornelia st., Tataru Vasile st. – Ursu Dumitru 27 – 1968 (Bd.)
449. 500 Luminiş (Piatra Şoimului) – CCP Bacău – = – 1966

450. 1153 Mastacăn (Dragomireşti) – Adăscăliței Vasile – Bujor Maria st. – Dobreanu Vasile 38 ş. a.– 1968 (Bd.)
451. 320 Moldoveni – Danciu Aurica f. f. – Popescu Vasile 16 – 1966
452. 1113 Români – Ninu Cornel st., Dămoc Ioan st., Ilie Luana st. – Brutaru Nicolaie 17 – 1968 (Bd.)
453. 1406 Tupilați – Adăscăliței Vasile, Ciubotaru Ioan c. şt. – Chelaru Vasile 17, Doltu Vasile 17 ş. a. – 1968 (Bd.)
454. 1104 Valea Seacă (Bălțăteşti) – Adăscăliței Vasile – Munteanu Ion 21 ş. a. – ş. a. – 1968
455. 1140 Văleni (Boteşti) – Cireş Lucia st., Guranda Cornelia st., Spînu Mihai st. – Hodorogea Mihai 27 – 1968 (Bd.)

Județul Suceava

456. 1458 Clit (Arbore) – = – Cucerca Roman 24 – 1965
457. 468 Drăguşeni – Iftinuț Maria st. – Butnaru Grigore 16 – 1965
458. 646 Drăguşeni – Buzic Valeria prof. – = – 1967 (Variantă)
459. 1516 Hănțeşti (Adâncata) – Bîrleanu Viorel prof., Spînu Mihai st., Asaftei Margareta st. – Andronache Aurel 18 – 1969 (Bd.)

Județul Vaslui

460. 906 Berezeni – Bîrgăoanu Elena s.t, Manea Nicolaie st., Nițu Ioan st. – Chiriac Constantin 17, Stîncă Gheorghe 14 ş. a. – 1967 (Bd.)
461. 906 Berezeni – Bîrgăoanu Elena st., Manea Nicolaie st., Nițu Ioan st. – Prodan Ioan 18 ş. a. – 1967 (Variantă) (Bd.)
462. 853 Boțeşti – Ivan Margareta, Bujor Maria st. – Alistar Constantin 16, Manolache Gheorghe 16 ş. a. – 1967 (Bd.)
463. 1082 Boțeşti – Moşu Maria f. f. – Chetran Mircea 45 – 1968 (Variantă)
464. 715 Ciocani – CCP Iaşi – Iftimie Constantin 18 – 1967
465. 980 Dumasca (Tăcuta) – Atanasiu Dumitru st., Cireş Lucia st., Tataru Vasile st. – Rusu Alexandru 20, Straton Vasile ş. a. – 1967 (Bd.)
466. 967 Obârşeni (Voineşti) – Ciubotaru Ion mz, Ionescu Maria st. – = – 1967 (Bd.)
467. 736 Puieşti – Ispir Romel st., Galan Ilie st. – Ilaş Petru 15 – 1967
468. 880 Şerbeşti (Ciorteşti) – Atanasiu Dumitru st. – Verdeş Gheorghe 15, Moroşanu Gheorghe 16 – 1967 (Bd.)
469. 242 Țifeşti (Iana) – Nane Axinia f. f. – = – 1965

COCOSTÂRCUL

Județul Iaşi

470. 1128 Coropceni (Ciorteşti) – Ciubotaru c. şt. – Tataru Emil 14 ş. a. – 1968 (Bd.)

PĂUNUL

Județul Iași

471. 1015 Crucea (Lungani) – Ştirbei Elena f. f. – Boreanu Romică 16 – 1968
472. 667 Dumbrava (Heleşteni) – CCP Iaşi – = – 1967

Județul Suceava

473. 494 Valea Poienii (Dolhasca) – Tanasache Mihai prof. – = – 1967

STRUȚUL

Județul Iaşi

474. 1064 Alexandru Ioan Cuza – Bursuc Gheorghe f. f. – Martiuc Pavel 18, Găinaru Pavel 15 – 1967
475. 1359 Conțeşti (Valea Seacă) – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Nistor Dumitru 15, Miron Victor 16, Miron Gheorghe 16 – 1969 (Bd.)
476. 1439 Conțeşti (Valea Seacă) – Simionovici Elena st. – Ancuța Ilie 41, Miron Vasile 14 – 1969 (Variantă) (Bd.)
477. 821 Mădârjac – Ciubotaru Ion mz, Cireş Lucia st. – Pricop Constantin, Iordache Mihai – 1968 (Bd.)
478. 1433 Valea Seacă – Simionovici Elena st. – Curcă Mihai 14 – 1969 (Bd.)

Județul Neamț

479. 1121 Nisiporeşti (Boteşti) – Cireş Lucia st., Spînu Mihai st., Guranda Cornelia st. – Iacob Ion 15 – 1968 (Bd.)
480. 1216 Tupilați – Ciubotaru Ion c. şt., Bujor Maria st., Ionescu Silvia st. – Năstase Mirea 14 – 1968

Județul Suceava

481. 646 Drăguşeni – Buzic Valeria prof. – = – 1967
482. 934 Drăguşeni – Iftinuț Maria st. – Bîrlea Radu 14 – 1967 (Variantă) (Bd.).
483. 938 Drăguşeni – Iftinuț Maria st. – Vartolomei Mircea 12, Chelaru Vasile 14 – 1967 (Variantă) (Bd.)
484. 938 Drăguşeni – Iftinuț Maria st. – Bordea Mihai 14 – 1967 (Variantă) (Bd.)

VULTURUL

Județul Neamț

485. 1388 Tupilați – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st., Bujor Maria st. – Manea Nicolaie 44 – 1968

GĂINA

Județul Suceava

486. 1077 Mălini – Paraschiv Elena f. f. – Blanaru Eugen 14 – 1968

PORCUL

Județul Neamț

487. 1218 Tupilați – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st., Bujor Maria st. – Manea Nicolaie 44 – 1968

TIGRUL

Județul Neamț

488. 1215 Tupilați – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st., Bujor Maria st. – Manea Nicolaie 44 – 1968
489. 1402 Tupilați – Adăscăliței Vasile, Ciubotaru Ion c. şt. – Niță Vasile 16, Avădănii Constantin 13, Avădănii Ion 15 – 1968 (Bd.)

LEUL

Județul Iaşi

490. 1057 Gura Bâdiliței (Vânătorii) – Ciubotaru Ion c. şt., Cireş Lucia st. – Grosu Costică 19, Gherasim Ion 18 ş. a. – 1968 (Bd.)
491. 1360 Topile (Valea Seacă) Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Băiceanu Costică 18, Bouaru Petru 28, Ilarie Costache 16 – 1969 (Bd.)
492. 1447 Topile (Valea Seacă) – Simionovici Elena st. – Gîmbuțu Vasile 16 – 1969 (Bd.)

Județul Neamț

493. 1214 Tupilați – Ciubotaru Ion c. st., Ionescu Silvia st., Bujor Maria st. – Manea Nicolaie 44 – 1968

ELEFANTUL

Județul Neamț

494. 1219 Tupilați – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st., Bujor Maria st. – Rusu Mircea 16, Mihălcuț Emil 16 ş. a.– 1968

GIRAFA

Județul Neamț

495. 1223 Tupilați – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st., Bujor Maria st. – Crețu Nicolaie 17, Amărioarei Gheorghe 16 ş. a. – 1968

RENUL

Județul Neamț

496. 1224 Tupilați – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st., Bujor Maria st. – Manea Nicolaie 44 – 1968

CIMPANZEUL

Județul Neamț

497. 1225 Tupilați – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st., Bujor Maria st. – Manea Nicolaie 44 – 1968

TURCA

Județul Iaşi

498. 1070 Şcheia – Năstase Mihai f. f. – Vieru Gosiță 19 ş. a. – 1968

Județul Suceava

499. 1517 Moara Nică (Moara) – Popa Ştefan as., Huiban Constanța c. şt. – Prodaniuc Ion 27 – 1969

Județul Vaslui

500. 870 Ștefan cel Mare – Atanasiu Dumitru st. ş. a. – Tunaru Vasile 19, Beleuță Vasile 20, Crețu Constantin 18 ş. a. – 1967 (Bd)

ALAIURI PROVENITE DIN JOCURILE DRAMATICE CU MĂŞTI UMANE

ANUL NOU ŞI ANUL VECHI

Județul Bacău

501. 1532 Climeşti (Bereşti – Bistrița) – Adăscăliței Vasile ş. a. – Grecu Gelu 17, Terinte Alexandru 19 ş. a. – 1969 (Bd)
502. 573 Galbeni (Filipeşti) – Câmpeanu Elena f. f. – = – 1964

Județul Botoşani

503. 636 Corlățeni – Andreescu Eugenia f. f. – Brodner Emil 32 – 1967
504. 582 Crasnaleuca (Coţuşca) – Canciuc Ioan f. f. – Epuraş Gheorghe 18 – 1967
505. 325 Răuseni – Sîrghie Constantin f. f. – Asalan Constantin 19 – 1966

Județul Galați

506. 8 Măcişeni (Corni) – Stoica Corneliu f. f. – = – 1967

Județul Iaşi

507. 1488 Şcheia (Alexandru Ioan Cuza) – Cozma Florica f. f. – Mardare Mihai – 1969

Județul Neamț

508. 283 Bicazul Ardelean (fost Telec) – Pruşu Laura f. f. – Handaric Alexandru 42 – 1966
509. 343 Boboteni (Hangu) – Ursache Viorica f. f. – David Elena 23 – 1966
510. 1144 Verşeşti (Girov) – Spînu Mihai st., Simionovici Elena st., Bujor Maria st. – Hutunei Ioan 15 ş. a. – 1968 (Bd.)

Județul Suceava

511. 613 Roşcani (Liteni) – Lifticaru Traian el. – proprie cunoaştere – 1967

Județul Vaslui

512. 1108 Deleni – Alexa Mihai f. f. – Tanase Mihai 22 – 1968
513. 128 Giurcani (Găgeşti) – Sîrbu Elena st. – Ionaşcu Ion 14 – 1964
514. 706 Lăleşti – Isac Lascar dc. – = – 1967
515. 1065 Pădureni (Oşeşti) – Şelaru Ruxandra f. f. – Bejan Ion 40 – 1967
516. 1160 Portari (Zăpodeni) – Cozmei M. înv. – = – 1968
517. 59 Sârbi (Banca) – Sitaru Geta f. f. – Toader Ilie 46 – 1958
518. 679 Soleşti – CCP Iaşi – = – 1967
519. 981 Soleşti – Fotea Mircea as., Fădur Aurelia st., Ştefan Ioan st. – Nichifor Vasile 19, Miron Constantin 19 ş. a. – 1967 (Variantă) (Bd.)

MOŞNEGII

Judeţul Iaşi

520. 822 Popeşti – Ciubotaru Ion mz., Cireş Lucia st. – Toma Viorel 17, Roman Ion 47 ş. a. – 1968 (Bd.)

BABELE

Judeţul Neamţ

521. 787 Şoimăreşti – Bochiş Petre st., Popa Ioan st. ş. a. – = – 1967

Judeţul Suceava

522. 440 Drăguşeni – Iftinuţ Maria st. – Apostu Gheorghe 16 – 1966

ŢIGANII, URSARII, BULIBAŞII, CALDARARII

Judeţul Botoşani

523. 582 Crasnaleuca (Coţuşca) – Canciuc Ioan f. f. – Canciuc Elena 18 – 1967
524. 1237 Ionăşeni (Truşeşti) – Bujor Maria st., Ştefan Ioan st. – Bantaş Mihai 16, Corduneanu Mihai 16 – 1968 (Bd.)

Judeţul Neamţ

525. 797 Răuceştii de Sus (Răuceşti) – Atanasiu Dumitru ş. a. – Stan Toader 16 – 1967 (Bd.)

Judeţul Iaşi

526. 865 Buhalniţa (Cepleniţa) – Adăscăliţei Vasile ş. a. – Aioanei Vasile 16, Parpariţă Gheorghe 19, Năstase Vasile 15 ş. a. – 1968 (Bd.)
527. 1436 Valea Seacă – Simionovici Elena st. – Marcu Gheorghiţă – 1969 (Bd.)

Judeţul Suceava

528. 1077 Mălini – Paraschiv Elena f. f. – Cristinaru Vasile 19 – 1968

MOCANAŞII

Judeţul Bacău

529. 177 Fântânele – Lazăr Maria st. – = – 1960
530. 1475 Fundoaia (Huruieşti) – Petriman Elena f. f. – Hliboceanu Ticuţă 16 – 1969
531. 508 Heltiu (Căiuţi) – Pavel Vasile dc. – = – 1966

532. 570 Obârşia (Izvoru Berheciului) – Enache Rodica f. f. – Enache Ion 45 – 1965
533. 347 Odobeşti – Chele Lucia el. – = – 1966
534. 571 Odobeşti – Bîrgu Victoria el. – = – 1965 (Variantă)
535. 666 Viişoara (Târgu-Trotuş) – Goagă Virginia f. f. – Grozavu Constantin 14 – 1967
536. 24 Vâlcele – Regvald Richard st. – Butucaru Gheorghe 18 – 1962

Județul Galați

537. 661 Costache Negri – Nicolaie Vasilica f. f. – Samoilă Alecu – 1967
538. 362 Cudalbi – Purdelea Maria f. f. – = – 1964
539. 538 Cudalbi – Mihalache Ecaterina f. f. – = – 1966 (Variantă)
540. 553 Cudalbi – Palade Constanța f. f. – = – 1966 (Variantă)
541. 659 Cudalbi – Miron Petrina f. f. – = – 1967 (Variantă)
542. 547 Rogojeni – Niculiță Elena f. f. – = – Nicula Niculaie 21 – 1966
543. 548 Rogojeni – Banaga Dumitru – Nicula Niculaie 21 – 1967
544. 143 Urleşti – Antohi Leonid f. f. – Rotariu Tanase 75 – 1958

Județul Iaşi

545. 776 Grajduri – Tanasă Elena dc. – Turcu Anton 24 – 1967
546. 1321 Grajduri – Atanasiu Dumitru st., Atanasiu Angela st. – Ilie Corneliu 14, Roman Constantin 14, Aştefaniei Corneliu 14 – 1969 (Bd.)
547. 1382 Popricani – dc. – Ioniță Costică, Răuş Valentin – 1968

Județul Neamț

548. 1117 Hociungi (Moldoveni) – Fotea Mircea as. – Ciocan Gheorghe 16 – 1968 (Bd.)
549. 1117 Hociungi (Moldoveni) – Fotea Mircea as. – Ciocan Gheorghe 16 – 1968 (Variantă) (Bd.)
550. 174 Izvorul Muntelui (Bicaz) – Atomei Maria f. f. – Coptură Ilie 64 – 1964

Județul Suceava

551. 529 Dolhasca – Bîrleanu Brînduşa el. – Balan Valeriu 16 – 1967
552. 529 Dolhasca – Roşca Petru el. – Crăciun Mihai 26 – 1967 (Variantă)
553. 533 Săndeni (Dolhasca) – Drăgoi Mărioara el. – Ursu Neculai 17 – 1967
554. 494 Valea Poienii (Dolhasca) – Tănăsache Mihai prof. – = – 1967
555. 530 Valea Poienii (Dolhasca) – Amariei Elena el. – Amariei Aurel 20 – (Variantă)

Județul Vaslui

556. 627 Chilieni (Coroieşti) – Vieru Ecaterina f. f. – Gabără Dumitru 16 – 1967
557. 306 Ciocani – Olaru Veronica f. f. – Olaru Paraschiva 86 – 1965
558. 306 Ciocani – Olaru Veronica f. f. – Prisecaru Gheorghe – 1965 (Variantă)

559. 778 Ciocani – Tanasă Elena dc. – = – 1967 (Variantă)
560. 1463 Coroieşti – Savin Paraschiva f. f. – = – 1969
561. 160 Doagele (Dragomireşti) – Ghica Romică f. f. – Lişiţă Constantin 40 – 1964
562. 524 Gara Banca (Banca) – Durlai Vasile f. f. – Botezatu Radu 15, Guzgan Gheorghe 14 ş. a. – 1967
563. 729 Halta Dodeşti – Frunză Maria înv. – Frunză Ioan 17, Petcu Eugen 17 ş. a. – 1967
564. 250 Iveşti – Botez Mircea f. f. – Mănăilă Marghioala 15 – 1962
565. 250 Iveşti – Botez Mircea f. f. – = – 1962 (Variantă)
566. 250 Iveşti – Botez Mircea f. f. – = – 1962 (Variantă)
567. 922 Perieni – Adăscăliţei Vasile ş. a. – Chiper Nicolaie 14, Buzamăt Ion 13 ş. a. 1967 (Bd.)
568. 63 Rânzeşti – Baştea Mitriţa f. f. – Istrate Hristu 45 – 1967
569. 700 Rânzeşti – Dărângă Victoria f. f. – Baştea Constantin, Baştea Laurenţiu – 1958 (Variantă)
570. 97 Viişoara – Mitrea Matria el. – Jacotă Gheorghe – 1958
571. 933 Vutcani – Manea Nicolaie st., Niţu Ioan st., Guranda Cornelia st. – Stoica Dumitru 16, Cristea Anghel 17, Florea Octavian 15 – 1968 (Bd.)

JIDANII

Judeţul Neamţ

572. 796 Filioara (Agapia) – Brumă Aurel st. – Vrabie Miluţă 15 – 1967

HARAPII

Judeţul Iaşi

573. 1426 Valea Seacă – Simionovici Elena st. – Irimia Mihai 15 – 1969 (Bd.)

Judeţul Neamţ

574. 401 Davideni (Ţibucani) - Poiană Virginia f. f. – = – Muraru Constantin 21 – 1967
575. 795 Davideni (Ţibucani) – Atanasiu Dumitru st., Cireş Lucia st., Agape Larisa st. ş. a. – Mahu Virgil 18, Lazăr Vasile ş. a. – 1967 (Bd.)

Judeţul Suceava

576. 236 Drăguşeni – Iftinuţ Maria st. – David Vasile 18 – 1965

Judeţul Vaslui

577. 828 Racova (Gârceni) – Adăscăliței Vasile, Coman Zamfira st. – Coman Ion 30, Manoliu Gheorghe 17, Manolache Gheorghe 17 – 1968 (Bd.)
578. 48 Viişoara – Captalan Elena f. f. – Berezan Ion – 1961

TURCII

Județul Iaşi
579. 560 Munteni (Belceşti) – Ionescu Stana prof. – Stavarache Gheorghe 18 – 1967

SITARII

Județul Vaslui
580. 21 Odaia Bursucani (Grivița) – Şuvăială Vasile st. – Ieremia Mihai – 1961
581. 72 Odaia Bursucani (Grivița) – Solcă Emilia st. – Cucoş Toader 19 – 1958 (Variantă)
582. 139 Odaia Bursucani (Grivița) – Dabija Viorica st. – Luca Fănică 23 – 1962 (Variantă)
583. 551 Odaia Bursucani (Grivița) – Răşcanu Adriana f. f. – Botezatu Simion 16 – 1965 (Variantă)

BUMBIERII

Județul Suceava
584. 267 Iaslovăț – Ignat Liscun Elena f. f. – Veres Toader 25 – 1965

ÎMPĂRAȚII

Județul Suceava
585. 1454 Bosanci – Spînu Mihai st., Prahase Mircea st., Bujor Maria st. – = – 1969 (Bd.)
586. 520 Moara – Blîndu Traian fcț. – Miron Gheorghe 22, Popovici Vaspazian 19 – 1967
587. 520 Moara – Blîndu Traian fcț. – Budurovici Aurel 20, Mirăuț Constantin 18 – 1967 (Variantă)

MAZURII

Județul Bacău

588. 940 Răchitoasa – Vararu Nicolaie fcț. Huțanu Ion 43 – 1967

ARNĂUȚII

Județul Botoşani

589. 497 – Rânghileşti (Santa Mare) – Sonohat Zamfira f. f. – Onu Gheorghe 51 – 1967

Județul Brăila

590. 17 Ulmi – Perianu Neagu st. – Drăgoi Ştefan, Drăgoi Nicolaie – 1959

Județul Iaşi

591. 406 Homița (Cristeşti) – Timofte Maria f. f. – Apetri Aurel – 1967
592. 956 Iorcani (Tătăruşi) – Ciubotaru mz. – = – 1967 (Bd.)
593. 488 Moțca – Dăscălița Ion fcț. – proprie cunoaştere – 1962
594. 716 Moțca – Rusu Traian dc. – Ştefan Alexandru 65 – 1967 (Variantă)
595. 1357 Topile (Valea Seacă) – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Mormeci Vasile 48, Bița Gheorghe 48, Bița Mărgărinta – 1969 (Bd.)

Județul Neamț

596. 166 Crăcăoani – Avădanei Elena f. f. – Niță Constantin – 1964
597. 808 Filioara (Agapia) – Brumă Aurel st. – Apopei Ion 18 – 1967
598. 779 Grumăzeşti – Atanasiu Dumitru st. – Bodron Vasile 26 – 1967 (Bd.)
599. 161 Plăieşu (Timişeşti) – Hîra Alexandrina f. f. – = – 1965
600. 1155 Poieni (Piatra-Şoimului) – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st., Antonescu Steliana st. – Țupu Ion 17 ş. a. – 1968 (Bd.)
601. 23 Preoteşti (Timişeşti) – Cocîrță Marian st. – Artene Ilie 21 – 1959
602. 455 Preoteşti (Timişeşti) – Isaic Elena f. f. – Stoica Vasile 48 – 1967 (Variantă)
603. 386 Rădeni (Păstrăveni) – Diaconiță Mioara f. f. – Siminea Petru 50 – 1967
604. 780 Săcăluşeşti (Agapia) – Brumă Aurel st. – Crețu Ion 46 – 1967
605. 131 Timişeşti – Bălțătescu Silvia f. f. – = – Crețu Petru 24 – 1963
606. 391 Țibucani – Văduva Petru st. – Bînzar Ion 16 – 1967
607. 478 Țibucani – Niță Gheorghe f. f. – Vîrlan Ion 58 – 1966 (Variantă)
608. 566 Urecheni – Pascu Nicolaie fcț. – proprie cunoaştere – 1966
609. 807 Urecheni – Atanasiu Dumitru st., Şuiu Rodica st. ş. a. – Călugăru Gheorghe 17, Asaftei Ion 19 ş. a. – 1967 (Bd.)
610. 237 Valea Seacă (Bălțăteşti) – Iftodi Maria f. f. – Roban Gavril – 1964
611. 86 Vânătorii Neamț – Livadaru Paraschiva st. – Cozma Ion – 1957
612. 1016 – Zvorăneşti (Timişeşti) – Bulat Doina f. f. – Stoica Vasile 35 – 1968

PANDURII

Județul Suceava

613. 602 Gălăneşti – Țibuleac Ştefan el. – Sanson Mircea 19 – 1967

ROŞIORII CU FETE

Județul Iaşi

614. 969 Gura Bâdiliței (Lespezi) – Ciubotaru Ion mz., Ilie Luana st. – = – 1967 (Bd.)

ARTIŞTII

Județul Neamț

615. 829 Iucşa (Bozieni) – Adăscăliței Vasile, Coman Zamfira st. - Apalaghiei Ion 18, Frunză Vasile 20 ş. a. – 1968 (Bd.)
616. 142 Poienița (Poienari) – Timofte Constantin st. – proprie cunoaştere – 1964
617. 588 Veja (Stănița) – Iacob Olga f. f. – Todireanu Gheorghe 60 – 1967

PAIANTIȚELE

Județul Vaslui

618. 1072 Muntenii de Jos – Axinte I. dc. – = – 1967

DAMELE

Județul Botoşani

619. 1079 Pleşani (Călăraşi) – Cucu Mihai înv. – Ionescu Gheorhge – 1968

Județul Iaşi

620. 731 Buhăieni (Andrieşeni) – Ionescu Petru dc. – Caia Ion – 1967

Județul Suceava

621. 649 Capu Câmpului – Trifan Doina f. f. – = – 1967
622. 1227 Şoldăneşti (Fălticeni) – Bosînceanu Veronica f. f. – Asavetei Mitică 22 – 1968

Județul Vaslui

623. 908 Berezeni – Bîrgăoanu Elena st., Manea Nicolaie st., Nițu Ioan st. – Regulă Gheorghe 44, Dîngă Elena 38, Dîngă Emilia 34 ş. a. – 1967 (Bd.)
624. 908 Berezeni – Bîrgăoanu Elena st., Manea Nicolaie st., Nițu Ioan st. – Ivan Ion 34, Drețcu Simion 16 ş. a. 1967 (Bd.)
625. 698 Bogdăneşti – Furcoi Costache dc. – Moise Neculai 82, Furcoi Mihai 81 – 1967
626. 896 Grumezoaia (Hurdugi) – Manea Nicolaie, Nițu Ioan st., Guranda Cornelia st. – Diaconu Elvira 13 ş. a. – 1968 (Bd.)
627. 1493 Grumezoaia (Hurdugi) – Țigănaşu Maria f. f. – Palade Gheorghe 60 – 1969
628. 583 Hurdugi – Vlasă Ioana f. f. – = – 1967
629. 899 Roşieşti – Nițu Ioan st., Manea Nicolaie st., Guranda Cornelia st. – Iliescu Vasile ş. a. – 1968 (Bd.)
630. 67 Unțeşti – Bleoju Ion f. f. – proprie cunoaştere – 1958
631. 717 Unțeşti – Zanet Ioan f. f. – Radu Victor, Rusu Grigore, Ciuraru Lascar ş. a. – 1967 (Variantă)
632. 1040 Vişinari (Bogdăneşti) – Moise Neculai f. f. – Harja Nicu, Balmuş Dănilă – 1967

MODURILE

Județul Vaslui

633. 408 Morăreni – Vrabie Florin Gheorghe f. f. – Suharu Mircea – 1967

MOAŞTELE

Județul Galați

634. 73 Smulți – Adăscăliței Vasile – Cuza Pavel 23 – 1958
635. 144 Smulți – Bejan Constantin el. – proprie practică – 1958 (Variantă)
636. 143 Urleşti – Antohi Leonid f. f. – Rotariu Tanase 75 – 1959

ALAIURI PROVENITE DIN EVOLUȚIA UNOR DATINI ŞI PRACTICI RITUALE VECHI

VĂLĂRETUL

Județul Vaslui

637. 1299 Bogdănița – Cătănoaie Emilia f. f. – Ursu Constantin 32, Munteanu Dumitru 36, Babaci Neculai 25 – 1968
638. 702 Iana – Alistar Mihai înv. – Ciacîru Valentin, Costache Vasile 30 ş. a. – 1967
639. 1301 Iana – Cătănoaie Emilia f. f. – Gangu Ioan 52 – 1968
640. 1297 Iana – Cătănoaie Emilia f. f. – Halmaga Constantin 30 – 1968 (Variantă)
641. 686 Obârşeni – Ciocoiu Gelu dc. – Moroşanu Neculai ş. a. – 1967
642. 1300 Siliştea (Iana) – Cătănoaie Emilia f. f. – Stăvărache Ion – 1968
643. 694 Stânceşti (Voineşti) – Pavel Mircea dc. – Cocîi Vasile – 1967
644. 718 Tomeşti (Pogana) – Istrate Alexandru dc. – Gîfu Dumitru, Cheşu Gheorghe ş. a. – 1967
645. 994 Tomeşti (Pogana) – Adăscăliței Vasile, Popa Ioan st., Angelescu Elena st., Ilie Luana st. – Țuțu Gheorghe 38, Turtea Dumitru 30, Artenie Constantin 39 ş. a. – 1967 (Variantă) (Bd.)
646. 1298 Tomeşti (Iana) – Cătănoaie Emilia f. f. – Gîfu Dumitru Gheorghe, Pătraşcu Ion ş. a. – 1968
647. 724 Vadurile (Iana) – Manole Neculai dc. – Olaru Toader, Voinea Mihai ş. a. – 1967
648. 965 Voineşti – Ciubotaru Ion mz., Ionescu Maria st. – = – 1968 (Bd.)
649. 1302 Voineşti – Cătănoaie Emilia f. f. – Cociuban Vasile 40, Vrînceanu Vasile 35 – 1968 (Variantă)
650. 726 6 Martie (Iana) – Scînteie Galaction dc. – Creangă Gheorghe ş. a. – 1967

CÂRDUL

Județul Botoşani

651. 1483 Gorbăneşti – Silişcani – Onofraş Vaelntina f. f. – Marian Toader – 1969

BĂIEȚII

Județul Neamț

652. 519 Cuejdi (Gârcina) – CCP Bacău – Apopii Constantin 14, Aruxandei Petru 14 ş. a. – 1966

RÂNDUL DE FLĂCĂI

Județul Vaslui

653. 825 Rafaila – Adăscăliței Vasile ş. a. – Calinciuc Vasile 28, Hună Dumitru 38, Samson Gheorghe 31 ş. a. – 1968 (Bd.)

RÂNDUL DE FETE

Județul Vaslui

654. 97 Viişoara – Mitrea Maria el. – Jacotă Gheorghe – 1958

JOC DE ANUL NOU

Județul Vaslui

655. 1391 Vâlcele (Oşeşti) – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – = – 1969 (Bd.)

HORA (NAȚIONALĂ)

Județul Botoşani

656. 1522 Roşiori (Răchiți) – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st. – = – 1968 (Bd.)

Județul Neamț

657. 1148 Agârcia (Viişoara) – Adăscăliței Vasile, Simionovici Elena st., Şuiu Rodica st., Cireş Lucia st. – Oică Constantin 19 – 1968 (Bd.)
658. 1196 Gârcina – Rotaru Constantin f. f. – proprie cunoaştere – 1968
659. 1130 Ruseni (Borleşti) – Atanasiu Dumitru st., Iftinuț Maria st., Mancaş Angela st. – Rusu Gheorghe 28 – 1968 (Bd.)
660. 1151 Vaduri (Viişoara) – Adăscăliței Vasile, Răileanu Adriana st., Bratu Lina st. – Băşică Arghir 54 – 1968 (Bd.)

PARTIA

Județul Suceava

661. 1531 Lisaura (Ipoteşti) – Adăscăliței Vasile – Papuc Gheorghe 22 – 1969 (Bd.)
662. 61 Pârteştii de Sus – Solcan Gheorghe f. f. – proprie cunoaştere – 1967

PĂDUREȚUL

Județul Vaslui

663. 1495 Broşteni (Ivăneşti) – Hulpan Viorica f. f. – Calinciuc Costache 65 – 1969

TRUPA

Județul Iaşi

664. 138 Iaşi (Cartierul Nicolina) – Manolache Maria st. – Bordeianu Mihai – 1962
665. 115 Iaşi (Cartierul Tătăraşi) – Coca Luța st. – Grăunte Ioachim 48 – 1954

MALANCA

Județul Botoşani

666. 4 Păltiniş – Anisie Gabriela st. – Avasiloaie Zamfir 55 – 1959

Județul Iaşi

667. 1438 Conțeşti (Valea Seacă) – Simionovici Elena st. – Ancuța Ilie 41 – 1969 (Bd.)
668. 1356 Valea Seacă – Cireş Lucia c. şt., Adăscăliței Vasile – Irimia Mircea 36, Mihăilă Vasile 25, Ungureanu Dumitru 32 ş .a – 1969 (Bd.)
669. 1429 Valea Seacă – Simionovici Elena st. – Cantore Mihai 19 – 1969 (Bd.)

Județul Suceava

670. 1527 Bălăceana (Ciprian Porumbescu) – Fotea Mircea as., Asaftei Margareta st. – Sasu Vasile 30 – 1969 (Bd.)
671. 1528 Dărmăneşti – Fotea Mircea as., Şuiu Rodica st., Spînu Mihai st. – Macoliuc Dumitru 16 – 1969 (Bd.)
672. 1526 Frătăuții Vechi – Ciubotaru Ion st. ş. a. – Buzilă Ion 22, Hrişcă Gheorghe 23 ş. a. – 1966 (Bd.)4

GLOBUL

Județul Bacău

673. 1533 Climeşti (Bereşti – Bistrița) – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Fătu Eusefina 24 – 1969 (Bd.)

674. 1534 Climeşti (Bereşti – Bistrița) – Adăscăliței Vasile – Stan Ioan 16, Grecu Gelu 17 ş. a. – 1969 (Bd.)
675. 1535 Climeşti (Bereşti – Bistrița) – Tataru Vasile st. – Băisan Iulian 13 – 1969 (Bd.)
676. 505 Helegiu – CCP Bacău – Priştea Gheorghe, Palade Gheorghe – 1966
677. 1519 Iteşti (Bereşti – Bistrița) – Fotea Mircea as., Bujor Maria st., Tataru Vasile st. – Grigoraş Alexandru – 1969 (Bd.)
678. 593 Mărgineni – Negrea Dorina f. f. – Stanciu Maria 67 – 1967

Județul Neamț

679. 10 Secuieni – Țugui Grigore st. – = – 1960
680. 335 Şoimăreşti – Tărăboanță Maria f. f. – Enache Rodica 15 – 1966

Județul Vaslui

681. 721 Cetățuia (Puieşti) – Ispir Romel st., Galan Ilie st. – = – 1967
682. 1081 Corodeşti – Alexa Dumitru f. f. – Puşcaşu Ion 64 – 1964
683. 644 Draxeni (Ghergheşti) – Obreja Livia dc. – = – 1967
684. 642 Țuțcani – Bahrim Maria dc. – Jămălt Ion 45 – 1967
685. 684 Țuțcani – Marin Gheorghe dc. – = – 1968 (Variantă)
686. 972 Țuțcani – Popa Ioan st., Vicu Niculina st., Agape Larisa st. – Gherghescu Iulian 18, Olaru Simion 23 ş. a. – 1967 (Variantă)

NUNTA

Județul Botoşani

687. 1246 Dângeni – Ninu Cornel st., Iftinuț Maria st. – Ionel Stelian 17, Condei Petru 17, Răileanu Mihai 18 – 1968 (Bd.)
688. 1279 Dimăcheni (Corlățeni) – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Foca Vasile 20, Alexa Vasile 24, Mihai Dumitru 24 – 1968 (Bd.)
689. 1171 Dobârceni – Jeburg Angela înv. – Teodorescu Gheorghe 23 – 1968
690. 118 Dobârceni – Petrescu Virgil el. – Ciocoiu Vasile – 1950
691. 866 Flămânzi – Adăscăliței Vasile, Bratu Lina st. – Lişman Ion 16, Munteanu Pantilimon 18, Avădănii Alexandru 18 ş. a. – 1968 (Bd.)
692. 497 Rânghileşti (Santa Mare) – Sonohat Zamfira f. f. – Busuioc Ion 65 – 1967
693. 1071 Tudor Vladimirescu – Belecciu Mihai f. f. – Chifiriuc Pintilie – 1968
694. 1318 Unțeni – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st.- Luncaşu Petru 19, Nichifor Onică 19, Ancuța Petru 17 – 1968
695. 297 Vatra (Hudeşti) – Apătichioaie Gheorghe f. f. – Chitac Vasile 82 – 1965

Județul Iaşi

696. 1074 Bivolari – Negrei Ioan dc. – Huțişoru Petru 21, Roşioru Gheorghe 20 ş. a. – 1967

697. 1392 Bucium – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Luca Nicolaie 65 – 1968 (Bd.)
698. 843 Ciurea – Brumă Aurel st., Model Iulian st., Sultan Jeni st. – Balan Eugen 19, Butnaru Ion 19, Popovici Nicolaie 18, Balan Ion 21 ş. a. – 1968 (Bd.)
699. 108 Gorun (Tomeşti) – Ciobanu Dumitru st. – Surdu Toma – 1954
700. 1340 Gorun (Tomeşti) – Fotea Mircea as. - Beşleagă Petru 18, Ciobanu Eugen 19 – 1969 (Variantă) (Bd.)
701. 673 Hoiseşti (Dumeşti) – Harbagiu Pavel dc. Şi Pletosu Octavian ac. – Popa Ioan, Popa Dumitru ş. a. – 1967
702. 413 Lețcani – Bodnăraş Viorica f. f. – Dram Victor, Pintescu Dumitru ş. a. – 1965
703. 19 Lețcani – Enache Mihai st. – Ursu Jănică 19 – 1961
704. 997 Lețcani – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia st. ş. a. – Pisică Mihai 17, Serghie Constantin 19, Irinuță Agapia 18, Coțovanu Vasile 18 ş. a. – 1968 (Bd.)
705. 707 Mogoşeşti – Mustață Gheorghe dc. – Căruntu Alexandru 20 – 1967
706. 1326 Mogoşeşti – Atanasiu Dumitru st., Atanasiu Angela st. – Grecu Constantin 19, Andrei Vasile 19, Păduraru Ion 24 – 1969 (Variantă) (Bd.)
707. 106 Moreni (Prisăcani) – Dăscălescu Ion st. – = – 1954
708. 12 Osoi – Moroşanu Emil st. Duca Haşti Constantin 30 – 1960
709. 1393 Păun (Bârnova) – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Luca Toader ş. a. 1968 (Bd.)
710. 34 Pocreaca – Petcu Janel. – Butu Constantin 50 – 1949
711. 119 Prisăcani – Gorie Sofia dc. – Burlacu Ion, Gafița Aurel ş. a. – 1967
712. 740 Prisăcani – Hoştină Silvia el. – Musteață Emil 20 – 1952
713. 581 Proselnici (Miroslava) – Chetran Rodica f. f. – Lupu Gheorghe 52 – 1967
714. 996 Satu Nou (Prisăcani) – Adăscăliței Vasile – Pîntea Petru 18, Drăgan Constantin 20, Niță Dumitru 18 ş. a. – 1969 (Bd.)
715. 672 Tătăruşi – Tănase Vasile dc. – = – 1967
716. 474 Totoieşti (Erbiceni) – Nistor Maria f. f. – Prepeliță Mihai 63 – 1965
717. 860 Uricani – Adăscăliței Vasile – Horaicu Gheorghe 18, Kraus Victor 19, Dărîngă Neculai 19 ş. a. – 1968 (Bd.)

Județul Suceava

718. 103 Măneuți (Frătăuții Vechi) – Dobrîva Neculai st. – = – 1954

NUNTA ȚIGĂNEASCĂ

Județul Botoșani

719. 1165 Vatra (Hudeşti) – Apătăchioaiei Gheorghe f. f. – Fasolă Gheorghe 62 – 1968

Județul Neamț

720. 1222 Piatra-Şoimului – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st., Antonescu Stela st. – Fecioru Constantin 16 – 1968 (Bd.)
721. 1111 Români – Ninu Cornel st., Ilie Luana st., Dămoc Ioan st. – Nahoi Jenică 73 – 1968 (Bd.)
722. 1130 Ruseni (Borleşti) – Atanasiu Dumitru st., Iftinuț Maria st., Mancaş Angela st. – Rusu Gheorghe 28 – 1968 (Bd.)
723. 1431 Valea Seacă – Simionovici Elena st. – Ungureanu Zorel 20 – 1969 (Bd.)

TEATRUL FOLCLORIC DE INFLUENȚĂ LIVRESCĂ ŞI URBANĂ: HAIDUCESC SAU HOȚESC

JIANU

Județul Bacău

724. 591 Blăgeşti – Albu Maria f. f. – Măriuț Mihai 43 – 1967
725. 246 Bogdana (Ştefan cel Mare) – Pavel Vasile f. f. – = – 1965
726. 512 Brătila (Helegiu) – Uşurelu Elena dc. – = – 1966
727. 432 Brusturoasa – Muscă Aurel dc. – = – 1966
728. 555 Cerdac (Băile Slănic) – Caliniuc Stela f. f. – Moraru Gheorghe 26 – 1966
729. 665 Coțofăneşti – Andrioaie Elena f. f. – = – Făcăoaru Gheorghe 43 – 1967
730. 363 Cucova (Valea Seacă) – dc. – Toma Alexandru 19 – 1965
731. 427 Dărmăneşti – Starpu Simion dc. – Grumeza Constantin 36 – 1966
732. 225 Ferăstrău (Oituz) – Butucaru Petru – proprie cunoaştere – 1965
733. 60 Fântânele (Motoşeni) – Vişan Elena st. – Pascu Ion 75 – 1958
734. 177 Fântânele (Motoşeni) – Lazăr Maria st. – = – 1960 (Variantă)
735. 1475 Fundoaia (Huruieşti) – Petriman Elena f. f. – Strugaru Dorel 20 – 1969
736. 515 Gherdana (Tătărăşti) – dc. – = – 1966
737. 1417 Gheorghe Gheorghiu Dej – Lăceanu Ana f. f. – = – Lazăr Petre 78 – 1968
738. 572 Morgeşti – Morțe Margareta st. – Cadăr Ştefan 20 – 1964

739. 567 Mărăşti (Filipeni) – Ţăruş Vasile dc. – Popa Ioan 68 – 1966
740. 1001 Mânăstirea Caşin – Scînteie Vasile f. f. – Neicu Ioan 15 – 1968
741. 428 Palanca – CCP Bacău – = – 1966
742. 535 Palanca – CCP Bacău – Gabor Neculai 58 – 1966 (Variantă)
743. 568 Parava – CCP Bacău – Ghigea Gheorghe – 1966
744. 1481 Păltinata-Dumbrava – Lucaci Constanța f. f. – Mihalea Anica 55 – 1969
745. 569 Pănceşti – Barbu Gheorghe dc. – = – 1966
746. 635 Pănceşti – Dumitrache Rodica f. f. – Grecea Neculai 20 – 1967
747. 511 Răchitoasa – Dobrin Maria dc. – Cracea Maria 40 – 1966
748. 238 Româneşti – Ionescu Dan f. f. – Schirlui Alecu 72 – 1965
749. 509 Sascut Sat – Tuhan Ion înv. – Pavel Gheorghe – 1966
750. 32 Scărişoara (Corbasca) – Dănăilă Valerica st. – Vrînceanu Vasile 22 – 1950
751. 116 Scărişoara (Corbasca) – Dănăilă Valerica st. – Vrînceanu Vasile 22 – 1949 (Variantă)
752. Scurta – Căciulă I., preot (răspuns la un chestionar al Arhivei de folclor din Cluj, în 1931); (Copia materialului, prin bunăvoința lui O. Drimba)
753. 429 Solonț – Comănescu Teodor dc. – Popa Zamfir 86, Silişteanu Constantin 63 – 1966
754. 430 Tescani – Creangă Gheorghe înv., Lupu C. înv. – Lungianu Petre 60 – 1966

Județul Botoşani

755. 1187 Adăşeni – Neica Dumitru ac. – Ggrigoriu Toader – 1967
756. 385 Albeşti – Ciosnari Cornelia f. f. – Alexa Dumitru 16 – 1967
757. 1235 Albeşti – Bujor Maria st., Ştefan Ioan st. – Crăciun Constantin 18, Vulpoi Ilie 18, Gîrneață Gheorghe 20 – 1968 (Variantă)
758. 1176 Albeşti – Crihan Gheorghe ac. – = – 1968 (Variantă)
759. 539 Albeşti – Spaiuc Lucia f. f. – Păduraru Ion 15 – 1967
760. 1087 Avrămeni – Timofte Emilia f. f. – Timofte Constantin 17 – 1968
761. 1305 Avrămeni – Atanasiu Dumitru st., Hopu Lucia c. şt. – Iosub Mihai 17, Bucătaru Constantin 19, Ocheană Constantin 19 – 1968 (Variantă) (Bd.)
762. 1045 Băluşeni – Paraschivescu Constantin f. f. – Grunzu Ion 43 – 1968
763. 419 Bătrâneşti (Gorbăneşti) – Iacob I. ac. – Mitoşeriu Eugen – 1966
764. 220 Carasa (Corlățeni) – Doroftei Elena f. f. – Vrăjitoriu Ion 24 – 1965
765. 319 Ceir (Todireni) – Gheorghiu Hareta st. – Gheorghiu Ion 48 – 1966
766. 445 Copalău – Gugoaşă M. dc. – = – 1967
767. 1242 Cristeşti – Ninu Cornel st., Iftinuț Maria st. – Burac Emil 18, Alupoaie Victor 18 – 1968 (Bd.)
768. 481 Crişan (Hilişeu) – Ranga Maria f. f. – Ilaşcu Ion 89 – 1966
769. 1254 Darabani – Fotea Mircea as. – Ilişanu Gheorghe 18 – 1968 (Bd.)

770. – 779.[Lispă]
780. 111 Dorohoi – Sladaru Teodora st. – Chirilă Dumitru 65 – 1954
781. 390 Dracsini (Băluşeni) – Iacob Maria f. f. – Gugoaşă Mihai 33 – 1967
782. 287 Epureni (Ungureni) – Buliga Eugenia f. f. – Iftimie Toader 50 – 1966
783. 296 Flămânzi – Mănucă Paraschiva f. f. – Axinte Constantin 38 – 1965
784. 498 Flămânzi – Damian Natalia f. f. – Slobodeanu Constantin 29 – 1967 (Variantă)
785. 867 Flămânzi – Adăscăliţei Vasile – Ştefănucă Constantin 20, Abăcioaiei Mihai 20 ş. a. – 1968 (Variantă) (Bd.)
786. 1046 Hăneşti – Luca Sergiu f. f. – Sîrbu Vasile 32 – 1968
787. 1052 Hăneşti – Luca Sergiu f. f. – Tăzlăoanu Ion 22 – 1968
788. 1248 Hăneşti – Iftinuț Maria st., Ninu Cornel st. – Dărăbăneanu Ion 23, Huțanu Mircea 22 – 1968 (Variantă) (Bd.)
789. 1191 Hilişeu – Ranga Maria f. f. – Ilaşcu Ion 89 – 1968
790. 1186 Liveni – Romaşcanu Angelica prof. – Boambă Gheorghe 56 – 1968
791. 885 Lupăria Veche (Prăjeni) – Fotea Mircea as., Bocancea Lucia st. – Muraru Petru 17, Mîrza Ion 22, Murariu Constantin 21 ş. a. – 1968 (Bd.)
792. 409 Mihălăşeni – Rusu Gheorghe f. f. – Gălățeanu Angela 17 – 1967
793. 1170 Mihălăşeni – Rusu Gheorghe f. f. – Anițoaie Ion – 1968 (Variantă)
794. 1185 Mitoc – Andrei Elena dc. – Mazilu Valeriu 21 – 1968
795. 618 Nichiteni (Coțuşca) – Irimia Rodica f. f. – Aghiniței Gheorghe 24 – 1967
796. 1182 Nicolaie Bălcescu – Guraliuc Constantin f. f. – Ivasciuc Gheorghe 82- 1968
797. 836 Nicolaie Bălcescu – Ninu Cornel st., Guranda Cornelia st., Nițu Ioan st. – Ungureanu Emil 16, Sauciuc Trifan 17 – 1968 (Variantă)
798. 4 Păltiniş – Anisie Gabriela st. – Avasiloaie Zamfir 55 – 1959
799. 747 Păltiniş – Nanea Vasile st. – Apreotesei Ilie 35 – 1967 (Variantă)
800. 1266 Păltiniş – Simionovici Elena st., Ştefan Ioan st. – Chirilă Ilie 60 – 1968 (Variantă) (Bd.)
801. 35 Răuseni – Ioniță Ionel. – Ioniță Ilie 44 – 1952
802. 339 Româneşti – Toderel Maria f. f. – Mandache Dumitru 20 – 1966
803. 1173 Santa Mare – Curcă Constantin înv., Timofte Ion înv. – = – 1968
804. 1315 Stăuceni – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st. – Dupac Dumitru 23, Matei Ilie 19 ş. a . – 1968 (Bd.)
805. 1164 Suharău – Cimpoeşu Cecilia înv. – Acatrinoaie Petre 25, Zvâncă Mihai 24 – 1968
806. 1260 Suharău – Fotea Mircea as. – Ursan Gheorghe 20, Oprişan Nistor 20, Zvîncă Mihai 21 ş. a. – 1968 (Variantă) (Bd.)
807. 1044 Şupitca (Copalău) – Paraschivescu Constantin f. f. – Ivănuşcă Gheorghe 19, Tararoi Vasile 22 ş. a. – 1968

808. 1288 Teioasa (Darabani) – Ciubotaru Ion c. şt. – Dumitraş Constantin 15, Caba Constantin 15 – 1968 (Bd.)
809. 606 Tudor Vladimirescu – Luca Sergiu f. f. – Dobei Pintilie 38 – 1967
810. 447 Tudora – Iacob I. ac. c. – = – 1966
811. 614 Tudora – Vasilică Paraschiva f. f. – Pintilie Coatache 19 – 1967 (Variantă)
812. 290 Ungureni – Neculau Elena f. f. – Alexa Mihai 40 – 1966
813. 1188 Unțeni – Anechitei Mihai ac. – Dutca Vasile 62 – 1968
814. 1319 Unțeni – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st. – Orzoi Vasile 28, Zaharia Dumitru 38 – 1968 (Bd.)

Județul Galați

815. 114 Bălejerii de Sus (Iveşti) – Petre Săftica st. – Trifan Ion, Crăciun Ion – 1954
816. 1025 Ciorăşti – Curelaru Liviu f. f. – = – 1968
817. 55 Cudalbi – Alexandru Dumitru st. – Mihalcea Vasile 70 – Gradea Gavrilă 60 – 1964
818. 553 Cudalbi – Palade Constanța f. f. – = – 1966 (Variantă)
819. 554 Independența – Gavrilă Elena f. f. – Mihalcea Vasile 70 – 1964
820. 559 Independența – Mîță Tudorița f. f. – = – 1966 (Variantă)
821. 1501 Matca – Matcaşu Ghiță f. f. – Donici Apostol 52 – 1968
822. 91 Munteni – Lazanu Mihai st. – proprie cunoaştere
823. 1515 Munteni – Hanganu Rodica f. f. – = – Iacomi Costache 83 – 1969
824. 65 Oarba (Tudor Vladimirescu) – Stroia Maria st. – Başa Gheorghe 20 – 1958
825. 3 Piscu – Gheorghe Marin st. – = – 1959
826. 552 Piscu – Suliman Jana f. f. – Ioniță Dragomir 28 – 1965 (Variantă)
827. 558 Piscu – Fotache Tudorița f. f. – Maftei Trandafir 43 – 1965 (Variantă)
828. 1419 Pupezeni (Bălăşeşti) – Vîrgolici Maria f. f. – Arhip Cezar – 1968
829. 547 Rogojeni – Niculiță Elena f. f. – Fasolă Alecu 64 – 1965
830. 107 Smulți – Cuza Pavel st. – Munteanu Gheorghe 37 – 1954
831. 141 Smulți – Bejan Constantin el. – Butunoi Neculai 32 – 1958 (Variantă)
832. 546 Şerbăneşti (Lieşti) – Netcu Margareta f. f. – Roman Ion 30 – 1965
833. 549 Tudor Vladimirescu – Petrea Titi f. f. – Cana Ghiță 38 – 1966
834. 999 Tudor Vladimirescu – Stan Tuța f. f. – Cana Ghiță 39 – 1967
835. 94 Ungureni – Lazanu Mihai st. – Moşolea Gheorghe – 1954

Județul Iaşi

836. 180 Alexandru Ioan Cuza – Luca Ioan înv. – Proboteanu Vasile 19 – 1958
837. 464 Alexandru Ioan Cuza – Bursuc Gheorghe f. f. – Rusu Constantin 62 – 1967 (Variantă)
838. 1380 Alexandru Ioan Cuza – Ciubotaru Ion c. şt. – Bursuc Constantin 19, Pavel Costache 23 ş. a. – 1969 (Variantă) (Bd.)

839. 56 Andrieşeni – Mosoroceanu Elena f. f. – Sturza Emil 25, Sturza Ion 24 – 1964
840. 136 Andrieşeni – Stoica Octavian st. – Hînceanu Mihai 18 – 1961 (Variantă)
841. 657 Andrieşeni – Hînceanu Elena f. f. – = – 1967 (Variantă)
842. 304 Balțați – Crihan Mihaela f. f. – = – Ciobanu Costache 67 – 1966
843. 654 Bădeni (Scobinți) – Mihailescu V. prof. – Galben Neculai 21 – 1967
844. 368 Băiceni (Cucuteni) – Popa Maria f. f. – Carp Elena 40 – 1967
845. 461 Bălteni – Mandeş Eugen f. f. – Venin Costache – 1967
846. 1320 Bodeşti (Scânteia) - Atanasiu Dumitru st., Atanasiu Angela st. – Târnoveanu Valeriu 15, Săcăleanu Petre 16 – 1969 (Bd.)
847. 256 Bohotin (Moşna) – Scăfaru Filofteia f. f. – = – 1965
848. 764 Boureni (Moțca) – Baba Gheorghe dc. – Ioneasa Constantin 45 – 1967
849. 862 Ceplenița – Adăscăliței Vasile – Onofrei Dan 16, Palaghia Dumitru 18 ş. a. – 1968 (Bd.)
850. 199 Ciohorăni (Miroslovești) – Munteanu Alexandru f. f. – = – 1965
851. 170 Cârjoaia (Cotnari) – Ionel Ioan f. f. – Cărbune Tică 32 – 1964
852. 200 Cogeasca (Lețcani) – Simion Georgeta f. f. – Patraşcu Vasile 56 – 1965
853. 338 Coropceni (Ciorteşti) – Buraga Eva f. f. – Elisei Gheorghe 21 – 1966
854. 110 Cosmeşti (Stolniceni Prăjescu) – Domnica Gheorghe st. – Toma Gheorghe – 1955
855. 630 Costeşti – Țiplea Aurica f. f. – = – 1967
856. 317 Cuza-Vodă (Vânători) – Morari Valeria f. f. – = – 1966
857. 466 Cuza-Vodă (Vânători) – Bărbieru Teodor f. f. – Gorovei Mihai 44 – 1967 (Variantă)
858. 1412 Doroşcani (Popeşti) – Cobzaru Suzana f. f. – Pricop Constantin 65 – 1969
859. 811 Epureni (Andrieşeni) – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia st. – Muraru Dumitru 42, Macovei Toader 42 ş. a. – 1968 (Bd.)
860. 735 Goieşti (Lungani) – Procovanu Didina f. f. – Zamcu Ştefan 61 – 1967
861. 995 Goieşti (Lungani) – Adăscăliței Vasile, Eftimie Tanțy st. – Brezeneanu Gheorghe 20, Pristanda Dumitru 18 ş. a. – 1967 (Bd.)
862. 1322 Grajduri – Atanasiu Dumitru st., Atanasiu Angela st. – Munteanu Mihai 20, Ungureanu Mircea 18 ş. a. – 1969 (Bd.)
863. 1325 Hadâmbu (Mogoşeşti) – Atanasiu Dumitru st., Atanasiu Angela st. – Munteanu Mihai 20, Ungureanu Mircea 18 ş. a. – 1969 (Bd.)
864. 986 Hălăuceşti – Şuiu Rodica st., Simota Algeria st., Manea Nicolaie st. Frîncu Petru 18, Hugeanu Ioan 18, Ciobanu Petru 18 – 1967 (Bd.)
865. 622 Heci (Lespezi) – Calistru Constantin dc. – = – 1967
866. 77 Hărmăneşti – dc. – Dracea Gheorghe – 1960
867. 675 Hoiseşti (Dumeşti) = Andriescu Ioan f. f. – = – 1967

868. 818 Horleşti – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia st. – Gheorghe Mihai 18 ş. a. – 1968 (Bd.)
869. 1412 Horleşti – Luntraru Dumitru – Barticel Adam 21 – 1969
870. 943 Lespezi – Ciubotaru Ion mz., Ilie Luana st. – = – 1967 (Bd.)
871. 1348 Lețcani – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Hanganu Octavian 17, Mitrică Vasile 17, Şerban Constantin 18 ş. a. – 1969 (Bd.)
872. 102 Lunca Ciurea – Hrițcu Ecaterina st. – = – 1954
873. 1411 Lunca Prut (Bivolari) – Rusu Elena f. f. – Albu Gheorghe 33 – 1968
874. 30 Luncaşi (Hălăuceşti) – Adăscăliței Vasile – Bacalu Mihai 22 – 1951
875. 209 Lungani – Simionovici Elena st. – Sava Emil 22 – 1965
876. 101 Maxut (Deleni) – Acatincăi Elisabeta st. – Dănilă Constantin 18 – 1954
877. 109 Mirosloveşti – Hogaş Manole st. – Albu Vasile – 1955
878. 364 Mirosloveşti – Andriescu Elena f. f. – Popuțoaia Gheorghe 18 – 1965 (Variantă)
879. 260 Mânjeşti (Mogoşeşti) – Fluturel Vasile f. f. – Ursache Constantin 48 – 1965
880. 902 Mogoşeşti – Şuiu Rodica st., Simota Algeria st., Manea Nicolaie st. – Borcilă Petru 19, Ciobanu Anton 20, Chiricheş Petru 20, Bişoc Anton 17 ş. a. – 1967 (Bd.)
881. 310 Moşna – Scafaru Filofteia f. f. – Dima Gheorghe 70 – 1966
882. 641 Moşna – Boureanu Victor f. f. – Lupu Petru 40 – 1964 (Variantă)
883. 678 Oțeleni – Blafuț Ana dc. – Agrigoroaie Veniamin 17 – 1967
884. 49 Popeşti – Palaghia Ecaterina st. – Gheorghiță Ion – 1961
885. 1022 Popeşti – Pricop Aurelia f. f. – Pohonțu Vasile 19 – 1968 (Variantă)
886. 1345 Rediu – Fotea Mircea as. – Prisăcaru Ion 17, Ursache Ilie 18, Cîrdei Toader 16 – 1969 (Bd.)
887. 217 Sirețel – Nechita Eugenia f. f. – Sofronia Ion 18 – 1965
888. 1409 Slobozia (Deleni) – Cuvuliuc Maria f. f. – Creangă Gheorghe 43 – 1969
889. 1494 Slobozia (Ipatele) – Caruz Lucia f. f. – Caruz Ecaterina 39 – 1969
890. 1514 Slobozia (Schitu Duca) – Gavriluță Elena f. f. – = – 1968
891. 104 Soci (Mirosloveşti) – Partin Constantin el. – Dominte Catinca Ion – 1952
892. 1330 Soci (Mirosloveşti) – Hopu Lucia c. şt., Huiban Constanța c. şt. – Filote Mihai 17, Partin Petru 20 ş. a. – 1969 (Variantă) (Bd.)
893. 971 Spineni (Andrieşeni) – Tataru Vasile st. – = – 1967
894. 254 Sticlăria (Scobițeni) – Danalache Gheorghe f. f. – Hriscu Vasile – 1964
895. 767 Stolniceni-Prăjescu – Olaru Vasile dc. – Olaru Ion 45 – 1967
896. 941 Stolniceni- Prăjescu – Ciubotaru Ion mz, Ionescu Silvia st. – = – 1967 (Bd.)

897. 344 Storneşti (Sineşti) – Hotea Maria Lyly f. f. – Cojocaru Vasile 52 – 1966
898. 1030 Storneşti (Sineşti) – Chirilă Maria f. f. – = – 1968
899. 6 Suhuleț (Tansa) – Țîru Vasile st. – Conora Constantin, Spiridon Octav – 1964
900. 601 Şcheia – Pletosu Ionel st. – Pătraşcu Gheorghe 32 – 1967
901. 241 Şerbeşti (Ciorteşti) – Diaconu Maricica f. f. – Irimia Gheorghe 18 – 1965
902. 113 Tătăruşi – Buculeasa Gheorghe st. – Poenaru Vasile 25 – 1954
903. 179 Tătăruşi – Săndulescu Dan f. f. – Albu Ştefan – 1963
904. 732 Tătăruşi – Tanasă Vasile dc. – Boghian Constantin 19 – 1967 (Variantă)
905. 942 Tătăruşi – Ciubotaru Ion mz., Ilie Luana st. – = – 1967 (Bd.)
906. 1327 Topile (Valea Seacă) – Hopu Lucia c. şt., Huiban Constanța c. şt. – Ilarie Vasile 17, Pantazi Iordache 19, Cojocaru Pavel 19 – 1969 (Bd.)
907. 911 Totoieşti (Erbiceni) – Atanasiu Dumitru st., Mancaş Angela st. – Olănuță Mihai 16, Pricop Petru 16, Gîndac Ion 16 ş. a. – 1967 (Bd.)
908. 1335 Țibăneşti – Fotea Mircea as., Copilău Cristache st. – Beleuță Gheorghe 28, Sîrghie Ion 50, Străchinaru Nicolaie 50 – 1969 (Bd.)
909. 66 Uda (Tătăruşi) – Drăguşan E. F. f. – Ionoaia Mihai 26 – 1958
910. 1452 Vlădeni – Sitaru Angela prof. – Stavarache I. – 1969
911. 460 Vlădeni – Chichirău Ioan f. f. – Chichirău Constantin 34 – 1967 (Variantă)
912. 837 Vlădeni – Tataru Vasile st. – Ilie Gheorghe, Dragomir Gheorghe, Măzăreanu Constantin 17 – 1968 (Bd.)
913. 379 Voineşti – Chetran Rodica f. f. – Chirilă Eugen 20 – 1967
914. 349 Zagavia (Scobinți) – Ceucă Constantin st. – Cotiugă Gheorghe 18, Neamțu Constantin 19 – 1965

Județul Neamț

915. 513 Bahna – CCP Bacău – Ploşniță Vasile – 1966
916. 1467 Bărcăneşti (Cândeşti) – Lupu Emilia f. f. – Istrate Gheorghe 69 – 1963
917. 534 Bereşti (Tazlău) – CCP Bacău – = – 1966
918. 514 Blidari (Căiuți) – Anghel N. dc. – = – 1966
919. 1124 Bodeşti – Cireş Lucia st., Spînu Mihai st., Guranda Cornelia st. – Enăşoaia Iosif 16 ş. a. – 1968 (Bd.)
920. 501 Bodeştii de Sus (Bodeşti) – CCP Bacău – Amariei Nicolaie – 1966
921. 85 Budeşti Ghica (Făurei) – Coroi Ion el. – Coroi Pavel – 1957
922. 1128 Butnăreşti (Secuieni) – Şuiu Rodica, Tataru Vasile, Mancaş Angela st. – Niță Constantin 65 – 1968 (Bd.)
923. 31 Calu-Iapa (Roznov) – Apostoaie Olga st. – Ilarie Ghiță 24 – 1951

924. 1138 Cazaci (Tarcău) – Ninu Cornel st., Răileanu Adriana st., Şuiu Rodica st. – Pricop Vasile 23 – 1968 (Bd.)
925. 650 Căciuleşti (Girov) – Mihailescu V. prof. – Faraon Constantin 28 – 1967
926. 1125 Căciuleşti (Girov) – Gavrilovici Dan st., Spînu Mihai st., Bujor Maria st. – Nichita Nicu 57 – 1968 (Bd.)
927. 1119 Cârligi (Ştefan cel Mare) – Ştefan Ioan st., Guranda Cornelia st., Ninu Cornel st. – Jora Constantin – 1968 (Bd.)
928. 175 Costişa – Manolache Florea f. f. – Ciobanu Neculai 45 – 1964
929. 502 Crăcăoani – Metelescu Radu dc. – Asimionesei Vasile (Manuscris din 1949) – 1966
930. 1143 Dochia (Girov) – Tataru Vasile st., Guranda Cornelia st., Ştefan Ioan st. – Asultanei Gheorghe 18 – 1968 (Bd.)
931. 781 Dolheşti (Pipirig) – Brumă Aurel st. – Butnaru Gheorghe 42 – 1967
932. 1479 Dumbrava Roşie – Oancea Cornelia f. f. – Gabor Eugen – 1969
933. 1196 Gîrcina – Rotaru Constantin – proprie cunoaştere – 1968
934. 68 Graşi (Timişeşti) – Livadaru Paraschiva st. – Cozma Ion – 1957
935. 264 Grumăzeşti – Ciurilă Catinca f. f. – Cocu Vasile 76 – 1965
936. 809 Grumăzeşti – Atanasiu Dumitru st. – Axinte Toader 35 – 1967 (Variantă) (Bd.)
937. 1414 Hârtop (Bârgăoani) – Dascălu Viorica f. f. – Coman Axinte 78 – 1968
938. 13 Icuşeşti – Paraschiv Dumitru st. – = – 1963
939. 656 Izvorul Alb (Bicaz) – Mihailescu V. prof. – Țuțuianu Constantin 14 – 1953
940. 174 Izvorul Muntelui (Bicaz) – Atomei Maria f. f. – Coptură Ilie 64 – 1964
941. 1195 Izvorul Muntelui (Bicaz) – Bucur Laura f. f. – 1968 (Variantă)
942. 1127 Miron Costin (Trifeşti) – Şuiu Rodica st., Tataru Vasile st., Mancaş Angela st. – Bîrsan Nicolaie – 1968 (Bd.)
943. 1136 Neagra (Taşca) – Antonescu Stela st., Ispir Romel st., Tataru Vasile st. – Tataru Petru 23 ş. a. – 1968 (Bd.)
944. 436 Neagra (Taşca) – Voşlobanu Elisabeta f. f. – Creuruş avrl 56 – 1967 (Variantă)
945. 98 Piatra-Neamț – Raucă Elena st. – Raucă Ion, Gheorghieş Gheorghe – 1951
946. 1154 Piatra-Şoimului – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia – Drăguşanu Ion 19, Sachelariu Ion 18 – 1968 (Bd.)
947. 161 Plăieşu (Timişeşti) – Hîra Alexandrina f. f. – = – 1965
948. 1147 Podoleni – Fotea Mircea as., Bratu Lina st., Dămoc Ioan st. – Macovei Gheorghe 18, Mihai Ilie 18 ş. a. – 1968 (Bd.)
949. 517 Poieni (Acum Valea Albă) (Războieni) – Dominte Haralambie dc. – Butnaru Gheorghe – 1966

950. 455 Preoteşti (Timişeşti) – Isaic Elena f. f. – Stoica Vasile 48 – 1967
951. 1028 Peoteşti (Timişeşti) – Pagu Elena f. f. – Răchieru Mihai 27 – 1968 (Variantă)
952. 434 Români – Popescu Viorica dc. – = – 1966
953. 1113 Români – Ninu Cornel st., Ilie Luan st., Dămoc Ioan st. – Grădinaru Gheorghe 31 – 1968 (Variantă) (Bd.)
954. 1067 Roznov – Grădinaru Gheorghe f. f. – Bucureşteanu Gheorghe – 1967
955. 80 Sabasa (Borca) – Adăscăliței Vasile – Niță Gheorghe 14, Olaru Gheorghe 14 – 1951
956. 435 Săbăoani – CCP Bacău – Robu Laurențiu, Antoci Aurel – 1966
957. 652 Săvineşti – Mihailescu V. prof. şi Plăcintă Elena el. – = – 1965
958. 1212 Soci (Ştefan cel Mare) – Ninu Cornel st., Guranda Cornelia st., Ştefan Ioan st. – Jora Constantin 70 – 1968 (Bd.)
959. 400 Stănița – Verdeş Maria f. f. – Lițcanu Vasile 46 – 1967
960. 1020 Stănița – Țibu Mariana Luminița f. f. – Lițcanu Vasile 47 – 1968
961. 537 Şerbeşti (Ştefan cel Mare) – CCP Bacău – = – 1966
962. 504 Taşca – Prună Virginia dc. – Bărbat Ilie – 1966
963. 653 Taşca – Mihailescu V. prof. – Bejan Paraschiva – 1967
964. 637 Tazlău – Blanaru Viorica f. f. – Budoacă Alexandru 72 – 1967
965. 1115 Telec (Bicazul Ardelean) – Ispir Romel st., Iftinuț Maria st., Gavrilovici Dan st. – Pruşu Ion 65 – 1968 (Bd.)
966. 1016 Timişeşti – Bulat Doina f. f. – Agăpeanu Mihai – 1968
967. 1156 Tupilați – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st., Bujor Maria st. – Buftea Nicolaie 23, Gabor Mircea 19 ş. a. – 1968 (Bd.)
968. 1397 Tupilați – Adăscăliței Vasile, Ciubotaru Ion c. şt. – Oprişan Ion 20, Dănilă Vasile 17 ş. a. – 1968 (Bd.)
969. 253 Urecheni – Acozmei Ecaterina f. f. – Cozma Costache 86 – 1965
970. 1506 Țibucanii de Jos – Savin Elena f. f. – = – 1969
971. 1465 Valea Seacă (Bălțăteşti) – Pancel Florentina Elena f. f. – roban Maria 70 – 1969
972. 215 Vânătorii-Neamț – Fuşalău Elena f. f. – Lazăr Neculai 33 – 1965
973. 1135 Vlădiceni (Bârgăoani) – Fotea Mircea as. ş. a. – Chirița Spiridon 62 – 1968 (Bd.)
974. 499 Zăneşti – CCP Bacău – = – 1966

Județul Suceava

975. 1530 Arbore – Adăscăliței Vasile ş. a. – = – 1966 (Bd.)
976. 762 Arbore – Milea Ileana f. f. – Hrincescu Ioan 35 – 1968
977. 117 Basarabi (Preuteşti) – Simion Artemiza el. – Mănăilă Traian – 1950
978. 629 Basarabi (Preuteşti) – Ciocan Alexandru f. f. – Cîrlig Ion, Iliuță Ştefan – 1967 (Variantă)
979. 99 Bădeuți – Petrescu Vasile el. – Popescu Tuțu, Dohotaru Titus – 1956

980. 462 Bădeuți – Tatar Elisabeta prof. – Dumitrescu Maricel 22 – 1967 (Variantă)
981. 602 Bilca – Botnar Alexandru el. – Galan Victor 15 – 1967
982. 1482 Bogdăneasca – Tomegea Petru f. f. – Vasiloaia Ion – 1969
983. 89 Boteşti (Horodniceni) – Dumitrache Axinia st. – Gîscă Ion 24 – 1956
984. 1094 Botoşana – Daniliuc Viorica f. f. – Mirşa Ion – 1968
985. 417 Broşteni – Dumitrescu I. dc. – Ilişanu Nicolaie 46 – 1966
986. 426 Costişa (Frătăuții Noi) – Moscal Ileana f. f. – Moscal Constantin 19 – 1966
987. 1008 Costişa (Frătăuții Noi) – Bujdei Viorica f. f. – Ciotău Vasile 25 – 1968 (Variantă)
988. 305 Cotu-Băii (Fântâna Mare) – Radu Mihai f. f. – Onofrei Constantin 59 – 1965
989. 531 Dolhasca – Agachi Cecilia f. f. – Anghel Constantin 37 – 1967
990. 448 Dolheştii Mari – Iacon I. ac. – Dascălu Costică 28 – 1966
991. 532 Dolheştii Mari – Agachi Cecilia el. – Vârlan Adrian 17 – 1967 (Variantă)
992. 598 Dolheştii Mici – Zaharia Dumitru el. – Mitruț Ion 31 – 1967
993. 137 Dorneşti – Buzneanu Ana el. – = – 1958
994. 462 Dorneşti – Tatar Elisabeta prof. – Mormilă Dumitru 22 – 1967 (Variantă)
995. 646 Drăguşeni – Buzic Valeria prof. – = – 1967
996. 935 Drăguşeni – Iftinuț Maria st. – Vartolomei Vasile 28 – 1967 (Variantă) (Bd.)
997. 383 Forăşti – Dascălu Maria f. f. – Achiței Gheorghe 38 – 1967
998. 370 Frătăuții Noi – Nicoară Veronica f. f. – Andrişan Constantin 16 – 1967
999. 610 Găineşti (Slatina) – Ungureanu Ştefan f. f. – Pîrlac Mircea 30 – 1967
1000. 528 Gulia (Dolhasca) – Lăstun Elena el. – Murgoci Pavel 18 – 1967
1001. 1474 Gura Putnei – Eustafievici Cujbă Elena f. f. – Cîrdei Vasile 74 – 1969
1002. 1476 Holda (Broşteni) – Ilişan Ioana f. f. – = – 1969
1003. 423 Horodnicul de Jos – Lungoci Ion el. – Lungoci Ion a Zahariei – 1966
1004. 1407 Horodnicul de Jos – Adăscăliței Vasile – Mironescu Dumitru 28 – 1966 (Variantă) (Bd.)
1005. 280 Horodnicul de Sus – Liscun Dumitru f. f. – Cazacu Gheorghe 19 – 1966
1006. 422 Horodnicul de Sus – Nichiforel Elena el. – Munteanu Valerian 22 – 1965 (Variantă)
1007. 438 Horodnicul de Sus – Ichim Margareta el. – Popescu Gavril 23 – 1966 (Variantă)

1008. 438 Horodnciul de Sus – Ichim Margareta el., Onica Aurora el. – Bîdiliță Ion 22 – 1966 (Variantă)
1009. 267 Iaslovăț – Ignat Liscun Elena f. f. – Veres Toader 25 – 1065
1010. 352 Liteni – Mihailescu Dumitru f. f. – Şuhan Nicolaie 46 – 1966
1011. 312 Manolea (Forăşti) – Rotaru Constantin f. f. – Bozoancă Neculai 46 – 1965
1012. 103 Măneuți (Frătăuții Vechi) – Dobrîca Neculai st. – 1954
1013. 489 Mihăieşti (Rotopăneşti) – Toader Elena f. f. – Tanasă Grigore 21 – 1967
1014. 462 Milişăuți – Tatar Elisabeta prof. – Dumitrescu Marcel 22 – 1967
1015. 130 Oniceni (Forăşti) – Murariu Octavian st. – Lefter Ionaş – 1961
1016. 937 Oniceni (Forăşti) – Iftinuț Maria st. – Hîrgău Gheorghe 61 – 1967 (Variantă)
1017. 463 Râşca – Bidolach Eleonora f. f. – Rădăşanu Gheorghe 60 – 1967
1018. 418 Roşcani (Liteni) – Iacob Ioan ac. – = – 1966
1019. 615 Roşcani (Liteni) – Lifticaru Traian el. – proprie cunoaştere – 1967 (Variantă)
1020. 1060 Roşcani (Liteni) – Popovici Ana – = – 1967
1021. 129 Rotopăneşti (Horodniceni) – Păduraru Constantin f. f. – Hreamătă Gheorghe 28 – 1964
1022. 245 Rotunda (Liteni) – Axinte Pavel f. f. – Silişteanu Victor 21 – 1965
1023. 330 Rusca (Dorna Arini) – Oanea Aurelia f. f. – Scripcă Aurel 35 – 1966
1024. 640 Satu Mare (Dorneşti) – Popa Magdalena f. f. – Huzdup Călimache – 1967
1025. 1460 Satu Mare – Ianciuc Ecaterina Elisabeta f. f. – Cramarciuc Vasile 27 – 1969
1026. 1019 Siliştea (Dolhasca) – Hudiță Ileana f. f. – Hrețcaru Neculai 25 – 1968
1027. 585 Stulpicani – Prislopan Magdalena f. f. – Şecman Gheorghe 88 – 1967
1028. 186 Sucevița – Ițcuş Viorel f. f. – Sinigiac Gheorghe 21 – 1965
1029. 494 Valea Poienii (Dolhasca) – Tanasache M. prof. – = – 1967
1030. 1068 Valea Stânii (Vatra Moldoviței) – Şandru Ecaterina f. f. – Şandru Mihai 35 – 1967

Județul Vaslui

1031. 190 Bănceşti (Voineşti) – Topală Ion f. f. – Rusan Gheorghe 59 – 1965
1032. 1026 Bârlăteşti (Şuletea) – Păsărică Ana f. f. – Mocanu Vasile 60 – 1968
1033. 291 Bârlad – Pălăduță Gica f. f. – Duduc Ioana 42 – 1965
1034. 775 Boțeşti – dc. – = – 1967
1035. 975 Boțeşti – Ivan Margareta st., Bujor Maria st. – Capmare Neculai 19, Timofte Gheorghe 18 – 1967 (Variantă) (Bd.)
1036. 453 Chilia (Ivăneşti) – Grosu Aurica f. f. – Neamțu Victor 47 – 1967

1037. 645 Chirceşti (Micleşti) – Arsenie Ecaterina dc. – = – 1967
1038. 366 Ciocani – Ciocoiu Constanța f. f. – Grigoraş Ion – 1967
1039. 542 Ciocani – Grigoraş Laurenția f. f. – Darie Ion 70 – 1967
1040. 600 Codăieşti – Croitoru Maria f. f. – Adam Dumitru 23 – 1967
1041. 1491 Codăieşti – Chiriac Elena f. f. – Macovei Ion 30 – 1969
1042. 120 Dăneşti – Tabacaru Veronica f. f. – Botezatu Constantin – 1951
1043. 595 Dăneşti – Buraga Via f. f. – Blanaru Miluță 47 – 1967
1044. 58 Doagele (Dragomireşti) – Anton Petrina f. f. – Turcu Ion 22 – 1958
1045. 603 Dodeşti – Tarciniu Maria f. f. – Manea Toader 98 – 1967
1046. 881 Dumasca (Tăcuta) – Atanasiu Dumitru st., Cireş Lucia st., Tataru Vasile st. – Ciubotaru Gheorghe 21, Stan Nicolaie 18, Toma Victor 18 ş. a. – 1967 (Bd.)
1047. 771 Duda (Epureni) – Iacob Neculai – proprie cunoaştere – 1967
1048. 998 Duda (Epureni) – Cozma Teodor st. – Vulpe Gheorghe 54 ş. a. – 1967 (Bd.)
1049. 1006 Emil Racoviță (Dăneşti) – Dumbravă Marian f. f. – Beresanu Ioan 18 – 1968
1050. 770 Epureni (Huşi) – dc. – = – 1967
1051. 991 Epureni (Huşi) – Fotea Mircea as., Bocancea Lucia st. – Maftei Marin – 1967 (Variantă) (Bd.)
1052. 861 Ghermăneşti – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia st. – Alexandrache Gheorghe Ioan 31, Năstase Ion 45, Negru Constantin 24 ş. a. – 1967 (Bd.)
1053. 1038 Giurgeşti (Tătărăni) – f. f. – Gaiță Vasile 15 – 1968
1054. 719 Gugeşti (Boțeşti) – Lupu Aurelia dc. – Luca Grigore – 1967
1055. 1490 Gugeşti (Boțeşti) – Caşcaval Rodica f. f. – Macovei Vasile – 1969
1056. 1408 Gugeşti (Boțeşti) – Caşcaval Rodica f. f. – Palade Constantin 19 – 1969 (Variantă)
1057. 210 Hoceni – Trifan Veronica f. f. – Todeilă Victor 15, Rotaru Panaite 14 – 1965
1058. 917 Hurdugi – Manea Nicolaie st., Nițu Ioan st., Guranda Cornelia st. – Crîşmaru Ştefan 19, Ciubotaru Constantin 19, Moldoveanu Dumitru 19 – 1968 (Bd.)
1059. 269 Huşi – Onea Maria f. f. – Coşniță Mihai – 1965
1060. 69 Ibăneşti (Alexandru Vlahuță) – f. f. – Buharda Mihai 58 – 1958
1061. 521 Ibăneşti (Alexandru Vlahuță) – Iacomi Constantin f. f. – Meraru Ion 54 – 1967 (Variantă)
1062. 61 Lăleşti (Puieşti) – Danu Silvia el. – Munteanu Constantin 19 – 1968 (Bd.)
1063. 70 Lăleşti (Puieşti) – Savin Valeria el. – Tarazi Ion 56 – 1958
1064. 977 Lunca Banului – Ninu Cornel st., Nenici Gabriela st., Păun Emilia st. – Iftenie Gheorghe 24 – 1967 (Bd.)

1065. 763 Măluşteni – Susnea Apostol f. f. – Nechita Constantin, Profir Ioan – 1967
1066. 1499 Mărăşeştii (Voineşti) – Turcu Ecaterina f. f. – Țaga Costică 72 – 1968
1067. 677 Murgeni – Apostolache Dumitru dc. – Stan Gheorghe – 1967
1068. 973 Murgeni – Popa Ioan st., Agape Larisa st., Vicu Niculina st. – Ghinea Ion 55, Stan Gheorghe 54, Modiga Dumitru 47 ş. a. – 1967 (Variantă) (Bd.)
1069. 496 Obârşeni – Palade Gavrilă f. f. – Pelin Ion 58 – 1967
1070. 765 Obârşeni – Munteanu Dumitru dc. – Gulcă Gheorghe 30 – 1967 (Variantă)
1071. 64 Palerma (Grivița) – Condrea Cezarina f. f. – Pîntea Ghiță 49 – 1958
1072. 1065 Pădureni (Oşeşti) – Şelaru Ruxandra f. f. – Bejan Ion 40 – 1967
1073. 1023 Pâhneşti (Arsura) – Pricop Elena f. f. – Ganea Ion 23 – 1968
1074. 233 Popeni (Găgeşti) – Paveliu Măndița f. f. – Chelaru Vasile 20 – 1965
1075. 248 Popeni (Găgeşti) – Sofrone Aneta f. f. – Chelaru Nicolaie 65 – 1965 (Variantă)
1076. 543 Popeni (Găgeşti) – Dărăbanu Doina Maria f. f. – Salahoru Ştefan 60 – 1967 (Variantă)
1077. 689 Popeni (Găgeşti) – Vîliță Emil dc. – Chiriac Gheorghe, Grădinaru Ambrozie, Chelaru Ion – 1967 (Variantă)
1078. 592 Puieşti – Păsărică Maria f. f. – Mocanu Vasile 60 – 1967
1079. 796 Puieşti – Ispir Romel st., Galan Ilie st. – Moraru Neculai 17, Sandu Ion 18 ş. a. – 1967 (Variantă)
1080. 345 Ruşi (Puieşti) – Prisecaru Mihai f. f. – = – 1966
1081. 96 Sauca (Laza) – Taşcă G. el. – Pană Dumitru, Ioniță Costică – 1955
1082. 1413 Sârbi – Barbu Gheorghe f. f. – Țurcanu Gheorghe 46 – 1969
1083. 751 Sârbi – Ganea Vasile dc. – Chirvase Jenică 26 – 1967 (Variantă)
1084. 222 Stâncăşeni (Voineşti) – Albu Constantin f. f. – Bulbuceanu Constantin 50 – 1965
1085. 694 Stâncăşeni (Voineşti) – Pavel Mircea dc. – Cocîi Vasile – 1967 (Variantă)
1086. 9 Şerboteşti (Soleşti) – Diaconu Maricica f. f. – Lăzăreanu Costică 42 – 1964
1087. 346 Şerboteşti (Soleşti) – Mihăilă Maria f. f. – = – 1966
1088. 467 Tătărăni – Huhulea Elena f. f. – Croitoru Constantin 31 – 1967
1089. 773 Târzii (Olteneşti) – Moşneagu Safta dc. – = – 1967
1090. 883 Țifu (Banca) – Ninu Cornel st., Domnici Rodica st. – = – (Bd.)
1091. 1009 Ulea (Bogdăneşti) – Patriche Ion f. f. – Anton Mihai 72 – 1968
1092. 900 Valea lui Darie (Roşieşti) – Cosma Teodor st. – = – 1968 (Bd.)
1093. 1486 Valea lui Darie (Roşieşti) – Ciobanu Gheorghe f. f. – Ciot Constantin 30 – 1969 (Variantă)

1094. 898 Vălenii (Pădurenii) – Manea Nicolaie st., Guranda Cornelia st., Nițu Ioan st. – Bordea Timofte 30, Moraru Ion 26, Diaconu Mitică 29 ş. a. – 1968 (Bd.)
1095. 888 Văleni (Vaslui) – Fotea Mircea as., Pavel Natalia st., Cosma Teodor st. – Paliciuc Ion 16, Croitoru Alexandru 15 ş. a. – 1967
1096. 676 Viişoara – Artevei Mircea dc. – Dobrea Gheorghe – 1967
1097. 743 Viişoara – Ninu Cornel st. , Domnici Rodica st. – Dobrea Gheorghe ş. a. – 1967 (Variantă) (Bd.)
1098. 1017 Vutcani – Cavaleru Doina f. f. – Mihociu Luță 23 – 1968
1099. 1048 Vutcani – Durbală Maria st. – Durbală Vasile 16 – 1968 (Bd.)

Județul Vrancea

1100. 169 Budeşti – Cristea Mariana f. f. – Popa Ionel 24 – 1964
1101. 356 Câmpuri – Vidreanu Stoica Niculina f. f. – Bordei Stan 47 – 1965
1102. 545 Colacu (Valea Sării) – Căluean Niculina f. f. – Pricop Neculai 54 – 1965
1103. 341 Dragosloveni – Grama Aurelia f. f. – Alexe Jan 39 – 1966
1104. 321 Dumbrăvenii – f. f. – = – 1966
1105. 556 Dumbrăvenii – Bănică Georgeta f. f. – Militaru Neculai 60 – 1964 (Variantă)
1106. 57 Lespezi (Homocea) – Chiper Ioan înv. – = – 1958
1107. 95 Mărăşeşti – Păduraru Dumitru st. – proprie cunoaştere – 1955
1108. 1024 Păuleşti – Ichim Ioana f. f. – Ichim Vasile 49 – 1968
1109. 550 Poiana Cristei (Odobasca) – Pavel Maria f. f. – Buharu Mihalache 42 – 1964
1110. 100 Popeşti – Stoica Georgeta el. – Paraschiv Gheorghe – 1957
1111. 662 Răiuț (Reghin) – Dobra Maria f. f. – Hanu Ion 85 – 1967

Din alte județe decât cele ale Moldovei

1112. 557 BRĂILA – Brăila – Tarău Mărioara f. f. – Barbu Stana 65 – 1967
1113. 594 BISTRIȚA-NĂSĂUD – Rodna – Onciulescu Nicolaie înv. – = –
1114. 664 OLT – Doanca (Tia Mare) – Gulie Maria f. f. – Gulie Ion 32 – 1967
1115. 1013 GORJ – Vulcan – Burghiu Constantin f. f. – Palade Maria 34 – 1968
1116. 540 TULCEA – Măgurele (Făgăraşul Nou) – Catana Elena f. f. – Ioniță Duțu 65 – 1967

HAIDUCII

Județul Bacău

1117. 1083 Dărmăneşti –Grigorovici Gabriela f. f. – Lungan Simion 94. Hîrjoabă Nicolaie 82 – 1968

1118. 620 Farcaşa (Răchitoasa) – Dănilă Victor f. f. – Secară Constantin 20 – 1967
1119. 68 Fântânele (Motoşeni) – Popa Constanța f. f. – Dragu Constantin – 1968
1120. 1473 Lipova – Mureşanu Elena f. f. – Buznea Vasile 45 – 1969
1121. 663 Praja (Motoşeni) – Galiță Ion f. f. – Maxim Ion 28 – 1967

Județul Iaşi

1122. 695 Bivolari – Negrei Ioan dc. – Chişcă Dumitru, Roşioru Gheorghe ş. a. – 1967
1123. 1193 Bivolari – Ifrim Maria f. f. – Lespezeanu Mihai 56 – 1968 (Variantă)
1124. 990 Bivolari – Atanasiu Dumitru st., Ninu Cornel st. – Donise Ion 15, Ciobanu Neculai 15, Pascaru Ion ş. a. – (Bd.)
1125. 84 Butea – Dămătăr Petrea el. – Ghirescu Ion – 1957
1126. 766 Butea – CCP Iaşi – = – 1967 (Variantă)
1127. 815 Costuleni – Adăscăliței Vasile – Agapie Adrian, Roşca Florin, Capraru Ion, Ignat Ion – 1968 (Bd.)
1128. 1042 Dolheşti – Dunduc Elena f. f. – Antoche Vasile 43 – 1968
1129. 322 Drăguşeni (Şcheia) – Nonea Elena f. f. – Apetrei Nicu 23 – 1966
1130. 367 Drăguşeni (Şcheia) – Toader Magadalena f. f. – Radu Elena 28 – 1967 (Variantă)
1131. 760 Hălăuceşti – Hîrja Laurențiu – proprie practică – 1967
1132. 298 Heleşteni – Atudorei Petrache f. f. – Drumaru Ion – 1965
1133. 1411 Lunca Prut (Bivolari) – Rusu Elena f. f. – Rusu Constatin 17 – 1968
1134. 692 Mirceşti – Mancaş L. dc. – Zamfir Gheorghe – 1967
1135. 1036 Moldoveni (Dobovăț) – Radu Mihai f. f. – Radu Ion 50 – 1968
1136. 369 Perieni (Probota) – Antonesei Aurica f. f. – Cosma Constantin 18 – 1967
1137. 394 Satu-Nou (Belceşti) – Enache Gheorghe f. f. – Enache Constantin 28 – 1967
1138. 1323 Şcheia – Atanasiu Dumitru st., Atanasiu Angela st. – Lazăr Pavel 2, Vieru Ilie 20, Popa Ion 18 – 1969 (Bd.)
1139. 878 Şerbeşti (Ciorteşti) – Atanasiu Dumitru st., Cireş Lucia st., Tataru Vasile st. – Irimia Ion 18, Rădăuțeanu Vasile 19, Merişcă Vasile 17 – 1967 (Bd.)
1140. 227 Tabăra (Bivolari) – Rotaru Ecaterina – f. f. – Ursu Toader 35 – 1965
1141. 228 Tabăra (Bivolari) – Turcuman Ana f. f. – = – 1965
1142. 262 Tansa – Spiridon Maria f. f. – Dascălu Vasile 43, Mocanu Ion 62, Panainte Ion 35 – 1965
1143. 382 Tansa – Spiridon Anica f. f. – Dascălu Dumitru 65 – 1967

1144. 1337 Voineşti – Fotea Mircea as. – Amăriuței Nicolaie 18, Neagu Nicolaie 18, Timofte Vasile 19 – 1969 (Bd.)

Județul Neamț

1145. 1497 Buruieneşti (Doljeşti) – Sugaru Blaj Monica f. f. – Simon Frenț 56 – 1968
1146. 1512 Buruieneşti (Doljeşti) – Fetoiu Constanța f. f. – Mihai Ion – 1969
1147. 365 Cotu-Vameş (Horia) – Samson Neculai f. f. – Grigoraş Dumitru 49 – 1965
1148. 52 Pârâul-Pintei (Borca) – Luca Ion înv. – Niculescu Găină Ioana ş. a. – 1962
1149. 135 Pârâul-Pintei (Borca) – Luca Ion înv. – Constantin Valentina ş. a. – 1959 (Variantă)
1150. 132 Stejaru (Farcaşa) – Luca Ion înv. – Tanasă Valentina – 1960
1151. 1101 Topolița (Grumăzeşti) – Grădinaru Constantin f. f. – = – 1968

Județul Suceava

1152. 426 Costişa (Frătăuții Noi) – Moscal Ileana f. f. – Luchia Eftimie 15 – 1966
1153. 468 Drăguşeni – Iftinuț Maria st.- Apetrei Nicu 21 – 1965
1154. 458 Dumbrăvița (Vadul Moldovei) – Nedelcu Emilia f. f. – Păduraru Vasile 52 – 1967 (Variantă)
1155. 326 Dumbrăvița (Vadul Moldovei) – Dascălu Pavel f. f. – Ştefan Dumitru 50 – 1966
1156. 459 Dumbrăvița (Vadul Moldovei) – Păduraru Ana f. f. – Vatavu Maria 65 – 1967 (Variantă)
1157. 93 Fălticeni – Riscu Adriana el. – Ciaparii Dumitru 28 – 1956
1158. 590 Giurgeşti (Pleşeşti) – Muraru Elena f. f. – Lupu Gheorghe 17 – 1967

Județul Vaslui

1159. 410 Avrămeşti (Voineşti) – Bejan Maria f. f. – Bejan Mihai 67 – 1967
1160. 687 Avrămeşti (Voineşti) – Bejan Maria dc. – = – 1967
1161. 962 Avrămeşti (Voineşti) – Ciubotaru Ion mz., Ionescu Maria st. – = – 1968 (Variantă) (Bd.)
1162. 918 Bărboşi (Deleni) – Guranda Cornelia st., Manea Nicolaie st., Nițu Ioan st. – Corneanu Ion 17, Diamandi Dumitru 18, Bulgărescu Nicolaie 18 ş. a. – 1968 (Bd.)
1163. 263 Beneşti (Tanacu) – Căpitanu Carmenica f. f. – Meliție Aurel 39 – 1965
1164. 671 Beneşti (Tanacu) – CCP Iaşi – = –1967 (Variantă)
1165. 982 Beneşti (Tanacu) – Atanasiu Dumitru st., Cireş Lucia st., Tataru Vasile st. – = – 1967 (Variantă) (Bd.)
1166. 907 Berezeni – Bîrgăoanu Elena st., Nițu Ioan st., Manea Nicolaie st. – Mardare Gavril 16, Burcă Toader 15, Alaci Neculai 16, Vrabie Ion 16 ş. a. – 1967 (Bd.)

1167. 62 Bogdăneşti – Moise Elena el. – Iordache Anton, Moise Gheorghe, Scînteie Ion – 1958
1168. 1021 Buhăieşti (Vultureşti) – Pricop Aurelia f. f. – Vieru Antip 55 – 1968
1169. 668 Călimăneşti (Puieşti) – Ungureanu Mihai dc. – Puşcaşu Cezar – 1967
1170. 1051 Chilia (Ivăneşti) – Grosu Aurica f. f. – Luchian Costache 60 – 1968
1171. 1197 Chilia Broşteni (Ivăneşti) – Grosu Aurica f. f. – Neamțu Victor Lazăr 70 – 1968
1172. 890 Corbu (Lipovăț) – Fotea Mircea as. – Țipulean Gheorghe 18, Țipulean Vasile 19 ş. a. – 1967
1173. 746 Dealul Soci (Gherghești) – CCP Iaşi – Popa Gheorghe 45, Mocanu Vasile 41 – 1967
1174. 919 Deleni – Manea Nicolaie st. ş. a. – Ciubotaru Constantin 15, Cosma Ion 15 – 1968 (Bd.)
1175. 160 Doagele (Dragomireşti) – Ghica Romică f. f. – Lişiță Constantin 40 – 1964
1176. 882 Dodeşti – Ninu Cornel st. ş. a. – = – 1967 (Bd.)
1177. 159 Draxeni (Rebricea) – Matei Ciulei Elena f. f. – Ilade Mihai 23 – 1964
1178. 208 Fâstâci (Deleşti) - Postolache Popescu Speranța f. f. – Cuciureanu Eugen 38 – 1965
1179. 847 Frunzeşti – Manea Nicolaie st., Cojocaru Enăchița st. – = – 1967 (Bd.)
1180. 974 Gugeşti (Boțeşti) – Bujor Maria st., Ivan Margareta st. – Costrăşel Vasile 22, Stroescu Gheorghe 17, Cojocaru Emil 25 ş. a. – 1967 (Bd.)
1181. 197 Gura Munteni (acum Muntenii de Jos) – Pieptu Adela f. f. – Lungu Vasile 20 – 1965
1182. 891 Gura Munteni (acum Muntenii de Jos) – Fotea Mircea as. – Bortă Marian 17, Inăchița Vasile 18, Grigoraş Adrian 21 ş. a. – 1967 (Bd.) (Variantă)
1183. 846 Ivăneşti – Manea Nicolaie st., Viciu Livia st. – Pascaru Simion 19, Leu Gheorghe 18, Sârbu Vasile 23 ş. a. – 1967 (Bd.)
1184. 1449 Ivăneşti – Găbureac Sergiu f. f. – Luchian Mihai 25 – 1967
1185. 250 Iveşti – Botez Mircea f. f. – Mănăilă M. 15 – 1962
1186. 774 Lunca Banului CCP Iaşi – = – 1967
1187. 124 Mărăşeşti (Voineşti) – Breahnă Paraschiva f. f. – Tănase Filip 42 – 1963
1188. 963 Mărăşeşti (Voineşti) – Ciubotaru Ion mz., Ionescu Maria st. – = – 1968 (Variantă) (Bd.)
1189. 761 Mireni – Duluman Elena dc. – Ichim Gheorghe 31, Galan Gheorghe 31 ş. a. – 1967

1190. 255 Mânzați (Alexandru Vlahuță) – Cîrlan Vasile f. f. – Ghica Vasile 56 – 1965
1191. 1072 Muntenii de Jos – Axinte I. st. – = – 1967
1192. 561 Murgeni – Butunoiu Viorica Victoria f. f. – = – 1967
1193. 71 Odaia Bursucani (Grivița) – Solcă Emilia st. – Barbu Vasile 17 – 1958
1194. 230 Odaia Bursucani (Grivița) – Ştirbei Silvia st. – Popescu Sava 23 – 1965 (Variantă)
1195. 551 Odaia Bursucani (Grivița) – Rășcanu Adriana f. f. – Popescu Sava 23 – 1965
1196. 720 Orgoiești – CCP Iași – Barbu Mihai 40, Sbîrnea Constantin ş. a. – 1967
1197. 1037 Oșești – Potîngă Elena f. f. – Anton L. 66 – 1968
1198. 239 Perieni – Bîgu Petru dc. – Buhuş Mihai 40, Năstase Vasile 37 ş. a. – 1967
1199. 993 Perieni – Adăscăliței Vasile, Ilie Luana st. – Turtea Dumitru 31, Artenie Constantin 39, Tuțu Gheorghe 39 ş. a. – 1967 (Bd.)
1200. 909 Pâhnești (Arsura) – Bîrgăoanu Elena st., Manea Nicolaie st., Nițu Ioan st. – = – 1967 (Bd.)
1201. 992 Pâhnești (Arsura) – Cosma Teodor st. – = – 1967 (Bd.)
1202. 669 Poienești – Constantinescu Petru dc. – = – 1967
1203. 755 Pogana – dc. – Spiridon Gheorghe 23, Stupu Gheorghe 40 – 1967
1204. 921 Pogana – Adăscăliței Vasile, Angelescu Elena st., Ilie Luana st., Popa Ioan st. – Stanciu Ion, Mihăilă Gheorghe 18, Stupu Vasile 18 ş. a. – 1967 (Variantă) (Bd.)
1205. 984 Popeni – Atanasiu Dumitru st. – = – 1967 (Bd.)
1206. 1093 Popeni – Vîliță Emil f. f. – Chelaru Ion 31, Chiriac Gheorghe 39 ş. a. – 1968 (Variantă)
1207. 682 Pungești – Ungureanu Ion dc. – = – 1967
1208. 964 Rafaila – Ciubotaru Ion mz., Ilie Luana st. – = – 1968
1209. 674 Tanacu – Emandache Olga dc. – Ungureanu Neculai 28 – 1967
1210. 983 Tanacu – Fotea Mircea as. – = – 1967 (Bd.)
1211. 844 Tătărăni – Bujor Maria st., Ivan Margareta st. – Nedelea Mihai 36, Timofte Toader 24, Croitoru Constantin 38 ş. a. – 1967 (Bd.)
1212. 1496 Târzii – Ciomaga Nicolaie f. f. – = – 1969
1213. 697 Tupilați (Găgești) – Munteanu Nicolaie înv. – Răbuşanu Gheorghe – 1967
1214. 705 Vlădești (Bogdănești) – Furcoi Gheorghe dc. – Furcoi Gheorghe 24, Avram Ioan 70, Mocanu Ion 35 ş. a. – 1967
1215. 275 Vutcani – Vicol Georgeta f. f. – Dima Gheorghe 20 – 1966

1216. 920 Vutcani – Manea Nicolaie st., Guranda Cornelia st., Nițu Ioan st. – Arsene Dumitru 22, Mihociu Nicolaie 22, Chiriac Constantin 23 ş. a. – 1968 (Variantă) (Bd.)
1217. 871 Zăpodeni – Atanasiu Dumitru st., Mancaş Angela st., Teodor Elena st. – Nechita Ştefan, Solomon Ion, Solomon Gheorghe ş. a. – 1967 (Bd.)
1218. 25 Zorleni – Velic Constanța f. f. – = – 1962
1219. 176 Zorleni – Munteanu Lucia f. f. – Lupu Dumitru 18, Ioan Victor 18, Cîrjan Constantin 19 – 1965 (Variantă)
1220. 660 Zorleni - Anton Magdalena f. f. – Butunoi Costache 82 – 1966 (Variantă)
1221. 738 Zorleni – Balate Ion dc. – Cozma Gheorghe – 1967 (Variantă)
1222. 1492 Zorleni – Popa Liliana f. f. – = – 1969

BUJOR

Județul Bacău

1223. 196 Apa-Asău – Cilea Ştefan f. f. – Bebeică Simion 62 – 1965
1224. 1508 Ardeoani – Timofte Mariana f. f. – Dospinescu Costache 63 – 1969
1225. 431 Asău – Gorea Laurențiu dc. – = – 1966
1226. 311 Grigoreni (Scorțeni) – Zota Niculina f. f. – = – 1966
1227. 347 Odobeşti – Chele Lucia f. f. – = – 1965
1228. 507 Orăşa (Livezile) – CCP Bacău – = – 1966

Județul Botoşani

1229. 385 Albeşti – Ciosnari Cornelia f. f. – Păduraru Ion 16 – 1967
1230. 27 Cişmăşeşti (Dobârceni) – Burac Gheorghe f. f. – Aflorii Mircea, Miron Victor, Moraru Mihai – 1964
1231. 1098 Conceşti – Pavlovici Maria f. f. – Muraru Dumitru 65 – 1968
1232. 604 Copalău – Iacob Maria f. f. – Arhip Mihai 54 – 1967
1233. 522 Dracşani (Sulița) – Gherasim Mihai f. f. – = – 1967
1234. 616 Dracşani (Sulița) – Gherasim Mihai f. f. – = – 1967 (Variantă)
1235. 1295 Hlipiceni – Ninu Cornel st., Iftinuț Maria st. – Ciornei N. 15, Şpaiuc Mihai 14 – 1968
1236. 643 Ionăşeni (Truşeşti) – Enea Liza f. f. – Ganea Constantin 30 – 1967
1237. 1178 Ionăşeni (Truşeşti) – Bejenaru Vlad ac. – Puşcaşu Constantin 53 – 1968 (Variantă)
1238. 1035 Ionăşeni (Truşeşti) – Tîrnăuceanu Iulia f. f. – Buțerchi Aristide 41 – 1968 (Variantă)
1239. 1168 Lehneşti (Movila Ruptă) – Chiriac L. ac. – Chiriac J. 54 – 1968
1240. 1047 Lunca (Vârfu Câmpului) – Prelipceanu Iustina f. f. – Dumitriu Ioan 61 – 1968
1241. 1285 Lunca (Vârfu Câmpului) – Tataru Vasile st., Huiban Constanța c. şt. – Aolăriței Constantin 55, Dumitriu Ion 62 – 1968 (Variantă) (Bd.)

1242. 618 Nichiteni (Coțușca) – Irimia Rodica f. f. – Cimpoi Constantin 48 – 1967
1243. 1271 Nichiteni (Coțușca) – Ștefan Ioan, Simionovici Elena st. – Sfeclă Gheorghe 14, Sîrbu Ticu 15 ș. a . – 1968 (Variantă) (Bd.)
1244. 1189 Nicșeni – = – = – 1968
1245. 639 Prisăcani (Nicolae Bălcescu) – Coșofreț Mircea f. f. – = – Grosu Mihai – 1966
1246. 497 Rânghilești (Santa Mare) – Sonohat Zamfira f. f. – Zaharia Dumitru 72 – 1967
1247. 1172 Rânghilești (Santa Mare) – Prisăcaru Adriana ac. – Șușu Mihai 20 – 1968 (Variantă)
1248. 1180 Teioasa (Darabani) – Cute Aurel ac. – = – 1968
1249. 1289 Teioasa (Darabani) – Ciubotaru Ion c. șt. – Vrabie Virgil 16, Matei Florin 15 ș. a. – 1968 (Variantă) (Bd.)
1250. 456 Victoria (Hlipiceni) – Șpaiuc Lucia f. f. – Cumpătă Nicolaie 53 – 1967

Județul Iași

1251. 657 Andrieșeni – Hăneeanu Elena f. f. – = – 1967
1252. 713 Andrieșeni – Amariei Viorica dc. – Alexandru Ion – 1967 (Variantă)
1253. 744 Balțați – Apăvăloaie Viorica înv., Panțiru Ortansa înv. – = – 1967
1254. 368 Băiceni (Cucuteni) – Popa Maria f. f. – Perju Marcel 24 – 1967
1255. 580 Belcești – Murarașu Elena f. f. – Murarașu Neculai 19 – 1967
1256. 708 Buhăieni (Andrieșeni) – Țurcanu Silvia dc. – Cojocaru Aurel – 1967
1257. 1441 Conțești (Valea Seacă) – Simionovici Elena st. – Boboc Ion 14 – 1969 (Bd.)
1258. 752 Cotnari – CCP Iași – = – 1967
1259. 617 Fântânele (Focuri) – Macsin Elena f. f. – Beldea Constantin 45 – 1967
1260. 1420 Gârbești (Țibana) – Molner Didina – Gheată Zamfir 75 – 1968
1261. 777 Grajduri – Tanasă Elena dc. – Turcu Anton 24, Vartolomei Constantin 22 – 1967
1262. 1324 Grajduri – Atanasiu Dumitru st., Atanasiu Angela st. – Boboc Andrei 16, Boboc Dumitru 16 ș. a. – 1969 (Variantă) (Bd.)
1263. 412 Hândrești (Oțeleni) – Cazacu Constantin st. – Crâșmăruc Ion 22 – 1967
1264. 758 Hândrești (Oțeleni) – dc. – = – 1967
1265. 1011 Hândrești (Oțeleni) – Matei Draga Patricia f. f. – Tendeleu Ioan 50 – 1968 (Variantă)
1266. 954 Hodora (Cotnari) – Ciubotaru Ion mz., Ilie Luana st. – = – (Bd.)
1267. 1377 Miclăușeni (Butea) – Ciubotaru Ioan mz., Ilie Luana st. – Gîrbea Gheorghe 23, Bîrzu Ion 29, Maxim L. 17 – 1969 (Bd.)

1268. 371 Munteni (Belceşti) – Diaconu Dumitru f. f. – Plăeşanu Benoni 33 – 1967
1269. 560 Munteni (Belceşti) – Ionescu Stana prof. – = – 1967
1270. 337 Plugari – Ciureanu Ştefan f. f. – Pavel Gheorghe 30 – 1966
1271. 587 Plugari – Costraşuc Ion f. f. – Biluță Ilie 33 – 1967 (Variantă)
1272. 833 Plugari – Adăscăliței Vasile – Haralambie Mihai 16, Costin Vasile 16, Ciubotaru Vasile 16 – 1968 (Variantă) (Bd.)
1273. 1503 Popricani – Pintileasa Aurica f. f. – Lupu Costică 18 – 1969
1274. 1487 Popricani – Gaiț Florentin f. f. – Fîntînă Vivian 15 – 1969
1275. 916 Roşcani (Trifeşti) – Atanasiu Dumitru st., Ninu Cornel st. – Zvorişte Mihai 20, Huțu Vasile 19, Hadîrcă Ion 19 ş. a. – 1968 (Bd.)
1276. 217 Sirețel – Nechita Eugenia f. f. – Făcăleț Ion 52 – 1965
1277. 722 Slobozia (Sirețel) – dc. – = – 1967
1278. 952 Slobozia (Sirețel) – Ciubotaru Ion mz., Ilie Luana st. – = – 1967 (Bd.)
1279. 574 Stroieşti (Todireşti) – Tomegea Mărioara prof. – Corbu Gheorghe 76 – 1967
1280. 375 Şipote – Maftei Filofteia f. f. – = – 1967
1281. 1336 Tansa – Fotea Mircea as. – Copilău Cristache st. – Cătămărescu Constantin 18, Radu Vasile 18, Anton Gabor 18 ş. a. – 1969 (Bd.)
1282. 50 Târgu-Frumos – Vlădoiu Coculeana st. – Tun Mihai – 1962
1283. 1341 Tomeşti – Fotea Mircea as.- Ichim Petru 15, Leahu Alecu 15, Achimoaie Constantin 18 ş. a. – 1969 (Bd.)
1284. 1443 Topile (Valea Seacă) – Simionovici Elena st. – Ilie Marian 15, Toma Constantin 15 – 1969 (Bd.)
1285. 1442 Valea Seacă – Simionovici Elena st. – Apetrei Mihai 31 – 1969 (Bd.)
1286. 953 Vânătorii – Ciubotaru Ion mz., Ilie Luana st. – = – 1967 (Bd.)
1287. 1452 Vlădeni – Sitaru Angela prof. – = – 1969

Județul Neamț

1288. 788 Boboieşti (Pipirig) – Brumă Aurel st. – Maxim Constantin 40 – 1967
1289. 343 Boboteni (Hangu) – Ursache Viorica f. f. – Bistriceanu Constantin 42 – 1966
1290. 26 Bozienii de Jos (Bozieni) – Onu Olga st. – Burlacu Ion 68 – 1959
1291. 1126 Căciuleşti (Girov) – Spînu Mihai st., Bujor Maria st., Simionovici Elena st. – Apetroaie Ion 59 – 1968 (Bd.)
1292. 650 Căciuleşti (Girov) – Mihailescu V. prof., Nechita Constantin el. – Nechita Gheorghe 75 – 1967 (Variantă)
1293. 433 Cordun – CCP Bacău – = – 1966
1294. 29 Davideni (Țibucani) – Botescu Elisabeta f. f. – Moisă Gheorghe 15 – 1964

1295. 564 Doljeşti – Mărgineanu Vasile dc.- Niță Constantin ş. a. – 1966
1296. 655 Dragomireşti – Mihailescu V. prof. şi Ciolpan Florica el. – = – 1967
1297. 607 Dulceşti – Agafiței Magdalena f. f. – Ilie Ion 41 – 1967
1298. 801 Fundătura (Urecheni) – Atanasiu Dumitru st., Şuiu Rodica st. ş. a. – Andrei Gheorghe 17, Amironesei Adrian 15 ş. a. – 1967 (Bd.)
1299. 516 Galu (Poiana Teiului) – CCP Bacău – = – 1966
1300. 1123 Gherăieşti – Cireş Lucia st., Spînu Mihai st., Guranda Cornelia st. – Pricop Savin 18, Niță Constantin 20 ş. a. – 1968 (Bd.)
1301. 18 Ghindăoani – Racaru Grigore st. – Ghiban Vasile 20 – 1959
1302. 112 Ghindăoani – Asandei Gheorghe st. – Andriescu Mihai 17 – 1953 (Variantă)
1303. 1118 Hociungi (Moldoveni) – Fotea Mircea as. – Bontaş Gheorghe 20 – 1968 (Bd.)
1304. 506 Horia – CCP Bacău – Cristea Ștefan Radu 23 – 1966
1305. 800 Humuleştii Noi – Brumă Aurel st. – Şoric Ion 32 – 1967
1306. 1132 Pildeşti (Cordun) – Dămoc Ion st., Ispir Romel st., Iftinuț Maria st. – Demişcă Iosif 15 – 1968 (Bd.)
1307. 43 Poienița (Poienari) – Timofte Constantin st. – Ipate Vasile 44 – 1962
1308. 391 Rădeni (Păstrăveni) – Văduva Petru st. – Borş Mihai 17 – 1967
1309. 279 Răuceşti (Neamț) – Varvara Viorica f. f. – Ioniță Gheorghe 45 – 1966
1310. 1477 Rediu (Bâra) – Loghin Maria f. f. – = – 1969
1311. 1130 Ruseni (Borleşti) – Atanasiu Dumitru st., Mancaş Angela st., Iftinuț Maria st. – Rusu Gheorghe 28 – 1968 (Bd.)
1312. 80 Sabasa (Borca) – Adăscăliței Vasile st. – Niță Vasile 50 – 1951
1313. 300 Săcăluşeşti (Agapia) – Manolache Lucreția f. f. – = – 1965
1314. 181 Săcăluşeşti (Agapia) – Acozmei Ecaterina f. f. – Ciudin Mihai 36 – 1964 (Variantă)
1315. 437 Săbăoani – Iacob Maria f. f. – Imbrişcă Petru 16 – 1965
1316. 1027 Săveşti (Răuceşti) – = – Dediu Vasile, Ilieş Nicolaie – 1968
1317. 651 Simioneşti (Cordun) – Mihailescu V. prof., Vamanu Maria el. – Anghel Nicolaie 17 – 1967
1318. 1506 Țibucanii de Jos – Sion Elena f. f. – Gherasim Ion – 1969
1319. 565 Timişeşti – Şchiopu Dumitru dc. – = – 1966
1320. 1016 Timişeşti – Bulat Doina f. f. – Sărmăşanu Iacob 50 – 1968
1321. 1398 Tupilați – Adăscăliței Vasile, Ciubotaru Ion c. şt. – Tendeleu Mircea 13, Ignea Ştefan 14 ş. a. – 1968
1322. 436 Țepeşeni (Bicazul Ardelean) – Voşlobanu Elisabeta f. f. – 1967
1323. 1157 Verşeni (Tupilați) – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st., Bujor Maria st. – Niță Constantin 39, Tanase Mihai 34 ş. a. – 1968 (Bd.)

Județul Suceava

1324. 602 Bilca – Rusu Gheorghe el. – Vasilean Gheorghe 14 – 1967

1325. 633 Broşteni – Rugină Maria f. f. – = – 1967
1326. 236 Ciumuleşti – Iftinuț Maria st. – Mihăilă Toader 17 – 1965
1327. 305 Cotu-Băii (Vadu-Moldovei) – Radu Mihai f. f. – Ilie Dumitru 70 – 1965
1328. 462 Dorneşti – Tatar Elisabeta prof. – Şulcan Viorel – 1967
1329. 236 Drăguşeni – Iftinuț Maria st. – Cantoru Constantin 15 – 1965
1330. 646 Drăguşeni – Buzic Valeria prof. – = – 1967 (Variantă)
1331. 935 Drăguşeni – Iftinuț Maria st. – Vartolomei Vasile 28 – 1967 (Variantă)
1332. 424 Frătăuții Vechi – Luchian Cătălina el. – Luchian Vasile 15 – 1966
1333. 489 Mihăieşti (Rotopăneşti) – Toader Elena f. f. – Tanasă Grigore 17 – 1956
1334. 90 Rădăşeni – Riscu Adriana el. – Manolache Grigore 17 – 1956
1335. 330 Rusca (Dorna Arini) – Oanea Aurelia f. f. – Funțoaie Ion 56 – 1966
1336. 348 Rusca (Dorna Arini) – = – Odochianu Nicolaie – 1965 (Variantă)
1337. 483 Vicovu de Sus – Parasca Şorodoc Viorica f. f. – = – 1967

Județul Vaslui

1338. 628 Băceşti – Oprea Aurica f. f. – Iacob Constantin 47 – 1967
1339. 1041 Micleşti – Andrieşanu Ion f. f. – Sabadac Ioana 63 – 1968
1340. 1084 Pungeşti – Bordeanu Constantin f. f. – Lăzurcă Ion 84 – 1968
1341. 454 Toporăşti (Pungeşti) – Bordeanu Constantin f. f. – Ungureanu Mircea 39, Lăzurcă Gheorghe 84 – 1967

GROZA

Județul Bacău

1342. 105 Ardeoani – Arhip Ioan st. – Pascal I. – 1949

Județul Botoşani

1343. 632 Havârna – Jităreanu Elena f. f. – Jităreanu Dumitru 50 – 1967
1344. 450 Smârdan (Suharău) – Anehei Elena f. f. – Purțuc Vasile 17 – 1967

Județul Iaşi

1345. 368 Băiceni (Cucuteni) – Popa Maria f. f. – Perju Marcel 24 – 1967
1346. 270 Găneşti (Târgu-Frumos) – Simionovici Elena st. – Prutinică R. 20 – 1966
1347. 929 Găneşti (Târgu-Frumos) – Adăscăliței Vasile, Eftimie Tanțy st. – Carp Gheorghe, Cireş Toader, Luca Toader ş. a. – 1967 (Variantă) (Bd.)
1348. 1471 Glodenii Gândului (Țibăneşti) – Uzer Elena f. f. – Lungu Costică 70 – 1969
1349. 412 Hândreşti (Oțeleni) – Cazacu Constantin st. – Trăciuc Gheorghe 61 – 1967
1350. 396 Mirceşti – Mihoc Elena f. f. – Florea Gheorghe 37 – 1967

1351. 874 Oboroceni (Heleşteni) – Atanasiu Dumitru st., Şuiu Rodica st., Simionovici Elena st. – Burbac Aurel 17, Sohoranu Petre 18 – 1967 (Bd.)
1352. 1370 Oboroceni (Heleşteni) – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st. – Ivan Vasile 19, Tofanu Gheorghe 16, Nechita Mihai 18 – 1969 (Variantă) (Bd.)
1353. 1375 Oborocenii de Jos (Heleşteni) – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st. – Avîrvarii Iosif 18, Avîrvarei Gheorghe 18, Marele Ion 17 – 1969 (Variantă) (Bd.)
1354. 217 Sirețel – Nechita Eugenia f. f. – Rusu Dumitru 20 – 1965

Județul Neamț

1355. 377 Avereşti (Delenii) – Jeleriu Elena f. f. – Radu Jenică 53 – 1967
1356. 377 Avereşti (Delenii) – Jeleriu Elena f. f. – Petroşanu Constantin 63 – 1967 (Variantă)
1357. 1110 Bâra – Atanasiu Dumitru st., Bratu Lina st., Antonescu Stela st. – Spiridon Ion 27, Samson Constantin 25 – 1968 (Bd.)

Județul Suceava

1358. 171 Preuteşti – Dănilă Gheorghe f. f. – Achiței Costache 72 – 1964

Județul Vaslui

1359. 22 Dumeşti – Moga Adriana f. f. – Burlăciuc Neculai 49 – 1964
1360. 968 Dumeştii Noi (Băceşti) – Ciubotaru Ion mz., Ilie Luana st. – = – 1968 (Bd.)

CODREANU

Județul Bacău

1361. 229 Horodniceni – Zaharescu Constanța f. f. – Jorea Saveta 70 – 1965

Județul Botoşani

1362. 1106 Stroieşti (Lunca) – Ciurea Claudiu f. f. – Panțiru Dumitru 18 – 1968

Județul Suceava

1363. 1329 Mihăieşti (Rotopăneşti) – Mihai Parachiva f. f. – Chiticaru Dumitru 65 – 1967

DARIE

Județul Suceava

1364. 523 Vicov de Sus – Teleagă Elena f. f. – = – 1967

TUDOR

Județul Suceava

1365. 221 Hârtop (Preuteşti) – Filip Maria f. f. – Butucaru Chirică 49 – 1965
1366. 490 Mihăieşti (Rotopăneşti) – Mihai Paraschiva f. f. – Tanasă Grigore 21 – 1967

CRAIOVEANU

Județul Suceava

1367. 353 Bilca – Cîrdei Constantin dc. – Rusu Anton, Popescu Ioan, Mihăilă Ion – 1967
1368. 490 Mihăieşti (Rotopăneşti) – Mihai Paraschiva f. f. – Chiticaru Dumitru 65 – 1967

RADU

Județul Iaşi

1369. 1329 Cristeşti – Huiban Constanța c. şt., Hopu Lucia c. şt. – Mandea Nicolaie 17, Bîrgăoanu Dumitru 21 ş. a. – 1969 (Bd.)
1370. 683 Moțca – Rusu Traian dc. – Costea Vasile 35 – 1967

Județul Suceava

1371. 602 Bilca – Mucea Gheorghe el. – Cuciureanu Ion 18 – 1967
1372. 602 Bilca – Isopescu Maria el. – Juravle Filip 66 – 1967
1373. 602 Bilca – Cioată Nistor el. – Cioată Vasile 65 – 1967 (Variantă)
1374. 370 Frătăuții Noi – Nicoară Veronica f. f. – Vîslă Ştefan 14 – 1967
1375. 489 Mihăieşti (Rotopăneşti) – Mihai Paraschiva f. f. – Tănasă Grigore 21 – 1967
1376. 525 Siliştea Nouă (Dolhasca) – Găitan Elena el. – Harhăt Costică 17 – 1967
1377. 494 Valea Poienii (Dolhasca) – Tanasache M. prof. – = – 1967

PITICII

Județul Suceava

1378. 602 Bilca – Horodnic Gheorghe el. – Mihăilă Mihai 18 – 1967
1379. 602 Bilca – Tofan Vasile el. – proprie cunoaştere – 1967
1380. 602 Bilca – Mucea Evdochiu el. – Mucea Ştefan 50 – 1967 (Variantă)
1381. 370 Frătăuții Noi – Nicoară Veronica f. f. – Streangă Gheorghe 14 – 1967
1382. 424 Frătăuții Vechi – Luchian Cătălina f. f. – Luchian Vasile 15 – 1966

PĂUNAŞ

Județul Iaşi

1383. 955 Dumbrava (Lespezi) – Ciubotaru Ion mz., Ilie Luana st. – = – 1967
1384. 488 Moțca – Dăscălița Ion fcț. – proprie cunoaştere – 1962
1385. 527 Slobozia (Sirețel) – Cojocaru Ion f. f. – Babătă Ion 14 – 1967
1386. 670 Tătăruşi – Tanasă Vasile dc. – = – 1967
1387. 1434 Valea Seacă – Simionovici Elena st. – Celmare Ion 15 – 1969 (Bd.)

Județul Neamț

1388. 335 Şoimăreşti – Tărăboanță Maria f. f. – Sorlescu Gheorghe 55 – 1966

1389. 1156 Tupilați – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st., Bujor Maria st. – Marangoci Gheorghe 15, Nastase Mircea 14 ş. a. – 1968 (Bd.)
1390. 1399 Tupilați – Adăscăliței Vasile, Ciubotaru Ion c. şt. – Enisei Constantin 14, Moraru Dănuț 14 ş. a. – 1968 (Bd.)
1391. 1144 Verşeşti (Girov) – Spînu Mihai st., Bujor Maria st., Simionovici Elena st. – Butuc Virgil 18 ş. a. – 1968 (Bd.)

GRUIA LUI NOVAC

Județul Botoşani

1392. 288 Balinți (Havârna) – Cojocaru Beatrice f. f. – Lazăr Dumitru 62 – 1966
1393. 16 Bivol Mic (Bivol) – Şipoş Vasile f. f. – proprie cunoaştere – 1962
1394. 1098 Conceşti – Pavlovici Maria f. f. – Muraru Dumitru 65 – 1968
1395. 1166 Conceşti – Grosu I. înv. – Guceanu Marcel 20 – 1968 (Variantă)
1396. 639 Corlățeni – Andreescu Eugenia f. f. – Brodner Emil 32 – 1967
1397. 127 Coțuşca – Mîrza Leonard f. f. – Chiorescu D. – 1964
1398. 1058 Coțuşca – Mihalache Elena f. f. – Mihalacahe Constantin 60 – 1968 (Variantă)
1399. 1269 Coțuşca – Simionovici Elena st., Ştefan Ioan st. – Iecoboa/ ia Aurel 14, Gherasim Constantin 15 ş. a. – 1968 (Variantă) (Bd.)
1400. 1189 Darabani – Pîrpîlă Gheorghe ac. – = – 1968
1401. 240 Darabani – Taraşi Viorica f. f. – Babliuc Mihai 20 – 1965 (Variantă)
1402. 1253 Darabani – Fotea Mircea as. – Plugaru Ion 16, Horodincu Gheorghe 17 – 1968 (Variantă) (Bd.)
1403. 1256 Darabani – Fotea Mircea as. – = – 1968 (Variantă) (Bd.)
1404. 632 Havârna – Jităreanu Elena f. f. – Jităreanu Dumitru – 1968
1405. 1162 Havârna – Jităreanu Ion înv. – Jităreanu Dumitru – 1967
1406. 1306 Havârna – Ciubotaru Ion c. şt. – Ciocan Ilie 24, Bostan Constantin 18 – 1968 (Variantă) (Bd.)
1407. 1249 Hăneşti – Ninu Cornel st., Iftinuț Maria st. – Lupu Mihai 18, Hoceag Traian 18 – 1968 (Bd.)
1408. 1190 Hilişeu – Ranga Maria f. f. – Anănuța Dumitru 78 – 1968
1409. 327 Hilişeu Crişan (Hilişeu) – Ranga Maria f. f. – = – 1966 (Variantă)
1410. 619 Horia (Mitoc) – Cuzic Gheorghe f. f. – = – 1967
1411. 618 Nichiteni (Coțuşca) – Irimia Rodica f. f. – Cucu Constantin 24 – 1967
1412. 11 Păltiniş – Anisie Gabriela st. – Jalbă Ion 24 – 1959
1413. 757 Păltiniş – Nanea Vasile st. – Apreotesei Ilie 35 – 1967 (Variantă)
1414. 1267 Păltiniş – Ştefan Ioan st., Simionovici Elena st. – Niță Dumitru 21, Acostoaie Marcel 20 ş. a. – 1968 (Variantă) (Bd.)
1415. 307 Teioasa (Darabani) – Ilaş Ion f. f. – Postolache Grigore 73 – 1966
1416. 173 Vorniceni – Istrate Constantin f. f. – Maxim Constantin 19 – 1964

Județul Iaşi

1417. 1352 Sirețel – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Zengher Gheorghe 19, Rusu Costică 19, Ungureanu Ion 16 – 1969
1418. 1448 Topile (Valea Seacă) – Simionovici Elena st. – Gîmbuțu Vasile 16 – 1969 (Bd.)
1419. 859 Uricani (Miroslava) – Adăscăliței Vasile – Gribincea Victor 17, Huțanu Vasile 18, Kraus Petru 18 ş. a. – 1968 (Bd.)

Județul Suceava

1420. 1080 Ciocăneşti – Ciubotaru Ion c. şt. – = – 1968 (Bd.)
1421. 370 Frătăuții Noi – Nicoară Veronica f. f. – Nicoară Ioan 46 – 1967
1422. 334 Plai (Vicov de Sus) – Parasca Viorica f. f. – = – 1966
1423. 1460 Satu Mare – Ivanciuc Ecaterina Elisabeta f. f. – Cramarciuc Vasile 27 – 1969
1424. 494 Valea Poienii (Dolhasca) – Tanasache M. prof. – = – 1967
1425. 1068 Valea Stânii (Vatra Moldoviței) – Şandru Ecaterina f. f. – Balahură Roman 42 – 1967

NIȚULEASA

Județul Botoşani

1426. 1058 Coțuşca – Mihalache Elena f. f. – Mihalache Constantin 60 – 1968

DUCA

Județul Botoşani

1427. 1167 Conceşti – Alexandru Aurel ac. – Alexandru Lazăr 38 – 1968

[Nr. 1426 şi 1427 se repetă]

COROI

Județul Botoşani

1426. 482 Avântul (Româneşti) – Manolache Paraschiva f. f. – Ungureanu Vasile 17 – 1965
1427. 632 Havârna – Jităreanu Elena f. f. – Jităreanu Dumitru 50 – 1967
1428. 560 Prisăcani (Nicolae Bălcescu) – Ionescu Stana prof. – Grosu Vasile 20 – 1967
1429. 1257 Suharău – Fotea Mircea as. – Anichitei Ion 18, Domiță Radu – 1968 (Bd.)
1430. 456 Victoria (Hlipiceni) – Şpaiuc Lucia f. f. – Ciobanu Gheorghe 14 – 1967
1431. 1483 Vânători (Gorbăneşti) – Onofraş Valentina f. f. – Vizitiu Constantin – 1969

Județul Neamț

1432. 1131 Săbăoani – Iftinuț Maria st., Dămoc Ioan st., Ispir Romel st. – Călugăru Ionel 15, Măciucă Victor 15 ş. a. – 1968 (Bd.)

1433. 1484 Săbăoani – Laic Ana f. f. – = – 1969

Județul Suceava

1434. 939 Drăgușeni – Iftinuț Maria st. – Irimia Ștefan 16, Grigoriu Mircea 17 ș. a. – 1967 (Bd.)
1435. 648 Fântânele – Trifan Doina f. f. – = – 1967
1436. 490 Mihăiești (Rotopănești) – Mihai Paraschiva f. f. – Oprișanu Vasile 70 – 1967
1437. 236 Nigotești (Vadu Moldovei) – Iftinuț Maria st. – Aramă Tiberiu 18 – 1965
1438. 494 Valea Poienii (Dolhasca) – Tanasache M. prof. – = – 1967

TERENTE

Județul Bacău

1439. 311 Grigoreni (Scorțeni) – Zota Niculina f. f. – = – 1966

Județul Botoșani

1440. 385 Albești – Ciosnari Cornelia f. f. – Păduraru Ion 16 – 1967
1441. 539 Albești – Șpaiuc Lucia f. f. – Păduraru Ion 16 – 1967
1442. 1236 Albești – Ștefan Ioan st., Bujor Maria st. – Ciocan Gheorghe 13, Bucur Petru 14, Lungu Petru 15 ș. a. – 1968 (Variantă) (Bd.)
1443. 1230 Băbiceni (Durnești) – Ștefan Ioan st., Bujor Maria st. – Moroșanu Mircea 18, Pîrghie Radu 19 ș. a. – 1968 (Bd.)
1444. 604 Copalău – Iacob Maria f. f. – Arhip Constantin 20 – 1967
1445. 388 Cordun (Flămânzi) – Dănilă Natalia f. f. – Damian Mihai 16 – 1967
1446. 643 Ionășeni (Trușești) – Enea Liza f. f. – Abaloșei Mihai 35 – 1967
1447. 289 Nicolae Bălcescu – Coșofreț Mircea f. f. – = – 1966
1448. 639 Prisăcani – Coșofreț Mircea f. f. – Aniței Gheorghe 16 – 1966
1449. 1234 Trușești – Ștefan Ioan st., Bujor Maria st. – Radu Vasile, Zaharia Vasile, Coșuleanu Mihai ș. a. – 1968 (Bd.)

CĂLIN

Județul Neamț

1450. 1155 Poieni (Piatra Șoimului) – Ciubotaru Ion c. șt., Bujor Maria st., Ionescu Silvia st. – Bucur Gheorghe 16 ș. a. – 1968 (Bd.)

ROȘU

Județul Iași

1451. 832 Plugari – Adăscăliței Vasile, Ninu Cornel st., Guranda Cornelia st. – Marinescu Luță 15, Chirileanu Petru 15 ș. a. – 1968

FAGUREL

Județul Botoşani

1452. 1480 Guranda – Boghian Neamțu Maria f. f. – Voroneanu Ion – 1969
1453. 1296 Lunca – Ninu Cornel st., Iftinuț Maria st. – Vizitiu Gheorghe 23, Bejan Petru 19 – 1968
1454. 1312 Tocileni (Stăuceni) – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st. – Rusu Dumitru 21, Rusu Ion 18, Niță Sandu 17 – 1968 (Bd.)

GRIGORAŞ

Județul Iaşi

1455. 1363 Podu-Iloaiei – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Hasan Costache 49, Cojocaru Mihai 36 – 1969 (Bd.)

Județul Botoşani

1456. 388 Cordun (Flămânzi) – Dănilă Natalia f. f. – = – Zamosteanu Dumitru 19 – 1967
1457. 522 Dracşani (Sulița) – Gherasim Mihai f. f. – = – 1967
1458. 616 Dracşani (Sulița) – Gherasim Mihai f. f. – = – 1967
1459. 1294 Lunca – Ninu Cornel st., Iftinuț Maria st. – Vatamanu Vasile 19, dăscălaşu Ion 17 ş. a. – 1968
1460. 333 Nicolae Bălcescu – Coşofreț Mircea f. f. – Ciobanu Ion 15 – 1966
1461. 1316 Stăuceni – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st. – Şuiu Petru 17, Harabagiu Nicolaie 16, Moşneagu Toader 16 – 1968 (Bd.)

MERIŞOR

Județul Botoşani

1462. 604 Copalău – Iacob Maria f. f. – Miron Ion 24 – 1967
1463. 456 Victoria (Hlipiceni) – Spaiuc Lucia f. f. – Dădăcuş Constantin 47 – 1967

Județul Iaşi

1464. 51 Sirețel – Nechita Eugenia f. f. – Oprea Ion 25 – 1964
1465. 1353 Slobozia (Sirețel) – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Cucu Petru 18, Popa Ioan 20, Maftei Neculai 18 – 1969 (Bd.)

Județul Suceava

1466. 494 Valea Poienii (Dolhasca) – Tanasache M. prof. – = – 1967

TRANDAFIR

Județul Botoşani

1467. 835 Prăjeni – Adăscăliței Vasile ş. a. – Rotaru Gheorghe 16, Pelin Gheorghe 18, Tivu Haralamb 22 ş. a. – 1968 (Bd.)

PALINCIUC

Județul Botoşani

1468. 235 Ceir (Todireni) – Gheorghiu Hareta st. – = – 1965
1469. 5 Hlipiceni – f. f. – Ivasciuc Vasilică – 1960
1470. 1174 Hlipiceni – Maxim Ion ac. – = – 1968 (Variantă)

Județul Suceava

1471. 425 Falcău (Brodina) – Pătrăucean Gheorghe f. f. – Burlă Gheorghe 22 – 1966
1472. 308 Plai (Vicov de Sus) – Parasca Viorica f. f. – = – 1968

LUCAN

Județul Neamț

1473. 92 Calu-Iapa (Roznov) – Cotvas Mihai pr. – Pintilie Petru 25 – 1951
1474. 500 Luminiş (Piatra Şoimului) – CCP Bacău – = – 1968
1475. 1155 Poieni (Piatra-Şoimului) – Ciubotaru Ion c. şt., Antonescu Stela st., Ionescu Silvia st. – Țupu Nicolaie 47 ş. a. – 1968 (Bd.)

MUNTEANU ŞI TOMESCU

Județul Neamț

1476. 1394 Tazlău – Adăscăliței Vasile, Lungu Gheorghe f. f. – Mihai Constantin 16 – 1968

DRAGOŞ

Județul Iaşi

1477. 1422 Valea Seacă – Simionovici Elena st. – Dascălu Mihai 14, Mormeci Valer 14 – 1969 (Bd.)

SĂMĂDĂU

Județul Botoşani

1478. 1177 Cherchejeni (Sulița) – Chiriac Teodora înv. – Iacob Petre 83 – 1968
1479. 271 Lunca – Maxim Viorel f. f. – Sandu Ion 22 – 1966

ŞUHAN

Județul Botoşani

1480. 420 Oneaga (Cristeşti) – Iacob I. ac. – Dulgheru P. – 1966

DRAGOMIR

Județul Suceava

1481. 494 Valea Poienii (Dolhasca) – Tanasache M. prof. – = – 1967
1482. 526 Vămeni (Dolhasca) – Mocanu Ion el. – Mocanu Dumitru 18 – 1967

BIRLIGAN

Județul Suceava

1483. 459 Dumbrăvița – Păduraru Ana f. f. – Brumă Gheorghe 76 – 1967

TEATRU FOLCLORIC DE CERTĂ ORIGINE LIVRESCĂ ŞI URBANĂ CU SUBIECTE ISTORICE

ÎNFRÂNGEREA LUI NAPOLEON

Județul Iaşi

1484. 1461 Criveşti (Vânătorii) - Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st. – Petrescu Petru 21 – 1969
1485. 1462 Gura Bâdiliței (Vânătorii) – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st. – Macovei Nicolaie 37 – 1969
1486. 1453 Vânătorii – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st. – = – 1969

ŞTEFAN CEL MARE

Județul Botoşani

1487. 1161 Havârna – Jităreanu Ion înv. – Jităreanu Dumitru – 1968

Județul Iaşi

1488. 217 Sirețel – Nechita Eugenia f. f. – = – Rusu Dumitru 20 – 1965
1489. 1444 Topile (Valea Seacă) – Simionovici Elena st. – Toma Constantin 15 – 1969 (Bd.)
1490. 1368 Valea Seacă – Grigoruț G. ac. – = – 1968
1491. 1424 Valea Seacă – Simionovici Elena st. – Bostan Ion 16, Nechifor Mihai 15 – 1969 (Bd.)

Județul Suceava

1492. 370 Frătăuții Noi – Nicoară Veronica f. f. – Burciu Vasile 14 – 1967

BRÂNCOVENII

Județul Botoşani

1493. 1304 Avrămeni – Atanasiu Dumitru st., Hopu Lucia c. şt. – Nehlei Constantin 47 – 1968 (Bd.)
1494. 1255 Darabani – Fotea Mircea as. – Smochină Dumitru 14, Stoian Gheorghe 10 – 1968 (Bd.)
1495. 1290 Teioasa (Darabani) – Ciubotaru Ion c. şt. – Găluşcă Constantin 14 – 1968 (Bd.)

1496. 631 Tudor Vladimirescu (Avrămeni) – Luca Sergiu f. f. – Hromei Dumitru 22 – 1967

Județul Suceava

1497. 737 Dorneşti – Galan Ilie, Aldea Traian st. – Zlataru Viorel 17 – 1968
1498. 1450 Dorneşti – Hundici Maria f. f. – = – 1968
1499. 492 Laura (Vicov de Sus) – Parasca Şorodoc Viorica f. f. – Schipor Neculai 74 – 1966
1500. 491 Plai (Vicov de Sus) – Adăscăliței Vasile, Parasca Viorica f. f. – Coroamă Onofrei 91 – 1966
1501. 485 Straja – Adăscăliței Vasile, Atanasiu Dumitru st., Şuiu Rodica st., Tatulea Mărgărint Corneliu st. – Popescu Dumitru ş. a. – 1966
1502. 486 Straja – Adăscăliței Vasile, Popescu Neculai st. – Juravle Vasile 16 ş. a. – 1966 (Variantă)
1503. 536 Straja – Apostol Nicolaie prof. – Calancea Vasile, Cotos Nicolaie, Ştirban Vasile – 1966 (Variantă)
1504. 563 Straja – Juravle Ion fcț. – Buta Ilie 26 ş. a. – 1967 (Variantă)

PREDAREA LUI OSMAN SAU CĂDEREA PLEVNEI

Județul Iaşi

1505. 1039 Făgăt (Cotnari) – Bocancea Lucia st. – Ignat Constantin 28 – 1968

Județul Neamț

1506. 451 Bălțăteşti – f. f. – = – 1966
1507. 1142 Căşăria (Dobreni) – Şuiu Rodica st., Ionescu Silvia st. – Dominte Ion 19, Ursu Dumitru 19 ş. a. 1968
1508. 414 Pometea (Târgu-Neamț) – Bojovschi Olga st. – Țilica Harja Petru 50 – 1967
1509. 455 Preoteşti (Timişeşti) – Isaic Elena f. f. – Stoica Vasile 48 – 1967
1510. 1101 Topolița (Grumăzeşti) – Grădinaru Constantin f. f. – = – 1968
1511. 2 Valea Seacă (Bălțăteşti) – Airinei Ştefania f. f. – = – 1963

CURCANII

Județul Botoşani

1512. 1183 Curteşti – Grajdere Maricica ac. – Iacob Dumitru 71 – 1968

Județul Suceava

1513. 370 Frătăuții Noi – Nicoară Veronica f. f. – Capră Traian 15 – 1967

HORA UNIRII SAU PIESA ROMÂNIEI

Județul Neamț

1514. 1151 Vaduri (Viişoara) – Adăscăliței Vasile, Răileanu Adriana st., Bratu Lina st. – Negură Maria 42, Beşică Arghir 54 – 1968 (Bd.)

1515. 1078 Vaduri (Viişoara) – Vasluianu Mirela înv. – Coteanu Maria 15, Olaru Mihai 15, Balan Maria 14, Topliceanu Vasile 16 ş. a. – 1968
1516. 786 Vânătorii – Adăscăliţei Vasile, Iftinuţ Maria st. – Tănase Florica 16, Axinte Ana ş. a. – 1967 (Bd.)

PACEA

Judeţul Botoşani
1517. 388 Cordun (Flămânzi) – Dănilă Natalia f. f. – Corneanu Ion 22 – 1967
1518. 638 Cordun (Flămânzi) – Coşofreţ Mircea f. f. – = – 1966
1519. 582 Crasnaleuca (Coţuşca) – Canciuc Ioan f. f. – Buchi Ion 30 – 1967
1520. 296 Flămânzi – Mănucă Paraschiva f. f. – Adăscăliţei Ştefan 16 – 1965
1521. 575 Miorcani (Rădăuţi Prut) – Andriesei Anişoara f. f. – Ignat Adam 42 – 1967
1522. 970 Nicolae Bălcescu – Ninu Cornel st., Guranda Cornelia st. – Stan Gheorghe 15, Gaşpar Costache 15 ş. a. – 1968 (Bd.)
1523. 20 Păltiniş – Anisie Gabriela prof. – Istrate Neculai 49 – 1961
1524. 476 Unsa-Boscoţeni (Frumuşica) – Hriscu Elena f. f., Arariţei Gabriela f.f. – Neculai Constantin – 1966

Judeţul Iaşi
1525. 1055 Boureni (Balş) – Chichirău Ioan f. f. – Andrieş Neculai 18 – 1968
1526. 1069 Cucuteni (Leţcani) – Buraga Veruţa el. – Gebac dan 11 – 1967
1527. 1384 Deleni – = – Precupăţ Radu 20, Ignat Leon 18, Zuzu Ion 18 – 1968

Judeţul Neamţ
1528. 7 Filioara (Agapia) – Băicănescu Virginia f. f. – = – 1964
1529. 80 Soci (Borca) – Adăscăliţei Vasile – Ruscanu Ilie 28 – 1951
1530. 637 Tazlău – Blanaru Viorica f. f. – Pisoi Ion 55 – 1967
1531. 1102 Vaduri (Viişoara) – Vasluianu Mirela înv. – Balan Constantin 21 ş. a. – 1968
1532. 1103 Valea Seacă (Bălţăteşti) – Adăscăliţei Vasile – Munteanu Ion 21 ş. a. – 1968
1533. 87 Vânătorii – Livadaru Paraschiva el. – Cozma Ion 45 – 1957

CĂDEREA BERLINULUI SAU ÎNCHEIEREA ARMISTIŢIULUI

Judeţul Botoşani
1534. 325 Răuseni – Sîrghie Constantin f. f. – Vamanu Ion 33 – 1966

Judeţul Iaşi
1535. 368 Băiceni (Cucuteni) – Popa Maria f. f. – Tun Mihai 33 – 1967
1536. 140 Hărmăneşti – Stejar Constantin f. f. – Timofte Vasile ş. a. – 1962
1537. 691 Todireşti – Neghină Ana dc. – = – 1967

1538. 979 Todireşti – Atanasiu Dumitru st., Şuiu Rodica st., Simionovici Elena st. – Balcan Dumitru 17, Tudorache Vasile 21, Amariei Dumitru 17 ş. a. – 1967 (Bd.)
1539. 361 Topile (Valea Seacă) – Hulpac D. F. f. – Roman Mihai – 1965

COZAN

Județul Botoşani
1540. 1184 Coțuşca – Nicorici Radu prof. – Hrițcu Ion 24 – 1968

TEATRU FOLCLORIC DE CERTĂ ORIGINE LIVRESCĂ ŞI URBANĂ CU SUBIECTE LEGENDARE ŞI NUVELISTICE

VOINIC ÎNFLORIT

Județul Iaşi
1541. Valea Seacă – Simionovici Elena st. – Marcu Ion 16 – 1968
1542. 1435 Valea Seacă – Simionovici Elena st. – Nechifor Constantin 14 – 1969 (Variantă) (Bd.)

VOINICUL MUNȚILOR

Județul Iaşi
1543. 1385 Valea Seacă – Simionovici Elena st.– = – 1968

ZÂNA FLORILOR

Județul Neamț
1544. 1510 Săbăoani – Laic Ana f. f. – Eva Lucian 13, Diac Iosif 13 – 1969

FĂT-FRUMOS

Județul Iaşi
1545. 1387 Valea Seacă – = – = – 1968
1546. 1425 Valea Seacă – Simionovici Elena st. – Lupu Radu 15 – 1969 (Bd.)

FATA MĂRII

Județul Neamț
1547. 1455 Tupilați – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st., Bujor Maria st. – Manea Nicolaie 44 – 1968

CRAII

Județul Iaşi
1548. 1423 Valea Seacă – Simionovici Elena st. – Irimia Mihai 15, Neamțu Gheorghe 15 – 1969 (Bd.)

FLORILE

Județul Neamț
1549. 1124 Bodeşti – Cireş Lucia st., Spînu Mihai st., Simionovici Elena st. – Bostan Maria 14, Vicu Maricica 13 ş. a. – 1968 (Bd.)

PIESA

Județul Suceava
1550. 326 Dumbrăvița – Dascălu Pavel f. f. –Ştefan Dumitru 50 – 1966
1551. 459 Dumbrăvița – Păduraru Elena Ana f. f. – Vatavu Maria 65 – 1967 (Variantă)
1552. 459 Dumbrăvița – Păduraru Ana f. f. – Apopei Grigore 46 – 1967 (Variantă)
1553. 458 Dumbrăvița – Nedelcu Emilia f. f. – Onofrei Gheorghe 43 – 1967 (Variantă)

PIESĂ SANITARĂ

Județul Neamț
1554. 1395 Tupilați – Adăscăliței Vasile, Ciubotaru Ion c. şt. – Manea Nicolaie 44 – 1968 (Bd.)

MIRCEA ŞI BAIAZID

Județul Botoşani
1555. 1050 Păun (Mihălăşeni) – Mihalache Elena f. f. – Chicăroşie Gheorghe 64 – 1968

STEJARUL DIN BORZEŞTI

Județul Iaşi

1556. 406 Homița (Cristeşti) – Timofte Maria f. f. – = – 1967

MOVILA LUI BURCEL

Județul Iaşi

1557. 488 Moțca – Dăscălița Ion fcț. – proprie cunoaştere – 1962

BARBU LĂUTARUL

Județul Iaşi

1558. 612 Heci (Lespezi) – Calistru Constantin f. f. – Mangu Gheorghe 45, Lişman Nicolaie 53 – 1967

MOŞ CRĂCIUN

Județul Suceava

1559. 426 Costişa (Frătăuții Noi) – Moscal Ileana f. f. – Lavric Constantin 13 – 1966
1560. 936 Oniceni (Forăşti) – Iftinuț Maria st. – Strat Vasile Ion 31 – 1967 (Bd.)

POMUL

Județul Neamț

1561. 1142 Căşăria (Dobreni) – Şuiu Rodica st., Tataru Vasile st., Ionescu Silvia st. – Ursu Dumitru 19 ş. a. – 1968 (Bd.)

PRUNCUŞORUL

Județul Neamț

1562. 1122 Gherăieşti – Cireş Lucia st., Guranda Cornelia st., Spînu Mihai st. – Adinculesei Cecilia 12 ş. a. – 1968 (Bd.)
1563. 1389 – Gherăieşti – Bogatu Georgeta st. – = – 1969

IROZII

Județul Botoşani

1564. 1175 Hlipiceni – = – = – 1968
1565. 307 Teioasa (Darabani) – Ilaş Ioan f. f. – Postolache Grigore 73 – 1966
1566. 456 Victoria (Hlipiceni) – Şpaiuc Lucia f. f. – Podloseschi Ion, Paranici Mihai 19 ş. a. – 1967

Județul Iaşi

1567. 840 Andrieşeni – Tataru Vasile st. – Alexandru Dan 15, Rădeanu Ioan 14 ş. a. – 1968 (Bd.)
1568. 1376 Butea – Ciubotaru Ion c. şt., Ionescu Silvia st. – Petrina alois 14, Corneleanu Iosif 14 ş. a. – 1969 (Bd.)
1569. 579 Covasna (Costuleni) – Pîrțac Marieta f. f. – Caraiman Iulian 14 – 1967
1570. 1331 Mirosloveşti – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia c. şt. – Hogaş Ion 19, Văleanu Ion 16 ş. a. – 1969 (Bd.)
1571. 1409 Slobozia (Deleni) – Cuvuliuc Maria f. f. – Huțanu Ion 41 – 1969
1572. 1430 Valea Seacă – Simionovici Elena st. – Cantore Mihai 19 – 1969 (Bd.)

Județul Neamț

1573. 519 Cuejdi (Gârcina) – CCP Bacău – = – 1966
1574. 1136 Neagra (Taşca) – Ispir Romel st., Antonescu Steliana st., Tataru Vasile st. – Laie Petru 18, Tataru Petru 23 ş. a. – 1968 (Bd.)
1575. 204 Nemțişor (Vânătorii) – Cosma Teodora f. f. – Popa Neculai 56 – 1965
1576. 1220 Piatra-Şoimului – Ciubotaru Ion c. şt.. Antonescu Stela st., Ionescu Silvia st. – Fecioru Constantin 16 – 1968
1577. 647 Pârâu-Cârjei (Borca) – Hîrtopeanu Maria f. f. – Botezatu Elena 20 – 1967
1578. 1150 Tazlău – Adăscăliței Vasile, Cireş Lucia st. – Hîrlea Gheorghe 68 ş. a. – 1968 (Bd.)
1579. 637 Tazlău – Blanaru Viorica f. f. – = – 1967 (Variantă)
1580. 477 Varatec (Agapia) – Tărăntuş Teodora f. f. – = – Mihailescu Mihai 43 – 1966

Județul Suceava

1581. 762 Arbore – Milea Ileana f. f. – Iliese Nicolaie 53 – 1968
1582. 462 Milişăuți – Tatar Elisabeta prof. – Pascaru Marcel 21 – 1967

Județul Teleorman

1583. 1456 – Purani – Dumitrache Floarea f. f. – = – 1968

TEXTE REPREZENTATIVE
PENTRU BOGĂȚIA ȘI VARIETATEA
TEATRULUI FOLCLORIC MOLDOVENESC

CAPRA

din satul şi comuna Balţaţi, judeţul Iaşi

Culege Doroftei Elena, directoarea Căminului Cultural, la 4 decembrie 1967, de la tinerii care au practicat datina.

Personajele:

Capra. Corpul este construit dintr-o ţesătură pe care se coase hârtie încreţită, multicoloră, tăiată subţire. Capul are fălci mobile, fiind împodobit cu hurmuz, clopoţei, beteală, busuioc.

Moşneagul (Ciobanul). Iscodeşte la case dacă gospodarii vor să primească alaiul. Poartă iţari curaţi, cămaşă de cânepă fără flori. Îmbracă un cojoc, pe dos. La brâu are tălănci. În picioare – opinci. Pe faţă îi atârnă o mască făcută dintr-o pălărie veche. Pe obrăzar, locul gurii şi al ochilor este marcat cu pânză roşie cusută în fâşâi. De o căciulă foarte mare îi atârnă plete de fuior. În mână are băţ şi harapnic.

Baba. Umblă tot timpul pe lângă moşneag. Mimează scene de viaţă conjugală şi produce haz. Ghiceşte şi descântă. Poartă haine bătrâneşti. Are păr dezordonat, de cânepă vopsită.

Irodul. Este ales dintre flăcăii frumoşi şi cinstiţi. El aduce gazdei urările cuvenite şi sărută mâna gospodinei şi gospodarului de casă. Dirijează ceata cu fluierături de ţignal; potoleşte exagerările mascaţilor; joacă fetele gazdei; primeşte banii şi colacul din partea gazdelor. Poartă iţari şi fustă de borangic, plisată. Bustul şi mâinile îi sunt înfăşurate în bârneţe. Are chipiu cu oglinzi, hurmuz şi pampon roşu.

Fata. Simbolizează prietena Irodului. Stă mereu pe lângă capră şi îi fereşte cordelele când îi vin peste faţă; o ajută să intre în casă fără accidente; îi păzeşte ţinuta spre a se păstra cât mai curată. Când gazda nu are fete, Irodul joacă cu ea. Este îmbrăcată în haine de sărbătoare.

Căldărarul. Poartă pantaloni „golf” de stambă, scurtă veche, curea cu tălănci. Pe faţă are o mască ilariantă confecţionată dintr-o pălărie veche. Are plete. Este uns cu funingine. Cere insistent să repare tingirile şi căldările gazdei.

Ursarii. Pot fi destul de mulţi (de la 2 la 10). Pe haine obişnuite îşi coase zdrenţe. Se încing cu curele bătute în nasturi alămiţi. Au salbe de clopoţei şi zurgalăi, dispuse în diagonale ce cad pe amândoi umerii. Poartă zurgalăi şi la picioare. Pe faţă au obrăzare din pălării vechi. Pe cap pun un

fel de coroane din pene de păsări mari (aripi), împodobite cu hurmuz şi oglinzi. Îm mâini duc ciocane, pleafturi, cârâitori. Fac ghiduşii nesfârşite.

Jidanul. Poartă haine nemțeşti, caraghioase. Are guler de iepure, pălărie, mască ilariantă. Este în continuu conflict cu moşneagul. În mână duce un coş în care are o găină, gâscă sau rață moartă şi o piele de iepure.

Muzicanții. De obicei, sunt preferați: un viorist, un cobzar, un țambalagiu.

După ce alaiul intră în casă, se cântă cântecul caprei. Capra joacă fără ca să se spună strigături. La terminarea jocului caprei, se trece la o suită de jocuri, în care intră: *Ardeleneasca* (Deleneasca), *Ciobănaşul* şi altele. Suita se încheie cu o sârbă, la sfârşitul căreia ceata părăseşte gospodăria urată.

§

CAPRA

din satul şi comuna Mânăstirea Caşin, judeţul Bacău

Culege Scânteie Vasile, student f. f., în 1968. De la Dima Romeo, 14 ani ş. a.

Personajele:

Capra. Este confecţionată dintr-un ţol pe care se prind fâşii de hârtie creponată. Ţolul este prins de capul făcut din lemn, cu maxilarul inferior mobil. Capului i se ataşează cornițe naturale. În timpul jocului, capra stă în poziția „pe brânci”.

Fluierarul. Poartă un costum obişnuit.

Ofiţerii. Pot fi 5 şi chiar mai mulţi. Îmbracă haine ofiţereşti înzorzonate cu fireturi, decoraţii. Au chipie, ţignale, săbii.

Fata. Întotdeauna, un băiat se îmbracă în haine femeieşti.

Jocul începe prin sârba *Trei săltate*. Toţi joacă în cerc. Capra rămâne la mijloc aşteptând să i se comande.

Fata începe să strige:

Frunzuliţă sălcioară,
Ia-mi începe, căprioară!

Capra începe să joace.
Fata strigă:

Frunzuliţă matostat,
Ia, te uită pe sub pat
Să vezi dacă-i măturat!

Capra simulează că se uită.
Un ofiţer:

Ţa, ţa, ţa, la munte sus,
Că de-acolo te-am adus!

Alt ofiţer:

Căpriţă cu coarne lungi,
Să dea dracul să mă-npungi!

Alt ofiţer:

Frunzuliță sălcioară,
Joacă bine, căprioară,
Căci dacă nu vei juca
Eu cu sabia te-oi tăia
Şi-i păcat de pielea ta
Să rămână-n mâna mea!

În tot timpul strigăturilor se joacă hora, iar capra joacă la mijloc. La sfârşit se strigă în cor:

La mulți ani!

§

CAPRA

din satul şi comuna Mălini, judeţul Suceava

Culege Paraschiv Elena, studentă f. f., în 1968. De la Moraru Gheorghe, 49 de ani ş. a.

Personajele:

Caprele. Numărul lor poate varia între 2 şi 6. Fiecare capră este împodobită cu mătase albă (şi atunci se numeşte *capră albă*) sau galbenă (*capra galbenă*), cu oglinzi, dantele, franjuri, beteală, şnur. Nu apar podoabele de hârtie. Capul său are maxilarul inferior mobil. Poziţia în joc este „pe brânci”, susţinându-se pe trei picioare: două ale jucătorului, unul alcătuit din băţul în care este fixat capul caprei. În timpul jocului, capra face numeroase mişcări, aplecându-se, ghemuindu-se, ridicându-se în picioare, după strigături şi după ritmul melodiilor.

Caii (obişnuit se numesc *căiuţi*). Numărul lor variază, de asemenea, ca şi cel al caprelor. Corpul lor este alcătuit dintr-un schelet lemnos, acoperit cu pânză albă, împodobită cu bârneţe, oglinzi, flori. Pe acesta se ataşează capul făcut din lemn uşor, ţinut de frâul trecut după gâtul jucătorului care îmbracă pe şale trupul calului. Capul este împodobit cu mătasă (care ajută la sugerarea coamei), urechi de pâslă. Călăreţii (de fapt, jucătorii măştii) au uniforme ofiţereşti cu galoane, ighileţi (pot avea şi haine ţărăneşti). Toţi folosesc ţignale pentru imprimarea ritmului jocului.

Toboşarii. Sunt în număr de 2, dar se schimbă atunci când unul oboseşte din pricina efortului de a spune strigăturile jocului. Toboşarul îmbracă haine vechi de culori diferite. Poate purta mască pe faţă. În lipsa acesteia se machiază grotesc, cu dungi negre, roşii şi bronz alb. El spune comenzile pentru capre şi cai, iar între strigături bate ritmul din tobă. Toba este confecţionată din piele de oaie sau viţel şi are un diametru care variază între 60 şi 100 de cm.

Ciobanul. Îmbracă haine păstoreşti: cămaşă, iţari înnegriţi cu funingine şi fierţi în zăr şi unt, cojoc miţos. El ştie să cânte din fluier cântecul caprei. Atunci când alaiul nu are şi un mire, el este cel care strânge banii dăruiţi de gospodarii colindaţi. Dacă alaiul are şi muzică, se asociază cu aceasta.

Mirele. Poartă costum naţional. Are floare albă în piept şi beteală la căciulă. Strânge darurile şi banii de la cei vizitaţi.

Mireasa. Totdeauna acest rol revine unui flăcău travestit în costum național: cămașă, catrință, boandă, flori, voal.

Irozii. Numărul lor variază între 2 şi 6. Poartă costume naționale cu flanele albe peste care sunt cusute bârnețe colorate şi oglinzi (pe piept şi pe spate). Pe cap au chipiuri cilindrice sau căciuli frumos împodobite.

Mascații (Se mai numesc şi *caldarari*). Poartă haine urâte. Îşi spoiesc fețele. Joacă în jurul caprelor. Pot fi 2 sau 3.

Flăcăii. Numărul lor este de 2 până la 4. Au rostul de a constitui rezervele pentru jucatul caprelor, atunci când oboseala îi cuprinde pe cei angajați cu aceasta.

Intrați în casa sau în curtea gospodarului care primeşte alaiul, ciobanul sau muzica cântă jocul caprei, toboşarul bate toba şi începe strigăturile, caprele se prind la joc. Restul cetei (mirele, mireasa, irozii, căiuții, mascații) stă în cerc în jurul caprelor şi se prind treptat într-un joc liniştit, ritmat. Călăreții fluieră din țignale. În timp ce strigă, toboşarul nu bate din tobă, pentru a i se distinge cuvintele. Strigarea dă impresia de dialog, deoarece primul vers este spus de toboşar, al doilea de întreaga ceată (în acelaşi ritm), urmând ca toate versurile fără soț să-i revină toboşarului şi cele cu soț cetei. Între fiecare pereche de versuri intervine o pauză egală cu timpul de rostire a 1-2 versuri, timp în care toba bate.

Strigăturile adresate caprelor sunt:

Foaie verde de mărar,
Bună seara, gospodar!
Foaie verde de sulfină,
Bună seara, gospodină!

*

Foaie verde trei măsline,
Veniți, capre, după mine!
Şi-am zis verde ca aluna,
Intrați una câte una!

Sau

Foaie verde untdelemn,
Vină, mândră, când te chem!
Şi iar verde iarbă lată,
N-aştepta, mândră, rugată,
Că te-am mai rugat o dată!

Caprele intră în joc.

Foaie verde şi-un susai,

Voi, căprițe, şi voi, cai,
După mine: haida-hai!

Caprele se strâng în jurul toboşarului şi joacă.

Foaie verde bob secară,
Să formăm un joc afară
Că-n casă nu ne-a primit,
Că e tare îngrozit!
Tu, căpriță cu hurmuz,
Ia mai sai o dată-n sus,
Şi mai sus decât ți-am spus!

Caprele se ridică şi se scutură.

Tu, căpriță cu beteală,
Pune capul la podeală
Şi te-apleacă şi mai tare,
Că nimica nu te doare!

Caprele nu mai sar şi își pleacă la pământ capetele.

Şi iar verde şi-o lalea,
Vino. Mândră, la podea
Şi mi-o joacă măruntel,
Ca frunza de pătrunjel,
Să te scoli când s-o scula
Moşu' şi bunică-mea!

Caprele se ghemuie la pământ. Toboşarul trece printre ele, bătând un ritm deosebit. Jocul reîncepe.

Caprele se ridică:

Tu, căpriță cu hurmuz,
Ştii aseară ce ți-am spus.
Unde-or fi oameni mai mulți
La mine să nu te uiți!

Caprele întorc spatele toboşarului.

Unde-or fi mai puțintei,
Ochii tăi să fie-ai mei!

Caprele se întorc cu fața iar la toboşar.

Astea-s capre-adevărate
De la Mălini cumpărate,
C-astă vară le-am vărat
Cu coliba sub un brad,
Tocma-n vârful muntelui,
În bătaia vântului,

În urletul lupului.
Sau
Foaie verde şi-o lalea,
Hai, mândruță, vino-ncoa!
Foaie verde bob de linte,
Te aşază pe-un genunche!

Caprele se aşază în genunchi, fluturând din capete.

Ța, ța, ța, căpriță, ța!
Uite lupu-n urma ta,
Nu te temi că te-a mânca?

Caprele se întorc smuncit, înfricoşate.

Te aşază la pământ,
Unde nu mai bate vânt!
Aseară erai pe coastă
Și-amu eşti în mâna noastră!
Foaie verde siminoc,
Hai, căprițe, hai la joc!

*

Foaie verde de trifoi,
Veniți, cailor, la noi!
Şi iar verde şi-un grăunte,
Vine Murguleţu-n frunte,
Al doilea-i Puişoru',
Al triilea-i Cucuşoru'!

Caii se apropie de toboşar.

Foaie verde trei oglinzi,
Ridicați canafii-n grinzi!
Caii flutură capetele, ridicându-le în sus.
Şi iar verde măr uscat,
Eu, de voi, m-am săturat!

Acum caii îşi reiau locurile din horă.

Muzica începe jocul *Cărăşelul*, cu melodie sacadată. Aici se realizează un ritm în contratimp. Pe de o parte: clămpănitul caprelor şi bătaia tobei cu bățul, pe de altă parte: bătaia bățului în care este fixat capul caprei şi a tobei, de podea.

Şi caprele, şi caii se aşază pe un singur rând, în linie şi joacă mărunt spre stânga şi spre dreapta. Înainte de începerea acestui joc, toboşarul strigă:

Vai de mine, ce-am uitat?

Cărăşelul n-am jucat.
Şi-am zis verde stejărel,
Jucați, mândre,-un cărăşel
Şi tu, murgule, la fel!

După un timp în care toți sunt angajați în *Cărăşel*, toboşarul comandă întreruperea jocului:

Foaie verde siminoc,
Stați, căprițelor, pe loc,
Că ne-a fi de-atâta joc!
Şi iar verde trei susani,
Noi vă zicem: *La mulți ani!*
La mulți ani cu sănătate,
Că-i mai bună decât toate!

Gospodarul îi cinsteşte pe jucători, le dă bani.

§

CAPRA

din satul şi comuna Rebricea, județul Vaslui

Culege Adăscăliței Vasile, în ianuarie 1968. De la Ciureanu Constantin, 20 de ani; Amăriuței Ion, 19 ani; Bobu Ion, 14 ani; Pintilie Dumitru, 16 ani; Parfene Mihai, 23 de ani; Dulce Sandu, 16 ani; Fărîmă Valeriu, 18 ani ş. a. (Imprimare magnetofon)

Personajele:

Capra. Corpul ei este acoperit cu hârtie încrețită multicoloră. Capul de lemn are o coroană de aproximativ 30 de cm, triunghiulară. Pe latura de sus a triunghiului scrie: *Trăiască RSR!* Podoabe prezente: urechi de iepure, oglindă cu lampă, steblă de busuioc, brăduț, cordele, flori de hârtie.

Moşneagul. Cojoc pe dos. Ițari. Mască cu nas de cârpă. În mână poartă măciucă.

Comisarul. Îmbracă costum de milițian.

Dorobanțul. Haine militare.

Arnăutul. Costum național.

Harapul. Haine negre. Diagonală. Coif de carton negru. Mască de pâslă. Curea cu clopoței. Puşcă de lemn.

Jidanul I.

Jidanul II. Amândoi poartă pelerină. Au cocoaşe. Pe cap, pălărie sau şapcă cu beşică de porc şi pene de curcan. Mască pe față. Mapă în mână.

Doctorul. Halat alb cu cruce roşie. Trusă în mână.

Calangiu. Haine zdrențuite. Ciocan de lemn în mână şi o găleată spartă.

Calangița. Flanea, fustă de imprimeu, pantofi scâlciați, casâncă, mărgele de ciucalăi albi şi roşii. Este însărcinată.

Artista. Ie, fotă, bârneață, căciulă legată cu batistă nylon.

La fereastra casei, *moşneagul* spune urătura:

Bună seara, gospodari,
Bătrânică şi unchiaş,
Copilițe, băiețaşi,
Şi voi, tinere copile,
Dați-vă pe lângă mine,

Să vă spun ce am aflat
De când eu m-am liberat!
Căci voi, fetelor din sat,
Şi cele din alte sate,
Ați schimbat moda la sate.
Nu mai este cum a fost,
Toate le-ați întors pe dos.
Zi de zi, mereu se schimbă.
Altă modă, altă limbă.
Altă modă şi alt port,
Tot trecutul este mort.
Arde-l focul şi l-ar arde
Cine-a scos moda la sate!
Că de când e modă nouă
Nici Dumnezeu nu ne plouă.
La tânjală, boi bătrâni,
Ia mai roată, măi flăcăi!

Alaiul strigă:

Hăi!
Eu să-ncep cu urătura.
Cum am spus, cu-nsurătoarea!
Noi umblăm, nu stăm chiar locu',
Să ne căutăm norocu',
Chiar aici, în sat la noi,
Şi prin satele vecine.
Ce-am văzut în alte sate
Le voi spune mai pe toate.
Şi vom spune-acuma drept
De-o să rămâneți portret.
Fetele-au pretenți lor
Contra urătorilor.
Au pretenție că-s bogate,
Se mândresc aproape toate.
S-au făcut croitorese,
De prăşit să nu le pese.
Li-e de sapă, frățioare,
Ca şi câinelui la soare.
Țin la modă, măi băieți,
Ca şi varul pe păreți.

Au destinsă fudulie,
Nu contează pe nimic,
Vrea poşetă şi ilic,
Vrea pantof cu toc înant
Şi părul puțin buclat,
Mai vrea şi-un dinte-mbrăcat.
Şi-apoi spui: am terminat.
De v-aş spune, n-aş uita,
Căci ele mai vor ceva:
Un băiat drăguț şi-nalt,
Cu raglanu nestricat,
Cu salar, dacă se poate,
Se gândesc aproape toate.
Dar nu se gândesc la mine
Că rămân de azi pe mâine.
Foaie verde, foaie lată,
Hai cu Rebricea, odată!

Alaiul:

Hăi!

Urătorul:

Erau înainte băietani,
Toți de câte douăzeci de ani,
Nu ca acum, nişte motani,
Toți de câte şaisprezece ani,
Cu cuțite şi pumnale
Şi la brâu cu iatagane,
Taie, spânzură, omoară,
Cred că n-are să mai moară.
Nu se poate să trăiască,
C-aşa-i legea creştinească.
Omul din lut e făcut
Şi se duce tot în lut.
Frunzuliță, foaie lată,
Hai cu Rebricea, odată!

Alaiul:

Hăi!

Urătorul:

Unde-s fetele frumoase,
Nu-i nimic pe lângă case,

Decât cloşca şi doi pui
Şi reglanu pus în cui.
Să vedeți gagica mea
Cum o poartă maică-sa!
Că i-o pus în gât mărgele
Şi breton fără inele,
Tot în ciuda vieții mele.
Foicică, foaie lată,
Opriți plugu-aici pe roată!

Alaiul:

Aho!

La intrarea în casă, muzica cântă jocul caprei. Fiecare dintre cei care constituie alaiul strigă – pentru puțin timp – dintr-ale sale. În casă,

Jidanul vine să cumpere *capra* de la *moşneag*:

Cu cât vinzi capra?

Moşneagul:

Cu 2000 de lei.

Jidanul, furios omoară capra.

Moşneagul îl culcă la pământ pe *Jidan*.

Jidanul se ridică şi-l doboară pe *moşneag*.

Capra învie.

Muzica intonează *ciobănească*.

Toți joacă de bucurie că a înviat capra.

Muzica cântă *arăpeasca*.

Arapii joacă şi strigă:

Hupa!

Comisarul:

De unde eşti,
Unde călătoreşti
Cu această armă?
De moarte să te pregăteşti!

Harapul:

Sunt harap la poarta hărăpească!
Şi moartea pe tine-are să te răuşească!

Comisarul:

Să deie Dumenzeu
Să fiu şi eu
Mare şi tare!
Şi când voi porunci,

Praf şi pulbere vei fi!

Harapul:

Să trăiți, înălțate împărate,
Să iertați!

Comisarul:

N-am iertat pe scumpii mei părinți,
În timp de revoluție.
Dar pe tine, un nemernic, măi?

Jidanul:

Bună seara, domn' comisăroi,
Eşti măgăroi!

Comisarul:

Măi, stai să-ți spun!

Jidanul:

Stai să-ți spun,
Să vedem cum o fost chestiunea, măi!
De trei zile de când viu,
Cu fratele meu, Ițic, măi,
Şi-o făcut efectul
Şi-o găsit un păduche
Mare şi prost
Cât capul tău, măi!

Comisarul:

Şi-acum ce-i de făcut, măi!

Jidanul:

Măi, ce să fie?!
A să mergem aicia,
La comitetul raional,
Şi-o să luăm un joagăr
Şi-o să-l tăiem drept în două.
Eu o să-l ieu de cap,
Că are minte;
Iar tu, de fund,
Că pute.

Comisarul:

Da' ce-i câine, măi?

Jidanul:

Măi, nu-i câine!...

Comisarul:

Dorobanț!

Arnăutul:

Porunciți!

Comisarul:

Cât costă capra?

Dorobanțul:

Trii mii de lei.

Comisarul:

Doctore, înscrie moartea!

Jidanul:

Vai de mine, don' doctor,
Di unde să scot eu
Trii mii de lei?

Comisarul:

Hai la miliție!

Muzica cântă *jidoveasca*. Apoi, pe o altă melodie joacă *Artista*; după care intră în joc țiganii, pe melodia *Căldărereasca*.

Jidanul:

Moşu' Durnea!
Hai să cununăm boalele astea două, măi!

Moşneagul:

Le cununăm, măi.

Muzica cântă *Nunta țigănească*. Țiganii joacă şi strigă *țigăneşte*.

Jidanul:

Opreşte, moşu' Durnea, o leacă!
Să cununăm boalele astea două,
Să le punem nume,
Să nu plece-n lume
Fără nume.

Moşneagul:

Să le cununăm!

Jidanul:

Se cunună robul lui Dumnezeu,
Lupu fierarul,
Prostu' şi măgarul,
Iar madama Rifca
,N scripca,
Cât îi de burduhoasă,

Cât coada-i de sănătoasă.

Moşneagul:

Ia, mai zi, mai cânt-o leacă!

Muzica reia *Țigăneasca*.

Jidanul:

Moşu' Durnea,
I-am botezat;
I-am cununat.
Acuma să le dăm şi noi câte ceva,
Să nu plece de la nedăruiți.

Moşneagul:

Le dăruim, le dăruim.
Măi, din partea mea,
Că sunt mai bătrân,
La aceşti doi tineri
Le dăruiesc zece oi.

Jidanul:

Moşu' Durnea,
Şi eu, din partea mea,
De la Dumnezeu mult,
De la noi puțin:
Zece lupi, să le mânânce
Pe cele zece oi!

Muzica cântă de joc.

Toți joacă şi în final strigă:

La mulți ani!

§

CAPRA

din satul Oglinzi, comuna Răuceşti, judeţul Neamţ

Culeg studenţii: Atanasiu Dumitru, Ninu Cornel, Cireş Lucia, Simota Algeria, în august 1967 (Imprimare magnetofon). De la: Filip Vasile, 21 de ani şi Craiu Gheorghe, 27 de ani.

Personajele:

Capra. Capul este confecţionat din lemn, are fălci mobile. Podoabe numeroase îl înfrumuseţează: mărgele, hurmuz, oglinzi, urechi de iepure, prosop cusut cu motive naţionale. În spatele capului atârnă o casîncă neagră cu flori. Pe ea atârnă flori şi mărgele, trei năframe migălos înflorite.

Mascaţii. Sunt în număr de 12. Poartă iţari, cămaşă de cânepă, fustă. Au brâu şi curea lată. În picioare – opinci cu obiele albe, legate cu aţă din păr de cal. În mână au cârje strâmbe. Toţi poartă cojoace îmbrăcate pe dos. Pe faţă au măşti de bătrân.

Fluieraşul.

Toboşarul. Se îmbracă amândoi obişnuit.

În timpul spectacolului, mascaţii se împart în două grupe. Una prezintă strigături care dirijează jocul caprei; alta prezintă strigături care se adresează spectatorilor, stârnind atmosferă de bună dispoziţie. Zicerea strigăturilor este întretăiată, fiecare grup, spunându-şi câte unul dintre versuri. Urmărite, ele dau putinţa desprinderii a trei suite de idei:

-comunicarea primului grup;
-comunicarea celui de al doilea grup;
-comunicarea comună a celor două grupuri.

Grupul I strigă:

Numai foaia măr mustos,
Tot mai jos, căpriţă, jos
Şi mi-o joacă tot frumos,
Tot frumos şi aşezat,

Grupul II strigă:

Aseară când a-nserat
Veneam de la crâşmă bat.
Pe uliţa-ntunecoasă
Nimerii la altă casă,

Ca frunza de păr uscat;
Tot frumos şi mărunțel,
Numai foaia şi-un harbuz,
Tot mai sus, căpriță, sus
Şi mi-o joacă cum ți-am spus;
Şi mi-o joacă aşezat,
Aşa-i joaca la Bârlad!
Potrivit ca la... (n.n cuvântul nu a putut fi transcris)
Ascuțit ca la Sascut!
Numai foaia ca nalba,
La stânga şi la dreapta,
Ascultați comanda mea!
Numai foaia iarbă lată,
Şi mi-o joacă roată-roată
Şi-nc-o roată, ca la piață,
Şi-napoi ca astălaltă!
Numai foaia baraboi,
Înainte şi-napoi,
Hai, puicuță, amândoi!

Unde-i nevasta frumoasă
Şi bărbatu' dus de-acasă;
Ducă-se să nu mai vie!
Vie-i boii şi tânjala
Şi pe el să-l ieie boala;
Vie-i boii şi proțapul
Şi pe el să-l ieie dracul!

Mă suii pe deal, pe stâncă,
Prăvălii ochii pe luncă,
Văzui lunca-mbobocită
Şi-o copilă frumuşică
Se lupta cu moartea-n furcă.
Mă rog, moarte, mă mai lasă,
Căci n-am fost femeie proastă.
Am văzut omul urât,
Am fugit cât am putut;
Om frumos când am văzut,
L-am iubit cât am putut.

CERBUL

din satul Movileni, comuna Heleşteni, județul Iaşi

Culeg studenții: Şuiu Rodica, Atanasiu Dumitru şi Simionovici Elena, în decembrie 1967. De la: Apetrei Constantin, 31 de ani; Vieru Aurel, 16 ani; Minea Vasile, 16 ani; Cosma Ion, 20 de ani; Hadîmbu Gheorghe, 21 de ani ş. a.

Personajele:

Cerbul. Masca este frumos înflorată cu hârtie şi bujori, oglinzi şi hurmuz, cercei, mărgele. Corpul este confecționat dintr-un macat pe care sunt cusute piei de iepure, bârnețe multicolore şi cu diferite modele.

Ursarii. În număr de 7. Îmbracă opinci, pantaloni albaştri, flanelă roşie, sadelcă cu clopoței, bârnețe aşezate în cruciş pe piept, chimir, năframă, ciocan şi tobă. Pe cap au fes împodobit cu oglinzi, mărgele, hurmuz, pampoane, bujori. Au măşti numite barbişon, pe care le poartă pe față numai când joacă. În restul timpului întorc fesul cu partea dindărăt înainte şi prin aceasta fac ca barbişonul să atârne pe spate. Barbişonul este făcut din piele de iepure, are mustăți de păr de cal, paiete la ochi (mărgele colorate), plete.

Moşneagul. Are opinci, ismene albe, cojoc de oaie, glugă, mască din piele de oaie cu canafi, mustăți. Are o ghioagă.

Baba. Are fustă lungă, polcă cu mânecile pe dos, mărgele de cicucalăi. Duce o mătură în mână, are geantă cu cosmetice. Pe față îi atârnă o mască.

Arnăuții. Sunt 2. Au costum național, bârnețe, căciulă cu panglică roşie, năfrămi.

Jidanii. Sunt tot 2. Au haine ponosite. În mână duc un coş, o cârâitoare. Au şi armă.

Fluierarul. Se îmbracă în haine obişnuite.

La intrarea în casă, *fluierarul* cântă, *ursarii* bat din tobe şi strigă:

Cât îi cerul plin de stele,
Nu privi numai la ele,
Că ai gură de strigat
Şi picioare de-alergat!
De la primărie-n sus,

Toate lămpile s-au stâns,
Numai la gagica mea
Arde lampa ca o stea.
Hei, bade, nu m-ai luat,
M-ai lăsat de râs în sat,
Hei, de râsul fetelor
Şi râsul nevestelor.
Fetele din Tătăruşi,
Călare pe măgăruş,
Măgăruşul ne-nvățat,
O trântit pe lelea-n pat.
Hei, aicea, Valerea,
Şi mi-o strigă tot aşa!

Cerbul se îmbolnăveşte şi cade la pământ.

Un ursar îl descântă:

Şi-am zis verde de-alpaca,
Şi să-ncep a descânta.
Eu sunt bulibaşul Stănică,
Taie fierul şi-l despică
Şi-l învârte la ulcică.
Mă dusei într-o pădure lată, lată,
De nimeni umblată,
Numai de babe fermecată
Şi de furnicari muşcată.
Tu te văicărai, te văicărai
Şi nimene nu te-auziră,
Nimene nu te văzură,
Decât numai Maica Precista
Şi Sfânta Dumineca.
Ea din cer că s-a lăsat,
Pe o scară de argint
Şi la tine a venit.
Hei, aşa, Valere,-aşa!
Eu te-am descurcat,
După mine te-am luat
Şi te-am dus la fântâna lui Adam,
La izvorul lui Iordan.
De trei ori te-am dat cu apă rece
Şi-ai rămas curat şi luminat,

Ca argintul strecurat,
Aşa, Valere,-aşa!
Şi te-am dus în sat la fete,
Fetele când te-au văzut,
Tu pe loc ai şi căzut.
Măi urâtule,
Măi posomorâtule,
Ce-i cu tine?
Poate eşti deocheat de fata de casă?!
Să nu poată sta la masă;
Poate eşti deocheat de fata crâşmăriței,
Care-i întoarsă de la țâță?
Păi, să-i crăpe țâțele,
Să le lingă iepurii,
Să n-aibă cu ce hrăni
Ai ei copii!
Hăi, aşa, Valere, -aşa!
Măi, eu cât te-am descântat,
Peste leac nu ți-am mai dat.
Eu mai am doi frați ai mei
Şi cu dracul se fac trei.
Şi dacă nu ți-a fi leacul
De la ăştia patru,
Până mâine dimineață
Te ia dracul!
Aşa, Valere,-aşa!
Măi ciobane, ciobănaş,
Adă mie-un cuțitaş,
Să-i iau sânge cerbului
Din sfârcuțul nasului,
Din măduva osului,
Din rărunchi,
De sub rărunchi,
Din codița lui cea mică.
Sai în sus, măi Valerică,
Hai, aşa, Valere, ia!
Răul de pe pielea ta,
Eu cu veşca tobei l-oi lua
Şi-n marea Caspică l-oi arunca;

Şi-acolo să pieie,
Să răspieie,
Cum a pierit stuchitul lui Ucigă-l!
Măi, şi traista şăde la cui
Şi la ea fiină nu-i;
Şi ismenele la cui
Şi la ele bată nu-i!
Aşa, Valere,-aşa!
Du-te tu, bătu-te-ar vina,
La copila cu pricina,
Cu ciocul să mi-o ciocneşti,
Cu aripa s-o loveşti
Şi la mine-n zbor, tată,
Să te opreşti!
Aşa, Valere,-aşa!
Măi, este unul care are doi cai de rasă,
Îi ține toată iarna-n casă,
Le dă paie de secară,
Le ia pielea-n primăvară.
Ar fi bine să-ți dau şi ție paie de secară,
Să-ți iau pielea-n primăvară!
Mai bine na o feliuță de zahar,
De la bulibaş din buzunar!
Hei, fata mamei copiliță,
Şi-o dat junca pe-o bondiță
Şi purceaua pe-o rochiță.
Rochia de crepdişin
Şi-o dus-o la croitor
Şi-o croit-o lată-n poale
Şi strâmtă pe țâțăşoare
Şi s-o-mbrace-atunci întăi,
Să fie dragă la flăcăi!
Şi-i cu părul castaniu!
N-o mai lăuda c-o ştiu,
Aşa, Valere,-aşa!
Eu te-am discântat la vreme,
Era cerul plin de stele
Şi te-am discântat la timp,
Şi era cerul prea strâmt.

Şi ți-am spus să nu bei,
Să nu mănânci,
Numai câte-un păhăruț de poamă fragă,
Să mai poți juca o polcă, dragă!
Hei, iar tu, măi fluieraş,
Să ne zici un ciobănaş!

Fluieraşul cântă *Ciobănaşul*.

Ursarii strigă:

Hei, săracul ciobănaş,
Cum mănâncă sara caş,
Dimineața urdă dulce,
Te sărută şi se duce!

(Aici se reiau şi strigături care au fost spuse cu prilejul primului joc al *Ursarilor*).

Fluieraşul cântă *A moşneagului*.

Moşneagul joacă şi strigă:

Foaie verde de-o sipică,
Pe-a moş Neculai s-o zică.
Şi s-o zică măruntel,
Ca frunza de pătrunjel!
Haide, babă, să jucăm,
Popuşoi în pod avem!

(Strigăturile devin licențioase).

Jidanul intră şi joacă strigând:

Foaie verde de-o sipică,
Pe-a jidanului s-o zică!
Şi s-o zică mărunțel,
Ca frunza de pătrunjel.
Hai, leliță, pân-la gară
Să-ți iau cerb de căprioară!
Foaie verde pătrunjel
O vinit şi rândul meu!
Nu te uita, lele hăi,
Că mi-s pantalonii răi!
Nu te uita la ismene,
Că joacă omu' cu ele!

§

URSUL

din satul Zvoroneşti, comuna Timişeşti, judeţul Neamţ

Culege Bulat Doina, studentă f. f., în 1968. De la Goian Ion, 19 ani.

Personajele:

Ursul. Corpul acestuia este confecţionat din blăni de oaie neagră. Capul nu are podoabe, însă imită capul ursului.

Ursarul. Are haine zdrenţuite. Poartă pene pe cap, clopoţei la picioare. Are tobă. Faţa şi-o spoieşte.

Ţiganul. Are haine rupte, faţa spoită, musteţi mari.

Ţiganca. Poartă haine vechi. Dă semne de cochetărie, deoarece la gât are mărgele, plete lungi îi atârnă pe umeri.

Fluierarul. Poartă haine ţărăneşti obişnuite.

Fluierarul cântă cântecul ursului.

Ursarul strigă:

Ia-o, ia-o-ncetinel,
Ca oiţa după miel,
Ca vaca după viţel;
Ca oiţa după lup,
Ca fata după calup!
Cine vine-n urma mea?
Jivina din Africa,
Care m-am iubit cu ea.
Şi ridic-o labă-n sus,
Să vezi mierla und' s-a dus;
Şi ridică pe-amândouă,
Să vezi mierla und' se ouă!
Pune mâna pe hahău,
Măsurat pe trupul tău!
Şi hahău-i ţăndărit,
Pentru tine pregătit.
Măi Mandache jupunos,
Lasă hadaragul jos
Şi arată la cucoane
Cum se joacă prin saloane!

Ursul meu de la Bacău,
Cu trei clase de liceu!
Ursul meu din Terelena,
L-am adus cu bicicleta;
Bicicleta de argint
S-a stricat pe la Berlin.
Ursul meu de la Constanța
L-am adus cu tărăboanța;
L-am adus în sat la noi,
Să-l învăț a mânca oi.
Joacă bine, măi Martine,
Că-ți dau pâine cu masline!
Ursul meu fără noroc,
Mai bine te-ai face porc,
Să te tăiem la Crăciun,
Să-nțelegem ceva bun!

§

URSUL

din satul Ştirbăț, comuna Udești, județul Suceava

Culege studenta Cucoradă Nițica, în ianuarie 1968. De la Buzatu Vasile, 24 de ani.

Investigând în tradițiile satului, culegătoarea a aflat că în urmă cu 15 ani, alaiul ursului includea şi jocurile altor măşti animale: *capra*, *calul*. În ultima vreme însă din toate aceste numeroase manifestări s-a mai păstrat doar jocul ursului.

Personajele:

Ursarul. Poartă o căciulă neagră pe care îşi coase mai mulți nasturi, mărgele, hârtie colorată. În vârful căciulii sunt prinse pene lungi şi colorate. De marginea căciulii sunt cusute plete. Pantalonii şi haina sunt de culori închise. Pe haine sunt cusute batiste şi fâşii de pânză colorată. Tot din fâşii galbene şi roşii sunt confecționate diagonale trecute – de asemenea – peste haine. Peste mijloc, *ursarul* îşi trece o curea lată bătută în nasturi galbeni de metal (chimir). *Ursarul* are în mână o bâtă şi un ciur (tobă) cu diametrul de 30 – 40 de cm.

Arnăutul. Este îmbrăcat în costum național. Are căciulă împodobită cu mărgele şi panglici. (Altădată erau mai mulți arnăuți, numărul lor ajungând până la 4). El este cel care încasează darurile şi banii din ofertele gospodarilor.

Urşii. Numărul lor este variabil de la 5 la 8. Hainele pe care le poartă sunt din piele de oaie pe care o îmbracă cu lâna înspre afară. Mijlocul lor este legat cu un lanț subțire care poate avea o lungime de 7 până la 10 metri. Capul este confecționat dintr-o piele mai mică, bine întinsă. Pe bot sunt cusute mărgele şi în jurul capului se prind panglici de diferite culori, ajungând până la 30.

Fluierarul.

Jocul este alcătuit din mai multe dansuri.

Intrarea în casă sau în curte se face pe labe.

Ursarul spune:

Măi, Şerbane, măi, măi!
Gavrilaşule, măi!
Negrule, măi!

Tarcatule, măi!
Pe labe, măi!

(Se începe primul joc: *Corăgheasca*).

La stejar la rădăcină,
Vino, Marițucă, vină,
Vin la neica, pui, pe brață,
Să-ți dea gură cu mustață
Până mâine dimineață!
La tulpina bradului
A fătat ursoaica pui.
Când m-am dus şi eu să-i iau,
Ei erau prea mititei;
Când m-am dus la săptămână,
Ei erau cât o jivină.
Şi i-am scos din vizunie
În postul Sfintei Marie;
Şi le-am pus verigi în bot,
De i-am înşelat de tot.
Ei la munte cât au stat
N-au mâncat din căpătat.
Eu prin sate i-am purtat
Şi i-am hrănit din jucat.

(Se trece la al doilea joc: *Bătrâneasca* sau *Huțula*, cu pas mai greoi).

Aşa joacă bătrînii,
Când înfloresc călinii.
Călinii s-au scuturat,
Bătrânii s-au bucurat.
Urşii mei sunt urşi de munte,
I-am hrănit cu lapte dulce.
Acum un an i-am căpătat
De la Oceanul Înghețat.
Urşii mei sunt cu cordele,
Iar ursarii cu curele.
La taşca ursarului
Stau voinicii codrului.
Nu ştiu zece-s ori cinsprezece,
Peste sută ştiu că trece.
La stejarul cel stufos
Mi s-a pus ursoaica jos

Şi-şi scutură mițele,
Ca cucoşul penele.
Nu vă dați la muietură,
Ca iarba la tăietură!

(Se trece la al treilea joc: *Brâul*, în timpul căruia urşii se prind de brâu şi saltă).

Hai de brâu, de brâu, de brâu,
Ca la secerat de grâu!
Iar la vară, la secară,
Moda din obială-afară;
La toamnă, la popuşoi,
C-aşa-i moda pe la noi!
Hai de brâu şi de curea
Şi de cingătoarea mea!
Stângul jos şi dreptul sus,
Vai de mine, rău m-ai pus!
Nu vă dați, nu vă muieți,
S-aud talpa, măi băieți!
S-aud talpa cât mai tare,
Ca frunza de gălbenare;
S-au talpa măruntel,
Ca frunza de pătrunjel;
S-aud talpa mai cu foc,
Ca frunza de busuioc!
Urşii mei din Spania
I-am adus cu sania.
Fă-mi-o bine, măi Martine,
Că ți-oi da carne şi pâine,
Ca să vadă cuconaşul,
Să deie gologănaşul!
Gologan de mii de lei,
Că tu, doar, joci pentru ei.

§

URSUL

din satul şi comuna Băcani, judeţul Vaslui

Culeg: Luca Gheorghe şi Maxim Cezar, cadre didactice, în decembrie 1967. De la Ababei Ion, Clincu Vasile ş. a.

Personajele:
(Lista lor este întocmită în ordinea în care intră în acţiune).
Arnăutul I. Poartă haine ţărăneşti de sărbătoare, ornate cu banderole multicolore.
Moşneagul. Poartă mască neagră cu nas roşu de cârpă, are dinţi de fasole. Îmbracă un cojoc pe dos. În mână are ghioagă.
Baba. Poartă haine uzate, casâncă neagră, gheb în spate. E ţigancă, fiindcă are cărţi, ghioc, bidinele şi un copil (din cârpe) în braţe.
Căldărarul. Îmbracă haine uzate de pluş, pălărie cu cordele, cizme. Faţa îi este vopsită cu negru. În mâini duce ciocan, tingiri.
Arnăutul II. Are aceeaşi îmbrăcăminte ca *Arnăutul I*.
Vânătorul. Are haine puţin uzate, bandă de cartuşe, cizme, tolbă (cu un iepure şi o cioară în ea).
Harapul I.
Harapul II. Îmbracă haine obişnuite. Au fesuri şi măşti pe faţă, cordele multicolore pe haine. În mână duc buzdugane.
Ursarul. Poartă haine zdrenţuite pe care coase cordele multicolore. Are pălărie, plete de câlţi. Îşi spoieşte faţa cu funingine.
Ursul. Corpul său este confecţionat din stuf (spice); capul – de lemn, acoperit cu blană de oaie de culoarea obişnuită a ursului.
Cămăraşul. Poartă haine ţărăneşti de sărbătoare. Încasează darurile băneşti.
Muzica. Instrumentele folosite sunt: vioara, toba (în care bate ursarul), fluierul ş. a.

Arnăutul I:

Vreme bună, gospodari,
Iaca, v-au sosit ursari!
Ursul e cam mititel
Şi ursarul tot la fel.
Am adus un moş şi-o babă,

Gospodarii or să-i vadă;
Căldărarul e cu noi
Şi tot strigă „tingiri spoi!”
Şi un vânător isteț,
Ce-o să spună-o să vedeți!

Moşneagul (jucând în ritmul muzicii):

Hei, săraca baba mea,
Bine-i place mazărea,
Dară vai de pielea mea,
Că n-are cu ce-o mânca!

Baba:

Coconiță, vino-ncoace,
Să-ți spună baba noroace,
Căci de-un timp încoace,
Bărbățelul nu-ți mai place!

Moşul şi *baba* joacă împreună.

Arnăutul I strigă:

Măi, săracul căldărarul,
Cum îi trage cu ciocanul
Ca să scoată gologanul!

Căldărarul:

Hai, cucoană, cu tigaia,
Cu găleata şi cazanul,
Să ți le spoaie țiganul,
Ca să țină pân-la anul!

Arnăutul II:

Halal de vânătorul
Care calcă tot ogorul,
Să vâneze-un iepuroi
Şi, când acolo, scapă doi!

Vânătorul joacă şi spune:

În pădure la Gâdeasa
Mă plimbam eu cu mireasa.
Nu credeam că la Gâdeasă
Lupu-n cale o să-mi iasă.
Lupul mi-o mâncat mireasa
În pădure la Gâdeasa.
Am cătat cu lumânarea
Şi-am găsit numai spinarea.

Dar, trecând pădurea deasă
Îmi găsii altă mireasă.

Harapul I şi *II* joacă, chiuind.
Ursul cu *ursarul* intră.
Muzica cântă „primirea”.
Ursarul:

Na, na, na, ursule, na,
Na la tata zahara!
Ursul meu e mititel,
Dar vrea carne de vițel.
Ursul meu dun Spania
L-am adus cu sania.
Ursul meu, când l-am adus,
Se urca pe băț în sus.
Dar de-o vreme şi mai bine
Mă cam joacă el pe mine.

Ursul joacă.
Ursarul:

Şi acum, dac-ați vrea,
Să ne dați măcar ceva,
Să ne-ajungă de-o manta,
Să-nvelim ursul cu ea!

Gospodarul intervine de obicei:

Ursul acesta face banul,
Mai poftiți şi pe la anul!

Arnăutul II:

Noi ne ducem c-am tot stat
Şi mai avem de umblat.
Mulțumim de găzduire
Şi de frumoasa primire.
Anul Nou care vine,
Să v-aducă numai bine!

Toți joacă hora de încheiere.

§

BERBECII

din satul Hodora, comuna Cotnari, județul Iaşi

Culeg: Atanasiu Dumitru, Mancaş Angela şi Vlanga Maria, studenți, la 28 decembrie 1967 (imprimare magnetofon), de la tinerii: Filimon Vasile, Ciobanu Ion, Zaharia Mihai ş. a.

Personajele:

Căpitanul. Îmbrăcat în costum militar obişnuit.

Berbecul I.

Berbecul II. Amândoi berbecii au corpul construit din saci pe care este cusută hârtie creponată tăiată fâşii, de diverse culori. Masca feții este realizată din lemn pe care se aşază blană de oaie, se ataşează coarne de berbec, ca ornamente fiind folosite, mai ales, monede galbene.

Ciobanul. Poartă îmbrăcăminte țărănească obişnuită.

Doctorul. Are pe față mască modernă, de carnaval. Este îmbrăcat cu un halat pe care este cusută o cruce roşie mare.

Mascatul I.

Mascatul II. Amândoi mascații au haine îmbrăcate pe dos, făcute zdrențe. Au măşti din piele de iepure şi oaie, cu oglinzi şi canafi.

Fluierarul. Este îmbrăcat în haine curate obişnuite.

În cântecul fluierarului *toți* strigă:

Foaie verde de marari,
Bună seara, gospodari,
Gospodari şi gospodine,
Ia, uitați-vă la mine
Cât de tare-am asudat
Şi cu câte-am alergat,
Printre munți şi printre văi
Unde-s duşmanii mai răi;
Printre văi şi printre munți,
Unde-s duşmanii mai mulți!
Foiliță, foi şi-o fragă,
Mândrulița mea cea dragă
Trece drumul, nu mă-ntreabă.
Toți vecinii o au dragă.
Dintr-o sută, dintr-o mie,
Frumoasă-i şi-mi place mie!

Şi la ochi, şi la sprâncene,
Ca doi hulubei la pene.
Fata popii-n sat la noi
Are car cu patru boi
Şi tânjala zugrăvită
Şi ea nu se mai mărită.
Că s-ar mărita şi ea
Când a creşte barba mea,
Când a face plopul pere
Şi răchita micşunele;
Când a face plopul nuci
Şi răchita mere dulci.

Ciobanul:

Văleu, mi s-o-mbolnăvit berbecii!
Văleu, don' doctor, mi s-o-mbolnăvit berbecii!

Doctorul:

Măi, ciobane blestemat,
Apă la berbeci n-ai dat!
Ia, să-i consultăm puțin!
Poate au reumatism la unghii,
Ori poate s-au umflat!?

Ciobanul:

Ba am dat
De la noi,
De la budăi,
C-aşa se spune pe la noi.

Doctorul:

Imediat eu am să le fac o injecție.

(Îi consultă şi le face injecție).
Berbecii, care se aşezaseră jos, se ridică înviorați.
Fluierarul cântă iar.
Toți strigă:

Înc-o roată şi-mprejur
Şi mi-o bate ca la ciur!
Ca la ciur, ca la Dolheşti,
Ca la noi la Stănileşti,
Ca la noi la Filipeşti.

(Jocul se încheie).

§

ȚAPUL

din satul şi comuna Deleni, județul Iaşi

Culeg: Adăscăliței Vasile şi studenții: Bratu Lina, Guranda Cornelia, Ninu Cornel, Nițu Ioan, în ianuarie 1968. De la Găină Ion Gheorghe, 16 ani; Găinoaie Vasile, 16 ani ş. a.

Personajele:

Căpitanul. Îmbracă haine ofițereşti.

Ursarii. Sunt în număr de patru. Îmbracă haine aproape obişnuite, dar au gulere şi mâneci din blană de iepure. În piept, în stânga, au câte o oglindă rotundă. În gât le atârnă cornul şi taşca. Au în mâini ciocane de caldarari. La bocanci au zurgalăi.

Țapul. Are coarne întoarse, bronzate pentru a fi mai strălucitoare. Are clopoței, oglindă între coarne, panglici albe şi bujori de hârtie creponată. De la coarne, lateral, îi atârnă rânduri de panglici multicolore în care domină cele roşii. Corpul este acoperit cu 12 batiste frumos înflorate, lucrate de mână. Şira spinării îi este marcată printr-un chimer. Poziția este pe „brânci”. Capul se sprijină într-un baston care stă pe pământ. Jucătorul este aplecat atunci când prezintă spectacolul. Corpul se termină printr-o codiță mică de iepure.

Muzica. Poate fi constituită după împrejurări. Pare a fi preferată formația: scripcă, cobză, fluier.

După ce intră în casă, în ritmul muzicii marcat şi prin clămpănitul măştii, *ursarii* strigă:

Ducându-mă la Hârlău,
Mă-ntâlnii cu socrul meu.
Socrul meu aşa zicea:
- Ia, băiete, fata mea
Că-ți dau şase boi cu ea!
Îți dau şase lângă şase.
-Fata ta nu ştie-a coase,
Nici a trage cu vatala,
Da-i la joc în toată seara.

*

Hei, lele de la Banat,

Fă şi mie loc în pat,
În mijlocul patului,
În locul barbatului!
Că bărbatu-i dus la moară
Şi nu vine pân' diseară.

*

Pe dealul cosiţelor,
Mama veveriţelor.
Ce-i aşa de supărată?
- C-a rămas nemăritată?
Şi s-a mărita şi ea
Când a creşte barba mea.
Nici atunci şi nici atunci,
Când a face plopul nuci;
Când a face plopul mere
Şi răchita micşunele.

*

Vine lelea din Bahlui
Cu cămeşa toată pui.
Unu-i roş şi unu-i verde,
Panarama i se vede.

Ţapul, deocheat, cade la pământ.
Ursarul I îl descântă:

Vai de mine şi de mine,
Ce-a dat, tată, peste tine?
Ţapule, ţapule,
Fir-ai mic şi-al dracului!
De-ar da dracu'-n tine
Şi-n trupul care te ţine!
C-ai tăi sunt muşchii,
Rărunchii,
Caitaboje
Hutinojeai-taca,
Titirez bucata,
Căci Valer-al nostru-i gata!
Vai de mine şi de mine!
Ce să fac cu-această
Mare spurcăciune?
C-aici bulibaşu,

Dincolo unchiaşu!
De n-a fi leacul de la mine,
Stau harhanghelii să-ți ia capul, tată!
Cruce-n casă,
Cruce-n masă,
Cruce-n patru colțuri la casă!
Şi la un capăt de casă
Şade sfântul Ihanhon, tată!
Peste-un deal îndelungat
Trece-un iepure tarcat,
Cu urechile pe spate
Şi cu ochii patladei,
Dalea, tatei, dabulei!
Când ți-a fi mai bine
Şi mai bine,
Să treacă viermii prin tine
Ca acceleratul prin linie,
De la Hârlău,
La Chişinău,
Unde-am făcut armata eu, tată!
Poate te-o diochet
Eugenia lui Corban
Care ți-o dat ast'vară
Numai bostan, tată?
Poate te-o diochet Filipeasca,
Că-i grasă cât un van
Şi ți-a pus buricu-n nas, tată?!
Poate te-o diochet Burnuțoaia,
Cu lingura, cu furculița
Şi ți-o luat graiul şi gurița!
Ța, Valere!

Țapul se ridică. *Ursarii*, de bucurie, joacă un *caras*.

§

BOUL

din satul şi comuna Sineşti, judeţul Iaşi

Culeg: Adăscăliţei Vasile şi studenta Cireş Lucia (imprimare magentofon), la 14 ianuarie 1968. De la: Niţu Viorel, 17 ani; Sacan Mihai, 15 ani; Manole Gheorghe, 17 ani ş. a.

Personajele:

Ofiţerul. Poartă costum militar obişnuit. Răspunde de întregul alai.

Lăieşii. Sunt în număr de 4. Îmbracă cojoace întoarse pe dos, pe faţă au măşti cu nasuri mari de lemn, ornate cu coroane de pene. Fiecare are câte o tobă.

Boul. Masca aminteşte fidel de chipul animalului. Capul este de lemn, are coarne naturale, falca de jos mobilă, podoabe de oglinzi, hurmuz, bujori de hârtie multicoloră. Corpul este acoperit cu o ţesătură pe care sunt cusute cordele de ţesături, multicolore.

Fluieraşul. Poartă costum obişnuit.

Jocul începe cu cântecul *fluieraşului* şi în ritmul tobelor lăieşilor, asemănător celui de la jocul *cerbului*.

Lăieşii strigă:

Şi-am zis verde şi una,
Na, na, na, boule, na,
Că talanca nu-i a ta!
Talanca şi coarnili
Fac toati paralili!
Buhăieş de la Bârlad,
Aseară te-am cumpărat,
Zece mii pe tine-am dat
Şi la iesle te-am legat
Şi mâncare ţi-am turnat.
Nu ştiu, lupchii te-au mâncat,
Ori hoţii mi te-au furat?!
Las' să fure, nici nu-mi pasă,
Numai zece mii să-mi iasă!
Şi-altă foaie lemn de brad
Şi Florean s-a diocheat.

Noi îndată ne-apucăm
Pe Florean să-l descântăm.

Lăieşul I descântă boului care s-a lungit la pământ:

Apoi, cin' te-a diocheat
De-ai rămas tu supărat?
Poate te-a diocheat fata lui Motoreanu,
Cu capul cât bostanul
Şi picioarele cât butucii
De se sparie şi turcii, măi?!
Câți moşnegi te-au discântat
Şi babe te-au fermecat,
Peste leac nu ți-au mai dat!
Să te descânte şi bulibaşu□ cel bătrân,
Care mânâncâ borş cu ştir
Şi mai mânâncâ câte-o ceapă,
Şi mai sărută câte-o fată, măi!
Moroi, moroi,
Papadi, papadi!
În pădure te-ai născut,
În pădure ai crescut,
Nimenea nu te-a văzut, măi!
Decât Maica Precista
Şi Sfânta Dumineca.
Ea în brațe te-a luat
Şi la fântâna lui Adam te-a adăpat, măi!

Ofițerul:

Boule-n frunte-nțintat,
Ce stai trist şi supărat?
Că noi mâncare ți-am dat,
De diochi te-am discântat?!
Ori tu diocheat nu eşti,
Pe noi nu vrei să ne prosteşti?
Că tu zile n-ai,
Scot baioneta şi te tai!
Ori te-mpuşc, ori te despoi,
Ca să nu mă faci de râs,
Ca să sai de frică-n sus.

Boul se ridică.

Lăieşii şi *ofițerul* strigă:

Şi-am zis verde şi una,
Na, na, na, boule, na,
Că talanca nu-i a ta!
Talanca şi coarnili
Fac toate paralili.
Buhăieş de la Bârlad,
Aseară te-am cumpărat,
Zece mii pe tine-am dat
Şi la iesle te-am legat,
Şi mâncare ți-am turnat.
Şi-am zis verde lemn dughit,
Piesa noastră s-a sfârşit!

§

CALUL

din satul şi comuna Boțeşti, județul Vaslui

Culege Moşu Maria, studentă fără frecvență, în 1968. De la Chetran Mircea, 15 ani.

Personajele:

Calul. Capul este confecționat din lemn, este împodobit cu hurmuz, hârtie, batiste, oglinzi. Corpul are la bază o covată pe care jucătorul o îmbracă. Pe covată se prinde un covoraş şi pe covoraş cordele de hârtie viu şi multicolor nuanțată.

Turcul. Îmbrăcămintea este dominată de culoarea roşie. Poartă fes.

Arnăutul. Are costum național.

Moşul. Poartă haine bătrâneşti.

Baba. Îmbracă haine de bătrână, dar nu este lipsită de cochetărie.

Doctorul. Are halat alb.

Jocul începe prin strigăturile rostite alternativ de *turc* şi de *arnăut*:

Eu cu calul meu balan
Cumpărat de pe Lohan
Fac al doilea cincinal.

*

Calul meu din Spania
L-am adus cu sania.
Țâr, țâr, țâr, căluțul meu!

*

Calul meu din Argentina
Mi-a mâncat toată făina.
Țâr, țâr, țâr, căluțul meu!

*

Te-am adus cu avionul,
Te-am crescut cu biberonul!
Țâr, țâr, țâr, căluțul meu!

*

Di, di, di pe deal în sus,
Că-ți dau coajă de harbuz!

*

Calul meu ar fi frumos,
Dar la gât e răpănos.

În tot acest timp, *calul* se joacă. Deodată, cade la pământ, ca şi cum ar fi murit. I se strigă:

Foaie verde fân cosit,
Uite, calul a murit!

Moşneagul şi *baba* prind a se văieta în jurul lui, neştiind ce să facă.

Baba:

Măi moşnege, ie-i din sânge!

Moşnege:

Taci, măi babă, că nu curge!

Baba:

Măi moşnege, îi de splină!

Moşneagul:

Taci, babă, nu fi nebună!

Doctorul:

Măi moşnege, fă-i o suflare
De la coadă mai la vale
Şi ți s-o vindeca calul!

Moşneagul face întocmai.

Calul se ridică.

Toți strigă în ritmul *muzicii* care cântă:

Foaie verde măr rotat,
Calul nostru s-a-ndreptat,
Că doctorul l-a tratat.

În acest timp, toți se rotesc, jucând împrejurul calului. La încheierea jocului se strigă:

La anul şi la mulți ani!

§

CĂIUȚII

din satul Valea Seacă, comuna Bălțăteşti, județul Neamț

Culege Adăscăliței Vasile, în 1968. De la: Munteanu Constantin, 20 de ani; Munteanu Ioan, 22 de ani şi Iovoaia Iorgu, 22 de ani.

Personajele:
Căluțul I (*Bobina*)
Căluțul II (*Cotoiu*)
Căluțul III (*Furiosu* sau *Foiosu*)
Căluțul IV (*Cabana*)

Caii sunt la fel îmbrăcați şi confecționați. Numai cel de-al patrulea trebuie să aibă o statură mai joasă. Jucătorii poartă haină neagră şi pantaloni negri. Pe haină coase panglici multicolore. Îşi fac diagonale din *băieri* (bârnețe). Corpul calului este alcătuit din lemn uşor (mai ales: şindrilă), acoperit cu hârtie multicoloră. Jucătorul are zurgălăi la picioare; calul – gât. Capul este fixat de corp, lipsindu-i mobilitatea din alte părți. Are coamă de cal, urechi de oaie, vițel sau iepure. Coada calului este din sârmă pe care se leagă păr de cal. Toți jucătorii poartă în gură țignale din care sună, stabilind ritmul jocului.

Jidanul. Are şapcă, pelerină (*ghib* – adică gheb –), bocanci. Pe față îşi trage o mască ilariantă. În mână duce o cârjă şi un paner în care pune o mâță sau o cioară moartă. La şold îi atârnă o geantă.

Moşneagul. Este stăpânul cailor. Poartă cămaşă de câlți, un sumăieş scurt cu *saradă* (cusătură), centură. În mână are o cârjă. Peste față îşi trage o mască la care excelează nasul mare şi dinții lați, din fasole sau bob.

Doctorul. Poartă halat alb cu cruce roşie. Are mască de pânză vopsită. În mână duce o trusă.

Pădurarul. Poartă haine verzi, pălărie cu pană şi coadă de veveriță, armă şi baltag, cartuşieră la brâu.

Baba. Are mască pe față. Se îmbracă întocmai unei țărănci bătrâne. Poartă opinci. În brâu duce o furcă cu buci. Dă semne de cochetărie, punându-şi mărgele.

Ciobanul. Este cântăreț din fluier şi se alege dintre cei ce ştiu foarte bine acest lucru. Îmbracă ițari, cămaşă, bundă, căciulă albă cu canaf, opinci.

Căiuţii sunt primiţi, de obicei, afară. Ei se joacă, începând de pe la 14-15 şi până la 22-23. (Numai în ziua de Ajun al Anului Nou).

Pădurarul este cel care sunând din corn la poata gospodarilor, se interesează dacă aceştia sunt dispuşi să primească alaiul căiuţilor. În caz afirmativ, *ciobanul* începe să cânte din fluier o melodie care este, de fapt, aceea a caprei şi alaiul intră în curte în ordinea următoare:

Doctorul şi *Jidanul* (jucând şi făcând gimbuşlucuri).
Apoi, *Căiuţii*, conduşi de *Moşneag*.

Jucătorul primului cal strigă:

Foicică caftalan,
Eu pe cal îs căpitan!

Jucătorul celui de-al doilea cal:

Foicică fir de linte,
Eu pe cal îs preşedinte!

Jucătorul celui de-al treilea cal:

Foicică fir marar,
Eu-s al triilea pi cal!

Jucătorul celui ce-al patrulea cal:

Foiliţă de-un susan,
Eu-s mai iute, năzdrăvan!

Moşneagul netezeşte caii şi zice:

O, ho, ho, căiuţii mei!
Că parc-aţi fi nişte zmei.
Marfă bună din Galaţi,
Ia, poftim şi cumpăraţi!

(Îi aşază la rând).

Jidanul:

Bună ziua, cât cei pe cai?

Moşneagul:

Trei mii.

Jidanul:

Moşule, ai zis cam mult.

Moşneagul:

E, hei! Măi jidane,
Ia controlează-i, măi!
Să vezi ce cai am!

Jidanul încearcă să-i netezească.

Caii aruncă şi-l lovesc.

În continuare, dialogul se desfăşoară bazat pe improvizație de moment. Informatorii arată că de la o casă la alta se ivesc alte replici. De obicei, *Jidanul* întreabă cum îl cheamă pe fiecare dintre cai. *Moşneagul* răspunde. Apoi, *Jidanul* se interesează cu ce anume îi hrăneşte. *Moşneagul* îl asigură că trăiesc şi numai cu *rugumătură*. În sfârşit, *Jidanul* scoate bani şi-i cumpără, apoi le dă să mănânce rugumătură. *Calul cel mic* (Cabana) se îmbolnăveşte şi cade la pământ. *Jidanul* se supără şi face multă gălăgie. La sugestia *Moşneagului, Jidanul* cheamă *Doctorul. Doctorul* acceptă să vină în schimbul unei sume oarecare. Consultă calul, îi dă o pastilă. *Calul* se însănătoşeşte. De bucurie, *Jidanul*, *Moşneagul*, *Doctorul* şi *caii* joacă sărind. Se strigă:

Domnul doctor lecuieşte
Şi pe cai, şi pe neveste.

Doctorul:

Eu pun dinți, eu pun măsele
Şi la fete tinerele.

Ciobanul schimbă melodia, intonând marşul de sfârşit.

Toți cântă:

Prea iubită adunare,
Te iubim în cor voioşi!
Vă lăsăm în pace
Noi, cu sănătate!
De v-am greşit cu ceva
Fiți buni şi iertați.
Iar de n-am greşit,
Fiți buni şi primiți!
La anul şi la mulți ani!

§

CĂLUȚUL

din satul şi comuna Broscăuți, județul Botoşani

Culeg: Adăscăliței Vasile şi Cireş Lucia, la 7 decembrie 1968. De la: Vrăjitoru Jenică, 20; Apostol Aurel, 20; Romanescu Gh., 20 de ani.

Personajele:

Căpitanul. Poartă haine militare. În mână ține o sabie.

Căluții. (Sunt în număr de patru). Capul este cioplit în lemn. Gura nu are fălci mobile. Greutatea ajunge doar la 200 de grame. Lemnul folosit este plopul. Fruntea este vopsită cu bronz alb. Ochii sunt marcați cu pioneze albastre. Căpăstrul este desenat. Urechile sunt de piele. Coama este confecționată din păr de cal, tăiat scurt. Pe coamă atârnă şi cordele lungi de aproximativ 15 centimetri, multicolore. Capul se fixează într-un locaş, pe corpul calului, în partea din față. Corpul este făcut din două veşti de sită, aşezate în picioare (cu diametrul vertical): una în față (în care se pune capul calului) şi alta în spate. Pe veşca din spate este cusută o codiță din păr de cal. Jucătorul îmbracă peste veşti o fustă albă. În partea de sus a corpului, jucătorii îmbracă o cămaşă națională, aşa cum se poartă în sat. Pe cămaşă, se aplică mai multe cordele (în lungiş şi curmeziş), încât ele par aproape țesute în careuri. La spate, cămaşa este ornată similar. Pe cap, jucătorul poartă chipiu în felul vechii uniforme ofițereşti din armata română. La chipiu, se prinde un pampon roşu, de mătase. Pe chipiu, sunt cusute panglici. În picioare, jucătorii preferă opincile, mai uşoare la joc. În mână, jucătorii țin frâiele, trecute după gât şi țignalele (legate cu un şnur, la gât).

Ciobanul (este, de fapt, de la ca capră). Poartă pălărie. Are obrăzar din piele de oaie brumărie, în el fiind scobiți ochii. Nasul său este puțin ridicat. Peste haine coase tot felul de zdrențe (ca la masca de jidan). Mai are o cunună cu 4 clopoței. În mână, are mănuşi şi un harapnic.

Capra. Umblă şi joacă pe brânci. Corpul este alcătuit din spice de stuf. Botul caprei este prins pe un baston pe care jucătorul îl sprijină în pământ. Fălcile sunt mobile. Are coarne de căprioară. Între coarne îi atârnă podoabe: panglici lungi (circa ½ metru), panglici scurte, canafi. Legătura dintre corp şi cap este făcută printr-o blană de oaie care acoperă gâtul.

Fluierarul. Îmbracă haine obişnuite. Foloseşte fluier de metal, cu şase găuri. Adesea, poate să umble mascat. Poate purta şi obrăzar.

Doboşarul. Este îmbrăcat ca jidanii din alte alaiuri. Doba este în formă de pătrat şi este bătută cu un băț căruia, în vârf, i s-a legat o bucată de piele.

La fereastra casei, *Căpitanul* spune urătura, în timp ce *Fluierarul* cântă, *Doboşarul* bate din dobă, *jucătorii cailor* fluieră din țignale, *Capra* clămpăne:

Aho, aho!
Frunză verde de mohor,
Sunt țăran cooperator
Cu plugul tras de tractor.
Frunză verde ca molidul,
Dacă nu era Partidul
Aveam gol pe masă blidul.
Frunză verde foi de vie,
La noi în gospodărie
Munca este o mândrie
Şi-avem mare bucurie
Din gospodăria noastră,
Pâine albă-avem pe masă.
Pâine albă c-am muncit
Pentru-un trai mai fericit.
Când vine toamna, măi frate,
Umplem sacii de bucate;
Mai umplem şi podurile
De trosnesc şi grinzile.
Viorei şi clopoței,
Înc-o dată roată, măi!
Hăi!
Sus, colectivist, paharul,
Căci acum ți-e plin hambarul,
Ai umplut tinda şi casa,
Umpli pivnița şi leasa.
Of, măi dorule, că de ți-aş spune
Câte le-am mai tras pe lume!
Multe-am tras şi-am suferit,
De mă mir că n-am pierit.
Când vine toamna, măi frate,
Umplem sacii cu bucate.
Viorei şi clopoței,

Înc-o dată roată, măi!
Hăi!
Frunzulița bobului,
Mulțumim Partidului,
Partidului, fratelui meu,
Şi la toți fruntaşii lui!
Căci mi-a-ntins mâna frățeşte,
Drumul mi-l călăuzeşte.
Să facem, măi frații lui,
Cinste colectivului.
Viorei şi clopoței,
Roată, măi!
Hăi!
După ce termin armata,
Ca oricare om din sat,
Vin acasă şi spun mamei
Că sunt bun de însurat.
Mama spune că mă-nsoară
Chiar acum, în primăvară.
Dar n-am să port eu gospodărie,
Cum nu poartă ea pălărie.
Căci de băut şi de fumat
Eram printre primii-n sat.
Mă ia mama la-ntrebare
De mă scărpinam prin cap.
Când a fi să-mi iau soție
S-o întreb întâi de ştie
Cum să țese, cum se coase,
Mămăligă cum să facă
Şi-n Ceape (n.n, de fapt, C.A.P.) ca să lucreze.
Viorei şi clopoței,
Roată, măi!
Hăi!
Şi cu capul educat
Am pornit după-nsurat.
Când intrăm la fată-n casă
O-ntrebăm de ştie-a coasă.
Câte-o fată mai glumeşte,

Că nu ştie-a coase bărbăteşte.
Poate, măi Ioane,
Ți-ai luat de haine!
Hop! Aşa că mi-am găsit
Nevastă frumuşică – aşa frumoasă,
Cu corpul arenjat frumos,
Cu rochiță până jos.
Şi la gât purta mărgele.
Viorei şi clopoței,
Roată, măi!
Hăi!
Frunză verde castravete,
Vai de omul cel cu fete,
I-a crescut păr alb în plete
Câte-i zice şi-i tot spune,
Dă-te, tată, după lume!
Ia, te uită, mata, tată,
Lumea-i azi civilizată,
Poartă coc şi-i pudrată!
Fă-mi, tăticule, şi mie
Poşetă şi pălărie!
Viorei şi clopoței!
Înc-o dată roată, măi!
Hăi!
Ducem porcul la concar,
Două la alt jidan,
Să-i luăm fetei reglan,
Pudură şi alifie,
Să-i luăm şi-o pălărie,
Şi-o umbrelă, şi-un capşon,
Şi pe urmă şi-un palton.
Şi să iasă fata noastră
Ca doamna directoreasă.
Care-o cunoaşteți, flăcăi,
Îndemnați cu toții, măi!
Hăi!
Frunză verde flori mărunte,
Lumea-i toată pe-ntrecute.
Chiar şi babele la sate

Poartă coc şi-s pudrate.
Viorei şi clopoței
Şi-nc-o dată roată, măi!
Hăi!
Aho!

Poftiți în casă (uneori, rămân în curte), urătorii trec la prezentarea jocului cailor.

Introducerea se face printr-o scenetă:
Căpitanul:
Ce gălăgie-i aici, măi ciobane?
(N.n. Aici, informatorul a folosit mai întâi „măi jidane”, ceea ce arată că personajul pe care l-au prezentat drept cioban a avut înainte această identitate, schimbată prin intervenția Căminului Cultural, în ultima vreme).
Ciobanul:
Să trăiți, domn’ căpitan,
Cu caii de vânzare!
Căpitanul:
Şi cui vinzi tu caii?
Făr’ de bilete?
Ciobanul:
Lui Leiba, lui Leiba, domn' căpitan!
Doboşarul: se agită, trădând faptul nemărturisit de informatori că reprezintă cert *Jidanul*.
Căpitanul:
Leiba!
Cum cumperi tu caii fără bilete,
Măi țigane? (sic!)
Doboşarul:
De dragostea şi frumusețea lor.
Căpitanul:
În numele legii vei fi arestat,
Dar, mai întâi,
Să văd ce pot caii tăi!
Ciobanul:
Ce pot caii mei nu poți dumneata
Cu toată familia dumneavoastră!

Căpitanul:

Să văd!

Caii încep jocul în strigăturile jucătorilor:

Şi iar verde pădureț,
Ia, la horă, călăreți!
Şi iar verde trei castane,
Ia comanda, căpitane!

Căpitanul începe să spună strigăturile, după care *caii* joacă:

Ruguleț, ruguleț,
La comandă fiți atenți!
Şi-nc-o dată pădureț,
Schimbați sârba, măi băieți!
Ruguleț şi ruguleț

(Muzica intonează altă melodie cu alt ritm, ritm susținut de dobă).

Pi formații, măi băieți!
Şi-nc-o dată siminoc,
Faceți sârba iar la loc!
Trii gutăi şi trii gutăi,
Trii bătute, măi flăcăi!
Şi-nc-o dată pădureț,
Înc-o floare, măi băieți!
Ruguleț şi ruguleț,
Căzăceasca, măi băieți!
Şi-nc-o dată pădureț,
Înc-o floare, măi băieți!
Şi-nc-o dată pădureț,
Trii garoafe să-mi făceți!
Siminoc şi siminoc,
Faceți sârba iar la loc!
Tot pi loc, pi loc, pi loc,
Să răsară busuioc!
Și-nc-o dată pădureț!
Tropoțica, măi băieți!
Siminoc şi siminoc.
Faceți sârba iar la loc!
Ruguleț şi ruguleț,
Scamatorul, măi băieți!

Doboşarul se apropie şi joacă.

Şi-nc-o dată siminoc,

Faceți sârba iar la loc!
Ruguleț şi ruguleț,
Nicovala, măi băieți!
Şi-nc-o dată pădureț,
Înc-o floare, măi băieți!
Ruguleț şi ruguleț,
Di trii ori îngenunchieți!
Siminoc şi siminoc,
Faceți sârba iar la loc!

Capra este înconjurată mereu de caii care joacă. Ea stă pe loc cu fața spre gospodari.

Căpitanul:

Şi iar verde nagară,
Măi căpriță, ieşi afară!
Două lemne pun pi foc,
Măi țigane, intră-n joc!

Doboşarul se apropie din nou şi joacă, bătând din tobă ritmul.

Căpitanul:

Şi iar verde de-un harbuz,
La podele n-am văzut!

Doboşarul joacă la pământ.

Căpitanul:

Siminoc şi siminoc,
Faceți sârba iar la loc!
Şi-nc-o dată lobodă,
Lăsați hora slobodă!

Toți joacă separat.

Căpitanul:

Siminoc şi siminoc,
Faceți sârba iar la loc!
Şi-nc-o dată trii canafe,
Joacă caii spate-n spate!
Şi iar verde pădureț,
Înc-o floare, măi băieți!
Şi ar verde izmă creață,
Să jucați față la față!
Siminoc şi siminoc,
Faceți sârba iar la loc!
Şi iar verde lin pelin,

Lasaţi hora cât mai lin!
Strugurel şi strugurel,â
Lasaţi hora-ncetinel!
Şi iar verde pădureţ,
Îmi săriţi sârba, băieţi!
Şi-nc-o dată pădureţ,
Schimbaţi sârba, măi băieţi!

Fluierarul cântă altă melodie, mai lină.

Doboşarul, în tot timpul jocului cailor, caută să-l îngâne pe căpitan şi strigă singur (pe frazele muzicale care fac odihna *Căpitanului*) versuri, ca:

Uite-aşa şi iar aşa,
Nu ti da, băiatulea!
Nu ti da, nu ti lasa,
Că-ţi arăt nuiaua, ia!
Joacă, joacă, măi golane,
Că te-apucă ziua mare
Şi se văd cordelele,
Şi te râd muierile!

Caii trec deoparte.

Capra trece pe prim-plan.

Fluierarul cântă melodia folosită majoritatea timpului la jocul cailor.

Ciobanul strigă:

Baraboi şi baraboi,
Hai, căpriţă, şi noi doi!
S-arătăm ce putem noi!
Hai, căpriţă de la munte,
Cu steluţă albă-n frunte,
Ia-mi arată piesa ta,
Să ţi-o vadă cine-a vra!
Capra mea din Bucovina
Mi-o strâcat toată grădina!
Capra mea de la Galaţi,
Cu păduchii crăcănaţi!
Ochii ei ca nucili,
Sari-n sus ca curcili!
Foaie verde de ovăz,
Uite, capra cade jos!

Capra cade la pământ.

Ciobanul se caină:

Mi-o murit capra!
Mi-o murit capra!
Urechea-i răci!
Inima sâ zbati,
Sângi n-ari!
Țiganule, nebunule,
Ia, descântă capra mea,
Cu inel şi cu cuțit,
Să sară de la pământ!

Doboşarul o descântă pe nuțeşte.
Capra se ridică. Jocul reîncepe.
Ciobanul:

Asta e căprița mea,
Nu mai este cum era!

Capra îl împunge pe cioban.
Toți strigă:

Foaie verde lemn sucit,
Hora noastră s-o sfârşit!

§

COCOSTÂRCUL

din satul Coropceni, comuna Ciorteşti, judeţul Iaşi

Culege Ciubotaru Ion, în septembrie 1968. De la: Tataru Emil, 14 ani; Asăvoaie Petru, 14 ani; Sedecaru Ion, 15 ani; Vulpescu Petru, 15 ani şi Şipoteanu Ioan, 14 ani.

Personajele:
Cocostârcul (masca acestuia seamănă cu a caprei. Este folosită hârtia creponată).
Turcul.
Jidanul.
Vânătorul.
Doctorul.
Fluierarul.

Cel dintâi intră în casă muzicantul, care cântă un marş. În urma lui merge jidanul. El ţine *Cocostârcul* de plisc. Dă „Bună seara!” După *Cocostârc* merge *Turcul*. El rosteşte şi strigăturile.

Turcul:

Bună seara, căpitane!

Jidanul:

De ce mă faci căpitan?
Când vezi că sunt jidan
Şi mânânc carne de hultan?

Turcul:

Nu-i hultan, îi cocostârc!

Jidanul:

Aaaa, oaie!

Turcul:

Nu, jidane, e cocostârc!

Jidanul:

Aaaa, berbec!

Turcul:

Nu, măi jidane, e cocostârc!

Jidanul:

Aaaa, cocostârc!

Şi ți-e de vânzare?

Turcul:

De vânzare, jidane.

Jidanul:

Şi cât ceri pe el?

Turcul:

1000 de lei.

Jidanul:

Aaaa, 1000 de purici!

Turcul:

Nu, măi jidane, 1000 de lei!

Jidanul:

Aaaa, 1000 de păduchi!
Na-ți-i, că i-am prins!

Turcul:

Nu, măi jidane, lei, bani, măi!
Nu, jidane, e cocostârc!

Vânătorul:

Ce-i cu cocostârcul acesta,
Pe aici, prin mlaştină?
Văd că a mâncat toți peştii.

Jidanul:

E al meu, domnule vânător.

Vânătorul:

Dacă e al tău, jidane,
Ți-l împuşc!

Jidanul:

Vai, domnule vânător,
Nu-l împuşca!

Vânătorul:

Taci! Poc!

Jidanul:

Vai, săracul cocostârc!
Îndrumați-mă la un doctor,
Domnule vânător!

Vânătorul:

Pe strada Ileana Doamnei,
Cum treci colțul, la dreapta.

Jidanul:

Domnule doftor, domnule doftor!

Doctorul:

Ce-i, jidane, ce ai?

Jidanul:

Haideți şi faceți injecția
La cocostârc, că moare!

Doctorul:

Îi fac, jidane,
Dar dai parale?

Jidanul:

Îți dau, domnule doftor,
Dar salvați-l!

Doctorul îi face o injecție.

Cocostârcul se ridică de jos, de unde căzuse când vânătorul a tras în el.

În final, *Doctorul*, *Vânătorul*, *Turcul* şi *Jidanul* se prind într-o horă.

§

PĂUNUL

din satul şi comuna Dolhasca, județul Suceava

Culege Tanasache M., profesor, cu elevii, în 1967. Nu sunt menționați informatorii.

Personajele:

Căpitanul. Este îmbrăcat în uniformă ofițerească.

Vânătorul. Poartă haine de pădurar, pălărie, puşcă.

Artiştii. Sunt în număr de patru. Au flanele roşii, brâie, bârnețe. Poartă pantaloni roşii cu flori. În picioare au cizme. Pe cap, poartă coifuri de hârtie creponată.

Păunul. Masca corpului este dominată de culoarea roşie. Coada, alcătuită din şindilă, este ornată cu circa 80-150 metri de panglică de diferite culori.

Gorilele. Sunt în număr de două. Măştile lor sunt confecționate din stuf.

Fluierarul. Poartă haine obişnuite.

La început intră în casă numai *Artiştii*, *Fluierarul* şi *Păunul*.

Fluierarul cântă.

Artiştii strigă:

Păunel cu fruntea lată,
Ce-ai cătat la noi la poartă?
Aseară am fost la apă
Şi-am văzut păun pe poartă.
Şi m-am dus la mama-n
casă. Măiculiță, ia-n auzi,
Frumos cântă-un păunel,
L-am adus de la Muscel
Să mă joc şi eu cu el.
Să mă vadă fetele
Şi toate nevestele;
Ca să-l pun la pălărie
Şi să ți-l de fudulie.

Vânătorul intră şi spune:

Ieşiti, voi artişti, afară

Că pe toți vă ard în pară!
Cine-i căpitan pe păun,
Ca să-i trag în cap un fum?

Căpitanul:

Eu sunt căpitanul lor
Ce n-am teamă nici amar.
Dar dumneata cine ești?

Vânătorul:

Eu? Eu sunt tânăr vânător
Ce-mpușc pasărea din zbor!
Eu sunt tânărul băiat
Ce-am pușcat și am plecat.

Căpitanul:

Stai! Nu trage niciun foc
Că-s artiștii la mijloc!
Mie nu mi-i frică
De cel cu pușca-n spate,
Căci am și eu vreo trei granate.

Vânătorul trage în păun.
Căpitanul descântă păunul.

Foaie verde stejărel,
Ce-ai pățit, măi păunel?
Ai trecut peste vrei cioată,
Ai rămas gură căscată;
Ai trecut printr-un pârâu,
Te-a mușcat vreun șarpe rău;
Ai trecut tu printr-un ghiol,
Te-a mușcat vreun șarpe chior?
Ia, te scoală de rotește,
Toată casa ocolește!

Artiștii strigă:

Foaie verde de-un harbuz,
Bogdaproste c-am ajuns
Și-am văzut păunul sus!

Păunul se ridică de unde stătea ghemuit.
Artiștii continuă să strige:

Că i-am dat brânză de urs
Și lapte de ghioliță,
Ca să-l vezi cât o căchiță.

Căpitanul aduce în casă gorilele şi spune:

Astea-s gorilele mele,
Le-am crescut de mititele
Şi le-am dat brânză de urs,
Ia să vezi cum sar în sus!
Sar în sus şi joacă bine,
Astea-s gorile străine!
Străine ca ele nu-s
Decât în munții Paris! (Sic!)
În munții Parisului,
Controlați de dumnealui.

(Îl arată pe vânător).
Jocul ia sfârşit.

§

STRUȚUL

din satul şi comuna Mădârjac, județul Iaşi

Culeg: Ciubotaru Ion, muzeograf şi Cireş Lucia, studentă, în martie 1968 (înregistrare magnetofon). De la: Pricop Constantin, 15 ani; Iordache Mihai, 15 ani ş. a.

Personajele:

Struțul. Masca este construită din lemn învelit cu pânză. Pe pânză este lipită hârtie multicoloră tăiată subțire. Capul este deosebit de mic. În genere este sugerată talia animalului.

Turcii. Sunt în număr de doi. Au haine roşii. Poartă brâie late peste mijloc şi peste flanelă îşi pun, în cruciş, bârnețe cu mărgele pe margini. Pe cap, au coifuri de carton împodobite cu hârtie tăiată. Pe ele scrie anul 1968. De vârful lor atârnă panglici multicolore. În mâini au tobe.

Fluierarul. Poartă haine naționale.

La început, *Fluierarul* cântă şi *Turcii* bat ritmul din tobe. Apoi, *Turcii* încep strigăturile:

Turcul I:

Foaie verde trei măsline,
Struțule din țări străine,
Ce-ai cătat în sat la mine?
Ori ți-i foame, ori ți-i sete,
Ori ți-i dor de codru verde!
Nu mi-i foame, nu mi-i sete,
Ci mi-i dor de codru verde.
Hai cu noi în sat la fete,
Ca să-ți treacă codrul verde!
Acolo-n vale vălicică
Este-o casă mititică
Cu şindrilă mărunțică
Şi c-o fată ocheşică.
Da-o-ar Dumnezeu să dea,
Ca să cadă-n mâna mea
Şi s-o strâng o dată bine,
Ca să plângă după mine!
Câte fete-n brațe-am strâns.

După mine toate-au plâns.
Şi te-oi strânge şi pe tine,
Şi tu-ai plânge după mine.
Foaie verde măr rotat,
Struțul nostru-i diocheat!

Fluierarul cântă acum o melodie jalnică.
Turcii schimbă ritmul bătăii din tobe.
Turcul II descântă:

Bre, tată, bre!
Cin' te-a diocheat?
Te-a diocheat fata lui Podoleanu,
Cu capul cât bostanul
Şi picioarele cât butucii,
De se speriau şi turcii?
Bre, tată, bre!
Unde bat cu cleştele,
Să te zbați ca peştele;
Und' ți-oi trage cu măciuca,
Să fie tare ca nuca, bre!
Ia, fă roata, roata, roată,
Să te vadă lumea toată!
Şi-nc-o dată roata, roată,
Să te vadă lumea toată!
Foaie verde şi-un harbuz,
Ia, mai sai struțule-n sus!

Struțul se ridică.
Fluierarul cântă săltăreț.
Turcii bat un ritm corespunzător.
Turcul I:

Două mere, două pere,
Două pădurețe răle,
Nici acelea nu-s a mele
Şi-am pus păzitor la ele.
Păzitoriu-i şi c-un băț,
S-a suit în pădureț
Şi le-a scuturat de verzi,
Şi le-a dat pe la băieți.
Foaie verde de-un chibrit,
Struțul nostru-a luat sfârşit

LEUL

din satul Gura Bâdiliței, comuna Vânători, județul Iaşi

Culeg: Ciubotaru Ion, muzeograf şi Ilie Luana, studentă, în decembrie 1967. De la: Grosu Costică, 19 ani; Iancu Ion, 14 ani; Voicu Vasile, 16 ani; Gherasim Ion, 18 ani ş. a.

Personajele:
Generalul. Poartă haine militare.
Vânătorul. Poartă haine verzi, ca pădurarii. Are puşcă şi în mână o tobă.
Doctorul Bujor. Poartă halat alb şi are trusă medicală.
Jucătorii leului. Sunt în număr de doi. Ei poartă împreună masca alcătuită din: capul – lemn şi tablă, corpul – o cergă acoperită cu cordele şi fâşii de hârtie multicoloră. Coada este de sârmă pe care se prind cordele. Poziția este patrupedă.

Generalul:

Măi puiule de voinice,
Ce vânt te-a adus pe-aice?
Spune-ndată cine eşti,
Cu ce nume te numeşti,
Căci pe loc te nimicesc!

Vânătorul:

Dar tu cine eşti.
De-aşa răstit îmi vorbeşti
Şi mă iei la întrebare,
Parc-aş fi o fată mare?

Generalul:

Eu sunt general din țară
Şi de nimeni nu mi-e teamă.
Mulți viteji mi-au stat în cale,
Dar de toți a fost de jale!
Şi acuma s-a vedea
Care dintre noi o cădea!

Vânătorul:

Să trăieşti, generale!

Generale, generale,
Am să-ți spun o veste mare.
Ieri, cam pe la prânzul mare,
Am plecat la vânătoare.
Stând de pază la Bobleu,
Mi-a căzut în taşcă-un leu.

Generalul:

Bun, măi frate vânătoare!
Dacă eşti aşa de tare,
Că trecând pe la Bobleu
Ai putut tu prinde-un leu,
Ia, dă-i drumu-acum încoace
Şi la noi, ca să ne joace!

Fluierarul începe să cânte.
Vânătorul bate ritmul din tobă şi spune:

Uite-l cum vine, măi frate,
Tot pe labe şi pe coate!
Uite-l, vine-ncetinel,
Mititel şi rotunjel,
Înfăşurat cu cordele
Şi la gât are mărgele;
Înfăşurat cu mătasă,
C-o crescut în iarbă deasă!
Joacă, leule, mai bine,
Că-ți dau pâine şi masline;
Îți dau pâine şi cafea,
Tu să joci cum ai putea;
Îți dau pâine şi cu sare,
Joacă, leule, mai tare!
Ăsta-i leu adus de-un an,
Din pustiul african;
Ăsta leu noi l-am adus,
Că n-aveam un pui de urs!

Generalul:

Vânătoare, vânătoare,
Aista ți-i leul cel tare?
Numai un foc când i-am dat,
La pământ ți l-am culcat!

Vânătorul:

Aoleo şi vai de mine,
Ce mă fac eu fără tine?!
Tu, măi cu chipiu vărgat,
Dracul te-a-mpins la păcat
Şi leul mi l-ai împuşcat?
Ia, acum să-l văd în picioare,
Că de tine va fi jale!

Generalul:

Măi Bujoare, măi Bujoare!
Am o rugăminte mare.
N-ai văzut, n-ai observat
Cine leul l-a-mpuşcat?
Măi Bujoare, de-l îndrepți,
Eu, pe loc, îți răsplătesc!

Bujor (doctorul):

Generale, de-i aşa,
Uite-i fac injecția!
Şi să vezi cum s-a-ndrepta!
Iar acum, ca drept răsplată,
Pune-l să ne mai joace-o dată!

Vânătorul:

Şi-am zis verde cucuruz,
Bogdaproste c-am ajuns
De-am văzut şi leul sus!
Tot mai sus, mai sus, mai sus
Că şi-aşa bine-am ajuns!
Tot mai jos, mai jos, mai jos,
Că şi-aşa ne stă frumos!
Şi-altă foaie bob năut,
Jocul nostru s-a gătit!

§

ANUL VECHI ŞI ANUL NOU

din satul Roşcani, comuna Liteni, județul Suceava

Culege Lifticaru Petre, elev, în 1967, din proprie practică.

Personajele:

Anul Vechi. Poartă costum național, vădind elemente de port bătrânesc. Are barbă şi toiag.

Anul Nou. Se îmbracă în costum național, vădind elemente de port tineresc.

Anul Vechi:

Bună seara!

Anul Nou cântă:

Săltă, săltă, Românie,
Uitați griji, uitați nevoi!
Hai cu toți, într-o unire,
Să cântăm Sfântu Vasile!
C-un mănunchi de busuioc,
Să ne dea Domnul noroc;
C-un mănunchi de mentă creață,
Să ne dea Domnul viață!

(Vorbit).

Ah, ce grozav am obosit
Până ce-am ajuns pe-acest pământ!
Căci de Dumnezeu sunt trimes,
Cu Anul Vechi să mă-ntâlnesc
Şi cu el ca să vorbesc.

(Către Anul Vechi).

Bună seara, veterane!

Anul Vechi:

Bun întâlniş, căpitane!

Anul Nou:

Cine eşti? Voieşti a-mi spune
Făr-a-nconjura nimic?
Eşti vreun Ştefan sau Mihai,
Glorios trecând la Rai?
Sau vreun alt apărător

Pentru acest scump popor?
Spune-n grabă cine eşti
Şi cu ce nume te numeşti!

Anul Vechi:

Eu sunt Anul Vechi trecut,
Căci de multe ce-am făcut
Păru-n barbă mi s-a albit
Pentru-acest popor iubit.
Iar, tu, tinere-tinerețe,
Ramuri de-a lui moş bătrânețe,
Prea mare îndrăzneală ai luat
Şi pe moşneag l-ai cercetat,
Om atât de însemnat!

Anul Nou:

Ce moşneag îndrăzneț!
Ce-ai să mă cercetezi?
Căci, dacă nu te-nvoieşti,
Tot acum te nimicesc
Cu-acest buzdugan oțelit,
Pentru pieptul tău pregătit!
Căci nimic n-ai folosit
Într-un an pe-acest pământ.
Şi pe tine, ghiuj bătrân,
O să te fac în bucăți, fărâmi!

Anul Vechi:

Ce păcat şi ce belea
S-a-ncurcat în barba mea!
Am ajuns să fiu grăbit
De-un copil atât de mic?
Ruşine din partea mea!
Nu-s cât hăul de bătrân.
Mă vei face şi nebun?
Dar fiind bătrân de tot,
Mă retrag că nu mai pot.
Şi tu, Anul Nou sosit,
Ia-mi locul meu, părăsit!
Şi îți mulțumesc frumos,
Că din grea belea m-ai scos.

§

ANUL NOU

din satul şi comuna Soleşti, judeţul Vaslui

Culeg: Fotea Mircea, asistent şi studenţii Faur Bădeţ Aurelia şi Ştefan Ioan, la 17 decembrie 1967. De la: Ursu Petre, 19 ani; Rotaru Petre, 19 ani; Nichifor Vasile, 19 ani; Miron Constantin, 19 ani; Avarvarei Ion, 19 ani şi Larion Costică, 19 ani.

Personajele:

Anul Nou. Este un tânăr îmbrăcat în costum naţional. El mai poartă căciulă cu tricolor, gugi şi corn, pe umăr.

Flăcăii. În cazul acesta în număr de cinci. Îmbrăcaţi în haine curate, de preferinţă în costume naţionale.

La intrarea în gospodăria colindată *toţi* cântă:

Iată, Anul Nou s-a apropiat,
Din ceruri vă vine-mpodobit!
Cu coroană-mpodobită
Cu flori de raiuri,
De la Maica preacurată dăruită,
Ca prin noroade să cinstească,
Bolile să curăţească
Şi pământul, de tot felul
De roade să se odrăslească.
Primiţi cu bucurie,
Primiţi cu veselie,
Anul Nou ce l-aţi dorit,
Căci, iată-l, ca o mireasă
Vă vine-mpodobit!

Anul Nou cântă:

Eu sunt Anul Nou sosit,
De lume foarte dorit.
Când în lume am venit,
Lumea toat-am curăţit
Şi de ciumi, şi de holere,
De toate boalele grele.

Toți ceilalți cântă:

Bine-ai sosit, Anul Nou,
Ager, frumos ca şi-un leu!
Ca să ai şi tu un nume
Lăudat de-acest popor.

Anul Nou repetă ultima frază muzicală:

Ca să am şi eu un nume
Lăudat de-acest popor!

Corul continuă:

Ca să ai şi tu un nume
Lăudat de-acest popor.

(Se schimbă melodia).

Ş-acest an de bucurie
Ce cu toți l-am aşteptat,
Şi de-această veselie,
Vă felicităm!
Ura, ura, ura,
Anul 1968!
An de bucurie,
An de veselie!
Cinstiților ascultători,
Primiți cu bucurie,
Primiți cu veselie,
Căci, iată, aşteptarea noastră
Astăzi s-a-mplinit
Şi Sfântul Vasile iarăşi
La noi a venit!
Odată cu Anul Nou
Cel demult dorit,
Cu flori şi cu trandafiri
Roşi împodobit;
Ca să lea la toți şi toate
Ce l-au aşteptat,
Care lui Hristos, cu daruri,
I s-au închinat.
Slavă ție, Doamne sfinte,
Căci tu ne-ai zidit,
De păcatul strămoşesc
Ne-ai şi izbăvit.

Datoriți ca şi Adam,
Căci din el suntem
Şi la mulți ani să trăiți,
Vă felicităm!

(Se schimbă melodia).

Saltă, saltă, Românie,
Uitați grijile, dureri,
Brațu-ăsta la toți ne vine,
Împodobit şi plin cu flori.
Noi cu toți, într-o unire,
Să urăm Sfântul Vasile.
C-un mănunchi de mintă creață,
Să vă dea Domnul viață;
C-un mănunchi de busuioc,
Să vă dea Domnul noroc!
Să vă fie de bine,
La mic şi la mare,
La toți câți se aflã
În astă adunare!
Cine ce doreşte
Ca să-şi îmălinească,
Fără-ntârziere,
Prunia (sic!) cerească.
Mulți ani de la noi,
Vă lăsăm în pace
Şi cu sănătate,
Dar vă şi rugăm,
Să nu vă supărați.
Fiți buni şi iertați,
Primiți cu mulțumire
Tot ce v-am cântat!

§

MOŞNEGII

din satul şi comuna Popeşti, județul Iaşi

Culeg: Ciubotaru Ion, muzeograf, şi Cireş Lucia, studentă, în martie 1968. De la: Roman Constantin, 17 ani; Toma Viorel, 17 ani; Roman Ion, 47 de ani ş. a.

Personajele:

Moşnegii. Sunt în număr de patru – în mod obişnuit –. (Cifra lor poate varia). Au toți măşti similare, care reprezintă figuri de bătrâni. Au bărbi de blană de oaie, mustăți răsucite pe sârmă. Nasurile sunt de lemn. Ochii şi gura sunt conturate din cârpă roşie cusută. De jur împrejurul acestor obrăzare sunt puse pene. Spre capătul de jos al bărbii atârnă câte o oglindă. Toți au sabie. La brâu au câte un lanț pe care sunt atârnate mai multe tălănci foarte mari, care – atunci când purtătorii lor se mişcă – fac un zgomot asurzitor.

Fluieraşul. Are haine obişnuite.

Când *Fluieraşul* începe să cânte, *Moşnegii* încep un soi de trântă (sau mai bine zis „înfruntare”), împingându-se unii pe alții, ceea ce dă impresia unei lupte la care s-ar angaja. În acelaşi timp, ei agită săbiile. Nu vorbesc şi nu strigă nimic.

În unele ocazii, *Moşnegii* se asociază cu alte jocuri dramatice, cum ar fi: *Capra*.

§

URSARII

din satul Buhalnița, comuna Ceplenița, județul Iaşi

Culege Adăscăliței Vasile, în 3 ianuarie 1968, imprimare magnetofon. De la: Parpariță Gheorghe, 19 ani; Nastase Vasile, 15 ani; Aioanei Vasile, 16 ani ş. a.

Personajele:

Ursarii. Pot fi până la 5. (Li se mai spune şi *țigani*). Poartă pe cap pene de la păsări mari. Alții au pălării ornate cu blană de iepure, cu fragmente de jucării de copii, cu clopoței. În mână au pleafture, ciocane, cârje. Pe piept, ca şi pe pantaloni, au clopoței şi zurgalăi. În picioare au cizme. Poartă genunchiere de blană de iepure.

Țiganca. Are haine ponosite. Poartă mărgele de ciucalăi roşii şi albi. Codițele le împleteşte pe sârmă, presărând prin ele bucăți de tablă colorată.

Moşneagul. Are mască din piele de oaie, haine groase de cojoc. În mână duce un ciomag.

Jidanii. Sunt doi la număr. Au măşti ilariante cu nasuri mari şi roşii. Poartă pelerine. În mână duc cârje. Pe haine au bucăți de blană de iepure.

Muzica. Micul taraf este alcătuit (de preferință) dintr-o vioară şi o cobză.

De la început muzica intonează un dans destul de modern la care se angajează un caldarar cu țiganca, mimând obscen. Nu se spun strigături. Pe o melodie scuturată, joacă apoi plefturarul şi cu ciocanul. Ei strigă:

Foaie verde şi-o urzică,
Ursăreasca să mi-o zică!
Că de când m-am însurat,
Ursăreasca n-am jucat!
Moşule cu stufu-n pod,
Adă fata să ți-o joc!

Mai departe, strigăturile devin licențioase, aceasta fiind una dintre caracteristicile principale ale jocului caldararilor (de obicei – fără perdea).

În încheierea suitei de dansuri, muzica intonează o melodie de joc pentru moş şi jidani. Se spun şi aici strigături, ca:

Eu sunt Ițic cel vestit
Care ca tine,

Mii şi sute-am nimicit!

Se spun şi aici strigături pornografice.

După acest dans, jocul se încheie. Toți din ceată se reped la gazde şi cer, cu o insistență deosebită, bacşiş.

§

ŢIGANII

din satul Răuceştii de Sus, judeţul Neamţ

Culege Adăscăliţei Vasile, Atanasiu Dumitru student ş. a., în august 1967. De la: Stan Toader, 15 ani; Mihalcea Constantin, 15 ani; Stan Vasile, 15 ani; Măriuţă Ion, 15 ani ş. a.

Personajele:
Ţiganii. Sunt în număr de şase. Îmbracă haine zdrenţuite. Au tobe.
Urşii. Sunt în număr de trei. Nu joacă. Folosesc ca decor.

Intraţi în casă, *Ursarii* recită cântat, în ritmul tobelor mânuite de ei înşişi:

Din vale de la Paşcani
Au trecut nişte ţigani.
S-au oprit la Vânători,
La bodegă, la potol.
A, s-au îmbătat cu toţii.
Şi când au ieşit afară
Au găsit lada bucăţi
Şi s-au dus la cort în prund.
Să vedeţi ce s-o-ntâmplat!
O venit Ozana mare
Şi le-o dus cortul la vale.
Săracii, măgarii mei,
Ne-om făcea primari din ei!
Şi de-atunci, noi, încoace,
Facem la tigăi frumoase.
Şi ţi-om face o tigaie,
Când o pui la foc se-nmoaie.
De când facem tot tigăi,
Avem corturi de mătase
Şi cămaşă din nailon.
Am avut cămaşa ruptă
Şi-am făcut-o paraşută.
Ne-am suit în satelit
Să vedem ce-i pe pământ.

Şi când ne-am dat jos, măi frate,
Am găsit câte-o țigară.
Eram graşi ca şobolanii.
La anul şi la mulți ani
Vă urează toți țiganii.
Să trăiți în bună pace
Pe anul 1968.

§

HARAPII

din satul Racova, comuna Gârceni, județul Vaslui

Culege Adăscăliței Vasile, în ianuarie 1968. De la: Coman Ion, 30 de ani; Manolache Gheorghe, 17 ani; Manoliu Gheorghe, 17 ani.

Personajele:

Harapii. Sunt în număr de doi. În îmbrăcămintea lor predomină culoarea roşie. (Şi flanelele şi pantalonii sunt roşii). În mână au săbii – fiecare jucător câte două –. Un arap are săbii de fier, altul de lemn. Amândoi au platoşă. Unul – din curele bătute în rozete (ținte alămite). Altul – din bârnețe. Pe cap, poartă coifuri ornate cu oglinzi. În partea din față a coifurilor au câte o oglindă mare, de lampă. Unul dintre harapi are 85 de oglinzi mici pe coif, altul numai un şirag, compensând cu câteva pampoane de păr de cal şi flori de hârtie agățate la coif.

Clarinetistul.

Se intră în casa colindată în cântecul clarinetistului. *Harapii* execută un joc de virtuozitate, folosindu-se pentru susținere de săbii.

În timpul jocului nu strigă decât – ritmic –: „ia!”, „ia!” şi „ha!”, „ha!”. Din când în când – jucând – țin săbiile în dinți.

§

JIDANII

din satul Filioara, comuna Agapia, județul Neamț

Culege studentul Brumă Aurel, în august 1967. De la: Vrabie Miluță, 15 ani.

Personajele:
Jidanul I:
Jidanul II: Amândoi sunt îmbrăcați întocmai tuturor personajelor cu acelaşi nume, din cadrul diferitelor alaiuri care le asociază: pelerină, pălărie sau şapcă, geantă, coş în mână.

Jidanul I:

Foaie verde rug de mure,
Vine moşul să vă ure.

Jidanul II:

C-o iapă şi c-o grapă,
Şi-aceea-i chioară şi şchioapă.

Amândoi *Jidanii*:

Eu, Gheorghe şi Neculai,
Am văzut că nu-i de trai;
Ş-am luat-o noi prin sate,
După fetele bogate.
La o margine de sat
Se afla un măr rotat.
Şi-acolo era o fată mare,
Cu gâtul ca la cocoare,
Din picioare crăcănată,
Din spinare hârbuită.

Jidanul I:

Lui Neculai îi plăcea,
Că şi el era aşa.
Din picioare crăcănea,
Din spinarea hârbuia.
Neculai vrea să se-nsoare,
N-are frunză de sarmale.
El şi-a procurat să aibă

Şapte sfecle-n fundul şurii
Şi-o căruță de barabule
Şi puțină înnăcreală,
S-aibă pân-la primăvară.

§

TURCII

din satul Munteni, comuna Belceşti, judeţul Iaşi

Culeg: Ionescu Stana, profesoară, şi Stavarache Maria, elevă, în mai 1967. De la: Stavarache Gheorghe, 18 ani.

Personajele:
Turcul I.
Turcul II.
Turcul III. Toţi poartă pantaloni roşii, flanele roşii, şorţuri albe, opinci cu obiele albe şi fesuri împodobite cu mărgele, hurmuz şi oglinzi. Îşi pun mustăţi negre şi-şi boiesc faţa în roşu. La opinci, îşi prind câte un clopoţel.
Turcuţa I.
Turcuţa II. Poartă fustă şi flanelă roşie, bocanci şi fes împodobit ca la turci.

În tradiţia locului se afirmă că acest joc a fost adus de prin părţile Neamţului, de mai mult timp.

Alaiul prezintă, din casă în casă, două cântece intonate în cor:

- *Cântec de zău*;
- *Cântec de dor*.

Cântec de zău

Frunzuliţă lăcrămioară
Zău, zău, zău! (Refren)
Măriuţă, Mărioară,
Ochii tăi mă bagă-n boală.
Ochii şi sprincenele
Fac toate greşelile.
Când mă uit la tine-n sân,
Picioarele nu mă ţin;
Când mă uit la gura ta,
Numai-ncep a tremura.
Cum aş face să te ieu
Şi să dorm la sânul tău?
Cu mine călătoreşti

Şi cu mine te iubeşti.

Cântec de dor

De-aş avea şi eu o floare
Dor şi iar dor! (Refren)
Gingaşă şi-nfloritoare,
Ca şi floarea crinului,
La umbra arinului!
Mândruța cu ochii verzi
Niciodată să n-o crezi,
Că dă gură la băieți;
La băieți făr' de mustață,
Să se-nevețe-a strâge-n brață.
Hai cu mine, copiliță,
Să-ți sărut a ta guriță
Şi să-ți spun încetişor:
Te iubesc până ce mor!

§

MOCĂNAŞII

din satul şi comuna Rogojeni, județul Galați

Culege Niculiță Elena, studentă f. f., în 1965. De la: Fasolă Alecu, 61 de ani.

Personajele:
Mocănaşii. Pot fi în număr de patru. Poartă costume naționale. În mână au toiege înflorate cu hârtie multicoloră.
Fluierarul. Poartă haine obişnuite.

La intrarea în casă, *toți* cântă:

Primiți, ori nu primiți?
Primiți, primiți, primiți,
Căci seara de astăzi e pentru noi.
Şi noi, noi mocănaşii, noi colindăm!

(Pe altă melodie).

Şi iar verde foi de mac,
Mocănaşilor le plac,
Ca să umble şi colind
Pe la căşi cu case multe.

Un mocănaş:

O, opriți, măi frați!
Decât să ne certăm,
Mai bine-un cântec să cântăm!

Toți cântă:

Acest an şi cu plăcere
Cu toții să-l cântăm;
Cu această veselie
Cu toții aşteptăm.
Iată aşteptarea noastră
Acum a sosit
Şi sfântul Vasile
Iarăşi a venit,
Odată cu Anul Nou
Cel demult dorit,
Cu crengi şi cu trandafiri,

Roşii-mpodobit.

(Pe altă melodie).

Demult, sărăcuț de mine,
Mama mea,
Tot crescui prin mâini străine.
Şi luam cață şi glugă,
Bâr, oiță, bâr!
Mă duceam la mândra slugă.
Dădui oile-n porneală,
Să le duc la păşuneală.
Când le-am dus la păşuneală
Lupii-n goană le luară.
Se sucesc şi se-nvârtesc
Şi lâna îşi prăpădesc.
Bună-i brânza din burduf,
Dar mai bună-i din găleată,
Of, mocane-o dată!
Ura, ura, mocănaşilor,
Ura, ura, la mulți ani!
Rămâneți cu bine,
Fiți fericiți,
Ca şi pe la anul
Să ne mai primiți!
Ani mulți, fericiți,
De bucurie,
Să vă dea Domnul
Tot ce doriți!
Mulți ani trăiască,
La mulți ani!

Fluierarul cântă de joc.
Mocănaşii joacă şi prin aceasta spectacolul se încheie.

§

MOCĂNAŞII

din satul Rânzeşti, comuna Fălciu, judeţul Vaslui

Culege Baştea Mitriţa, directoare – Cămin Cultural, în decembrie 1967. De la: Istrate Hristu, 45 de ani.

Personajele:
Anul Nou.
Anul Vechi.
Mocănaşul I.
Mocănaşul II.

Toate personajele sunt îmbrăcate în costume naţionale şi au în mână beţe înflorate cu hârtie multicoloră, purtând ca podoabe şi salbe cu zurgălăi.

Toţi cântă:

Acest An Nou cu plăcere,
Ce cu toţi îl aşteptăm
Şi pe-această veselie
Cu toţii o serbăm!
Iată sărbătoarea noastră
Astăzi a sosit!
Iată şi Sfântul Vasile
La noi a venit!
Odată cu Anul Nou
Cel de mult dorit,
Cu flori şi cu trandafiri
Rozi împodobit.
Ca să dea la toţi şi toate
Cele aşteptate.
Ca şi lui Isus
Cu daruri i s-ai închinat!

Mocănaşii cântă:

Rătăcesc pe căi străine,
De cămin îndepărtat.
Petrec viaţa în suspine,
Pârâu de lacrimi vărsat.

Fie pâinea cât de bună,
Rău e în țară străină;
Fie pâinea cât de rea,
Tot mai bună-i în țara mea!
Vezi o culme muntenească
Şi-o căsuță dedesubt?
Este vatra părintească
Unde laptele l-am supt.
La străini am stat la masă
Şi cu ei am ospătat,
Dar gândind la mine-acasă,
Pâinea-n lacrimi am udat.
Ah, în țara mea frumoasă
Am lăsat tată iubit,
Am lăsat mamă duioasă
Ce de lacrimi a albit.
Fericit că sunt aproape
De căminul părintesc,
De-aş muri vreau să mă-ngroape
În pământul românesc.

Anul Vechi:

O, bravo, mocănaşii mei!
Cu toate că bani n-avem,
Dar noi veseli tot suntem.

Mocănaşii cântă:

Frunzuliță de-arțăraş,
Eu sunt micul ciobănaş,
Vin din codri de la Iaşi,
C-o turmă de coteiaşi (sic!).
Gluga-mi este a mea casă,
Cața-mi este-a mea nevastă,
Masa-mi este-ntr-un picior,
Iar pernuța muşuroi,
Aşternut – pământ cu flori.
Cu ochii țintă la oi.
Dragi îmi sunt oițele
Când le cresc cornițele,
Dar mai dragi fetițele
Când le cresc cosițele.

Anul Nou:

Ho, ghiuj bătrân!
De ce le-ai dat?
Meriți să fii arestat,
În lanțuri de fier legat
Şi în temniță aruncat!

Toți cântă:

Bun sar (sic!) de la noi,
Vă lăsăm în pace,
Pace, sănătate,
Mântuire sfântă
Şi sporire-n toate!
Dar noi vă rugăm
Să nu vă supărați
De cele ce-am cântat!
Căci toate câte sunt
În cer şi pe pământ,
Să vă deie Domnul!
Pace, sănătate,
Mântuire sfântă
Şi sporirea-n toate!
Dar noi vă rugăm
Să nu vă supărați!
Iar de-am greşit ceva,
Fiți buni şi scuzați!
La anul şi la mulți ani!

§

BUMBIERII

din satul şi comuna Iaslovăț, județul Suceava

Culege Ignat Liscun Elena, studentă f. f., în 1965. De la: Veres Toader, 25 de ani.

Personajele:
Un căpitan de marină.
Un căpitan de miliție. Amândoi au săbii drepte şi sunt îmbrăcați în costume militare corespunzătoare.
Un bumbier.
Al doilea bumbier. Sunt îmbrăcați cu haine verzi. Au mulți nasturi strălucitori, din metal. Şi ei au săbii drepte.
Un turc.
Al doilea turc. Amândoi poartă haine roşii. Au săbii încovoiate.
Mirele. Poartă costum de tânăr.
Mireasa. Are rochie albă şi voal.
Ciobanul. Este îmbrăcat cu cojoc. În mână are o botă (bâtă).
Muzicanții. Taraful poate fi alcătuit din instrumente variate.

Căpitanul de marină strigă:

Am zis verde foaie lată,
Bunghierii toți, odată!

Bunghierii cu întreaga formație joacă după comentariile acestuia.
Căpitanul de marină continuă:

Am zis verde nucă sacă,
Scoateți sabia din teacă!
Am zis verde de-un harbuz,
Ridicați săbiile-n sus
Şi-o bateți tot mai lenuț [linuț],
Ca la noi, la Rădăuți!
S-o bateți mai mărunțel,
Ca frunza de pătrunjel!
S-o bateți a dracului,
Ca la capul satului!
Am zis verde de-un harbuz,
Ridicați sabia-n sus!

Am zis verde busuioc,
Bunghierii la mijloc!
Am zis verde nucă sacă,
Bagă sabia în teacă,
Să jucăm o horă largă!
Am zis verde lemn sucit,
Bunghierii s-o sfârşit!

Mirele şi *Mireasa* trec, jucând în prim-plan.
Mirele strigă:

Păunaş de pe perete,
Nu stă lumea-n două fete,
Nici în tine, măi băiete!

Mireasa strigă:

Păunaş de pe pârău,
Nu stă lumea-ntr-un flăcău,
Nici în tine, dragul meu!

Muzica nu mai cântă.
Toți se opresc din joc.
Mirele cântă:

Fetiță cu ochi ca mura,
Vin la neica, vin!
Să-ți sărut ochii şi gura;
Vin să-ți dau inelele
Şi mărgăritărelele!

Mireasa cântă şi ea:

Nu-mi trebuie inelele,
Nu, bădiță, nu!
Nici mărgăritărelele.
Numai puiul să-mi trăiască,
Bani ca să-mi agonisească!

Muzica interpretează jocul *Frunza trandafirului*, cu care spectacolul ia sfârşit.

Ciobanul cântă, la urmă, singur, din fluier, o doină.

§

MAZURII

din satul şi comuna Răchitoasa, județul Bacău

Culege Văraru Nicolaie, funcționar, în 1968. De la: Huțanu Ion, 43 de ani.

Personajele:

Mazurii: Sunt în număr de patru. Poartă aceeaşi îmbrăcăminte: o cămaşă cusută cu motive naționale, o vestă cu flori pe un fond negru, ițari ciobăneşti, ciorapi albi peste care sunt trecute nojițele negre de la opinci, câte un şort negru de catifea. (Pe şorțul fiecăruia sunt cusute în mărgele motive astrale: soarele, luna, luceafărul şi o stea). Pe cap au câte un *capşon* confecționat din carton, de formă lată, atât cât să acopere capul. Capşonul este acoperit cu hârtie creponată multicoloră, tăiată subțire şi în zigzag. Hârtia din față atârnă peste ochii purtătorului. Mijlocul este înfăşurat într-un brâu roşu sau o bată cu marginile dantelate şi ornate cu mărgele multicolore, la capete, fiind prins ți câte un zurgălău. Fiecare mazur are şi câte un veston negru, cusut la margini (începând de la guler) cu panglică roşie de aproximativ 3 cm lățime. Pe panglică se coase hurmuz. Şi manşetele au garnitură similară. De asemenea, pe mâneci – în lungul lor – întâlnim ornamentația respectivă. Şi pe spatele hainei se află o cruce din acelaşi material, cu dimensiunile de 20/15 cm. În mâini, duc câte două bucăți de lemn, ca nişte fețe de mănuşi, astfel încât le acoperă suprafața palmelor. Ele sunt făcute din lemn de stejar, rezistent la bătăile permanente din timpul jocului. Sunt fixate prin nişte curele negre.

Jidanul. Este ales dintre jucătorii mai buni de gură. Are pantaloni largi, peteciți în genunchi; pelerină jerpelită care îi acoperă genunchii; pălărie cu pene lungi de culori diferite. Pe față, poartă o mască. În mână, duce un coş de papură şi o cârjă. În spate, are o cocoaşă.

Mireasa. Este îmbrăcată în costum obişnuit.

Fluierarul. Poartă costum național.

Intrați în casă, jucătorii aşteaptă o clipă începutul cântecului *Fluierarului*, cântec ce se aseamănă melodic cu cel de la *Capră* şi de la *Cal*. Se începe dansul, ritmul obținându-se din bătăile ce se scot cu ajutorul plăcilor de lemn de stejar şi din zgomotul zurgalăilor.

Se strigă la întâmplare, comenzi de joc sau strigături de atmosferă.

Jocul se realizează mai mult în cerc şi la el participă, mai ales, *Mazurii*. *Jidanul* ține neapărat să antreneze la dans *Mireasa*. El întreabă şi gazda dacă nu are ceva de vânzare, se interesează de sănătate şi fericire. Spre sfârşitul spectacolului intră la mijloc, strigând:

Vine Iancu de la şcoală,
Cu ghiozdanu subțioară!
Săraca mireasa mea,
Tare-i place mazărea!

Apoi, un *Mazur*, fără a se opri din joc, strigă de trei ori:

Ha, ha, ha!

Alt *Mazur*:

Tot aşa!

Altul:

Dați-i drumul!

Ultimul:

Tot aşa!

După ultimul imperativ, fiecare se roteşte în jurul propriei persoane o singură dată. Apoi, îşi reiau jocul în jurul celor din mijloc, de 4 – 6 ori.

Jocul ia sfârşit cu urarea tradițională:

La mulți ani!

§

ARNĂUȚII

din satul şi comuna Urecheni, județul Neamț

Culeg studenții Atanasiu Dumitru, Şuiu Rodica, în august 1967 (imprimare magnetofon). De la: Asaftei Ioan, 19 ani; Ungureanu Ion, 18 ani, Călugăru Gheorghe, 17 ani ş. a.

Personajele:
Şeful arnăuților.
Arnăuții. Sunt în număr variabil, de la trei la 5. Poartă ițari, fustă, opinci, flanelă roşie sau albastră cucustă cu arnici, căciulă de astrahan împodobită cu fundițe roşii, hurmuz, oglinzi etc. Mai au oglinzi (în față şi în spate) cu bentițe de hurmuz, guleraşe şi zgărdițe de mărgele. Au buzdugane.
Căpitanul sau *ofițerul*. Îmbracă haine militare înzorzonate.
Împăratul. Poartă haine ofițereşti, chipiu cu beteală şi pampon alb, epoleți cu ciucuri, eşarfă, ighileți şi sabie.

Ofițerul:

Arnăuți, drepți!
La dreapta v-aliniați!
Pentru onor, înainte!
Buzduganul prezentați!

Arnăutul I:

Să trăiți, Măria Ta,
Grupa de arnăuți este gata
Şi aşteaptă ordinile dumneavoastră.

Împăratul:

Bună seara, băieți!

Arnăuții:

Să trăiți!

Împăratul:

Ofițer!

Ofițerul:

Porunciți, Măria Ta!

Împăratul:

Ce veste de rău sau de bine
Pot să aflu de la tine?

Ofițerul:

Prin țări, patrule
Au prins nişte oameni străini.

Împăratul:

Ce spun că sunt, ce vorbesc
Şi încotro călătoresc?

Ofițerul:

Călări pe cai,
Trei feciori de crai
Merg în țara Nazaret,
Să se-nchine lui Isus.

Împăratul:

Să mi-i aduceți pe câteşitrei,
Să vorbesc şi eu cu ei!

Ofițerul:

Treci şef de vorbeşte!

Şeful arnăuților:

Înălțate împărate,
Cu cinste prea mare,
Împărăției tale,
Să ne închinăm!

Împăratul:

O, voi năluci pământeşti,
Cu chipurile crăieşti,
Pe lume ce umblați
Şi ați vrut să călcați
Cu a voastră îndrăznire
Puternica mea stăpânire?

Şeful arnăuților:

Înălțate, prea vestite,
Multe zile fericite!
Ia, priviți şi la ale noastre veşminte,
Poate vedeți ceva strălucitor
De ținut minte!
Poate-avem şi noi oaste-mpărătească,
Cu a ta să se-ntâlnească!?
Iar în loc de oaste mare
Am pornit ca fiecare,
După-o sfântă arătare.

Împăratul:

Prin Ierusalim umblați
Şi pe cine căutați?

Şeful arnăuților:

Suntem arnăuți călători,
Crai, ca frații iubitori.
Noi colindăm, colindăm
Şi de Isus întrebăm.

Împăratul:

V-aş mulțumi ca la frați,
Dacă-ați vrea să-mi arătați
Calea de unde veniți
Şi-ncotro călătoriți.

Şeful arnăuților:

Dacă te vei purta cu asprime
Nimic nu vei afla de la mine.
Blând te vei purta,
Uşor vei afla.

Împăratul:

Fie-atunci în voia ta!

Şeful arnăuților:

Sunt patruzeci mai bine
De când mă numesc ca tine,
Crai şi filozof să fii
Şi de drum să te ții!

Împăratul:

Douăzeci de ani şi mai bine
Să umblați prin țări străine,
Fără oaste la mine.

Şeful arnăuților:

Irimia m-a trimis,
Din scripturi. Ai înțeles?

Împăratul:

Din scripturi şi proorociri,
Dar tu de unde le ştii?

Şeful arnăuților:

Seminția lui Adam
Şi strămoşii lui Avram.

Împăratul:

Şi ce spune că va fi?

Şeful arnăuților:

Ce va fi se va-mplini
Şi din Iacob va ieşi.
Un izraelian va zdrobi
Capul la viteni (n. n. poate vicleni).

Împăratul:

Şi cine va cuteza
Capul a le sfărâma?

Şeful arnăuților:

Dânsul, Domnul, domnilor, va cuteza
Capul li-l va sfărâma.
Eu sunt frâie de crăime,
Crai Gaspar mă numesc
Şi cu alți doi crai vorbesc.
Iar tu, să-mi spui cine eşti,
Cu ce nume te numeşti,
Că pe loc te nimicesc!
Cu-acest buzdugan buzdugănesc
Îți fărâm capu-mpărătesc!
Căci cu aceastp sculă tăioasă
Îți fărâm coasta-mpărătească.

Împăratul:

Ofițer!

Ofițerul:

Porunciți, Măria Ta!

Împăratul:

Ia pe aceşti nemernici
Şi-n pivniță să mi-i bagi,
Şi-acolo să mi-i ții
Pân-or putrezi de vii!

Ofițerul:

Să trăiți, am înțeles!

Şeful arnăuților:

O, sabie, săbioară,
Iubita mea surioară!
Astă-vară, în războaie,
Vărsai sângele şiroaie.
Acum, dacă vrei să mă iubeşti,

Din această teacă să ieşi,
Pe-acest păgân să-l nimiceşti!
Retrage-ți trupa, păgâne,
Că bag sabia în tine!
O, tu, cerescule părinte,
Care-n cer locuința o ai
Şi fără de suferință,
Şi umplut de necredință!
Dă, Doamne, peste-mpărăția Ta,
Fulger, trăsnet, catran, pucioasă, râie,
Opt ani să țâie,
Opt ani de astea să țâie,
Palatele să ardă
Şi nimic să nu lecuiască
Decât legea creştinească!

Împăratul:

Fraților, să-mi dați iertare
Căci am fost în tulburare.
Dar, în cugete curate,
Arnăuți, aveți dreptate!
Arnăuți, sunteți iertați,
Horă mândră să jucați
Şi un cântec să cântați!

Arnăuții cântă:

Hai la rând, la rând, la rând,
Ca cocoarele la cârd!
Care nu se dă la rând
Rămâne seara flămând,
Sara şi dimineața,
Peste zi, totdeauna.

Continuă strigat:

Şi iar verde lemn de brad,
Cernita pe scuturat!
Şi iar verde lemn sucit,
Cine boala te-o cernit?
Un călugăr de la schit,
N-ar avea loc în pământ,
Nici conciță la mormânt!
Vai de mine ce-am uitat,

Şi leşeşte n-am jucat!
Înapoi să ne-nturnăm
Şi leşeşte să jucăm!

Alt ritm, altă melodie.

Hei, leşeşte ca la munte,
Aş juca-o şi n-am unde!
Hei, leşeşte ca la câmp,
Aş juca-o şi n-am când!
Hei, piciorul, hă-tui dorul,
Hei, grădina cu bujorul!
Hei, piciorul, hă-tui morții,
Că te-apucă miezul nopții!
Dealul urcă şi coboară,
Dorul mândrii mă omoară;
Dorul mândrii cel dorit,
Din tindă îngrămădit.
Hei, m-am dus şi eu asară
Şi m-o dat din tind-afară.
Şi iar verde fir ovăz,
Dorul mândrii mă dă jos;
Şi iar verde fir secară,
Dorul mândrii mă omoară;
Şi iar verde trii granate,
Arnăuți, spate la spate!
Şi iar verde baraboi,
Arnăuții câte doi,
Înainte şi-napoi!
Şi iar verde solz de peşte,
Patruzeci, patru leşeşte
Şi cincizeci pe ungureşte!
Cinci în față roşiori,
Arnăuții câte doi!
Şi-nainte şi-napoi.
Şi iar verde de doi brazi,
Măi voinici de la Carpați,
Voi comanda s-ascultați
Şi pe loc să vă predați.

Jocul se termină. Melodiile pot fi interpretate de orice fel de instrumente, după posibilități.

PANDURII

din satul şi comuna Gălăneşti, judeţul Suceava

Culege Ţibuleac Ştefan, elev. De la: Mucea Samson, 19 ani. În 1967.

Personajele:
Pandurul I.
Pandurul II.
Împăratul.
Căpitanul.
Vânătorul.
Informatorul arată că toţi poartă haine militare şi se deosebesc doar prin unele podoabe.

Pandurul I:

Bună seara, gospodari şi gospodine,
Şi voi, tinere copile!
Aveţi plăcere de mine?
De mine ştiu că veţi avea,
Dar împăratul, când va intra,
Cu mâna pe sabie va sta.

Împăratul:

Măi pandure înarmat,
Spune drept şi-adevărat,
În codri, când ai intrat,
Ce-ai furat şi ce-ai prădat?

Pandurul I:

Eu în codri când am intrat,
Pe boieri i-am arestat.

Căpitanul:

Predă-te, pandur, legat,
Că, de nu, vei fi-mpuşcat!

Pandurul I:

Nu voiesc a mă preda,
Ci cu tine-a mă lupta!
Sunt pandur cu fruntea lată,
Nu mă tem de voi, de-o ceată!

Căpitanul:

Predă-te, pandur, legat,
Că, de nu, vei fi-mpuşcat
Şi în temniță-aruncat!

Pandurul I:

Fraților, puterea-i mare
Şi nu-i rostul de scăpare.
Eu acum mă dau legat
Şi de arme dezarmat.
Domnule căpitan,
Dați-mi voie să-mi cânt
Cântecul de haiducie!

Căpitanul:

Cântă-ți cântecul!

Pandurul I cântă:

Frunză verde iasomie,
Când eram în haiducie
Eram om de omenie.
Şi acum, de ani maturi,
Sunt căpitan de panduri.

Pandurul II:

Măi, tu, câine gulerat,
Cu ce drept l-ai arestat
Pe voinicul codrilor,
Sprijinul haiducilor?
Ce ți-am spus eu, frățioare?
Aseară, la şezătoare?

Pandurul I:

Ce mi-ai spus eu am uitat
Şi acuma sunt legat.
Domnule căpitan,
Mi-a venit un gândişor!

Căpitanul:

Ce gând, măi?

Pandurul I:

Să vă dau o pungă cu bani,
Ca devoi să fiu scăpat
Şi din închisoare eliberat.

Frățioare, frățioare,
Bagă mâna-ntre pistoale
Şi vei da de-o pungă mare!
Ia-o
Şi dă-i-o
Acestui căpitan mare,
Să mă scape de la-nchisoare!

Pandurul II dă punga căpitanului.

Pandurul I:

Armele, bărbați păgâni,
Că, de nu, vă dau la câini!
Armele să mi le dați,
Căci de mine nu scăpați!

Vânătorul:

Măi tovarăşi şi măi frați,
Decât stați şi vă certați,
Mai bine mâna să vă dați
Şi un cântec să cântați!

Toți cântă:

Frunză verde lemn domnesc,
Stau în loc şi mă gândesc
Pe ce cale să pornesc,
Frați de-ai mei să mai găsesc.
C-am avut trei sute cinci
De haiduci, fruntaşi, voinici.

Vânătorul:

Haideți, haiduci, după mine,
Că ştiu calea-n codri bine!

§

ARTIŞTII

din satul Iucşa, comuna Bozieni, județul Neamț

Culege Adăscăliței Vasile, la 28 ianuarie 1968. De la: Frunză Vasile, 20 de ani; Apalaghie Ioan, 18 ani; Enache Ion, 20 de ani; Maxim Mihai, 18 ani; Lupu C. Ion, 19 ani; Drăguşanu Constantin, 31 de ani ş. a.

Personajele:

Artiştii. Sunt în număr de 12. În general, un artist are pantaloni de culoare închisă, asemănători – ca format – celor nemțeşti. Toți au vipuşti late, alcătuite din trei benzi: două laterale de culoare roşie şi una mijlocie, albastră. Pe vipuşti, sunt fixate trei rânduri de oglinzi dreptunghiulare, cu ajutorul unor clame de tablă. (Unul dintre *Artişti* avea 32 pe un picior şi 32 pe altul). Mai îmbracă flanele de casă ornate, în diagonală (pe față şi pe spate) cu vipuşti similare, peste care se coase – de asemenea – trei rânduri de oglinzi. (Acelaşi jucător, care avea 64 de oglinzi la pantaloni, mai avea 130 de oglinzi pe flanea). Pe cap, poartă coronițe ridicate în față cam cu 15 cm şi împodobite cu pene colorate, flori de hârtie multicoloră creponată, cu hârtie de staniol de la bomboane, la acestea adăugându-se iarăşi oglinzi (la jucătorul de care a mai fost vorba, încă 15). (În total, Frunză Vasile avea 160 de oglinzi, Enache Ion – 220, Maxim Mihai – 280 ş. a. M. d.).

La unii jucători, vipuşca – doar la doi – era de culoare diferită, având roşu pe margine şi galben pe mijloc. Nu ni s-a putut indica vreo semnificație deosebită a faptului. Altul (singular) purta, în loc de vipuşcă, tricolor.

Auguştii. Sunt în număr de doi. Îmbrăcămintea lor este asemănătoare. Pe cap însă poartă pălării mari de carton şi în mână o cârjă impresionantă.

Muzicanții. Sunt – obişnuit – în număr de trei. (Un clarinetist, un trompetist şi un doboşar). Sunt preferate instrumentele de percuție.

La intrarea în casă, mijlocită de *Auguşti*, ceata începe să prezinte invariabila suită de dansuri alcătuită din:

1. O horă sau o sârbă de mână;
2. *Valul Mărăciunii* (de fapt, *Banul Mărăcine*);
3. *Sârba lui Jănică*;
4. *Cazaciocul*;
5. *Sârba damelor*;

6. *Ardeleanca*;
7. *Tinghia*;
8. *Sârba pe bătute*.

Unele dintre aceste jocuri pot fi însoțite de strigături care nu sunt mereu aceleaşi.

Spectacolul poate fi lungit sau scurtat prin durata pieselor coregrafice componente şi nu prin suprimarea unora dintre ele.

§

DAMELE

din satul Vişinari, comuna Bogdănița, județul Vaslui

Culege Moise Nicolae, director – Cămin Cultural, în decembrie 1967. De la: Balmuş Dănilă, Harja Nicu, Suişcă Lascăr ş. a.

Personajele:

Harapii. În număr de doi. Poartă pantaloni kaki cu vipuşcă roşie, fustă albă, flanelă roşie, chipie de carton cu hurmuz şi oglinzi. În mâini au săbii, pe corp – două curele cu zurgălăi.

Volintirii. În număr de doi. Au pantaloni negri, haine kaki, pălării cu cordele multicolore şi bastoane în mână.

Mocanii. În număr de patru. Poartă ițari albi, cămăşi largi, brâie, căciuli brumării cu patru cordele pe fiecare, opinci cu canafi în vârf.

Nemțişorii. Sunt în număr de patru. Se îmbracă asemenea *Harapilor*, însă în mâini au buzdugane.

Fetele. În număr de două. Aceste roluri le au întotdeauna tineri travestiți. Poartă foaie şi taior, pantofi, căciulițe şi batiste pe cap, mănuşi albe. Se rujează.

Cazacii. În număr de patru. Au pantaloni şi haine kaki cu panglici multicolore. La căciuli au țurțuri.

Moşnegii. În număr de doi. Poartă cojoace întoarse pe dos, măşti cu dinți de fasole, cârje sau bețe.

Vânătorii. În număr de doi. Poartă haine verzi. Au puşti, ranițe, genți atârnate pe partea stângă.

Căldărarii. În număr de doi. Au haine zdrențuite. Unul reprezintă un bărbat, altul o femeie. *Căldărarul* are ciocan, tinichele, pălărie; *căldărărița* – cărți, ghioc.

Muzica. Este preferată fanfara, dar se obişnuieşte şi orchestră de coarde.

Intrați în casa gospodarului, joacă pe rând, fiecare grup de personaje având o melodie aparte. Muzica cunoaşte rostul şi ordinea, care este aceea a prezentării personajelor în lista noastră. Nu se spun cuvinte sau strigături care să ne permită să vorbim de un text literar al spectacolului.

În final, joacă toți.

§

VĂLĂRETUL

din satul Tomeşti, comuna Pogana, judeţul Vaslui

Culeg Adăscăliţei Vasile şi studenţii: Popa Ioan, Ilie Luana, Angelescu Elena, în decembrie 1967 (imprimare magnetofon). De la: Gîfu Dumitru, Chiriac Nicolaie, Cheşu Gheorghe ş. a.

Personajele:
Arnăutul I.
Arnăutul II. Îmbrăcaţi în costume naţionale.
Jidanul I.
Jidanul II. Cu pelerine şi măşti pe faţă.
August I.
August II. Îmbracă pijamale de finet în dungi. Coifuri pe cap.
Capra. Poziţia sa este *în picioare*. Corpul se acoperă cu hârtie multicoloră încreţită, tăiată subţire.
Calul. Corpul este construit pe o covată găurită, acoperită cu o ţesătură pe care este cusută hârtie ca şi la *Capră*.
Ursul. Are cap confecţionat din blană de iepure şi corp alcătuit din spice de stuf.
Ursarul. Poartă haine uzate, chimir, cizme, pălărie, hădărag şi ciur.
Popa. Are haine negre cu fustă lungă, cruce şi lemn.
Dascălul. Poartă haine *nemţeşti* şi căldăruşă.
Doctorul. Îmbracă halat cu cruce roşie pe el.
Muzica. (Clarinet, tobă).

Arnăutul intră mai întâi şi cheamă *Capra*, în timp ce muzica cântă:

Ţa, ţa, ţa, căpriţa, ţa!
Ţa, ţa, ţa la căprărie,
Căci căpriţa n-are râie.
O avut vreo două fire,
L-o luat Sfântul Vasile.

În acest timp, ceilalţi fac zgomote infernale din clopote, tălănci, cârâitori.
Capra joacă şi clămpăne.
Ursul intră.

Ursarul strigă:

Auzi, ursule, auzi,
Ori n-ai gură să-mi răspunzi?
Vine ursul de la munte
Numa-n coate şi-n genunche.
Sui, Martin, pe hadarag,
Ca fasolea pe harag!
Sui, Martine, cât mai sus,
Sus, sus, sus, la munte sus!
Să se scurgă-unturile,
Să se ungă fetele.
Joacă bine, moş Martine,
Că-ți dau pâine cu masline!
Ursul meu din Spania,
L-am adus cu sania!
Sus, Martine, sus, nu sta,
Să-ntărim Republica,
Că pun mâna pe dârja!
Martin nu m-o ascultat,
La pământ că s-o culcat.

Ursul se culcă.

Doctorul, *Popa*, *Dascălul* se apropie gata să intervină.

Muzica cântă altă melodie.

Ursarul spune:

Martin nu m-o ascultat,
L-a pământ că s-o culcat.
Muzicanții i-o cântat
Şi Martin mi s-o sculat.

Ursul se cațără pe harag.

Muzica cântă *Ursăreasca*.

Popa, *Dascălul*, *Doctorul*, *Ursarul* şi *Ursul* joacă.

Muzica intonează jocul *Auguştilor* (o melodie de bâlci) şi apoi pe cel al *Jidanilor*.

Notă: Informatorii arată că, în anii precedenți, în alai mai intrau şi personajele: *Moşneag*, *Babă*, *Vânător*, *Căldărari* etc.

§

VĂLĂRETUL

din satul Stâncăşeni, comuna Voineşti, judeţul Vaslui

Pavel Mircea, director al Căminului Cultural local, culege în decembrie 1967. De la: Cocîi Vasile.

Din ceata celor care prezintă *Vălăretul* fac parte formaţii care aiurea au existenţă independentă. Aici, *Vălăretul* începe prin a prezenta *Jienia*, apoi *Capra*.

Personajele:

Anul Nou. Poartă costum naţional. Încinge un brâu roşu şi poartă o diagonală de panglică roşie sau tricoloră, lată de 4 cm. Pe cap, are căciulă îmbrăcată cu hârtie încreţită şi cu patru oglinzi mici. În picioare are opinci, ciorapi albi şi *târsâni* de păr de capră neagră.

Anul Vechi. Este îmbrăcat cu cojoc întors pe dos. Pe faţă, are mască de piele de oaie, cu barbă. În mână, are o ghioagă (cu măciucă).

Ofiţerul. Poartă haine militare, centură cu diagonală, eghileţi, galoane de modă veche, decoraţii, chipiu cu pampon. În mână are sabie. La cizme are pinteni.

Haiducii. Sunt în număr de patru. Îmbracă costume naţionale. Au brâie roşii, în picioare opinci, ciorapi albi şi târsâni. În diagonală poartă câte o cunună de zurgălăi sau clopoţei. Pe cap, au căciuli negre. Le atârnă plete din păr de cal. Îşi împodobesc căciulile cu hurmuz. Au arme de lemn. Peste brâu şi în diagonală mai pun bete cu modele diferite.

Iancu Jianu. Se deosebeşte de un haiduc obişnuit, pentru că are pe căciulă iniţialele I. J., făcute din hurmuz. El are – de asemenea – două cununi de clopoţei.

Mireasa. Rolul acesteia este jucat de un bărbat care se îmbracă în haine femeieşti.

Vânătorul. Poartă haine kaki, pălărie pe cap, opinci în picioare. La pantaloni are vipuşcă albastră. În mână duce o armă de vânătoare. Pe umăr îi atârnă o geantă.

Soldatul. Este îmbrăcat în haine soldăţeşti; pe cap are o bonetă. Poartă puşcă.

Turcul. Are pe cap turban din material roşu, iar hainele lui sunt tot roşii. Are şalvari. În mână duce un iatagan.

Capra. Este făcută din hârtie încrețită, cusută pe un țol. Are cap de lemn cu coarne şi bărbiță.

Moşnegii. Sunt în număr de doi sau patru. Sunt îmbrăcați cu cojoace de oaie cu blana înspre afară şi se încing cu curele pe care atârnă clopoţei sau zurgălăi, chiar tălănci. Pe față au măşti confecționate din piei de oaie, tot cu blana în afară. În mână au măciuci pe care le sprijină de vârful opincilor, atunci când stau în poziție de repaus.

Căldărarii. În număr de doi sau patru. Poartă pantaloni de catifea verde sau roşie. În picioare au cizme. Au cămăşi cu flori cusute din arnici, cu mâneci largi. Poartă şi ilic. În cap, după vreme, au pălării sau căciuli. Au plete. În mână duc tingiri, ceaune etc.

Dracul. Este îmbrăcat cu un cojocel cu blana în afară, de culoare neagră. Are pantaloni confecționați din piele de capră pusă cu blana în afară. În picioare poartă opinci. Masca feței este de postav negru. Are coarne. La spate, are o coadă de vacă pe care o mişcă atunci când joacă. În mână duce o furcă cu două sau trei coarne.

Augustul. Este îmbrăcat într-un costum de pânză de culori diferite (albastru şi roşu). Un crac de la pantaloni are o culoare, celălalt – alta. Nasturii sunt şi ei de culori diferite. Pe cap, are un fes de carton în formă de con, colorat.

Vraciul. Poartă îmbrăcăminte de culoare albă, umflată, ca şi cum ar fi băgat într-un balon. Pe îmbrăcămintea lui sunt lipite tot felul de desene luate din albume, cărți, fotomontaje. Are pălărie de care atârnă masca feții confecționată din piele de oaie, cu barbă. În mâini duce o cârjă şi o servietă.

Muzicanții. Pot fi membri ai unei fanfare sau ai unei orchestre. Depinde de posibilitățile de care dispun cei care organizează *Vălăretul*.

Jocul începe prin prezentarea *Jieniei*. Textul acesteia nu-l mai reproducem aici, deoarece el nu prezintă nimic aparte în raport cu obişnuitele variante ale teatrului haiducesc.

După *Jienie*, urmează jocul *Caprei* şi al tuturor mascaților. Numai la acesta, muzica va cânta.

§

HORA

din satul Agârcia, comuna Viişoara, judeţul Neamţ

Culeg Adăscăliţei Vasile şi studenţii: Cireş Lucia, Simionovici Elena şi Şuiu Rodica, în august 1968. De la: Oică Constantin, 19 ani.

Personajele:

Vataful. Îmbracă haine naţionale. Are pălărie ornată cu cordele multicolore. În picioare poartă opinci. Are clopoţei la picioare.

Flăcăii. Numărul lor poate fi de opt sau zece. Poartă haine naţionale, opinci şi pălării cu cordele.

Vânătorii. Pot fi doi sau patru, depinde de mărimea *Horei*. Au haine de pădurar. Nu au puşcă. Poartă corn.

Cazacii. Pot fi doi sau patru, în acelaşi număr cu vânătorii. Sunt îmbrăcaţi în roşu. Au pantaloni negri largi, cu vipuşti roşii. Pe cap au chipie. În picioare au cizme sau pantofi.

Fetele. În număr de două. Băieţii sunt cei care se îmbracă în costume naţionale femeieşti. Se dau cu ruj, poartă genţi.

Moşneagul. Are haine bătrâneşti. Poate purta mască.

Jidanii. Numărul lor poate fi de la doi la zece. Se îmbracă în pelerine. Au măşti.

Muzicanţii. De obicei, sunt preferate instrumentele: acordeon, vioară şi jazz.

Intrând în casă, ceata joacă următoarele: o horă cu strigături, *Zdrelea*, sârba.

Înainte de începerea jocului, *Vataful* strigă:

Trăiască (numele gazdei)! Întru mulţi ani fericiţi, strigaţi ura, flăcăi!

Toţi spun:

Ura!

Vataful:

Ura, flăcăi!

Toţi:

Ura!

Vataful:

Ura, flăcăi!

Toți:

Ura!

Muzica începe *Hora*.

Flăcăii strigă:

Hei, foiță măr mustos.

Jidanii îngână fiecare vers strigat şi spun:

Hop, hop, hop, hop!

Flăcăii:

Hei, foiță măr mustos,
La stejarul cel stufos (bis)
S-a pus turturica jos (bis)
Şi-a strigat la vânător: (bis)
Împuşcați-mă, să mor! (bis)
Hei, să nu mai fac amor. (bis)
Amorul de vrei să-l faci, (bis)
În pământ trebuie să zaci. (bis)

Se trece la a doua melodie: *Zdrelea*.

Vataful:

Strigați ura, flăcăi!

Flăcăii:

Ura!

Vataful:

Înc-o dată, măi flăcăi!

Flăcăii:

Ura!

Vataful:

Înc-o dată, măi flăcăi!

Flăcăii:

Ura!
Hei, foiță mărăraş, (bis)
La un capăt de oraş (bis)
Strig-o fată: băiețaş! (bis)
Nu ştiu ce-oi face să-i răspund
(bis) Şi gurița să-i sărut, (bis)
Că sărută foarte bine (bis)
Şi ține pe-un an de zile. (bis)
Ia, strigați ura, flăcăi!
Ura!

Şi-nc-o dată, măi flăcăi!
Ura!
Şi-nc-o dată, măi flăcăi!
Ura!

Muzica trece la altă melodie.

La urmă, *Vataful* strigă:

De la familia (numele gospodarului), (şi arată ce daruri băneşti s-au primit)!

§

PARTIA (SAU **PĂDUREȚUL**)

din satul şi comuna Pârteştii de Sus, județul Suceava

Culege Solcan Gheorghe, student f. f., în 1967, din proprie cunoaştere.

Personajele:

Militarii. Numărul lor este variabil, ajungând până la 6. Sunt îmbrăcați cu haine militare, cu epoleți şi ighileți, cu multe decorații. Poartă cizme. Chipiul lor este împodobit cu oglinzi, hurmuz, mărgele etc. Au mănuşi şi săbii pe care le scot în timpul dansului.

Irozii. Tot în număr variabil. Sunt îmbrăcați cu cămăşi femeieşti peste care trec cruciş două brâulețe tricolore. Au căciuli împodobite ca şi chipiile militarilor.

Turcul. Se îmbracă asemenea irozilor numai că poartă fes şi în mână are o măciucă împodobită.

Țiganii. Sunt îmbrăcați în zdrențe. Poartă măşti şi au rost de bufoni.

Muzica. Este alcătuită din instrumentişti diferiți.

În sat se organizează mai multe *Partii* (4 – 6), după vârstele tinerilor. Într-o *Partie*, intră 10 – 15 flăcăi. Uneori, chiar şi bărbații însurați organizează *Partia în sumane*, toți fiind îmbrăcați sobru şi la fel. Fiecare *Partie* are muzica sa. Cel mai mare angajează fanfară. *Partia* umblă din casă în casă, până dimineața.

La fiecare gospodări, încep prin a spune *Pluguşorul*, în sunetele muzicii. Ordinea intrării în casă este următoarea: *Militarii*, *Irozii* – între care se află şi *Turcul* –. Aceştia participă la dans. *Țiganii* rămân în afara dansului şi provoacă hazul gazdei.

În casă, jucătorii se aranjează mai întâi în cerc. Un militar conduce dansul şi strigă comenzile. La început, figurile de joc sunt mai simple. Ele se complică treptat.

Ordinea strigăturilor nu poate fi inversată. Ele sunt:

Foaie verde pădureț,
După mine, măi băieți,
Care vreți, care puteți,
Care nu mai rămâneți!

Muzica intonează jocul local *Pădurețul* şi dansul începe:

Foaie verde de mărari,

Bună seara, gospodari!
Foaie verde de-o sulfină,
Bună seara, gospodină!
Foaie verde grîu mărunt,
Rupe stângul la pământ!
Foaie verde muşurouă,
Bate tălpile-amândouă!
Viță verde ca macu,Trei
bătute cu dreptu'   !
Trei bătute, două nu.
Viță verde, stele verzi!
Trei bătute-n două părți!
Foaie verde lin pelin,
Uşurel şi iară lin!
Foaie verde floricele,
Trei bătute la podele!
Foaie verde lin pelin,
Uşurel şi iar lin!
Foaie verde de-o alta,
Jumătate la stânga
Şi-nainte tot aşa!
Viță verde şi-o cucută,
Numa-n pinteni şi-o bătută!
Foaie verde crac uscat,
Pintenul s-o uşurat.
Foaie verde baraboi,
Bateți pintenii pe doi,
Şi-nainte, şi-napoi,
Că râd babele de noi!
Foaie verde cireşele,
Bateți pinteni uşurel!
Foaie verde-a macului,
Şi-o bătută-a dracului!

După jocul *Pădurețului* urmează o horă, un brâu, o sârbă. Flăcăii iau, întâi, la joc pe fata (sau fetele) gazdei, apoi pe celelalte.

Gazda dă celui care adună banii şi darurile: bani, colac şi rachiu.

La terminarea jocurilor, cel care primeşte darurile gazdei strigă:

„Atențiune, feciori! Ne dăruieşte gospodarul şi gospodina de casă, precum şi fata, un colac, 25 de lei şi un kilogram de rachiu!”

Toți strigă:

„Trăiască!”

Pentru că cel care anunță pretinde că nu se aude, ei repetă urarea de câteva ori.

Uneori, *Partia* are şi *Urs*, care joacă tocmai la sfârşit.

Țiganii încearcă să ghicească oamenilor şi cer bacşiş.

La hora sătească din ziua de Anul Nou, flăcăii din *Partie* se duc în hainele în care au fost îmbrăcați atunci când au umblat prin sat.

§

MALANCA

din satul şi comuna Valea Seacă, judeţul Iaşi

Culeg Adăscăliţei Vasile şi Cireş Lucia, cercetătoare ştiinţifică, în ianuarie 1969. De la: Ungureanu Dumitru, 32 de ani; Mihăilă Vasile, 25 de ani; Mihăilă Gheorghe, 39 de ani; Irimia Mircea, 36 de ani ş. a.

Personajele:

Malancarii. Sunt în număr de 15. Poartă chipie cu hurmuz şi pampoane din păr de cal sau vită. În diagonală, au pe piept două casinci: una galbenă şi alta neagră. Au panglici peste casinci. De o parte şi de alta a diagonalei au câte un fleonc (unul alb şi altul albastru). Mai au două fleoncuri pe umeri şi altele două pe prosoapele de la brâu. Toţi au fuste albe, anume pentru *Malancă*. Mai poartă flanele roşii, iţari şi bocanci. La gât au basma. La brâu au bârneţe cu strămături.

Muzicanţii. Sunt în număr de trei: un acordeonist, un fluierar şi un toboşar.

Intraţi în casă, *Malancarii* joacă şi strigă în ritmul muzicii:

Hai 'nainte, la dreapta
Şi la stânga tot aşa!
Iar în loc şi pi batai,
Iar bataia tot pe loc,
Apoi, acolo să mor,
Cum o bat de sărbători
Când îi câmpul plin de flori,
Merg fetele cu sudori,
Iar copilele cu drag,
Ca să nu mă duc în sat
La nevasta cu barbat,
Că m-o prins şi m-o legat
Şi de toate că mi-o dat
Şi din spate iesă fum.
Dă-napoi,
Dă la loc!
Hai 'nainte, la dreapta!
Hai mai iute din picioare,

Că ne-apucă ziua mare!
Ziua mare s-a făcut
Şi noi linişte-am avut.
Iar la stânga tot aşa!
Iar în loc şi pi batai,
O bataie şi-o stătută,
Sus piciorul şi-o căpută!
Când îi da ca s-audă! Iar
bataia la odată, Sus picioru
şi-nc-o dată! Iar bataia
uniori,
Sus piciorul şi cu flori!
Iară, iară nu uita,
Nici pe leica n-o lasa;
Iară, iară, palmili,
Să-nvârtim părechili!

§

GLOBUL

din satul Climeşti, comuna Bereşti – Bistrița, județul Bacău

Culeg: Adăscăliței Vasile, Bîrleanu Viorel, Tataru Vasile ş. a., în august 1969. De la: Stan Ion, 16 ani; Grecu Gelu, 17 ani ş. a.

Obiceiul este practicat numai de băieți. Aceştia umblă grupați câte doi, din casă în casă, numai în prima zi de Crăciun. Cei doi băieți au haine obişnuite. În mână duc globul. Diametrul acestuia este de aproximativ 50 de centrimetri. El este construit din 5-6 veşci de sită, aşezate concentric. Este ornamentat cu hârtie colorată, tăiată subțire. În glob, se fixează o lumânare pe care, în timpul nopții, purtătorii globului o aprind. Globul nu are clopoțel. El este ținut de o coadă (un băț) a cărei înălțime variază după aceea a stelarului. Pe glob, ca şi la stea, se pun tot felul de iconițe colorate. Astăzi, umblă cu globul băieții între 8 şi 12 ani. Clericii încurajează obiceiul.

Intrând în casă, purtătorii globului se aşază cu fața înspre icoane şi cântă:

Şi-a venit de mult, de sus,
Păstorul cel blând, Isus.
Şi prin lume a umblat,
Oi pierdute-a căutat,
Să le ducă la izvoare
Ca de sete să nu moară;
Să le ducă-ntr-o grădină,
Unde vor avea hodihnă,
Lupii să nu le mânânce, } bis
Tâlharii să nu le strice.
Dar oile n-ascultau, } bis
Cu capul se repezeau,
Cu coarnele l-au împuns } bis
Şi în coaste l-au străpuns
De-a curs apă şi mult sânge; } bis
Cerul a-nceput a plânge.
Luna-n sânge s-a scăldat, } bis
Soarele s-a-ntunecat.

Şi-am rămas învingător, } bis
Tot o turmă şi-un păstor.

După ce cântă, purtătorii globului spun:

Amin! La anul şi la mulți ani!

Şi

Bună seara!

§

GLOBUL

din satul Țuțcani, comuna Măluşteni, județul Vaslui

Culeg: Popa Ioan, Agapie Larisa, Vicu Niculina, studenți, în decembrie 1967, (imprimare magnetofon). De la: Olaru Simion, 23 de ani; Gherghelescu Iulian, 18 ani; Vicol Georgică, 18 ani; Marin Gheorghe, 24 de ani.

Personajele:

Anul Nou. Poartă costum național. Pe cap are un coif conic, confecționat din hârtie încrețită, multicoloră. Poartă brâu roşu.

Anul Vechi. Poartă costum național. Are barbă de fuior de cânepă. În mână duce o cunună de spice.

Domnişoara. Are haine tinereşti obişnuite.

Harapul. Poartă o manta întoarsă pe dos, petecită. Şi pantalonii săi sunt zdrențăroşi. Pe cap are o pălărie ponosită. Are şi el o barbă de fuior. La brâu, poartă sabie de lemn.

Anul Nou poartă *globul*. De formă sferică, construit din nuiele este împodobit cu hârtie încrețită de culori felurite. La mijloc, are un clopoțel.

Anul Nou:

Bună seara, seara mare, domnilor!
Eu sunt Anul Nou vestit
Ce din lume am venit
Să vă curăț de holere
Şi de multe boli grele.
An mănos şi-mbelşugat
Pentru grâu de semănat.
Pomii mult vor înflori,
Grânele mult vor rodi,
Toamna va fi lungă şi bogată,
Cu de toate-ndestulată!

Anul Vechi:

Şi ce, măi Anule Nou,
Băiat cuminte,
Ce tot o iei aşa-nainte?
Ce crezi?! Că şi eu am fost odată

Câmpului podoaba toată,
Cu grânele pline,
Cu spicele pline,
Cu spicele aurite.
Şi, dacă nu crezi,
Poftim şi le vezi!

Domnişoara:

Şi ce, măi Anule Nou,
Băiat cuminte,
Ce tot o iai aşa-nainte?
Ce crezi că eşti mai frumos
Sau mai pântecos?
Nu! Decât un tânăr gârbovit,
Mai bine un bătrânel cinstit;
Decât un tânăr gârbovel,
Mai bine țanțoş bătrânel.
Eu mă recomand:
Domnişoara Popescu de la Bucureşti,
Ce v-am vizitat acum un an.
La revedere!

Harapul bate la uşă şi intră:

Bună seara, seara mare, domnilor!
Eu, un harap din hărăpie.
Pe când Anul Vechi mi-a furat soția
Ca un mehenghi.
De ce, măi Anule Vechi,
Mi-ai furat soția ca un mehenghi?
Uite, am această sabie ruginită,
Pentru pieptul tău gătită.
Când sabia spre tine voi ridica,
Zilele ți-oi curma!

Anul Vechi:

Auleo, şi ce s-a mai încurcat
În această barbă-a mea?!
Şi când se va descâlci,
Numai Cel de Sus va şti.
Cine naiba,
Dracul m-a pus pe mine
Să-i iau soția lui ca un mehenghi?!

Şi acum să mor înjunghiat
De-un negru harap buzat?

Harapul se repede la el cu sabia şi zice:

Eu, negru harap buzat?

Domnişoara:

Vai, vai! Saltă-te, iubitul meu,
Căci Dumnezeu sabia în altă parte
Va îndrepta,
Şi pe tine cu viață
Te vom scăpa.
Şi acum să ne adunăm
Toți prietenii noştri
Şi să cântăm
Un cântec de veselie!

Toți cântă:

O, ce veste minunată
Din Vitleiem ni s-arată!
Că s-a născut
Prunc din Duhul sfânt,
Fecioara-i curată!
Mergând Iosif cu Maria,
La Vitleiem să se-nscrie,
Într-un sălaş,
Într-un mic oraş
S-a născut Hristos.
Fiul cel din veşnicie,
Ce l-a trimis Tatăl mie,
Să se nască
Şi să crească
Şi să mântuiască.
Păstorii văzând în zare,
Pe cer o lumină mare,
Ei fluierau,
Îngerii cântau
Şi se-nveseleau.
Mulți ani trăiască,
Mulți ani trăiască,
La mulți ani!

§

NUNTA ȚĂRĂNEASCĂ

din satul şi comuna Flămânzi, județul Botoşani

Culege Adăscăliței Vasile, la 3 ianuarie 1968. De la Avădănii F. Ion, 18 ani; Munteanu Pantilimon, 19 ani; Călin Manole Mihai, 18 ani; Puiache Mihai, 20 de ani ş. a.

Personajele:

Vornicii. Sunt în număr de patru. Se rânduiesc la *închinatul paharelor*. Toți poartă costume naționale. Cel care închină are în mână o tavă cu două pahare şi o sticlă de vin.

Mirele. Poartă ițari, cămaşa, floare, lumânare, beteală.

Mireasa. Are costum național. Ia la joc gospodarul de casă, care plăteşte pentru asta nunului.

Nuna. Poartă haine de gospodină, curate.

Nunul. Îmbracă costum național. La gât, poartă un *şărvet*. Este cel care încasează toate veniturile.

Socrul. Poartă haine țărăneşti, ca toți oamenii mai în vârstă.

Soacra. Poartă haine țărăneşti, ca toate femeile mai în vârstă.

Celor zece li se adaugă *muzicanții*. Ei pot fi doi. În ultima vreme este preferat acordeonul.

Ceata pleacă prin sat, începând de pe la orele 16, din Ajunul Anului Nou şi umblă până a doua zi seara.

La intrarea în casă, toți dau mâna cu gazda şi musafirii acesteia. Gazda îi serveşte cu vin, chiar cu mâncare – după plăcere –. Un staroste închină paharele şi spune:

Bună seara, bădie …,
Te-a ajuns o voie bună
Cu două păhăruțe de băutură.
De la nuni şi de la socri,
De la nunta ast□ frumoasă
Vă-nchinăm şi dumneavoastră!
Luați, cinstiți,
Şi, la tineri,
Ce v-a lăsa inima
Să dăruiți!

După închinarea paharelor, începe, de fapt, jocul în timpul căruia nuntaşii bat din palme şi chiuie. Muzica poate să cânte: o *bătaie*, o *horă* sau o *sârbă*. La ieşirea din casă, zice *busuiocul*.

În tot timpul jocului, nuntaşii se îngrijesc ca toți ai casei să fie antrenați în iureşul veseliei. În afara starostelui, ceilalți nu au vorbe anume de spus.

La o casă, *Nunta* poate rămâne atât cât este voia şi dispoziția gazdei.

§

NUNTA ȚĂRĂNEASCĂ

din satul şi comuna Lețcani, județul Iaşi

Culeg: Adăscăliței Vasile şi studenții Cireş Lucia, Guranda Corneleia, Brumă Aurel, la 14 ianuarie 1968. De la tinerii: Pisică Mihai, 17 ani; Hărăț Constantin, 19 ani; Munteanu Constantin, 19 ani; Radu Constantin, 19 ani; Irimiță Agapie, 18 ani ş. a.

Personajele:
Mirele.
Mireasa.
Starostele.
Vornicul de casă.
Socrul mic.
Socrul mare.
Soacra mare.
Soacra mică
Nunul mare.
Nuna mare.
Negustorul.
Muzicantul (acordeonist, de preferință).

Toate personajele se îmbracă aşa cum se obişnuieşte la nunțile care au loc în sat. Rolurile sunt interpretate numai de băieți.

La intrarea în casă, muzicantul cântă o sârbă pe care o joacă numai *Negustorul*, stârnind hazul spectatorilor, cu ghiduşiile sale. Pe nesimțite, se trece la o horă. Nuntaşii se prind în ea, pe rând. Pot participa şi cei din casă. Se spun strigături, ca următoarele:

Hai la horă, măi flăcăi,
Că râde lumea de noi!
Şi mi-o bate din picior,
Şi iar verde fir mohor!
Şi iar verde fir cu fir,
Să miroase-a trandafir,
Trandafir din mănăstire,
Trandafir cu trei copile.
Copilița cea bălaie

Se ducea în deal la paie,
Să dea paie la juncani
Şi guriță la ciobani!
Copiliță din Lețcani,
Dă-te jos că-ți trebuie bani!
Floricică floare-albastră,
Frumoasă ni-i viața noastră;
Floricică de-un dudău,
Nimănui nu-i vine rău!

Când hora ia sfârşit, jucătorii se aşază în cerc şi cântă:

Iată Anul Nou s-a apropiat,
Din cer vă vine-ncoronat
Ca un împărat
De strămoşii noştri binecuvântat!
Anul Nou, Anul Nou, anul 196…,
An de bucurie, an de veselie,
Cu toții să-l cântăm,
Cu toții să-l serbăm!

Socrul mic:

Alexandro, ce-i cu tine,
De acum câteva zile
Parcă nu mai faci a bine;
De când ai fost în pădure
Cu fetele după mure.
Ce tot umbli supărată,
Laşi casa nemăturată
Şi nu mai stai în ogradă,
Cum stă câinele în coadă?!

Mireasa:

Tată, nu mai vorbi mult!
Eu la mama m-am cerut
Şi-n pădure n-am stat mult.
Ce vrei să stau numa-n casă,
Să nu fiu în lume scoasă?
Doar am inimă şi eu,
Cred că-i mare Dumnezeu,
Poate-o să scăpați de mine
Şi o să trăiți mai bine.
Ce-i cu-atâta zmocăială

Şi-atâta morocăneală,
Căci pân-la o vreme-s toate
Şi rabdă omul cât poate.

Socrul mic:

Alexandro, fii cuminte
Şi-mi ascultă trei cuvinte!
Tu eşti o fată bogată
Şi vreau să fii măritată
După un băiat bogat,
Care-i de fruntaş în sat,
Iar nu după unul sărac
Pe care eu să-l îmbrac,
Ca Toader al lui Vasile
Ce-a trimis ieri la mine
Pe Ilie Neculai,
Să te dau că şi tu vrai.
Unde, când v-ați sfătuit?
Asta-i treabă de făcut?

Mireasa:

Tată, nu vă pară rău,
Că-i de lângă satul meu.

Soacra mică:

Da, bărbate-i bun băiat,
Harnic, frumos şi deştept.
A fost vrednic în război
Şi e bun şi pentru noi.
Eu, zău, nu mă țin cu gura,
Nu mai caut că n-are-avere.
Că i-am spus să vie azi
Şi-i ruşina la obraz,
Ca să nu vrei să primeşti
Cu starostele să vorbeşti.

Socrul mic:

Alexandro, ieşi la poartă
Şi vezi câinele ce latră!

Soacra mică:

E Ilie Neculai, starostele!

Socrul mic:

Ei, ce stai? Du-te

Şi să vină-n casă!

Mireasa:

De-acuma-s ca şi mireasă!
Hai, moşule Neculai, în casă,
Ce mai stai, ce te ştergi aşa de tare,
Doar nu eşti murdar pe picioare?!
Şi chiar de-ai fi înglodat,
Doar nu intri în palat!

Starostele:

Bună seara şi bine v-am găsit sănătoşi!
Dar nu ştiu, sunteți bucuroşi
De un musafir nepoftit,
Ca din voia lui venit?!
Căci n-am venit nici c-un rău,
Ci cum ați vrea dumneavoastră,
Căci cu oameni se fac toate,
Dacă ați vrea şi se poate.

Socrul mic:

Treci, cumetre, şi mai stai
Şi-apoi spune-ne ce vrai.
Noi cam ştim la ce-ai venit.
Spune, n-o mai lungi mult!

Starostele:

Dragă cumetre Ioane,
Am venit la dumitale
Că Vasile-a lui nea Marta
M-a trimis, ca să-i dai fata,
Ca s-o ieie de nevastă,
Că sunt potriviți şi-or să ție
Amândoi gospodărie.

Socrul mic:

Eu mă mir cum v-ați gîndit
Şi cum v-ați socotit
C-asta-i treabă de făcut!
Fără casă, fără vite,
Cum v-a trecut prin minte?

Soacra mică:

Măi bărbate, ia-mi ascultă,
Nu-mi trebuie-avere multă

Şi să-mi văd fata bătută
Şi pe drumuri, necăjită.
Mai bine avere puțină
Şi să fie vorbă bună.

Socrul mic:

Nevastă, tu eşti nebună.
Ce spui de-avere puțină?
Că Toader nu are deloc
Când mai zice: *Hai la loc!*

Mireasa:

Tată, avem noi vaci şi boi.
Toader să vină la noi,
Că mie el mi-o plăcut
Fără vite, fără pământ.

Starostele:

Cumetre, să fim deştepți,
Să ne gândim la băieți,
Căci asta este voia lor,
Că se iubesc şi se vor.
Căci Toader este un băiet harnic,
Frumos, sănătos ca un stejar,
Ca o floare-ntr-un pahar.
Se potriveşte cu fata
Şi păcat să ia alta.
Apoi, cumetre, ar trebui să le dai
Pământ, vreo zece fălci,
Pe numele lor să le treci.
Apoi cai, oi, boi,
Patru vaci cu lapte,
Să le dai de toate.

Socrul mic:

Hei, iar conveni lui Vasile,
Dar mie nu pea-mi vine,
Căci eu prea mult am muncit
Să fac toate, şi pământ.
El n-a muncit.
Şi-acum, de-a gata,
Vine ca să-i dau eu fata?
Eu cred c-ar fi şi păcat,

Zău, vă spun adevărat.

Starostele:

Alexandro, ia, ascultă,
Tatăl tău nu-ți face nuntă,
Nu-nțelege ce-i spun eu,
Poate crede că-i vreau rău.
Ce zici lui Toader să-i spun,
Dacă nu-i nimic bun?

Mireasa:

Tată, ce eşti nu ştiu cum?
Eu nu vreau altul mai bun,
Nici mai bun, nici mai bogat
Şi de-acu-s de măritat.
Spune-i, tată, ca să vie,
Să mă ieie de soție!
Şi spuneți şi la staroste
C-avem multă dragoste
Cu Toader să ne-ntâlnim,
Joi seara să logodim!

Starostele:

Măi cumetre Ioane,
Am venit la dumitale
Să vorbesc ce se cuvine,
Să te sfătui de bine.
Fata ți-i de măritat.
Noi o ştim cum s-a purtat,
Acolo, la noi în sat.
Deloc nu te-a ruşinat.
Dar, de nu vei mărita-o,
Şi dacă voi nu mi-ați da-o,
Să ții minte, dragul meu,
Dar să nu vă pară rău!

Socrul mic:

Ei, du-te şi le spune, bre,
Căci noi vrem şi fata vre!
Poate-aşa a fost să fie.
Pe joi, spune-le să vie!

Starostele:

Ia, aşa, cumătre dragă,

Ce-o lungeşti o zi întreagă?
Să zicem de-acu noroc,
Ce-am făcut nu mai întorc!
Ceasurile cele bune
Şi-am să trec pe la Vasile!

Către *Socrul mare*:

Noroc, cumetre Vasile,
Dar ştii că Toader e bine?
De-acu merge treaba bine,
Ați avut noroc de mine.

Socrul mare:

Ce-mi spui, cumetre Ilie,
Mi-ai adus vreo bucurie?
Merge treaba, facem nuntă,
Mâncăm o găină friptă?

Starostele:

Da, merge, dar mult m-am zbătut
Până când l-am dumerit.
Ce-i drept, fata nu crâcnea,
Însă tatăl său nu vrea.
După câte-am priceput,
Fetei Toader i-a plăcut
Din ziua când s-a-ntâlnit,
Culegând la fragi şi mure
Şi pe la umbră căpşune.
Iar tu, cucoane mire,
Înjgheabă nişte haine mai bune
Şi vezi ce duci la moară.
Ca mirele când se-nsoară!
Că ți-ai potrivit o fată
Cumsecade şi bogată.
Şi de n-ai măcinat
Te râd oamenii din sat,
Că nu eşti vrednic de sapă
Şi nu ai după ce bea apă.

Mirele:

Hai, moş Ilie,
Caută toate să fie,
Bine că ai bucurie!

Mă duc eu la prăvălie
Şi cumpăr tot pe datorie,
Nime-n sat să nu mă ştie.

Negustorul:

Ia, poftim, cucoane mire,
Vin□ la mine-n prăvălie,
Că la mine-n prăvălie,
Ce doreşti, toate-or să fie!

Mirele:

Venim noi, domnule Ghidale,
La prăvălia matale.
Aveți marfă-n prvăvălie
Şi o dați pe datorie?

Negustorul:

Dacă-mi dai zece la sută,
A treia zi după nuntă.
Şi dacă ne-om împăca,
Pe câtă marfă ți-oi da
Să-mi dai poliță semnată
Şi să fii om bun de plată.

Mirele:

Şi cât m-ar costa pe mine
Nişte haine bleomarine?
Haine bune, lână-n lână,
Şi o pălărie bună,
Şi o pereche de ghete?
La cât se ridică?

Negustorul:

Eu, ca pentru dumitale,
N-am să-ți cer multe parale.
Să-mi dai nouă sute lei
Şi-apoi poți ca să le iei.

Mirele:

De ce mi-ai cerut nouă
Şi nu mi-ai cerut două?
Îmi ceri ca la orişicare?
Dumneata nu vezi că-s om bun,
Îți dau trei sute, atât, îți spun!

Negustorul:

Ce-mi bați capul? Dacă-ți place!
Eu îți spun c-atâta face.

Starostele:

Iscăleşte, măi băiete,
Dă cinci sute, te grăbeşte,
Umblă cu răpeziciune,
Nu mai sta la-mpăcăciune!

Mirele:

Vrei cinci sute?

Negustorul:

Haideți, că vă-ntârziați!
Dumneavoastră nu vedeți
Că afară-i vremea rea şi-ntunecoasă
Şi noi nu vedem
Pe unde-o să mai ajungem?

Mirele:

Noi plecăm, domnule Ghidale,
Noi plecăm departe,
Vă lăsăm, de câştig s-aveți parte!

Negustorul:

Să le purtați sănătos
Şi-ntotdeauna voios,
Dar să nu uitați să veniți
După nuntă, să plătiți.

Soacra mică:

Alexandro, poarta se aude,
Cred că mirele-o deschide.
Scoală, bărbate, şi vezi,
De nu-ți vine să crezi!

Starostele:

Bună seara şi bine v-am găsit sănătoşi,
De oaspeți sunteți bucuroşi?

Socrul mic:

Foarte bucuroşi, foarte bucuroşi,
Bine ați venit sănătoşi!

Starostele:

Am fost, cumetre, eu, atunci, la dumitale
Şi-am vorbit ca să dai fata
După Vasile-al lui Marta.

Socrul mic:

Eu din vorbă n-am să ies
Dar vorbesc cu interes.
Îi dau fata de soție
Şi s-o aibă de femeie.
Dar în casa mea să steie.

Socra mare:

Dragul mamei, Todirel,
Ascultă-mă, băițăl,
Decât pe locul fimeii,
Mai bine la poarta țărnii!

Mirele:

Mamă, ia ascultă-aici!
Aşa vorbă să nu mai zici,
Că-i mai bine ce-am zis eu.
Nici de bine, nici de rău!
Toate sunt pe placul meu
Şi stăpân am să fiu eu.

Socrul mare:

Da, babă, e-adevărat,
O dai bine şi-n alt sat,
Când ai bani şi ai de toate
Lumea fruntaş te socoate.
Cât e Toader de deştept
Lumea-i poartă şi respect.

Vornicul de casă:

Eu vă rog, cucoane mire,
Să m-ascultați şi pe mine!
Cu muzicanți de cei gulerați,
Pe la uşi să nu umblați,
Că sunt muzicanți fudui,
Nu mânâncă ce le pui,
Cată carne de găină,
Că alta nu-i bună.
Şi s-o mânânce cu pâine,
Mămăligă nu le convine.
Să-l împăcăm pe Măzăreanu
Că-i mai deprins cu țăranul;
Muzicant bun, din Cristeşti,

Care-ți cântă ce doreşti
Şi mânâncă ce i-ai da,
Nu se fuduleşte-aşa.

Mirele:

Îmi dau socoteala.
Că eu îi cunosc foarte bine.

Vorbeşte către muzicanți:

Bună ziua, moş Dumitre,
Ce mai faci în odăiță,
Pe mătuşa matale
O săruți olecuță?

Muzicantul:

D-apoi, bine, ce să fac,
Dacă mi-o fost pe plac.

Mirele:

Măi, vii să ne cânți la nuntă?
Îți dau o mie şi-o sută.

Muzicantul:

Bun, venim sâmbătă seara,
Nouă inşi, eu cu vioara.

Mirele:

Bine, bine, vă grăbiți!
Mai devreme să veniți,
Să veniți c-o duceți bine!

Socrul mare:

Hai nevastă, dați mai tare,
Dați la muzicanți mâncare
Şi-oleacă de băutură,
Cât mai tare şi mai bună!
Să facă curaj la lume,
Chiar de s-ar simți străină!

Muzicantul cântă o horă.
Nuntaşii joacă şi strigă.
După horă vorbeşte *Vornicul*:

Oameni buni, văd că jucați,
Dar la masă nu mai stați.
Eu văd mesele-aranjate
Cu tot felul de bucate
Şi, poftim, dacă se poate!

Starostele:

La masă ne-am aşezat,
Adă vin să beau uscat!
Dă la toți şi dă şi mie,
Un pahar să nu rămâie!
De ce beau de ce-aş mai bea,
Parcă nu m-aş sătura!

Vornicul de casă:

Ți-a ieşit un sfânt din gură,
Să ne dai şi băutură.
Să cinstim chiar cum trebuie făcut!

Nuna mare:

Nunu-i dus în treaba lui
Şi eu treb' să mă mângâi,
Fără dânsul că rămâi,
Dar cu cine nu vă spui.

Nunul mare:

Rog, cinstita adunare,
Să nu fie cu supărare,
Căci eu vă mulțumesc frumos
Că dumneavoastră ați contribuit,

(Primeşte darurile)

De ne-am scos ce-am cheltuit!

Toți cântă în încheiere:

C-un mănunchi de viorele,
Munca ne va da avere;
C-un mănunchi de mintă creață,
Munca ne va da viață.
Şi la anul să trăiți
Întru mulți ani fericiți,
La anul şi la mulți ani!

§

IANCU JIANU

din satul Scurta, comuna Orbeni, județul Bacău

Culege preotul I. Căciulă, în 1931. (Din *Chestionarul* la care acesta răspunde Academiei Române, Arhiva de Folclor – Cluj. Materialul se află în caietul nr. 49, paginile 16-26 şi ne-a fost nouă pus la dispoziție de colegul Lucian Drîmba din Oradea, fapt pentru care îi mulțumim şi cu această ocazie).

Personajele:

Anul Nou. Este îmbrăcat cu haine naționale. Pe cap poartă po coroană bronzată.

Anul Vechi. Îmbracă haine urâte. Are o barbă mare de cânepă.

Iancu Jianu. Este căpitanul haiducilor. Are costum național.

Alex (haiduc). Se aseamănă la îmbrăcăminte cu Jianu.

Cristea Dor. Este căpitan al poterei. Are haine de căpitan (ofițer).

Ghincu. Este poteraş.

Hulibeza. Alt poteraş.

Vânătorul. Face parte tot din poteră.

Arnăuții. Culegătorul notează că *se pot pune până la patru inşi*.

Dată fiind valoarea documentară sporită a culegerii, vom reproduce întocmai toate însemnările făcute de autorul ei; numai ceea ce apare în paranteze, ne aparține, rezultând din logica lucrurilor.

Când se duc şi intră în casa gospodarului, rămân patru persoane afară, şi anume: *Anul Nou*, *Jianu*, *Hulibeza* şi *Cristea Dor*.

Când intră în casă, *Alexa* întreabă:

Bună ziua, moş bătrân,
Cum te afli pân-acum?

Anul Vechi:

Uite, bine, tinerel,
Ca un pui de voinicel!

Alexa:

Am auzit că Anul Nou vrea
Să te dea jos de pe tron.

Anul Vechi:

Nu-i nimic adevărat.
Cu moşneagul, nimic nu s-a-ntâmplat!

Alexa:

Dacă nu crezi, ascultă cântecul!

(Toți prezenți cântă):

Anul Nou, Anul Nou s-a apropiat!
Căci iată-l, ca o mireasă
Vă vine-mpodobit!

Anul Nou intră în casă şi zice:

Bună ziua, veterane,
Viteaz, mândre căpitane!
Tu eşti Ştefan sau Mihai,
Glorios trecut la Rai?
Sau vreun bun apărător
Pentru-acest cinstit popor?

Anul Vechi:

Eu sunt Anul Vechi, trecut,
Care multe-am tras şi-am suferit
Pentru-acest popor sfințit.
Dar pe tine, o, tinere, tinerețe,
Lamuri de-ale moşului bătrânețe,
Bine, bine, prea mare coraj ți-ai luat
Şi pe moşneagul l-ai întrebat.
Spune-ndată cine eşti
Şi cu ce nume te numeşti,
Că în furia care mă găsesc,
Aici, pe loc te nimicesc!

Anul Nou:

Mă întrebi pe mine cine sunt eu?

Anul Vechi:

Da.

Anul Nou:

Eu sunt Anul Nou sosit,
Care-n lume am venit
Pentru-acest popor sfințit.
Iar pe tine, ghiuj bătrân,
Te voi face praf şi scrum!

Anul Vechi:

Vai, grea belea
S-a-ncurcat în barba mea!
Numai Dumnezeu va şti
Când barba mi se va descâlci.

Cântă toți:

Ce-mi pasă de-ntâmplare,
Fie cum va fi,
Noi avem căpitan mare,
Domn Jian, de vreme rea.

Alexa:

Ce s-a fi făcut, fraților,
Iancu Jianu, de nu mai vine?
L-o fi prins potira lui Caragea?
Că-l urmăreşte necontenit.

Vânătorul:

Nu cred, fraților, să-l fi prins,
Că tot unul este Iancu Jianu.
O fi adormit pe brațele Sultanei,
Ce-l iubeşte la nebunie.

Iancu Jianu, care stă afară, bate cu arma în pământ.
Cei din casă, auzind, încep a cânta în cor:

Auziți arma cum sună,
Pe câmpie-n depărtare.
Nu e căpitanul oare?
Iată, căpitanul vine!

Iancu Jianu:

Bună ziua, frații mei haiduci!

Alexa:

Bună ziua, frate Jiene!

Iancu Jianu:

N-ați văzut vreun ciocoi cu punga plină?
Că, iată, timpul de iarnă a trecut
Şi noi bani n-am mai făcut!

Alexa:

Nu, nu, nu, frate Jiene,
N-am văzut!
Că dacă videam,
Ne sileam

Şi noi, cu-ale noastre flinte ruginite,
Tot pentru ei pregătite.

Arnăuții şi *Haiducii* cântă:

Jiene, de unde vii?

Iancu Jianu răspunde cântat:

De la târg, de peste Jii.

Haiducii şi *Arnăuții*:

Jiene, ce-ai târguit?

Iancu Jianu:

Numai arme şi cuțit,
Ce sunt bune de haiducit
Şi codrii de ocolit,
Pe boieri de jefuit
Şi banii de cheltuit.

Hulibeza (intră în casă şi zice):

A, hulibezilor, aici mi-ați fost?
Mi-a mirosit mie a friptură
Bună de dus lui Vodă Caragea!

Alexa:

Fraților, mai bine, decât ne-am certa,
Mai bine un cântec să cântăm!

Toți cântă:

În pădurea de la Strungă
Stau voinicii cu cuşma lungă,
Care merg chiorâş la pungă.
Trecui Oltul jumătate,
Ciocoii mă-ntreb de carte,
Eu le-arât flinta la spate
Şi le spui că este goală,
Dar coicoii-o rup de goană
Şi mă lasă să mă duc,
Că sunt tânăr şi haiduc.

Cristea Dor intră în casă şi zice către *Iancu Jianu*:

Bre voinice înarmat,
Spune, aici, pe unde-ai intrat
Şi te-ai pus cu voinicii mei la sfat?
Spune-ndată cine eşti
Şi cu ce nume te numeşti?
Că în furia care mă găsesc,

Aici, pe loc te nimicesc!

Iancu Jianu:

Mă întrebi pe mine
Cine sunt eu?!
Eu sunt Iancu Jianu cel vestit,
Ce mulți ca tine-am omorât.
Şi, dacă nu crezi,
Hai în codri şi vezi!
Că unde-s tufele mai mari
Zac în sânge boieri mari;
Iar unde-s tufele mai mici
Sunt şi frații mei haiduci.
Şi aceia sunt care bagă groaza-n voi!

Cristea Dor:

La răspunsul ce mi-ai dat
Meriți să fii păzit şi arestat
De către acest vânător.
Ia-l, bre vânător,
Pe-acest Jian,
Şi-l dă legat,
Că pe tine te voi face bogat!

Vânătorul îl leagă pe *Jianu* cu un lănțişor.
Haiducii încep să cânte:

Frunză verde şi-un bujor,
La biserică-n pripor (n.n în loc de *pridvor*)
Stă Jianu frățior
Cu butucul la picior,
Cu mâinile-n lănțişor.
Popa pravila-i citea,
Iar Jianu greu ofta
Şi popa îi cuvânta:
Jiene, când te-a legat,
Multe lacrimi ai vărsat,
De-ai făcut fântână-n sat.
Fântână cu cinci izvoare,
Două dulci şi trei amare,
Să bea Cristea Dor, să moară.

Cristea Dor:

Măi Jiene-ngrozitor,

Spune tu domniei mele,
Cât în codri-ai haiducit
Câți creştini ai omorât?

Iancu Jianu:

Domnule, Măria Ta,
Jur pe Maica Precista,
Cât în codri-am haidcucit
Creştini buni n-am omorât.
Unde videam săracul
Îmi ascundeam baltagul
Şi-i dam bani de cheltuială
Şi haine de primeneală.
Dar unde vedeam turcul,
Ah, mult îmi ardea sufletul,
Până ce-i rătezam gâtul.
Alelei, tâlhari păgâni,
Ce-am să vă mai dau la câini,
Că de-atâta mi-ați fost buni!

Cântă iar *Haiducii* împreună cu *Iancu Jianu*:

O, prea iubită maică,
Oareunde vei fi,
Căci fiul tău te cheamă
Spre a-l mântui?!
Şi din aceste ziduri,
Înalte, fioroase;
Şi din aceste lanțuri
Grele şi feroase.
Bahnița-i adâncă
Şi nu pot scăpa
Şi lanțurile-s grele
La mânuța mea.
Şi de-oi scăpa vreodată,
Să-mi pot răzbuna
Şi să-mi arăt în lume
Şi puterea mea!

Iancu Jianu:

Dragă Alexa, spune vânătorului
Să mă dea scăpat,
Că-i voi da o pungă cu bani!

Alexa:

Auzi, dragă vânător, ce spune Jianu:
„Să-l dai scăpat,
Că-ți va da o pungă cu bani”.
Ia, dragă vânătorule, banii,
Să-i ai de însurat
Şi pe Jianu dă-l scăpat!

Vânătorul:

Dă, dragă Jiene, banii toți
Şi ia-ți arma de jos!

(Îl dezleagă).

Haiducii cântă:

A scăpat Jianu nostru,
Vai de noi cei de oraşe,
Tremurați în corpul vostru,
Inime negre!

Cristea Dor:

Ce-ai făcut, bre vânător,
Cu acest Jianu, de l-ai scăpat?
Să ştii că pentru a lui scăpare,
Te bag pe tine la-nchisoare.

Vânătorul:

Auzi, dragă Jiene,
Ce spune Cristea Dor!
Că pentru a ta scăpare,
Mă bagă pe mine la-nchisoare!

Iancu Jianu (scoate sabia şi o pune în pieptul lui *Cristea Dor*):

O, tu, liftă turcească,
Ce sugi sângele fraților mei
Şi al bietului moş bătrân!
Chiar la prima întâlnire,
Vrei să mă pui la oprire?
Că în furia care mă găsesc,
Aici, pe loc, te nimicesc!

Cristea Dor:

Sai, Ghincule, nu mă lăsa!

Ghincu:

O, haiduce-ngrozitor,
Nu te sili,

Nu te grăbi
Pe Cristea Dor a-l omorî!
Căci, iată, sunt şi eu cu el
Şi te jupoi ca pe-un miel!

Alexa:

Fraților, decât ne-am certa,
Mai bine-un cântec am cânta!

Toți cântă în cor:

Astăzi, fraților români,
Ne vedem şi noi stăpâni
Pe-ale noastre vechi moşii
Ce erau mai mult pustii.
Nu putea bietul român
De tiranul de păgân,
Nici de cas-a-şi căuta
Şi soarta şi-o blestema.
Acum cu toți ne-am ridicat
Şi puterea-am căpătat.
Prințul de Mihai Viteazu',
Care ni-a tăiat necazu'! (Sic!)
Vivat, să trăiască
Toți câți sunt în casă
Şi se ospătează
La această masă!
Vă fie de bine,
La mic şi la mare,
La toți câți se află
'N astă adunare!
Bună ziua de la noi,
Vă lăsăm în pace,
Pace, sănătate!
Dar vă şi rugăm,
Să nu vă supărați,
Să nu vă supărați
De-am greşit ceva!
Fiți buni şi iertați!
Primiți cu bucurie
Tot ce v-am cântat;
Primiți cu veselie

Tot ce v-am jucat!
La anul şi la mulți ani!

Astfel, se încheie jocul *Jianului*, după care, gospodarul plătind jucătorilor, ei părăsesc casa.

§

JIENII

din satul Ghermăneşti, comuna Drânceni, judeţul Vaslui

Culeg: Adăscăliţei Vasile şi studenţii Cireş Lucia, Ispir Romel, Ninu Cornel, Onu Dorina. De la: Alexăndrache Gheorghe Ion, 31 de ani; Năstase Ion, 45 de ani; Negru Constantin, 24 de ani; Onofrei Petru, 30 de ani; Ciocîrlan Ion, 28 de ani; Năstase Vasile, 33 de ani; Pogonescu Ion, 30 de ani ş. a.; înregistrare magnetofon, la 28 decembrie 1967.

Personajele:

Anul Vechi. Este îmbrăcat cu un cojoc întors pe dos, poartă o căciulă întoarsă pe dos. Are mască ilariantă, confecţionată din piele de capră, cu nas roşu, musteţi şi barbă. La brâu, îi atârnă o tivdă, iar pe partea de la spate o talancă. În mâini duce o bâtă şi o vargă.

Anul Nou. Poartă pe cap un fes albastru cu franjuri subţiri de lânică albă. Este îmbrăcat cu o cămaşă lungă cusută în motive naţionale. În picioare are opinci.

Munteanul. Se deosebeşte de haiduci. Poartă costum naţional. În picioare, are ghete. Pe cap, poartă căciulă brumărie.

Munteanul II. Spre deosebire de celălalt muntean are o bondiţă înflorată. Mai poartă şi corn.

Haiducul I. Are costum naţional, căciulă brumărie. În picioare are opinci. Pe cap, căciulă brumărie. În gât, îi atârnă o puşcă. Ca toţi haiducii are plete.

Haiducul II. Faţă de primul haiduc, mai are mănuşi albe, corn şi *ilic*.

Jianu. Se deosebeşte de haiduci prin cele două pistoale pe care le are în brâu şi prin centura cu cartuşe.

Ciobanul. Peste costumul naţional poartă un cojoc. Are căciulă brumărie, glugă şi caţă. În brâu are un *fluieraş*.

Vânătorul. Are haine de pădurar. Poartă şi puşcă.

Iubita Jianului (sau *Dama*). Poartă haine femeieşti obişnuite.

Turcul. Încalţă bocanci. Îmbracă pantaloni roşii, haine roşii şi fes.

Căpitanul. Poartă haine ofiţereşti şi conduce potera.

Toţi cântă:

Bună seara c-a-nserat!
Noi cu plugul am plecat,

Pe la case, ca şi an,
Cum a zis badea Traian.
La mulți ani cu sănătate,
Să vă dea Domnul de toate,
Mulți ani să trăiți,
Mulți ani fericiți!
Noi suntem de prin Bacău,
Dinspre Muntele Ceahlău,
Unde brazii ne-amintesc
Obiceiul strămoşesc.
Şi avem deprinderi,
De pe timpurile străbune.
Hăis, cea, hăisa, hăi,
Hăis, cea, hăisa, hăi!
Voi vă duceți, dragi părinți,
Cu anii de suferinți.
Noi rămânem după voi,
Lângă plug şi lângă boi,
Să vă pomenim oricând
Cât vom trăi pe pământ.
Hăis, cea, hăisa, hăi,
Hăis, cea, hăisa, hăi!
Nu mai este încă alta
Noapte sfântă ca aceasta.
Noi umblăm şi colindăm,
Fericire vă urăm.
Casa să vă fie floare,
Ca o sfântă sărbătoare!
Mulți ani să trăiți,
Mulți ani fericiți!

(Pe altă melodie).

Iată, Anul Nou s-a apropiat,
Iată, Anul Nou s-a apropiat,
Din ceruri vă vine-mpodobit
Ca un împăratul,
De Dumnezeu sfântul
Binecuvântat,
Cu coroană-mpodobită
Cu flori de aur,

De la Maica Preacurată
Dăruit, ca prin noroade să sfințească,
Bolile să curățească
Şi pământul de tot felul
De roade să se odrăslească!
Primiți cu bucurie,
Primiți cu veselie,
Anul Nou, Anul Nou,
Anul Nou ce l-ați dorit!
Căci, iată-l,
Ca o mireasă
Vă vine-mpodobit!

Anul Nou intră şi cântă:

Eu sunt Anul Nou sosit,
De lume foarte dorit.

Toți cântă:

Bine-ai sosit, Anule Nou,
Ager, mândru ca şi-un zmeu.

Anul Nou cântă:

În lume când am sosit,
Lumea-ntreagă-am curățit
Şi de ciumi, şi de holere,
Şi de alte boli grele.

Toți cântă:

În lume când ai venit,
Lumea-ntreagă-ai curățit
Şi de ciumi, şi de holere,
Şi de alte boli grele.

Anul Nou cântă:

Ca să am şi eu un nume
Lăudat de-acest popor.

Toți cântă:

Bine-ai sosit, Anule Nou,
Ager, mândru ca şi-un zmeu!

Anul Nou către *Anul Vechi*:

Bună seara, veterane,
Voios, mândre căpitane!
Tu eşti Ştefan sau Mihai,
Glorioşi trecuți la Rai?

Sau vreun mândru-apărător
Al acestui sfințit popor?
Spune, spune mai curând,
Că-ți zbor creierii în vânt,
Ce ce nume te numeşti,
Că pe loc te nimicesc!

Anul Vechi:

Eu sunt Anul Vechi trecut,
Care multe-am pătimit
Pentru-acest popor sfințit.
Dar tu, mă terereață (sic!) creață,
De-a moşului bătrâneață,
Prea mare curaj ți-ai luat
Pe acest bătrân de l-ai întrebat!
Tu să-mi spui frumos, cu drag,
Că, de nu, te bag la sac
Şi-ți dau cu gârbaciu-n cap!

Anul Nou:

Eu sunt Anul Nou!

Munteanul I:

Anul Nou? Felicitare!
Timp frumos, bine-ai sosit
Şi zicând o salutare
C-un glas dulce, lămurit.

Anul Nou:

Ție îți mulțumesc, dragă,
De această felicitare,
Ca-ntr-o zi de sărbătoare.
Iar pe acest ghiuj bătrân
Îmi vine să-l fac praf şi scrum,
Căci nimic n-am folosit
Pentru-acest popor sfințit.

Anul Vechi:

Aoleo, ce grea belea
S-a legat de barba mea!
Albă, neagră,
Stacojie?
Numai naiba s-o mai ştie!

Munteanul II:

Ia, ascultați,
Dragi părinți şi frați!
Decât să vă certați,
Mai bine un cântec să cântați!

Toți:

Să cântăm!

(Cântă).

Şi-acest an de bucurie,
Ce cu toți l-am aşteptat,
Pentru-a noastră fericire
V-am felicitat!
Ura, ura, ura!
Anul una mie nouă sute şaizeci şi opt,
An de bucurie,
An de veselie,
Cinstiților ascultători,
Primiți cu bucurie,
Primiți cu veselie,
Căci iată aşteptarea noastră
Iarăşi a sosit
Şi Sfântul Vasile
La noi iarăşi a venit.
Odată cu Anul Nou
Cel de noi dorit,
Cu flori şi cu trandafiri
Roşi împodobit,
Ca să dea la toți şi toate
Ce l-au aşteptat,
Ca şi lui Hristos, cu daruri,
I s-au închinat.
Cu ape mirositoare
Sfinții vor stropi
Şi de duhuri necurate
În veci ne-or păzi.
Datoriți (sic!) ca şi Adam,
Căci din el suntem,
Şi la mulți ani să trăiți,
Vă felicităm!

Haiducii intră cântând:

Moartea ne vine,
Dar nu ne pasă,
Moartea haiducă
Noi o dorim
Moartea haiducă
E mult frumoasă.
Jurăm, jurăm,
Cu toți ca să murim!
Pentru Jianu ce pătimeşte,
Pentru Jianu ce ne iubeşte,
Pentru Jianu ce-acum soseşte,
Jurăm, jurăm cu toți ca să murim!

Haiducul I:

Ia, ascultă, dragă frate,
Uite ce-am visat ast' noapte!
Că Jianu nostru, comandant,
A scăpat de prin colnici
Şi vine însoțit de opt haiduci.

Haiducul II:

De-or fi opt,
De-or fi mai mulți,
Noi cu toții ne-om uni.

Jianu cântă, apropiindu-se:

Frunză verde de-un şofran,
Eu sunt vestitul Jian.
Ocolind pe ici, pe colea,
Am căzut în piază grea.
Numai ciocoii din țară
Au gustat a mea papară.
Iarna trece, iarna vine,
Timpul nostru a sosit.
Ce te faci tu, măi haiduce,
S-o luăm iar spre colnice?

Haiducii cântă:

Bine-ai zis tu, măi stăpâne,
Iar tu de când te-ai dus
Potera-n colnic ne vine,
Ne-au luat la strâmtorit.

Jianu cântă:

Şi colnicul a oftat
Când haiducii l-au lăsat;
Şi colnicul a mai zis
Că haiducii stau închişi.

Haiducii cântă:

Azi haiduci nu sunt deloc
Cu mǎntǎi şi cu cojoc;
Azi haiducii toți îşi fac
Mănuşi albe şi cu frac.

Jianu intră între haiduci şi spune:

Bună seara, frați haiduci!
De când stați voi la potici [poteci]
N-ați văzut trecând pe-aici
Vreun grec, ciocoi cu punga plină,
Să ni-l puneți la hodină?

Haiducul I:

N-a trecut, n-a trecut,
Prea iubite stăpâne,
Că dacă trecea
Peste noi dădea.
Şi-am fi încercat şi noi
Aceste durde ruginite,
Pentru capul lor pregătite.
Şi-ale noastre pungi golite
Cu aur ar fi fost umplute.

Jianu:

Bravo, bravo, frații mei,
Ageri puişori de lei!
Cu toate că bani n-avem,
Dar noi tot veseli suntem.

Căpitanul intră şi se adresează *Jianului*:

Măi, străine înarmat,
Pe unde aici mi-ai intrat
Şi-ntre aceşti doi haiduci
Mi te-ai pus la tălmăcit?
Spune, spune mai curând,
Că-ți zbor crierii în vânt!
Spune, spune cine eşti,

Că pe loc te nimicesc!

Jianu:

Eu sunt Iancu Jianu cel vestit
Şi din colnic am venit,
Pe luptat şi biruit.
Dar, în fine, de nu crezi,
Intră-n colnic şi-ai să vezi.
Unde-s tufele mai mari
Zac în sânge greci avari;
Unde-s tufele mai mici
Stau pitiți ai mei haiduci!
Şi ei, şi ei sunt frații mei,
Care bagă groază-n voi!

Căpitanul:

La răspunsul ce mi-ai dat
Meriți să fii arestat
Şi la fapta ce mi-ai comis
Meriți ca să fii închis
Şi păzit de-al meu vânător,
Fără să mai faci tu
Pradă şi omor.

Jianu:

Şi cum, măi, la prima întâlneală
Să mă puneți la opreală?
Că-n furia ce mă găsesc
Cu această flintă te zdrobesc!

Căpitanul:

Sai, măi frate vânător,
Şi mă scapă de acest Jian îngrozitor!
Vin' mai iute de mă scapă,
Căci în furia ce mă găsesc
Îmi vine ca să-l străpung
Cu-a mea scumpă săbioară,
Prea iubita mea soțioară!

Vânătorul se apropie şi zice:

Stai, Jiene, nu te grăbi
Pe-acest om a-l omorî!
Căci şi eu sunt frate cu el
Şi te-mpuşc ca pe-un mişel,

Şi, mai sigur ca să fiu,
Lasă-ți armele din brâu!
Pentru-această faptă rea
Lanțurile te-or încătuşa;
Pentru-această faptă-n sânge
Lanțurile te vor strânge!

Potera cântă:

Glorie şi mărire,
Bravi soldați români,
Se cuvine vouă,
Ce-ați învins păgâni.
Vivat, vivat,
Vivat România!
Piară, piară, piară,
Piară tirania!
De sub drapelul țării
De vom şti scăpa (sic!),
Baioneta țării noastre,
În veci de a purta.
Vivat, vivat România!
Piară, piară, piară,
Piară tirania!

Jianu cântă:

O, prea iubită maică!
De oriunde-i fi,
Fiul tău te chiamă
Spre a-l mântui.
Şi de-oi scăpa vreodată,
Să-mi pot răzbuna,
Să-mi arăt în lume
Şi puterea mea!

Vânătorul spune *Căpitanului*:

Uite, frate ofițer,
Jianu şi-a cântat cântecul
Iar tu mergi de-ți fă datoria!

Căpitanul:

O, Jiene, Jiene!
Salută pentru ultima dată codrii,
Iar aleasa ține-o lângă tine!

Haiducii tăi nu vor muri,
Căci sunt condamnați la închisoare
Toată viața.
Iar eu cu tine trebuie s-o termin.
Hai! Împlinească-se!

Iubita Jianului intră:

Opriți, opriți pentru un moment,
Nemernicilor!
Iar tu, vânător,
Primeşte acest bilețel
Iscălit de Caragea!

Vânătorul:

A iscălit Caragea?
Bine, el îşi va da seama!

Căpitanul citeşte:

Jianu este grațiat!
Liber va fi din partea mea,
Să-şi ieie flinta de jos
Şi să meargă unde-o vrea.

Iubita Jianului:

O, Jiene, Jiene!
Îți mai aminteşti de grădina cu flori,
De dumbrăvile minunate?
Dar copilaşul ce va face
Dacă tu eşti supus morții?
Fără sfială mor şi eu.

Haiducul II:

Opreşte, opreşte scumpă copilă,
Şi nu-l lăsa pe-al tău barbat
Şi pe-al nostru comandant,
Căci el va fi liber şi te va urma!

Iubita cântă:

Hai, Jiene, drag, cu mine
Şi nu mă lăsa pe drum!
Fie-ți milă, zău, de mine,
Ai, te rog, un suflet bun!

Jianu cântă:

Scumpă, dragă Sultănică,
Cum n-aş merge? Dar nu pot,

Căci e garda lângă mine
Şi mi-i frică de vreun glonț.

Iubita cântă:

Hai, Jiene, nu te teme!
Că eu te-aş putea scăpa.
Dă la ei ceva din galbeni
Şi atunci putem pleca!

Jianu cântă:

Scumpă, dragă Sultănică,
De tu m-ai putea scăpa
Să-mi revăd iar copilaşul
Şi pe urmă pot să mor!

Iubita cântă:

Hai, Jiene, nu te teme!
Copilaşu-i singurel
Şi-l păzeşte îngeraşul
Cu raza lui Dumenezeu!

Jianu:

Stând sub paza acestui vânător
Mi-a venit un gând şi iată!
Măi, voinice înarmat,
Ce să-ți dau să fiu scăpat
Şi de lanțuri deslegat?
Vă dau o pungă mare
Cu galbeni noi,
S-o-mpărțiți voi amândoi.

Vânătorul:

Ascultă, frate leat,
Ce spune acest Jian legat!
Că ne dă o pungă mare cu poli,
S-o-mpărțim noi amândoi,
Iar el să fie scăpate de legători.
Eu aş primi,
Dacă tu te-ai învoi.

Căpitanul:

Ia-o, ia-o, dragă vânător,
S-avem bani de însurat
Şi lumea de colindat!

Jianu:

Băgă-ți mâna-ntre pistoale
Şi-o să dați de-o pungă mare!
Voi de pungă ați şi dat,
Iar eu de lanțuri deslegat!

Căpitanul:

Nu, nu lua aceşti bani
De la acest Jian legat,
Că sunt făcuți
Prin omor şi prin furat!
Iar el va fi scăpat
Numai prin jurământ.

Jianu:

Mă jur, mă jur,
Că nu voi mai fura
Şi nici de omor
Nu mă voi apuca!

Haiducii şi prietenii lor cântă:

A scăpat Jianu nostru,
Vai de voi cei din oraş!
Tremurând în pieptul vostru,
Inima şi inima,
I, hai, i, hai!
Tra, la, la, la, la!

Căpitanul cântă împreună cu vânătorul:

Doamne, vezi căința noastră,
Doamne, fii îndurător,
Ne trimite ajutor
Să prindem pe trădător!
I, hai, i, hai,
Tra, la, la, la, la!

Haiducii şi prietenii lor cântă:

Dar Jianu nu-i prostuț,
Te face să fugi desculț.
Şi-apoi, n-o fi vina mea
De-ai să cazi în laba sa.
I, hai, i, hai!
Tra, la, la, la, la!

Haiducul II:

Stăpâne, stăpâne,
Pe-acest colnic înverzit,
S-aude vocea
Unui ciobănaş cântând.

Jianu:

Să ascultăm, fraților, ce cântă!

Ciobanul cântă:

Frunză verde de trifoi,
Măi ciobane, măi! (Refren)
Tu n-ai grijă nici nevoi.
Decât slugă la ciocoi,
Mai bine cioban la oi
Cu capul pe-un muşuroi,
Cu ochii țintă la oi.
Ziua cu oițele,
Noaptea cu fetițele.

Vorbit către Anul Vechi:

Bună seara, moş bătrân,
Dar pe-aicea, prin oraş,
N-ai văzut vreun doctoraş?
Că mi s-au îmbolnăvit vitele
De-o pustie de gălbează,
Numai Domnul să le vază!

Anul Vechi:

E, hei, hei! Nepoate, nepoate,
Cheptene balțate,
Nas cârchit,
Bot peticit,
Cap de cal uscat
De vrăbii găinățat,
În pod la tat-tu aruncat!
Găină friptă,
Mâță gâtuită!
Pe-aici prin oraş
Cauți tu doctoraş?
Este doctorul Gîdei,
După dânsul să te iei.
Şi mai este şi Scânteie,

Naiba să te ieie!
Dar mai bun doctoraş sunt eu,
Cu-acest paloş, la gâtlej,
Pe toate le-nsănătoşesc!
Şi pe tine dac-ai vrea!
Mie, pielea de opinci;
Ție, carnea s-o mânânci!

Ciobanul:

Să mergem la turma cu oi!

Anul Vechi:

Să mergem!
Dar să-mi cânți un cântecel!

Ciobanul:

Îți voi cânta.

(Cântă).

Frunză verde de-arțăraş,
Tra, la, la, la, la,
Pasc oile pe imaş,
N-am nici grijă, nici necaz.
Gluga-mi este a mea casă,
Cața-mi este-a mea nevastă,
Perna-mi este-un muşuroi,
Aşternut – câmpul cu flori.
Foaie verde pelinița,
Bâr, oiță, bâr, bâr, bâr,
Drag mi-a fost oaia plăviță,
Cu mărgele la cornița
Şi cu panglici la codiță.

Jianu:

Păstorule, cine eşti,
Cu ce nume te numeşti,
Spune-mi mie ce doreşti?!

Ciobanul:

Sunt păstor şi trăiesc bine,
Da-mpărații ce-au cu mine?
Că-ntr-o țar-atât de mică
Nu mi-e frică de nimică.
Eu pe urs de-l văd în drum
Nu mă sperii nicidecum.

Chiar pe lup de-l întâlnesc,
Cu-această cață mi-l lovesc.
Şi copilaşii din faşă
Ştiu de nevinovățiile mele.
Astă-vară am vărat
Sus pe muntele înalt.
Sus, frunză rotundă;
Jos, iarbă măruntă;
Oițele-mi păşteam,
Iar eu din caval cântam.
Un pârâiaş pe lângă mine trecea
Şi mereu parcă-mi spunea:
Ferice de viața ta!

Iubita Jianului:

O, tu, tinere păstor!
Parcă eşti sărit din minte,
Nu mai eşti ca mai-nainte.

Ciobanul:

O, tu, tânără copiliță,
Dalbă ca o porumbiță!
Ochii tăi de viorele
Mi-au străpuns mințile mele.

Iubita Jianului:

Dă dovezi!

Ciobanul:

Prin ce?

Iubita Jianului:

Printr-un cântec.

Ciobanul:

Îți voi cânta.

(Cântă acompaniat de corul haiducilor).

Frunză verde mărgărint.
Eu sunt un cioban vestit,
Cioban mândru şi voinic
Că n-am grijă de nimic.
Frunză verde leuştean,
M-a făcut maica cioban,
Cioban mândru, de la oi,
Ce n-am grijă nici nevoi.

(Continuă pe o altă melodie).

Măi Jiene, fătul meu,
Vede-te-aş voinic flăcău,
Căpitan peste haiduci
Şi om verde tras prin munci!
Primeşte-mă-n trupa ta,
În comun de a lupta,
În contra liftei păgâne
Care mi-a răpit o turmă.
Şi-n contra liftei spurcate
Care mi le-a răpit toate.

Jianu cântă:

Te primesc în ceata mea,
În comun de a lupta,
În contra liftei păgâne
Care ți-a răpit o turmă
Şi-n contra liftei spurcate
Care ți le-a răpit toate.

Ciobanul:

Uite, neică, din beție,
M-am trezit în haiducie.

Turcul se apropie de ceată şi cântă:

Eu sunt turc de la Turchia,
Aman, bre Osman, aman, aman,
Ce-am venit în România
Să petrec Sfântul Vasile.
La mulți ani, boieri, cu bine!

(Către Jianu):

Măi Jiene-ngrozitor,
Care faci pradă şi-omor!
Lasă-te de furat
C-ai să mori spânzurat;
Lasă-te de hoție
C-ai să mori la puşcărie!
Şi vino la mine
Să-ți dau eu bogăție!

Jianu:

De le fac, de nu le fac,
Toate pe lume le trag;

De le zic, de nu le zic,
Tot port nume de haiduc.
Şi, cu bogăția ta
N-am ce bea, nici ce mânca.
Cât îmi dai într-o vară
Eu beau şi mânânc cu haiducii într-o seară.

Turcul:

De nu vrei să te supui,
Uite, moartea-n piept ți-o pui!

Iubita Jianului:

Frunză verde, frunză deasă,
Tinerel Jian, (Refren)
Ți-am fost soață credincioasă.
De când ei te-au arestat,
Multe lacrimi am varsat,
Iar turcul cel încruntat,
Cu iataganul te-a tăiat.
Iar acum mă plâng pe mine,
Ce-am să fac eu fără tine?!

Toți cântă:

Frunză verde, măr mustos,
Tânăr codru şi frumos, (Refren)
Ce stai cu crengile-n jos?
Vezi Jianu că-i tăiat
Şi la moarte-i condamnat.
Din ochi negri-a lăcrimat,
La haiduci a cuvântat;
Acolo să mă-ngropați,
Printre flori şi printre brazi,
Sub poală de codru verde,
Unde nimeni nu mă vede.

Ciobanul:

Măi Jiene, dragă frate,
Nu-ți fie frică de moarte,
Căci cu mine cât vei fi,
Nu te teme că-i pieri!

Jianu:

Măi băiete, băiețele,
Vin să-ți dau armele mele!

Arme bune de pandur,
Cu aur jur, împrejur.

(Cântă).

Frunză verde, grâu mărunt,
Tra, la, la, la, la, la, la,
Eu sunt un Jian vestit.
Când în cursă voi cădea
Haiducii m-or apăra.
Haiducel în codru verde,
Haiducel nu se mai vede.

Haiducii se adresează în cor vorbit poteraşilor:

Măi, dar voi cine sunteți,
Cu ce nume vă numiți?
Că Jianu-al nostru comandant,
Din lanțuri n-a fost deslegat
Şi libertate nu i-ați dat
Până când o pungă mare,
Cu galbeni, nu v-a dat.

Căpitanul şi *vânătorul*:

Noi suntem ostaşi ai României,
De pe câmp de bătălie,
Țara o vom apăra.
Şi ca să vă-ncredințați,
Cântecul să ne-ascultați.

(Cântă).

Noi suntem ostaşii
Cei de la Smârdan,
Ce-am învins pe turcul
De-a strigat aman.
Aman, aman, aman,
Aman, aman, aman!
Scumpă țară, draga mea,
O vom apăra!

Toți cântă:

Bonjur de la noi,
Vă lăsăm cu bine,
Pace, sănătate,
Bucurie-n casă,
Rod bogat în toate!
Când vom veni la anul,

Să vă găsim
Înfloriți ca merii,
Roşi ca trandafirii,
Verzi ca frunza-n vie,
Sprinteni ca copiii,
Apărați de rele
Şi necazuri grele!
Iubiți în pace,
Iubiți pe Hristos
Şi ca unul Fiul,
Dându-vă folos!
Vă lăsăm cu bine,
Fiți fericiți!
S-aveți zile senine,
Să ne mai primiți!
Anul ferice, de bucurie,
Să vă dea Domnul tot ce doriți!

(Vorbit în cor).

La anul şi la mulți ani!

§

BANDA LUI BUJOR

din satul Boboieşti, comuna Pipirig, județul Neamț

Culege Brumă Aurel, student, în august 1967. De la Maxim Constantin, 40 de ani.

Personajele:
Anul Nou.
Anul Vechi.
Haiducul I.
Haiducul II.
Haiducul III.
Haiducul IV.
Bujor.
Codreanu.
Căpitanul. Conduce potera.
Vânătorul.
Turcul.
Evreul.

Toți cântă:

Iată, Anul Nou s-a apropiat,
Din ceruri, din ceruri, vă vine-mpodobit,
Ca un îngeraş, ca un împărat
De Dumnezeu cel sfânt binecuvântat!

Haiducul I:

Iată, anul 1967 s-a apropiat!

Anul Nou:

Ah, ce greu am obosit
Până ce-am ajuns pe-acest pământ!
Că de Dumnezeu din cer sunt trimis,
Pe Anul Vechi să-l găsesc,
De pe-acest pământ ca să-l izgonesc.

(Către Anul Vechi):

Bună sara, veterane,
Mare viteaz, căpitane,
Spune-mi în grabă cine eşti,

Cu ce nume te numeşti,
Căci în furia ce mă găsesc
Sunt gata să te nimicesc!

Anul Vechi:

Ah, cum mă-ntreabă cine sunt
Când sunt tare obosit!
Dar cu toată oboseala
Eu voi spune stângiuiala (sic!).
Eu sunt Anul Vechi trecut,
Ce prin multe rele-am petrecut.
Iar tu, tinere, tinereţe,
Ramuri de-ale moşului bătrâneţe,
Prea mare îndrăzneală ţi-ai luat
De-ai întrebat
De un an atât de însemnat!
Dar cu toate, mai curând,
Eu sunt gata să te-ascult!

Haiducul II:

An Nou şi An Vechi,
Decât să vă certaţi,
Mai bine un cântec să cântaţi!

Toţi cântă:

Şi-am zis verde măr domnesc,
Stau în loc şi mă gândesc
Pe ce cale să pornesc,
Fraţi de-ai mei să mai găsesc.
C-am avut cinci sute cinci
De români haiduci voinici.
Cu ei în codri când intram,
Pârjol printre greci făceam.
Grecii, dacă au văzut,
Mii de poteri şi-au făcut,
Haiducii mi-au risipit.
Numai singur am rămas
Şi de haiduci nu mă las.
Lupta-voi lupta mereu,
Pân-ce voi cădea şi eu;
Lupta-voi, voi lupta foarte,
Pân-ce voi cădea la moarte.

Haiducul III:

I-auzi cornul cum mai sună,
I-auzi durda cum răsună
Pe câmpie-n depărtare!
N-o fi căpitanul oare?

Haiducul II:

Ia, lasă, frate,
Vorba s-o lăsăm!
Mai bine un cântec frumos,
De-al codrului ce l-am lăsat,
Să cântăm!

Toți cântă:

S-a dus Bujor sus la munte,
C-acolo-s comori mai multe.
Bujor bea şi veseleşte,
Țara plânge şi jeleşte.

Bujor cântă:

De la maică-mea-am supt lapte,
Lapte dulce haiducesc,
Iar acum, ca stejărelul,
Eu prin codri viețuiesc.
Pelin beau, pelin mânânc,
Sara pe pelin mă culc.
Iar noaptea, când mă trezesc,
Trag pelin şi mă-nvelesc.
Dimineața, când mă scol,
Cu pelin pe ochi mă spăl.
De amar şi de pelin
Al meu suflet este plin.

(Vorbit).

Bun ajuns la voi voinici
Şi ai codrilor haiduci!
Cum de codrul l-ați lăsat
Şi la sate v-ați lăsat?
Voi pe unde ați trecut
Nimic n-ați întâlnit?
Niscaiva liftă păgână
Ce-ți ia sabia din mână;
Niscaiva greci şi ciocoi,

Ce sug sângele din noi?

Haiducul I:

N-am întâlnit, dragă căpitane,
Căci, dacă întâlneam,
Aveam noi aceste arme ghintuite
Şi cu anghel (sic!) oțelite,
Care-n piept i le puneam
Şi, pe loc, bani de cheltuială scoteam.
Lasă vorba, dragă căpitane,
Priveşte la spatele tale,
Căci potera lui Cristudar ne-a înconjurat
Şi de urma noastră-a dat!

Bujor:

Se poate?

Haiducul II:

Se poate.
Şi ne-a prins pe toți, pe toți,
Curățind țara de hoți.

Bujor:

N-aveți teamă, bravi haiduci,
Cât om fi şi om trăi,
Pe toți îi vom nimici.
Vom trăi şi vom lupta,
Cu armele ne vom apăra.
Căci aceşti din jurul meu
Par a fi români,
Nicidecum păgâni.

Vânătorul:

Bună seara, măi Bujor,
Căpitanul hoților!
Spune-n grabă cine eşti,
Cu ce nume te numeşti.
Căci în furia în care mă găsesc
Sunt gata să te nimicesc!

Bujor:

Eu sunt Bujor îngrozitor,
Căpitanul hoților.
Dar tu cine eşti, voinice,
De-ndrăzneşti să intri-aice?

Vânătorul:

Eu sunt un mândru vânător,
Scump, al țării-apărător.
Bunăoară, de nu crezi,
Am un cântec să probez:

Bujor:

Probează!

Vânătorul cântă:

Pe strâmtele cărări,
Aleargă cerbii speriați,
Căci ştiu cine sunt eu:
Voinicul din Carpați.
La, la, la, la!
Pe culme mă suii
Şi cucu-mi cucuie cu foc,
Îmi cântă de noroc.
Stindardul stă deschis.

Bujor:

Frumos cântec ai cântat.
Dar aici ce-ai căutat?

Vânătorul:

Eu sunt trimis de domn' căpitan,
Pe tine ca să te găsesc,
De pe-acest pământ
Să te nimicesc.

Bujor:

Dar vie şi al vostru căpitan,
Cred că nu va fi Bogdan.
Şi chiar Bogdan de va fi,
Noi de-aici tot vom ieşi.

Vânătorul cântă:

Iată, căpitanul vine înarmat,
Prinde pe Bujorul între hoți băgat!

Căpitanul:

Bună seara, măi Bujor,
Căpitanul hoților,
Banditul bandiților!
Spune-n grabă cine eşti,
Cu ce nume te numeşti,

Căci în furia ce mă găsesc,
Sunt gata să te nimicesc!

Bujor:

Eu sunt Bujor îngrozitor,
Care-n lume fac omor.
Bunăoară, de nu crezi,
Du-te-n codri şi-ai să vezi!
Unde-s tufele mai mari
Zac în sânge boieri mari;
Unde-s tufele mai mici
Stau pitiți ai mei voinici.
Uite, ăştia-s bravi haiduci ai mei,
Care bagă groaza-n voi
Şi la un mic semn dat
Te şi vezi înconjurat!

Căpitanul:

Gibraltargi, nu mă lăsa!
Că ăştia-mi răpun viața mea!

Turcul:

Hei, onovremule,
Turgiule, burgiule,
Nu te cocogea
Că praf şi ologea!
Cum de-ai îndrăznit
Să omori pe fratele meu Cristadar,
Căci eu sunt frate cu el
Şi-ți retez picioarele
Ca la vițel?!

Bujor:

Ptiu, cum tu, măi liftă păgână,
Chiar de la prima întâlneală
Mă şi pui la opreală?
Praf, cenuşă să te faci,
În pământ să mi te bagi!

Vânătorul:

Predă-te, Bujor, legat,
Că, de nu, mori împuşcat!
Şi, de nu te vei supune,
Te trimit pe ceea lume.

Vrei, nu vrei, dintr-un cuvânt,
Ori te sting de pe pământ!

Bujor:

Decât să mor împuşcat
Mai bine mă dau legat.

Turcul:

Apleacă-ți capul tău de fiară,
Să ți-l bag în lanțuri iară!

Bujor cântă:

Eu mă duc, codrul rămâne;
Plâng haiducii după mine.
După min' nu plângă nimeni,
Că n-am făcut niciun bine.
Chiar de-oi fi făcut vreun rău,
Singur mi l-oi trage eu.

(Pe altă melodie).

Ah, maică, scumpă maică,
Vai, fiul tău dorit,
Of, vino, scumpă maică,
De-l vezi chinuit!
Cum lanțurile rele
Pe mâni îi sunt grele
Şi temnița-i adâncă,
Şi dorul de-a sa maică
Grozav îl mai frământă!
Dar de-aş trăi să-mi sap mormântul
Într-un crâng cu flori,
Pe-unde bravii mei haiduci
Trec de mii de ori!
Şi luna când va răsări,
Privind din cer la mine,
Eu voi dormi somnul de veci
Gândindu-mă la tine.

(Vorbeşte strigat).

Măi Codrene, fătul meu,
Trei vorbe-am să-ți mai vorbesc eu.
Eu mă duc, tu vezi prea bine;
Mă duc de viu în mormânt,
Iar tu ai zile rămânând.

Să-ţi aduni haiducii tăi
Şi să lupţi, să lupţi cu ei,
Precum am luptat şi eu!

Codreanu:

Ah, dragă căpitane!
Cum de codrii i-ai lăsat
Şi la sate te-ai lăsatSă te
văd chiar şi legat?

Bujor:

Of, lasă-mă, dragă Codrene,
Căci de legat ce sunt
Nici nu pot să-ţi mai răspund.

Evreul:

Bună seara, măi române!

Codreanu:

Mulţumesc, dulău, jupâne!

Evreul:

Pentru ce asta, măi române?

Codreanu îi dă o palmă şi zice:

Pentru asta, măi jupâne.
Ia, ascultă, măi jupâne,
Şi dă banii-ncoa la mine!

Evreul:

Vai de mine, măi române,
Eu pe bani nu-i am la mine!

Codreanu:

Nimic! Lasă vorba, măi jupâne,
Şi dă banii-ncoa la mine!

Evreul:

Poftim banii câţi îi am!
Şi, de crezi c-au mai rămas,
Poftim leanca, scuturaţi!

Codreanu:

Na-ţi, măi Ştefan Bujorel,
Această pungă cu parale,
Ca să scap zilele tale!

Bujor:

Ah, îţi mulţumesc frăţeşte
De binele ce mi l-ai făcut.

Te văd om de a ținea cu mine,
Măi voinice vânător,
Ce eşti pradă şi omor?
Ce să-ți dau să fiu scăpat
Şi din lanțuri deslegat?
Îți dau bani oricâți ai vrea,
Codrii şi moşia mea.

Vânătorul:

Domnule, Măria Ta,
Auzi ce spune acest Bujor,
Că ne dă o pungă cu poli
Ca să fie liberat
Şi din lanțuri deslegat.
S-o luăm?

Căpitanul:

S-o luăm, măi tinere vânător,
Că ne trebuie de iernat
Şi la vară de-nsurat!

Vânătorul:

Măi Bujor îngrozitor,
Und' ți-i punga ta cu poli,
Ca să fii tu liberat
Şi din lanțuri deslegat?

Bujor:

Cată icea-ntre pistoale!
Vei găsi o pungă mare,
Plină toată cu parale.
Ia-o şi să fiu scăpat
Şi din lanțuri deslegat.

Vânătorul ia banii şi-l dezleagă pe Bujor.

Bujor:

Dați-mi arma şi cartuşă,
Căci pe toți vă fac cenuşă!

Vânătorul:

Na-ți arma şi tot ce vrei
Şi mergi cu bine de la noi!
Căci n-am fost în stare pentru mine,
Să omor haiduc ca tine.

Bujor:

Tu rămâi cu toți ai tăi,
Eu plec cu haiducii mei;
Căci n-ai fost în stare pentru tine,
Să omori haiduc ca mine.

Toți cântă:

I, ha, tra, la, la!
C-a scăpat Bujoru', da!
Viclenia şi vânzarea,
Vezi Bujor cum ne-a-nşelat?
Noi murim de întristare
Şi el, vesel, a scăpat!
I, ha, tra, la, la
C-a scăpat Bujoru', da!

Bujor:

Eu mă plimbu prin poteci
Însoțit de-ai mei haiduci.
Ei au arme ca şi mine
Şi ştiu calea-n codru bine.

Toți*:*

I, ha, tra, la, la!
A scăpat Bujoru', da!

Codreanu (către *Evreu*):

Ia, ascultă, măi jupâne!
Chinezeşte ai învățat?

Evreul:

Am învățat, desigur c-am învățat!

Codreanu:

Cum se spune la un copac pe chinezeşte?

Evreul:

Cum, la un capac?

Codreanu:

A, nu înțelegi?
La un copac, nu la un capac.

Evreul:

Oi, oi, oi! La un copac se spune tam.

Codreanu:

Dacă la un copac se spune tam,
La doi copaci cum se spune?

Evreul:

Măi rumâne, măi rumâne,
Da’ prostuț mai ești!
Dacă la un copac se spune tam,
Desigur că la doi se spune tam-tam.

Codreanu:

Dar la o pădure-ntreagă?

Evreul:

Măi, ce rumâni din pădure sunteți voi!
Dacă la un copac din pădure se spune tam,
La doi copaci se spune tam-
Cu toate tam,
Desigur că la o pădure-ntreagă,
Cu toți brazili, cioatili,
Cu toții căciulele voastre,
Desigur că se spune la o pădure-ntreagă…

Toți îi iau vorba din gură și cântă:

Tam-ra-ra-ram,
Rămâneți cu bine,
Fiți fericiți,
S-aveți de bucurie
Tot ce doriți!
La mulți ani!
Ani de bucurie,
Ani de veselie!

§

BANDA LUI GROZA

din satul Oboroceni, comuna Heleşteni, judeţul Iaşi

Culeg studenţii: Atanasiu Dumitru, Simionovici Elena, Şuiu Rodica, în decembrie 1967. De la Hârtopeanu Petre, 20 de ani; Zaharia Petru, 20 de ani; Avîrvarei Gheorghe, 17 ani; Săporeanu Petre, 20 de ani ş. a.

Personajele:

Groza. Îmbracă costum naţional. Poartă brâu în care ţine: hanger, pistol.

Haiducul I.

Haiducul II. Amândoi au port naţional, plete, mustăţi. Au arme.

Căpitanul. Îmbracă haine ofiţereşti. Conduce potera. Este înarmat.

Vânătorul. Îmbracă costum verde, pălărie. La brâu are o cartuşieră, pe umeri – armă.

Amanta. Poartă costum femeiesc naţional. Rolul este jucat de un tânăr.

Ciobanul. Îmbracă cojoc, iţari. Are bâtă.

Anul Nou. Este – de obicei – un copilandru. Poartă costum naţional. Poate avea aripi, ca îngerii.

Anul Vechi. Poartă haine bătrâneşti rupte.

Toţi cântă:

Iată Anul Nou,
Anul Nou ce l-aţi dorit!
Şi iată, ca o mireasă,
Vă vine-mpodobit!

Anul Nou:

Ah, ce grozav am obosit
Pân-ce-am ajuns pe-acest pământ!
Că Dumnezeu din cer m-a dat,
Ca pe Anul Vechi să-l găsesc
Şi de pe acest pământ să-l gonesc.

(Către *Anul Vechi*).

Bună seara, veterane,
Mare viteaz, căpitane!
Tu eşti Ştefan sau Mihai,

Glorios trecut la Rai
Sau vreun apărător
Al acestui scump popor?
Spune-n grabă cine eşti,
Cu ce nume te numeşti,
Căci pe loc te nimicesc!

Anul Vechi:

Eu sunt Anul Vechi trecut,
Care de multe ce-am pățit
Părul şi barba mi s-au albit,
Ochii mi s-au adâncit,
Nasul mi s-a înroşit.
Iar tu, tinerețe, tinerețe,
Ramură dintr-a moşneagului bătrânețe,
Ce mare îndrăzneală ți-ai luat
Pe moşneag l-ai cercetat?
Dar ți-a veni şi rândul tău
Să răspunzi la întrebarea
Pe care ți-oi pune-o eu.
Hai, răspunde mai curând,
Că sunt gata să te-ascult!

Anul Nou:

Ah, ce moşneag îndrăzneț!
Ce-ai să mă cercetezi?
Dacă nu mi te-nvoieşti,
Tot acum te pedepsesc
Cu acest buzdugan înfocat.
Pentru capul tău e preparat.

Anul Vechi:

Ah, ce belea şi ce păcat
Peste moşu-acum a dat!
C-am ajuns să fiu gonit
De-un copil atât de mic!
Ptiu, ruşine de mine
Că sunt aşa de bătrân,
Mă mai face şi nebun!
Dar fiind bătrân de tot,
Mă retrag căci nu mai pot.
Iar tu, Anul Nou sosit,

Ia locul meu părăsit
Şi-ţi mulţumesc foarte frumos
Căci în grabă mai m-ai scos.

Haiducul I:

Anul Nou şi Anul Vechi!
Decât voi să vă certaţi,
Mai bine un cântec să cântaţi,
Un cântec de unire
Pentru astă bucurie!

Toţi cântă:

Acest an de bucurie,
Cu toţii să-l urăm!
Acest an de veselie,
Cu toţii să-l urăm!
Ura, ura an 1968!
An de bucurie,
An de veselie,
Primiţi, ascultători,
Primiţi cu bucurie,
Căci, iată, aşteptarea noastră
La noi a venit
Şi Sfântul Vasile
La noi a sosit!
Odată cu Anul Nou
Cel demult dorit,
Cu flori şi cu trandafiri
Vă vine-mpodobit!

(Altă melodie).

Foaie verde măr domnesc,
Stau în loc şi mă gândesc
Pe ce cale să pornesc,
Voinici să-mi agonisesc.
C-am avut cinci sute cinci
La număr, voinici haiduci,
Cu ei în codri când intram
Vrajbă în duşmani făceam.
Şi văzând că nu-i de chip,
La palat m-am repezit,
La palat jalbă să fac,

De pe rug să fiu scăpat.
Dar la uşă la palat,
Iată un grec gulerat.
– Ce caţi aici, opincar?
– Vreau dreptate, boieri mari!
– Haide, haide, fugi de-aici,
Vodă nu-i pentru calici!
Haide, haide, ieşi afară
Cu slujbaşul de pe scară!
– Dacă vi-i vorba pe-aşa,
Pe toţi dracul să vă ia!
Rămâi, Doamne, la domnie,
Căci eu plec la haiducie
Şi de-oi prinde vreun grec
Am să-i bag hangeru-n piept
Şi vreo trei gloanţe prin spate,
Ca să am şi eu dreptate.

Groza:

Bun ajuns la voi, voinici
Şi ai codrilor haiduci!
Dar cum, voi codrul l-aţi lăsat
Şi-n această camer-aţi intrat?
Dar în drum n-aţi întâlnit
Vreo liftă păgână
Ce ne ia pâinea din mână?
Că sunt atâţia strigoi
De sug sângele din noi!

Haiducul I:

N-am întâlnit, dragă căpitane,
Că, zău, de-ntâlneam,
Cu moarte ne pregăteam;
Cu această flintă ruginită
Pentru-aşa ceva pregătită;
Cu-acest hanger de oţel,
Pregătit tot pentru el.

Groza:

Bine, bine, măi voinici,
Cu toate că n-aţi întâlnit,
Noi tot atâţia să fim

Şi un cântec să cântăm,
Un cântec de unire
Pentru-a noastră bucurie!

Toți cântă:

Trage-ți podul, măi podare,
Să trec la cel gospodar,
Să-l întreb de sănătate,
De avere, de se poate.
El e singur ca şi-un cuc,
Eu sunt falnic şi-s haiduc.
El e putred de bogat,
Ca să-i iau nu e păcat.
Măi podare, trage-ți podul
Ca să trec de-a dreptul Oltul,
Că mi-e murgul cam nebun,
Trece Oltul ca pe drum.
Trecui Oltul jumătate,
Ciocoii mă-ntreb de carte,
Eu le-arăt flinta la spate,
Să citească, de se poate.
Când eram de-o săptămână
Furam ceapa din grădină
Şi ouă de la găină;
Când eram de-o lună-două,
Furam cloşca de pe ouă
Şi ouă-aduceam tot nouă;
Când eram de şapte ani,
Luam cârlani de la ciobani;
Când eram de şaisprezece,
Ştiam Oltul cum se trece,
Legam caii bot la bot
Şi treceam Oltul înot.
Şi-acum sunt de anii toți
Şi sunt căpitan de hoți.

Haiducul II:

Dar lasă vorba, căpitane,
Şi te uită la spatele tale,
Că potera gazda ne-a aflat
Şi de urmă-acum ne-a dat

Şi ne-a poteri pe toți,
Pân-ce-a curăți codrul de hoți.

Groza:

N-aveți teamă, măi voinici,
Cât vom fi cu arme şi cu puşti,
Multe cete vom sfii,
Mulți duşmani vom nimici.

Toți cântă:

Iată, căpitanul vine înarmat,
Tu aici pe-unde-ai intrat
Şi-n casă te-ai oprit,
Şi te-ai pus la tălmăcit?
Spune-n grabă cine eşti,
Cu ce nume te numeşti,
Căci pe loc te nimicesc!

Groza:

Eu sunt Groza-ngrozitor
Ce în lume fac omor.
Eu şi cu ai mei haiduci
Omor grecii venetici.
Bunăoară, de nu crezi,
Marş la codru şi-ai să vezi!
Unde-s tufele mai mici
Stau ascunşi ai mei haiduci
Şi unde-s tufele mai mari
Zac în sânge greci barbari.
Şi ăsta, şi acesta,
Par a fi haiducii mei,
Care bagă groază-n voi!

Căpitanul:

Pentru răspunsul pe care mi l-ai dat
Meriți să fii arestat
Şi păzit de-al meu frate vânător,
Pentru pradă şi omor!

Groza:

Cum, măi? De la prima-ntâlneală
Mă pui la opreală?
Ai puțină-ngăduială,
Că în furia ce mă găsesc,

Tot acum te pedepsesc,
Cu acest pistol îngrozitor!
Zău că-mi vine să te omor!

Căpitanul:

I-auzi, măi frate vânător,
Ce-a spus acest bandit îngrozitor,
Că-i în stare să mă omoare!
Sai iute, frățioare,
Dă-mi o mână de ajutor,
Că-n furia ce mă găsesc,
Tot acuma-l nimicesc!
Căci sabia, sabia, săbioara,
Iubita mea surioara,
El n-ar mai îndrăzni
Pe mine a mă omorî! (Sic!)

Vânătorul:

Stai, măi Groza, nu-ndrăzni
Tu, pe-acest căpitan, a-l omorî!
Eu sunt frate cu el
Şi te-mpuşc ca pe un miel.
Mai bine închinați-vă
Armele voastre haiduceşti
Şi pe moment dat
Vei fi şi arestat !

(Către moşneag).

Măi moşnege, fătul meu,
Ia, dă lanțul din gluga ta
Şi noi pe Groza l-om lega!

Groza:

Bine, bine, vom închina armele haiducilor.
Dar o să vă dați seama!

Toți cântă:

Plângeți voi, haiducilor,
Plângeți voi şi vă-ntristați,
C-al vostru Groza e legat!

Groza:

Eu mă duc, codrul rămâne,
Plâng haiducii după mine.
După mine nu plângă nimeni,

Căci n-am făcut niciun bine.
Chiar de-oi fi făcut vreun rău,
Mi l-oi trage singur eu.
De-aş trăi să-mi sap mormântul
Într-un crâng cu flori,
Unde dragii mei tovarăşi
Trec adeseori!
Rândunică, fie-ți milă,
La-a lui mamă zboară
Şi să-i spui că până-n seară
Fiul o să-i moară!

Toți cântă:

Rândunica cum aude,
Într-un zbor s-a dus
Şi vorbele astea crunte
Mamei lui i-a spus.
Maică, scumpă maică,
Fiul tău dorit,
Vino, scumpă maică,
De-l vezi chinuit!
Temnița-i adâncă,
Pe Groza-nfioară.
Totuşi are-o taină,
Vreun caz de scăpare.
Uite-o, uite-o, uite-o cum vine,
Vine, vine, vine amanta ta,
Vino, vino printre brazi,
Nu ai teamă c-ai să cazi;
Vino, vino printre flori,
Nu ai teamă c-ai să mori!

Amanta:

Ah, aici pe Groza l-am aflat,
I-am adus bani ca să-l scap;
I-am adus bani cât de mulți,
Pe stăpân iarăşi l-am muls.
Ține banii, dar, acum,
Şi deschide-al nostru drum!

Haiducul II:

Căpitane, căpitane,

De când te afli-n mişcare,
Nu ştii că mândra ți-a adus banii.
Ți-a adus bani cât de mulți,
Să scăpăm iarăşi la munți.
Ține banii, dar, acum,
Şi deschide-al nostru drum!

Groza:

Măi voinice înarmat,
Ce să-ți dau să fii scăpat
Şi din lanțuri deslegat?
Eu îți voi da o pungă cu poli,
Ca s-o-mparți cu-al tău frate vânător,
Iar eu să fiu scăpat
Şi din lanțuri deslegat.

Căpitanul:

I-auzi, măi frate vânător,
Ce-a spus acest bandit îngrozitor.
Că ne va da o pungă cu poli,
Noi s-o împărțim amândoi
Şi el să fie scăpat
Şi din lanțuri deslegat.
Eu m-aş prinde
Dacă tu te-ai învoi.

Vânătorul:

Ai dreptate, frate dragă,
Ia banii ce-i va avea
Şi noi libertatea-i vom da!

Groza:

Bagă mâna-ntre pistoale,
Vei găsi o pungă mare,
Plină cu aur şi parale!
Ia-o şi să fiu scăpat
Şi din lanțuri deslegat!

Toți cântă:

A scăpat Groza al nostru,
Viclenia şi vânzarea,
Vezi, voinicul a scăpat!
Voi muriți de întristare
Şi el, vesel, a scăpat!

I, ha, tra, la, la!
Eu mă plimbu prin poteci
Însoțit de-ai mei haiduci.
Toți au arme ca şi mine
Şi sunt tovarăşi cu mine.

Groza:

Măi voinice înarmat,
Eu până bani nu ți-am dat,
Tu din lanțuri nu m-ai deslegat.
Scuză-mă pentru cuvânt,
Că te-amestec cu pământ!
Ia, acum te pregăteşte
Şi cu mine tu vorbeşte!

Căpitanul:

Eu sunt căpitanul român,
Ce pe câmp de bătălie,
Scumpă țărişoara mea
Eu cu drag voi apăra.
Ca să vă-ncredințez,
Am un cântec să probez.

Toți cântă:

Eu sunt un oştean,
Vrednic căpitan.
Sabia, puşca
Sunt viața mea
Şi-n timp de pace,
Şi-n zile crunte.
Vai, cât de bine
Le ştiu purta!
Vină inamicul
Oricât îi place,
Buciumul sună,
Semn ne va face,
Ca leul m-oi repezi.
Vai de acela
Ce-o să cuteze
Ca să-mi atace
Patria mea!
Sângele-n vine

O să-i înghețe
De lovitura
Ce îi voi da!

Haiducul II:

Dar tu, măi, cu flinta-n spate,
Dracul te-a-mpins la păcate,
Să-l omori pe-acest Groza-ngrozitor,
Spaima păgânilor,
Sprijinul românilor?
Eu în codru când te-am întâlnit,
Mi-ai spus că eşti un simplu vânător
Şi al țării apărător.
Eu te-am lăsat
Să-ți cauți de-al tău vânat.
Dar tu, ca răsplătire,
Mi l-ai omorât fără milă. Ia,
acum te pregăteşte
Şi cu mine de vorbeşte!

Vânătorul:

Eu sunt vânător român,
Ce pe câmp de bătălie,
Scumpă țărişoara mea
Eu cu drag voi apăra.
Ca să vă-ncredințez,
C-un cântec să vă probez.

Toți cântă:

Vai, sărmanul vânător,
Fost-al țării-apărător,
Deşteptarea când îi sună
El în tufe s-a ascuns.
Şi stăpân pe draga-i flintă,
Pe duşmani mi i-a străpuns.
Pune puşca şi ocheşte,
Glonțul vâjâie prin vânt;
Pe duşmani în piept loveşte
Şi-i doboară la pământ.

Haiducul II:

Ale voastre cântece duioase
Par a fi şi glorioase.

Hai cu toți mâna să dăm
Şi un cântec să cântăm!

Toți cântă:

Veniți frați, veniți surori,
Veniți să culegem flori,
Flori ce noi le-am semănat
Şi cu apă le-am udat.
Şi-n mănunchi să le legăm,
Lui Groza să i le dăm
Şi aşa să-i arătăm
Căci la viața lui ținem.
Rămâneți cu bine,
Fiți fericiți,
S-aveți parte de bucurie,
Să ne mai primiți!
Ani mulți ferice,
De bucurie,
Să vă dea Domnul
Tot ce doriți!
La anul şi la mulți ani!

§

PIESA LUI DARIE

din satul Vicovul de Sus, comuna Vicovul de Sus, județul Suceava

Culege Teleagă Elena, studentă f. f., în 1967. De la tineri din sat.

Personajele:

Darie. Este un haiduc îmbrăcat în costum național, cu plete. Poartă arme.

Nevasta lui Darie. Îmbracă costum femeiesc (național), ca prin partea locului.

Căpitanul I.

Căpitanul II. Împreună alcătuiesc potera. Sunt îmbrăcați în haine militare.

Anul Nou. Este un copilandru îmbrăcat ca un înger.

Anul Vechi. Poartă haine moşnegeşti.

Anul Vechi:

Bună seara, gospodari!
Greu cu barbă şi musteață,
După ce treci de dimineață!
Bună, An Nou!

Anul Nou:

Bună seara, viteran!
Tu eşti mândru căpitan?
Cine eşti voieşti a-mi spune?!
Care este al tău nume?

Anul Vechi:

Da, poți tu să iscodeşti
Un viteran din poveşti?

Anul Nou:

A, tu eşti un viteran,
Poate şi trecutul an?

Anul Vechi:

Da, eu sunt trecutul an,
An de jertă şi credință,
Dar, purtat de biruință.
Dar tu, care cam glumeşti,

Cu ce nume te numeşti?

Anul Nou:

Eu sunt Anul Nou sosit
Şi locul tău va fi părăsit,
Dar tu, gânj bătrân,
Cu barbă de păgân,
Am să te prifac
În praf şi scrum,
Că de nimic nu eşti bun,
Și nimic n-ai folosit
Acestui popor.

Anul Vechi:

Of, Doamne sfinte şi-ndurate,
Cum de un astfel de om rău
Are îndrăzneală a mă certa pe mine
Şi mă întreabă cine sunt?
Căci eu sunt Anul Vechi trecut,
Care pentru acest popor sfințit
Multe-am tras şi-am suferit.

Anul Nou:

Decât să ne certăm,
Mai bine un cântec să cântăm.

Anul Nou şi *Anul Vechi* cântă:

Anul Nou cu bucurie
Noi, demult, îl aşteptăm
Şi cu multă veselie
Noi, cu toți, îl colindăm.

Toți cântă cântecul lui Darie:

De la maica am supt lapte,
Lapte dulce românesc.
Sunt voinic. Zdrobesc pe şapte
Şi n-am frică de nimic.

Darie:

Frunză verde de-o lămâie,
Mă suii în deal la vie,
Căci într-o cănțălărie
Şade-un boieraş şi scrie.
Mă duc, dragă, să-l găsesc
Şi de bani să-l mântuiesc.

Căci ciocoii cei mai mari
Se închină la griițari, [creițari]
Iar ciocoi de cei zgârciți,
Ce n-au milă de lipsiți,
Pe țărani îi chinuiesc,
Pe săraci nu-i miluiesc.
Mă duc, dragă, şi voi spune
Cum să mai trăiască-n lume.

Nevasta lui Darie:

Stai, Darie, nu te duce,
Că te-or prinde şi te-or duce
Duşmanii cu armele
Şi ți-or sfârşi zilele!
Şi lasă-te de furat,
Că te-or plânge spânzurat!
Chica ta cea gălbioară
N-a mai bate-o vânt de vară,
Iar ochii tăi frumoşi,
I-ai privi de cioară scoşi.

Darie:

Puică, nu vorbi-n zadar,
Trupul meu n-are habar!
Trupul meu n-are putere
Und□ se duce, unde mere,
Nu se teme de pierdere.
Că prin şasă țări am fost,
Pe ciocoi îi ştiu de rost;
Pe ciocoi, pe chiaburani,
Care mult i-am stors de bani.
Iar când pungile-mi umpleam,
La săraci bani împărțeam
Şi puțini îmi mai păstram.
Şi acum să nu pot
Pe-un ciocoi să-l storc de tot?!
Frunză verde trei aluni,
Am auzit, oameni buni,
Că deasupra satului
Îi potera ținutului.
Dimprejur mi s-a sculat,

Câmp şi codri-a-nconjurat,
Mare număr mi s-a strâns
Şi pe mine m-a cuprins.
Of, că tare m-aş ascunde
Şi-aş fugi, dar nu am unde!

(Cântă).

Frunză verde lemn uscat,
Astă-noapte stam culcat
Lângă-un stejărel uscat
Şi-un vis groaznic am visat.
Cinci pistoale de-ale mele
Le-am visat făr-de oțele,
Semn că voi fi prins îndat□
Şi spre moarte judecat.
Şi puşcuța mea cea nouă
Am visat-o ruptă-n două,
Semn că şi viața mea
Se va rupe, vai de ea!

(Vorbit).

Puiculiță, draga mea,
Iată, vine vremea grea!
Potiraşii se ivesc,
Se ivesc şi mă găsesc
Şi m-or duce colo-n zare,
Sus, la locul de pierzare.
Dar te rog şi te poftesc,
Dragă, până ce trăiesc,
Să-ngrijeşti de băieței,
Dragii tatii frumuşei!
Să mi-i creşti cum îi putea,
Să-i fereşti de calea mea!
Că de-or creşte mărişori
Ți-or fi mână de-ajutor.

Nevasta lui Darie:

Of, Darie, bărbățele,
Vai de steaua vieții mele,
Căci pe iarnă n-am nimică,
Casa-mi cade şi se strică;
Şi mi-s goi ca vai de ei,

Scumpii mamii băiței!
Tu nu-mi laşi nicio putere,
Numai scârbă şi durere.

Darie:

Roagă-te, iubita mea,
În toată duminica;
Roagă-te lui Dumnezeu
Să te scoată de la greu!
Căci eu pentru casă-am tras
Groaznic chin şi mult necaz;
În codri când m-ascundeam,
Nopți şi zile-ntregi pândeam.
Şi, de câştigam ceva,
Ştii tu, dragă, draga mea,
Cum veneam şi-ți aduceam
Şi de tine îngrijeam.

Nevasta:

Of, bărbate, bărbățele,
Amar de zilele mele;
Of, de ce nu mi s-a stins
Steaua după ceru-ntins!
Stinsu-mi-s-ar fi lumina,
Înainte de-a-ți da mâna,
Decât să rămân vadană,
Fără casă, fără hrană,
Fără milă de bărbat,
De batjocură la sat,
Cu copiii mititei,
Dragii mei băieței!
Lăsați pradă la duşmani,
Că n-au milă de sărmani.

Căpitanul:

Măi Darie, hoț de țară,
Ce ții drumul la hotară?
Măi Darie, pui de lotru,
Ce ții drumul strâmt din codru?
Şi dispoi pe călători
De arginți, de bănişori?
Multe poteri te-au cătat,

Multe poteri te-au scăpat,
Multe brațe-ai doborât,
Case multe-ai sărăcit.
Dar azi steaua-ți s-a sfârşit!

Căpitanul II:

Azi steaua ți s-a-nchinat,
Căci o să te dai legat.
Pune-ți, deci, armele jos,
Să te prindem sănătos!
Că de-afară te-nconjoară
Înarmați până-n picioare,
Şapte sute de ostaşi,
Şi pe jos, şi călăraşi.
Şi de te-ai împotrivi,
Aici moartea-ți vei găsi!

Darie:

La voi nici nu m-aş uita,
De voi nici nu mi-ar păsa
De n-ar fi pe lângă mine
A mea puică şi-al meu bine,
Care mi-a fost credincioasă
De când am luat-o-n casă.
Şi de asta sunt silit
Să fiu de voi biciuit.
Dar, dacă mi-ți jurui
Şi îmi veți făgădui
Că soția mi-ți cruța
Să nu tragă munca mea,
Copilaşii mititei
Să aveți milă de ei,
Astea voi de mi le-ți spune,
Jos eu armele voi pune!

Căpitanul I:

Soția ta eliberăm
Şi pe tine te legăm!

Toți cântă:

Prea iubită maică,
Oriunde vei fi,
Fiul tău te cheamă

Spre a-l mântui
Din aceste lanțuri
Grele şi fieroase,
Din aceste ziduri
Negre-ntunecoase!

Darie:

Rămâi, dragă, sănătoasă,
Şi te du la munci acasă,
Că pe mine mă vor duce
Seara ca să nu m-apuce,
Sus, la locul de pierzare,
Locul de spânzurătoare!
Dar, te rog, din când în când,
Să vii, dragă, la mormânt,
Să dai țărna într-o parte,
Să vezi oase deşirate
Şi-o mulțime de păcate
Lângă mine îngropate!
Roagă-te lui Dumnezeu,
Ca să am milă şi eu!

§

PITICII

din satul şi comuna Frătăuții Vechi, județul Suceava

Culege Luchian Cătălina, în 1966. De la Luchian Vasile, 15 ani.

Personajele:
Piticul mare.
Piticul mijlociu.
Piticul mic.
Toți piticii sunt îmbrăcați ca haiducii din teatrul popular haiducesc. Au arme.
Brumărelul. Poartă haine haiduceşti. Pe cap, are o coroană confecționată din hârtie creponată, împodobită cu hurmuz, mărgele şi bucăți de oglindă.
Căpitanul. Are haine militare ofițereşti.

Piticul mare:

Bună seara, gospodari şi gospodine!
Cred că aveți plăcere de mine.
De mine plăcere îți avea,
Dar de Brumărel, când va intra,
Cu sabia-n mână va sta
Şi cu mine se va lupta.

Brumărel:

Măi pitice spurcat,
Pe unde naiba ai intrat
Şi-mi ții oamenii la sfat?
Spune-n grabă cine eşti,
Cu ce nume te numeşti,
Căci, de-nfuriat ce mă găsesc,
Tot acum te nimicesc!

Piticul mare:

Sunt haiduc, Pitic mă cheamă
Şi de nimeni nu mi-i teamă!
Căci de când am haiducit
Mulți păgâni am omorât.
Bunăoară, de nu crezi,

Du-te-n codru şi-ai să vezi!
Unde-s tufele mai mari
Zac în sânge boieri mari;
Unde-s tufele mai mici
Stau la pând-ai mei pitici!

Brumărel:

Măi căpitan!
Tu în armată când ai intrat,
În apel tu ai jurat
Că toate ce-ți voi porunci,
Toate le vei îndeplini.
Acum eşti însărcinat,
Să predai pe-acest bandit spurcat!

Căpitanul:

Da, luminate împărate!
Predă-te, Pitic spurcat,
Că, de nu, vei fi tăiat
Şi în mare aruncat!

Piticul mare:

Eu nu voiesc a mă preda,
Voiesc a înainta
Cu ai mei pitici voinici,
Cu care voi lupta.

Brumărel:

Predă-te, Pitic spurcat,
Că, de nu, vei fi tăiat
Şi în temniță-aruncat!

Piticul mare:

Decât să fiu tăiat
Şi în mare aruncat,
Mai bine mă predau legat.

Brumărel:

Sari, căpitanul meu iubit,
Şi leagă-l pe acest bandit!

Piticul mare:

Fraților, de veți veni,
Să vedeți cum m-or chinui!

Piticul mijlociu:

Ce te doare, frățioare?

Piticul mare:

Toate rănile mă dor,
Mi s-a dus puterea, mor!

Piticul mic:

În codru când te-am întâlnit,
Ce ți-am spus?

Piticul mare:

Ce mi-ai spus eu am uitat.
Dar, iată, că acuma sunt legat.
Brumărel, Măria Voastră,
M-aş ruga la dumneavoastră,
Mă iertați nepedepsit?

Brumărel:

Sari, căpitanul meu iubit;
Şi desleagă-l pe acest bandit!

Piticul mare:

Fraților, decât să ne certăm,
Mai bine de mână să ne luăm
Şi un cântec să cântăm!

Toți cântă:

A scăpat Piticul nostru,
Vai de voi cei din oraş!
Tremurați în pieptul vostru
Inimilor de pungaşi! (Sic!)
Ei, ha, tra, la, la,
A scăpat Piticul, da!

Brumărel:

Iar din partea-mi, cu onoare,
Respectuos, vă rog pe toți,
Mica mea felicitare!
Dați la mine-un bacşiş mare!
Poate să fie cât de mititel,
Numai să-l aibă pe Tudor pe el!

§

PITICII

din satul şi comuna Bilca, judeţul Suceava

Culege Tofan Vasile, elev, în 1967, din proprie cunoaştere, şi de la Cioată Ion, 13 ani.

Personajele:

Piticul cel Mare. Are cămaşă împodobită cu oglinzi şi *cănăcei* de hârtie creponată. Poartă căciulă cu aceleaşi podoabe, la care se adaugă hurmuzul. Peste iţari încinge o frânghie şi încalţă cizme. Pe umăr are puşcă, la brâu – două pistoale şi un paloş.

Piticul cel Mic. Este îmbrăcat aproape la fel.

Împăratul. Poartă un halat alb, cizme, sabie. Pe cap, are coroană cu multe podoabe.

Căpitanul. Are o şapcă militară cu zorzoane felurite. Îmbracă haine albastre. Pantalonii sunt soldăţeşti. Are puşcă pe umăr, la brâu – două pistoale şi o sabie.

Piticul cel Mare:

Bună seara, cinstiţi gospodari şi gospodine!
Aveţi plăcere de mine?
De mine ştiu că veţi avea,
Dar împăratul când va intra
Cu sabia-n mână va sta.

Împăratul:

Predă-te, Pitic, legat,
Că de nu vei fi împuşcat
Şi în temniţă-aruncat!

Piticul cel Mare:

Nu voiesc a mă preda,
Ci voiesc a mă lupta.
Sunt pitic cu fruntea lată,
Nu mă tem de voi de-o ceată.
Dar de acum în trei zile,
Nu mă tem de voi de-o mie!
Dacă nu vrei să mă crezi,
Du-te-n codri şi-ai să vezi,

Unde-s tufele mai mari
Zac în sânge boieri mari;
Unde-s tufele mai mici
Stau la pândă-ai mei voinici!
Stau şi eu la locul lor,
Făcând pradă şi omor.

Împăratul:

Intră, căpitanul meu iubit,
Şi leagă-l pe-acest bandit,
Că-i banditul cel mai mare,
Calcă totul în picioare!

Căpitanul:

Predă-te, Pitic, legat,
Să nu fii de glonț stricat
Și în temniță-aruncat!

Piticul cel Mare:

Decât să fiu împuşcat
Şi în temniță-aruncat,
Mai bine mă predau legat.
Înălțate împărate,
M-aş ruga, Măria Ta,
Să-mi dați voie să-mi cânt
Cântecul de haiduc,
Pe care l-am petrecut.

Împăratul:

Cântă-ți cântecul degrabă,
Căci pe urmă te deslează!

Piticul cel Mare cântă:

O, scumpă, maică scumpă,
Fiul tău dorit,
O, vino, scumpă maică,
De-l vezi chinuit!
Temnița-i adâncă,
Lanțul este greu,
Nimănui nu-i pasă
De necazul meu;
Temnița-i adâncă,
Lanțurile-s grele,
Nimănui nu-i pasă

De chinurile mele.

Împăratul:

Sari, căpitanul meu iubit,
Şi desleagă-l pe acest bandit!

Piticul cel Mic:

Ce te doare, frățioare?

Piticul cel Mare:

Toate rănile mă dor,
Peste puțin timp eu mor.

Piticul cel Mic:

Frățioare, frățioare,
De ce nu m-ai ascultat
Când în codri ai intrat?

Piticul cel Mare:

Ce mi-ai spus tu eu am uitat
Şi acum sunt arestat.

Piticul cel Mic:

Decât să ne certăm,
Mai bine mâna să dăm
Şi un cântec să cântăm,
Iar pe urmă să plecăm.

Toți cântă:

Foaie verde lemn domnesc,
Stau în loc şi mă gândesc
Pe ce cale să pornesc,
Frați de-ai mei să mai găsesc.
C-am avut cinci sute cinci
De haiduci frumoşi, voinici.
Ei în sate când intrau,
Praf şi pulbere făceau
Şi pe turci
Îi spulberau.

§

BANDA LUI GRUIA

din satul şi comuna Păltiniş, județul Botoşani

Culege studentul Nanea Vasile, în 1968. De la Apreotesei Ilie, 35 de ani.

Personajele:
Gruia.
Popa.
Anița cârciumăreasa.
Împăratul turcesc.
Turcul.

Anița se plimbă prin casă.
Gruia intră şi zice:

Bună vremea, crâşmăriță!

Anița:

Mulțumesc! Bine-ai venit!
Ce pofteşti, drumețule?

Gruia:

Grajd pentru căluții mei ai?

Anița:

Ba şi pentru voinici
Şi pentru zeci de cai.

Gruia:

Luați-i şi să fie îngrijiți!
Totul va fi bine plătit.
Dar în beciuri, crâşmăriță, ai vin
Pentru un voinic străin?

Anița:

Vin bun avem aici,
Nu ştiu pentru câți voinici.

Gruia:

Vin de cel ce bea-mpăratul,
Nu de cel ce bea tot satul!
Dă-mi să beau cât oi putea
Şi na-ți galbeni cât îi vrea!

(Aruncă bani mulți).

Anița:

Poftim vinul!

Gruia:

Ei, Aniță crâşmăriță,
Aşa bună de guriță,
Eşti nevastă sau fetiță?
Crâşmăriță, crâşmăriță!

Anița:

Nu-s nevastă, nici fetiță.
Sunt aşa precum mă vezi.
Cercetează, de nu crezi!
Dar ia seama şi vezi bine,
Teamă să-ți fie de mine,
Căci pe mulți aşa ca tine
I-am băgat pe la răcori,
Zac şi-acum în închisori.

Gruia:

Cu ale tale închisori,
Pe mine nu mă înfiori.
Mai bine spune-mi, pe-aici
Stă marele oştean Cîrpici?

Anița:

Alelei, Drivici bogatul
Stă-n palat cu împăratul,
E mai mare peste oşti.
De-l întrebi, poate-l cunoşti.

Gruia:

Da-l cunosc! N-ar mai trăi!
Pentru el venii aci.
Şi azi, dacă e-n palat,
Piept la piept cu el mă bat.
Mai întâi cu el, spurcatul,
Şi pe urmă cu-mpăratul.
Dar până la lupta grea
Iar mi-i sete, draga mea!
Ia, mai dă aici pe masă
Înc-o vadră plină-rasă!

Anița:

Poftim vinul!

Împăratul vine şi spune:

Ei, Aniță, dalbă floare,
Ce vânt te aduce oare?
Ori tu vinul l-ai sfârşit,
Ori cu galbeni mi-ai sosit?

Anița:

Să trăieşti, Măria Ta,
Eu vinul nu l-am sfârşit,
Nici cu galbeni n-am sosit.
De-un voinic străin îți spun,
Pe-un cal negru, tătărăsc
Şi cu portul oltenesc.
El întâi când a venit,
Grijă de cal a avut,
Apoi s-a pus la băut.
Dar nu ca lumea, cu paharul,
Ci o vadră întreagă o ridică.
Şi în zori, cam afumat,
De-mpărat m-a întrebat
Şi de Cîrpaci, oştean plecat.

Împăratul:

Aniță, poți tu să-mi spui
Cum ar fi făptura lui?

Anița:

Nu-i înalt şi nu-i nici mic,
Cum îi omul mai voinic.
Nici subțire, nici prea gras,
Cum îi omul mai frumos.
Mai la deal de buzişoare
Are negre mustăcioare
Şi-are pelița obrazului
Cum e spuma laptelui.

Împăratul:

De-i aşa precum zici tu,
Fată, du-te-n casă-ndat
Şi, vezi, bine mi-l tratează,
Ca pe-un om cu mare vază.
Aşa tu de vei lucra,
Mare plată vei avea.

Gruia:

Unde-ai fost, cățea şireată,
Ia, să-mi spui acum-ndată!
Stai acasă dracului,
Nu umbla atât hai-hui!
Ține galbeni cât îi vrea
Şi mai adă vin colea!

Anița:

Poftim vinul!

(Către turci):

Turcilor, veniți la mine,
Căci pe Gruia mi-l țin bine.
El acum e mort de beat,
Încât poate fi legat.
Hai, turcule, nu mai sta,
Că Gruia de se va scula,
Vai şi-amar de pielea ta!

Turcul:

Adă lanțurile la mine!
Nu mi-i teamă, nu mi-i frică,
Nici de el, nici de nimică.
Nu mai am ce pierde-acum,
Că spre-Alah mă duc la drum.
Traiul tot mi l-am trăit
Cum am crezut şi-am socotit.

(Către Gruia):

Scoală, voinicel, aşa!
Marş 'nainte, nu mai sta!

Împăratul:

Alelei, drăcească viță,
Şi tu, pui de novăciță,
Spune drept, viteji ostaşi
Câți, până azi, tăiaşi?

Gruia:

Parcă mai ştiu eu aşa ceva?!
N-ai tu peri în barba ta,
Câți de-o palmă i-am scurtat,
De păcate i-am scăpat.
Şi, de-i cu mine bunul Dumnezeu,

Capul tău îl tai tot eu!

Împăratul:

Ştii prea bine, măi tâlhare,
Că nu ți-a fi lucru mare.
Eu te cred m-ai tăia,
Dar te am în mâna mea.
Nu-ți voi da răvaş de drum,
Ca să nu mă uiți nicicum.
Ştii tu, măi Gruişor, ce-am de gând,
Ca să nu mă uiți nicicând?

Gruia:

Ce-i, bre?

Împăratul:

Inima stejarului,
De pe muchea dealului
Ție am să ți-o dau mireasă,
Ca pe cea mai aleasă.
Corbii cei croncănitori,
Ție or să-ți fie pețitori;
Ciorile-or să te cunune,
Vulturii-or să-ți fie nunii!
Şi-acum, duceți-l de mi-l păziți,
Acolo-n casa care ştiți!

Turcul:

Marş 'nainte, nu mai sta!

Popa:

Bună seara, oameni buni!

Anița, *Gruia* şi *Turcul*:

Sărut mâna, părinte!

Împăratul:

Ce-i cu tine, bărbărie,
Ce vrei tu, ce şmecherie,
Ce mi te foieşti pe-aici
Şi nu eşti lângă calici?

Popa:

Împărate luminate,
Auzii zvon din cetate,
Că aveți un nenorocit
Cu grea vină de ispăşit.

Am auzit că-i tânăr, aprig, frumuşel,
Câți galbeni vreți pe el?
Să uite de sânge şi omor,
Să învețe taina tainelor.

Împăratul:

Dă-mi cu banii bună pace,
Căci cu ei eu n-am ce face
Şi pe acesta nu l-aş da,
Lumea-ntreagă de-mi vei da.
Vezi, noi câți ne-am adunat,
Pentru dânsul stăm la sfat,
Cum să-l pierdem până-n seară,
Cu o moarte mai amară.

Popa:

Lasă-mă să-l spovedesc,
Că sunt popă creştinesc!
Că-i păcat, păcat, stăpâne,
Ca să moară ca un câine.

Împăratul:

Ba, să piară ca un câine,
Asta-i vrerea mea, bătrâne!
Şi de ții la legea ta,
Marş de-aicea, nu mai sta!

Turcul:

Marş 'nainte, nu mai sta!

Împăratul:

Ştii tu, Gruia, nu-i iertare!
Pentru-o vină-atât de mare,
Osândit eşti la pierzare!

Gruia:

Hanule, prea luminat,
Spun eu drept şi-adevărat.
De-s iertat, de nu-s iertat,
De când Nistrul am trecut,
Multe rele ți-am făcut,
Pustiindu-ți din cetate
Şi din țară jumătate.
Dar acuma mă apasă
Un păcat mai greu, de-acasă.

C-am ucis un frate-al tău
Într-o luptă-n satul meu.
Şi, de-o fi ursit să mor,
Uite-un lucru ce vă cer:
Moartea-n lege creştinească,
Nu vreau moarte păgânească!
Sufletul, pân-a mi-l da,
Să mă spovedesc aş vrea;
Să-mi citească din psaltire,
Colo, sus, la mănăstire.

Popa:

Aleluia, aleluia!

Împăratul:

Ia, duceți-l unde-a spus,
La bătrânul popă rus!
Şi-nainte de-nserare
Să-l aduceți la pierzare!

Turcul:

Marş 'nainte, nu mai sta!
Părinte, l-am adus să-l spovedim,
Căci de-acum-l omorâm.

Popa:

Bine, dragii mei!
O, sărmanul fătul meu
Şi robul lui Dumnezeu!
Spune tu, Gruia, ce păcate-ai adunat?

Gruia:

Părinte, ca să-ți spun curat
Ce păcate-am adunat,
De când Nistrul am trecut
Multe rele am făcut.
Dar acuma mă apasă
Un păcat mai greu de-acasă,
C-am ucis un frate-al său
Într-o luptă-n satul meu.

Popa:

Vezi tu, Gruişor băiat,
De-un bătrân dacă-ntrebai
La lumină tu ieşeai.

Acum, să te scot din fiară
Ca să ieşi în zori afară.
Că vin turcii mii şi mii,
În luptă cu ei să te ții!
Tata ți-a adus şi-o spadă,
Care sânge vrea să vadă;
Numai sânge păgânesc,
Nu şi sânge creştinesc.

Gruia:

O, voi, turci păgâni şi liftă rea,
Ați crezut că-mi mâncați şi carnea mea?

Împăratul, *Anița*, *Turcul*:

Da!

Popa, *Gruia*:

Nu!

Toți cântă:

Foaie verde lemn uscat,
Noi pe Gruia l-am legat,
În închisoare l-am vârât,
Numai lanțuri până-n gât.
Preotul l-a spovedit,
De-nchisoare l-a ferit;
Preotul l-a deslegat,
De-nchisoare l-a scăpat.

Gruia şi *Popa*:

Eu mă duc, codrul rămâne,
Plânge frunza după mine.
După voi nu plânge nimeni,
Că n-ați făcut niciun bine.

§

BANDA NIȚULESEI

din satul şi comuna Coțuşca, județul Botoşani

Culege Mihalache Elena, studentă f. f., în 1968. De la Mihalache Constantin, 60 de ani.

Personajele:
Nițuleasa.
Sultănica.
Niță.
Novac.
Gruia.
Împăratul turcesc.
Turcul.
Culegătorul nu dă alte relații în legătură cu personajele.

Împăratul turcesc:

Bună vremea, Nițuleasă,
Ochi frumoşi de puic-aleasă!

Nițuleasa:

Mulțumesc, boieri cinstiți,
De la mine ce doriți?

Împăratul turcesc:

Nițuleasă, să ne spui,
Niț-al tău este sau nu-i?
De-i în casă, zi-i să iasă;
De-i în sat, cheamă-l acasă;
De e dus în deal la vie,
Dă-i răspunsul ca să vie!

Nițuleasa:

De-l cătați cu prietenie,
Mulți ani Domnul să vă ție!
Iar de-i puserăți gând rău,
Nu v-ajute Dumnezeu!

Împăratul turcesc:

Îl cătăm cu bunătate,
Niță-al tău ni-i ca un frate.

Noi cu el negustorim
Şi bănet agonisim.

Nițuleasa:

Apăi, eu vă spun adevărat,
Că Niță nu-i dus în sat,
Nici în deal la vie nu-i,
Ci-i aici la vatra lui.
După ce înserase-a băut,
Somn pe gene i s-a pus.
Doarme-n pat cu fața-n sus
Şi cu paloşul pe piept.
Nu pre-mi vine să-l deştept.

Împăratul turcesc:

Lasă-l că s-o deştepta
Când în casă om intra!

Niță:

Ce stai, mândră, şi jeleşti,
Că nimic nu foloseşti?
Nu vezi cum turcii mă căznesc
Şi viața mi-o chinuiesc?
Fă-te că mai ieşi pe-afară,
Intr-alături în cămară,
Ia de-acolo, dintr-o oală,
Pumni cu galbeni pune-n poală
Şi cu poala plină rasă,
Fă-te-a mătura prin casă!
Fă-te că te poticneşti,
Bani pe jos să risipeşti!
Doar păgânii m-or scăpa
Şi să vezi cum i-oi lucra.
Fă-te iarăşi că te duci,
Apă rece de-mi aduci
Şi te du cole-n conac,
Sus la unchiul meu, Novac,
Repede să-i dai de ştire,
Că mă aflu la pieire.
Doară unchiul m-o scăpa
Şi să vezi cum i-oi lucra!

Nițuleasa:

Alelei, Gruia, vărule,
Şi Novace, unchiule,
Ospătați, vă veseliți
Şi de Niță nu gândiți!
Că el este mort de beat,
Turcii-o gloată, l-au legat
Jos la stâlpul hornului,
La dogoarea focului
Unde-i greu voinicului.

Novac:

Ce s-a întâmplat, nepoată?

Nițuleasa:

Ne călcară turcii-o gloată.
Haideți fără zăbovire,
Că Niță se află la pieire!
De mai stați îi prea târziu,
Nu-l găsiți pe Niță viu.

Novac:

I-auzi, Gruio tată,
Înfige sabia în brâu
Şi pleacă până nu-i prea târziu!

Gruia:

Hai, verişoară!
Alelei, măi neam hain,
Cum vă bateți prin senin,
Câte-o sută pe-un om
Ca şi cioarele pe-un pom!
Nu mi-i robul de vânzare,
Că mi-i de cumpărare.

Împăratul turcesc:

Nu mi-i robul de vândut,
Ci mi-i robul de pierdut.
Alelei, măi vere slabe,
Cum te calcă nişte babe!
Ia, na buzduganu-n mână,
Fă şi tu calea păgână!

Novac:

Gruio tată, ce-i cu tine?

Hainele mi-ai ponosit,
Galbenii mi-ai cheltuit,
De te văd aşa mâhnit?

Gruia:

Nu, tăicuță, ce mă bați?!
Iar mi-i gândul la-nsurat.
Şi din câte le-am văzut
Numai una mi-a plăcut,
Fata turcului bogat,
Suliman din Calafat,
Sultănica – zis pe nume –.
Nu-i ca dânsa alta-n lume,
Nicio zână, nicio floare!
Iar nepoata de-mpărat
Mințile mi le-a furat.

Novac:

Tu, român de viță, vrei
Fata turcului s-o iei?

Gruia:

Dacă-mi place,
N-ai ce-mi face.

Novac:

De te văd aşa grăbit,
Rade-te pe cap turceşte,
Schimbă-ți portul românesc
Şi te dă-n haine turceşti!

Sultănica:

Alelei, semeni, voinice?
Ce face calul tău pe-aice?
Taica-al meu de te-a vedea,
Calul scump ți l-o lua
Şi pe tine te-o tăia.

Gruia:

Of, nepoată de-mpărat,
Din oraşul Calafat!
O garoafă de mi-i da,
Să-mi dai, dragă, inima!

Sultănica:

Na, aleargă de o ia!

Gruia:

Of, nepoată de-mpărat,
Din oraşul Calafat!
O garoafă de mi-i da,
Să-mi dai, dragă, inima!

Sultănica:

Na, aleargă de o ia!

Gruia:

Nu-i aşa, frumoasa mea,
Dă-mi, de vrei, cu mâna ta!

Sultănica:

Na-ți-o chiar cu mâna mea!

Turcul:

Stâpâne, vino!
Lasă-ți vorba şi haidem
Şi o clipă nu mai sta,
C-a răpit pe fiica ta.
A luat-o-n şa, pe cal
Şi-a plecat cu ea la deal,
Năzdrăvanul pui de drac,
Gruia, Gruia lui Novac.

Împăratul turcesc:

Gruia, Gruia lui Novac?

Novac:

O, stăpâne, turcule,
Şi cinstite cuscrule,
Hai să ne împăcăm
Și cu paharul să ne luăm!

Toți cântă:

Floricică floare-aleasă,
Asta-i banda Nițulesei!

§

BANTA LUI COROI

din satul Avântul, comuna Româneşti, judeţul Botoşani

Culege Manolache Paraschiva, studentă f. f., în 1966. De la Ungureanu Vasile, 18 ani.

Personajele:
Anul Nou.
Coroi.
Haiducul I.
Haiducul II.
Generalul.
Căpitanul.
Grănicerul.
Harapul.
Culegătoarea nu dă indicații asupra felului cum se îmbracă personajele.

Toți cântă:

Iată, Anul Nou s-a apropiat,
Fiind binecuvântat,
Ca un împărat!

Anul Nou:

Eu sunt Anul Nou cinstit,
Care la voi bine am venit,
Cu flori de crin împodobit.

Generalul:

Te felicit, pe tine, An Nou!

Anul Nou:

Mulțumesc!

Generalul:

Mă recomand că sunt
Generalul armatei române,
Ce-am scăpat țara de boieri
Şi de bancheri,
Ce ne-a cumpărat cu bani.

Haiducul I:

Frunza-n codru cât se ține

Toți haiducii o duc bine;
Frunza-n codru când se lasă
Toți haiducii pleac-acasă.
Măi Măriuță, zis Dumbravă,
Făcut-ai tu vreo ispravă?

Haiducul II:

Făcut-am, de bună seamă,
Căci, dacă nu făceam,
Nu aveam azi cinci pungi cu bani.

Coroi:

Fraților, jalea m-a cuprins.
Să cântăm un cântec!

Haiducii:

Să cântăm.

Toți cântă:

Măi Coroi, Coroi, Coroi,
Tu ne-ai jefuit pe noi.
Măi Coroi, tu, dragul mamei,
Lasă-ți arma şi pistoale
Şi scapă de la-nchisoare!
Iar Coroi, cu cătătură:
Ia, mai taci, maică, din gură!
Mai bine-mi dădeai povață,
Când mă legănai în brață.
Şi-n pădure la Guranda
Stă ascuns Coroi cu banda.

Generalul:

Ce stați, frații mei ofițeri,
Nu vedeți cum ne-nconjoară
O bandă? Şi-n frunte-i Coroi,
Ce ne-a jefuit pe noi.
El ne-a jefuit de bani
Şi se află-ntre duşmani.

Căpitanul:

Care-i Coroi? Cu ițari largi
Și cu geanta plină de frangi [franci]?

Coroi:

Eu sunt Coroi,
Din Dorohoi,

Cu ițari largi
Şi cu geanta plină de frangi.

Generalul:

Măi bandite de Coroi,
Din județul Dorohoi,
Câți boieri şi câți bancheri
Ai lăsat tu făr-averi?
Până şi trenul l-ai oprit
Şi pe el l-ai jefuit.
Pentru asta vei fi arestat
Şi în temniță aruncat.

Coroi:

Eu să fiu călcat de tine
Pe pământul României?
Hai sictir şi marş, păgâne,
Că descarc un foc în tine!

Haiducul II:

Hai, măi frate, să plecăm!
Nu vezi cum ne înconjoară
Armata generalului?
Şi dacă ne prinde
Toată banda şi ne vinde
Câte unul, câte doi,
Toată banda lui Coroi!

Căpitanul:

Porunciți!

Generalul:

Vino tu cu garda ta cea grea
Pe Coroi să mi-l luați
Şi-n temniță să mi-l aruncați!

Căpitanul:

Garda mea,
Gardă compusă din militari,
Grăniceri şi vânători de munte!
Acum mergem să-l arestăm
Pe criminalul de Coroi,
Ce ne-a jefuit pe noi.
Dar luați seama cum umblați,
Nu cumva să mi-l scăpați,

Căci el are bani câți vrei
Şi ne cumpără ca pe mei!

Generalul:

Bandiți, stați!
Şi nu mişcați!
Treci, bandite, la-nchisoare,
Că de-acum nu mai vezi soare!

Coroi:

În fine, mă dau prins,
Căci văd că m-ați învins.

Toți cântă:

Maică, scumpă maică,
Fiul tău dorit,
Vino, scumpă maică,
Cum stă chinuit!
Şi am crescut ca stejarul,
De măicuța îngrijit,
Măi Coroi, Coroi, Coroi, (Refren)
Şi am brațe tari ca fierul,
Şi am sânge de român.
În castel la Peliniță,
Acolo am fost închis.
Din închisoare când am scăpat,
Lanțurile le-am sfărâmat.
În închisoare de-aş mai fi,
Lanțurile le-aş zdrobi.

Coroi:

Alelei, măi frățioare,
Vă dau o pungă cu poli,
S-aveți ce mânca
Şi la fete-n sat ce da,
Să fiu scăpat
Şi din lanțuri deslegat.

Grănicerul:

Auzi, măi frate căpitan,
Ce spune acest bandit de Coroi,
Că ne va da o pungă cu poli,
Să o împărțim cu ai noştri însoțitori,
Să avem de mâncat

Şi la fete-n sat de dat.
Ce spui, măi frățioare,
S-o luăm?

Căpitanul:

Hai, măi frate, s-o luăm,
Că planul îi făcut de stat şi de boieri!

Coroi:

Bagă mâna-ntre pistoale
Şi vei da de-o pungă mare.
Asta-i ca răsplată,
Pentru scumpa noastră bandă.
Ia-o şi să fiu scăpat
Şi din lanțuri deslegat!

Toți cântă:

I, ha, tra, la, la,
C-a scăpat Coroiu', da!
Viclenie şi trădare,
Vezi Coroi cum a scăpat?
Noi murim de întristare
Şi el, vesel, a scăpat.
Eu mă plimbu prin tufiş,
Însoțit de-ai mei haiduci;
Eu mă plimbu prin păduri,
Însoțit de-ai mei panduri.
I, ha, tra, la, la,
C-a scăpat Coroiu', da!
Ei au arme ca şi mine
Şi sunt tovarăşi cu mine;
Ei au arme la spinare
Şi pistoale la picioare,
I, ha, tra, la, la,
C-a scăpat Coroiu', da!

Haiducul I:

Măi voinice înarmat,
Pe aici cum ai intrat
Şi-ntre aceşti voinici te-ai aşezat?
Spune-mi mie cine eşti,
Că pe loc te nimicesc!

Grănicerul:

Eu sunt grănicer
Şi-n timpul bătăliei
Țara voi apăra.

Haiducul II:

Iar tu, măi ciocoi gulerat,
Aici pe unde ai intrat?!
Căci în codru când te-am întâlnit
Spuneai că eşti vândut.
De asta, capul nu ți l-am tăiat
Şi-n temniță nu te-am aruncat.
De vrei să mai trăieşti,
Spune-mi mie cine eşti!

Căpitanul:

Dacă vrei să te încredințezi,
Un cântec să-mi pronunțezi!

(Cântă).

Eu sunt vânător
Şi-mi apăr scumpa mea țară.
În veci o voi apăra!

Harapul:

Eu sunt harap de la hărăpie,
De la poarta împărăției
Şi cu acest buzdugan
Fărâm capurile vii, le zdrobesc.

Grănicerul:

Ostaşi!

Harapul:

Pe cine aveți mai mare?

Grănicerul:

Pe domnul căpitan.

Căpitanul:

Of, tu, sabie, săbioară,
Cum te purtai în război?
Curgea sângele şiroi.
Aşa, acum, să mi te porți,
Să tai capurile la aceşti hoți!

Harapul:

Măi, cât sunteți voi de voinici,

Eu, cu acest buzdugan hărăpesc,
Capurile vi le zdrobesc!

Coroi:

Măi harap din hărăpie,
Cu solzii de un deget pe tine!
Cum ai aşa îndrăzneală,
Să-mi ceri mie socoteală?
Fă-ți socoteala mai curând,
Că-ți dau creierii în vânt!

Harapul:

Măi Coroi, să-mi dai iertare,
Nu-s de vină frățioare,
Căci generalul m-a trimis:
„Să vii tu, cu garda ta,
Că mare rang îți voi da!”

Coroi:

N-am nevoie de rang mare,
Că am destule parale.
Cât câştigă generalul într-o vară,
Eu câştig cu banda mea într-o sară.

Toți cântă:

Rămâneți cu bine,
Fiți fericiți,
La anul să ne mai primiți!
Ani mulți de la noi,
Vă lăsăm în pace
Şi chiar vă rugăm,
De v-am greşit ceva,
A ne scuza.
La anul şi la mulți ani!

§

BANDA LUI GRIGORAŞ

din satul Cordun, comuna Flămânzi, județul Botoşani

Culege Dănilă Natalia, studentă f. f., în 1967. De la Zamoteanu Dumitru, 19 ani.

Personajele:

Grigoraş. Este căpitan de hoți. Are pistol, baionete în centură. Poartă haine bune țărăneşti.

Iuşcă. Este haiduc. Poartă ițari, cojoc. Are buzdugan, sabie şi puşcă.

Furtună. Tot haiduc. Aceeaşi îmbrăcăminte, aceleaşi arme. *Briceag*. Tot haiduc.

Olteanul. Tot haiduc. Poartă haine bătrâneşti.

Generalul.

Maiorul. Sunt reprezentanții poterilor. Au haine militare.

Olteanul:

Toți îşi făuresc planuri,
Îşi bat joc de moarte,
Parcă ar trăi pe vecie.
Afară-i frig şi fruntea
Îmi îngheață de vreme rea.
Se apropie ceasul morții.

Briceag:

Dar tu , bătrâne, ce faci,
Cine eşti şi de ce taci?
Răspunde, moşnege, la ce-ți vorbesc!
Căci cu acest toiag te lovesc.

Olteanul:

Eu sunt Anul Vechi trecut.
De mult sunt pe-acest pământ.
Căci, de câte-am pătimit,
Şi barba mi s-a-ncâlcit.
Iar când mi s-a descâlci,
Dumnezeu Sfântul va şti.
Dar tu, Briceag, ce curaj te-a apucat,
Pe bătrân de l-ai întrebat?

Am rămas bătrân de tot,
Mă retrag că nu mai pot.
Eşti trimis de Dumnezeu
Ca să stai în locul meu?

Grigoraş:

De când haiducesc prin lume,
Grigoraş e al meu nume
Şi le spun la fiecare
Că-s bandit de codru mare.
Până să nu fiu bandit
Eram un tânăr voinic,
De tot poporul iubit.
Dar văzând că nu-i dreptate,
M-am apucat de hoțit, măi frate!
C-un pistol şi c-un cuțit
Mulți boieri am nimicit.
Uite, vezi ce am la brâu?
Numărul la bani nu-l ştiu.
Măi Oltene, ce-ți spun eu,
Căci tu eşti fratele meu
Şi cât timp haiduci vom fi
Eu cu tine voi hoți,
Mulți boieri vom nimici.
Căci de la Iaşi la Calafat
Speculanții-şi fac de cap.
Iar eu cu jale spun mereu
Că trei haiduci am avut eu
Şi-mi curg lacrimi pe obraz,
Că nu ştiu unde-au rămas.

Olteanul:

Eşti cu căpitan vestit,
Atâția ani am haiducit!
De când haiducim prin sat
Şi poliția ne-a aflat.
Vin pe drum, pe lângă drum,
Doi, cu armături în brâu,
Şi tot vin din sat în sat
Şi colinde-au colindat.
Şi, pe unde vin în grabă,

Tot de Grigoraş întreabă.
Tot de Grigoraş, banditul,
Care-l ştie tot pământul.
Toată iarna hotărăşte
Şi mulți bani agoniseşte.
Ziua bea şi chiuieşte,
Noaptea boieri nimiceşte.
Eu vă spun, domnu' Grigoraş,
Hai să mergem la oraş,
Căci aici unde ne-aflăm noi
Va fi jale de-amândoi.

Grigoraş:

Hai să pornim de aici,
Poate-om da peste haiduci!

Olteanul:

Stați puțin, nu vă grăbiți,
Căci de doi haiduci nu ştiți!

Grigoraş:

Măi Oltene, eşti frumos,
Dar tare eşti duşmănos.

Olteanul:

Stai aicea, cum spun eu,
Ce tot îmi bateți capul mereu?
Că ştiu mai bine ca tine.
Un haiduc acum ne vine.

Furtună:

Ce frică am apucat
De când am intrat în sat!
Măi, am tras o fugă bună.
Aşa-i trebuie lui Furtună.
Mi-a intrat o frică-n spate, De
nu-mi iese pân-la moarte!
Hai, noroc, domn' Grigoraş,
Ce mai e pe la oraş?
Tot mai sunt boieri bogați,
Încă n-au fost jupuiați?
Tu eşti căpitan de hoți.
Eu, în sat când am intrat,
Trei ofițeri m-au zărit.

Parcă m-am sălbăticit.
Dar, cu planul meu secret,
Tot eu am rămas deştept.

Iuşcă:

Ce frumos e pe la sat,
Nu te mai saturi de stat!
Dar cunosc eu foarte bine,
Mulţi se uită rău la mine.
Ei parcă n-au mai văzut
Om ca mine, zăpăcit.
Cine-a auzit de Iuşcă
Limba-n gură i se muşcă.
Eu iuşneac atât de bine
Cu pistolul de la mine,
De te curăţă de zile.
Hai, noroc, domn' Grigoraş,
Părăsit de ce mă laşi?
Nu mai am inima bună.
Unde-o fi plecat Furtună?

Grigoraş:

Măi Iuşcă, nu fi tâmpit,
Furtună nu-i rătăcit;
El s-o dus ca să mai vadă,
N-a găsi ceva de pradă.

Iuşcă (vorbeşte spre *Furtună*):

Hai, noroc, măi frăţioare,
Soseşti de la vânătoare?
Spune-mi, dragă, ce-ai aflat
Şi pe unde-ai mai umblat?

Furtună:

Acultă, Iuşcă, ce spun!
Nu e lucru tocmai bun.
Nu ştiţi că eu urmăresc
Un pluton ofiţeresc?

Iuşcă:

Ei, de asta-am auzit!

Briceag:

Ascultă, scumpul meu hoţ,
Şi noi, cei doi hoţi!

Vin doi ofițeri grăbiți.
De mult suntem urmăriți.

Maiorul:

Cine ştie unde-or fi,
Pe unde-or mai hoți,
Grigoraş cu-ai lui bandiți,
Că demult sunt urmăriți?!
Bună seara, cuconaş,
Nu cumva eşti Grigoraş?
Dar cu voi ce e pe-aici,
Ce-ați umblat în sat, haiduci?
Hai, răspunde mai curând,
Că te-amestesc cu pământ!

Furtună:

Ce răcneşti aşa, maior?
Vrei de mâna ta să mor?
Văd că-ți umblă mereu gura.
Să-ți trec eu vătămătura!

Iuşcă:

Dumneata îl cunoşti pe Iuşcă?
Când strig, pasărea nu mişcă.
Femeia încetează din viață
Şi milițienii îngheață.

Olteanul:

Nu mă ştii că sunt oltean,
De priveşti ca un duşman?
Căci cu paloşul lucios,
Tot acum te dau jos!

Grigoraş:

Ia, lăsați-l, măi, săracu' ,
Că s-a-ngălbenit ca dracu' !

Maiorul:

Singur am intrat în sat
Iar voi m-ați înconjurat.
Dar eu n-am frică de fel,
Că mai vine-un ofițer.
Când oi face un semnal,
Mai vine un general,
Fluierând dintr-un țicnal.

Generalul:

Să trăiți! Iute-am venit!
Lucrul acesta am dorit.
Care-i hoțul, domn' maior,
Tot acum să-l omor?
Tu eşti coconaşul?
Iar cu voi ce este, măi,
Ce-ați umplut țara de răi?
De Furtună-am auzit,
Uite-n mână mi-a venit!
Dar tu Iuşcă ce-ai făcut?
Hai, răspunde, nu sta mult,
Căci eu când ți-oi trage una
Mă ții minte-ntotdeauna!

Iuşcă:

Te frământi, gura te strânge,
Parc-ai fi bolnav de sânge!
Ia-n ascultă, generale,
Când ți-oi trage două palme!
Să laşi gura, ofițere,
Căci te las făr-de măsele!

Furtună:

Ce zici, domnu' Grigoraş,
La ceşti doi ne dăm legați?

Grigoraş:

Fii pe pace, frățioare,
Noi mergem la vânătoare.
Încă-o mie de ostaşi
Nu-l leagă pe Grigoraş!
Dar voi doi ce mai umblați
Pe mine să mă legați?
Eu cu banda mea de hoți,
Vă prefac din vii în morți!
Hai, răspunde, domn' maior,
Ți-ai cerut şi ajutor?
Ce-ai crezut că dacă vii o să bagi tu frica-n
mine?
Generale, rău priveşti,
Tot acum te lovesc!

Hai, răspunde ce te doare,
Să mă legi sau mi se pare?
Tu ce stai şi te gândeşti,
Carne de haiduc doreşti?
Uite cum îl țin de mână,
Nu mă fă că-l scăp în tine
Şi nu-l scot o săptămână!

Generalul:

Domnule maior, să trăiți,
Ne omoară-aceşti bandiți!

Iuşcă:

Ce eşti tu? Maior, locotinent?!
Nu pari a fi om deştept,
Hai, sictir de-aici, păgâne,
Că trag cu pistolu-n tine!

Generalul:

Nu striga aşa răstit,
Tot acuma te-am lovit!
Singur el când a venit,
Noi cu toții am sărit,
Însă eu când am venit
Arma jos, uite-am lovit!
Lasă arma jos, măi câine,
Ce stai şi te uiți la mine?

Maiorul:

Scoate lanțul, generale,
Să-l băgăm la închisoare!

Generalul:

Dă-te, Grigoraş, legat,
Căci de mine eşti arestat!

Grigoraş:

Măi haiduci, e mare jale,
Ne predăm, nu e scăpare!
Plânge codrul şi frunza,
Rău mă doare inima.
Cântați, măi haiduci bătrâni,
C-ați rămas fără stăpâni!

Olteanul:

Hai, fraților, să cântăm,

Căci de-acuma-n gros intrăm!

Toți cântă:

Foaie verde lemn de brad,
Grigoraş este legat.
S-a lăsat de haiducie
Şi merge la puşcărie.
Plânge codrul după el,
Că-i frumos şi tinerel.
Nu se ştie de mai scapă
Toată viața lui întreagă.

Briceag:

Grigoraş, scumpul meu hoț,
Noi, de-acum mergem la gros.

Generalul:

Te rog, Briceag, nu vorbi,
Arestat acum vei fi!
Tu pe toți i-ai oploşit
Şi-acum stai la tâlcuit?

Grigoraş:

Eu vă spun, domnilor ofițeri,
Şi vă rog din răsputeri;
Cum de nu este jale
Să mă băgați la-nchisoare?
Că vă spun de pe acuma,
Că nu voi mai hoți cât lumea!
Şi mă jur că nu voi mai fi hoț,
Chiar de-oi fi cu haiducii toți.
Armătura v-o predau
Şi banii pe toți vi-i dau;
Vă dau mii şi milioane,
Numai să-mi văd mâinile goale.

Maiorul:

Grigoraş, iertat vei fi,
Spune că nu vei mai hoți!
Şi voi, măi, sunteți iertați!
Şi-acum frumos să-mi cântați,
Un cântec de veselie,
C-ați scăpat de puşcărie.

Toți cântă:

Și-am zis verde de nagară,
Grigoraş e liber iară.
Frunza-n codru s-o uscat,
De hoțit el s-o lăsat.
Și-altă foaie, ca să fugi,
Peste deal şi peste lunci,
Fără ghete şi căciulă,
Numai cu luleaua-n gură.

Grigoraş:

Armele, tâlhari păgâni,
Căci vă tai, vă dau la câini!
Să-mi dați banii înapoi,
Căci, de nu, e vai de voi!

Maiorul:

Măi Grigoraş, fii cuminte,
Ai copii, dar nu ai minte?
Eu te rog să fim iertați
Și cu noi mâna să dați!

Toți îşi dau mâinile. Astfel, spectacolul ia sfârşit.

§

MALANCA LUI PALENCIUC

din satul Falcău, comuna Brodina, județul Suceava

Culege Pătrăucean Gheorghe, în ianuarie 1966, de la Burlă Gheorghe, 22 ani.

Personajele:

Palenciuc. Este căpitanul haiducilor. Poartă haine naționale, căciulă, cizme. La căciulă are pană de păun şi oglinzi. Peste îmbrăcminte are o manta fără mâneci, împodobită – de asemenea – cu multe oglinzi.

Fata (Mai este numită şi *amanta* lui Palenciuc). Are catrință, un cojoc vopsit roşu, coroniță şi voal de mireasă. În picioare, poartă ciubote.

Haiducul I.

Haiducul II.

Haiducul III.

Haiducul IV. Toți poartă îmbrăcăminte asemănătoare cu aceea a lui Palenciuc. Au şi arme. Sunt însă mai puțin împodobiți.

Maiorul.

Căpitanul.

Locotenentul-major. Aceşti trei ofițeri au costume militare cu grade pe umeri. Au şi arme.

Anul Vechi. Este îmbrăcat în haine ponosite: cojoc, ițari, opinci, căciulă întoarsă pe dos. Pe față are o mască e bătrân.

Anul Nou. Are un costum nou de culoare închisă. Poartă căciulă cu oglinzi şi cizme de piele.

Anul Vechi:

Bună seara, dragi nepoți,
Bine v-am găsit pe toți
Ce în jur vă-ngrămădiți
Şi la moşul lung priviți!

Anul Nou:

Bună seara, veteran,
Mândru, viteaz căpitan!
Tu eşti Ştefan sau Mihai,
Glorios, ce treci în Rai?
Sau eşti mândru-apărător

Acestui cinstit popor?
Spune-n grabă cine eşti,
Cu ce nume te numeşti,
Că aici, pe loc, te nimicesc!

Anul Vechi:

Eu sunt Anul Vechi trecut.
Dar, pe câte-am pătimit,
Părul şi barba mi s-au înălbit.
Dar tu, tinerel şi frumuşel,
Spune moşului cine eşti,
Cu ce nume te numeşti!

Anul Nou:

Eu sunt Anul Nou venit
Pentru-acest popor iubit.
Dar am o ghioagă nestrujită,
Pentru-al tău cap pregătită.

Anul Vechi:

Aoleo, ce grea belea
Se-ncurcase-n barba mea!
Un băiat aşa de mic
Să mă facă de nimic?
Nu-i păcat şi nu-i ruşine
Ca să-ți baţi tu joc de mine?

Haiducul I:

Te felicit, Anul Nou!
Azi, întreaga Românie,
Munte, dealuri şi câmpie,
Îți vesteşte-a ta venire
Pentru-a noastră mântuire.

Haiducul II:

Doamne, cine m-a învățat
Codrul meu de l-am lăsat?
Patru frați haiduci ca mine,
Dar să ştiți c-am trăit bine.
Şi, dacă te uiți la mine,
Rar haiduci mai vezi ca mine.
Vezi cuțite şi pistoale,
Armături, măi frățioare!
Dar cu tine ce-i, măi frățioare?

Răspunde-mi la mea-ntrebare!
Semeni să fii de la munte
Sau a fi oltean de frunte!

Haiducul I:

Mă cunosc că sunt oltean,
Frați ca mine nu mai am;
După portul ce-l vedeți,
Ca mine nu mai sunteți!
C-a fost odată, în trecut,
Palenciuc de toți văzut.
Numai el poate să ştie
Portul cum îmi place mie.

Haiducul III:

Vai, că tare-s obosit!
Frații mei nu i-am găsit
Şi prin codri-am căutat,
Peste ei încă n-am dat.
Şi-am venit şi pe la sate,
Poate mi-oi găsi dreptate.
Astăzi nu mă tem de nime,
Sunt haiduc înarmat bine.
Unde-s frățiorii mei,
Ca să haiducesc cu ei?
Şi să-mi spui, măi frățioare,
Cu haiducii ce-o fi oare?

Haiducul IV:

Doamne, cine m-a-nvățat
Codrii mei de i-am lăsat?
Căci pe-aicea-i mare jale,
Ne pândeşte orişicare.
Lasă, frate, că-s haiduc
Şi ştiu încotro s-apuc.
Nu am timp să mă gândesc
Pe-ai mei frați ca să-i găsesc.
C-am venit ca să vă spun
Că potera e pe drum.
Dar la brâu vedeți ce am?
Pentru ei le pregăteam.

Palenciuc:

Bună seara, ai mei haiduci,
Şi ai codrilor voinici!
Cum de codru-ați părăsit
Şi pe-aicea ați venit?
Nu v-a prins lifta păgână
Să vă ia arma din mână?
Sau vreun câine de ciocoi,
Ce soarbe sânge din noi?
Că, de l-aş prinde-n mâna mea,
Zău, cu zile n-ar scăpa!

Haiducul I:

Dar eu am o armă-n mâini,
Nu o bâtă de salcâmi,
Să mă dau prins de păgâni.

Palenciuc:

Bravo, bravo, ai mei haiduci
Şi ai codrului voinici!
Cu toate că bani nu avem,
Dar tot veseli suntem.
Căci cât timp vom fi haiduci,
Cu pistoale şi cu puşti,
Multe poteri vom strivi,
Mulți ciocoi vom nimici.
Pe pistoale puneți mâna
Şi fiți gata-ntotdeauna!

Maiorul:

Bună seara, opincari,
În bondiță şi ițari!
Ce cătați prin satul nostru,
Nu vi-e frică de jandarmi?
Ia, vino matale-ncoace,
Ca să te legitimez!
A, mata, eşti un bandit
Ce-ai venit la jefuit?
Ia, să pui mâinile la spate
Şi să treci colea-nainte,
Să te-nvăț de-acum minte!

Haiducul I:

Măi, tu cu sabia în teacă
Şi cu căpăţâna seacă!
Cum de tu ai îndrăznit
Şi pe-aicea ai venit?
Văd că bine-ţi umblă gâtul,
Ţi-l retez eu cu cuţitul!

Haiducul II:

Măi, tu ai gradul de maior,
De noi toţi ţi-e ţie dor?
Ia, mai şterge-te pe bot,
Că acum dinţii ţi-i scot!

Haiducul III:

Măi ciocoi cu sabie-n teacă
Şi cu căpăţâna seacă,
Îndrăzneşti tu la legat,
La asemenea bărbat?
Pleac-acum din faţa mea,
Că te tai cu sabia!
Îţi arunc capul în vânt
Şi-l amestec cu pământ!

Haiducul IV:

Ce-i cu asta, măi voinice,
Ce faci scandal pe aice?
Măi maior, te rog aşa,
Du-te dinaintea mea!
Când ţi-oi da o sabie-n cap
Ai să scheuni ca un drac!

Maiorul:

Doamne, ce zile mi-ai dat,
Cât pe ce să fiu tăiat!
Dar mă rog lui Dumnezeu
Pentru ajutorul meu.

Căpitanul:

Bun noroc şi vă salut!
Să-mi spuneţi dac-aţi văzut
O mare ceată de haiduci,
Că nu mi-e frică de toţi!
Prin oraşe-au jefuit

Şi pe noi ne-au sărăcit.
Şi să-mi spuneți, dragii mei,
Cum să pun mâna pe ei
Şi să-i leg aşa frumos?
Mai întâi, şeful de hoți!
Iar tu, Palenciuc, ce stai
Şi la noi nu te predai?
Că un fior acum îmi vine,
Spune, că mă bag în tine!

Palenciuc:

Te frământi, gura te strânge
Sau poate ai gunoaie-n sânge?
Tu ai spadă şi chipiu,
Vrei să te ucid de viu?
Că-n furia ce mă găsesc,
Aici, pe loc, te nimicesc!
Măi haiduci cu sabie-n teacă,
Să-i tăiem câte-o bucată,
Să le dăm carnea la câini,
Să-i tăiem pe-aceşti păgâni!

Maiorul:

Căpitane, frățioare,
De mine era cam jale!
Eu aici când am venit,
Hoții la mine-au sărit.
Unul mă prinse de gât,
Altul scoase un cuțit,
Iar unul striga, măi frate,
Că măselile îmi scoate.
Dumnezeu ți-a dat în gând
De-ai venit mai de curând.
Un minut de-ntârziai,
Cu mine nu te-ntâlneai.

Căpitanul:

Alelei, păgâni spurcați,
Dar acuma, măi păgâne,
Vei muri în puşcărie!

Haiducul IV:

Hei, de când stau şi ascult ce spui tu!

Căpitanul:

Să trăieşti, domnule maior,
Hai să cerem ajutor,
Să dăm ordinul urgent
Până sus, la regiment!

Maiorul:

Hai să cerem, dragul meu,
Căci cu ăştia-i foarte greu!
Multă lume-au omorât,
Dar acum ai noştri sunt!

Locotentul:

Să trăiți, dom'le maior,
Am venit în ajutor.
Ordinul, cum l-am primit,
Tot pe loc am şi venit.
Care-s hoții? Spune-mi mie,
Morți de mâna mea să fie!
Şi tu, Palenciuc, ce stai
Şi la noi nu te predai?
Un fior acum îmi vine,
Spune, că mă bag în tine
Şi-ți zbor gâtul sus, în vânt,
Şi-l amestec cu pământ!

Palenciuc:

Ce zbieri la mine, păgâne?
Sau crezi că mi-ar fi ruşine
Ca să bag sabia-n tine?!

Locotenentul:

Hoțule, tu nu-ndrăzni
Pe mine-a mă omorî!
Că amarnic te-oi păli.

Haiducul II:

Să trăiți, domn□ Palenciuc,
Eu în codru-am să mă duc
După scumpa ta iubită,
De căpitan răpită.

Palenciuc:

Cale bună, băiețele,
Peste munți, peste vâlcele!

Să nu cazi în curse grele
Şi în închisoare,
Cu lanțuri la picioare!
Măi fârtați haiduci, vă spun
Că nu pot să mă opun,
Că jandarmeria-i mare.
Hai, dăm armele-n picioare
Şi cu toții la-nchisoare!

Locotenentul:

Hoțule, tu ce mai stai?
Arma de ce n-o dai?
Cu cine crezi că vorbeşti,
Măi hoțule, ce eşti!

Palenciuc cântă:

Şi-am zis verde iasomie,
Din mica mea copilărie
Mă trezii prin puşcărie
Şi pe mine lanțuri grele,
Şi la tribunal, măi vere!
Când acolo am intrat,
Maiorul m-a întrebat:
„Ce-ai făcut, băiete-n sat?”
„Păi, să trăiți, domn□ maior,
Şapte crime şi-un omor!”
„Cum, ai fost aşa milos?
Ia, mai treci opt ani la gros,
Nu vezi mamă, nu vezi tată,
Numai uşă şi lacată!”

Locotenentul:

Să trăiți, domn□ maior!
Am plecat în grămăjoară,
Ca să aducem un bandit,
Care-n sat a jefuit.

Palenciuc cântă:

Deschide-te, închisoare,
Să-mi văd mândruța mea,
Că soarele apune
Şi n-o pot vedea!
Că lanțurile-s grele

Pe mâinile mele
Şi lacătul e mare,
Şi nu mai am scăpare!

Fata intră cântând:

Aicea, eşti băiete?
Aicea te-au închis?
Să-mi spui, dragă băiete,
Doar unde te-au prins!

Palenciuc răspunde cântând:

M-au prins, a mea mândruță,
M-au prins în codrul mare;
M-au prins, a mea mândruță,
Că n-am avut scăpare!

Fata cântă:

Să-mi spui, dragă băiete,
Să-mi spui unde ți-s banii!

Palenciuc:

Să mergi, a mea mândruță,
Să mergi în codrul mare,
Că sub o stâncă 'naltă,
Acolo, îmi sunt banii.

Fata:

Mă duc, dragă băiete,
Mă duc în codrul mare;
Mă duc, dragă băiete,
Te scap de închisoare.

Locotenentul:

Să trăiți, domn' maior!
Am adus acest bandit,
Care-n sat a jefuit.

Maiorul:

Bagă-l iute la-nchisoare,
Să nu vadă sfântul soare!

Palenciuc:

Unde-ai fost, voinice vere?
Şi te rog să-mi cânți de jele!

Haiducul II cântă:

Fost-am fost, de mic băiat,
Dar acum sunt arestat,

Arestat şi ferecat,
De poteră-nconjurat.
Şi-s păzit şi pe la spate,
C-am prădat băncile toate.
Când eram de doi-trei ani,
Prădam băncile cu bani;
Când eram de ani vreo nouă,
Furam cloşca de pe ouă;
Când eram de doisprezece,
Încercam Dunărea-a trece.
Dar acum am anii toți
Şi sunt căpitan de hoți.

Palenciuc:

Să trăiți, domn' maior,
Să-mi cânt cântecul
Ce l-am petrecut în codru!

Maiorul:

Cântă, hoțule, ce stai,
Dacă vrei zile să ai!

Palenciuc cântă:

Cât oi fi şi oi trăi,
Eu din codru n-oi veni.
N-am să viu mai mult în sat,
De bandiți să fiu legat.
Plângeți, frați, plângeți, surori,
Plângeți, mame şi feciori,
Plângi şi tu, dragă soție,
Că eu mor în puşcărie!
Puşcăria-i foarte grea
Şi-mi mânâncă carnea mea.
Carne de voinici, tătare,
Că mi-o călcați în picioare!
Vino, mândră, dintre munți,
La mine, cu galbeni mulți,
Căci ceva de-i zăbovi,
Mort în lanțuri mi-i găsi!
Că lanțurile sunt grele
Pe mâinile mele
Şi lacătul e mare

Şi nu mai am scăpare.

Fata:

Căpitane, căpitane,
Nu ți-e milă de-al meu soț,
Care zace la-nchisoare
Cu lanțurile pe picioare?
Vă dau bani o dimerlie,
De cheltuială să vă fie.
Dați drumul la al meu bărbat,
De unde l-ați arestat.

Căpitanul:

Ce sunteți voi de părere?
Să luăm bani de la muiere?

Maiorul:

Să luăm, măi căpitane,
Că ne trebuie parale.
Dă, muiere, banii-ncoace!

Fata:

Aici am două geamantane!
Dați drumul la al meu bărbat,
De unde l-ați arestat!

Palenciuc:

Vă dau bani şi armături
Ca să scap de legături.

Maiorul:

Palenciuc iertat vei fi.
Zi că nu vei mai hoți!
Şi voi, haiduci, sunteți iertați,
Dar acu' un cântec să cântați!

Haiducii cântă:

Mult mi-e dor şi mult mi-e drag
Să văd frunza cea de fag;
Mult mi-e dor şi mult mi-e foame
Să mânânc din codru poame;
Să mânânc prune din prun,
Să beu sânge de păgân!

Anul Vechi:

Căpitane, căpitane,
Când ți-oi trage patru palme!

Văd că bine-ți umblă gura
Şi de-acum salut poporul,
Să mă duc la haiduci!

Haiducul II:

Eu din munți când am venit,
M-au legat şi m-au închis
Ca pe-un mare vinovat.
Şi de-acolo am scăpat,
Şi pe toți v-am salutat.

Haiducul III:

Dacă-i vorba să plecăm,
Cum am spus, am fost haiduci!
Primăvara înverzeşte
Şi în codru iar mă duc.

Haiducul IV:

Să trăieşti, domn□ Palenciuc,
Patru frați haiduci ca mine,
Dar să ştiți c-am trăit bine!
Şi vă zic la revedere,
Şi-am plecat la haiducit.

Palenciuc:

Eu în codru iar mă duc,
Bani s-agonisesc,
Cu a mea iubită,
Ce-acum mă logodesc.

Fata:

Cale bună, băiețele,
Peste munți, peste vâlcele!
Eu la gât nu port mărgele,
Nici la degete inele!
Te-am iubit, la revedere!

Anul Vechi:

Stați, măi frați!
Ştiți ce-am gândit
Pentru-acest popor iubit?
Om cu om să ne iubim
Şi o horă să-nvârtim!

Toți joacă o horă cu care spectacolul se încheie.

ŞTEFAN CEL MARE

din satul şi comuna Valea Seacă, judeţul Iaşi

Culege studenta Simionovici Elena, în 1969. De la Bostan Ioan, 16 ani.

Personajele:
Ştefan.
Căpitanul lui Ştefan.
Turcul.
Polonul.
Ţăranul.

Ştefan:

Ce se-aude zgomot mare
De buciume, la hotare?

Căpitanul:

Tătarii năvălesc prădând,
Se văd casele arzând.
Iau femei, copii şi fraţi
Şi-i duc în lanţuri robi, legaţi.

Turcul:

Numai viteji în vale,
Cu săbii şi buzdugane.
E o luptă grea
Şi poate mulţi dintre noi vom pieri.

Ştefan:

Buciumurile au să sune,
Toţi vitejii să se-adune.

Polonul:

Văzut-ai tu, Ştefan, oare,
Oastea mea de la hotare?
Mii de săbii, buzdugane
Şi oameni îmbrăcaţi în zale?

Turcul:

Ieniceri, copii de suflet,
Turci, tătari şi tot ce vrei,

Semiluna e în frunte
Şi din săbii sar scântei!

Ştefan:

Dar voi, măi, ce-ați cutezat
Țara de mi-ați călcat?
Nu ştiați voi, oare,
Că la-ntors n-aveți scăpare?

Polonul:

Țara e nebiruită,
Oastea mea este zdrobită.
Iată-ne, Ştefan, acum,
Nu mai suntem decât noi!

Turcul:

Niciodată nu vom mai călca
Țărişoara ta!

Țăranul:

Noi cu toții ne-am unit,
Pe poloni i-am biruit
Şi le-am dat de-ndestulare
Tot pământul, ca să-l are.

Căpitanul:

Hai, acum, mâna să dăm
Şi un cântec să cântăm!

Toți cântă:

Sus la munte stă de strajă
Oastea română, vitează
Şi opreşte la hotare
Năvălirile tătare.
Măi țărane de la plug,
Vino să scăpăm de jug!
S-alungăm duşmani din țară
Şi numele lor să piară.

§

BRÂNCOVENII

din satul şi comuna Straja, judeţul Suceava

Culeg: Adăscăliţei Vasile şi Popescu Vasile, student, în 1966. De la Juravle Vasile, 16 ani.

Personajele:
Brâncoveanu.
Primul fiu: *Alexandru*.
Al doilea fiu: *Mihai*.
Al treilea fiu: *Radu*.
Sultanul.
Soldatul I (Bobu).
Soldatul II (Canac).
Călăul.
Toţi cântă:

Sculaţi, domnilor, sculaţi,
Brâncovenii i-aşteptaţi!
Aşteptaţi-i cu onor,
Brâncoveanu domnitor!
Sculaţi şi priviţi în jos
Cum îl bate pe Cristos,
Cum îl bat şi-l chinuiesc
Şi pe cruce-l răstignesc,
La Golgota-ntr-un obor,
Mântuire la popor!

Sultanul:

Soldat Bobu şi Canac,
Drepţi, aice la cerdac!

Soldatul I:

Poruncă, mare sultane,
Sunt la ordin cât de mare,
Şi prin apă, şi prin foc,
Sunt la ordin tot pe loc.

Soldatul II:

Şi eu Canac, din cerdac,
Ce mi-ţi spune ca să fac.

Sultanul:

Duceți-vă la Muntenia cea frumoasă,
Chiar la Brâncoveni acasă
Şi aduceți-i aici,
Să-i văd ce fel de voinici!
Aduceți-i să-i văd eu,
Capul jos ca să le ieu!
De nu faceți cum vă spun,
Capul pe butuc vi-l pun!

Brâncovenii cântă:

Scumpă-i Țara Românească,
Toți românii să trăiască,
Să trăiască cu onor
Şi să aibă domnitor;
Să trăia' popor român,
Să nu dea bani la sultan!

Brâncoveanu vorbeşte:

Iată, fie, sunt şi eu
Turc tiran, fără Dumnezeu!

Sultanul:

Brâncovene Constantin,
Boier vechi şi domn creştin,
Adevăr am găsit scris,
Pân-aicea! Eu te-am prins.
Să desparți a ta domnie
De a noastră avuție?
Că de mult ce eşti avut
Bani de aur ai bătut,
Făr-a-ți fi de nime teamă,
Făr-a vrea ca să-mi dai seamă.
Ți-ai făcut popi şi diaconi
Ca să-ți cânte la iconi!

Brâncoveanu:

De-am fost rău, bun, la domnie,
Dumnezeu singur mă ştie;
De-am fost bun, rău, pe pământ,
Uite-acuma vezi ce sunt!

Sultanul:

Brâncovene Constantin,

Boier vechi, ghiaur hain,
De ți-i milă de copii
Şi de vrei ca să mai fii,
Lasă-ți legea creştinească
Şi te dă-n legea turcească!
Că dacă nu te turceşti,
Tu pe lume nu trăieşti!

Brâncoveanu:

Facă Dumnezeu ce-o vrea,
Chiar pe toți de ne-ați tăia,
Capul sus cât l-oi ținea
Nu mă las de legea mea.
Legea lui Cristos, barbarii
N-or călca-o în picioare;
Asta-i lege-adevărată,
Lege de la Cristos dată.

Sultanul:

Soldat Bobu şi Canac
Drepți, aice, la cerdac!

Soldatul I:

Iată-mă, sunt pregătit,
Unde-mi spuneți, de pornit.

Soldatul II:

Şi eu, Canac, din cerdac,
Ce mi-ți spune ca să fac.

Sultanul:

Luați pe-aceşti trei tirani,
Tot feciori de brâncovani,
Şi călăul din Bosfor
Să le ieie capul lor!

Călăul:

Cum te cheamă, măi tiran?

Feciorul cel mare:

Alexandru Brâncovean.

Călăul:

Iar tu, fecioraş din Plai?

Feciorul mijlociu:

Eu sunt fratele, Mihai!

Călăul:

Iar tu, cel din ceaulic?

Feciorul cel mic:

Eu sunt Radu, cel mai mic.

Călăul:

Ce-aşa mare lege-aveți,
De vă țineți toți sumeți?
Legea de creştin haiduc
Vreți s-o-ntindeți peste turc?
Voi nu ştiți că ne muncim
Toată lumea s-o turcim?

Un fecior:

Asta-i legea-adevărată,
De la Dumnezeu lăsată.

Soldații:

Hai, Alexandre, şi te-om duce
Să-ți dai viața pentru cruce!
Pentru că nu te turceşti,
Tu pe lume nu trăieşti!

Alexandru:

Lăsați-mă să mă-nchin
În legea mea de creştin.
De-am făcut cuiva vreun rău,
Să mă ierte Dumnezeu!

Călăul:

Ce te lauzi tot mereu
Că mai este Dumnezeu?
Dumnezeul tău, îndată,
Îți arăt eu, barda lată!
Pleacă capul să ți-l tai!
De turcit nici grijă n-ai?

Sultanul:

Când oi zice doi-trei, iară,
Capul de trei paşi să-i sară!

Alexandru:

Ah!

Brâncoveanu:

Doamne, fie voia ta!

Călăul a mimat tăierea capului.

Soldații:

Mihăiță din munteni,
Tot feciori de Brâncoveni,
Pentru că nu te turceşti,
Tu pe lume nu trăieşti!

Mihai:

Lăsați-mă să mă-nchin
În legea mea de creştin!

Călăul:

Țipă barda-n mâna mea,
Capul tău ca să ți-l ia!
Pleacă capul să ți-l tai,
De turcit nici grijă n-ai!

Sultanul:

Când oi zice doi-trei, iară,
Capul de trei paşi să-i sară!

Călăul se face că-i taie capul.

Mihai:

Ah!

Brâncoveanu:

Doamne, fie voia ta!

Sultanul:

Constantine, cum îți pare,
Nu ți-i suparare mare?
Trei coconi tu ai avut,
Din trei, doi ți i-am pierdut,
Numai unul ți-a rămas.
De milă de vrei să-l las,
Lasă-ți legea creştinească
Şi te dă-n legea turcească!

Brâncoveanu:

Facă Dumnezeu ce-o vrea,
Chip, şi pe el de l-ați tăia,
Nu mă las de legea mea!

Radu:

Tăticuță-ți mulțumesc,
Mult aş vrea să mai trăiesc.
Cum am face să scăpăm
De acest afurisit blestem?

Brâncoveanu:

Taci, fiule, nu mai plânge,
Că inima-n piept se frânge;
Taci şi mori în legea ta,
Că tu cer vei căpăta!

Soldații:

Răducule cu păr crețu,
Tot fecior de domn isteț!
Pentru că nu te turceşti,
Tu pe lume nu trăieşti.

Radu:

Lăsați-mă să mă-nchin
În legea mea de creştin;
Lăsați-mă să spun şi eu,
De-am făcut cuiva vreun rău,
Să mă ierte Dumnezeu!

Călăul:

Ce te lauzi tot mereu
Că mai este Dumnezeu?
Pleacă capul că-i de ajuns
De când țin eu barda sus!

Sultanul:

Când oi zice doi-trei, iară,
Capul de trei paşi să-i sară!

Călăul face gestul decapitării.

Radu:

Ah!

Brâncoveanu:

Doamne! Fie voia ta!
Ah, prea bunule şi mare,
Vezi ce lucrează barbarii?
Ah, copiii mei! Din scurt
Pentru-aceasta i-am crescut?
Trei coconi eu am avut,
Pe toți trei mi i-ați pierdut!
Dar-ar Domnul Dumnezeu
Să fie pe gândul meu,
Să n-aveți cuie la cruce,
Nici copii de sărutat!

BRÂNCOVEANU

din satul şi comuna Dorneşti, judeţul Suceava

Culeg studenţii: Galan Ilie şi Aldea Traian, în decembrie 1967. De la: Zlataru Viorel, 17 ani; Şuian Ionel, 16 ani; Rusu Vasile, 16 ani; Şuhan Vasile, 17 ani ş. a.

Personajele:

Anul Vechi. Poartă haine bătrâneşti.

Anul Nou. Este îmbrăcat în costum naţional. Are brâu tricolor.

Sergentul Bobu. Este îmbrăcat în uniformă de grănicer, fără podoabe deosebite. Pe cap are şapcă de gradat.

Soldatul Canac. Are haine militare. Pe cap poartă bonetă.

Călăul. Este îmbrăcat în roşu, are coif lung şi duce în mână o bardă de lemn.

Brâncoveanu. Poartă căciulă de miel, frumos împodobită. Pe haine îi atârnă funde variat colorate, broşe, mărgele, hurmuz. Are plete.

Alexandru. Este fiul I al lui Brâncoveanu. Poartă îmbrăcăminte asemănătoare cu a tatălui. Pletele lui sunt însă de culoare neagră.

Radu. Este al doilea fiu al lui Brâncoveanu. Are aceeaşi îmbrăcăminte ca şi fratele său. Are plete negre.

Anul Vechi:

Bună seara, gospodari şi gospodine,
Anul Nou să vă fie de bine!
Noi vom povesti, acum,
Despre Brâncoveanu codrilor,
Că în vremea ce-a trecut,
Pentru noi a suferit.
Cu baltagul şi securea
El cutremura pădurea.
Brâncoveanu, în sat
Când a intrat,
Sate şi oraşe-a ridicat
Împotriva domnilor,
Grofilor, ciocoilor!

Anul Nou:

Bună seara, veterane!

Anul Vechi:

Bine-ai venit, căpitane!

Anul Nou:

Tu eşti Ştefan, păr bălai,
Glorios trecut prin Rai
Sau eşti vreun apărător
Al acestui scump popor?
Spune-n grabă cine eşti
Şi cu ce nume te numeşti,
Că dacă nu te-nvoieşti
Tot acum te nimicesc
Cu-acest buzdugan oțelit,
Pentru tine pregătit.

Anul Vechi:

Ce necaz şi ce belea
S-a-ncurcat în barba mea,
C-am ajuns să fiu gonit
De-un potlog aşa de mic?

Anul Nou:

Ce, moşneag? Ce îndrăzneşti,
Ce ai să mă cercetezi?
Bunăoară, de nu crezi,
Tot acum te nimicesc
Cu-acest buzdugan oțelit
Pentru tine pregătit.

Anul Vechi:

Ce necaz şi ce belea
S-a-ncurcat în barba mea,
C-am ajuns să fiu gonit
De-un potlog aşa de mic?
Iar eu îți lăs anul în primire,
Cu cuvânt bun şi omenie
Şi cu cioate-n cap să-ți fie!

Sergentul Bobu:

Anul Nou şi Anul Vechi!
Decât v-ați certa,
Mai bine mâna v-ați da

Şi v-aţi împăca,
Şi un cântec aţi cânta!

Anul Nou, *Anul Vechi* şi *Sergentul Bobu* cântă:

Foicică de-alunică,
Am o mândră mititică.
Şi-aş lăsa-o să mai crească,
Vine altul s-o iubească.
Ilenuţă, Mărioară,
Când îi creşte mărişoară
Vom trăi alături,
Cu dorul şi dragostea.

Soldatul Canac:

I-auzi arma cum detună,
I-auzi codrul cum răsună!
Pe câmpie-n depărtare
Se aude-o fluierare.
N-o fi căpitanul, oare?

Căpitanul:

Eu sunt turc din Ţara turcească.
Am venit la dumneavoastră,
Cu-această sabie lucioasă,
Să vă povestesc sosirea noastră.
Sergent Bobu şi Canac,
Drepţi, aicea, la cerdac!
Vă dau bani de admerie (sic!)
Şi doi cai de călărie.
Mergeţi la Muntenia cea frumoasă,
Chiar la Brâncoveni acasă,
Să mi-i aduceţi aici,
Să văd ce fel de voinici!
Că, dacă nu mi-i aduceţi acum,
Capul pe butuc vi-l pun.

Soldatul Canac:

Să trăiţi, dragă sultane,
Chiar i-avem la închisoare.
Chiar prin apă sau prin foc,
La ordin mă duc, pe loc.

Căpitanul:

Adă-ncoace, să-i vedem,

Capul jos să le dădem!

Brâncoveanu şi fiii săi cântă:

Iarna vine, vara trece
Şi pădurea s-a rărit.
Ziua-i viscol, noaptea-i rece,
Greul vieții ne-a sosit.
Cât a fi iarna de mare,
Ce ne facem, vai de noi?
Făr-de codru, făr-de soare,
Făr-de bani, făr-de ciocoi?
Sus, pe creanga cea uscată,
Uite-un corb, un corbişor.
N-ai văzut trecând în cale,
N-ai văzut vreun călător?
Călător cu punga plină
Şi la cap cu şal legat,
Să-mi încerc astă rugină,
Să-mi fac bani pentru iernat.

Căpitanul:

Constantine Brâncovene,
Nu vorbi vorbe viclene!
De ți-e milă de copii
Şi de vrei ca să mai fii,
Lasă-ți legea creştinească
Şi te dă-n legea turcească,
Că, dacă tu nu te turceşti,
Tu pe lume nu trăieşti!

Brâncoveanu:

Chiar pe toți de ni-ți tăia,
Nu mă las de legea mea.

Căpitanul:

Sergent Bobu şi Canac,
Drepți, aicea la cerdac!
Luați pe aceşti tirani, (sic!)
Chiar domni de Brâncoveni,
Şi călăul din Bosfor
Să le taie capul lor!

Călăul:

Tu te lauzi tot mereu
Că mai este Dumnezeu.
Dumnecații mă-tii-ndată
Îți arăt eu bardă lată!
Pune capul să ți-l tai,
Că de turci nici grijă n-ai;
Pune capul că-i de-ajuns
De când țin eu barda-n sus!

(Către primul fiu).

Cum te cheamă, măi tirane?

Fiul I:

Alexandru Brâncoveanu.

Călăul (către celălalt fiu):

Iar tu, cel din ceaurel?

Fiul II:

Eu sunt Radu, cel mai mititel.

Fiul I:

Rugămintea mea, călău,
Lasă-mă s-o spun şi eu!
De-am făcut cuiva vreun rău,
Să mă ierte Dumnezeu.
Că pun martori: lună, stele,
Că murim cu mare jale.

Călăul:

Țipă barda-n mâna mea,
Ție capul ți-oi tăia!
Cât ai spune doi-trei iară,
Capul de cinci paşi să-ți sară!
Pune capul să ți-l tai,
Că de turci nici grijă n-ai;
Pune capul că-i de-ajuns
De când țin eu barda-n sus!

(Către *Fiul II*).

Haide, Radu, şi te-oi duce,
Să-ți iau capul pentru cruce;
Pentru cruce şi Hristos,
Cum îți merge capul jos!

Fiul II:

Rugămintea mea, călău,
Lasă-mă să spun şi eu!
De-am făcut cuiva vreun rău,
Să mă ierte Dumnezeu,
Că pun martori: lună, stele,
Că murim cu mare jale!

Călăul:

Țipă barda-n mâna mea,
Ție capul ți-oi tăia.
Cât oi spune doi-trei iară,
Capul de cinci paşi să-ți sară!
Pune capul că-i de-ajuns
De când țin eu barda-n sus!

Căpitanul:

Constantine Brâncovene,
Doi coconi tu ai avut,
Pe-amândoi ți i-ai pierdut.
Numai tu singur ai rămas cu zile.
De vrei să mi te laşi,
Lasă-ți legea creştinească
Şi te dă-n legea turcească,
Căci dacă nu te turceşti,
Tu pe lume nu trăieşti!

Brâncoveanu:

Turc păgân şi liftă rea,
De-ți mânca şi carnea mea,
Nu mă las de legea mea.
Să ştiți c-a murit creştin
Brâncoveanu Constantin!

Căpitanul:

Constantine Brâncovene,
Boier vechi, orhaiene (sic!) [haine],
Multă lume ai umblat
Până-n mână mi-ai picat.
Pentru vitejia ta
Pielea de pe trup ți-oi lua
Şi ți-oi întoarce-o pe dos,
Să numai crezi în Hristos.

Cască-ți ochii de-i videa,
De-ți cunoşti tu pielea ta!

Brâncoveanu:

Dau-ar bunul Dumnezeu
Să fie pe placul meu,
Să vă ştergeți de pe pământ
Cum se şterg norii de vânt!
La curea făr-de pistoale
Vei găsi o pungă mare.
Ia-o şi să fie-a ta
Şi pe mine-a mă scăpa!

Căpitanul:

Du-te-ngrabă şi-l dezleagă
Şi-i ia banii ce-i va avea,
Că noi libertatea-i vom da!

Sergentul:

Să trăiți, tovarăşe căpitan,
Chiar prin apă şi prin foc,
La ordin mă duc, pe loc!

Brâncoveanu:

Căpitan cu firea slabă
Şi cu mintea neîntreagă,
Cum ai cutezat la mine
Chiar la prima întâlnire?
Că pe câmp de bătălie,
Adeseori, când ne-ntâlneam,
Tu spuneai că eşti căpitanul României
Şi pe câmp de bătălie,
Tu, cu drag, vei apăra
Scumpă, dragă țara ta!

Căpitanul:

Da, sunt căpitanul României,
De pe deal, de pe câmpie
Şi pe câmp de bătălie
Eu, cu drag, voi apăra
Scumpă, dragă țara mea!
Viclenie şi vânzare,
Brâncoveanu ne-a-nşelat!
Noi murim de supărare,

Ei sunt veseli c-au scăpat;
Noi banii i-am luat,
Dar amar ne-am înşelat.

Sergentul:

Tunurile ne-or prohodi
Şi fetele ne-o jeli.

§

PREDAREA LUI OSMAN-PAŞA

din cartierul Pometea, oraşul Târgu-Neamţ, judeţul Neamţ

Culege Bojovschi Olga, în 1967. De la Ţîlica Harja Petre, 50 de ani.

Personajele:
Un ofiţer român.
Generalul Cerchez.
Regele românilor.
Osman-Paşa.
Ali-Paşa.
Un turc.

Ali-Paşa:

Băieţi, voi frică să n-aveţi,
De români să nu vă temeţi.
Ţara mică a românilor
Vom preface-o în a turcilor.
Şi, dacă-i vom birui
Pe români, îi vom jefui
Şi-i vom face să strige-n gura mare:
Aşadar, băieţi,
Pân-la lupta cu românii
Noi să ne angajăm
Şi un cântec să cântăm!

Turcii cântă:

Ştiţi, Osman-Paşa vine ca adulferim (sic!)
Şi-au jurat,
Şi-au zis sultanul bravul: aferim!
Şi-au depus jurământ mare
Chiar lui Mahomed,
Pe-al său braţ şi paloş tare
Bătându-se-n piept.
Vai, aman, ghiaurul vine
Şi-ar să zică la cadâne:
„Zdraschi [Zdrasviti] gospodine!”

De-am avea noroc vreodată
De-a ne întâlni cu ghiaurii
Şi cu ruşii-n faţă,
Vai, cum ne-am ciocni!
Vai, aman, ghiaurul vine
Şi-ar să zică la cadâne:
„Zdraschi gospodine!"

Generalul Cerchez:

Băieţi, astăzi este ziua
Când am depus jurământ
Majestăţii Sale regelui Carol I,
Pentru a apăra ţara,
Chiar cu pierderea vieţii noastre!
Aşadar, băieţi, să fiţi curajoşi,
Să nu vă pierdeţi curajul,
Căci Dumnezeu e bun şi iartă
Acelora ce luptă pentru ţară,
Cu inima curată.
Cum vor lupta fiii mei,
Văzând pe tatăl lor cu ei,
Mâna scumpă de prinţesă
Vă netezeşte pe faţă
Şi vă dă pâinea în mână,
Mult mai bună ca o mumă.
Aşadar, băieţi,
Să punem piept cu piept,
Să urcăm pe parapet,
Să vărsăm focurile române
Peste liftele păgâne.
Căci opinca-i de român,
Căciula-i de la străbun
Şi-i vom face să cunoască
Armata românească!
Căci românu-i bun viteaz,
Dar te scapă de necaz.
România-i ţară mică,
Dar te bate de te strică.
Aşadar, băieţi,
Până-n lupta cu păgânii,

Noi să ne angajăm
Şi un cântec să cântăm!

Românii cântă:

Fiii României,
Tot flăcii de frunte,
Şoimi de prin Carpaţi,
Dunărea cea lată,
Pe o-ngustă punte
O trec înarmaţi.
E bătaie mare,
Lupta e-n turbare
Şi-un glas de român
S-aude strigând:
Arme, arme, arme căutaţi,
Arme, arme, arme,
Arme ne mai daţi!

Generalul Cerchez:

Da, da! Iată şi măritul Gazin Osman!

Osman-Paşa:

Da, da, eu în persoană!
Tu eşti acel general vestit
Care-ai cutezat
Plevna de ai înconjurat
Şi ai bombardat?

Generalul Cerchez:

Da, bre Osmane, eu sunt!

Osman-Paşa:

Şi nu ţi-e frică oare
De-această cutezare,
Că poate să te-ntristeze
Şi capul să ţi-l reteze?

Generalul Cerchez:

Nu, bre Osmane,
Fiindcă Plevna voastră
De români e-nconjurată,
Mâini de noi va fi luată;
Armatele tale nouă se vor închina
Şi chiar tu singur sabia îţi vei preda!

Osman-Paşa:

Te-nşeli, generale,
La cele ce-ai vorbit
Deloc nu te-ai gândit.
Nu ştii că Osman-Paşa
Nu-i om de biruit?
Iar a mea vitează armată
Îi mai iute chiar ca vântul.
Şi, de frica noastră,
Tremură întreg pământul.
Vezi ienicerii mei?
Ia-n uită-te la ei!
Nu par a fi oameni,
Ci nişte pui de lei.
Un semn dacă le-oi face,
Dați birul cu fugiții
Şi n-ai să-ți vezi, sărace,
Nici casa, nici părinții!

Generalul Cerchez:

Taci, bre Osmane!
Pleacă iute, mai în grabă,
La palat, la Văcăreşti,
Căci cafeaua-ți se răceşte!

Osman-Paşa:

O, prea mare generale!
Ce-mi faci tu mie asemenea mustrare?
Căci nu se cuvine
Unui Gazin-Osman ca mine!

Generalul Cerchez:

Pentru-a tale fapte rele
Şi sângele ce l-ai vărsat,
Acolo, jos, la Calafat!

Osman-Paşa:

Într-un ceas a voastr-armată
Va fi ca pleava vânturată
Şi nici voi singuri n-o să credeți
C-ați mai existat vreodată!

Generalul Cerchez către români:

Pentru atac, înainte marş!

Osman-Paşa:

Oh, Alah, vesietim,
Aici, în foc ne prăpădim!

Toţi cântă:

Oştile stau faţă-n faţă
Strânse-n câmpul de război.
Lupta-aproape e să-nceapă,
Lupta crâncenă de-apoi.
Astăzi, patria ne cheamă
Pentru ea ca să luptăm.
Cată, dar, iubită maică,
Orice dor noi să uităm!
Iar când vestea morţii mele
Pân-la tine va sosi,
Străbate munţi şi vâlcele,
Trupul meu spre a-l găsi!
Negăsindu-l, te opreşte
Şi te-ndreaptă către cer,
Căci acolo locuiesc
Toţi acei ce-n luptă pier.

Osman-Paşa:

O, Ali! Oare astea n-or fi
Înşelăciuni de-ale tale?
Şi vrei să ne vinzi pe noi
La români şi la ruşi?!

Ali-Paşa:

Nu, mărite gazine, dacă nu crezi
Întoarce ochii tăi şi vezi!
Cum ne-a luat apa hrana,
Depozitele de muniţii,
Chiar drapelele!
Şi, după cum vedeţi, mărite gazine,
Noi nu mai putem lupta
Şi trebuie grabnic a ne preda.

Osman-Paşa:

O, Ali, tu ai dreptate, bre!
Noi nu mai putem lupta
Şi trebuie grabnic a ne preda.

Generalul Cerchez:

Da, da, bre Osmane,
Trebuie să te predai!

Osman-Paşa:

Mă voi preda, mă voi preda.
Dar mai întâi de toate,
Vreau să ştiu cine eşti tu.

Generalul Cerchez:

Eu sunt generalul Cerchez,
Care timp de trei luni de zile
Plevna bombardez.
Iar azi, prin biruința
Vitejilor mei ostaşi,
Am ajuns la tine
Cât cu voie,
Cât fără voie.
Şi trebuie grabnic a te preda!

Osman-Paşa:

Mă voi preda, mă voi preda.
Dar mai întâi de toate,
Rog bunătatea dumitale
De a-mi da libertate mie,
Cât şi la aceşti nenorociți turci!

Generalul Cerchez:

Îți voi da după cum scrie cartea.
Priviți la dânşii cum se uită
La a lor Plevnă şi redută!
Şi le văd toate sfărâmate
Şi drapelele de noi luate!
Tot asemenea o s-o pățească
Care-o să se potrivească
La armata românească!
Predă sabia, Osmane!

Românii cântă:

Scoală, Osman, te deşteaptă,
Aman, bre, Osman, aman, aman!
De-ți vezi Plevna-nconjurată

De români cu spada lată
Şi de ruşi cu şapca lată!
Vai, săraca Plevna noastră,
Cine-o s-o mai stăpânească?
Rusul din Țara rusească
Şi cu Țara Românească.
Tu să cați să te-nchini lui,
Să te-nchini românului!
Iar de nu te-i închina
E vai şi-amar de viața ta!

Osman-Paşa:

Ştii, Alah din ceruri
Şi sfinte Mahomed?
Cu mii de ghiauri în viață am dat piept!
Şi-n luptă cărunțit-am
Cu orişice popor;
Şi sigur, totdeauna,
Ieşeam învingător.
Iar acum, românii ăştia,
Un mic popor viteaz,
Mă lasă chiar pe mine
Cu lacrimi pe obraz!
O, straşnică Turcie,
Tu-mpărăție mare,
Vii azi la România,
Ceri milă şi-ndurare!
Văzându-mă rănit şi-nvins,
Predau această sabie,
Căci nu mai pot să fiu vrednic
De-a lupta cu ea!
Poftim, primeşte sabia, generale!

Generalul Cerchez:

Primesc această sabie, Osmane,
Care-o iau din mâinile tale
Şi-o voi depune
La picioarele Măriei Sale.

Românii cântă:

Români, trompeta sună,

Sculați cu mic, cu mare!
Armata noastră vineri cu steagul tricolor.
Ura, ura, ura!
Ea vine ca s-arate
C-a fost peste hotare.
Aduceți flori frumoase,
Să-ncingem frutea lor!
Azi, Carol domn cel mare,
Un domn plin de iubire,
Ne scapă de urgie,
De turcul cel cumplit.
C-a dat armatei brave
Frumoasă instruire,
Poporului ce-n viață
În toate-a strălucit.
Trăiască România,
Trăiască regele țării,
Trăiască şi regina
Cu oastea de români!

Generalul Cerchez:

La rând, drepți!
Pentru onor, înainte!

(Prezintă raportul regelui).

Să trăiți, Majestate,
Azi, oştile Măriei Tale
Plevna au cucerit;
Osman-Paşa nouă ni s-a predat.
Iar ca semn de-a lui înfrângere,
El sabia şi-a închinat.
Primiți sabia, Majestate!

Regele:

Primesc această sabie, generale,
Care-o iau din mâinile tale
În onoarea oştilor biruitoare.
Eu sunt rege al României
Și voi fi cât voi trăi.
Țara noastră în robie nici n-a fost,
Nici n-ar să fie!

(Către Osman-Paşa).

Osmane, eşti liber,
Ia-ți restul de armată şi pleacă!

Osman-Paşa salută şi plecând spune:

Să trăiți, Majestate!

(Către turci).

Avagardi, ghelburdar!

Toți cântă:

Semiluna cea măreață
Astăzi cade şi se-nalță
Crucea sfântă, mare falā,
Pe coroana cea regală.

§

CURCANII

din satul şi comuna Frătăuții Noi, județul Suceava

Culege Nicoară Veronica, studentă f. f., în 1967. De la Capră Traian, 15 ani.

Personajele:
Împăratul. Poartă haine turceşti, largi.
Turcul. Are pantaloni verzi, largi, bluză, fes.
Soldatul. Poartă haine milităreşti, româneşti.
Curcanul I.
Curcanul II. Sunt, de fapt, soldați îmbrăcați în haine țărăneşti (cu sumane, ițari, căciuli şi opinci).

Soldatul:

Ce mai cați pe aste văi,
Măi turcule, măi?

Turcul:

Numai pace şi dreptate,
Măi soldate, măi!

Împăratul:

Ce mai stai aşa străin,
Măi turcule, măi?
Cu războiul ce mai este,
S-a sfârşit sau tot ne batem?
Despre Plevna ce mai ştii?

Turcul:

Cum, nu ştii?
Se bat curcanii
Cu balcani-mahomedanii,
Cu puşti în spate,
Luminate împărate!

Împăratul:

Cum, turcii se bat?
Eşti nebun sau nu eşti
Întreg la minte?

Turcul:

Să vezi bine, luminate împărate,
Că de-un ceas şi jumătate,
Vă spun că se bat curcanii
Cu mahomedanii,
Cu puşti în spate
Şi curcanii cu pene-n frunte,
Luminate împărate!

Împăratul:

Ia, adu curcanii-ncoace,
Să-i mânânc ca în unt fripți!

Soldatul:

Ia, voi doi curcani, la împărat!

Curcanii vin cântând:

Înalt, frumos ca bradul,
Măicuța m-a făcut,
La horă şi la luptă,
La toate-s priceput.
Când am plecat de-acasă
Măicuța mea plângea,
Plângea cu jale multă
Căci nu m-o mai vedea.
Atunci, am scos inelul,
Pe deget i l-am pus,
Pe ochi am sărutat-o
Şi la război m-am dus.

Soldatul:

Cântând în casă intrați
Şi pe împărat nu-l salutați?

Curcanii:

Să trăiți!

Curcanul I:

Luminate împărate,
Vă rugăm să ne iertați,
Că noi nu suntem învățați
Să dăm sama de-aste fapte!

Împăratul:

Măi, da' tu cine-mi eşti?
Nici nu râzi, nici nu vorbeşti.

Curcanul II:

Eu sunt Barbu Lăutar!

Împăratul:

Prin ce te pot recunoaşte?

Curcanul I:

Prin cântări.

Împăratul:

Ia, cântați-mi!

Curcanii cântă:

Pe marginea Dunării
Trec feciorii cu boii.
Şi-naintea boilor
Trece floarea florilor.
Grăi luna către soare:
- Mânați boii cât mai tare,
Căci vine Dunărea mare!
- Las' să vie, să ne mâie,
Numai mândrul să rămâie!

Împăratul:

Iar din partea de onor,
Respectați, vă rog frumos,
Mica mea felicitare,
La mulți ani ca să trăiți!

§

HORA UNIRII

din satul Vaduri, comuna Viişoara, judeţul Neamţ

Culege învăţătoarea Mirela Vasluianu, în 1968. De la: Coteanu Maria 15, Olaru Mihai 15, Balan Maria 14, Topliceanu Vasile 16 ş. a.

Personajele:
România.
Transilvania (I se mai spune *Crişana*).
Basarabia.
Bucovina.
Ardealul.
Tudor.

Toate personajele sunt îmbrăcate în costume naţionale şi pot fi uşor recunoscute după inscripţia pe care o au pe benzile tricolore prinse pe piept. În mână au steguleţe tricolore. Joacă în acest spectacol şi fetele. În genere, actorii sunt copii de şcoală între 13 şi 15 ani.

România cântă:

I-auzi, departe strigă sclavii
Şi asupriţi, către noi!
E glasul mândrei Basarabii
Ajunsă-n ziua de apoi.
E sora noastră cea mezină,
Căzută-n lanţuri cu-ale ei mâini.
Pierit-au oare toţi duşmanii
Şi şoimii munţilor Carpaţi?
Va fi a noastră Transilvania,
Suntem cu toţii înarmaţi.
Venind tatarul crunt şi mare
Şi-aşteaptă moartea ca la câini.
La arme, la arme, fraţi români!

Bucovina cântă:

România, tristă mamă,
Glasul tău duios mă cheamă.

Când ai plâns de jale, vai,
Tu pierdută mă ştiai!
Iar acum la piept mă strângi
Şi de bucurie plângi.
Roabă fiind de ei ținută
Ani mai bine de vreo sută.
Şi, ca ei, n-au să mai fie,
Scumpă, dragă Românie!

Basarabia:

Eram o țărişoară mică,
Basarabia numită,
De-atâta vreme în robie.
Dar astăzi am venit
Să ne unim
Cu scumpa noastră Românie.
Scumpă, dragă Bucovină,
Floricică din grădină,
Hai cu toți să ne unim,
Ca-mpreună noi să fim!

Bucovina:

Aşadar, tu, surioară,
Să ne-ajute Domnul sfânt,
Să ne unim laolaltă,
Cum am fost noi mai demult.
Şi Ardealul o să vină,
Şi cu el ne vom uni.
Lângă scumpa Românie,
Lângă ea, noi toți vom fi!

Ardealul (dă mâna cu toți ceilalți):

Am trecut peste Carpați
Să dau mâna cu-ai mei frați,
Că de-atâția ani de zile
Sunt la unguri subjugat.
Iar acum, Românie,
Lângă tine am venit.
Nistru, Tisa şi Carpații,
Într-un sânge ne-am unit!

Bucovina:

Pe sub cer şi pe sub stele,

Zboară două rândunele.
Acele nu-s rândunele,
Ci-s două surori de-ale mele.
Una rămâne şi plânge,
Alta suspină şi se duce.
Şi-amândouă plâng în glas,
Vai, pe-a cui mân-am rămas!

România (către *Tudor*):

Tudor, Tudor, Tudorel,
Dragul mamei voinicel!
De când mama te-a lăsat
Mulți olteni ți-ai adunat,
Pe greci să mi-i prinzi în ghiare
Şi să mi-i alungi din țară.
Mult la față te-ai schimbat
Şi cum te-ai întunecat!
Spune-i maicii, ce te doare,
Căci m-oi face vrăjitoare,
De alean să te descânt,
Să calci vesel pe pământ.

Tudor:

Alei, maică; alei, dragă,
Curând visul mi-l desleagă!
Să vezi, maică, ce-am visat:
Buzduganul meu sfărâmat;
Sabia mea cea bună, nouă,
Am visat-o ruptă-n două;
Ghioaga mea cea ghintuită
Am visat-o ruginită;
Maică, pistoalele mele
Le-am visat făr-de oțele!
Şi-ncă, maică, am mai visat
Şarpe galben, prefăcut,
Ce purta coarne de țap Şi
creastă roşie-n cap
Şi tot mă-ndemna mereu,
Să mă duc la cuibul său.

România:

Ba, ferească Dumnezeu,

Să nu te duci, fătul meu!
C-acel şarpe-nveninat
E vreun hoț policrit [poreclit],
La inimă vătămat.

Tudor:

Maică, măiculița mea,
Cum să scap de cursa grea?
C-acel şarpe prevestitor
Îmi tot spune c-am să mor?

România:

De-ai muri, drăguțul meu,
Facă ce-o vrea Dumnezeu.
Dar să ştii tu de la mine
Că-un fecior voinic ca tine,
Pân-ce cade, pân-ce moare,
Calcă şerpii în picioare.
De nu-i şarpe-nveninat
I se iartă un păcat.

Toți cântă:

Acolo, jos în grădiniță,
Vin, surato, vin! (Refren)
Să culegem peliniță!
Vin, surato, vin!
Şi de-acolo, la izvoare,
Să ne-mpodobim,
Şi la horă-ntre fetițe
Noi să ne mândrim.
Căci fetițe sprinteoare
Ca noi nu mai sunt
Nici în lună, nici în soare,
Nici pe-acest pământ.

România:

La noi e cer senin
Şi codri verzi pe dealuri
Şi poart-argint pe valuri
Pârâul cristalin.
În scumpa noastră țară
Sunt cuiburi de eroi
Şi cei răi or să piară,

Căci Domnul e cu noi.
Copii, noi toți avem
Un scump şi mare nume,
Români suntem în lume,
Români să trăim vrem.
La Nistru, la Carpați,
La Tisa-nvolburată,
Oriunde-ai căuta,
Găsim pe-ai noştri frați.
Al nostru grai răsună
Ca viersul îngeresc. Nu-i
grai dulce pe lume,
Ca graiul românesc!

Toți cântă şi joacă:

Hai să-ntindem hora mare,
De la Dunăre-n Carpați!
Asta-i hora românească,
Să cântăm cu-ai noştri frați.
Unde plâng copii şi mame,
Unde frații noştri mor,
Mor strângând la piept, sărmanii,
Tricolorul țării lor.
Să le ducem mângâierea
Ce-o aşteaptă de la noi,
Libertatea mult dorită
Şi păzită de eroi.

România:

Foaie verde foi de nuc.
Venit-a vremea să mă duc!
Să mă duc de-aici cu dor,
Ca şi luna printre nori;
Să mă duc de-aici cu jele,
Ca şi luna printre stele.
Jelui-m-aş florilor
De dorul surorilor;
Jelui-m-aş brazilor,
De dorul fraților,
Închina-m-aş şi n-am cui,
Închin-m-aş codrului.

Codru-i jalnic ca şi mine,
De nici frunza nu-i rămâne,
Numai goale rămurele,
Să le bată vremuri grele;
Vremurile şi vânturile,
Ca pe mine gândurile.

Transilvania (*Crişana*):

Măi bădiță din Carpați
Și din munții cei bogați!
Întinde frățeasca mână,
Ca să vadă lumea-ntreagă
Hora noastră, care leagă
Pe munteni cu moldoveni,
Cu cel surp (sic!) de dobrogeni,
Cu mândrii basarabeni!

§

Culegătoarea mai notează:

„Tudor se explică prin faptul că în 1967 a fost cantonat în sat un regiment de olteni.”

PIESA ROMÂNIEI

din satul şi comuna Vânătorii-Neamţ, judeţul Neamţ

Culeg: Adăscăliţei Vasile şi studenţii Iftinuţ Maria, Ispir Romel, Soare Elena, în august 1967. De la: Tănase Florica, 15 ani; Monea Lucica, 15 ani; Axinte Ana, 16 ani; Lică Viorica, 15 ani; Borcilă Ana, 16 ani. (Imprimare magnetofon).

Personajele:
România. Se îmbracă în costum naţional. Pe cap poartă o coroniţă.
Domniţa. Poartă şi ea costum naţional. Pe cap are un batic de culoare verde.
Mireasa. Se îmbracă întocmai unei mirese.
Banat. Se îmbracă bărbăteşte, cu căciulă şi coroniţă. Pe umeri are o mantie cu steluţe.
Nedeea. Este fiul României. Se îmbracă asemănător Banatului.
În mod obişnuit, piesa este jucată de elevele din şcoală din clasele mai mari.
Carpaţi. Are aceeşi îmbrăcăminte cu Banat.

Banat:

Măi bădiţă din Iudeea
Şi din munţii Galileea,
Noi cu toţi mâna să dăm
Şi-un mândru cântec să cântăm!

Toţi cântă:

Iată, Anul Nou s-a apropiat,
Din ceruri vă vine-mpodobit!
Şi iată, şi iată,
Ca o mireasă
Vă vine-mpodobit
Şi la aşteptarea noastră,
Iată, a sosit!
Şi la aşteptarea noastră,
Iată, a venit!

Carpați:

Măi bădiță din Carpați
Şi din munții cei bogați,
Întinde-ți frățeasca mână
Peste patria română,
Ca să vadă lumea toată
Hora noastră cum se leagă.

Toți joacă şi cântă:

Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inima română,
Să-nvârtim Hora frăției
Pe pământul României!

(Pe o altă melodie se cântă în cor).

Pe câmpul plin de sânge
De lângă Mărăşeşti,
Îngenunchiată plânge
O zână din poveşti.
Pe câmpul plin de sânge,
De unde s-au jertfit
Acei mai scumpi ai noştri,
Pe care i-am iubit,
Trecând pe lângă-o cruce
Înfiptă în pământ
Şi-alături o fată
Punea flori pe mormânt.
Mişcând, cetind în grabă
Pe cruce ce scria,
Am întrebat atuncea
Pe cine ea jelea.

Mireasa:

Eu plâng pe-al meu frate
Ce-n luptă s-a jertfit,
Dar el fiind departe
Eu plâng pe-acest pământ.
Posomorâta cruce
De pe mormântul tău,
Smerit îmi plec genunchii,
Mă rog şi plâng mereu.

Toți cântă:

Saltă-mpărătească sfântă,
Că toți îngerii îți cântă!
Toți, cu dor şi cu iubire,
Ei te laudă. Mărire!

Domnița:

Unde este Dumnezeu?
Unde soarele răsare,
Unde peştele trăieşte,
În tot locu-i Dumnezeu,
Tatăl tuturor şi-al meu.
De s-ar întâmpla vreodată
Să rămân orfan de mamă sau de tată,
Dumnezeu
Va fi sprijinul meu.

Toți cântă:

Mă doare, scumpă doamnă,
Durerea pe care-o porți!
Mormintele înseamnă
Că cei viteji sunt morți.

Nedeea:

Mamă, scumpă Românie,
Furioşi, duşmanii tăi,
Care-au vrut cu fier şi foc
Ca să te îngroape,
Să nu mai ai pământ şi cer!
S-au luptat pe cer străbunii,
Cu avântul vitejesc;
S-au luptat cu zâmbet falnic
Şi acum se odihnesc.
Din pământul plin de sânge
Case, pietre şi comori,
Unde holdele răzlețe
Au rămas de-atâtea ori.
Dar a fost odinioară,
Asta n-a rămas nimic.
Curge liniştea şi pacea,
Ca pe vremea unui voinic.

România:

Odorul meu, copilul meu,
Tu pleci în ţări străine.
Dar vezi, nu uita
De mama ta!
Gândeşte-te la ea!
Şi vezi, din când în când
Mai scrie câte-un rând,
Să ştiu de mai trăieşti.

Domniţa:

La Mărăşeşti, tăticul meu,
Cu arma-n mână ca un zmeu,
Lupta crunt şi lovea.
Ca un erou el a murit,
Lăsându-şi pradă pe ai lui
Şi pe mine-al nimănui.
De-atunci plâng şi strig mereu:
Mămica mea, tăticul meu.

Nedeea:

Roş, galben şi albastru
Este steagul nostru sfânt.
Pentru el ne-am dat noi viaţa,
Pentru el şi-acest pământ.

Toţi cântă:

Nimic în lume nu-i mai sfânt
Şi mai frumos pe-acest pământ,
Decât să mori ca luptător,
Înfăşurat în tricolor.

Carpaţi:

Azi, românul uită jalea,
Uită ce-a mai suferit
Şi Anul Nou bine-a venit!

Toţi cântă:

Saltă, saltă, Românie,
Uită-ţi grijile, nevoi!
Braţul tău o să ne fie
Împodobit şi plin cu flori.
Iar noi, într-o unire,
Vă urăm Sfântul Vasile

C-un mănunchi de busuioc,
Să vă dea Domnul noroc;
C-un mănunchi de viorele,
Să vă dea Domnul avere;
C-un mănunchi de mentă creață,
Să vă dea Domnul viață!

Banat:

Toți, la dreapta şi la stânga,
Hora să-nvârtim,
Româneşte şi frățeşte,
Astfel să pornim!

Toți joacă hora.

Banat:

Anul 1968 va fi

Toți:

An de bucurie,
An de veselie.
Cinstiților ascultători,
Priviți cu bucurie!
Şi-odată cu Sfânt' Vasile
La noi a sosit.
La anul şi la mulți ani!

§

ÎNCHEIEREA PĂCII

din satul Valea Seacă, comuna Bălțătești, județul Neamț

Culege Adăscăliței Vasile, în iunie 1968. De la Munteanu Ioan, 27 de ani; Munteanu Constantin, 20 de ani şi Iovoaia Ion Iorgu, 22 de ani.

Personajele:

Preşedintele. (Înainte vreme se numea *regele*). Este conducătorul românilor. Se îmbracă în costum alb, cu epoleți, ighileți, diagonală, caschetă cu stea, zorzoane de hurmuz, fir roş, decorații. Poartă cizme.

Generalul român. Poartă haine ofițereşti cu stele pe umeri.

Căpitanul român. Haine aemănătoare, cu franjuri.

Grănicerul român. Are haine soldățeşti.

Împăratul neamț. Poartă haine albastre cu multe cordele.

Generalul neamț. Are haine de aceeaşi culoare, mai puțin înzorzonate.

Ostaşul neamț. Poartă haine mai simple.

La începutul jocului, intră în casă toți afară de *Rege*. El se aşază pe două rânduri, față în față, lăsând un culoar de trecere pentru atunci când intră *Rege*.

Toți cântă:

Iată, Anul Nou s-a apropiat,
Din ceruri vă vine împodobit
Ca un împăratu'
De Dumnezeu Sfântul binecuvântatu'!
An de bucurie,
An de veselie,
Şi-odată cu Sfânt' Vasile
La noi a venit!

Generalul român:

Gardă, drepți! Pentru onor, înainte!

Muzica (de fapt, bandă care însoţeşte formaţia, anunţând-o) cântă onorul.

Preşedintele intră printre cele două rânduri:

Bună seara, băieţi!

Toţi:

Să trăiţi!

Regele (sau *Preşedintele*) către Împăratul neamţ:

Împărate, dacă nu ţi-ar fi cu supărare,
Ţi-aş face o mică întrebare!

Împăratul neamţ:

Sunt gata cu nerăbdare
Ca s-ascult a ta-ntrebare.

Regele:

Împărate, prea vestit,
Uite pentru ce-am venit!
Am venit să cer la tine
Liberaţiune-n lume,
A popoarelor române,
De sub a ta stăpânire.
Împărate,
Dacă tu te vei opune pentru dreptate,
Noi cu ostaşi victorioşi,
Te vom lua prin sânge roş.
Cu acest lucios tăios,
Capul tău va cădea jos!

Generalul neamţ:

Mult şi-atâta-ndureros,
Rămâi, rege, ‘n aşteptare
Cu al tău lucios tăios!

Regele către *Generalul român*:

Gardă, drepţi!

Românii:

Să trăiţi!

Regele:

Care este acel general primat,
Care se prinde a lua armeţii comanda?

Generalul român:

Să trăiţi, Măria Ta,
Eu mă prind a o lua,

Armeții comanda.

Regele:

O, tu, general primat,
Cu-al doilea grad după-mpărat!
Eu astăzi am ordonat
Caz de mobilizare,
Contra oştilor germane.
Iar tu eşti numit de mine
Şeful oştilor române,
Ca să ştii să le conduci,
Printre munți şi printre stânci,
Printre bătălii adânci.
Du-te azi, viteazul meu,
Du-te, dar cu Dumnezeu
Fii în ajutorul meu!

Generalul român:

Grănicer, fii gata,
Strânge-n mână arma,
Căci peste toată România
A sunat alarma!
Voi veți fi cu mine,
Eu voi fi cu voi
Și-mpreună, cu toții,
Vom merge la război.

Grănicerul român:

Să trăiți, don' general,
Am înțeles primul ordin
Pe care mi l-ați dat,
Să mergem la luptă
Contra cruntului german.

Generalul român:

Dar tu, mândre generale,
Şef al oştilor germane,
Ce-ai cătat tu, crunt păgân,
Pe al meu pământ român?
Căci pământului din Ardeal
Traian şi Decebal
I-au dat nume de român.
Iar tu, un păgân ca tine,

Vrai să schimbi al nostru nume?
Cu acest lucios tăios,
Capul tău va cădea jos!

Generalul neamț:

Cu aceste vorbe toate,
Voi da ordin la armate
Şi vei fi supus la moarte.
Al meu nume când s-aude,
Pasărea-n nori s-ascunde.

Generalul român:

Generale, vezi tu aceste câmpii
Care se cheamă Mărăşeşti?
Şi brazii din sus de munte,
Care spun ce-ai să pățeşti?
Şi mai este-n altă parte,
La apus de miază-noapte,
Războinice-amintiri
Tipărite din poveşti,
Care spun pentru tine
Că aici ai să putrezeşti.
Generale, dacă nu te vei retrage,
Praf şi şperlă te voi face!

Generalul neamț:

Să trăiți, împărate prea vestit,
Uite pentru ce-am venit.
Să luptăm nu mai putem,
Căci armata ce mai este
În grea stare se găseşte.

Împăratul neamț:

Ce spui, generale?
Că nu mai poți lupta?!
Dar armata ce mai este
În ce stare se găseşte?
Du-te şi cercetează,
Vino şi raportează!

Generalul neamț către *Ostaşul neamț*:

Ostaşul meu iubit,
Care pe mine m-ai însoțit!
Treci la Măria Sa

Pentru a-i raporta!

Ostaşul neamț:

Să trăiți, Măria Ta,
Să luptăm nu mai putem,
Căci armata ce mai este
În grea stare se găseşte;
Jumătate – morți, răniți,
Prin spitaluri schingiuiți.

Împăratul neamț:

Ce spui, ostaş, că nu mai poți lupta
Şi vrai ca să cadă împărăția mea?

(Către regele României).

Suverant (sic!) al României,
Sabia mea ți-o-ntind ție
Şi pentru a noastră prietenie,
Să mai cântăm un cântec!

Toți cântă (uneori, şi fanfara):

Oştile stau față-n față,
Strânse-n câmpul de război.
Lupta-i gata să se-nceapă,
Lupta crâncenă de-apoi.
O, tu, maică înfricată,
În acesta trist minut
Îți trimit încă o dată,
Îți trimit un mic sărut.

Grănicerul român, înfingând un steag tricolor în podea, strigă:

Ah, nu-mi pasă,
Pot să mor de-acum!
Ura, să trăiască
Armata românească
Şi orice război
Ea să-l biruiască!

Generalul român:

Dar pe tine, căpitane,
Ce luptă te-a ajuns aşa cu jale?

Căpitanul român:

Majestate, la Oituz,
O schiță de obuz
Lângă mine s-a sfărâmat,

Brațul drept mi l-a fracturat.
Iar aceşti, care vă aflați,
Un cântec să cântați!

Toți cântă un cântec de oaste, care poate fi mereu altul. Obişnuit, se cântă aici *La Mărăşeşti* sau *Pe Valea Sticlăriei*, dar informatorii nu cunosc cuvintele.

Regele român:

Tot aşa-am dorit şi eu,
Prea vestite împărate,
Decât între noi duşmănie,
Mai bine pace şi dreptate!

Toți cântă la ieşirea din casă:

Prea iubită adunare,
Te iubim în cor voioşi!
Vă lăsăm în pace
Noi, cu sănătate!
De-am greşit ceva,
Fiți buni şi iertați!
Iar de n-am greşit,
Fiți buni şi primiți!
La anul şi la mulți ani!

§

CĂDEREA BERLINULUI SAU PREDAREA LUI HITLER

din satul Todireşti, comuna Stroieşti, județul Iaşi

Culeg: Atanasiu Dumitru, Simionovici Elena şi Şuiu Rodica, în decembrie 1967. De la: Amariei Dumitru, 17 ani; Balcan Dumitru, 17 ani; Tudorache Vasile, 21 de ani ş. a.

Personajele:
Generalul român.
Căpitanul român. Amândoi poartă haine militare kaki.
Generalul rus.
Căpitanul rus. Amândoi poartă haine militare gri-închis.
Mareşal Hitler.
Generalul neamț.
Colonelul neamț.
Căpitanul neamț. Aceştia au uniforme-marine.

Colonelul neamț:

Noi am declarat război.
Toată lumea e cu noi.
Întâi îl batem pe rus
Şi-apoi mergem spre Apus.

Generalul român:

Neamțule, eu merg cu tine!
Cred că treaba merge bine.
Unguru-i de-acord cu noi
Şi el declară război.

Mareşalul Hitler:

Generale, de treci Bugul,
Acolo să împingi plugul,
Să întinzi Germania
Pe toată Rusia!

Generalul rus:

Ia, ascultă, generale,
Nu ne-ajunge nouă oare
De cinci ani de când luptăm
Şi nimic nu câştigăm?

Generalul român:

Ba ne-ajunge, frate dragă,
Lumea după pace-aleargă,
Însă ca să câştigăm
Trebuie să mai luptăm.

Generalul român:

Bine, bine, să luptăm,
Pacea ca să câştigăm,
Amândoi să ne unim
Şi pe nemți să-i fugărim
Până la ei, la Berlin.

Generalul român:

Bine, bine, ne unim
Şi pe nemți să-i fugărim
Până la ei la Berlin.
Asta-i fiara cea turbată
Ce ține lumea-ncurcată.
De când războiu-a-nceput
Multă lume a murit.
Multă lume-a subjugat,
Tot pământul e-ncercat,
Ne unim cu toți de-acum,
Să mergem pe-acelaşi drum.

Generalul rus:

Bine, frate generale,
Amândoi să ne unim!
Şi cât ai bate din palme
Gândul să-l îndeplinim,
Să mergem ca nişte lei
Până la Carpații tăi.
Fiindcă împreună luptăm,
Un cântec să cântăm!

Ruşii şi românii cântă:

Sunt în haină militară,
Am aproape şase ani.
Fac serviciul de catană
În această garnizoană
Şi cu drag ne instruim.
Comandantul ştie multe

Şi ne-nvață şi pe noi
Cum să stăm cu arma-n mână
Şi să fim pe ea stăpână,
Contra unui nou război.

Căpitanul român:

Generale, stai pe loc!
Sufletul mi-e plin de foc.
Ordinul când l-am primit
Şi cu rusul m-am bătut,
Zi senină n-am avut;
Sufletul mi s-a-nnegrit
De un trai înăduşit.
Ordinul când l-am primit,
Pe rus ca să-l atacăm,
Numai românul lupta,
Neamțul înapoi dădea.
Când românul dă atacul,
Neamțul fuge de-l ia dracul,
Ei aveau motorizate
Şi fugeau tare departe.
Mai aveau tunuri blindate
Şi se retrăgeau prin spate,
Într-un caz mai greu oleacă
Ştiau numai s-o tulească.

Generalul român:

Ia, ascultă căpitane,
Veste ne-a venit acum,
S-avem pace-a răsărit,
Că războiul s-a sfârşit.

Generalul neamț:

Să trăiți, Măria Ta,
Al Germaniei erou!
Ce mai spui, măi dragă
Hitler,Ne faci Rusia cadou?
Să cuprinzi tu Europa
Ca să fim doar noi stăpâni,
Cum spuneai odinioară
La unguri şi la români?!
Acum, dragă mareşale,

Vezi românul ce-a făcut?
Cei mai mulți şi cel mai tare
Tocmai că ne părăseşte
Când nevoia e mai mare;
Când anglo-americanii
Pe la spate ne luară,
Tot atuncea şi românii
Cu ruşii se aliară.

Mareşalul Hitler:

Generale, vom cuprinde
Europa cea bătrână.
Dar mai frântă decât toate
Va fi oştirea română.
Vom zdrobi oastea rusească,
Vom zdrobi o lume-ntreagă!
Doar Germania să trăiască!
Acum, dragă generale,
Adună-ți armata ta
Şi cu dânsa vei pleca
Pe câmpia României,
Până la armata Rusiei,
Care, acolo, împreună
Cu armatele române
Caută să ne zdrobească.
Până la urmă să luptăm,
România s-o câştigăm,
Ca un semn de răzbunare
Pentru marea lor trădare.

Generalul neamț:

Ia, ascultă, colonele,
Împreună de vom lupta
Şi cu toții de vom cădea,
Amândoi să ne unim,
Gândul să-l îndeplinim.
Eu voi pune tot la cale,
Voi trimite-armată mare
Să batem pe-aceşti români,
Să rămânem noi stăpâni.
Adună-ți armata ta

Şi-n România vei pleca,
Ca nişte lei să luptăm,
România s-o câştigăm!

Colonelul neamț:

Armatele noastre
De mult sunt adunate
Şi în România sunt plecate.

Generalul român:

Ia, ascultă, generale,
Ce veşti ne mai aduci
De la prietenii noştri ruşi?

Generalul rus:

Veste bună, generale,
Am pornit cu toți la vale,
Cu neamțul să ne batem,
România s-o scoatem.

Generalul român către nemți:

Nemți hapsâni, toți, liftă rea,
Ce-ați cătat în țara mea?
Voi acuma ați uitat
Ce bătaie ați mâncat
În războiul din trecut,
Ce tot cu voi l-am avut?
La Oituz şi la Mărăşti,
Pe câmpia Mărăşeşti?
De-acum mult nu va dura
Şi-n Berlin noi vom intra.
Pe Hitler l-om aresta,
Pe voi toți v-om împuşca,
Ca să ştie omenirea
C-ați adus nenorocirea!

Mareşalul Hitler:

De-o cădea pe noi duşmanul,
Eu singur nu mă ucid,
Căci duşmanul nu mă prinde,
Căci eu fug ca un rapid.

Generalul neamț:

Cine ştie-n astă lume
Să-mi spună şi mie anume

Cam ce poate ca să fie
În această jucărie?
Nimenea nu vrea să-mi spună,
Dar s-a văzut de la-nceput
Că războiul l-am pierdut.
Şi-am să-ncerc încetişor,
Singurel să mă omor.

Căpitanul neamț:

Generale, ce gândeşti,
Vrei chiar să mă prăpădeşti?
Stai puțin şi te gândeşte
Şi spre Răsărit porneşte!
Căci, dacă vin din Răsărit,
Sunt sigur că ne-am prăpădit.

Generalul neamț:

Căpitane, îți ordon
Să nu fii aşa plocon!
Ai să te gândeşti mai bine
Cine vorbeşte cu tine.
Hai, porniți şi nu mai stați,
Rusia de ocupați!
Şi să nu veniți înapoi
Fără victorie-n război!

Căpitanul neamț:

Să trăiți, domn' general,
Eu răspund l-acest semnal.
Din Berlin când am plecat
Lui Hitler cuvânt i-am dat:
„Nu ne-ntoarcem înapoi
Fără victorie-n război!"

Generalul rus:

Stați puțin mai binişor,
Să vă dăm noi ajutor!
Vino-ncoace, măi vecine,
Şi tu, prietene române,
Să le arătăm noi lor
C-am pornit pe drumul gloriei,
Pe calea victoriei!
Căpitane, arestează-i

Şi pe urmă cercetează-i!

Căpitanul român:

Dar cu voi ce-i, măi păgâni,
De călcați pământ român?
Nu vi-i frică c-ăți muri
Şi pământul v-a-nghiți?
Hai, măi frați, să ne unim
Şi pe nemți să-i fugărim,
Să-i scoatem din țar-afară,
Să-i mânăm peste hotară!
Şi, acum, vă rog frumos,
Să lăsați săbiile jos!
Dacă n-aveți bună plăcere,
Lăsați-le fără-ntârziere!

Generalul român:

O, tu, mândre generale,
Şeful trupelor germane!
Ce te ții mândru şi tare?
Eu aş spune, mai întăi,
Să ne batem amândoi
Şi care va rămânea,
Acela se va preda
Cu toată armata sa.
O, tu, neamț, liftă păgână,
Ah, mânca-ți-ar carnea câinii,
Căci de-atât de rău ce-mi eşti
Nici la câini nu trebuie.
Căpitane, fii atent
Şi cât poți de vigilent,
Căci aceşti trei nemți spurcați
Trebuie încătuşați!

Colonelul neamț:

Înspre România când am plecat,
Rusul ne-a înapoiat.
Hai, măi frați, să ne unim
Şi pe rus să-l fugărim,
Să nu creadă că ne predăm,
România să le-o dăm!
Să-i scoatem din țar-afară,

Să-i mânăm peste hotară,
Să câştigăm victoria iară!

Generalul român:

Decât să vă dăm libertate,
Mai bine un glonte-n spate
Şi-ncă unul sub bărbie,
Să mi te saturi de avuție!

Generalul rus:

Ia-ți adio, generale,
De la părerile tale!
Armata mea, măi frățioare,
Te va pune sub picioare!

Căpitanul rus:

Căpitane, căpitane,
Şi de tini mare jale!
Trupul tău cel îngâmfat
În foc va fi aruncat,
Să nu vă credeți stăpâni,
Cum vă spun alți păgâni,
Că vor cu tactica voastră
Să ocupe Rusia noastră.

Căitanul neamț:

Cum se poate să nu cred,
Fiindc-acum singur văd
Şi mă rog ca la-ai mei frați,
Libertate să ne dați!

Căpitanul român:

Cum să-ți dăm noi libertate,
Dacă tu nouă ne-ai vrut moarte?
Libertate poți să ai
După ce intri în rai,
Să te-ntâlneşti cu-ai tăi bunici,
Care nu mai sunt pe-aici.

Generalul rus:

Căpitane, căpitane,
Îi vezi cu aceste armate,
Ce umblă prin țările toate
După averi şi palate?
Dar acuma lor li s-a-nfundat,

Să le facem noi palate
Din vreo patru scânduri late
Şi-o să steie-n ele toate,
Mai bine ca în palate.

Generalul neamț:

Căpitane, de ce stai,
Trupa ta unde o ai?
Tu o ții la adăpost?
Te ştiam deştept, nu prost.
Tot ce e să fie-n stare
Să se poarte pe picioare
Când i-ai da o armă-n mână,
Să distrugă, nu în glumă!
Din Berlin când am plecat,
Hitler ştii ce-a ordonat,
Să trecem prin foc şi pară
De acum pân-la vară!
Toat-armata s-o supui
Şi la picioare s-o pui!

Generalul rus:

Predă arma şi pistolul
Şi te dă cu binişorul!
Căci acest pistol, măi frate,
Are gloanțe fermecate.
Şi, când văd un Friț ca tine
Zboară după el şi-un… (n.n. – neinteligibil)

Căpitanul neamț:

Generale, generale,
Inima îmi bate tare,
Brațele mi se înmoaie,
Picioarele ni se-ndoaie!

Generalul rus:

Văd că nu ți-i aşa bine
Şi te uiți urât la mine!
Dar, mai ai ceva de făcut,
Doar să nu te dai pierdut!

Generalul neamț:

Eu mă dau vouă supus,
Nu mai am nimic de spus!

De-acum, faceţi ce ştiţi cu mine,
Că eu nu mă simt bine!

Căpitanul neamţ:

Cum se poate, generale,
Să-ţi schimbi părerile tale?
Tu, ca general de-armată,
Să predai Germania toată?!

Generalul neamţ:

Nu ştiu nici eu ce să fac.
Să vă fac vouă pe plac!
V-aţi lăsat în baza mea,
Că ocup eu Rusia.

Căpitanul neamţ:

Generale, vino-n grabă,
Să fugim cu-armata-ntreagă!
Căci, de dă rusul atacul,
Sunt sigur că ne ia dracul.

Generalul neamţ:

Cum de nu ţi-e ruşine
Să vorbeşti aşa cu mine?
Eu, în grad de general,
Tu, mucos de căpitan?!
Nu mai sta în faţa mea,
Că un glonţ în piept ţi-oi da!

Generalul român:

Nu vă mai certaţi degeaba,
Amânaţi pe mâine treaba!
Armele vor fi luate de noi
Şi aruncate la gunoi.

Căpitanul neamţ:

Ia, ascultă generale,
Nu ne-ajunge nouă oare
De cinci ani de când luptăm
Şi nimic nu câştigăm?
Mai bine-ar fi să ne-mpăcăm
Şi o pace să-ncheiem!

Generalul român:

Ia, ascultă, generale,
Libertate îţi vom da.

Şi dacă vei mai căuta
Război cu țara mea,
Capul ți-l voi reteza
Chiar cu săbioara mea!
Căci cât sunt pe lume viu,
De nimeni nu vreau să ştiu!
Căpitane, acest ordin îl vom executa
Şi nemților libertate le vom da.

Căpitanul român:

Generale, să trăieşti
Pe acest pământ, cât eşti!
Ordinul Măriei Tale
L-am înțeles foarte tare
Şi l-am pus în executare.
Ascultă, Măria Ta,
Libertate îți vom da,
Dar şi-un cântec vom cânta.

Toți cântă:

Înalt, frumos ca bradul,
Măicuța m-a făcut.
La luptă şi la horă,
La toate-s priceput.
Când am plecat de-acasă,
Măicuța mea plîngea
Şi suspina cu jale
Că nu m-o mai vedea.
Şi-atunci, copila popii
Mă sărută cu dor
Şi mi-a şoptit: „Bădiță,
Să fii biruitor!"
Iar eu, scoțând inelul,
Pe deget i l-am pus,
Pe ochi am sărutat-o
Şi la război m-am dus.

Generalul rus:

Fraților, vă rog poftiți,
Pentru pace iscăliți!
Semnătura să ne fie
Pentru toți doar bucurie!

BANTA LUI MIRCEA CEL BĂTRÂN ŞI BAIAZID

din satul Păun, comuna Mihălăşeni, județul Botoşani

Culege Mihalache Elena, studentă f. f., în februarie 1968. De la Chicăroşie Gheorghe şi Creangă Ion (Guzan), 64 de ani.

Personajele:
Domnul Mircea.
Balahura, căpitan de oaste românească.
Irina.
Florica, mama Irinei.
Baiazid, împărat al turcilor.
Turcul I.
Turcul II.
Soldatul de gardă.
Culegătorul nu face însemnări cu privire la îmbrăcămintea personajelor.

Soldatul de gardă:

La curțile nouă din capăt de țară,
Tremurând din vârfuri de plopi cu frunza rară
Nu ştiu, mândru soare străluci o dată,
Ori în prag frumoasa Irina s-arată?
Pleacă la fântână şi vine zorită,
Când văzuse turcii cum gonesc călare.

Irina:

Mamă, grea furtună amenință-n zare,
Negri ca păcatul norii se ridică,
Inimioara toată mi-a-nghețat de frică.

Florica:

Fata mamei, fată, vestea ta nu-i bună.
Nu-s nici norii negri ca păcatul,
Nu-i nici grea furtună.
Ci păgânătatea încoace vine,
Să mi te ceară, Irină.
Du-te şi te-ascunde, căci sosesc îndată
Şi te prind în casă, fata mamei fată!

Turcul I:

Ce tot boceşti, bătrânică,
În ăst fel ne primeşti?
Am venit să ne spui
De Mircea şi oştirea lui.
Are mare pregătire?
Nu l-aş mai vedea cu zile!

Florica:

Nu cunosc eu domnitorul,
Că-s bătrână, dragul meu.
Eu cunosc numai prin casă
Şi primprejurul ei.

Turcul II:

Dar copila ta frumoasă
Unde-i, de n-o văd prin casă?
Are mare bucurie.
Baiazid n-are soție.

Florica:

Eu vă spun adevărat,
Fata mea s-a măritat.

Turcul I:

Ce ne tot minți, bătrânică,
Că te iau acuşi de cozi
Şi ai să ne spui de frică!

Turcul II:

Ce-ți bați capul cu bătrâna?
Uite c-am găsit copila.
Leag-o să ne pomenească
Şi pe turci să nu mințească!

Irina:

De-acum, mamă bună, rămâi sănătoasă,
Dacă te-a împins păcatul să mă faci frumoasă!
Fost-ar fi mai bine să mă-nghită iadul
Decât să mă vadă Țarigradul.

Florica:

Of, bătu-i-ar Cel de Sus,
Mare jele mi-au lăsat
Şi pe fată mi-au luat,

Şi pe mine m-au legat.

Irina:

Turcule, dă-mi drumul să mă duc la mama.
Mi-au rămas acolo salba şi năframa;
Mi-a rămas acolo lada mea de zestre
Şi-au rămas orfane florile-n ferestre.

Turcul I:

Lasă vorba, fată, că acuşi te bat!
Mă prezint cu tine sus în Țarigrad.

Irina:

Decât roabă-n Țarigrad,
Mai bine m-arunc în vad!

Balahura:

Domnul Mircea, ce facem,
În ce fel îi aşteptăm?
Căci s-apropie de noi
Al turcilor puhoi.

Mircea:

Tu, soldatul Balahura,
Sol de pace vei pleca.
Poate-i vom opri în cale.
Şi-un steag alb în mână ia.
Spune-i că doresc cu dânsul
Să vorbesc, dacă vrea el.
Dacă nu, săgeți din vremi
Peste ei vom arunca.

Turcul II:

Vine-un sol de pace-ncoace,
Împărate, să-l primim?

Baiazid:

Faceți-i loc prin mulțime,
De la el veste să ştim!

Balahura:

Să trăiți, înalt împărate,
De nu-ți este cu banat,
Domnul nostru-ar vrea să vază
Pe măritul împărat!

Baiazid:

Spune-i să vie-ncoace,

Că-l aştept aici, în cort!

Balahura:

Domnul Mircea, eşti cinstit,
Să vorbeşti cu Baiazid.

Baiazid:

Tu eşti Mircea?

Mircea:

Da-mpărate! Am venit să mi te-nchini,
De nu, schimb a ta coroană
Într-o ramură de spini.

Baiazid:

Tu crezut-ai că degeaba
Am bătut atâta cale,
Fără să calc în picioare
Coroana Măriei Tale?

Mircea:

Îmi tot spui că nu degeaba
Ţi-ai adus oştirea-ncoace,
O s-avem noi astă grijă,
Cum se cade să-ţi plătim,
Numai cu săgeţi şi săbii
Noi pe voi vă mulţumim.
Dragi oşteni, mâna pe săbii,
Să nu văd că scapă unul
Din acea liftă păgână!

Balahura:

Bravo, oaste românească,
C-ai învins acest puhoi,
Ca să ştie şi sultanul
Că n-are ce căta la noi!

§

MOŞ CRĂCIUN

din satul Costişa, comuna Mihălăşeni, judeţul Suceava

Culege Moscal Iliana, în iulie 1966. De la Lavric Constantin, 13 ani.

Personajele:
Moş Crăciun.
Barbu Lăutaru.
Craiul I.
Craiul II.
Miliţianul.

Piesa se joacă de Crăciun. Intrând în casă, jocul începe şi continuă astfel:

Craiul I:

Bună ziua, bună ziua!

Moş Crăciun:

Să trăiţi,
Oameni vestiţi,
De prin lume fugăriţi!
Dar voi cum aţi îndrăznit
Şi la mine-n casă aţi venit?

Craiul II:

Moş Crăciun,
Noi în casă
La dumneavoastră
Am intrat văzând pe cer
O stea mare şi luminoasă,
Ce părea un trup de fată.
După dânsa ne-am luat
Şi-n casă la dumneavoastră am intrat,
Crezând că aveţi fete de măritat.

Moş Crăciun:

Ha, ha! Vouă vi-i dor de însurat,
Dar nu ştiţi bine să jucaţi.

Craiul I:

Noi nu ştim să jucăm,

Ci ştim bine să cântăm.

Moş Crăciun.

Să-mi cânți un cântec frumos
Şi la inimă duios,
Să arăt la bătrânețe
Ce-am putut la tinerețe.
N-am jucat la tinerețe
Cum am să joc la bătrânețe!

Craiul II:

Încă un cântec să cântăm
Şi pe urmă să plecăm!

Toți cântă:

Frunzuliță rug de mure,
Măi dorule, măi!
Lung îi drumul prin pădure.
Dar mai lung îi prin oraşe,
Toți ne-ntreabă de răvaşe.
Doi ne-ntreabă,
Doi ne leagă,
Doi în pivniță ne bagă.
Iar doi, cu bastoanele,
Ne-au zdrobit ciolanele.

(Pe o altă melodie, un alt cântec).

Moş Crăciun cu plete dalbe,
Adă flori de-argint în barbă
Şi le-aşterne pe pământ,
Şi le suflă după vânt.
N-am văzut eu de când sunt
Moş Crăciun aşa jucând
Şi la babe tot râzând.
C-aşa-i jocul de moşnegi,
Ca gardul de prepelegi;
C-aşa-i jocul de bătrâni,
Ca gardul de cicadâri.

(Pe altă melodie, al treilea cântec).

Frunzuliță de-un bujor,
Măi dorule, măi!
C-am plecat încetişor,
Să s-aline dor cu dor.

- Dorule, de unde vii?
- Iaca vin din munții vii.
- De-a mea mândră ce mai știi?
- Ştiu că-i bine, sănătoasă,
Şade la masă şi coasă.
Nu ştiu, coasă ori descoasă,
Lăcrimioare ştiu că varsă.

Milițianul:

Moş Crăciun, m-am fost gândit
C-ar fi bine de pornit.

Moş Crăciun:

Încă ceva să spunem
Şi pe urmă să plecăm.

Milițianul:

Uite, vine Moş Gerilă,
Prin nămeți, în fapt de seară,
A plecat către oraş.
Moş bătrân c-un iepuraş
Înhămat la sănioară.
Drumurile-s troienite,
Noaptea vine, gerul creşte.
Cu urechile ciulite
Iepuraşul se grăbeşte.

Moş Crăciun:

Uite-o casă colo-n vale,
Cu ferestre luminoase.
Moşul s-a oprit din cale,
Cu toiagu-n poartă bate.
Bună seara, bună seara,
Iaca, vin cu sănioara
Şi cu daruri proaspete.
Bucuroşi de oaspete?

Craiul I, *Craiul II* şi *Milițianul*:

Bucuroşi, bucuroşi,
Strigă glasuri de copii.
Moşule, de unde vii?

Moş Crăciun:

Iaca, vin din moşi strămoşi,
Încărcat cu jucării.

Noaptea-i rece şi albastră,
Ies copii la fereastră
Şi se uită cum coboară
Prin troianul uriaş,
Moş bătrân c-un iepuraş
Înhămat la sănioară.

Barbu Lăutaru cântă din fluier.
Moş Crăciun joacă.
Milițianul:

Moş Crăciun, m-am fost gândit
C-ar fi bine de pornit.

Moş Crăciun:

Ia-ți tot ce este al tău
Şi pleacă cu Dumnezeu!

Toți se îndreaptă către uşă.

§

PRUNCUL

din satul Luncaşi, comuna Hălăuceşti, judeţul Iaşi

Culege preotul Dămoc Anton, în 1969. De la mai mulţi copii.

Personajele:
Îngerul I.
Îngerul II.
Îngerul III.
Îngerul IV.
Toţi aceştia sunt interpretaţi de copii între 9 şi 12 ani. Pot fi fetiţe.

În faţa uşii, un înger întreabă:

Primiţi Pruncul?

La răspunsul afirmativ al gazdei,
Îngerul I spune:

Pace casei acesteia
Şi tuturor celor ce locuiesc în ea!

Îngerul II:

Mesia cel dorit,
La voi azi a sosit.
Pace, bucurie,
La toţi să vă fie!

Pruncul (o păpuşă) este aşezat jos.
Toţi cântă unul dintre cântecele:

În peştera săracă;
Hai la iesle, la Isus sau
Mărire întru Cei de Sus!

Îngerul I rosteşte cu faţa spre *Prunc*:

Iosif şi Maria în van au umblat,
Să-ţi cate-o căsuţă şi-un colţişor de pat.
Zadarnică le-a fost truda, zadarnică, ruga lor
Şi trebuie pe paie să vii, o, Pruncuşor!
Tu nu ai nici casă şi nici legănaş,
Stai culcat pe paie, drăguţ copilaş.
Dar, cu drag, eu azi îţi dau inima mea,
Ea să fie, Doamne, locuinţa ta!

Toți recită:

Isus prunc vă cere
Să-i faceți plăcere.
Dați-i o privire
Plină de iubire
Şi de mulțumire!
Iar un mic bănuț
Pentru-al lui pătuț!

Gazda oferă darul.
Toți ies şi cântă:

Rămâneți cu bine şi fiți fericiți,
S-aveți zile senine, să ne mai primiți!
Mulți ani, ferice, de bucurie,
Să vă dea Pruncul tot ce doriți!
(Rostit) Sărbători fericite, la mulți ani!

§

IROZII

din satul Teioasa, comuna Darabani, județul Botoşani

Culege Ilaşi C. Ion, student f. f., în 1965. De la Postolache Grigore, 73 de ani.

Personajele:
Irod. Poartă haine împărăteşti.
Gaşpăr.
Melichior.
Baltazar. Toți trei sunt magi sau crai. Poartă haine strălucitoare.
Ofițerul. Îmbracă haine militare.
Pruncul sau *Iisus*.
Paiața. Este un ostaş din garda lui Irod.

Irod:

Ofițere!

Ofițerul:

Poruncă, prea-nalte împărate!

Irod:

Ia, vezi cine bate
La uşa împărăției mele!

Ofițerul:

Prin străji şi prin caraule
S-au prins trei oameni străini.

Irod:

Ce spun că sunt,
De unde vin
Şi încotro călătoresc?

Ofițerul:

Călări pe cai,
Sunt filozofi şi crai,
Ce vin din părțile Răsăritului,
Merg în țara Nazaretului,
Ca să se închine lui Hristos
Ce se numeşte Mesia.

Irod:

Ia, să mi-i aduci pe câteşitrei,
Ca să vorbesc şi eu cu ei!

Ofițerul către magi:

Regilor şi crailor,
Luați-vă puțină osteneală
Până la Irod împărat,
Să vă dați socoteală!

Craii scot săbiile şi răspund într-un glas:

Cinstea ne este prea mare,
Să ne înfățişăm împărției tale!

Irod, cu paloşul ridicat:

Of, voi, năluce pământeşti,
Cu chipurile crăieşti!
Ce-ați putut să călcați
Cu a voastră îndrăznire,
Puternica mea stăpânire?

Gaşpăr:

Ție, Doamne preavestite,
Multe zile fericite!
Privind ale noastre veşminte
Îți vom putea aduce aminte
C-avem oaste-mpărătească
Ca cu a ta să se-ntâlnească!
Dar, în loc de oaste mare,
Am plecat ca fiecare
Dup-o sfântă arătare.

Irod:

Prin Ierusalim umblați.
Ce, pe cine căutați?

Gaşpăr:

Suntem trei magi călători,
Crai, ca frații iubitori.
Văi şi coline neumblate,
Şi păduri nedesfundate,
Pretutindeni călcăm
Şi de-mpăratu-ntrebăm.

Irod:

V-aş mulțumi ca la frați,

Dacă vreți să-mi arătați
Care, de unde veniți
Şi pe nume cum vă numiți
Şi-ncotro călătoriți.

(Către Melichior).

Iar tu, ce crai mare eşti?

Melichior:

Eu sunt craiul Melichior.
De la Persida m-am pornit,
După steaua care s-a ivit.
Şi, din aflând
C-ar să nască pe pământ
Un împărat nou şi sfânt,
Am plecat ca să-l găsesc
Şi să mă închin şi eu
Ca la un Dumnezeu.

Irod:

Pas, pas la împăratul
Că-ți voi închina eu capul
C-un paloş tremurător
Şi la soare sclipitor,
Care are să te-nfioreze
Şi capul să ți-l răteze!

(Către Baltazar).

Iar tu, ce crai mare eşti?

Baltazar:

Eu sunt craiul Baltazar.
De la Persida am pornit
După steaua care s-a ivit,
Din prooroci aflând
C-ar să nască pe pământ
Un împărat mare şi sfânt.
Am plecat ca să-l găsesc,
Să-i duc daruri, să-l slujesc şi eu,
Ca pe un Dumnezeu.

Irod:

Pas, pas la împăratul,
Că-ți voi închina eu capul
C-un paloş sclipitor

Şi la soare lucitor,
Care are să te-nfioreze
Şi capul să ți-l răteze!

(Către Gaşpăr).

Iar tu, care te uiți rău,
Privind la scaunul meu,
Ți-este rândul să vorbeşti,
Să-mi spui ce crai mare eşti!

Gaşpăr:

O, Iroade împărate,
Vrei tu aceste toate
Să le afli de la mine?

Irod:

Negreşit, şi de la tine!

Gaşpăr:

Dacă mă vei lua cu asprime,
Nimic nu afli de la mine.
Blând, dacă te vei purta,
Atunce vei putea afla!

Irod:

Fie pe voia ta!

Gaşpăr:

Sunt patruzeci de ani şi mai bine
De când mă numesc ca tine,
Crai, filozof, ficior de domn să ne ție,
De domni şi de-mpărăție,
Cu coroane-ncoronați!

Irod:

De domni şi de-mpărați!
Ce tot umblați prin țări străine,
Făr' de oaste, până la mine?

Gaşpăr:

Ieremia ne-au trimes,
Din scripturi am înțeles
C-ar să nască pre pământ
Un împărat nou şi sfânt.
Dup-o stea ne călăuzim
Şi-n Hristos să dovedim
Şi lumea să propovăduim.

Irod:

Scripturile şi proorocirile,
Tu de unde le ştii?

Gaşpăr:

Din ştiinţa lui Valham
Şi din strămoşii lui Avram.

Irod:

Şi ce spune că va fi?

Gaşpăr:

Ce va fi
Se va-mplini
Şi de la Icar (sic!)
Se va ivi!

Irod:

Dar, precum vorbeşti,
Să-mi spui ce crai mare eşti!

Gaşpăr:

Eu ţin frânele cailor,
Din porţile arabilor.
Craiul Gaşpăr mă numesc
Şi ca un crai îţi vorbesc.
Dar tu nu te-nvredniceşti
Să-i spui ce crai mare eşti?

Irod:

Răi barbari, de la Răsărit,
Voi de-aceea mi-aţi venit,
Ca prin astfel de cuvinte?!
Nu vedeţi, neruşinaţi,
Cât o să defăimaţi?
Al meu nume când s-aude
Pasărea-n nouri s-ascunde.
Eu sunt Irod împărat
Şi pe cal m-am încălecat,
Şi paloşu-n mână am luat,
Şi-n Betleem când am intrat,
Şi din picior când am dat
Pământul s-a cutremurat,
Pietrele s-au despicat,
Apele s-au tulburat

Şi păsările, din cer, au picat,
Şi 14.000 prunci am tăiat.
Toți pruncii mărunți,
Copii de doi ani şi mai jos,
Împreună cu Hristos.
De ce umblați toți să-l slujiți
Şi să vă-nchinați?
Iată noul împărat!
Paloşul meu cel încruntat,
Care ar-să te-nfioreze
Şi capul are să-ți răteze!

Melchior către *Baltazar*:

Vrăjitorii toți se-nchină
La o stea ce-i de-o lumină.
Numai tu, ticălosule-mpărate,
Nu te temi că te vor bate
Fărădelegile-ți toate?
Poruncind planetelor,
Mai ales, cometelor,
Drumurile-ți vor pârjoli,
Praf şi pulbere va fi!

Irod către *Ofițer*:

Ofițere!

Ofițerul:

Poruncă, prea înalte împărate!

Irod:

Ia, să mi-i iei pe-aceşti trei magi
Şi la temniță să-i bagi!
Şi la munci să-i ții,
Până or pieri de vii!

Paiața către *Irod*:

O, Iroade împărate,
Mai bine-ar fi să-i luăm cu linguşire,
Să-i scoatem din a lor fire!

Irod către *Ofițer*:

Bravo, gherjoi, eşti barbat!
Foarte mai eşti învațat!
Ai dreptate! Ofițere!

Ofițerul:

Poruncă, prea-nalte!

Irod:

De-acum, o să pleci după căutat,
Să-mi aduci un prunc nevinovat,
De şapte ani şi mai în jos,
Împreună cu Hristos!

Ofițerul pleacă:

Mă-nchin la un înalt împărat,
Cu slujba care mi-a dat!

Craii cântă pe o melodie religioasă:

Astăzi nouă ne-a venit
Domnul Iisus Hristos,
Mesia cel prea dorit
Ce prin lume a îmblat
Şi pe noi ne-a mântuit,
Domnul Iisus Hristos.

Ofițerul vine cu pruncul.

Irod:

O, tu, prunc neruşinat,
Care gura ți-i la minciuni,
Nici că vei scăpa
De vei ascunde ceva.
Paloşul meu încruntat
Din sângele tău va gusta!
Ce ştii să-mi spui cu folos
De Mesia, zis Hristos?

Pruncul:

Ştiu multe şi de toate,
Prea luminate împărate!

Irod:

Din cine se va naşte?

Pruncul:

Din Maria Fecioara.

Irod:

Şi cât va trăi pe pământ?

Pruncul:

Treizeci şi trei de ani!

Şi treizeci când va avea,
De la Ion Botezătorul se va boteza
Şi lumea, de păcate, vă curăța.

Irod:

Viitor de bine va avea?

Pruncul:

Va avea!

Irod:

Pe cine?

Pruncul:

Pe cei patru evanghelişti.

Irod:

Ai putea tu ştii
Cum se vor numi?

Pruncul:

Matei, Marcu, Luca şi Ion!

Irod:

Viitor (sic!) de rău va avea?

Pruncul:

Va avea!

Irod:

Pe cine?

Pruncul:

Mai întâi, pe tine!
Al doilea: sadaghei, (sic!), [saduchei]
Cărturari şi farisei.

Irod:

Dar ce? Eu unul sunt
Dintre aceşti oameni care-l vor vătăma
Pe Mesia întru ceva?

Pruncul:

Lui Cezar se vor împotrivi
Şi pe-o cruce-naltă îl vor răstigni.

Irod:

Şi va fi el mult spânzurat
Pe-o cruce 'naltă de-mpărat?
Ba nu! Că pronia cerească
În astfel a să făptuiască:

Iosif şi cu Nicodim,
Frumos trup dumnezeiesc
Îl vor da jos,
În giulgie [giulgiu] îl vor înfăşa
Şi-n noul mormânt îl vor aşeza.
Şi cu o piatră îl vor pecetlui,
Şi cu ostaşi îl vor păzi.

Irod:

Şi va fi el mult stătător
Acolo, ca un muritor?

Pruncul:

A treia zi va învia
Şi la cer se va-nălța,
Şi-n dreapta tatălui va sta,
Vii şi morți va giudeca.
Iar marea-mpărăție-a sa
În veci sfârşit nu va avea!

Irod:

Va avea!

Pruncul:

Nu va avea!

Irod:

Luați-l dinaintea mea
Pe pruncu-acest' neruşinat,
Care-ntr-atât m-a tulburat!
Ah, zeii zeilor,
Ah cărturarilor şi ah fariseilor!
Eu prin voi am crezut
Că steaua care s-a văzut
Pe capul meu s-a oprit.
Dar ea s-a oprit
Pe capul lui Hristos Nazariteanul.

Pruncul îngenuncheat spune:

O, tu, ceresc părinte,
Care-n cer ai locuință!
Ascultă ale noastre cuvinte!
Cum de ai aşa răbdare
Pentru un cutezător mare?!
Dă peste el ciumă şi râie,

Opt ani de el să se țâie
Şi nimeni să nu-l lecuiască,
Decât legea creştinească!

Irod:

Fraților, să-mi dați iertare
C-aici a fost o tulburare!
Iar acum, în cugete curate,
La toți vă dau dreptate!

Toți cântă:

O, Iroade împărate,
La toți să fii iertat!
O, Iroade împărate,
Te-ai umplut de răutate,
Nefiind tu bucuros
De naşterea lui Hristos!

§

IROZII

din satul şi comuna Mirosloveşti, judeţul Iaşi

Culeg: Adăscăliţei Vasile şi Cireş Lucia, cercetătoare ştiinţifică, în ianuarie 1969. De la: Hogaş Ion, 19 ani; Lupu Jenică, 19 ani; Văleanu Ion, 16 ani; Balaşa Gheorghe, 18 ani; Andrei Olga, 21 de ani; Păduraru Maria, 19 ani.

Personajele:

Turcul. Este îmbrăcat în costum ofiţeresc românesc.

Irozii (sau *Irodarii*). Sunt în număr de patru. Au căciuli cu hurmuz, înalte de aproximativ 12 cm, cu modele în cruce, cu floricele de hârtie cerată, cu pampoane de păr de cal, cu crenguţe de brad. Îmbracă costume *de coperativă*.

Fetele la *Irozi* sunt în număr de două. Poartă haine femeieşti, obişnuite.

Muzicantul. Este preferat un acordeonist.

Intraţi în casă, *Irozii* joacă o *horă de mână* la care se spun strigături ca:

Ai, săracii irodari,
Zice lumea că-s tâlhari.
Nu-s tâlhari de boi, de cai,
Ci-s tâlhari de fete mari.
Hei, hurmuz de cel bătut,
Ca şi-n vremea de demult!
Să jucăm un joc de mână,
Îl ţii minte-o săptămână,
Săptămâna care vine,
Că sunt sătul eu de tine.
Nu-mi pare rău după dat,
Îmi pare rău ce-am lăsat;
Am lăsat vreo trei amante
Şi mai am de iubit şapte.

La *hora de mână* se pot prinde şi gospodarii.

Apoi, muzica va cânta o sârbă, la care *Irozii* strigă:

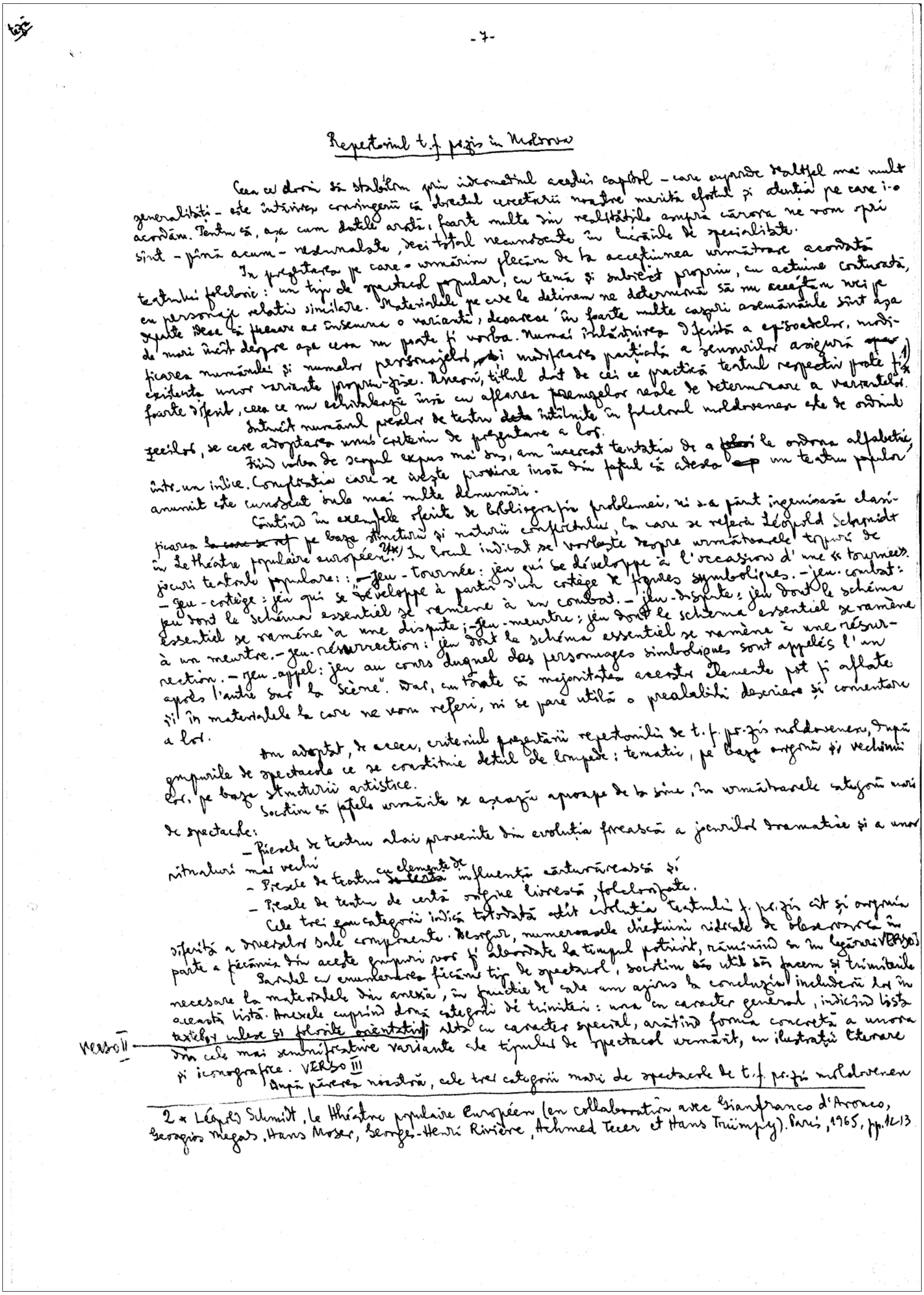
Păsăruică galbenă,

Vino şi mă leagănă;
Şi mă leagănă frumos,
Să nu cadă leagăn' jos!
Că sunt fată desmierdată
Şi nu pot să stau culcată.
Când pun capul căpătăi,
La tine gândesc întăi.
Vai de mine iar îi sară
Şi mă bate mama iară!
Să mă bată cât de rău,
Pentru puiu rabd şi eu;
Să mă bată cât de tare,
Pentru puiu nu mă doare!

Cu aceasta se încheie jocul. Gospodarul oferă bani şi spune tare ce sumă anume. *Irozii* pleacă la altă casă.

§

FOTOGRAFII
PRIVIND VARIATE ASPECTE
ALE TEATRULUI FOLCLORIC MOLDOVENESC

-7-

Repertoriul t. f. pr. zis în Moldova

Ceea ce dorim să stabilim prin intermediul acestui capitol – care cuprinde dealtfel mai mult
generalități – este întărirea convingerii că obiectul cercetării noastre merită efortul și atenția pe care i-o
acordăm. Pentru că, așa cum datele arată, foarte multe din realitățile asupra cărora ne vom opri
sînt – pînă acum – nesemnalate, deci total necunoscute în lucrările de specialitate.
În prezentarea pe care o urmărim plecăm de la accepțiunea următoare acordată
textului folcloric: un tip de spectacol popular, cu temă și subiect propriu, cu acțiune conturată,
cu personaje relativ similare. Materialele pe care le deținem ne determină să nu acceptăm nici pe
departe ideea că fiecare ar însemna o variantă, deoarece în foarte multe cazuri asemănările sînt așa
de mari încît despre așa ceva nu poate fi vorba. Numai înlănțuirea diferită a episoadelor, modi-
ficarea numărului și numelor personajelor și modificarea parțială a sensurilor asigură 1)
existența unor variante propriu-zise. Uneori, titlul dat de cei ce practică textul respectiv poate fi
foarte diferit, ceea ce nu echivalează însă cu aflarea temeiurilor reale de determinare a variantelor.
Întrucît numărul pieselor de teatru ~~date~~ întîlnite în folclorul moldovenesc este de ordinul
zecilor, se cere adoptarea unui criteriu de prezentare a lor.
Fiind vorba de scopul expus mai sus, am încercat tentația de a ~~folosi~~ le ordona alfabetic,
într-un indice. Complicația care se ivește provine însă din faptul că adesea ~~un~~ un teatru popular
anumit este cunoscut sub mai multe denumiri.
Conținînd în exemplele oferite de bibliografia problemei, ni s-a părut ingenioasă clasi-
ficarea ~~la care se ref~~ pe baza structurii și naturii conflictului, la care se referă Léopold Schmidt
în Le théâtre populaire européen. 2x) În locul indicat se vorbește despre următoarele tipuri de
jocuri teatrale populare: – jeu-tournée: jeu qui se développe à l'occasion d'une « tournée ».
– jeu-cortège: jeu qui se développe à partir d'un cortège de figures symboliques. – jeu-combat:
jeu dont le schéma essentiel se ramène à un combat. – jeu-dispute: jeu dont le schéma
essentiel se ramène à une dispute; – jeu-meurtre: jeu dont le schéma essentiel se ramène
à un meurtre. – jeu-résurrection: jeu dont le schéma essentiel se ramène à une résur-
rection. – jeu-appel: jeu au cours duquel des personnages symboliques sont appelés l'un
après l'autre sur la scène". Dar, cu toate că majoritatea acestor elemente pot fi aflate
și în materialele la care ne vom referi, ni se pare utilă o prealabilă descriere și comentare
a lor.
Am adoptat, de aceea, criteriul prezentării repertoriului de t. f. pr. zis moldovenesc, după
grupurile de spectacole ce se constituie destul de limpede: tematic, pe baza originii și vechimii
lor, pe baza structurii artistice.
Socotim că faptele urmărite se așează aproape de la sine, în următoarele categorii mari
de spectacole:
– Piesele de teatru alai provenite din evoluția firească a jocurilor dramatice și a unor
ritualuri mai vechi
– Piesele de teatru ~~de certă~~ cu elemente de influență cărturărească și
– Piesele de teatru de certă origine livrescă, folclorizate.
Cele trei ~~gru~~ categorii indică totodată atît evoluția teatrului f. pr. zis cît și originea
diferită a diverselor sale componente. Desigur, numeroasele chestiuni ridicate de observarea în
parte a fiecăreia din aceste grupuri vor fi abordate la timpul potrivit, rămînînd ca în legătură VERSO I
Paralel cu enumerarea fiecărui tip de spectacol, socotim ~~deo~~ util să facem și trimiterile
necesare la materialele din anexă, în funcție de care am ajuns la concluzia includerii lor în
această listă. Anexele cuprind două categorii de trimiteri: una cu caracter general, indicînd lista
textelor culese și folosite orientativ; alta cu caracter special, arătînd forma concretă a unora
VERSO II — din cele mai semnificative variante ale tipului de spectacol urmărit, cu ilustrații literare
și iconografice. VERSO III
După părerea noastră, cele trei categorii mari de spectacole de t. f. pr. zis moldovenesc

2x Léopold Schmidt, Le théâtre populaire européen (en collaboration avec Gianfranco d'Aronco, Georgios Megas, Hans Moser, Georges-Henri Rivière, Achmed Tecer et Hans Trümpy). Paris, 1965, pp. 12-13

Facsimil. Pagină din manuscrisul tezei de doctorat – varianta olografă

Mască de capră din Răchitoasa, județul Bacău, 1967.
De o construcție cu totul particulară, ea îmbină ciudat o figură de om cu un bot de capră, care i se suprapune.

Mască de capră din Heci, comuna Lespezi, județul Iaşi, 1967.
De această dată figura de om se suprapune peste botul de animal.

Mască de capră din Epureni, județul Iaşi, 1968.
Confecționarea acesteia din spice de stuf este la îndemâna locuitorilor din ținuturile cu bălți. Materialul cere – mai ales – să fie preferată poziția „pe brânci”.

Mască de capră din Pogana, județul Vaslui, 1967.
Lucrată din hârtie încrețită multicoloră, ea tinde în ultima vreme să fie cea mai răspândită.

Mască de capră din Bicazul Ardelean, județul Neamț, 1966.
Corpul caprei este acoperit cu batiste cusute cu flori,
împrumutate flăcăilor de fetele din sat.

Mască de capră din Voineşti, judeţul Iaşi, 1968.
Purtată ca steaua de la colinda cu acelaşi nume, masca aceasta nu acoperă
decât fața jucătorului, corpul rămânând în întregime la vedere.

Alaiul caprei din Mirosloveşti, judeţul Iaşi, 1967.
Asociate, cele două măşti de capră sunt confecționate dintr-o cergă ce acoperă corpul jucătorului. Capul nu prezintă elemente deosebite, în raport cu alte zone.

Alaiul caprei din Rafaila, judeţul Vaslui, 1968.
Măştile de capră sunt purtate pe prăjini care ating lungimea de până la trei metri.

Alaiul caprei din Voineşti, judeţul Iaşi, 1968.
Din felul cum sunt grupaţi cei care-l constituie se poate vedea că personajele se împart în două grupuri: frumoşii – pe rândul de sus – şi urâţii – în rândul de jos –.

Mască de cerb din Balş, judeţul Iaşi, 1967.
Corpul jucătorului este acoperit cu blană de iepure. Capul cerbului este confecţionat asemenea celui de la masca de capră.

Alaiul cerbului din Balş, judeţul Iaşi, 1967.
Momentul când unul din ursari descântă animalul căzut la pământ.

Alaiul cerbului din Liteni, comuna Belceşti, judeţul Iaşi, 1967.
Mult mai numeros şi mai complet, alaiul are: cerb, cioban, ursari, ofiţer.

Mască de urs din Dofteana, județul Bacău, 1966.
În această parte a Moldovei, ca şi în altele muntoase,
jucătorul îmbracă blana unui urs veritabil.

Mască de urs şi mască de pui de urs din Rafaila, județul Vaslui, 1968.
Aceste cazuri sunt destul de rare. De obicei, apar mai multe măşti de urşi,
de aceleaşi dimensiuni.

Măşti de urşi din Girov, județul Neamț, 1967.
Capul măştii se caracterizează prin aglomerarea de podoabe variate:
panglici, mărgele – multicolore –. Corpul este confecționat din blăni de oaie.

Mască de cal din Banca, județul Vaslui, 1967.
Alcătuită dintr-o covată spartă prin care jucătorul îşi trece corpul, această mască este destul de grea. De aceea, purtătorul o scoate adesea, odihnindu-se. În acest timp ea se sprijină pe picioarele de lemn, special făcute.

Alaiul cailor din Borleşti, comuna Ruseni, judeţul Neamţ, 1967.
Măştile cailor sunt împodobite cu multe batiste înflorate.

Detalii din alaiul măştii calului din Borleşti, comuna Ruseni, judeţul Neamţ, 1967
.

Mască de cal din Buda, comuna Răchitoasa, județul Bacău, 1967. Capul, confecționat din lemn ușor, se detașează de corpul care – de asemenea – este cel mai mult sugerat.

Alaiul cu boul din Sinești, județul Iași, 1968.
Moșnegii care cântă sunt conduși de un ofițer.
Ei au dobe, ca și ursarii de la cerb.

Mască de struț din Mădârjac, județul Iaşi, 1967.
Alaiul apare aici într-o formă simplificată, jucătorii fiind, mai ales, copilandri asociați în număr mic.

Alaiul cu leul din Gura Bâdiliței, comuna Vânători, județul Iaşi, 1967.
Masca leului este îmbrăcată de doi jucători care stau în poziția aplecat. Capul se face din lemn îmbrăcat cu blană de oaie; corpul – din țol pe care sunt cusute panglici late şi lungi.

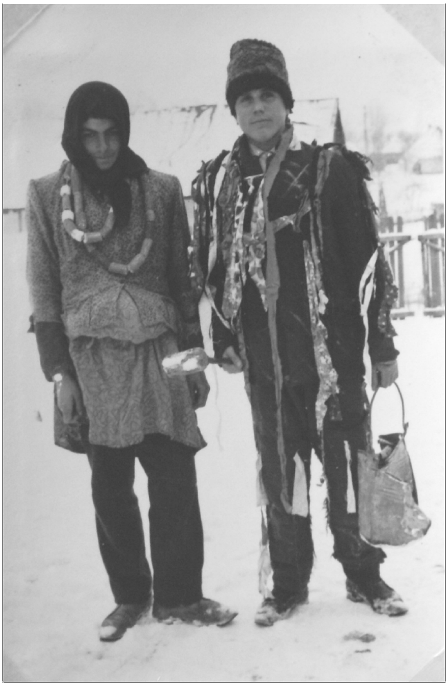
Moşneag întâlnit curent în alaiurile de la Rebricea, județul Vaslui, 1967.
El poate să apară la capră, la urs, la Jieni etc.

Mască de calangiu din Buda, comuna Răchitoasa, județul Bacău, 1966.
Aceasta poate să apară în cadrul diferitelor alaiuri cu măşti zoomorfe.

Mască de caldarar din Dofteana, județul Bacău, 1966. De obicei, apare în alaiul ursului.

Țigan și țigancă din Rebricea, județul Vaslui, 1968. Pot fi întâlniți ca asociați în alaiurile caprei, ale ursului etc.

Harapii din Racova, comuna Gârceni, județul Vaslui, 1968.
În acest sat, numărul celor ce alcătuiesc ceata este numai de doi.

Harapii din Buda, comuna Răchitoasa, județul Bacău, 1966.
Numărul lor este aici de trei.

Mască de harap din Rebricea, județul Vaslui, 1968. Ea apare în alaiul caprei şi chiar în alte alaiuri ca: Anul Nou şi Anul Vechi etc.

Măşti de jidani din Rebricea, județul Vaslui, 1968. Obişnuit apar între măştile din alaiurile caprei şi ursului.

Alaiul jidanilor [de la capră] din Giurgeni, comuna Valea Ursului, județul Neamț, 1968.
Este însoțit de o fanfară.

Mocănaşii din Buda, comuna Răchitoasa, județul Bacău, 1966.
Grupul este alcătuit dintr-un băiat şi o fată.

Alaiul mocănaşilor din Halta Dodeşti, judeţul Vaslui, 1967.
Spre deosebire de mocănaşii de la Buda-Răchitoasa-Bacău, care prezintă o colindă, aceştia prezintă o suită de jocuri populare, precedată de dialog.

Alaiul artiştilor din Iucşa, comuna Bozieni, judeţul Neamţ, 1968.
Este alcătuit din arnăuţi şi auguşti, colindând însoţit de fanfare.

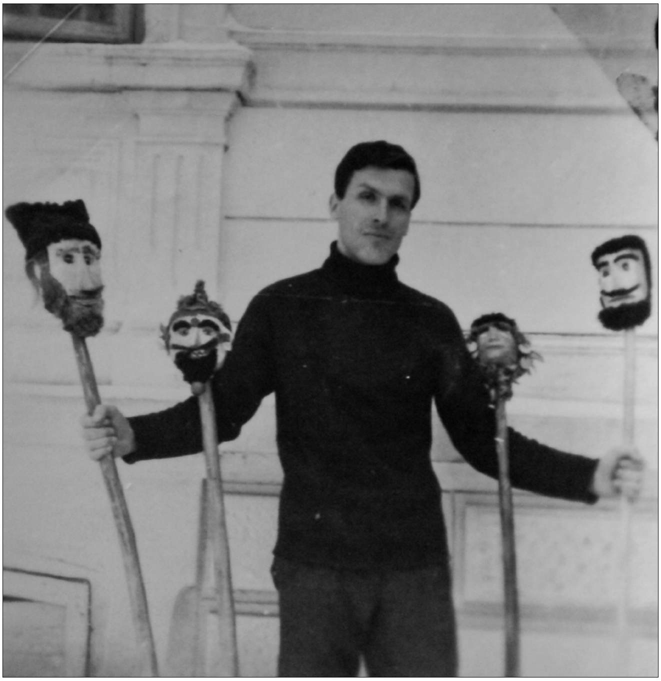
Anul Nou din Cotumba, comuna Agăş, județul Bacău, 1966. Personajul se include în ceata de teatru haiducesc a Jianului.

Anul Vechi din Cotumba, comuna Agăş, județul Bacău, 1966. Personajul se include în ceata de teatru haiducesc a Jianului, dezvoltând în prolog un dialog cu Anul Nou.

Alaiul vălăretului din Voineşti, județul Vaslui, 1967.
Reunind jocuri dramatice cu măşti ca: ursul, capra şi jocuri cu reprezentări umane, alaiul ajunge la cifre impresionante de participanți.

Măciuci purtate de moşnegii de la Vălăretul din Voineşti, județul Vaslui, 1967.
Se caracterizează prin aceea că reprezintă capete de oameni.

Haiducii din Perieni, județul Vaslui, 1967.
Ceata este alcătuită dintr-un număr de 12 inşi.

Jianu din Cotumba, comuna Agăş, județul Bacău, 1966.
Ceata este alcătuită din 23 de inşi.

Haiduc din ceata de la Cotumba, comuna Agăş, judeţul Bacău, 1966.
El poartă aceeaşi îmbrăcăminte cu ceilalţi haiduci.

Predarea lui Osman-Paşa sau Căderea Plevnei din Tarcău, judeţul Neamţ, 1966.
Turcii se închină în faţa românilor.

Predarea lui Osman-Paşa sau Căderea Plevnei din Tarcău, județul Neamț, 1966. Colonelul Cerchez vorbeşte cu Osman-Paşa.

Pacea generală din Borca, județul Neamț, 1966. Doi dintre actori: preşedintele şi Italia.

Pacea generală din Borca, județul Neamț, 1966. Două dintre personaje: Rusia şi Franța.

Irod din alaiul încontrării din Dărmăneşti, județul Bacău, 1966.
La încontrare – care este un spectacol de întrecere dat între toate formațiile participante la colindatul de Anul Nou – se prezintă: ursul, capra etc.

[ALTE FOTOGRAFII]

Jienii, zona Bârladului, c. 1930

Jienii, Topolița-Grumăzești-Neamț, 1945

Banda lui Bujor, Dagâța-Iași, 1970

Irozii, Clit-Arbore-Suceava, 1966

Nunta țărănească, Prisăcani-Iași, 1969

Roșiorii cu fete, Gura Bâdiliței-Iași, 1970

Malanca, Ruginoasa-Iaşi, 1968

Damele, Bogdănița-Vaslui, 1968

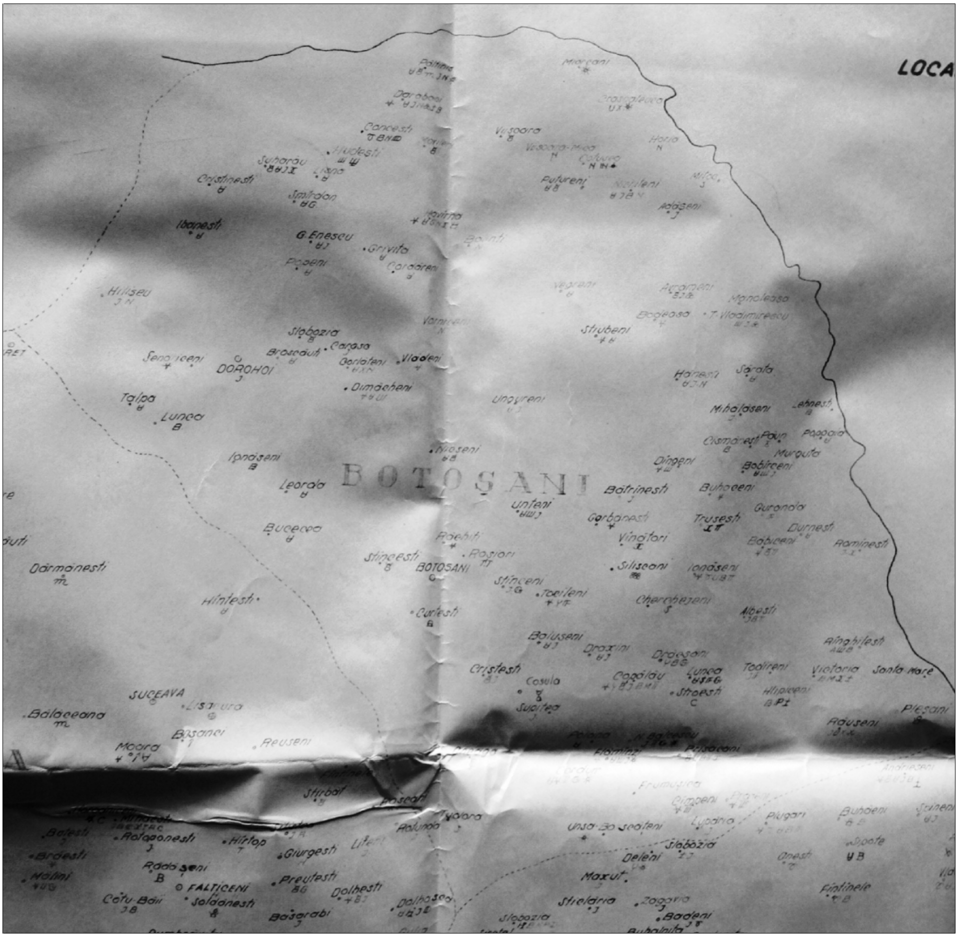
Berbecii, Roşcani-Trifeşti-Iaşi, 1969

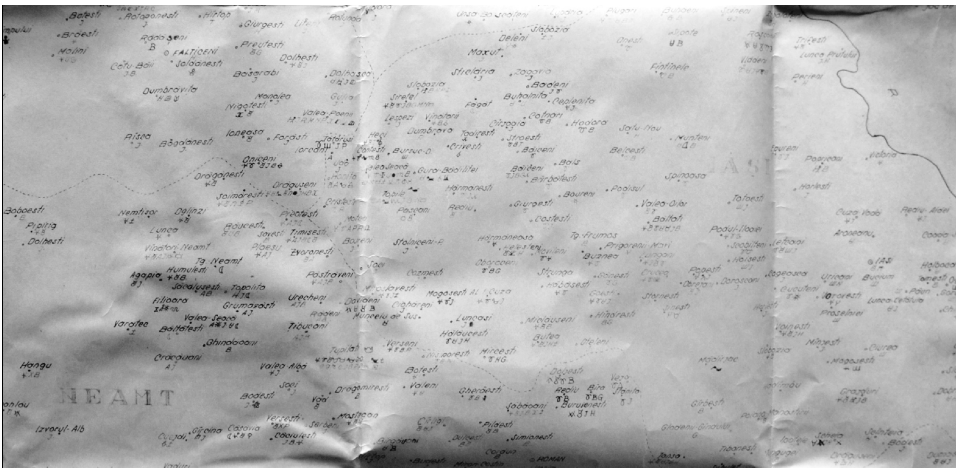

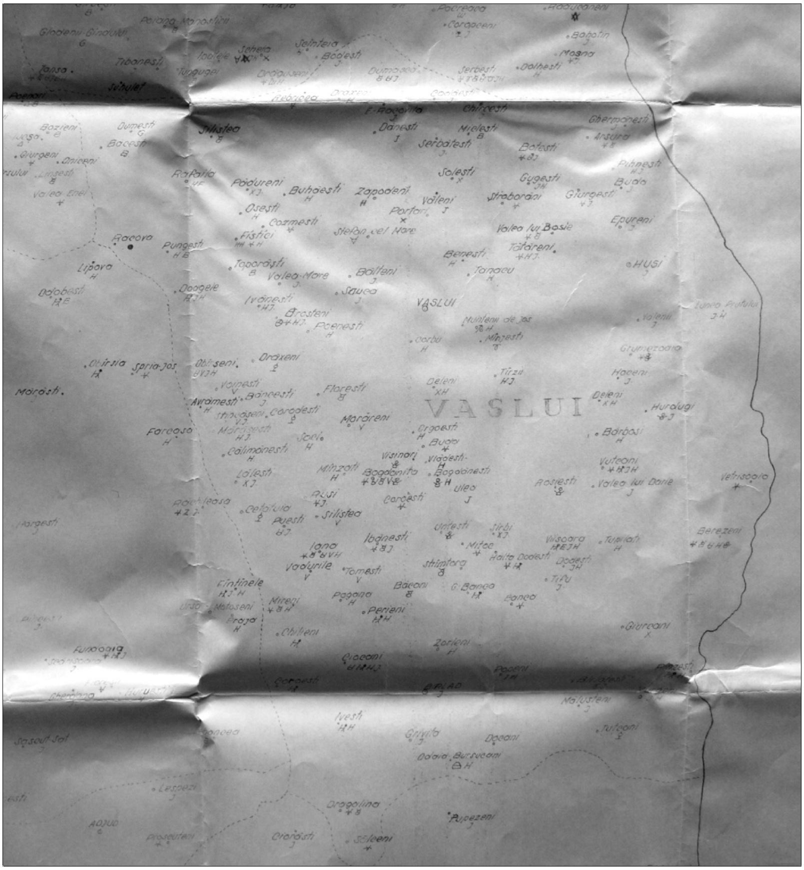
Caii, Răcăuți-Bucium-Bacău, 1966

HĂRȚI
privind răspândirea diferitelor categorii de teatru folcloric moldovenesc, aşa cum rezultă din materialele existente în arhiva noastră

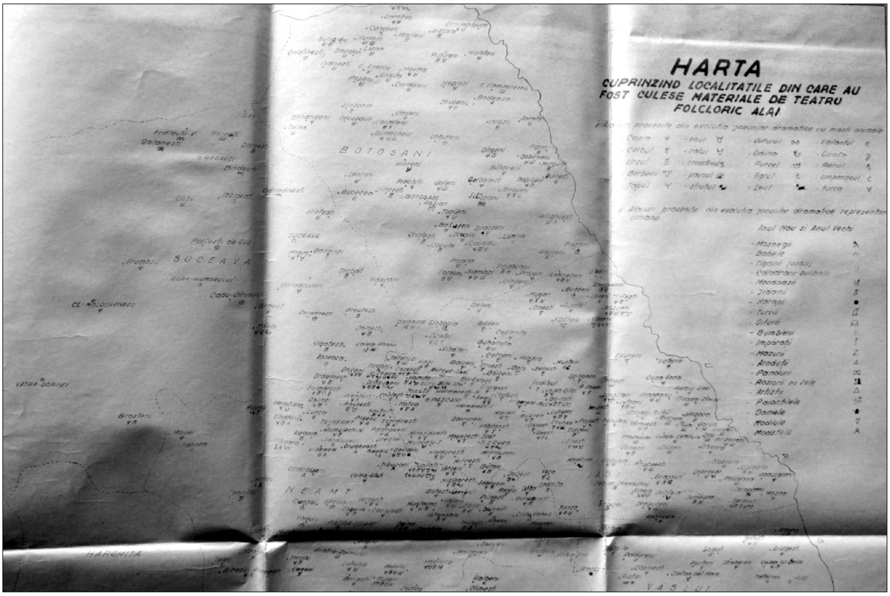
1. Harta localităților din care au fost culese materialele de teatru folcloric din arhiva folosită de noi [Fragmente]

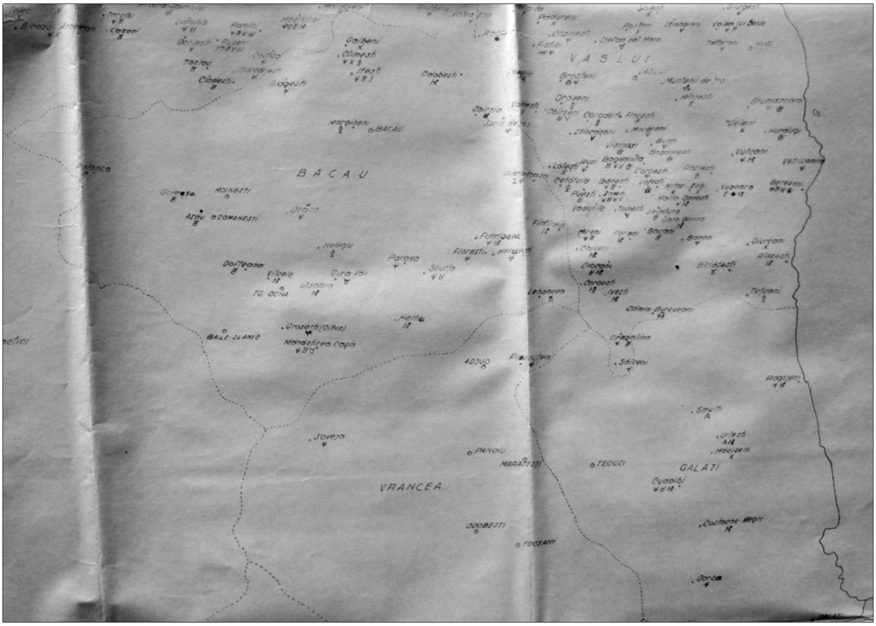

NEAMT
FALTICENI
Tg. Neamt
Izvorul Alb
Hangu

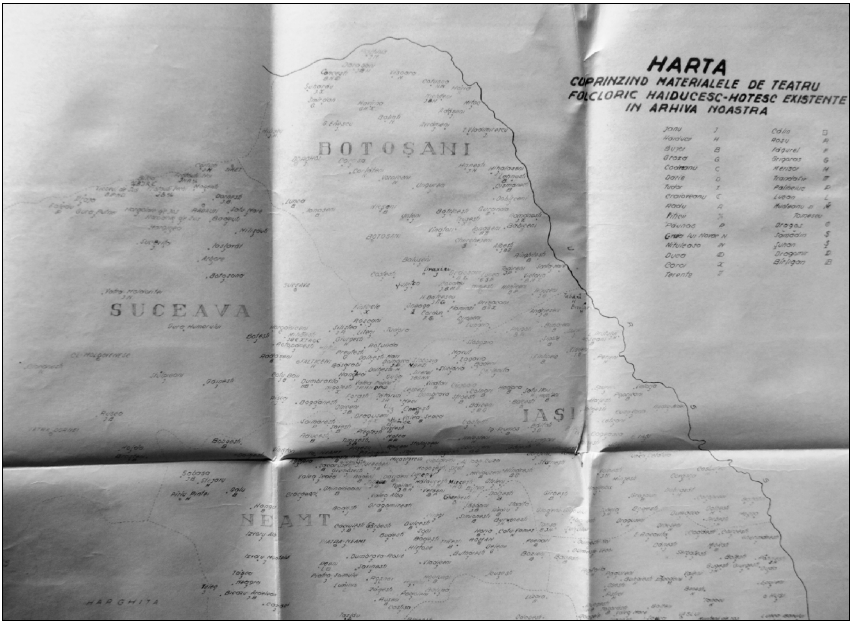

VASLUI
HUȘI
Bacani
Dobrovăț

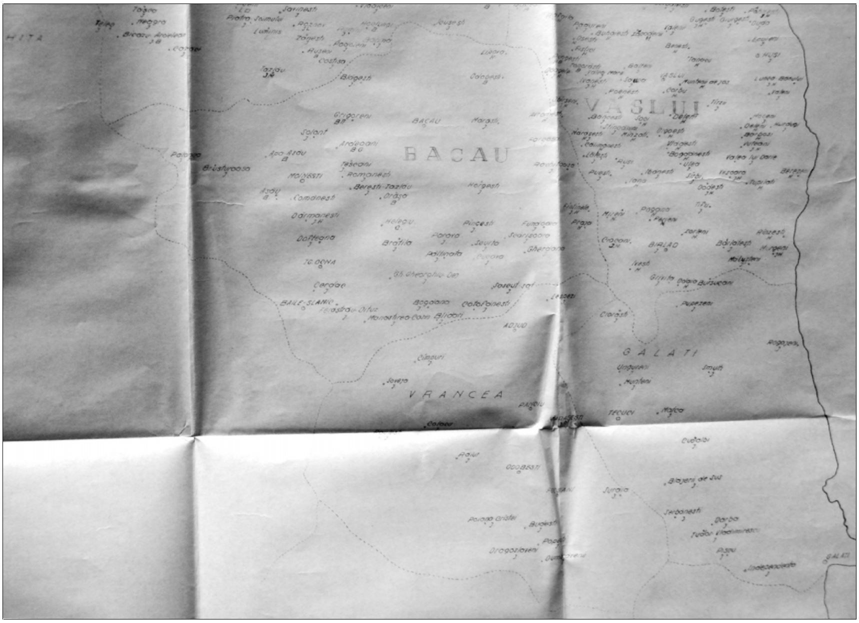
2. Harta cuprinzând localitățile din care au fost culese materiale de teatru folcloric alai

3. Harta cuprinzând materiale de teatru folcloric haiducesc-hoțesc existente în arhiva noastră

BIBLIOGRAFIE

I. Lucrări cu caracter general privind manifestările folclorice dramatice

Adăscăliței, Vasile, *Caracterele specifice ale teatrului folcloric propriu-zis*, în volumul „Primul festival de teatru popular”, Bacău, 1967, pp. 18-23

Adăscăliței, Vasile, *Formarea variantelor în folclor*, în „Iaşul literar”, XI (1960), nr. 3, pp. 65-71

Anestin, Ion, *Schiță pentru istoria teatrului românesc*, Bucureşti, 1938

Belador, N. M., *Istoria teatrului românesc*, Craiova, 1895

Brădățeanu, Virgil, *Istoria literaturii dramatice româneşti şi a artei spectacolului*, Bucureşti, 1966

Burada, T. T., *Istoria teatrului în Moldova*, Vol. I, Iaşi, 1915

Caraman, P., *Substratul mitologic al sărbătorilor de iarnă la români şi la slavi*, Iaşi, 1931

Constantinescu, I., *Evoluția teatrului. Originea şi începuturile teatrului românesc*, Bucureşti, [1941]

Cosma, Aurel, *Mithologie roumaine*, Bucureşti, 1942

Deleanu, H., *Valori folclorice – sursă de cunoaştere a istoriei teatrului* în „Teatrul”, 1957, nr. 9

Dima, Al., *Conceptul de artă populară*, Bucureşti, 1939

Dumitrescu, Vladimir, *L'art préhistorique en Roumaine*, Bucureşti, 1937

Flegont, Olga, *Contribuții la cercetarea formelor străvechi de artă teatrală populară*, în „Studii şi cercetări de istoria artei”, 1962, nr. 2

Ghircoiaşu, R., *Contribuții la istoria muzicii româneşti*, Bucureşti, 1963

Hermant, Paul, *La psychologie du comique populaire*, Bruxelles, f.a.

Iorga, Nicolae, *Scurtă privire a obiceiului neamului românesc*, Iaşi, 1939

Istoria literaturii române, Vol. I, Bucureşti, 1964

Istoria teatrului în România, Vol. I (De la începuturi până în 1948), Bucureşti, 1965

Mancaş, Mircea, *Mentalitate primitivă şi artă primitivă*, în „Revista de filosofie”, 1936, nr. 4, pp. 22-32.

Mancaş, Mircea, *Poezia primitivă*, Iaşi, 1936

Manoliu, Em., *O privire retrospectivă asupra teatrului moldovenesc*, Iaşi, 1925

Marica, George Em., *Fenomenul tradiției*, în „Revista de psihologie”, VIII (1945), nr. 4, pp. 1-45

Marienescu, Atanasie Marian, *Cultul păgân şi creştin,* Vol. I, *Sărbătorile şi datinile române vechi*, Bucureşti, 1884

Massof, I., *Teatrul românesc*, Vol. I, 1961

Nour, Al., *Credințe, rituri şi superstiții geto-dace*, Bucureşti, 1941

Olinescu, Marcel, *Mitologie românească*, Bucureşti, 1944
Olănescu, Dimitrie G., *Teatrul la români*, Bucureşti, 1898
Oprişan, H. B., *Cuvânt, gest, mimică în satiră*, în „Teatrul”, XII (1967), nr. 2
Pamfile, Tudor, *Agricultura la români. Studiu etnografic*, Bucureşti, 1913
Pamfile, Tudor, *Crăciunul*, Bucureşti, 1914
Posluşnicu, Mihail, *Istoria musicei la români*, Bucureşti, 1928
Săvulescu, *Monica, Satira – element de continuitate de la teatrul popular la teatrul cult*, în „Familia”, III (1967), nr. 3, p. 14
Speranția, Eugeniu, *Contribuții la filosofia magiei*, Bucureşti, 1916
Sofron, Vlad, *Şcoala mitologică. Studiu istorico-critic*, Sibiu, 1943

II. Lucrări privind teatrul folcloric de-a lungul timpului, la diferite popoare europene

And, M., *History of Theatre and Popular Entertainment in Turkey*, Ankara, 1963
Angelova, Rosica, *Les masque populaire bulgares*, în volumul: Robert Wildhaber, „Masken und Maskenbrauchtum aus Ost-und Südost- europa. Im Auftrag der Schweizerischen Gesellschaft für Volkskunde herausgegeben von…”, Basel, 1968
Besson, Maurice, *Le totémisme*, Paris, 1929
Bocioagă, Ioan, *Saturnaliile şi calendele lui Ianuarie. Studiu de antichități romane*, Bucureşti, 1937
Bošković, K., *Poklande maske u Meotimurju*, în „Radovi Kongresa folklorist jugosluvjie u Varaždinu 1957”, Zagreb, 1959
Bovet, Ernest, *Lyrisme, epopee, drame. Une loi de l’histoire littéraire expliquée par l’évolution génerale*, Paris, 1911
Bystrón, Jan St., *Etnografia Polski*, Warszawa, 1947
Caiev, A.A., *Russkij folklore*, Moskva, 1949
Carré Alvarellos, Luis, *Teatro popular*, în „I-er Congr. Etnogr. y Folcl. Braga”, 1956 (Lisboa, 1963), III, pp. 51-58
Cicerov, V. I., *Perioada de iarnă a calendarului agricol rus din secolele XVI-XIX*, Moscova, 1957 (Traducere în biblioteca Institutului de Etnografie şi Folclor din Bucureşti)
Clemen, Carl, *Les religions du monde, leur nature, leur histoire*, Paris, 1930
Conrad, J. R., *Le culte du taureau*, Paris, 1961
Cosmoiu, Aurel, *Geneza mitului*, Bucureşti, [1942]
Dal’, Vladimir I., *Zapiska o ritualnîh ubiistvah*, Sankt Petersburg, 1913
Danzel, Theodor-Wilhelm, *Magie und Geheimwissenschaft in ihrer Bedeutung für Kultur und Kulturgeschischte*, Stuttgart, 1924
Dömötor, Tekla, *Masken in Ungran*, în volumul: Robert Wildhaber, „Masken… ”, Basel, 1968

Dömötor, Tekla, *Népi szinjatéktipusok*, în „Müveltség és Hagyomány”, X (1968), Debrecen, pp. 161-174

Dömötor, Tekla, *Történeti rétegek a magyar népi szinjátszásban*, în „Különlenyomat az Ethnografia”, LXVIII, 2. Számábol, Budapest, 1957, pp. 253-269

Ferenczi, I. – Ujváry, Z., *Népi dramatikus játékok alkalmai és tipusai az Alföldön*, în „Müveltség és Hagyomány”, VIII (1966), Debrecen, pp. 181-195

Frankowski, Eugeniusz, *Kalendarz obrzedowy ludu polskiego*, Warszawa, 1928

Frazer, James George, *Le Rameau d’or*, Paris, 1924

Freud, Sigmund*, Totem et tabou. Interprétation par la psychanalyse de la vie sociale des peuples primitifs*, Paris, 1925

Gennep (van), Arnold, *L’état actuel du problem totémique*, Paris, 1920

Govazzi, Milovan, *Das Maskenwassen Jugoslaviens*, în volumul: Robert Wildhaber, „Masken…”, Basel, 1963

Granger, Ernest, *La mythologie*, Paris, [1924]

Grimal, Pierre, *Dictionaire de la mythologie grecque et romaine*, 2 éd., Paris, 1958

Grimal, Pierre, *Petite histoire de la mythologie et des dieux*, Paris, [1947]

Gruppe, Otto, *Griechische Mythologie und Religionsgeschichte*, München, 1897

Gubernatis (de), Angelo, *Mythologie zoologique ou les légendes animales*. Traduit de l’anglais par Paul Regnaud, Vol. I, Paris, 1874

Hentze, C., *Le culte de l’ours ou du tigre*, în „Zalmoxis”, I (1938), Paris, pp. 50-61.

Hont, Ferenc, *A kelet europai szinjátek*, în „Theatrum”, 1963, Heft 2, pp. 3-147.

Hooke, S. H., *Myth and ritual. Essays on the myth and ritual of the Hebrews in relation to the culture pattern of the ancient east, by A. M. Blackman*, London, 1933

Horváthovà, Emilia, *Maskenbrauchtum in der Slovakei*, în volumul: Robert Windhaber, „Masken…”, Basel, 1968

Jacolliot, Louis, *La génèse de l’humanité. Fétichisme - polythéisme – monothéisme*, Paris, 1875

Kardos, T. – Dömötor, Tekla, *Régi magyar drámai emlékek*, I-II, Budapest, 1960

Kuret, Niko, *Masken der Slowenen*, în volumul: Robert Windhaber, „Masken…”, Basel, 1968

Lang, Andrew, *Mythes, cultes et religions*, Trad. par Léon Marillier, Paris, 1896

Lefèvre, André, *La mythes et les religions*, Paris, 1889

Leger, Louis, *La mythologie slave*, Paris, 1901

Lévy-Bruhl, Lucien, *L'expérience mysthique et les symbols chez les primtifs*, Paris, 1938

Loisy, Alfred, *Les mystères païens et le mystère chretien*, Paris, 1930

Loukatos, D. S., *Masques et déguissements populaires en Grèce*, în volumul: Robert Windhaber, „Masken…”, Basel, 1968

Marique, B., *Le cheval-totem dans l'antiquité et les origins préceltique et celtique*, Tulle, 1930

Nurdjanov, Nizam, Tadjicshii narodnîi teatr, Moskva, 1956

Pandolfi, V., *Il teatro dramatico di tutto il mondo, dalle origini a oggi*, Roma, 1959

Papahagi, Tache, *Din folklorul romanic şi cel latin*, Bucureşti, 1923

Propp, V. I., *Russkie agrarnîe prazniki*, Leningrad, 1963

Reinach, Solomon, *Cultes, mythes et religions*, I-V, Paris, 1912-1913

Reinfuss, Roman, *Die Volksmasken in Polen*, în volumul: Robert Windhaber, „Masken…”, Basel, 1968

Samoy, René, *Les mystères au Moyen-Age*, Paris, [1930]

Schmidt, Léopold, *Le theatre populaire européen*, Paris, 1965

Schmidt, Léopold, *Masken in Mitteleuropa. Volks-Kundliche Beiträge zur europäischen Maskenforschung*, Wien, 1955

Skrodenis, Stasys, *Kostüme und Masken in Lituanen*, în volumul: Robert Windhaber, „Masken…”, Basel, 1968

Ştefănescu, Margareta, *Obiceiuri la cehoslovaci*, în „Arhiva”, Iaşi, XXXV (1928), nr. 3-4, pp. 264-265

Toschi, Paolo, *Le origini del teatro popolare italiano*, Torino, 1955

Turtko, Cubelić, *Narodno dramsko stvaralaštvo*, în „Radovi zavoda za slavensku filologiu”, VI (1964)

Ujváry, Z., Az átadás átvétel és funkció kérdési egy népszokásban, în „Müveltség és Hagyomány”, III (1961), Debrecen, pp. 5-85

Ujváry, Z., *Kecskemaskos szokás Hajdúdorogon*, în „Különlenyomat a Debreceni déri Müzeum”, 1965, pp. 223-240

Ujváry, Z., *Theoriomorphe Korndämonen in der Ungarischen Volksüberlieferung*, în „Acta Ethnographica Academiae Scientiarum Hungaricae”, Tomus 16 (1-2), (1967), pp. 35-39

Veleckaja, N. N., *O pozdnem etape istorii russkoi narodnoi dramî*, în „Sovetscaja etnografia”, 1963, nr. 5, pp. 20-31

Viscardi, Antonio, *Storia letteraria d'Italia*, Milano, 1939

Vsevolodski-Gherngross, V. N., *Russkaia uctnaia drama*, Moskva, 1959

Wildhaber, Robert, *Masken und Maskenbrauchtum aus Ost-und Südosteuropa*. Im Auftrag der Schweizerischen Gesellschaft für Volkskunde herausgegeben von…, Basel, 1968

Witkowski, Czeslaw, *Doroczne polskie obrzedy i zwyczye ludowe*, Krakow, 1965

III. Lucrări cu referiri la teatrul popular românesc

Adăscăliței, V., *Aspecte din dramaturgia populară. Teatrul popular de haiduci*, în „Limbă şi literatură”, II (1956), pp. 7-34

Adăscăliței, V., *Bună dimineața, lină fântână*. Culegere de folclor literar, editată de Comitetul Județean Botoşani al UTC, Bacău, 1969

Adăscăliței, V. *Date noi privind teatrul folcloric Brâncovenii*, în „Revista de etnografie şi folclor”, XII (1967), nr. 6, pp. 423-343

Adăscăliței, V., *Jocul cerbului în Moldova*, în „Revista de etnografie şi folclor”, XIII (1968), nr. 5, pp. 421-438

Adăscăliței, V., *Nunta, o piesă a dramaturgiei folclorice moldoveneşti*, în „Studii şi cercetări de istoria artei”, VIII (1961), pp. 485-490.

Adăscăliței, V., *Teatrul folcloric cu subiecte de război în Moldova*, în „Limbă şi literatură”, X (1965), pp. 327-344

Adăscăliței, V., *Teatru folcloric din județele Bacău şi Neamț*, Bacău, 1968

Adăscăliței, V. – Ciubotaru, I. H., *Date privind varietatea şi răspândirea teatrului folcloric în județele Iaşi şi Vaslui*, în „Anuar de lingvistică şi istorie literară”, XIX (1968), pp. 151-157+VIII

Adăscăliței, V. – Ciubotaru, I. H., *Teatru folcloric din județul Iaşi*, Iaşi, 1969

Axionova, L., *Cântecul popular moldovenesc*, Chişinău, 1958

Andreescu, Gh., *Teatrul popular românesc*, în „Vremea”, VI (1933), nr. 288

Bălăşel, Teodor, *Versuri populare româneşti ceremonioase*, Vol. I, Craiova, 1928

Bernea, Ernest, *Buhaiul la Fundu Moldovei – Bucovina*, în „Revista de etnografie şi folclor” XII (1967), nr. 4, pp. 309-320

Bezviconi, G., *Despre haiduci*, Bucureşti, 1947

Bilțiu-Dăncuş, Petru, *Viflaimul sau Naşterea Domnului Nostru Iisus Hristos*, Cluj, 1938

Bizom, Teofil, *Datine şi credințe*, în „Ion Creangă”, IV (1911), nr. 7, pp. 212-213

Bodnărescu, Leonida, *Câteva datini de Crăciun şi Anul Nou la români*, Cernăuți, 1943

Botezatu, Grigore, *Folclorul haiducesc din Moldova*, Chişinău, 1967

Botezatu, G., – Hîncu, A., *Folclor moldovenesc. Crestomație*, Chişinău, 1966

Botezatu, G. – Gațak, V. – Ciobanu, I., *Schițe de folclor moldovenesc*, Chişinău, 1965

Boureanu, Radu, *Datini româneşti de Crăciun*, în „Izvoraşul”, XVII (1938), nr. 11-12

Burada, T., *Privelişti şi datini populare în Moldova*, în „Arhiva”, Iaşi, XVIII (1907), nr. 5, p. 222-226

Cantemir, Dimitrie, *Descrierea Moldovei*, Studiu introductiv, antologie şi note finale de C. Măciucă, Bucureşti, 1967

Cernea, E. – Nicolescu, V. D., *Pe marginea primei culegeri de cântece noi în Dobrogea*, în „Revista de folclor", IV (1959), nr. 3-4, pp. 51-59

Ciocîrdel, Alexandru, *Noaptea Sfântului Vasile (Obiceiuri de la sate)*. Piesă într-un act, Ploieşti, f.a.

Ciubotaru, I. H., *Considerații asupra măştii Calul*, în volumul „Primul festival de teatru folcloric", Bacău, 1967

Colinde şi datini. Culegere. Din vremuri apuse. Scenă în două tablouri, Bucureşti, 1948

Corneliu-Focşani, Theodor, *Datinile de Crăciun în viața românilor*, Focşani, 1935

Cosmulei, Dumitru, *Datini, credințe şi superstiții aromâneşti*, Bucureşti, 1909

Cristescu, Florian, *Datini strămoşeşti. Piesă de teatru popular ... Moş Ajunul – Steaua – Irodul – Pluguşorul – Buhaiul – Semănătorul – Capra – Vasilca – Sorcova*, Roşiorii de Vede, 1954

Crişan, Anton, *Din adânc cu dalbe datini*, Cluj, 1947

Daškevič, M., *Malanka*, Cernăuți, 1922

Datini româneşti de Crăciun şi Anul Nou, Bucureşti, 1941

Dorulu. Cullegere de canturi naționale şi populare, Ed. 5, Bucureşti, Bălăceanu, 1864

Drimba, Lucian, *Occisio Gregorii in Moldavia vodae tragedice expressa, cea mai veche piesă de teatru românească cunoscută*, în „Limbă şi literatură", VII (1963), pp. 359-398

Fărcăşanu, D., *Datine şi credințe. Capra la Sf. Vasile*, în „Ion Creangă", III (1910), nr. 3, pp. 81-82

Fărcăşanu, D., *Petreceri la Sfântu Vasile în târgul P. Neamțului*, în „Ion Creangă", IV (1911), nr. 3

Flegont, Olga, *Câteva mărturii despre spectacolele străvechi din ținuturile carpato-dunărene*, în „Studii şi cercetări de istoria artei", 1959, nr. 1

Flegont, Olga, *Manifestări ale artei teatrale în antichitate, pe teritoriul țării noastre*, în „Teatrul", 1967, nr. 2

Flegont, Olga, *The Moş in the Roumain Popular Theatrical Art*, în „Revue roumaine d'histoire de l'art", Bucureşti, 1966

Florea Marian, Simion, *Înmormântarea la români*,Bucureşti, 1892

Florea Marian, Simion, *Sărbătorile la români*, Vol. I, *Cârnilegile*, Bucureşti, 1898

Furtună, Dumitru, *Căluțu – obiceiu la Sf. Vasile seara*, în „Ion Creangă", XII (1920), nr. 5-6, pp. 65-67

Furtună, Dumitru, *Vacanța Crăciunului. Piesă în 2 acte cu obiceiuri româneşti la sărbătorile de iarnă*, Iaşi, 1928

Garofoiu, I., *Datinile noastre de Crăciun*, Piteşti, 1939
Gaţak, V., *Voinickij gajduckij narodnyj teatr v Moldavskoj SSR, Severnoj Bukovine i Severovostočnoj Rumynii,* Moskva, 1964
Găluşcă, Tatiana, *Mocanii. Un joc dramatic al românilor din Dobrogea*, în „Anuarul Arhivei de Folklor”, VII (1945)
Gheorgheasa, P., *Obiceiuri de Crăciun şi Anul Nou,* Bucureşti, f.a.
Gheorghiu, Const. D., *Calendarul femeilor superstiţioase*, Piatra Neamţ, 1893
Gîdescu, Petre, *Descântătorii, vracii sau vrăjitorii*, Bucureşti, 1912
Gîţă, Letiţia, *Teatrul de păpuşi românesc*, Bucureşti, 1963
Gîţă, L. – Florea, M., *Manifestări de dramă populară în câteva regiuni ale ţării*, în „Studii şi cercetări de istoria artei”, 1958, nr. 1-2
Golescu, Maria, *Motive de animale în sculptura decorativă şi semnificarea lor simbolică în arta religioasă*, Bucureşti, 1946
Gorovei, A., *Datine din Rotopăneşti*, în „Şezătoarea”, XI (1910), pp. 20-25
Hîrnea, Simion, *Datinile şi obiceiurile noastre de la sărbătorile Paştilor*, Focşani, 1931
Ionescu, Serafim, *În noaptea de Anul Nou*. Piesă în 2 acte..., Bucureşti, 1928
Ionescu, Serafim, *Teatru şcolăresc şi de familie. Trei hori: Unirea, Plevna, Dacia*, Fălticeni, 1906
Ivanovici, Sofronie, *Ilie Ighel, N. D. Popescu, Panait Macri (Studiu critic)*, Bucureşti, 1898
Jula, N. – Mănăstireanu, V., *Tradiţii şi obiceiuri româneşti. Anul Nou în Moldova şi Bucovina*, Bucureşti, 1968
Lăzăreanu, Barbu, *Câţiva povestitori: Nic' a lui Ştefan a Petrei, Nedea Popescu, Noel Wolf*, Bucureşti, 1968
Leu, Gh., *Măsurile administrative sanitare şi obiceiurile tradiţionale*, Bucureşti, 1916
Mangiuca, S., *Calendariu Julianu şi poporalu românu pe 1882*, Braşiovu, 1881
Massof, Ioan, *Matei Millo şi timpul său*, Bucureşti, 1939
Melidon, Gheorghe Radu, *Irod Naţional*, Roman, 1895
Mihailescu, S., *Obiceiu la Sf. Vasile*, în „Şezătoarea”, III (1895-1896)
Mirea, I., *Teatru şcolar şi popular*, vol. II, Bucureşti, 1939
Mîndrescu, S., *Literatură şi obiceiuri populare din comuna Râpa de Jos, comitatul Mureş-Turda*, Bucureşti, 1892
Moisei, Al., *Datine şi credinţe*, în „Ion Creangă”, VII (1914), nr. 5, pp. 142-143
Muşlea, Ion, *Cântare şi verş la Constantin. Sfârşitul lui Brâncoveanu în repertoriul dramatic al minerilor români din Nordul Transilvaniei*, în „Studii de istorie literară şi folclor”, Cluj, 1964, pp. 20-61

Muzeul Etnografic Cluj, *Chestionar şi îndrumări privitoare la culegerea obiceiurilor de Crăciun şi Anul Nou*, Ed. 2, Cluj, 1933

Nadoleanu, Gh., *O ipoteză asupra originii teatrului popular haiducesc Jienii*, în „Revista de etnografie şi folclor", X (1965), nr. 3, pp. 317-325

Naghiu, Iosif, *Irozii. Teatru popular religios*, Oradea, 1940

Nanu, Ecaterina, *Un manuscris cu Irozi al lui Picu Pătruț*, în „Anuarul Arhivei de Folklor", VI (1942)

Nădejde, Lelia, *Tema haiducească în teatrul popular*, în „Studii şi cercetări de istoria artei", 1959, nr. 2

Niculiță-Voronca, Elena, *Datinile şi credinețele poporului român*, Vol. I, Cernăuți, 1903

Oprişan, Horia Barbu, *Curcanii în teatrul popular*, în „Teatrul", XII (1967), nr. 5

Oprişan, Horia Barbu, *Halim*, în „Teatrul", XII (1967), nr. 5, pp.17-20

Oprişan, Horia Barbu, *Influența dramaturgiei folclorice*, în „Limbă şi literatură", XI (1966), pp. 129-134

Pavel, Emilia, *Măşti animale de Anul Nou în Podişul Moldovei*, în „Studii şi cercetări de istoria artei", seria Teatru, IV (1968), nr. 2, pp. 161-164

Petroşanu, P. – Popian, C., *Florile dalbe. Teatru de Crăciun*, Rîmnicu-Vîlcii, 1938

Petruțiu, D. St., *Mironosițele*, în „Anuarul Arhivei de Folklor", IV (1937), pp. 29-37

Petruțiu, D. St., *Mironosițele. Joc sfânt pentru zilele Învierii*, cules de..., Bucureşti, [1938]

Pop, Mihai, *Măştile de lemn din Bîrseşti-Topeşti-Vrancea*, în „Revista de folclor", III (1958), nr. 1, pp. 7-26

Pop, Mihai – Eretescu, Constantin, *Die Masken im rumänischen Brauchtum*, în volumul: Robert Wildhaber, „Masken...", Basel, 1968

Popa, Victor Ion, *Vicleimul. Refăcut după jocurile sfinte populare şi întregit cu lămuriri pentru punerea în scenă*, Bucureşti, 1942

Popescu, Alexandru, *Teatru popular şi şcolar de sărbători. Piesă în 2 acte cu datinile de sărbătorile Crăciunului şi Anului Nou*, Ploieşti, f.a.

Popovici, T., *Moşnegii*, în „Ion Creangă", II (1909), nr. 1, pp. 11-15

Rusu, Filimon, *De Anul Nou. Datine şi credințe*, în „Tudor Pamfile", IV (1926), nr. 1-4, pp. 24-25

Schiteanu, Petre, *Vicleimul. Piesă religioasă în trei acte. Compilată după edițiile populare vechi şi aranjată pentru a putea fi pusă în scenă*, Cîmpulung Muscel, f.a.

Speranția, T., *Miorița şi căluşarii*, Bucureşti, 1915

Stanciu, Victor, *Colinde, cântece de stea şi cântecele Irozilor*, Ed. 2, Arad, 1922

Stinghe, Sterie, *Colinde, cântece de stea şi cântecele Irozilor. Culese de la românii din Şcheii Braşovului*, Caietul I, Braşov, f.a.

Stroescu, Sabina, *Un aspect al literaturii dramatice populare: drama haiducească Jianu*, în „Studii şi cercetări de etnografie şi artă populară”, Bucureşti, 1960, pp. 100-123

Ştefănescu, Dobre, *Mascaţii*, în „Ion Creangă”, II (1909), nr. 7, pp. 186-187

Ştefănucă, Petre, *Datinile de Crăciun şi Anul Nou...*, Chişinău, 1939

Teodorescu, G. Dem., *Brezaia*, în „Românul”, XVI (1872), nr. 1099

Teodorescu, G. Dem., *Încercări critice asupra unor credinţe datine şi moravuri ale poporului român*, Bucureşti, 1874

Teodoru, Olga, *Datini şi credinţe de Crăciun, Anul Nou şi Bobotează*, Brăila, 1934

Velea, Aurel, *Credinţe şi obiceiuri cuvioase: Datini, obiceiuri, credinţe*, Partea 1 şi a 2-a, Sibiu, 1941-1943

Vercescu, Elena, *Datini şi colinde. Însemnătatea lor în viaţa românească,* Bucureşti, 1940

Verşescu, Gh., *Mahalaua Valea Viei*, Piatra Neamţ, 1943

Verşescu, Gh., *Monografia comunei Tarcău, jud. Neamţ*, Piatra Neamţ, 1942

Vicol, Ion, *În vacanţă. Piesă într-un act cu obiceiuri de Anul Nou*, Bucureşti, 1931

Vrabie, Gh., *Există Mocanii – un joc dramatic al românilor din Dobrogea*, în „Cercetări folcklorice”, I (1947), pp. 130-138

Vrabie, Gh., *Teatrul popular românesc*, în „Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor”, VI (1957), nr. 3-4

Vulpescu, Mihail, *Irozii, păpuşile, scaloianul şi paparudele. Teatrul ţărănesc al Vicleimului*, Bucureşti, 1942

Xenofon, I., *Teatrul Unirii. Repertoriul pentru propaganda Unirii Principatelor*, Bucureşti, 1935

VASILE ADĂSCĂLIȚEI: REFERINȚE BIO-BIBLIOGRAFICE

ADĂSCĂLIȚEI, VASILE, n. 24 aprilie 1929, în Floreşti, com. Huruieşti, jud. Bacău – m. 30 iulie 2007, Iaşi. Folclorist, istoric literar şi eseist. Este fiul lui Vasile Adăscăliței şi al Mariei (n. Brumă), învățători. Urmează clasele din cursul inferior la Liceul *C. Negruzzi* din Iaşi (1940-1944), apoi, între 1944-1948, cursul superior la Liceul *Unirea* Focşani. Studiază la Facultatea de Filologie a Universității „Alexandru Ioan Cuza" din Iaşi (absolvită în 1952). Susține doctoratul în filologie la Universitatea din Bucureşti, cu teza *Teatrul popular de Anul Nou în Moldova*, sub conducerea profesorului Mihai Pop, în 1970. Profesor în învățământul preuniversitar (1952-1959), secretar al Societății de Științe Filologice din România, Filiala Iaşi, asistent, lector, conferențiar şi profesor la Facultatea de Filologie a Universității „Alexandru Ioan Cuza", unde a ținut cursul intitulat *Folcloristica literară. Genurile şi speciile creației populare*, între anii 1959 şi 1990 (publicat în 2001), iar în perioada 1990-2000 a predat cursul de etnografie românească la Facultatea de Geografie a aceleiaşi universități. A funcționat la lectoratele de limbă română de la Universitatea din Lyon, Franța (1962-1964) şi la Universitatea din Praga (1974-1976). Fondează *Arhiva Seminarului de Folclor* a Universității „Alexandru Ioan Cuza" din Iaşi, coordonează *Buletinul Filialei Iaşi a Societății Studenților Folclorişti din România*. Publică numeroase studii, articole şi eseuri despre teatrul popular, despre obiceiuri şi contribuții de teorie şi istorie a folcloristicii, în *Analele ştiințifice ale Universității „Aleaxndru Ioan Cuza" Iaşi*, *Anuar de lingvistică şi istorie literară*, *Ateneu*, *Cronica*, *Convorbiri literare*, *Dacia literară, Iaşul literar*, *Limbă şi literatură*, *Orizont*, *Ramuri*, *Revista de etnografie şi folclor*, *Revista română*, *Scrisul bănățean*, *Studii şi comunicări de etnologie* (Sibiu), *Studii şi cercetări de istoria artei*, *Tribuna* ş.a., iar în străinătate, la *Demos* (Berlin), *Journal of the International Folk-Music Council* (Cambrige), *Makedonski Folklor* (Skoplje). Activitatea ştiințifică, publicistică şi de culegător de folclor se concretizează în volumele: *Istoria unui obicei. Pluguşorul* (Iaşi, Junimea, 1987); *Românitatea de Sus. Repere etnologice*, cu o prefață, *O viață închinată cercetării ştiințifice*, de Vasile I. Schipor, şi o postfață de Victor Iosif (Rădăuți, 2004); *Un pol de contribuții etnografico-folcloristice privind realitățile vasluiene*, postfață (sentimentală) de Dan Ravaru (Vaslui, 2005); *Concert etnologic în*

cuvinte pe portativul treimii sud-vestice a Moldovei dintre bazinul Siretului şi Carpaţi, postfaţă de Constantin Donea, (Bacău, 2006); culegerile de folclor însoţite de studii: *Teatrul folcloric din judeţele Bacău şi Neamţ* (Bacău, 1968), *Teatrul folcloric din judeţul Iaşi* (în colaborare cu Ion H. Ciubotaru, Iaşi, 1969), *Bună dimineaţa, lină fântână* (Botoşani, 1969), *Folclor din ţinutul Rădăuţilor* (în colaborare cu Ion H. Ciubotaru, Suceava, 1969), *Câte mama mi le-o spus* (Botoşani, 1971), *Teatrul popular de Anul Nou din judeţul Vaslui* (1971), *Folclor din împrejurimile Sucevei* (Suceava, 1972) şi antologiile tematice: *De-ale lui Păcală. Snoave populare* (în colaborare cu P. Ursache, autorul prefeţei, Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1964), *De la Dragoş la Cuza Vodă. Legende populare româneşti* (Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1966, reeditată la Editura Minerva în 1988), *Doine şi balade* (Bucureşti, Editura Tineretului, 1966, ed. II, Editura Ion Creangă, 1970), *Cuza Vodă în tradiţia populară* (Bucureşti, Editura Eminescu, 1970), *Proverbe şi ghicitori* (Bucureşti, Editura Ion Creangă, 1973), *Folclor fălticenean (Cântece şi strigături)*. Material cules de V. Gh. Popa, orânduite şi prefaţă de ..., Suceava, 1974, *Předu, předu, pohádku* (*Toarce, toarce, pisicuţă!*, antologie a celor mai frumoase basme româneşti, traducere de Marie Kavková, Praha, 1980). A colaborat la numeroase volume colective: tratatul de *Istoria literaturii române* vol. I, Editura Academiei, 1964, *Istoria teatrului în România*, vol. I, Editura Academiei, 1965, *Studii despre Bălcescu*, Bucureşti, 1969, *Alecu Russo. Studii şi articole*, Bucureşti, 1970, *Cuza-vodă. In memoriam*, Iaşi, 1973, *Alexandru Philippide. 50 de ani de la moarte*, Iaşi, 1983 ş.a., a alcătuit ediţii (V. Alecsandri), şi a scris prefeţe sau postfeţe la mai multe volume de folclor.

Apariţii editoriale postume (redactate în anii 1968-1974):

Jocul caprei în Moldova şi *Soare, soare, frăţioare! Culegere de folclor poetic din judeţul Vaslui*, în volumul: Vasile Adăscăliţei, *Soare, soare, frăţioare! Restituiri etnografice*. Ediţie îngrijită şi studiu introductiv de Lucian-Valeriu Lefter, Iaşi, 2014.

Referinţe critice:

În volume:

Iordan DATCU, *Dicţionarul etnologilor români*, Vol. 1. Bucureşti, Editura SAECULUM I. O., 1998, p. 31-32; ediţia a III-a, revăzută şi mult adăugită, Bucureşti, Editura SAECULUM I. O., 2006, p. 36-37.

În periodice:

Virgil CUȚITARU, *De la Dragoş la Cuza Vodă*, „Iaşul literar", XVIII, 1967, nr. 4, aprilie, p. 85-86; Mircea FOTEA, *O culegere de teatru folcloric (Culegere de V. Adăscăliței)*, „Iaşul literar", XIX, 1969, nr. 10, octombrie p. 95-96; E. N., *Cuza Vodă şi tradiția populară (Antologie de literatură folclorică alcătuită cu note şi prefață de V. Adăscăliței)*, „Iaşul literar", XXII, 1971, nr. 9, septembrie p. 94-95; Cornelia MÎNECUȚĂ, *Monografia unui obicei: Pluguşorul*, „Ateneu", februarie 1989; Dumitru POP, *Vasile Adăscăliței, „Istoria unui obicei. Pluguşorul"*, „Anuarul de folclor", Cluj-Napoca, VII-XI, 1991, p. 322-324; Ion TODERAŞCU, *Vasile Adăscăliței, „Istoria unui obicei. Pluguşorul"*, „Analele ştiințifice al Universității «Al. I. Cuza»" Iaşi, Istorie, vol. 37-38, 1991-1992, p. 196-198; Maria CUCEU, *De la Dragoş la Cuza Vodă*, „Anuarul Arhivei de folclor", Cluj-Napoca, XII-XIV, 1991-1993, p. 572-573; Grigore CODRESCU, *Profesorul, folclorul şi folcloristica* „Vitraliu", XV, 2007, nr. 5-6 (29) noiembrie, Bacău, p. 48; Gheorghe DOLINSKI, *Adio, magistre!* „Generații", Vicovu de Jos, VIII, 2007/2008, nr. 9, p. 123-125; Gh. GIURCĂ, *Un nume de referință în folcloristica românească*, „Revista Română", 2007, nr. 4 (50) , p. 9-11; Victor IOSIF, *În amintirea profesorului Vasile Adăscăliței*, „Generații", Vicovu de Jos, VIII, 2007/2008, nr. 9, p. 126-128; I[lie]. M[oise]. *In memoriam: Vasile Adăscăliței*, „Studii şi comunicări de etnologie", tomul XXI, 2007, Sibiu, p. 207-208.

LUCIA CIREŞ

GLOSAR

Aferim – interj. Foarte bine, bravo! (din tc. *aferim*).

Aman – interj. Îndurare ! iertare ! (din tc. *aman*).

Arnici, arniciuri – fir de bumbac răsucit şi colorat, întrebuințat la cusutul înfloriturilor pe cămăşi, pe ştergare etc.

Bârneață, bârneț – cingătoare, brâu îngust, de obicei roşu şi cu modele, de strâns cămaşa țărănească peste izmene şi ițari, ori catrința.

Capşon, v. *capişon, capişoane* – glugă cu unul sau două colțuri, care atârnă pe spate şi care se poate ridica pentru a proteja capul de intemperii (din fr. *capuchin*).

Casâncă, casencă – bariz mai gros (uneori şi de matasă, nu numai de lână) pentru acoperit capul (rus. *kosýnka*).

Cață, cațe – băț lung cu cârlig la vârf, cu care ciobanii prind oile.

Cănăcei – ciucurei.

Cătătură v. căutătură, căutături – felul cum priveşte cineva, expresie a ochilor; expresie a feței, înfățişare, mină.

Ceaulic, ceaurel – aici, probabil, cuvânt deformat cu sensul de cerdac – mic pridvor, uneori închis cu geamlâc, situat pe una sau pe mai multe laturi ale unei clădiri; galerie deschisă, mărginită de stâlpi (la vechile case boiereşti sau la mănăstiri); verandă, pridvor. Clădire izolată, cu o singură încăpere, aşezată pe o ridicătură de pământ sau pe stâlpi înalți, care permite o vedere generală asupra împrejurimilor (din tc. *çardak*).

Cernită – de culoare neagră.

Cicadâri, v. *cacadâr, cacadâri* – măceş.

Colnic, *colnice* – colină; drum îngust care trece peste un deal sau printr-o pădure; loc mic, în pădure, lipsit de arbori; luminiş (din bg., sb. *Kolnik*).

Creiţar, *creițari* - monedă mică de argint, mai târziu de aramă, care a circulat în sudul Germaniei, în Austro-Ungaria, în Transilvania şi în Bucovina până la sfârşitul sec. XIX, valorând a suta parte dintr-un fiorin.

Crepdşin, v. *crepidşin* – țesătură fină de lână sau de mătase, uşorîncrețită, creponată (din fr. *crêpe de Chine*).

Dimerlie, dimerlii – baniță pentru cereale, echivalentul a 21,5 litri.

Durdă, *durde* – puşcă, flintă.

Eghilet, eghileți – şnur cu capetele îmbrăcate în metal, care împodobeşte uniforma unor militar (din fr. *aiguillette*).

Franci – unitate monetară în Elveția, precum şi în Franța, Belgia şi în alte țări, înainte de introducerea mondei euro; azi, cu sensul de valoare bănească nedeterminată; bani, avere (din fr. *franc*).

Frâu, frâie – totalitatea curelelor, împreună cu zăbala, care se pun pe capul şi în gura unui cal (de călărie) spre a-l supune şi a-l putea mâna.

Furcă, furci – 1. unealtă agricolă formată dintr-o prăjină de lemn terminată cu doi sau trei dinți (încovoiați), folosită pentru strângerea fânului, clăditul şirelor, strângerea gunoiului, a băligarului; 2. unealtă pentru tors - vergea de lemn la capătul căreia se leagă caierul de lână, numit şi buci („furcă cu buci”).

Gazin, v. *gaziu* – victorios în războaie, viteaz (la turci).

Gânj, *gânjuri* – nuia foarte flexibilă (de alun sau de salcie) trecută prin foc şi apoi răsucită, care se foloseşte ca funie, legătoare.

Gârbaci, gârbace – bici făcut din mai multe curele împletite (uneori cu vârfurile plumbuite) sau din vână de bou (din tc. *kirbaç,* bg. *gărbač*).

Ghintuit, ghintuite – 1. şanț în formă de spirală, făcut pe suprafața interioară a țevii unor arme de foc, pentru a imprima proiectilului o mişcare de rotație necesară menținerii stabilității acestuia pe o traiectorie dată; 2. ghint, ghinturi – cui sau piron cu capătul lat şi proeminent al bâtei - ghioagă ghintuită (din pol. *gwint,* ucr. *gvint*).

Gros – închisoare, temniță.

Hădărag, hădăragi – 1. lemnul gros şi mobil al îmblăciului cu care se bat cerealele; 2. piesă de lemn sprijinită pe piatra de moară, care scutură teica, lăsând să cadă boabele din coşul morii; hădărău. 3. fiecare dintre lemnele de care trag pescarii la năvod. 4**.** Mânerul de lemn cu care se învârteşte râşnița (cf. magh. *hadaró*) .

Hăhău, hăhaie – băț gros, cu măciulie la capăt, ciomag, ceatlău.

Hurmuz, hurmuzuri – mărgea de sticlă imitând mărgăritarul; şirag de astfel de mărgele (din tc. *hurmuz*).

Icar – fiul lui Dedal, scapă cu tatăl său din Labirint, cu ajutorul unor aripi lipite cu ceară; dar, aproape de soare, ceara se topeşte şi Icar cade în mare (din mitologia greacă)

Lamură, lamuri – partea cea mai bună, mai curată şi mai aleasă dintr-un lucru; floarea, fruntea, crema unui lucru (din lat. *lamina* sau *lam(i)nula*).

Leancă, lenci – haină sărăcăcioasă, veche, zdrențuită (cf. ucr. *ljanka* - cămaşă din pânză de in).

Linuț, lenuț, v. *lin, lină,* – domol, liniştit, potolit.

Manta, mântăi, v. *manta, mantale* – haină lungă, groasă sau impermeabilă care apără de frig, de ploaie etc.; palton de uniformă militară

Mehenghi – priceput, isteț, abil; şmecher, şiret, glumeț, poznaş (din tc. *mehenk*).

Nojiță, nojițe – cureluşă sau şiret cu care se leagă opincile de picior (din bg. *nojița*).

Pampon, v. *pompon, pompoane* – ciucure mare de lână sau de mătase, care împodobea altădată chipiul unor ofițeri; panaş (din fr. *pompon*).

Pleafture, v. *praftură, prafturi* – pămătuf (din fire de păr, fâşii de tei, din paie etc.) folosit la stropirea fierului înfierbântat, a cărbunilor încinşi sau la scoaterea spuzei din cuptor.

Plocon, plocoane – dar, cadou; dar oferit cuiva la ocazii solemne, în semn de prețuire sau de respect (în trecut mai ales pentru a obține o favoare); dar care se dă naşilor (la nuntă, la botez sau în anumite ocazii).

Potecă, poteci – drum foarte îngust la țară, la munte, în pădure etc., pe care se poate merge numai pe jos; cărare (reg. *potică*, din bg. *păteka*).

Primat – cel mai înalt grad în vechea ierarhie a Bisericii ortodoxe şi catolice (mitropolit primat); aici, cu sensul se întâietate, superioritate „general primat" (lat. *primatus,* fr. *primat*).

Pronie – forță divină; divinitate; dumnezeire; providență (ngr. *prónia)*

Reglan, v. *raglan*, *raglane* – croială specială a unor obiecte de îmbrăcăminte, la care mâneca porneşte de la răscroiala gulerului; palton sau pardesiu cu o asemenea croială (din fr. *raglan*).

Steblă, steble – tulpină; lujer; ramură; mănunchi (din sl. *stibli*).

Suman, sumane, sumani – 1. Haină țărănească lungă (până la genunchi), făcută din pănură, dimie, postav gros etc. (bogat ornamentată cu găitane); 2. Țesătură groasă de lână lucrată în casă, din care se fac sumane (din bg. *sukmanŭ*).

Tărcat, tărcată – cu pete de diferite culori, pestriț, bălțat, dungat (cf. magh. *tarka*)

Târsâni, v. *târsână, târsâne* – împletitură din păr negru de cal sau de capră, din care se fac băieri, frânghii, nojițe pentru opinci etc.; țesătură aspră de păr de capră, purtată de asceți sau de călugări direct pe piele (din bg. *tărsina*).

Tivdă – 1. un fel de dovleac care are forma unei garafe şi în care, cînd e uscat, țăraniĭ țineau sare, lapte ş.a.; 2. craniu, hârcă.

Vipuşcă, vipuşti – fâşie îngustă de postav, cusută ca garnitură de altă culoare la unele uniforme, pentru a masca mai ales cusătura exterioară a pantalonilor (din rus. *vypuška).*

Zdraschi, v. *Zdrasviti* (rus.) – Bună ziua.

ANTOLOGIE(CD-audio) cu selecții din fonoteca arhivei de folclor înființată de Vasile Adăscăliței

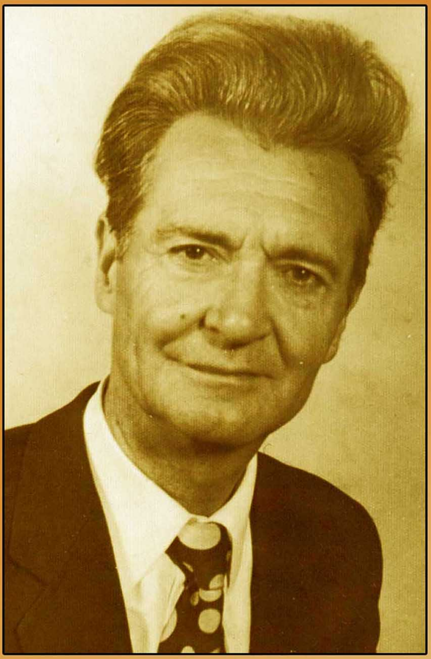
Nr.	Localitatea	Culege	Data	Materialul	Informatori / vârsta
			Banda 13		
1	Valea Ursului, Jud. Neamț	Ilie Luana, Adăscăliței V.	8 aug. 1968	Jocul ursului	Condrea V. 39
2	Valea Ursului, Jud. Neamț	Ilie Luana, Adăscăliței V.		Jocul caprei (fluier)	Dănuț Mihai 17
3	Valea Ursului, Jud. Neamț	Ilie Luana, Adăscăliței V.		Jocul calului (fluier)	Dănuț Mihai 17
			Banda 16		
4	Zăpodeni, Jud. Vaslui	Atanasiu Dumitru, Mancaş Angela	Dec. 1967	Haiducii	Pavel Pavel, Solomon Gh., Solomon V., Nechita Gh. Şt. ş.a.
			Banda 18		
5	Duda-Epureni, Jud. Vaslui	Cozma Traian	Dec. 1968	Jianu	Iacob Nicolae, 63
			Banda 28		
6	Giurgeni-Valea Ursului, Jud. Neamț	Adăscăliței V., Coman Zamfira	21 ian. 1968	Capra	Jitaru Gh. 19 Radu C. ş.a.
7	Racova-Gârceni, Jud. Vaslui	Adăscăliței V., Coman Zamfira	21 ian. 1968	Harapii	Manolache Gh. 17, Manoliu Gh. 17, Coman Ion 30
8	Iucşa-Bozieni, Jud. Neamț.	Adăscăliței V., Coman Zamfira	21 ian. 1968	Artiştii	Palaghie Ion 18, Frunză V-le 20, Enache Ion 20 ş.a.
9	Epureni, Jud. Iaşi	Adăscăliței V., Cireş Lucia, Tataru Vasile, Brumă Aurel	Ian. 1968	Cerbul	Pantalon Gh. 20, Pantalon Gr. 28, Muraru C. 15, Cojocaru D. 17 ş.a.
10	Epureni, Jud. Iaşi	Adăscăliței V., Cireş Lucia, Tataru Vasile, Brumă Aurel	Ian. 1968	Jianu	Muraru D. 42, Macovei Toader 42, Spiridon Ilie 39, Gotcu D.48 ş.a.

			Banda 60		
11	Bogdana, Jud. Vaslui	Chiper Silvia st.	29 apr. 1975	Capra (la fluier)	Apostu C. 65
12	Bogdana, Jud. Vaslui	Chiper Silvia st.	29 apr. 1975	Ursul (la fluier)	Apostu C. 65
			Banda 65		
13	Cristeşti-Puieşti, Jud. Vaslui	Chiper Silvia, prof.	12 apr. 1976	Cântecul la urs	Anghelin Dumitru 50
			Banda 95		
14	Perieni, Jud. Vaslui	Adăscăliței V., Ilie Luana, Angelescu E.	17 dec. 1967	Mocănaşii	Chiper Gh. N. 14, Buzamăt Ion 13, ş.a.
15	Tomeşti-Pogana, Jud. Vaslui	Adăscăliței V., Ilie Luana, Angelescu E.	17 dec. 1967	Vălăretul	
			Banda 100		
16	Muncelul de Sus-Mogoşeşti, Jud. Iaşi	Şuiu Rodica, Manea N., Simota Algeria	27 dec. 1967	Caii	Ababei Fl. Mihai 20, Ianole Gh. 22, Păstrăv Octav. 19
17	Zaboloteni-Trifeşti, Jud. Iaşi	Atanasiu D., Ninu Cornel	7 ian. 1968	Caii	Albu Mircea 18, Chirilă D. 19, Zaharia D. 17
			Banda 102		
18	Mogoşeşti, Jud. Iaşi	Manea N., Simota Algeria, Şuiu Rodica	27 dec. 1967	Cerbul	Doboş Gheorghe 14, Bişog V. 18, Dominte Gherasim 26 ş.a.
19	Spinoasa-Erbiceni, Jud. Iaşi	Atanasiu D.	28 dec. 1967	Cerbul	Râşcanu Neculai 14, Moişa D. 15 Nădejde Ion 14 ş.a.
			Banda 103		
20	Băbiceni-Durneşti, Jud. Botoşani	Bujor M., Ştefan Ion	22 dec. 1968	Ursoaicele	Mocanu Elena 49, Mocanu Aglaia 47, Bârbănescu Ilie 17
			Banda 120		
21	Barcea, Jud. Galați	Brăescu Mariana st.	31 dec. 1976	Despre plug, vălăret ş.a. Urătură	Ion Ion 70
22	Barcea, Jud. Galați	Brăescu Mariana st.	31 dec. 1976	Colind de fată	Ion Ion 70 şi Iancu Viorel 30

23	Barcea, Jud. Galați	Brăescu Mariana st.	31 dec. 1976	Colind de flăcău	Ion Ion 30 şi Iancu Viorel 30
24	Barcea, Jud. Galați	Brăescu Mariana st.	2 ian. 1977	Colind (Dinaintea cestor curți)	Gotu Ileana 48
25	Barcea, Jud. Galați	Brăescu Mariana st.	4 ian. 1977	Colind (La poartă la Ştefan vodă)	Tudor Mircea 15
26	Barcea, Jud. Galați	Brăescu Mariana st.	4 ian. 1977	Cântec de stea	Tudor Mircea 15 Tudor Ioana 46
27	Barcea, Jud. Galați	Brăescu Mariana st.	6 ian. 1977	Plugul	Chiriță Vasile 46. Sandu Vasile 44 Miron Dumitru 41
			Banda 159		
28	Drăguşeni, Jud. Suceava	Iftinuț Marcela st.	6 dec. 1967	Struțul	Grigore V. 12, Chelaru V. 12
			Banda 175		
29	Puieşti, Jud. Vaslui	Ravaru Silvia, Ravaru Dan	31 apr. 1977	Colindă cu buhai (Cana Galileei)	Melinte Elena 37, Şaim Sonia 37, Şaim Valeria 40
30	Puieşti, Jud. Vaslui	Ravaru Silvia, Ravaru Dan	31 apr. 1977	Colindă cu buhai (Astă seară...)	Melinte Elena 37, Şaim Valeria 40 Şaim Elena 37 ş.a.
			Banda 183		
31	Ghermăneşti-Drânceni, Jud. Vaslui	Adăscăliței V., Cireş Lucia	28 dec. 1967	Jienii	Alexandrache Ion 31, Onofrei Petru, Mărică Aurel ş.a., Pogănescu Ion 30
32	Ghermăneşti-Drânceni, Jud. Vaslui	Adăscăliței V., Cireş Lucia	28 dec. 1967	Doina haiducului	Năstase Ion 45
33	Buhalnița-Ceplenița, Jud. Iaşi	Adăscăliței V., Bratu Lina	3 ian. 1968	Căiuții	Aioanei Costică 17, Savin Ion 19 ş.a.
34	Buhalnița-Cepelnița. Jud. Iaşi	V. Adăscăliței, Bratu Lina	3 ian. 1968	Ursarii – Țigani	Parpariță Gh. 19, Nastase V. 15, Damir Al. 15 ş.a.
			Banda 188		
35	Buznea-Târgu Frumos,	Adăscăliței V., Eftimie Tanți	Dec. 1967	Cerbul	Florici D., Matei C., Cucinschi Mircea

	Jud. Iaşi				ş.a.
36	Pietrişul de Sus-Costeşti, Jud. Iaşi	Adăscăliţei V., Eftimie Tanţi	Dec. 1967	Cerbul	Secară N. C., Gheorghică P. Ioan, Cârtiţă Ioan Vieru Gh. ş.a.
37	Ciurbeşti-Miroslava, Jud. Iaşi	Fotea Mircea, Chişu Lucian	28 sept. 1973	Urătură (din Voineşti)	Panainte Alexandru 73
			Banda 196		
38	Obârşeni-Voineşti, Jud. Vaslui	I.H. Ciubotaru	Ian. 1968	Vălăretul, pe muzică de fanfară. Jocurile: caprei, moşnegilor, vracilor, auguştilor, modoranului, harapului, dracului, ursului, cailor, Anul Nou şi Anul Vechi, hore de încheiere	
			Banda 216		
39	Berezeni, Jud. Vaslui	Adăscăliţei V., Cireş Lucia	19 dec. 1973	Colindă (Ostroavele)	Bogatu Ghiţă 51 ş.a., Neculiţă Tănase 53
40	Berezeni, Jud. Vaslui	Cireş Lucia	Dec. 1973	Despre colindat. Colindă de fată	Ciupercă Leonora 40, Ghindă Maria 43
41	Vaslui, Berezeni	Cireş Lucia	Dec. 1973	Colindă de băiat	Ciupercă Leonora 40, Ghindă Maria 43
42	Vulturu, Jud. Vrancea	V. Adăscăliţei	2 dec. 1977	Despre colindat. Colind de flăcău (Leroi Doamnele)	Ioniţă Ştefan 76
43	Vulturu, Jud. Vrancea	V. Adăscăliţei	2 dec. 1977	Colind de băiat (Cin-hrăneşte)	Ioniţă Ştefan 76
			Banda 220		
44	Cotic-Todireşti, Jud. Vaslui	Ravaru Dan, Ravaru Silvia	13 nov. 1977	Rândul de flăcăi.Melodii: Horă, Sârbă, Ursul, Turcul, Jidănească, Moşnegească, Pristandaua Informator: Gheorghescu Ştefan 38	

SUMAR

Inițiat din rosturi magice, teatrul folcloric era cândva o manifestare colectivă subordonată cultului. Urme ale acestei stări de fapt mai pot fi regăsite încă. Ce altă explicație ar putea primi amănuntul că teatrul folcloric are caracter ocazional, adică se practică numai la anumite sărbători din an, intră în practicile masculine (prezența femeilor fiind semnalată numai în piesele și în variantele de dată cu totul recentă, probabil pentru că în religiile autohtone străvechi, preoții se recrutau numai dintre bărbați), decât doar cea sugerată de una dintre cele mai vechi – poate chiar prima – etape cunoscute de dramaturgia populară în dezvoltarea sa? În același sens pledează și o parte însemnată a repertoriului teatrului folcloric, unde învelișul cultic – sau măcar numai tenta de această factură – este prezent.

Lucrarea de față este mai puțin rezultatul unor confruntări de izvoare bibliografice, ci mai ales concluzia la care duce analiza materialului folcloric cercetat în urma unei recolte intensive în teren. Pentru aceasta ne-am folosit de peste 1500 de texte de teatru popular de la sărbătorile de iarnă (și în special de Anul Nou), aflate în arhiva pe care noi am întemeiat-o și sporit-o începând cu anul 1949. Utilizarea unor materiale tipărite a fost deosebit de restrânsă, pentru simplul motiv că literatura noastră folcloristică nu cunoaște decât câteva.

V. ADĂSCĂLIȚEI, 1970